

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

ปีที่ 13 ฉบับที่ 2

(พฤษภาคม - สิงหาคม 2567)

NAKHON LAMPANG
BUDDHIST'S JOURNAL

N B J

ISSN: 2350-9953 (Print)

ISSN: 2672-9830 (Online)

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2567)

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

Nakhon Lampang Buddhist College's Journal

ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2567)

Volume 13 No.2 (May – August 2024)

ISSN 2350-9953 (Print)

E-ISSN 2672-9830 (Online)

หลักการและเหตุผล

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ถือเป็นแหล่งรวบรวมผลงานทางวิชาการ และองค์ความรู้ที่สำคัญเนื่องจากเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ความรู้ทางพระพุทธศาสนา ความคิดที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า ตลอดจนความเคลื่อนไหวในแง่มุมต่างๆ ที่เป็นเอกลักษณ์ ของมหาวิทยาลัย

ในการนี้ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้คณาจารย์ นักวิชาการ นิสิต นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไปได้มีโอกาสเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ และผลงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ และแขนงวิชาที่เกี่ยวข้อง อันได้แก่ พระพุทธศาสนา รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ นิติศาสตร์ การจัดการ สังคมวิทยา เศรษฐศาสตร์ พัฒนาสังคม และการศึกษา ตลอดจนบทวิเคราะห์ที่เสนอทางออกของปัญหาให้แก่สังคม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้คณาจารย์ นักวิชาการ นิสิต นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไปได้มีโอกาสเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ และผลงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ และแขนงวิชาที่เกี่ยวข้อง อันได้แก่ พระพุทธศาสนา รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ นิติศาสตร์ การจัดการ สังคมวิทยา เศรษฐศาสตร์ พัฒนาสังคม และการศึกษา ตลอดจนบทวิเคราะห์ที่เสนอทางออกของปัญหาให้แก่สังคม
2. เพื่อเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านพระพุทธศาสนาบูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่
3. เพื่อเผยแพร่ผลงานวิชาการและผลงานวิจัยด้านพระพุทธศาสนาบูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2567)

หมายเหตุ

1. บทความทุกบทความได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer review) จากภายนอกมหาวิทยาลัย และบทความที่ส่งถึงกองบรรณาธิการ ขอสงวนสิทธิ์จะไม่ส่งคืน
2. บทความ ข้อความภาพประกอบ และตารางใด ๆ ที่ตีพิมพ์ในวารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง เป็นความคิดเห็นส่วนตัวของผู้เขียน กองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป และไม่ใช้ความรับผิดชอบของ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนแต่เพียงผู้เดียว
3. บทความจะต้องไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ที่ไหนมาก่อน และไม่อยู่ระหว่างพิจารณาของวารสารฉบับอื่น หากตรวจสอบพบมีการตีพิมพ์ซ้ำซ้อน ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนแต่เพียงผู้เดียว

การจัดพิมพ์ ปีละ 3 ครั้ง
ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน)
ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม)
ฉบับที่ 3 (กันยายน-ธันวาคม)

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2567)

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

Nakhon Lampang Buddhist College's Journal

ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2567)

Volume 13 No.2 (May – August 2024)

ISSN 2350-9953 (Print)

E-ISSN 2672-9830 (Online)

■ ที่ปรึกษา

พระธรรมวัชรบัณฑิต, ศ.ดร.

พระเทพพรเมธี, รศ.ดร.

พระสุวรณ์เมธามรณ, ผศ.

พระเมธีธรรมอาจารย์, รศ.ดร.

พระเทพเวที, รศ.ดร.

พระโสภณวชิราภรณ์

รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุยะพรหม

พระราชเชมมากร, รศ.ดร.

พระครูปริยัติกิตติธำรง, รศ.ดร.

พระมหานพดล สุวณฺณเมธี

■ บรรณาธิการ

■ ผู้ช่วยบรรณาธิการ

■ กองบรรณาธิการ

พระมหานพดล สุวณฺณเมธี

พระครูสิริธรรมบัณฑิต, ผศ.ดร.

พระครูโสภณวีรบัณฑิต, ผศ.

พระมหาบวรวิทย์ รตนโชโต, ผศ.ดร.

อธิการบดี

รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร

รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ

รองอธิการบดีฝ่ายวางแผนและพัฒนา

รองอธิการฝ่ายกิจการนิสิต

รองอธิการบดีฝ่ายกิจการต่างประเทศ

รองอธิการบดีฝ่ายกิจการทั่วไป

รองอธิการบดีวิทยาเขตแพร่

คณบดีคณะสังคมศาสตร์

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุทธิพร สายทอง

นางสาวจิรัชนา กานต์ เพิ่มขึ้น

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2567)

พระมหาเกียรติ วรกิตติ, ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

รองศาสตราจารย์ ดร.วีระ เลิศสมพร

มหาวิทยาลัยพะเยา

รองศาสตราจารย์ ดร.อติปัทย์ บุญมาก

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

รองศาสตราจารย์ วิภาวรรณ ปัญจรัตน์

ข้าราชการบำนาญ

รองศาสตราจารย์ ดร.รวีโรจน์ ศรีคำภา

มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตลำปาง

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาเขตแพร่

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิรินทร์นิชา ปัญจจริยะกุล

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนันต์ อุปสอด

มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนกร สิริสุคันธา

มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมจันท์ ศรีปรัชยานนท์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิลาวัฒน์ ชัยวงศ์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

ออกแบบปก นายเกรียงศักดิ์ ปินใจ

นิติกร อาจารย์พรณรงค์ บวรชัยธรรม

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2567)

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจประเมินบทความประจำปี
ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2567)

ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน

พระมหานพดล สุวณณเมธี	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง
พระครูสิริธรรมบัณฑิต, ผศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง
พระมหาบรรพต รัตนโชโต, ผศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง
พระมหาภิรมย์ วรกิตติ, ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง
พระมหาอินทรวงศ์ อิศรภาณี, ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน
รองศาสตราจารย์ ดร.บรรพต นันทะศิลป์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่
รองศาสตราจารย์ ดร.รวิโรจน์ ศรีคำภา	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่
รองศาสตราจารย์ รศ.ฉวีวรรณ สุวรรณภา	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชลนิชา จิรภัคพงษ์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุทธิพร สายทอง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมจันทร์ ศรีปรัชญานนท์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2567)

อาจารย์ณรงค์ เชื้อบัวเย็น	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิลาวัฒน์ ชัยวงศ์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สหสยา สิริวิเศษ	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดำเนิน ปัญญาผ่องใส	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เชียงใหม่

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

พระมหาอินทรวงศ์ อิศรภาณี, ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.วินิจ พาเจริญ	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
รองศาสตราจารย์ ดร.วีระ เลิศสมพร	มหาวิทยาลัยพะเยา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนกร สิริสุคันธา	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนันต์ อุปสอด	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิรินทร์นิชา ปัญจจริยะกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สืบพงษ์ พงษ์สวัสดิ์	มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริขวัญ ปัญญาเรียน	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วสันต์ ปวนปิ่นวงศ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เกศรา สว่างวงศ์	อาจารย์พิเศษ มจร.วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุษกร วัฒนบุตร	มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วันพิชิต ศรีสุข	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อุไรวรรณ เข้มขัน	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุเทพ คำเมฆ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. รัตน์วัฒน์ เพ็ญรัตน์ศิริ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อรทัย อินทา	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กฤติมา อินทะกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
ร.ต.อ. สันญา บุญภา	อัยการจังหวัดลำปาง

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2567)

ดร. อรรณพ กาวีกุล
ดร. ฐนนท์ จิรกีจนิมิตร

นักวิชาการอิสระ
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ถ้อยแถลงบรรณาธิการ

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ฉบับนี้ ได้จัดพิมพ์เป็นปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2567) อย่างต่อเนื่องกัน โดยมีผู้ให้ความสนใจและสอบถามถึงความคืบหน้าของบทความเป็นจำนวนมาก โดยวารสารฉบับนี้ได้รับเกียรติจากคณาจารย์ นักวิชาการผู้ทรงคุณวุฒิจากทั้งภายในและภายนอก นำเสนอบทความมาตีพิมพ์เผยแพร่ ซึ่งทางกองบรรณาธิการวารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ขอขอบพระคุณทั้งผู้ที่สนใจเข้ามาตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานและผู้อ่านที่สนใจวารสารฉบับนี้ มา ณ โอกาสนี้

สำหรับวารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง มีบทความประจำฉบับนี้ นำเสนอทั้งสิ้น 21 บทความ ประกอบด้วย บทความวิจัย (Research Articles) 18 บทความ และ บทความวิชาการ (Academic Article) 3 บทความ

บทความวิจัย (Research Articles) 18 บทความ ได้แก่

1. **คุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความต้องการเทศบาลดิจิทัลในจังหวัดนนทบุรี** โดย สุภาพ วงศ์พลาย และคณะ การศึกษานี้เป็นบทความวิจัย มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์คุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความต้องการเทศบาลดิจิทัลในจังหวัดนนทบุรี 2) ประเมินสภาพปัญหาและอุปสรรคคุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความต้องการเทศบาลดิจิทัลในจังหวัดนนทบุรี และ 3) เสนอแนวทางการพัฒนาคุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความต้องการเทศบาลดิจิทัลในจังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1) คุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความต้องการเทศบาลดิจิทัลในจังหวัดนนทบุรี 2) ปัญหาและอุปสรรคของคุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความต้องการเทศบาลดิจิทัลในจังหวัดนนทบุรี พบว่า บุคลากรของเทศบาลในจังหวัดนนทบุรียังยึดติดกับวัฒนธรรมการทำงานรูปแบบเดิม เมื่อต้องปรับเปลี่ยนหรือปรับปรุงวิธีการทำงานของเทศบาลให้เป็นดิจิทัล ทำให้บุคลากรบางส่วนไม่สามารถทำงานร่วมกับเครื่องมือและเทคโนโลยีได้อย่างชำนาญ และ 3) แนวทางการพัฒนาคุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความต้องการเทศบาลดิจิทัลในจังหวัดนนทบุรี ได้แก่ จังหวัดนนทบุรีควรกำหนดเป็นแผนพัฒนาบุคลากรให้สามารถให้บริการผ่านระบบออนไลน์ได้อย่างคล่องแคล่ว และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ความรู้เกี่ยวกับการใช้งานผ่านระบบดิจิทัลให้แก่ประชาชนได้รับทราบ และใช้บริการได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว

2. **การส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในจังหวัดชลบุรี** โดย ณรงค์ ไปวันเสาร์ และคณะ มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในจังหวัดชลบุรี 2) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในจังหวัดชลบุรี และ 3) ศึกษาแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในจังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1) การส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในจังหวัดชลบุรี ด้านสภาวะคนพิการ พบว่า มีการจัดกิจกรรมตรวจสุขภาพ เยี่ยมบ้าน รวมถึงมีการจัด

อบรมให้ความรู้ในการดูแลสุขภาพ ด้านการศึกษา พบว่า การศึกษาที่ได้รับการส่งเสริมยังไม่ครอบคลุมทางเลือกทางการศึกษาไม่หลากหลาย ด้านการประกอบอาชีพและรายได้ พบว่า มีการผลักดันให้มีโอกาสทำงานในสถานประกอบการต่าง ๆ มากขึ้น แต่ยังไม่ทั่วถึง ด้านการออกสู่สังคม พบว่า มีการส่งเสริมการรวมกลุ่มของคนพิการ แต่ยังมีผู้พิการบางส่วนไม่ยอมเข้าร่วม และด้านที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม พบว่า มีการดำเนินการปรับปรุง ซ่อมแซม และจัดสภาพให้เหมาะสม แต่งบประมาณดำเนินการมีจำกัดจึงยังทำได้ไม่ทั่วถึง 2) ปัญหาและอุปสรรคการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในจังหวัดชลบุรี พบว่า บุคลากรมีไม่เพียงพอ และขาดความเข้าใจในนโยบาย การสนับสนุนการประกอบอาชีพจากภาครัฐยังไม่เพียงพอ คนพิการบางส่วนมีความรู้สึกว่าตัวเองไม่มีคุณค่า นอกจากนั้นในสังคมขาดความเข้าใจคนพิการ จึงถูกปิดกั้นโอกาสในการทำงาน 3) แนวทางการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในจังหวัดชลบุรี พบว่า ควรส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทหรือมีส่วนร่วม ควรอบรมให้ความรู้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องส่งเสริมการรวมกลุ่มคนพิการ การจัดให้มีอาสาสมัคร/เครือข่ายในชุมชนเพื่อคอยให้ความช่วยเหลือ และควรสร้างความเข้าใจกับสถานประกอบการเพื่อสร้างโอกาสให้คนพิการมีงานทำมากขึ้น

3. การศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายการคุ้มครองสิทธิและส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของประเทศ ไทย ประเทศญี่ปุ่น และสหราชอาณาจักร โดย รัฐสภา จุริมาศ และคณะ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาถึงแนวคิด ทฤษฎีและแนวทางการพัฒนากฎหมายที่เกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิและการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุใน ประเทศญี่ปุ่นและสหราชอาณาจักร โดยวิจัยศึกษาด้านเนื้อหาเอกสารและแนวคิดทฤษฎีของกฎหมาย การคุ้มครองสิทธิและส่งเสริมคุณภาพซึ่ง ผลการวิจัยพบว่า กฎหมายฉบับต่าง ๆ ในประเทศไทย ที่กระจัด กระจายอยู่นั้นที่ยังไม่เพียงพอต่อการรับรองสิทธิ และไม่สามารถเอื้อประโยชน์และพัฒนาคุณภาพชีวิตของ ผู้สูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพทั่วถึงเท่าที่ควร (2) ประเทศไทยควรกำหนดระบบในการให้การดูแลและ ช่วยเหลือผู้สูงอายุ โดยการจัดตามกลุ่มประเภทหรืออาการ อาทิ ผู้สูงอายุที่ยังมีความสามารถในการช่วยเหลือ ตนเองได้ในการดูแลระยะยาว ผู้สูงอายุควรได้รับการสนับสนุนให้ได้รับบริการสุขภาพเชิงป้องกันและส่งเสริม สุขภาพภายใต้สิทธิและประโยชน์ที่ควรได้รับ และ (3) ประเทศไทยควรมีกฎหมายแม่บทหรือควรนำเอา กฎหมายที่มีเนื้อหาคล้ายคลึงกันหรือวัตถุประสงค์เดียวกันที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิและส่งเสริมคุณภาพ ชีวิตผู้สูงอายุมารวมเข้าไว้ด้วยกัน เพื่อให้ง่ายต่อการเข้าถึงกฎหมายที่มีผลบังคับใช้และพัฒนากฎหมายที่มี ความทันสมัยหรือกฎหมายที่ไม่สามารถบังคับใช้ได้จริงออก และตรากฎหมายขึ้นมาเพื่อรองรับแนวนโยบาย ระบบการดูแลผู้สูงอายุระยะยาว

4. บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน โดย นพดล ศาลาคาม และคณะ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่อำเภอทุ่งช้าง จังหวัด น่าน และเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับบทบาทกำนันและผู้ใหญ่บ้านในการแก้ไขปัญหายาเสพติด รวมถึง อุปสรรคในการแก้ไขปัญหายาเสพติด งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ โดยศึกษากลุ่มประชากรประกอบด้วย

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2567)

กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สารวัตรกำนัน แพทย์ประจำตำบล และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในพื้นที่อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน จำนวน 208 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือแบบสอบถาม โดยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม SPSS และใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบแบบที การทดสอบแบบเอฟ และนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินการในการแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่ อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.10$) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการแก้ไขปัญหาผู้เสพผู้ติดยาเสพติด มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\mu = 4.27$) เมื่อพิจารณาข้อย่อยที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การให้ผู้เสพผู้ติดยาเข้าถึงบริการด้านการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ เมื่อพิจารณาข้อย่อยที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ตั้งจุดตรวจ จุดสกัดในชุมชนเพื่อป้องปรามการกระทำความผิด โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\mu = 3.88$) เมื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับบทบาทกำนัน และผู้ใหญ่บ้านในการแก้ไขปัญหาเสพติดพบว่า อายุ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านการแก้ไขปัญหาผู้เสพผู้ติดยาเสพติด และด้านการป้องกันกลุ่มผู้มีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด อาชีพ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้ง 4 ด้าน และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านการแก้ไขปัญหาผู้เสพผู้ติดยาเสพติด

5. การสื่อสารการตลาดและการรับรู้คุณค่าที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อบ้านของผู้บริโภคในโครงการจัดสรรจังหวัดลำปาง โดย ยอดชาย จุมปา คำ และคณะ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความคิดเห็นด้านการสื่อสารการตลาดการรับรู้ คุณค่าและความตั้งใจซื้อบ้านของผู้บริโภคในโครงการจัดสรรจังหวัดลำปาง และ 2) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อบ้านของผู้บริโภคในโครงการจัดสรรจังหวัดลำปาง กลุ่มตัวอย่างคือ ประชากรที่อาศัยอยู่ใน จังหวัดลำปาง และมีความตั้งใจจะซื้อบ้านในโครงการจัดสรรจังหวัดลำปาง จำนวน 385 คน เครื่องมือคือ แบบสอบถามแบบออนไลน์ ใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติอนุมาน วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ แบบ enter ผลการศึกษาพบว่า 1) ระดับความคิดเห็นด้านการสื่อสารการตลาดอยู่ในระดับมาก ด้านการรับรู้คุณค่าอยู่ในระดับมากที่สุด และความตั้งใจซื้อบ้านของผู้บริโภคในโครงการจัดสรรจังหวัดลำปาง อยู่ในระดับมากที่สุด และ 2) ปัจจัยด้านการรับรู้คุณค่า ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อบ้านของผู้บริโภคในโครงการจัดสรร จังหวัดลำปาง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสามารถทำนายความตั้งใจซื้อบ้านของผู้บริโภคในโครงการจัดสรรจังหวัดลำปางได้ร้อยละ 62.20

6. ยุทธศาสตร์ : การถ่ายทอดและพัฒนาทักษะงานสล่าพุทธศิลป์รุ่นเยาว์ จังหวัดแพร่ โดย เกรียงศักดิ์ ฟองคำ และคณะ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษารูปแบบกระบวนการถ่ายทอดและพัฒนาทักษะงานสล่าพุทธศิลป์รุ่นเยาว์ จังหวัดแพร่ 2) เพื่อถ่ายทอดและพัฒนาทักษะงานสล่าพุทธศิลป์รุ่นเยาว์ จังหวัดแพร่ 3) เพื่อเผยแพร่ภูมิปัญญางานสล่าพุทธศิลป์รุ่นเยาว์ จังหวัดแพร่สู่สาธารณะ ผลการวิจัยพบว่า 1. รูปแบบกระบวนการถ่ายทอดและพัฒนาทักษะงานสล่าพุทธศิลป์รุ่นเยาว์ จังหวัดแพร่ ใช้วิธีการเชิงระบบ (Systems Approach) ในการสังเคราะห์ ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) ผลผลิต (Output) การควบคุม

(Control) ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) 2. การถ่ายทอดและพัฒนาทักษะงานพุทธศิลป์รุ่นเยาว์ ด้วยการจัดกิจกรรมอบรมสามเณรนักเรียนช่างสิบหมู่ พบว่า ผู้เข้ารับการอบรมส่วนใหญ่ได้รับความรู้ ความเข้าใจและทักษะความชำนาญในงานสล่าพุทธศิลป์ได้เป็นอย่างดี 3. การเผยแพร่ภูมิปัญญางานสล่าพุทธศิลป์สู่สาธารณะ คณะผู้วิจัยจัดเวทีงานพุทธศิลป์คืนข้อมูลการวิจัยให้กับชุมชน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการหาแนวทางถ่ายทอดพัฒนาทักษะงานพุทธศิลป์โดยเริ่มจากหาสาเหตุของปัญหาไปสู่การแก้ปัญหาทั้งในระดับบุคคลและระดับภาพรวมของงานพุทธศิลป์จังหวัดแพร่

7. การใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ โดย วิยะดา วรานนท์วนิช และคณะ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. การใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษามหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ 2. การพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ 3. การใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ผลการวิจัยพบว่า 1. การใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษามหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก 2. การพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และ 3. การใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษาในด้านความพอประมาณ (X1) ด้านความมีเหตุผล (X2) และด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี (X3) สามารถร่วมกันอธิบายการเปลี่ยนแปลงการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพในทิศทางเดียวกัน ได้ร้อยละ 69.00 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

8. ศึกษาวิเคราะห์พุทธปรัชญาในสำนักโยคอาจารย์ โดย ประยงค์ แสนบุราณ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์ความสำคัญระหว่างกายและจิต ผลการศึกษาพบว่า กาย (object) และจิต (subject) เป็นปัญหาที่ถกเถียงกันมากในหมู่นักปรัชญาอินเดียแต่ถึงกระนั้นก็ยังไม่มีข้อสรุปที่ชัดเจนว่าอะไรสำคัญที่สุดบอกเพียงแต่ว่ามีสัจภาวะหนึ่งเดียวที่เป็นอมตะ (เช่น ปรัชญาสาขายา เป็นต้น) ยังยืนดำรงอยู่ชั่วนิรันดร์ สร้างสรรค์สรรพสิ่งเป็นผู้ทำที่ไม่ถูกทำ แต่ยังบอกไม่ชัดเจนว่าสัจภาวะหนึ่งเดียวนั้นเป็นจิตหรือกาย ข้อมูลที่ปรากฏในคัมภีร์พระไตรปิฎกเถรวาทที่แสดงฐานะและบทบาทโดดเด่นของจิตอาจเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่นักปรัชญาบางท่านได้นำมาพัฒนาต่อ เช่น ท่านอสังคะ และวสุพันธุ เป็นต้น และการพัฒนาต่อของท่านทั้งสองนั้นได้ปรากฏในลัทธิโยคอาจารย์

9. ศึกษาวิเคราะห์บทบาทและการเผยแพร่ลัทธิแห่งวิถีนุตตรธรรม โดย ประยงค์ แสนบุราณ และคณะ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทและการเผยแพร่วิถีนุตตรธรรม ผลการศึกษาพบว่า แต่เดิมนั้นวิถีนุตตรธรรมมีการเริ่มต้นเผยแพร่อยู่ในประเทศจีน จากนั้นประเทศจีนก็ประสบปัญหาเนื่องจากถูกกวาดล้างจากรัฐบาล เมื่อเป็นเช่นนั้นจึงมีการนำวิถีนุตตรธรรมเข้ามาเผยแพร่ต่อในประเทศได้หวั่น และได้เผยแพร่เข้ามาสู่ประเทศไทยในปี 2525 ตามลำดับ วิถีแห่งนุตตรธรรมนั้นมีแนวความเชื่อว่าหลักคำสอนของทุกศาสนาในโลกถือเป็นการสั่งสอนและเตรียมจิตใจของมนุษย์ให้เข้าสู่ความหลุดพ้นหรือวิถีแห่งนุตตรธรรม และในบทบาท

แห่งวัดอนุตรธรรมนั้นจะต้องมีอาจารย์ผู้บรรยายธรรมประจำอยู่ที่เพราะมีความเชื่อว่า การให้ความรู้นั้นเป็นการให้ทานอย่างหนึ่งโดยถือว่าเป็นการให้ธรรมะเป็นทานที่นอกเหนือจากการให้ทรัพย์และร่างกาย ทั้งนี้การรวมกลุ่มของผู้นับถือวิถีแห่งอนุตรธรรมยังไม่ปรากฏว่ามีผลกระทบต่อสังคมส่วนรวม อีกทั้งยังไม่ได้มีหน้าที่เข้ามาทดแทนสถาบันศาสนา แต่อาจจะมียุทธศาสตร์ในการช่วยส่งเสริมให้คนปฏิบัติตามหลักของศาสนาในเรื่องของการทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่วให้ชัดเจนยิ่งขึ้นโดยมีความเป็นรูปธรรมและความมุ่งหวังที่ชัดเจนในเรื่องของโลกหน้า

10. การรับรู้และการเข้าถึงสิทธิการรักษาพยาบาลของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น ตามหลักสังคหวัตถุ 4 โดย สิทธิพร เกษจ้อย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลและสภาพปัญหาของนักศึกษา 2) เพื่อการรับรู้และการเข้าถึงสิทธิการรักษาพยาบาลของนักศึกษา 3) ตามหลักสังคหวัตถุ 4 และ 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการจัดการเกี่ยวกับการรับรู้และการเข้าถึงสิทธิการรักษาพยาบาลของนักศึกษา 4) และการสร้างกลไกการรับรู้และการเข้าถึงสิทธิการรักษาพยาบาลตามหลักสังคหวัตถุ 4 ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 262 คน ร้อยละ 67.90 เป็นเพศหญิง ร้อยละ 29.80 เป็นเพศชาย ร้อยละ 27.10 มีอายุระหว่าง 20-25 ปี ร้อยละ 29.80 ศึกษาในชั้นปีที่ 1 ร้อยละ 24.40 ศึกษาในสาขาวิชาการสอนภาษาไทย ร้อยละ 38.20 ครอบครัวมีรายได้ระหว่าง 5,000-10,000 บาทต่อเดือน ร้อยละ 59.20 ไม่เคยเข้ารับการรักษานอกโรงพยาบาลนอกเขตอำเภอที่อาศัยอยู่ ร้อยละ 77.90 ไม่ทราบเกี่ยวกับพระราชบัญญัติการรักษาพยาบาลในภาวะฉุกเฉิน พ.ศ.2551 และ ประกาศกระทรวงสาธารณสุขเกี่ยวกับการกำหนดผู้ป่วยฉุกเฉิน พ.ศ.2561 ร้อยละ 94.30 ไม่รู้เกี่ยวกับการเข้ารับบริการจากบริการ 30 บาทรักษาทุกโรค ร้อยละระดับการรับรู้และการเข้าถึงสิทธิการรักษาพยาบาลของนักศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.51$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สิทธิการบริการด้านสุขภาพ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 3.51$) สิทธิการปกปิดข้อมูลและความเป็นส่วนตัว มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 3.51$) สิทธิการรับรู้ข้อมูลที่เพียงพอและชัดเจน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 3.51$) และสิทธิความปลอดภัยในการรักษาพยาบาลมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 3.51$) ตามลำดับ และสาขาวิชาไม่มีความสัมพันธ์กับการรับรู้พระราชบัญญัติการรักษาพยาบาลในภาวะฉุกเฉิน พ.ศ. 2551 และ ประกาศกระทรวงสาธารณสุขเกี่ยวกับการกำหนดผู้ป่วยฉุกเฉิน พ.ศ.2561 และ การจัดการบริการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า 30 บาทรักษาทุกโรค

11. การรับรู้คุณภาพและความพึงพอใจที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อข้าหลัวซือเผิ่นบะหมี่รสหอยแม่น้ำกิ่งสำเร็จรูปของผู้บริโภคเมืองหลัวโจว มณฑลกว่างซี ประเทศจีน โดย Wu Hui และคณะ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการรับรู้คุณภาพ ความพึงพอใจและการตัดสินใจซื้อข้าหลัวซือเผิ่นบะหมี่รสหอยแม่น้ำกิ่งสำเร็จรูปของผู้บริโภคเมืองหลัวโจว มณฑลกว่างซี ประเทศจีน 2) เพื่อศึกษาการรับรู้คุณภาพและความพึงพอใจที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อข้าหลัวซือเผิ่นบะหมี่รสหอยแม่น้ำกิ่งสำเร็จรูปของผู้บริโภคเมืองหลัว

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2567)

โจว มณฑลกวางซี ประเทศจีน ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ ชาวจีนที่อาศัยอยู่ในเมืองหลัวโจวและเคย์บริโกค หลัวซือเฟิ่นบะหมี่รสหอยแม่น้ำกึ่งสำเร็จรูป กลุ่มตัวอย่างจำนวน 385 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถาม ใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้สถิติอนุมาน วิเคราะห์การถดถอย พหุคูณแบบ Enter ผลการศึกษาพบว่า 1) ระดับความสำคัญของการรับรู้คุณภาพส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อซ้ำ หลัวซือเฟิ่นบะหมี่รสหอยแม่น้ำกึ่งสำเร็จรูปของผู้บริโภคเมืองหลัวโจว มณฑลกวางซี ประเทศจีน มีความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือด้านพึงพอใจ มีความสำคัญอยู่ในระดับมาก 2) ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบ Enter พบว่า ด้านการรับรู้คุณภาพ ด้านความพึงพอใจต่อการตัดสินใจซื้อซ้ำ หลัวซือเฟิ่นบะหมี่รสหอยแม่น้ำกึ่งสำเร็จรูปของผู้บริโภคเมืองหลัวโจว มณฑลกวางซี ประเทศจีน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

12. การพัฒนาการท่องเที่ยวภาคตะวันออกให้มีชื่อเสียงในระดับนานาชาติ โดย บุตรี จารุจินดา และคณะ การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) วิเคราะห์การพัฒนาการท่องเที่ยวภาคตะวันออกให้มีชื่อเสียงในระดับนานาชาติ (2) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนาการท่องเที่ยวภาคตะวันออกให้มีชื่อเสียงในระดับนานาชาติ และ (3) เสนอแนะแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวภาคตะวันออกให้มีชื่อเสียงในระดับนานาชาติ ผลการวิจัยพบว่า 1. การพัฒนาการท่องเที่ยวภาคตะวันออกให้มีชื่อเสียงในระดับนานาชาติ ได้มีการดำเนินงานโดยสำนักงานการท่องเที่ยวที่มีสำนักงานตั้งอยู่ในแต่ละจังหวัดของภาคตะวันออก โดยปฏิบัติตามทิศทางการพัฒนาภาคตะวันออกในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 เพื่อรักษาและยกระดับการท่องเที่ยวคุณภาพในแหล่งท่องเที่ยวหลักและแหล่งท่องเที่ยวรอง เช่น พื้นที่สันทนาการ พักผ่อน เคาะเสม็ด เคาะช้าง เคาะหมาก เคาะกูด ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวชายทะเลนานาชาติ ที่มีคุณภาพ เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวภาคตะวันออกสู่ระดับโลก และเกิดการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่นอย่างทั่วถึง 2. ปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนาการท่องเที่ยวภาคตะวันออกให้มีชื่อเสียงในระดับนานาชาติ ได้แก่ ปัญหาความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว เช่น มลพิษทางน้ำ การกัดเซาะชายฝั่ง ทำให้ส่งผลต่อภาพลักษณ์การท่องเที่ยว ความแออัดของในเมืองหลักด้านการท่องเที่ยว และโครงสร้างพื้นฐานที่พัฒนาไม่ทันความต้องการ ในขณะที่หน่วยงานภาครัฐและเอกชนขาดการบูรณาการความร่วมมือระหว่างกันเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว 3. ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวภาคตะวันออกให้มีชื่อเสียงในระดับนานาชาติ ได้แก่ ควรใช้แนวคิด ซอฟต์พาวเวอร์ และจุดเด่นทางด้านแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลมาเป็นแนวทางในการส่งเสริมการท่องเที่ยวทางทะเลและแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ ให้เป็นที่สนใจแก่นักท่องเที่ยวทั่วโลกมากขึ้น

13. การวิเคราะห์เศรษฐกิจการผลิตสุกรในเขตอำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ โดย ภวิชัยหาญ พะนุรัมย์ และคณะ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกร สภาพการผลิตสุกรและวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนทางการเงินในการเลี้ยงสุกรของเกษตรกรในเขตอำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชายมีอายุเฉลี่ย 48 ปี จบการศึกษา

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2567)

ระดับประถมศึกษา มีประสบการณ์เลี้ยงสุกรเฉลี่ย 12 ปี เลี้ยงสุกรแบบฟาร์มขนาดเล็กที่มี จำนวน สุกร 30-50 ตัว ฟังพาแหล่งเงินทุนจากสถาบันการเงินและไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มหรือสหกรณ์ ด้านสภาพการผลิตสุกร เกษตรกรมีกำลังการผลิต 100-200 ตัวต่อรอบ ใช้สายพันธุ์ลูกผสมทางการค้า ให้อาหารแบบเทราด ใช้ยา ปฏิชีวนะ และยั้งขาดความรู้ด้านการใช้วัคซีน ส่วนใหญ่ใช้เทคโนโลยีการเลี้ยงแบบดั้งเดิม มีผลผลิตเฉลี่ย 80-100 กก. ต่อตัว และมีเพียงร้อยละ 20 ที่ผ่าน GAP การวิเคราะห์ต้นทุนผลตอบแทนฟาร์มขนาด 100 ตัวต่อรอบ พบว่ามีต้นทุนการผลิตรวม 579,000 บาท โดยต้นทุนผันแปรสูงถึง 468,000 บาท ต้นทุนคงที่ 61,000 บาท มีรายได้รวม 583,000 บาท ทำให้มีกำไรสุทธิ 50,000 บาทต่อรอบ หรือ 500 บาทต่อตัว มีอัตรากำไร สุทธิร้อยละ 8.64 จุดคุ้มทุน 55 ตัว และใช้ระยะเวลาคืนทุน 5 ปี แต่ยังมีความเสี่ยงสูงจากโรคระบาด ราคา ผันผวนและนโยบายภาครัฐ จึงจำเป็นต้องมีการจัดการความเสี่ยงที่ดี

14. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเฝ้าบริการของนักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคสองแควที่ฝึก ประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ โดย ชยานันท์ สีคำ และคณะ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อประเมิน ความต้องการจำเป็น 2) เพื่อสร้างและตรวจสอบแนวทาง 3) เพื่อทดลองใช้และประเมินแนวทางทางการ พัฒนาภาวะผู้นำเฝ้าบริการ ผลการวิจัยพบว่า 1. ผลการประเมินความต้องการจำเป็น พบว่า เมื่อเรียงจากมาก ไปหาน้อย ดังนี้ 1) การบริการ 2) ความซื่อสัตย์ 3) ความนอบน้อม 4) การเสียสละ และ 5) การเสริมพลัง อำนาจ 2. ผลการสร้างและตรวจสอบแนวทาง พบว่า ผลการสร้างแนวทาง ประกอบด้วย 1) แนวคิดหลัก 2) จุดประสงค์ 3) เนื้อหา 4) แนวทางดำเนินกิจกรรม 5) สื่อ/แหล่งเรียนรู้ 6) การวัดและประเมินผล และผล การตรวจสอบแนวทางมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด 3. ผลการทดลองใช้และการประเมินการใช้ แนวทาง พบว่า 3.1 การทดลองใช้โดยการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ดังนี้ 1) วางแผน ประชุมทีม กำหนดกิจกรรม 2) จัดอบรมเชิงปฏิบัติการ 3 หน่วย ใช้เวลา 12 ชั่วโมง และ PLC สะท้อนผลการอบรมเชิงปฏิบัติการ 6 ชั่วโมง 3) สังเกต ให้คำปรึกษา 4) สะท้อนผลการฝึกประสบการณ์ 3.2 ผลการประเมินการใช้แนวทาง พบว่า 1) ผล การประเมินปฏิกิริยาความพึงพอใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ผลการประเมินการเรียนรู้ เปรียบเทียบหลังอบรมสูงกว่าก่อนอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) ผลการประเมินพฤติกรรม พบว่า นักเรียนนักศึกษาสามารถนำความรู้ ความเข้าใจ และทักษะการเรียนรู้ที่ได้รับจากการพัฒนาตามคู่มือ เกิดการซึมซับพฤติกรรมในการเฝ้าบริการ สามารถปฏิบัติตนในการฝึกงานในสถานประกอบการได้ และ 4) ผลการประเมินผลลัพธ์ พบว่า แนวทางที่พัฒนาเป็นประโยชน์ต่อวิทยาลัย ผู้บริหาร ครู และนักเรียน นักศึกษา โดยมีส่วนในการพัฒนาภาวะผู้นำเฝ้าบริการของนักเรียนนักศึกษาได้เป็นอย่างดี

15. แนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ โดย ทศนีย์ อารมย์เกลี้ยง และคณะ มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาฝึกประสบการณ์ วิชาชีพครู ฯ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูพี่เลี้ยง คณะกรรมการสถานศึกษา อาจารย์นิเทศก์

และ (2) เพื่อหาแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ฯ ผลการวิจัยพบว่า 1. สมรรถนะของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ฯ ตามความคิดเห็นของอาจารย์นิเทศก์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.52, S.D. = 0.14) ความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยง ผู้บริหาร และคณะกรรมการสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.47, S.D. = 0.02), ($\bar{x}$ = 4.37, S.D. = 0.06) และ ($\bar{x}$ = 4.29, S.D. = 0.05) ตามลำดับ 2. แนวทางในการเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ฯ ทั้ง 3 ด้าน โดยให้ความสำคัญในการพัฒนาด้านการจัดการเรียนรู้ให้มากขึ้น รองลงมาคือ ด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองชุมชน และด้านการปฏิบัติหน้าที่ครูและจรรยาบรรณของวิชาชีพ ตามลำดับ การส่งเสริมพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาโดยจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน มีโครงการสนับสนุนด้านวิชาการและด้านทักษะวิชาชีพ

16. ผลของการฝึกโปรแกรมเอส เอ พี ที่มีผลต่อความสามารถในการก้าวเท้ายิงประตูบาสเกตบอลของนักกีฬาบาสเกตบอลชาย โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดย ณัฐธเมศ กัญชนะ มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาผลของการฝึกโปรแกรมเอส เอ พี ที่มีต่อความสามารถในการก้าวเท้ายิงประตูบาสเกตบอล ของนักกีฬาบาสเกตบอลชาย โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (2) เพื่อเปรียบเทียบผลการฝึกโปรแกรมเอส เอ พี ที่มีต่อความสามารถในการก้าวเท้ายิงประตูบาสเกตบอล ผลการวิจัยพบว่า ผลการฝึกโปรแกรมเอส เอ พี หลังการฝึกสัปดาห์ที่ 4 6 และ 8 ของนักกีฬาบาสเกตบอลชาย กลุ่มทดลองมีความสามารถในการก้าวเท้ายิงประตูบาสเกตบอล หลังการฝึกสูงกว่า ก่อนการฝึก โดยก่อนการฝึกมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.58 หลังการฝึกสัปดาห์ที่ 4 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 7.58 หลังการฝึกสัปดาห์ที่ 6 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 9.92 หลังการฝึกสัปดาห์ที่ 8 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 11.42 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 และเมื่อเปรียบเทียบการก้าวเท้ายิงประตู ของนักกีฬา บาสเกตบอลชาย ระหว่างกลุ่มควบคุมกับกลุ่มทดลอง พบว่า ก่อนการฝึกกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง มีค่าเฉลี่ยไม่แตกต่างกัน และหลังการฝึกสัปดาห์ที่ 4 6 และ 8 พบว่า ผลการฝึกมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

17. การสื่อสารการตลาด และการรับรู้ทวิจาณ์ออนไลน์ของผู้บริโภคที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการ ร้านอาหารหม้อไฟ ในกรุงเทพฯ ประเทศไทย โดย Zhang Yajuan และคณะ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับความสำคัญของการสื่อสารการตลาด การรับรู้ทวิจาณ์ออนไลน์และการตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารหม้อไฟของลูกค้าในเขตกรุงเทพฯ ประเทศไทย 2) เพื่อศึกษาการสื่อสารการตลาดและการรับรู้ทวิจาณ์ออนไลน์ของลูกค้าที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารหม้อไฟ ในกรุงเทพฯ ประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า 1) ระดับความสำคัญ ด้านการสื่อสารการตลาดการรับรู้ทวิจาณ์ออนไลน์และการตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารหม้อไฟของลูกค้าในเขตกรุงเทพฯ ประเทศไทย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ผล

การทดสอบการถดถอยพหุคูณโดยวิธี Enter พบว่า การสื่อสารการตลาด การรับรู้ทิวทัศน์ออนไลน์มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารหม้อไฟใน กรุงเทพมหานคร ประเทศจีน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

18. ส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภคในการซื้อส้มเกลี้ยง จังหวัดลำปาง โดย กันตพงศ์ ใจเถิน และคณะ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับความสำคัญส่วนประสมทางการตลาด และการตัดสินใจของผู้บริโภคในการซื้อส้มเกลี้ยงจังหวัดลำปาง 2) เพื่อศึกษาส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภคในการซื้อส้มเกลี้ยงจังหวัดลำปาง ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับความสำคัญ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการส่งเสริมการขาย อยู่ในระดับมาก และการตัดสินใจซื้อ อยู่ในระดับมากที่สุด 2) ผลการทดสอบการถดถอยพหุคูณโดยวิธี Enter พบว่า ส่วนประสมทางการตลาดมีผลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภคในการซื้อส้มเกลี้ยงจังหวัดลำปาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

บทความวิชาการ (Academic Article) 3 บทความ ได้แก่

19. ปัจจัยส่งเสริมการตลาดหลักสูตรภาษาจีนในระดับอุดมศึกษา โดย ภรณ์ชรัญ อุบลนุช และคณะ บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์ในการนำเสนอเกี่ยวกับปัจจัยส่งเสริมการตลาดหลักสูตรภาษาจีน โดยมีวิธีการศึกษาจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับองค์ประกอบของหลักสูตร ข้อมูลหลักสูตรภาษาจีนในประเทศไทย องค์ประกอบของหลักสูตรภาษาจีน การตลาดหลักสูตรโดยการนำกลยุทธ์ทางการตลาดมาปรับใช้ในบริบทของหลักสูตรภาษาจีน โดยนำแนวคิดทางการตลาดสำหรับธุรกิจบริการ 7Ps มาปรับใช้จนครบองค์ประกอบของหลักสูตรภาษาจีน 7 ด้าน คือ 1) ด้านหลักสูตร หลักสูตรมีคุณภาพ 2) ด้านราคามีความคุ้มค่าสำหรับการได้มาซึ่งคุณภาพ 3) ด้านสถานที่ทำเลที่ตั้งของมหาวิทยาลัยตั้งอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี 4) ด้านการส่งเสริมการตลาดโดยใช้แพลตฟอร์ม โซเชียลมีเดียที่มีความน่าสนใจ 5) ด้านบุคลากรที่ได้มาตรฐาน 6) ด้านกระบวนการมีระบบการทำงานที่เป็นมาตรฐาน และ 7) ด้านลักษณะทางกายภาพที่มีความน่าเชื่อถือในส่วนของผู้ประกอบการส่งเสริมการตลาดหลักสูตรภาษาจีนที่สามารถส่งผลที่ดีขึ้นพบได้ 4 ด้านดังนี้

1. ด้านบุคลากร คือผู้สอนภาษาจีนควรมีความเชี่ยวชาญเรื่องการสอนภาษาจีน
2. ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ คือปัจจัยสนับสนุนการเรียนการสอนตลอดจนสภาพการจัดการด้านการเรียนการสอน
3. ด้านกระบวนการ คือการเรียนการสอนตั้งแต่รับเข้าจนถึงจบการศึกษาของผู้เรียน และ
4. ด้านผลิตภัณฑ์ คือหลักสูตรที่ใช้ควรพัฒนาให้มีความทันสมัยที่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน

20. กระบวนการจัดการความเสี่ยงด้านความปลอดภัยในงานโครงการก่อสร้าง โดย ทศพร แสงทอง และคณะ บทความวิชาการนี้ได้แสดงถึงความเสี่ยงที่เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการปฏิบัติงานในโครงการก่อสร้างที่มีการดำเนินงานและกิจกรรมต่าง ๆ อย่างมากมายและมีความซับซ้อน

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2567)

ดังนั้นการปฏิบัติงานในโครงการก่อสร้างจำเป็นต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้ปฏิบัติงานเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความสูญเสียต่าง ๆ ซึ่งในบทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์ในการนำเสนอความรู้เกี่ยวกับกระบวนการจัดการความเสี่ยงด้านความปลอดภัยในงานโครงการก่อสร้าง โดยกระบวนการจัดการความเสี่ยงนี้ประกอบไปด้วย 4 กระบวนการ ดังนี้ 1) การระบุความเสี่ยง เป็นขั้นตอนแรกและสำคัญอย่างมากในการตระหนักถึงความเสี่ยงที่สามารถอาจเกิดขึ้น 2) การประเมินความเสี่ยง เป็นขั้นตอนในการศึกษา ประเมิน และจัดลำดับความสำคัญของความเสี่ยงโดยทำความเข้าใจในผลกระทบและโอกาสในการเกิดความเสี่ยง 3) การวางแผนรับมือความเสี่ยง เป็นขั้นตอนในการพัฒนาและค้นหาวิธีป้องกันความเสี่ยง 4) การติดตามและควบคุมความเสี่ยง เป็นขั้นตอนที่เน้นย้ำถึงความสำคัญของการติดตามและการจัดการความเสี่ยงเพื่อให้แน่ใจว่าความเสี่ยงนั้นได้รับการป้องกันและแก้ไขได้อย่างมีประสิทธิภาพ

21. หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูฐานสมรรถนะของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัย

ราชภัฏเชียงใหม่ โดย ขวลิต ขอดศิริ และคณะ บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูฐานสมรรถนะของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ซึ่งประกอบด้วย แนวคิดหลักสูตรฐานสมรรถนะ สมรรถนะทางวิชาชีพครูตามมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพในหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู และระบบการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูไปสู่การพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพ สามารถประยุกต์ใช้ศาสตร์การสอนไปใช้ประโยชน์ได้จริงในการวางแผน การออกแบบการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ การปรับปรุงหลักสูตรมีเป้าหมายไปสู่การพัฒนาฐานสมรรถนะในแต่ละระดับเพื่อปรับทิศทางการเรียนการสอนไปสู่การพัฒนาความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะจนเกิดสมรรถนะที่สอดคล้องกับการพัฒนาการศึกษาที่ยั่งยืน

ท้ายนี้กองบรรณาธิการ ขอขอบคุณทุกท่านที่ได้เลือกให้ วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ได้ทำหน้าที่เผยแพร่ผลงานของท่าน และหวังอย่างยิ่งว่าผลงานที่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านตามเจตนารมณ์ และวัตถุประสงค์ของการจัดทำวารสาร หากผู้อ่านจะมีข้อเสนอแนะประการใดในการปรับปรุงคุณภาพวารสารนี้ให้ดียิ่งขึ้นกองบรรณาธิการขอน้อมรับด้วยความยินดี

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุทธิพร สายทอง)

บรรณาธิการ

สารบัญ

	หน้า
ถ้อยแถลงบรรณาธิการ	(8)
สารบัญ	(18)
บทความวิจัย: (Research Articles)	
● คุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความต้องการเทศบาลดิจิทัลในจังหวัดนนทบุรี สุภาพ วงศ์พลาย, กมลพร กัลยาณมิตร, สถิตย์ นิยมญาติ และ ทศนีย์ ลักษณะภิชนชัย	1 – 14
● การส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในจังหวัดชลบุรี ณรงค์ ไปวันเสาร์, สถิตย์ นิยมญาติ, ณัฐวัฒน์ สิริพรวุฒิ และ กมลพร กัลยาณมิตร	15 – 32
● การศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายการคุ้มครองสิทธิและส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของ ประเทศไทย ประเทศญี่ปุ่น และสหราชอาณาจักร รัฐสภา จุริมาศ, ภูมิ มุลศิลป์ และ ธนาเสฏฐ์ เศรษฐกุลเกียรติ	33 – 51
● บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการแก้ไขปัญหาเสียดินพื้นที่อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน นพดล ศาลาคาม, โชติ บดีรัฐ และ ภาสกร ดอกจันทร์	52 – 66
● การสื่อสารการตลาดและการรับรู้คุณค่าที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อบ้านของผู้บริโภค ในโครงการ ยอดชาย จุมปาคำ, ธนกร สิริสุคันธา	67 – 82
● ยุวสลา : การถ่ายทอดและพัฒนาทักษะงานสล่าพุทธศิลป์รุ่นเยาว์ จังหวัดแพร่ เกรียงศักดิ์ ฟองคำ, พระครูสุนทรธรรมนิทัศน์ และ ดำเนิน หมายดี	83 – 97
● การใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของ นักศึกษามหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ วิยะดา วรรณท้วนิช, วัลภา คงพะวะ	98 – 112
● ศึกษาวิเคราะห์พุทธปรัชญาในสำนักโยคอาจารย์ ประยงค์ แสนบุราณ	113 – 128
● ศึกษาวิเคราะห์บทบาทและการเผยแพร่ลัทธิแห่งวิถีอนุตตรธรรม ประยงค์ แสนบุราณ, พิริยานาถ พิริยาวิจิตร	129 – 142
● การรับรู้และการเข้าถึงสิทธิการรักษาพยาบาลของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราช วิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น ตามหลักสังคหวัตถุ 4 สิทธิพร เกษจ้อย	143 – 157

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
● การรับรู้คุณภาพและความพึงพอใจที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อซ้ำของลูกค้าหัวซื้อแผ่นบะหมี่รส หอยแม่น้ำกึ่งสำเร็จรูปของผู้บริโภคเมืองหลิวโจว มณฑลกว่างซี ประเทศจีน Wu Hui, ธนกร สิริสุคันธา	158 - 173
● การพัฒนาการท่องเที่ยวภาคตะวันออกให้มีชื่อเสียงในระดับนานาชาติ บุตรี จารุจินดา, กมลพร กัลยาณมิตร, สติത്യ นิยมญาติ, และ ทศนีย์ ลักษณะชินชัช	174- 190
● การวิเคราะห์เศรษฐกิจการผลิตสุกรในเขตอำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ภวิชัยหาญ พะนุภรณ์, ศิระ เพ็ชรจำเริญสุข, บัญชา จันทราช, และ อารีรัตน์ ลุนละลาด	191- 205
● แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำใ้บริการของนักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคสองแควที่ ฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ ชยนันท์ สีคำ, ณัฐ รัตนศิริณิกุล และ พิทยา แสงสว่าง	206 -221
● แนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาฝึกประสบการณ์ วิชาชีพครู หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราช ภัฏเชียงใหม่ ทศนีย์ อารมณ์เกลี้ยง, สิริจันทร์นิชา ปัญจจริยะกุล, ธนัช มหาสินทรัพย์ และ ขวลิต ขอดศิริ	222 - 236
● ผลของการฝึกโปรแกรมเอส เอ พี ที่มีผลต่อความสามารถในการก้าวเท้ายิงประตู บาสเกตบอลของนักกีฬาบาสเกตบอลชาย โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ณัฐธเมศ กัญชนะ	237 - 248
● การสื่อสารการตลาด และการรับรู้บทวิจารณ์ออนไลน์ของผู้บริโภคที่มีผลต่อการ ตัดสินใจใช้บริการ ร้านอาหารหม้อไฟ ในกรุงเทพฯ ประเทศไทย Zhang Yajuan, นิตยา วงศ์ยศ	249 - 264
● ส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภคในการซื้อส้มเกลี้ยง จังหวัดลำปาง กันตพงศ์ ใจเถิน, นิตยา วงศ์ยศ	265 - 280

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทความวิชาการ: (Academic Article)

- ปัจจัยส่งเสริมการตลาดหลักสูตรภาษาจีนในระดับอุดมศึกษา 281 - 294
ภรณ์ชษฐ์ อุบลนุช, ตระกูล จิตวัฒนากร และ วิโรจน์ หมั่นเทพ
- กระบวนการจัดการความเสี่ยงด้านความปลอดภัยในงานโครงการก่อสร้าง 295 - 308
ทศพร แสงทอง, ตระกูล จิตวัฒนากร และ วิโรจน์ หมั่นเทพ
- หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูฐานสมรรถนะของคณะครุศาสตร์ 309 - 323
มหาวิทยาลัย
ชลิต ขอดศิริ, สิริพันธ์นิชา ปัญจจริยะกุล, ธนัช มหาสินทรัพย์ และ ทศนีย์ อารมณเกลี้ยง

ภาคผนวก

แบบประเมินบทความตีพิมพ์ลงวารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง
ขั้นตอนการดำเนินงานวารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง
ตัวอย่างรูปแบบการจัดพิมพ์บทความในวารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง
ใบสมัครสมาชิก

คุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความต้องการเทศบาลดิจิทัลในจังหวัดนนทบุรี

QUALITY SERVICE AFFECTED THE DEMAND OF DIGITAL MUNICIPALITIES IN NONTHABURI PROVINCE

¹สุภาพ วงศ์พลาย, ²กมลพร กัลยานมิตร,

³สถิตย์ นิยมญาติ และ ⁴ทัศนีย์ ลักขณาภิชนชัช

¹Suphab Vongply, ²Kamolporn Kalyanamitra,

³Satit Niyomyaht and ⁴Tassanee Lakkhanapichonchat

¹คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

Received:2024-02-25

¹Faculty of Political Science, Bangkokthonburi University, Thailand

Revised:2024-08-08

¹Corresponding Author's Email: kungvp4@gmail.com

Accepted:2024-08-20

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์คุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความต้องการเทศบาลดิจิทัลในจังหวัดนนทบุรี 2) ประเมินสภาพปัญหาและอุปสรรคคุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความต้องการเทศบาลดิจิทัลในจังหวัดนนทบุรี และ 3) เสนอแนวทางการพัฒนาคุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความต้องการเทศบาลดิจิทัลในจังหวัดนนทบุรี การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรของเทศบาลในจังหวัดนนทบุรี จำนวน 15 คน และประชาชนทั่วไปที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ของเทศบาลในจังหวัดนนทบุรี จำนวน 7 คน รวมผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 22 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการสรุปความแบบพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า

1) คุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความต้องการเทศบาลดิจิทัลในจังหวัดนนทบุรี มีผลสืบเนื่องมาจากพระราชบัญญัติการบริการงานและการให้บริการภาครัฐผ่านช่องทางดิจิทัล พ.ศ. 2562 ซึ่งกำหนดให้มีการจัดทำแผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทย เพื่อรองรับการดำเนินการปรับเปลี่ยนกระบวนการให้บริการและการทำงานของภาครัฐ เทศบาลในจังหวัดนนทบุรีจึงมีการยกระดับคุณภาพการให้บริการสู่ระบบดิจิทัล ทั้งด้านเอกสาร กระบวนการพิจารณา รวมถึงกระบวนการอนุมัติต่าง ๆ จนเกิดรูปแบบ “การบริการแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service)”

2) ปัญหาและอุปสรรคของคุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความต้องการเทศบาลดิจิทัลในจังหวัดนนทบุรี พบว่า บุคลากรของเทศบาลในจังหวัดนนทบุรียังยึดติดกับวัฒนธรรมการทำงานรูปแบบเดิมเมื่อต้องปรับเปลี่ยนหรือปรับปรุงวิธีการทำงานของเทศบาลให้เป็นดิจิทัล ทำให้บุคลากรบางส่วนไม่สามารถทำงานร่วมกับเครื่องมือและเทคโนโลยีได้อย่างชำนาญ

3) แนวทางการพัฒนาคุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความต้องการเทศบาลดิจิทัลในจังหวัดนนทบุรี ได้แก่ จังหวัดนนทบุรีควรกำหนดเป็นแผนพัฒนาบุคลากรให้สามารถให้บริการผ่านระบบออนไลน์ได้อย่างคล่องแคล่ว และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ความรู้เกี่ยวกับการใช้งานผ่านระบบดิจิทัลให้แก่ประชาชนได้รับทราบ และใช้บริการได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว

คำสำคัญ: คุณภาพ; การให้บริการ; ความต้องการ; เทศบาลดิจิทัล; จังหวัดนนทบุรี

Abstract

This research aims to; 1) analyze the quality of services that influence the demand for digital municipalities in Nonthaburi Province, 2) assess the problems and obstacles related to the quality of services that affect the demand for digital municipalities in Nonthaburi Province, and 3) propose strategies to improve the quality of services that impact the demand for digital municipalities in Nonthaburi Province. This qualitative research involved 15 municipal personnel and 7 general citizens residing in Nonthaburi Province as key informants, totaling 22 participants. A semi-structured interview was employed as the research instrument. Data analysis was conducted using descriptive analysis.

The research findings revealed that;

1) The quality of digital services, which has influenced the demand for digital municipalities in Nonthaburi Province, is a direct result of the Digital Government Services Act B.E. 2562. This act mandates the development of a national digital government development plan to support the transformation of government service processes and operations. In response, municipalities in Nonthaburi Province have upgraded their service quality to a digital system, encompassing documents, review processes, and approval procedures, ultimately leading to the establishment of a 'One-Stop Service' model

2) The problems and obstacles to the demand for digital municipalities in Nonthaburi province were found to be that the municipal personnel in Nonthaburi province still adhere to traditional working cultures. When it comes to changing or improving the municipality's working methods to be digital, some personnel are unable to work proficiently with tools and technology.

3) To enhance service quality and stimulate demand for digital municipal services in Nonthaburi, the province should develop a workforce training plan to enable staff to provide online services efficiently. Additionally, the province should disseminate knowledge about digital service usage to the public, ensuring convenient and rapid access.

Keywords: Quality Service; Demand; Digital Municipality; Nonthaburi Province

บทนำ

กระแสโลกยุคดิจิทัลในปัจจุบันได้นำความเปลี่ยนแปลงเข้าสู่การดำเนินชีวิตอย่างรวดเร็ว มีการใช้ดิจิทัลเทคโนโลยีเพื่อช่วยให้เกิดความสะดวก รวดเร็ว และทันสมัยมากขึ้น (MGR Online, 2021) ดังจะเห็นได้จากผลการวิเคราะห์ของ Krungthai COMPASS (2023) เกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้และคุณภาพของ Internet ไทยว่า ไทยมีผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ต 61.2 ล้านคนในปี 2566 เพิ่มขึ้น 13.7 ล้านคน จาก 47.5 ล้านคนในช่วง 5 ปีก่อนหน้า โดยมีแรงผลักดันทั้งจากการดำเนินงานของผู้ให้บริการและการส่งเสริมของภาครัฐ โดยในปัจจุบันประชากรไทยสามารถเข้าถึงและใช้งานอินเทอร์เน็ตได้มากขึ้นสะท้อนจากสัดส่วนผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตต่อจำนวนประชากรทั้งหมดที่ขยายตัวจาก 67% ในปี 2562 ขึ้นมาอยู่ที่ 85% ในปี 2566 ซึ่งมีแรงขับเคลื่อนหลักจาก 1) ผู้ใช้บริการภาคเอกชนที่มีการขยายพื้นที่บริการให้ครอบคลุมทั่วประเทศมากขึ้น ประกอบกับ 2) นโยบายของภาครัฐ อาทิ “โครงการเน็ตชายขอบ” ที่ช่วยส่งเสริมให้ประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณนอกเหนือการให้บริการสามารถเข้าถึงสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานอย่าง Internet ได้มากขึ้นซึ่งมีการดำเนินงานมาตั้งแต่ปี 2562

จากบริบทของการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวมานี้ ทำให้ภาครัฐเล็งเห็นความจำเป็นที่จะต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการให้หน่วยงานภาครัฐ ซึ่งรวมทั้งการให้บริการและกระบวนการทำงานให้อยู่ในรูปแบบดิจิทัล (Digital Transformation) เพื่อรองรับกับพฤติกรรมและสถานการณ์ในความต้องการรับบริการผ่านช่องทางออนไลน์ของประชาชน และภาครัฐก็มากยิ่งขึ้น ซึ่งการที่จะทำให้การปรับเปลี่ยนรูปแบบนี้อย่างเป็นรูปธรรม รัฐบาลจึงได้มีการตราพระราชบัญญัติการบริการงานและการให้บริการภาครัฐผ่านช่องทางดิจิทัล พ.ศ. 2562 ซึ่งได้มีการกำหนดให้มีการจัดทำแผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทย เพื่อรองรับการดำเนินการปรับเปลี่ยนกระบวนการให้บริการและการทำงานของภาครัฐให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจ และสังคม (Mapkha Subdistrict Municipality, 2023) สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัลซึ่งเป็นหน่วยงานหลักขยายเป้าหมายมาสู่ระดับภูมิภาคและระดับท้องถิ่น มีการจัดกิจกรรมและโครงการในการส่งเสริมและสนับสนุนหลายกิจกรรม เช่น การประกวดรางวัลท้องถิ่นดิจิทัลการพัฒนาระบบพื้นฐานเพื่อรองรับภารกิจท้องถิ่น การจัดอบรมให้ความรู้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งในระดับผู้บริหารและระดับพนักงาน ทำให้เกิดการตื่นตัวในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สนใจจะปรับเปลี่ยนระบบการทำงานไปสู่การเป็นรัฐบาลท้องถิ่น ดิจิทัลที่ทันสมัย

เทศบาลในจังหวัดนนทบุรี มีการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีวัฒนธรรมองค์กรเหมือนกับหน่วยงานภาครัฐทั่วไป อยู่ในรูปแบบการบริหารงานจากบนลงล่าง (Top-Down) เป็นรูปแบบการบริหารงานที่จัดลำดับชั้นการบังคับบัญชา จัดลำดับอำนาจหน้าที่ที่มีความสลับซับซ้อน เป็นขั้นตอนมากกว่าลักษณะของการแบ่งงานกันทำตามทักษะความชำนาญเฉพาะด้าน นอกจากนี้ยังมีระเบียบกฎหมายข้อบังคับที่เกี่ยวกับงานมาเป็นข้อบังคับด้วย (Chaichom, Sricharumethiyan, and Nahuani, (2021) ซึ่งก็

สอดคล้องกับทฤษฎีระบบราชการของเวเบอร์ ดังนั้น รูปแบบการปฏิบัติงานที่มีความยุ่งยาก หลายขั้นตอน ทำให้การดำเนินงานมักมีความล่าช้า ไม่ทันต่อการแก้ไขสถานการณ์ต่าง ๆ วัฒนธรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเป็นในรูปแบบของวัฒนธรรมเกี้ยวข้อง คือ บุคลากรจะปฏิบัติงานตามภาระหน้าที่ของตนเอง โดยที่ยังขาดวัฒนธรรมปรับตัว คือ ยังคงปฏิบัติงานตามภาระหน้าที่ของตนเองเช่นเดิมโดยไม่ได้นำการเปลี่ยนแปลงจากสภาพแวดล้อมภายนอกมาปรับเปลี่ยนปรับปรุงวิธีการทำงานของตนเอง (Mongkolpitaksuk, 2017) ซึ่งจากระบบการทำงานภาครัฐในรูปแบบปัจจุบันดังกล่าวข้างต้นมักเป็นสาเหตุให้ประชาชนไม่ได้รับการบริการ ไม่ได้รับการตอบสนองความต้องการในการใช้บริการภาครัฐที่สะดวกรวดเร็ว หรือไม่ได้รับบริการที่มีมาตรฐานที่ดีพอ (Sisuporn, and Piankhuntod, 2022)

จากที่มาและความสำคัญของปัญหา ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาคุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความต้องการเทศบาลดิจิทัลในจังหวัดนนทบุรี เพื่อเป็นข้อมูลให้ฝ่ายบริหารนำไปวางแผนงานปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อหน่วยงาน และจะได้แก้ไขเปลี่ยนแปลงปรับปรุงพัฒนางานบริการของหน่วยงานให้มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล สะดวก รวดเร็ว ตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ตรงจุด เพื่อรองรับการให้บริการที่จะเพิ่มขึ้นและเปลี่ยนแปลงในอนาคต และให้ประชาชนเกิดความพึงพอใจในการรับบริการได้มากที่สุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์คุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความต้องการเทศบาลดิจิทัลในจังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อประเมินสภาพปัญหาและอุปสรรคคุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความต้องการเทศบาลดิจิทัลในจังหวัดนนทบุรี
3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาคุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความต้องการเทศบาลดิจิทัลในจังหวัดนนทบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาด้านเนื้อหาเอกสารแนวคิดทฤษฎี (Documentary Study)

งานวิจัยนี้ได้ทำการศึกษาด้านเนื้อหาเอกสารแนวคิดทฤษฎี ได้แก่ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานภาครัฐแบบดิจิทัล แนวคิดเกี่ยวกับเทศบาลและเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ประกอบด้วย บุคลากรของเทศบาลในจังหวัดนนทบุรี จำนวน 15 คน และประชาชนทั่วไปที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ของเทศบาลในจังหวัดนนทบุรี จำนวน 7 คน รวมผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งหมด จำนวน 22 คน โดยวิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 7 แห่ง ได้แก่ 1) เทศบาลตำบลบางพลับ อำเภอปากเกร็ด จำนวน 3 คน

2) เทศบาลตำบลปลายบาง อำเภอบางกรวย จำนวน 3 คน 3) เทศบาลตำบลเสาธงหิน อำเภอบางใหญ่ จำนวน 3 คน 4) เทศบาลนครนนทบุรี อำเภอเมืองนนทบุรี จำนวน 3 คน 5) เทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จำนวน 3 คน 6) เทศบาลเมืองบางกรวย อำเภอบางกรวย จำนวน 4 คน และ 7) เทศบาลเมืองบางศรีเมือง อำเภอเมืองนนทบุรี จำนวน 3 คน เกณฑ์ในการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ 1) เป็นผู้ที่ทำงานอยู่ในเทศบาลในจังหวัดนนทบุรี 2) มีความรู้ในเรื่องที่ศึกษา “คุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความต้องการเทศบาลดิจิทัลในจังหวัดนนทบุรี” 3) เป็นผู้เคยใช้บริการเทศบาลในจังหวัดนนทบุรี และ 4) ให้ความยินยอมในการเข้าร่วมวิจัย ทั้งหมดเป็นการเลือกแบบเจาะจง

ขั้นตอนที่ 3 เครื่องมือและวิธีการที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือและวิธีการที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) ซึ่งแบบสัมภาษณ์นี้ผู้วิจัยสร้างขึ้นด้วยตนเอง โดยประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความต้องการเทศบาลดิจิทัลในจังหวัดนนทบุรี ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคของคุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความต้องการเทศบาลดิจิทัลในจังหวัดนนทบุรี และส่วนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับการให้บริการที่ส่งผลต่อความต้องการเทศบาลดิจิทัลในจังหวัดนนทบุรี

ขั้นตอนที่ 4 การรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล 3 วิธี คือ การศึกษาเอกสารจากหนังสือ บทความ วารสาร เอกสารทางวิชาการ เว็บไซต์ และแหล่งข้อมูลจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ ใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) เพื่อรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการ โดยบันทึกข้อมูลและบันทึกเสียงระหว่างการสัมภาษณ์ และการสังเกต เก็บข้อมูลโดยการสังเกตปฏิกิริยา ท่าทาง หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาหนึ่ง พร้อมทั้งจดบันทึกการสังเกต

ขั้นตอนที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล มีขั้นตอนดังนี้ แยกข้อมูลจากการสัมภาษณ์ตามประเด็นที่กำหนด เปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างของคำตอบจากผู้ให้สัมภาษณ์แต่ละคน และวิเคราะห์รวมข้อมูลที่เปรียบเทียบแล้ว เพื่อสรุปผลการวิจัยในรูปแบบพรรณนา

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อวิเคราะห์คุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความต้องการเทศบาลดิจิทัลในจังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า

1. ความเป็นรูปธรรมของบริการ พบว่า การให้บริการของเทศบาลในจังหวัดนนทบุรีจะเป็นระบบบริการใหม่ที่มุ่งเน้นการตอบสนองความต้องการของประชาชน ขั้นตอนหรือระยะเวลาในการดำเนินงานรวดเร็วมากขึ้น เพราะเจ้าหน้าที่สามารถจัดการบริหารข้อมูลได้ง่ายขึ้นเบ็ดเสร็จภายในระบบเดียว จึงทำให้ลดภาระเอกสาร ลดระยะเวลาติดต่อราชการ ลดการเดินทาง และลดค่าใช้จ่ายของประชาชน

2. ความเชื่อถือไว้วางใจ พบว่า การให้บริการในรูปแบบดิจิทัลของเทศบาลในจังหวัดนนทบุรีทำให้ประชาชนเกิดความน่าเชื่อถือ ความไว้วางใจ เพราะปัจจุบันเทศบาลต่าง ๆ ได้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการให้บริการประชาชนเป็นอย่างมาก จึงทำให้ประชาชนที่มารับบริการสามารถได้รับบริการที่รวดเร็ว เสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด มีความถูกต้อง และโปร่งใยิ่งขึ้น

3. การตอบสนองต่อผู้บริการ พบว่า เทศบาลในจังหวัดนนทบุรีมีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาใช้ในงานบริการเพื่อเพิ่มสมรรถนะการทำงานและการสร้างระบบที่ประชาชนสะดวก เข้าถึงได้ง่าย การพัฒนาศักยภาพให้ผู้ปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง รวมไปถึงเพิ่มอัตรากำลังให้เพียงพอต่อการให้บริการ จึงทำให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนผู้รับบริการตามที่คาดหวัง

4. การให้ความมั่นใจแก่ผู้รับบริการ พบว่า การให้บริการผ่านระบบดิจิทัลของเทศบาลในจังหวัดนนทบุรี หน่วยงานจะมีพัฒนาทักษะและการประเมินผลการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่เพื่อเป็นการกระตุ้นการทำงาน และเพื่อเป็นการพัฒนารูปแบบการให้บริการประชาชนให้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังมีการบูรณาการระบบงานและฐานข้อมูลเพื่อคุณภาพข้อมูลหลัก และบริหารจัดการระบบโครงสร้างพื้นฐานและความมั่นคงปลอดภัยสารสนเทศ จึงทำให้ประชาชนผู้รับบริการเกิดความมั่นใจว่าจะได้บริการที่ดีที่สุด

5. การรู้จักและเข้าใจผู้รับบริการ พบว่า เทศบาลในจังหวัดนนทบุรีต่างเล็งเห็นว่าในปัจจุบันเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีบทบาทในการดำเนินชีวิตมากขึ้น จึงได้มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการให้บริการมาอยู่ในรูปแบบระบบดิจิทัล ซึ่งเป็นการพัฒนาให้สอดคล้องกับพฤติกรรมของประชาชนผู้รับบริการที่เปลี่ยนแปลงไป จึงทำให้ตอบสนองความต้องการของประชาชนในยุคดิจิทัลมากขึ้น

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อประเมินสภาพปัญหาและอุปสรรคคุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความต้องการเทศบาลดิจิทัลในจังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า มีปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญที่พบเจอ ดังนี้ ศักยภาพ ความสามารถ และทักษะด้านดิจิทัลของเจ้าหน้าที่ เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานยังขาดทักษะและความรู้ที่จำเป็นในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งส่งผลให้ไม่สามารถใช้งานระบบดิจิทัลได้อย่างเต็มที่หรือไม่สามารถพัฒนาและปรับปรุงระบบบริการได้ตามความต้องการ ปัญหาการเชื่อมโยงระบบและข้อมูลระบบและข้อมูลทั้งภายในหน่วยงานและระหว่างหน่วยงานยังไม่สามารถเชื่อมโยงกันได้อย่างราบรื่น ซึ่งทำให้เกิดปัญหาการแลกเปลี่ยนข้อมูลหรือการเข้าถึงข้อมูลที่ไม่สะดวกและไม่ถูกต้อง ส่งผลให้การให้บริการไม่เป็นไปตามที่ควรจะเป็น ความมั่นคงปลอดภัยของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและข้อมูล ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศยังมีช่องโหว่ด้านความปลอดภัย ซึ่งทำให้ข้อมูลที่สำคัญอาจตกอยู่ในความเสี่ยงต่อการถูกโจมตีหรือการรั่วไหล ทำให้เกิดความกังวลในด้านความมั่นคงของข้อมูลและความเชื่อมั่นของประชาชน นโยบายและแนวทางปฏิบัติด้านดิจิทัล ขาดนโยบายและแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนและเหมาะสมในการส่งเสริมและพัฒนาโครงการดิจิทัล ซึ่งทำให้การดำเนินการด้านดิจิทัลไม่มีกรอบหรือทิศทางที่ชัดเจน ส่งผลให้การจัดการและการพัฒนาระบบไม่เป็นไปตามเป้าหมาย การบูรณาการและความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก ขาดการบูรณาการและความร่วมมือที่มีประสิทธิภาพกับหน่วยงานภายนอก ซึ่งทำให้เกิดปัญหาในการประสานงานและการดำเนินการร่วมกันในการพัฒนาระบบดิจิทัล กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่ไม่เอื้อต่อการปรับเปลี่ยนไปสู่ระบบดิจิทัล

กฎหมายและระเบียบข้อบังคับที่มีอยู่ไม่สอดคล้องกับการพัฒนาระบบดิจิทัลหรือไม่สนับสนุนการเปลี่ยนแปลงไปสู่ระบบดิจิทัล ทำให้เกิดอุปสรรคในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการให้บริการหรือการพัฒนาระบบใหม่

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาคุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความต้องการเทศบาลดิจิทัลในจังหวัดนันทบุรี ผลการวิจัยพบว่า เพื่อการพัฒนาคุณภาพการให้บริการที่ตอบสนองความต้องการเทศบาลดิจิทัลในจังหวัดนันทบุรี มีแนวทางการพัฒนาที่สำคัญ ดังนี้ ปรับเปลี่ยนการบริการประชาชนให้เป็นรูปแบบออนไลน์ เปลี่ยนแปลงบริการที่ปัจจุบันมีอยู่ในรูปแบบการให้บริการที่สามารถเข้าถึงได้ผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ เช่น เว็บไซต์หรือแอปพลิเคชัน เพื่อให้ประชาชนสามารถใช้บริการได้สะดวกยิ่งขึ้น ลดความยุ่งยากและการเดินทางไปยังหน่วยงาน จัดทำข้อมูลเปิด (Open Data) สร้างและเผยแพร่ข้อมูลที่เป็นสาธารณะให้ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงได้อย่างอิสระ เช่น ข้อมูลสถิติ ข้อมูลบริการ หรือข้อมูลการดำเนินงานของหน่วยงาน โดยไม่ต้องผ่านการขอข้อมูลหรือการอนุมัติ เพื่อเพิ่มความโปร่งใสและให้ประชาชนสามารถนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ พัฒนาบุคลากรในหน่วยงานอย่างต่อเนื่อง จัดการอบรมและพัฒนาความรู้ของบุคลากรในหน่วยงานอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเพิ่มทักษะด้านดิจิทัลและการใช้งานระบบใหม่ ๆ รวมถึงการพัฒนาทักษะในการให้บริการประชาชนในยุคดิจิทัล เพื่อให้เจ้าหน้าที่สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สร้างการรับรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการให้บริการรูปแบบใหม่ สื่อสารและสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการให้บริการใหม่ให้แก่ประชาชน เช่น การให้ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการใช้บริการออนไลน์ การตอบข้อสงสัย และการให้คำแนะนำ เพื่อให้ประชาชนสามารถปรับตัวและใช้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ สร้างความตระหนักรู้และรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ เน้นการสร้างความรู้ความตระหนักรู้เกี่ยวกับความสำคัญของการรักษาความปลอดภัยไซเบอร์ทั้งในหมู่เจ้าหน้าที่และประชาชน เช่น การป้องกันการโจมตีทางไซเบอร์ การรักษาความลับของข้อมูล และการใช้รหัสผ่านที่ปลอดภัย เพื่อป้องกันข้อมูลสำคัญและลดความเสี่ยง รับฟังความคิดเห็นจากประชาชนผู้ให้บริการ สร้างช่องทางในการรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากประชาชนเกี่ยวกับการให้บริการ เช่น การสำรวจความพึงพอใจ การจัดประชุมรับฟังความคิดเห็น หรือการใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ เพื่อให้หน่วยงานสามารถปรับปรุงและพัฒนาบริการให้มีประสิทธิภาพและตรงตามความต้องการของประชาชนได้อย่างต่อเนื่อง

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาคุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความต้องการเทศบาลดิจิทัลในจังหวัดนันทบุรี ได้องค์ความรู้จากการวิจัยว่า เทศบาลดิจิทัลในจังหวัดนันทบุรีได้จัดหาอุปกรณ์ที่ทันสมัยมาใช้ในองค์กรให้มากขึ้นและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของเทศบาลให้มีประสิทธิภาพ เพื่อปรับปรุงกระบวนการทำงานให้เป็นรูปแบบดิจิทัล ได้แก่ ปรับปรุงระบบสารบัญขององค์กรให้เป็นอยู่ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ ใช้แอปพลิเคชันในการให้บริการ การใช้ระบบ E-office การใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ และการใช้เว็บไซต์เพื่อการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร เพื่อสร้างระบบการให้บริการที่เป็นจุดเดียวเบ็ดเสร็จ นอกจากนี้ได้สร้างความโปร่งใสในการให้บริการประชาชน โดยการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลควบคู่ไปกับเทคโนโลยี เช่น การพัฒนาระบบการจัดซื้อจัดจ้างด้วยเทคโนโลยี เป็นต้น รวมถึงสร้างความเท่าเทียมในการเข้าถึงบริการ

ขององค์กร เพราะประชาชนจะสามารถเข้าถึงบริการของได้ทุกคน ทุกที่ และทุกเวลา ให้ความสำคัญกับระบบรักษาความมั่นคงปลอดภัยเพื่อป้องกันภัยความเสี่ยงทางไซเบอร์ เพื่อคุ้มครองประชาชนและองค์กรไม่ให้ได้รับความเสี่ยงจากภัยคุกคาม เช่น การโจรกรรมข้อมูลส่วนบุคคล และการจารกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ฯลฯ สร้างการรับรู้และสร้างความเข้าใจให้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการให้บริการระบบดิจิทัลเพื่อให้ประชาชนสามารถใช้บริการได้ โดยการจัดทำคู่มือ หรือการประชาสัมพันธ์ให้ทราบโดยทั่วกัน และพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติ เช่น ทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัล และความรู้เรื่องความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ ฯลฯ พร้อมทั้งสร้างกระบวนการรับฟังความคิดเห็นจากผู้ใช้บริการเพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงการทำงานและการให้บริการขององค์กร ตามรูปภาพที่ 1

การพัฒนาาระบบดิจิทัล	พัฒนาระบบสารบัญอิเล็กทรอนิกส์ ใช้แอปพลิเคชันในการให้บริการ ใช้ระบบ E-office ใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ พัฒนาเว็บไซต์
การสร้างความปลอดภัย	พัฒนาระบบจัดซื้อจัดจ้างด้วยเทคโนโลยี
การส่งเสริมความเท่าเทียม	พัฒนาระบบให้ใช้งานง่าย ประชาสัมพันธ์ให้ทราบโดยทั่วกัน
การรักษาความมั่นคงปลอดภัย	พัฒนาระบบรักษาความปลอดภัย ให้ความรู้แก่บุคลากร
การสร้างการรับรู้	จัดทำคู่มือ ประชาสัมพันธ์ ฝึกอบรม
การพัฒนาบุคลากร	ฝึกอบรมทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัล ฝึกอบรมความรู้เรื่องความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์
การรับฟังความคิดเห็น	จัดตั้งช่องทางรับฟังความคิดเห็น วิเคราะห์ข้อมูล

รูปภาพที่ 1 คุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความต้องการเทศบาลดิจิทัลในจังหวัดนนทบุรี

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า คุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความต้องการเทศบาลดิจิทัลในจังหวัดนนทบุรี สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. ความเป็นรูปธรรมของบริการ พบว่า การให้บริการของเทศบาลในจังหวัดนนทบุรีจะเป็นระบบบริการใหม่ที่มีมุ่งเน้นการตอบสนองความต้องการของประชาชน ขั้นตอนหรือระยะเวลาในการดำเนินงานรวดเร็วมากขึ้น เพราะเจ้าหน้าที่สามารถจัดการบริหารข้อมูลได้ง่ายขึ้นเบ็ดเสร็จภายในระบบเดียว จึงทำให้ลดภาระเอกสาร ลดระยะเวลาติดต่อราชการ ลดการเดินทาง และลดค่าใช้จ่ายของประชาชน สอดคล้องกับแนวคิดของ Tenner, and Detoro (1992) ได้เสนอถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคาดหวังในการรับบริการของผู้รับบริการไว้ว่า ผู้รับบริการมีความต้องการที่จะให้ความคาดหวังของตนได้รับการตอบสนอง หรือบรรลุผลอย่างครบถ้วน และมีแนวโน้มที่จะยอมรับการให้บริการนั้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Chayaphan (2018) ศึกษาเรื่องการยกระดับการให้บริการของเทศบาลนครขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่า สภาพการดำเนินงานและแนวทางการยกระดับการให้บริการ เน้นการใช้เทคโนโลยีและสร้างนวัตกรรม จึงทำให้เทศบาลนครขอนแก่นได้มีการปรับปรุงระบบการใช้เทคโนโลยีโดยนำเทคโนโลยีต่างๆ เข้ามาร่วมกับการปฏิบัติงานเพิ่มมากขึ้น มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงนวัตกรรมการให้บริการอยู่เสมอเพื่อการให้บริการที่ดีต่อประชาชนผู้มาติดต่อราชการและเพื่อก่อให้เกิดความสะดวกในการใช้บริการของประชาชน เช่น การใช้เครื่องกดบัตรคิวเพื่อการรับบริการ ทำให้การรับบริการเป็นระเบียบ การใช้เครื่องอ่านบัตรสมาชิกการ์ดโดยไม่ต้องถ่ายสำเนาบัตรประชาชน การร้องทุกข์ผ่านระบบ You Phee การชำระภาษีผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่มีการจัดการข้อมูลของผู้รับบริการโดยนำระบบคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตมาใช้อย่างเหมาะสม

2. ความเชื่อถือไว้วางใจ พบว่า การให้บริการในรูปแบบดิจิทัลของเทศบาลในจังหวัดนนทบุรีทำให้ประชาชนเกิดความน่าเชื่อถือ ความไว้วางใจ เพราะปัจจุบันเทศบาลต่าง ๆ ได้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการให้บริการประชาชนเป็นอย่างมาก จึงทำให้ประชาชนที่มาใช้บริการสามารถได้รับการที่รวดเร็ว เสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด มีความถูกต้อง และโปร่งใสยิ่งขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ Schmenner (1995) ได้กล่าวถึงคุณภาพการให้บริการไว้ว่า คุณภาพการให้บริการได้มาจากการรับรู้ที่ได้รับจริงลบด้วยความคาดหวังที่คาดว่าจะได้รับจากบริการนั้น หากการรับรู้ในบริการที่ได้รับมีน้อยกว่าความคาดหวัง ก็จะทำให้ผู้รับบริการมองคุณภาพการให้บริการนั้นติดลบ หรือรับรู้ว่าการบริการนั้นไม่มีคุณภาพเท่าที่ควร ตรงกันข้ามหากผู้รับบริการรับรู้ว่าการที่ได้รับจริงนั้นมากกว่า สิ่งที่เขาคาดหวังคุณภาพการให้บริการก็จะเป็นบวก หรือมีคุณภาพในการบริการนั่นเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Woraram (2020) คุณภาพการให้บริการประชาชนของเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลจรเข้มาก อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพการให้บริการประชาชนของเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลจรเข้มาก อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้แก่ ด้านการให้บริการอย่างเสมอภาค ด้านการให้บริการที่ตรงต่อเวลา ด้านการให้บริการอย่างเพียงพอ ด้านการให้บริการก้าวหน้า ด้านการให้บริการอย่างต่อเนื่อง ตามลำดับ

3. การตอบสนองต่อผู้บริการ พบว่า เทศบาลในจังหวัดนนทบุรีมีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาใช้ในงานบริการเพื่อเพิ่มสมรรถนะการทำงานและการสร้างระบบที่ประชาชนสะดวก เข้าถึงได้ง่าย การพัฒนาศักยภาพให้ผู้ปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง รวมไปถึงเพิ่มอัตรากำลังให้เพียงพอต่อการให้บริการ จึงทำให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนผู้รับบริการตามที่คาดหวัง สอดคล้องกับแนวคิดของ Lewis, and Benjamin (1983) กล่าวว่า คุณภาพการให้บริการว่าเป็นสิ่งที่ชี้วัดถึงระดับของการบริการที่ส่งมอบโดยผู้ให้บริการต่อลูกค้าหรือผู้รับบริการว่าสอดคล้องกับความต้องการของเขาได้ดีเพียงใด การส่งมอบบริการที่มีคุณภาพ (Delivering service quality) จึงหมายถึงการตอบสนองต่อผู้รับบริการบนพื้นฐานความคาดหวังของผู้รับบริการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Intayot (2021) ศึกษาเรื่องประสิทธิผลการนำนโยบายการบริหารงานภาครัฐแบบดิจิทัลไปปฏิบัติในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลตำบลชมพู อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า ควรสร้างช่องทางการให้บริการด้านเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างเป็นรูปธรรม มีการวางแผนพัฒนาบุคลากรและสร้างแรงจูงใจในการทำงานให้กับผู้ที่ปฏิบัติงานในด้านเทคโนโลยีดิจิทัลให้กับองค์กร เช่น การจัดหาเครื่องมือและอุปกรณ์ที่จำเป็นต่อการดำเนินงาน การค้นหาข้อมูลที่สำคัญในรูปแบบฐานข้อมูลดิจิทัลที่สามารถเพิ่มการบูรณาการสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นข้างเคียง ตลอดจนส่งเสริมระบบเทคโนโลยีดิจิทัลให้มีความพร้อม เป็นต้น

4. การให้ความมั่นใจแก่ผู้รับบริการ พบว่า การให้บริการผ่านระบบดิจิทัลของเทศบาลในจังหวัดนนทบุรี หน่วยงานจะมีพัฒนาทักษะและการประเมินผลการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่เพื่อเป็นการกระตุ้นการทำงาน และเพื่อเป็นการพัฒนารูปแบบการให้บริการประชาชนให้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังมีการบูรณาการระบบงานและฐานข้อมูลเพื่อคุณภาพข้อมูลหลัก และบริหารจัดการระบบโครงสร้างพื้นฐานและความมั่นคงปลอดภัยสารสนเทศ จึงทำให้ประชาชนผู้รับบริการเกิดความมั่นใจว่าจะได้บริการที่ดีที่สุด สอดคล้องกับแนวคิดของ Parasuraman, Zeithaml, and Berry, (1988) การให้ความมั่นใจแก่ลูกค้า (Assurance) หมายถึง การบริการจากพนักงานที่มีความรู้ ความสามารถในการให้ข้อมูลที่ถูกต้องมีทักษะในการทำงานตอบสนองความต้องการของลูกค้าและสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีสามารถทำให้ลูกค้าเกิดความเชื่อถือน และรู้สึกปลอดภัยสร้างความมั่นใจว่า ลูกค้าได้รับบริการที่ดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ Intayot (2021) ศึกษาเรื่องประสิทธิผลการนำนโยบายการบริหารงานภาครัฐแบบดิจิทัลไปปฏิบัติในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลตำบลชมพู อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า ด้านความรู้และทักษะของเจ้าหน้าที่ มีการฝึกอบรม การเสวนา การลงมือปฏิบัติ และการศึกษาดูงาน ที่เพิ่มความรู้และทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของเจ้าหน้าที่

5. การรู้จักและเข้าใจผู้รับบริการ พบว่า เทศบาลในจังหวัดนนทบุรีต่างเล็งเห็นว่าในปัจจุบันเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีบทบาทในการดำเนินชีวิตมากขึ้น จึงได้มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการให้บริการมาอยู่ในรูปแบบระบบดิจิทัล ซึ่งเป็นการพัฒนาให้สอดคล้องกับพฤติกรรมของประชาชนผู้รับบริการที่เปลี่ยนแปลงไป จึงทำให้ตอบสนองความต้องการของประชาชนในยุคดิจิทัลมากขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ Crosby (1979) กล่าวไว้ว่า คุณภาพการให้บริการคือ แนวคิดที่ถือหลักการการดำเนินงานบริการที่ปราศจากข้อผิดพลาดและตอบโจทย์ความต้องการของผู้บริการและสามารถที่จะทราบหรือรู้ใจลูกค้าเข้าถึงจิตใจของลูกค้าให้ได้มากที่สุด

สอดคล้องกับงานวิจัยของ Pairun (2021) ศึกษาเรื่องการพัฒนากระบวนการบริหารงานและการให้บริการประชาชนออนไลน์: กรณีศึกษา เทศบาลตำบลบางเสร่ อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยค้นพบว่า รูปแบบวิธีการและช่องทางการให้บริการประชาชนผ่านระบบออนไลน์ของเทศบาลตำบลบางเสร่ อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี มี 2 รูปแบบ คือ การให้บริการประชาชน เกี่ยวกับเรื่องร้องเรียน ร้องทุกข์และการให้บริการประชาชนเกี่ยวกับการขออนุมัติ อนุญาต การชำระค่าธรรมเนียม โดยมีขั้นตอนการดำเนินการผ่านระบบออนไลน์ทั้งสิ้น

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า ปัญหาและอุปสรรคที่พบเจอคือ ด้านศักยภาพความสามารถและทักษะด้านดิจิทัลของเจ้าหน้าที่ในหน่วยงาน ยังพบปัญหาการเชื่อมโยงระบบและข้อมูลภายในและภายนอกหน่วยงาน ความมั่นคงปลอดภัยของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและข้อมูล นโยบายและแนวทางปฏิบัติด้านดิจิทัล การบูรณาการและความร่วมมือกันกับหน่วยงานภายนอก และกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับที่ไม่เอื้อต่อการปรับเปลี่ยนการให้บริการไปสู่ระบบดิจิทัล สอดคล้องกับแนวคิดของ Office of the National Digital Economy and Society Commission (NCDC) (2019) ได้วิเคราะห์และวัดผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลที่ผ่านมา รวมทั้งสิ้น 75 โครงการ พบว่า มีโครงการที่เสร็จสมบูรณ์ร้อยละ 12 โครงการที่เสร็จบางส่วน ร้อยละ 47 โครงการที่อยู่ระหว่างดำเนินการ ร้อยละ 22 และโครงการที่ไม่ดำเนินการ ร้อยละ 19 และพบปัญหาอุปสรรคที่สำคัญ 7 ด้าน ได้แก่ ด้านข้อมูล ด้านกฎระเบียบ ด้านบุคลากร ด้านการใช้งาน ด้านงบประมาณ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน และด้านนโยบาย โดยมีปัญหาหลักในการดำเนินโครงการ คือ ปัญหาด้านข้อมูล สอดคล้องกับงานวิจัยของ Imsamran (2021) ศึกษาเรื่องการพัฒนาศักยภาพบุคลากรในยุคดิจิทัลของเทศบาลตำบลโคกตูม จังหวัดลพบุรี ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาและอุปสรรค ได้แก่ บุคลากรขาดความรู้ ความเข้าใจ และการใช้เทคโนโลยี ขาดแคลนบุคลากรเฉพาะทาง และบุคลากรบางกลุ่มไม่นิยมการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยี

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า การปรับเปลี่ยนการบริการประชาชนของหน่วยงานให้มีรูปแบบการให้บริการในลักษณะออนไลน์ จัดทำข้อมูลเปิด (Open Data) เพื่อให้ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงและนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ได้โดยอิสระ การพัฒนาบุคลากรในหน่วยงานอย่างต่อเนื่อง สร้างการรับรู้และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการให้บริการรูปแบบใหม่ การสร้างความตระหนักรู้และรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ และรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนผู้ใช้บริการเพื่อการยกระดับบริการของหน่วยงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ Digital Government Development Agency (2020) ได้ให้ความหมายว่า การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการปรับปรุงประสิทธิภาพกระบวนการทำงานและการให้บริการสาธารณะ โดยลักษณะของการบริการภาครัฐหรือบริการสาธารณะจะต้องอยู่ในรูปแบบดิจิทัลที่ขับเคลื่อนความต้องการของประชาชนหรือผู้ใช้บริการ ซึ่งประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงบริการได้ โดยไม่มีข้อจำกัดทางกายภาพ พื้นที่และภาษา โดยการนำเอาเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมาใช้ในสถานะเชื่อมต่อข้อมูลระหว่างหน่วยงาน การจัดทำฐานข้อมูลกลางแบบคลาวด์ การพัฒนาระบบฐานข้อมูลแบบ Big data การพัฒนาระบบแอปพลิเคชันเพื่อรองรับรูปแบบช่องทางการให้บริการ รวมถึงการนำเอาเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์การให้บริการในองค์กร สอดคล้องกับงานวิจัยของ Pairun (2021) ศึกษาเรื่องการพัฒนากระบวนการบริหารงานและการให้บริการประชาชนออนไลน์: กรณีศึกษา เทศบาลตำบลบางเสร่ อำเภอสัตหีบ จังหวัด

ชลบุรี ผลการวิจัยค้นพบว่า ควรมีการพัฒนาระบบการให้บริการประชาชนผ่านระบบออนไลน์ให้ครอบคลุมและอัปเดตฐานข้อมูลให้เชื่อมโยงกันทุกส่วนราชการที่ให้บริการพร้อมทั้งพัฒนาความรู้ ความสามารถ และทักษะของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและเพิ่มการประชาสัมพันธ์ถึงวิธีการและขั้นตอนการให้บริการผ่านระบบออนไลน์ให้ประชาชนรับรู้และเข้าใจสามารถใช้งานได้อย่างถูกต้อง

สรุป

จากการศึกษาคุณภาพการให้บริการของเทศบาลดิจิทัลในจังหวัดนนทบุรี พบว่า การวิเคราะห์คุณภาพการให้บริการ ความเป็นรูปธรรมของบริการ การเปลี่ยนแปลงไปสู่ระบบบริการออนไลน์ช่วยลดภาระเอกสารและค่าใช้จ่าย ลดระยะเวลาติดต่อราชการ และการเดินทางของประชาชน ทำให้การดำเนินงานรวดเร็วขึ้น ความเชื่อถือไว้วางใจ บริการดิจิทัลสร้างความเชื่อถือและไว้วางใจให้กับประชาชน เนื่องจากบริการมีความรวดเร็ว ถูกต้อง และโปร่งใส การตอบสนองต่อผู้บริการ การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและการพัฒนาบุคลากรช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการ และสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ดีขึ้น การให้ความมั่นใจแก่ผู้รับบริการ การพัฒนาทักษะและการประเมินผลการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ รวมถึงการบูรณาการระบบและการรักษาความมั่นคงปลอดภัยสารสนเทศ ช่วยเพิ่มความมั่นใจในการให้บริการ การรู้จักและเข้าใจผู้รับบริการ การปรับเปลี่ยนการให้บริการให้สอดคล้องกับพฤติกรรมดิจิทัลของประชาชนช่วยตอบสนองความต้องการในยุคดิจิทัล ส่วนการประเมินสภาพปัญหาและอุปสรรคคุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความต้องการเทศบาลดิจิทัลในจังหวัดนนทบุรี พบปัญหาและอุปสรรคหลัก ได้แก่ ขาดทักษะด้านดิจิทัลของเจ้าหน้าที่ ปัญหาการเชื่อมโยงข้อมูล ความมั่นคงปลอดภัยของระบบ ขาดนโยบายและแนวทางปฏิบัติที่สนับสนุนการบูรณาการกับหน่วยงานภายนอกที่ไม่เพียงพอ และกฎหมายที่ไม่เอื้อต่อการเปลี่ยนไปสู่ระบบดิจิทัล สำหรับข้อเสนอแนะการพัฒนาคุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความต้องการเทศบาลดิจิทัลในจังหวัดนนทบุรี พบว่า มีการแนะนำให้เปลี่ยนการบริการเป็นรูปแบบออนไลน์ จัดทำข้อมูลเปิด (Open Data) เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย พัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง สร้างการรับรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับบริการใหม่ ส่งเสริมความตระหนักรู้และการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ และรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนเพื่อพัฒนาบริการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ควรมีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ให้เอื้อต่อการปรับเปลี่ยนการให้บริการไปสู่เทศบาลดิจิทัลที่สมบูรณ์

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า เทศบาลในจังหวัดนนทบุรีควรพัฒนาศักยภาพ ความสามารถ และทักษะด้านดิจิทัลของเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานให้มากขึ้น

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า เทศบาลในจังหวัดนนทบุรีควรมีการเชื่อมโยงระบบและข้อมูลภายในและภายนอกหน่วยงาน และระวางเรื่องความมั่นคงปลอดภัยของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและข้อมูล และ เทศบาลในจังหวัดนนทบุรีควรกำหนดนโยบายและแนวทางปฏิบัติด้านดิจิทัลขององค์กรให้มีความชัดเจน และควรบูรณาการและความร่วมมือกันกับหน่วยงานภายนอก

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความต้องการเทศบาลดิจิทัลในจังหวัดนนทบุรี

2.2 ควรศึกษาคุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความต้องการเทศบาลดิจิทัลในจังหวัดอื่น

2.3 ควรศึกษาการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้กับกระบวนการทำงานของเทศบาลในจังหวัดนนทบุรี

References

- Chaichom, C., Sricharumethiyan, C., & Nahuani, C. (2021). Thai Public Administration System. *Buddhamak Journal*, 6(1), 241-247.
- Chayaphan, M. (2018). *Improving the Service Level of Khon Kaen Municipality*. (Master's Thesis). Khon Kaen University. Khon Kaen.
- Crosby, P. B. (1979). *Quality Is Free The Art of Making Quality Certain*. New York: McGraw-Hill.
- Digital Government Development Agency. (2020). *Thailand's Digital Government Development Plan 2020-2022*. Bangkok: Digital Government Development Agency.
- Imsamran, K. (2021). *Personal Competency Development in the Digital Era of Khoktoom Subdistrict Municipality, Lopburi Province*. (Master's Thesis). Ramkhamhaeng University. Bangkok.
- Intayot, P. (2021). Effectiveness of Implementing Digital Public Administration policy in Municipalities. Chomphu Subdistrict, Saraphi District, Chiang Mai Province. *School of Administrative Studies Academic Journal*, 4(1), 19-34.
- Krungthai COMPASS. (2023). *3 Guidelines for Adapting to Online Marketing of SMEs*. Retrieved 27 November 9, 2019, from <https://krungthai.com/th/financial-partner/learn-financial/1696>
- Lewis, J. M., & Bloom, S. C. (1983). Incorporation of time Continuity into Subsynoptic Analysis by using Dynamical Constraints. *Tellus*, 30, 496-516.

- MGR Online. (2021). *Changes in the Public Sector In The Digital Age. To Develop Services and Provide Convenience to the People*. Retrieved September 21, 2023, from <https://mgronline.com/politics/detail/9640000005992>
- Mapkha Subdistrict Municipality. (2023). *Digital Municipal Development Plan of Mapkha Subdistrict Municipality 2023 - 2027*. Retrieved August 10, 2023, from www.tessabanmabkha.go.th/news/doc_download/digital_planbook_040123_113011.pdf
- Mongkolpitaksuk, U. (2017). Local Government Organization Culture in the Thailand 4.0 era. *Romphruek Journal*, 35(2), 141-162.
- Office of the National Digital Economy and Society Commission (NCDC). (2019). *Project To Promote and Develop Digital Knowledge and Understanding (Digital Literacy)*. Retrieved September 27, 2023, from <https://itm.eg.mahidol.ac.th/itm/wp-content/uploads/2020/04/MDES-ONDE-Digital-Literacy-DigitalliteracycurriculumforThaicitizens.pdf>
- Pairun, P. (2021). *Development of Management System and Online Public Service: Case Study. Bang Saray Subdistrict Municipality, Sattahip District, Chonburi Province*. (Master's Thesis). Ramkhamhaeng University. Bangkok.
- Parasuraman, A., Zeithaml, V.A., & Berry, L. L. (1988). SERVQUAL A Multiple-Item Scale for Measuring Consumer Perceptions of Service Quality. *Journal of Retailing*, 64, 12-40.
- Schmenner, R. W. (1995). Escaping the Black Holes of Cost Accounting. *Business Horizons*, 31(1), 66-72.
- Sisuporn, S. & Piankhuntod, A. (2022). Culture Adapt to Become a Digital Organization of Local Government Organizations. *Journal of Roi Kaensarn Academi*. 7(8), 246-264.
- Tenner, A. R., & DeToro. (1992). *Total Quality Management: Three Steps to Continuous Improvement*. United States: Addison Wesley.
- Woraram, P. (2020). The Quality of Public Service of The Officials of The Chorakhe Subdistrict Administrative Organization is Very High. *Prakhon Chai District Buriram Province. National Academic Conference Nakhon Ratchasima College, 7th time, year 2020* (pp. 888-899). Nakhon Ratchasima: Nakhon Ratchasima College.

การส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในจังหวัดชลบุรี

PROMOTING AND DEVELOPING THE QUALITY OF LIFE

FOR DISABILITIES IN CHONBURI PROVINCE

¹ณรงค์ ไปวันเสาร์, ²สถิตย์ นิยมญาติ,
³ณัฐวัฒน์ สิริพรวุฒิ และ ⁴กมลพร กัลยาณมิตร

¹Narong Phaiwansao, ²Satit Niyomyaht

³Nattawat Siriphornwut and ⁴Kamolporn Kalyanamitra

¹คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

¹Faculty of Political Science, Bangkokthonburi University, Thailand

Received:2024-02-26

¹Corresponding Author's Email: Narongpan2224@gmail.com

Revised:2024-08-08

Accepted:2024-08-20

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในจังหวัดชลบุรี 2) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในจังหวัดชลบุรี และ 3) ศึกษาแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในจังหวัดชลบุรี รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ตัวแทนสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดชลบุรี ตัวแทนศูนย์บริการคนพิการจังหวัด ตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตัวแทนสมาคม/ชมรมคนพิการ ตัวแทนภาคเอกชน นักวิชาการ ตัวแทนคนพิการ และตัวแทนผู้ดูแลคนพิการ รวมจำนวน 24 คน โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการสรุปความแบบพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า

1) การส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในจังหวัดชลบุรี ด้านสุขภาวะคนพิการ พบว่า มีการจัดกิจกรรมตรวจสุขภาพ เยี่ยมบ้าน รวมถึงมีการจัดอบรมให้ความรู้ในการดูแลสุขภาพ ด้านการศึกษา พบว่า การศึกษาที่ได้รับการส่งเสริมยังไม่ครอบคลุม ทางเลือกทางการศึกษาไม่หลากหลาย ด้านการประกอบอาชีพและรายได้ พบว่า มีการผลักดันให้มีโอกาสทำงานในสถานประกอบการต่าง ๆ มากขึ้น แต่ยังไม่ทั่วถึง ด้านการออกสู่สังคม พบว่า มีการส่งเสริมการรวมกลุ่มของคนพิการ แต่ยังมีผู้พิการบางส่วนไม่ยอมเข้าร่วม และด้านที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม พบว่า มีการดำเนินการปรับปรุง ซ่อมแซม และจัดสภาพให้เหมาะสม แต่งบประมาณดำเนินการมีจำกัดจึงยังทำได้ไม่ทั่วถึง

2) ปัญหาและอุปสรรคการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในจังหวัดชลบุรี พบว่า บุคลากรมีไม่เพียงพอ และขาดความเข้าใจในนโยบาย การสนับสนุนการประกอบอาชีพจากภาครัฐยังไม่เพียงพอ

คนพิการบางส่วนมีความรู้สึกที่ตัวเองไม่มีคุณค่า นอกจากนี้คนในสังคมขาดความเข้าใจคนพิการ จึงถูกปิดกั้นโอกาสในการทำงาน

3) แนวทางการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในจังหวัดชลบุรี พบว่า ควรส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทหรือมีส่วนร่วม ควรอบรมให้ความรู้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องส่งเสริมการรวมกลุ่มคนพิการ จัดให้มีอาสาสมัคร/เครือข่ายในชุมชนเพื่อคอยให้ความช่วยเหลือ และควรสร้างความเข้าใจกับสถานประกอบการเพื่อสร้างโอกาสให้คนพิการมีงานทำมากขึ้น

คำสำคัญ: การส่งเสริม; การพัฒนา; คุณภาพชีวิต; คนพิการ; จังหวัดชลบุรี

Abstract

This research aims to, 1) examine how the quality of life of individuals with disabilities is promoted and developed in Chonburi Province, 2) explore the difficulties and obstacles that arise in this process, and 3) investigate the strategies employed to enhance the quality of life of people with disabilities in Chonburi Province. Qualitative research is used as the research design. Key informants include representatives from the Provincial Office of Social Development and Human Security, representatives from the Provincial Disability Service Center, representatives from local administrative organizations, representatives from associations/clubs for people with disabilities, representatives from the private sector, academics, representatives of people with disabilities, and representatives of caregivers, totaling 24 people. They were selected using purposive sampling. The research instrument used was an interview. The data was analyzed by descriptive summarization.

The research findings revealed that.

1) Promotion and Development of the Quality of Life for People with Disabilities in Chonburi Province; regarding the health aspect of people with disabilities, it has been found that there are health check-up activities, home visits, and health education training programs. However, in terms of education, it has been observed that the promoted education is not comprehensive, and educational options are limited. Concerning employment and income, it has been found that there is a push to provide more job opportunities in various establishments, but this is still not widespread. Regarding social integration, it has been observed that there are efforts to promote group activities for people with disabilities, but some individuals still do not want to participate. As for housing and the environment, it has been found that there are ongoing efforts to renovate, repair,

and make accommodations suitable, but limited budgets have hindered widespread implementation.

2) Problems and obstacles in promoting and developing the quality of life for people with disabilities in Chonburi province include insufficient personnel, a lack of understanding of policies, inadequate government support for vocational training, and a perception among some people with disabilities of having low self-worth. Additionally, societal misunderstandings about people with disabilities have limited employment opportunities

3) To enhance the quality of life for people with disabilities in Chonburi Province, it is recommended to promote community involvement and participation. Training should be provided to relevant personnel to facilitate the formation of disability groups. Furthermore, the establishment of community volunteers and networks to provide assistance is essential. Finally, efforts should be made to raise awareness among businesses to create more employment opportunities for people with disabilities.

Keywords: Promotion; Development; Quality of Life; Disabilities; Chonburi Province

บทนำ

ถ้าพูดถึงคำว่า “พิการ” คนเราก็นึกถึงบุคคลต่าง ๆ ซึ่งมีข้อจำกัดในการเข้าไปมีส่วนร่วมในสังคม เนื่องจากมีความบกพร่องทางการเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหว การสื่อสาร จิตใจ อารมณ์ พฤติกรรม สติปัญญาและการเรียนรู้ แน่นอนที่ว่า บุคคลเหล่านี้ ซึ่งมีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวัน ยากที่จะเป็นที่ยอมรับกับสังคมในปัจจุบัน (Thamnityakul, 2015) รายงานจากกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ณ สิ้นเดือน มิถุนายน 2566 ไทยมีตัวเลขคนพิการทั้งสิ้น 2,204,207 คน แบ่งเป็น เพศชาย 1,147,854 คน เพศหญิง จำแนกตามภูมิภาค ภาคกลางและภาคตะวันออก จำนวน 465,771 คน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 589,456 คนภาคใต้ จำนวน 280,021 คน ภาคเหนือ จำนวน 494,000 คน กรุงเทพมหานคร จำนวน 104,958 คน ไม่ระบุ จำนวน 1 คน (Department of Promotion and Development of Quality of Life for Persons with Disabilities, 2023) คนพิการนับเป็นประชากรจำนวนหนึ่งที่ครอบคลุม ชุมชน สังคม รวมถึงหน่วยงานรัฐบาลจะต้องให้การช่วยเหลือ (Tinnabutra, 2016)

จังหวัดชลบุรี หรือที่คนทั่วไปเรียกกันสั้น ๆ ว่า “เมืองชล” เป็นจังหวัดท่องเที่ยวชายทะเลภาคตะวันออกที่มีชื่อเสียงมาช้านาน (Chonburi City Hall, 2021) ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกของประเทศไทย หรือริมฝั่งทะเลตะวันออกของอ่าวไทย ถือเป็นหนึ่งจังหวัดสำคัญที่มีการเติบโตของเศรษฐกิจที่ดี อีกทั้งยังเป็นเมืองท่องเที่ยวพักผ่อน ประชากรของจังหวัดจึงมีการเติบโตอย่างรวดเร็ว จังหวัดชลบุรี มีประชากร รวมทั้งสิ้น 1,606,698 เป็นชาย 782,857 คน เป็นหญิง 823,841 คน (Department of Provincial Administration, 2023) มีคนพิการ จำนวน 27,133 คน เป็นชาย 15,184 คน หญิง 11,949 คน โดยแบ่งเป็นประเภทความ

พิการทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกายมีจำนวนมากที่สุดถึง 14,105 คน ทางทางได้ยินหรือสื่อความหมาย ทางสติปัญญา ทางการเห็นทางจิตใจหรือพฤติกรรม ออทิสติก และทางการเรียนรู้ รองลงมาตามลำดับ และคนพิการที่มีความพิการซ้ำซ้อน จำนวน 2,552 คน และยังคงมีคนพิการที่เป็นประชากรแฝงอีกจำนวนหนึ่งที่มาอาศัยอยู่ และทำงานในจังหวัดชลบุรี (Chonburi Provincial Public Relations Office, 2022) ปัจจุบันรัฐบาลได้ตระหนัก และให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการมากขึ้น เนื่องจากสภาพของความพิการเป็นอุปสรรคในการดำรงชีวิต ในการประกอบอาชีพ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสังคม จึงสนับสนุนส่งเสริมให้คนพิการได้รับความคุ้มครอง สงเคราะห์ พัฒนาสมรรถภาพ โดยวิธีการทางการแพทย์ การศึกษา อาชีพ และสังคม การพัฒนาและแก้ไขปัญหอุปสรรคทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนส่งเสริมให้คนพิการได้รับสิทธิและโอกาสในด้านต่าง ๆ ให้สามารถดำรงชีวิต ประกอบอาชีพ มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมที่เท่าเทียมกับคนทั่วไป รวมทั้งส่งเสริมให้หน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน ชุมชน และครอบครัว เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการมากขึ้น (Jianram, 2014) แต่ปัจจุบันก็พบว่ามีคนพิการจำนวนมากที่เข้าไม่ถึงบริการ หรือสวัสดิการของรัฐ เข้าไม่ถึงสิทธิต่าง ๆ ของคนพิการอีกมาก ไม่ว่าจะเป็นทัศนคติเชิงลบที่มีต่อคนพิการ ข้อจำกัดจากกฎหมาย กฎ ระเบียบ การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร หรือการจัดบริการด้านข้อมูลข่าวสารที่คนพิการไม่สามารถเข้าถึงได้ รวมทั้งสภาพแวดล้อมที่คนพิการเข้าถึงไม่ได้ทำให้โอกาสความเสมอภาคในการได้รับบริการขั้นพื้นฐานเพื่อดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรีในสังคม และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของคนพิการ ยังมีข้อจำกัดอยู่อีกมาก (Charoenthaweechok, 2017) ประกอบกับในปัจจุบัน จำนวนประชากรผู้พิการมีแนวโน้มมากขึ้นทั้งจากสาเหตุการเจ็บป่วยและการบาดเจ็บจากอุบัติเหตุ จึงมีผลทำให้ปัญหาที่มีอยู่ทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น จากสถานภาพของคนพิการดังกล่าวข้างต้น (National Committee for the Promotion and Development of Quality of Life for Persons with Disabilities, 2017) การที่จะพัฒนาคนพิการได้อย่างทั่วถึงและครบถ้วนนั้น จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งคนพิการและครอบครัวด้วย สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งเทศบาล อบต. รวมถึงองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนที่สุด ต้องมีเจตนารมณ์ที่จะเปิดโอกาสให้คนพิการได้รับการบริการและมีโอกาสพัฒนาศักยภาพได้อย่างครบถ้วน ทัวถึง เป็นธรรมและมีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืน (MGR Online, 2018)

ด้วยเหตุผลที่กล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการจังหวัดชลบุรี เพราะคุณภาพชีวิตเป็นสิ่งที่บ่งบอกได้ถึงการใช้ชีวิตที่เป็นสุขและความเป็นอยู่ที่ดีของคนพิการ โดยมุ่งหวังว่า ผลจากการงานวิจัยนี้จะเป็นข้อมูลสำคัญและมีส่วนช่วยให้ภาครัฐ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม สามารถนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์หรือใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการ จังหวัดชลบุรี รวมถึงคนพิการพื้นที่อื่น ๆ ให้ดียิ่งขึ้นกว่าสภาพปัจจุบันที่เป็นอยู่ มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สามารถดำรงชีวิตด้วยตนเอง พึ่งพาตนเองได้ อยู่อย่างมีเกียรติ มีศักดิ์ศรี และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์การส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในจังหวัดชลบุรี
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในจังหวัดชลบุรี
3. เพื่อเสนอแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในจังหวัดชลบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth-Interview) และการสังเกต (Observation)

ขั้นตอนที่ 1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ตัวแทนสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดชลบุรี จำนวน 2 คน ตัวแทนศูนย์บริการคนพิการจังหวัด จำนวน 1 คน ตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล (เทศบาลนคร/เทศบาลเมือง/เทศบาลตำบล) และองค์การบริหารส่วนตำบล) จำนวน 5 คน ตัวแทนสมาคม/ชมรมคนพิการ จำนวน 4 คน ตัวแทนภาคเอกชน จำนวน 3 คน นักวิชาการ จำนวน 2 คน ตัวแทนคนพิการ จำนวน 4 คน และ ตัวแทนผู้ดูแลคนพิการ จำนวน 3 คน รวมจำนวน 24 คน โดยใช้วิธีการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจง (Purposive Selection) การเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญจะพิจารณาจาก 3 ปัจจัยหลักคือ บทบาทหน้าที่ ความรู้ ประสบการณ์ และความหลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนและนำไปวิเคราะห์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ขั้นตอนที่ 2 เครื่องมือและวิธีการที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) ที่มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด ตรวจสอบคุณภาพของแบบสัมภาษณ์โดยผู้เชี่ยวชาญจะช่วยให้มั่นใจได้ว่าแบบสัมภาษณ์มีความถูกต้อง เหมาะสม และครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการศึกษา แบบสัมภาษณ์นี้แบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 เพื่อศึกษาการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ จังหวัดชลบุรี ส่วนที่ 2 เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ จังหวัดชลบุรี และส่วนที่ 3 เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ จังหวัดชลบุรี

ขั้นตอนที่ 3 การรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูล การวิจัยนี้ใช้ทั้งข้อมูลทุติยภูมิและปฐมภูมิ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและหลากหลายมุมมอง ดังนี้

3.1 การศึกษาเอกสารทางวิชาการ บทความ วารสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบริบทของจังหวัดชลบุรี ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับคนพิการ แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตคนพิการ แนวคิดเกี่ยวกับสวัสดิการของคนพิการ การพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ เป็นต้น

3.2 การสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรง เมื่อผู้ให้ข้อมูลสำคัญตอบตกลง ผู้วิจัยได้ทำการนัดหมาย วัน เวลา และสถานที่ เพื่อการดำเนินการสัมภาษณ์ ซึ่งการนัดหมายนี้ ผู้วิจัยจะยึดตามความสะดวกของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้พิทักษ์สิทธิของผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามหลักจริยธรรมการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ ข้อมูลส่วนบุคคลจากการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะเก็บเป็นความลับ ทั้งชื่อ และนามสกุลจริง หรือข้อมูลอื่นใด ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และจะทำลายข้อมูลต่าง ๆ เมื่องานวิจัยได้เสร็จสมบูรณ์แล้ว

3.3 การสังเกตพฤติกรรมจริงในสถานการณ์จริง ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participant Observation) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์และสรุปผลการวิจัย

ขั้นตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมาแยกตามแต่ละประเด็นคำถาม จากนั้นนำมาเปรียบเทียบความเหมือนหรือความแตกต่างของผู้ให้ข้อมูลสำคัญแต่ละคน นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ เปรียบเทียบกับแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อจะได้ทราบถึงลักษณะที่มีความคล้ายคลึงกันและแตกต่างกันของข้อมูล นำข้อมูลนั้นมาวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกัน เพื่อสรุปผลการวิจัยการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ จังหวัดชลบุรี

ขั้นตอนที่ 5 สรุปผลการศึกษาวิจัย และการนำเสนอผลการศึกษาวิจัย

สรุปผลการศึกษาวิจัย และการนำเสนอผลการศึกษาวิจัย (Presentation of the Research Results) การนำเสนอข้อมูลจะอยู่ในลักษณะการนำเสนอข้อมูลในเชิงคุณภาพเป็นการพรรณนาความ (Descriptive Presentation) ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในจังหวัดชลบุรี

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อวิเคราะห์การส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในจังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า

1. ด้านสุขภาวะคนพิการ พบว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ได้ร่วมมือกันส่งเสริมสุขภาพคนพิการให้มีสุขภาพกายและสุขภาพใจที่ดีขึ้น เช่น การจัดกิจกรรมตรวจสุขภาพประจำปี การจัดแพทย์หรือเจ้าหน้าที่ทางการแพทย์ติดตามเยี่ยมบ้านเป็นประจำการมอบอุปกรณ์ทางการแพทย์เพื่อดูแลตนเองที่บ้าน การมีทีมสหวิชาชีพในพื้นที่คอยดูแลสุขภาพจิต รวมถึงมีการจัดอบรมให้ความรู้ในการดูแลสุขภาพกายสุขภาพใจด้านต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อคนพิการ ดังตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (เทศบาลนคร) ผู้ให้ข้อมูล ที่ 5 กล่าวไว้ว่า “...ทางเทศบาลได้มีการจัดโครงการทุกปี เราจะมีการบูรณาการดูแลคนพิการในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างเสริมสุขภาพ ดูแลรักษา และฟื้นฟู จะมีทีมสหวิชาชีพ ทั้งคุณหมอ ทันตแพทย์ พยาบาล จิตแพทย์ เข้าไปดูดูแล...” เช่นเดียวกับ ตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (องค์การบริหารส่วนตำบล) ผู้ให้ข้อมูลที่ 8 กล่าวไว้ว่า “...องค์การบริหารส่วนตำบล โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพระดับตำบล ได้ร่วมมือกันจัดกิจกรรมให้ความรู้ที่เหมาะสมสำหรับคนพิการในชุมชน เป็นการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพเชิงรุก เพื่อให้มี

การดูแลคนพิการอย่างเร่งด่วนและต่อเนื่อง...” ซึ่งสอดคล้องกับ ตัวแทนคนพิการ ผู้ให้ข้อมูลที่ 21 กล่าวว่า “..ก็จะมีเจ้าหน้าที่มาเยี่ยมที่บ้าน ก็จะมีตรวจเช็คร่างกายให้ มีชวนคุย ถามสารทุกข์สุขดิบ ให้กำลังใจ แล้วก็แนะนำเรื่องการดูแลตัวเอง ก็ทำให้เรามีกำลังใจดีขึ้น...”

2. ด้านการศึกษา พบว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการจัดการศึกษาให้กับคนพิการ แต่การศึกษาที่ได้รับการส่งเสริมยังไม่ครอบคลุม ทางเลือกทางการศึกษาไม่หลากหลาย และคนพิการยังไม่สามารถเข้าถึงการศึกษาได้ทุกคน ซึ่งผู้ให้ข้อมูลบางส่วนต้องการให้พัฒนาคุณภาพชีวิตด้านการศึกษาที่มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสนับสนุนการศึกษาในวิชาชีพเฉพาะ และการฝึกอบรมวิชาชีพเฉพาะด้าน เพื่อให้คนพิการสามารถเลือกประกอบอาชีพได้หลากหลายมากขึ้น ดังตัวแทนสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดชลบุรี ผู้ให้ข้อมูลที่ 2 กล่าวว่า “...อยากให้ทุกคนมีโอกาสได้ศึกษาเล่าเรียน ไม่อยากให้กีดกันออกจากการศึกษา เพราะความพิการ ยังมีคนพิการอีกมากที่มีศักยภาพและทักษะพิเศษมากมาย เพียงแต่แค่ไม่มีโอกาสที่จะหยิบยื่นมาให้ การศึกษาจะทำให้คนพิการได้รับการยอมรับจากสังคมได้ระดับหนึ่ง...” ซึ่งสอดคล้องกับ ตัวแทนสมาคม/ชมรมคนพิการ ผู้ให้ข้อมูลที่ 10 กล่าวว่า “...ผมมองว่าการศึกษาที่คนพิการได้รับยังไม่เพียงพอ และไม่ทั่วถึง ตอนนี้คนพิการส่วนใหญ่จบการศึกษาไม่ได้สูงมาก ทำให้ไม่สามารถไปสมัครทำงานที่ไหนได้ เพราะระดับการศึกษาที่ไม่มาก อยากให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ดูแลในเรื่องนี้ ส่งเสริมคนพิการให้ได้รับการศึกษามากกว่านี้ คนพิการจะได้มีงานทำ จนเลี้ยงดูตนเองได้...” เช่นเดียวกับ ตัวแทนคนพิการ ผู้ให้ข้อมูลที่ 18 กล่าวว่า “...อยากให้เน้นหลักสูตรที่เป็นวิชาชีพเฉพาะทาง เพราะสามารถนำความรู้ไปใช้ในการทำงานได้ แล้วสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานมากกว่า...”

3. ด้านการประกอบอาชีพและรายได้ พบว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีการผลักดันให้คนพิการในจังหวัดชลบุรีมีโอกาสทำงานในสถานประกอบการต่าง ๆ มากขึ้นตามที่กฎกระทรวงฯ กำหนดไว้ รวมทั้งส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ โดยการจัดฝึกอบรมทักษะอาชีพที่เหมาะสมตามความสามารถของคนพิการ แต่ผู้ให้ข้อมูลบางส่วนมองว่า ผู้พิการยังได้รับการส่งเสริมไม่ทั่วถึง ยังคงมีผู้พิการในจังหวัดชลบุรีอีกจำนวนมากที่ยังไม่มีอาชีพ และรายได้ ดังตัวแทนศูนย์บริการคนพิการจังหวัด ผู้ให้ข้อมูลที่ 3 กล่าวว่า “...สร้างโอกาสของกระบวนการทำงาน ให้คนพิการที่พร้อม ต้องการสมัครงาน ได้เจอกับนายจ้างที่มีความประสงค์อยากจ้างคนพิการทำงาน ให้ได้มาเจอกัน ได้สัมภาษณ์ รับคนพิการเข้าทำงาน...” ซึ่งสอดคล้องกับ ตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (องค์การบริหารส่วนตำบล) ผู้ให้ข้อมูลที่ 8 กล่าวว่า “...หน่วยงานมีหน้าที่ในการฝึกอบรมความรู้และอาชีพให้คนพิการอยู่แล้ว ซึ่งที่ผ่านมาเราก็ทำงานในเชิงรุกมาตลอด เรามีการลงพื้นที่ไปอบรมให้ความรู้ มีทักษะอาชีพ เพื่อให้คนพิการสามารถนำความรู้ตรงนี้ไปต่อยอดเป็นอาชีพ สร้างรายได้ในการดำรงชีวิตของเขา...” ในขณะเดียวกัน ตัวแทนคนพิการ ผู้ให้ข้อมูลที่ 20 กล่าวว่า “...ทางหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ร่วมกันฝึกอบรมทักษะอาชีพให้คนพิการ มีการเปิดสอนอบรมความรู้ในหลายหลักสูตรที่เหมาะสมกับคนพิการ เพื่อพัฒนาศักยภาพในการประกอบอาชีพให้คนที่ต้องการสมัครงาน และคนที่ต้องการทำอาชีพอิสระ เช่น สอนการเพาะเห็ด บาริสต้า คอมพิวเตอร์ ทำขนม เราก็พยายามทำหลักสูตรตามความต้องการของคนพิการ...”

4. ด้านการออกสู่สังคม พบว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการส่งเสริมให้คนพิการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมมากขึ้น อีกทั้งส่งเสริมการรวมกลุ่มของคนพิการ เช่น การจัดตั้งชมรม การสนับสนุนการจัดกิจกรรมของชมรมผู้พิการ ฯลฯ แต่จากการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ยังมีผู้พิการบางส่วนไม่ยอมเข้าร่วมเนื่องจากมีความจำเป็นส่วนบุคคล ขณะที่ผู้พิการอีกบางส่วนเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ทางสังคมเสมอเมื่อมีโอกาส ดังตัวแทนสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดชลบุรี ผู้ให้ข้อมูลที่ 1 กล่าวว่า “...ส่งเสริมสนับสนุนให้คนพิการมีส่วนร่วมกับสังคมมากขึ้น เช่น การสร้างเครือข่ายคนพิการ การจัดตั้งชมรมคนพิการ เพื่อเปิดโอกาสให้คนพิการได้ทำกิจกรรมกัน เพื่อแบ่งปันความรู้ คอยช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น เกิดความรู้สึภาคภูมิใจ รู้สึกว่าตัวเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม...” อย่างไรก็ตามตัวแทนสมาคม/ชมรมคนพิการ ผู้ให้ข้อมูลที่ 10 กล่าวว่า “...กิจกรรมทางสังคมภายในชุมชนมีเยอะมาก ทั้งงานบุญประเพณี งานเทศกาล งานเหล่านี้คนพิการสามารถเข้าร่วมได้ เรามีกิจกรรมเยอะมาก แต่ก็ยังไม่ค่อยเห็นคนพิการเข้าร่วมมากเท่าไร อาจจะด้วยอุปสรรคทางร่างกาย การเดินทาง ต้องทำมาหากินเลี้ยงดูตัวเองอีก ก็เลยจะเห็นว่าคนพิการยังไม่ค่อยเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ...” ซึ่งสอดคล้องกับ ตัวแทนผู้ดูแลคนพิการ ผู้ให้ข้อมูลที่ 24 กล่าวว่า “...เขาไม่ยอมไป เราจะพาไปก็ไม่ยอมไป ไม่อยากกลับบ้านไปไหน เราจะบังคับ จะชวนยังไงเขาก็ไม่ยอมไป เขาไม่ยอมเป็นภาระของเรา เพราะถ้าไปการเดินทางอะไรไม่สะดวก เขาเคยพูดกับเราว่าเขาทำให้ครอบครัวเดือดร้อน เขาเป็นภาระ แต่ถามว่าเราคิดว่าเขาเป็นภาระเราไหม ไม่เคยไม่เคยคิด...”

5. ด้านที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม พบว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการดำเนินการปรับปรุงซ่อมแซมที่อยู่อาศัยให้แก่คนพิการ เพื่อให้คนพิการสามารถอยู่อาศัยได้โดยสะดวก รวมทั้งจัดสภาพแวดล้อมสาธารณะให้ปลอดภัย เอื้ออำนวยต่อการดำรงชีวิตประจำวันของคนพิการ เช่น ทางเดิน ห้องน้ำ ราวจับ บันได ฯลฯ แต่การดำเนินการยังคงมีความล่าช้า และไม่ครอบคลุมคนพิการทั้งหมด เพราะหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีงบประมาณในการดำเนินการจำกัดจึงยังทำไม่ได้มาถึง ดังตัวแทนสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดชลบุรี ผู้ให้ข้อมูลที่ 2 กล่าวว่า “...จะมีโครงการปรับปรุง ซ่อมแซม อาคารที่อยู่อาศัยให้คนพิการให้มั่นคง แข็งแรง ให้เหมาะสมกับการใช้ชีวิตประจำวัน นอกจากนี้ก็ยังมีโครงการแก้ไขจุดบกพร่องในพื้นที่สาธารณะประโยชน์ต่าง ๆ ที่เป็นจุดเสี่ยง ไม่เหมาะสมกับคนพิการ ให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสม เพื่อลดอันตรายที่จะเกิดขึ้นกับคนพิการ และป้องกันความพิการซ้ำซ้อนที่มีโอกาสจะเกิดขึ้นได้...” ซึ่งสอดคล้องกับตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (องค์การบริหารส่วนจังหวัด) ผู้ให้ข้อมูลที่ 4 กล่าวว่า “...มีการดูแลในเรื่องที่อยู่อาศัยให้มั่นคงแข็งแรง เราจะมิงบสำหรับปรับปรุงซ่อมแซมอยู่ ซึ่งมีการทำการสำรวจที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมที่ชำรุดทรุดโทรมของคนพิการ ให้เหมาะสมกับคนพิการ...” และตัวแทนคนพิการ ผู้ให้ข้อมูลที่ 18 กล่าวว่า “...การจัดสถานที่ จัดสิ่งอำนวยความสะดวกไว้รองรับคนพิการ เช่น ห้องน้ำ ทางลาด ราวจับตามอาคาร สถานที่ราชการ ให้เอื้ออำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ เป็นการสนับสนุนให้คนพิการสามารถดำรงชีวิตอย่างอิสระ มีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์...”

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในจังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรในท้องถิ่นที่ทำงานในด้านส่งเสริมดูแลผู้พิการมีไม่เพียงพอ และ

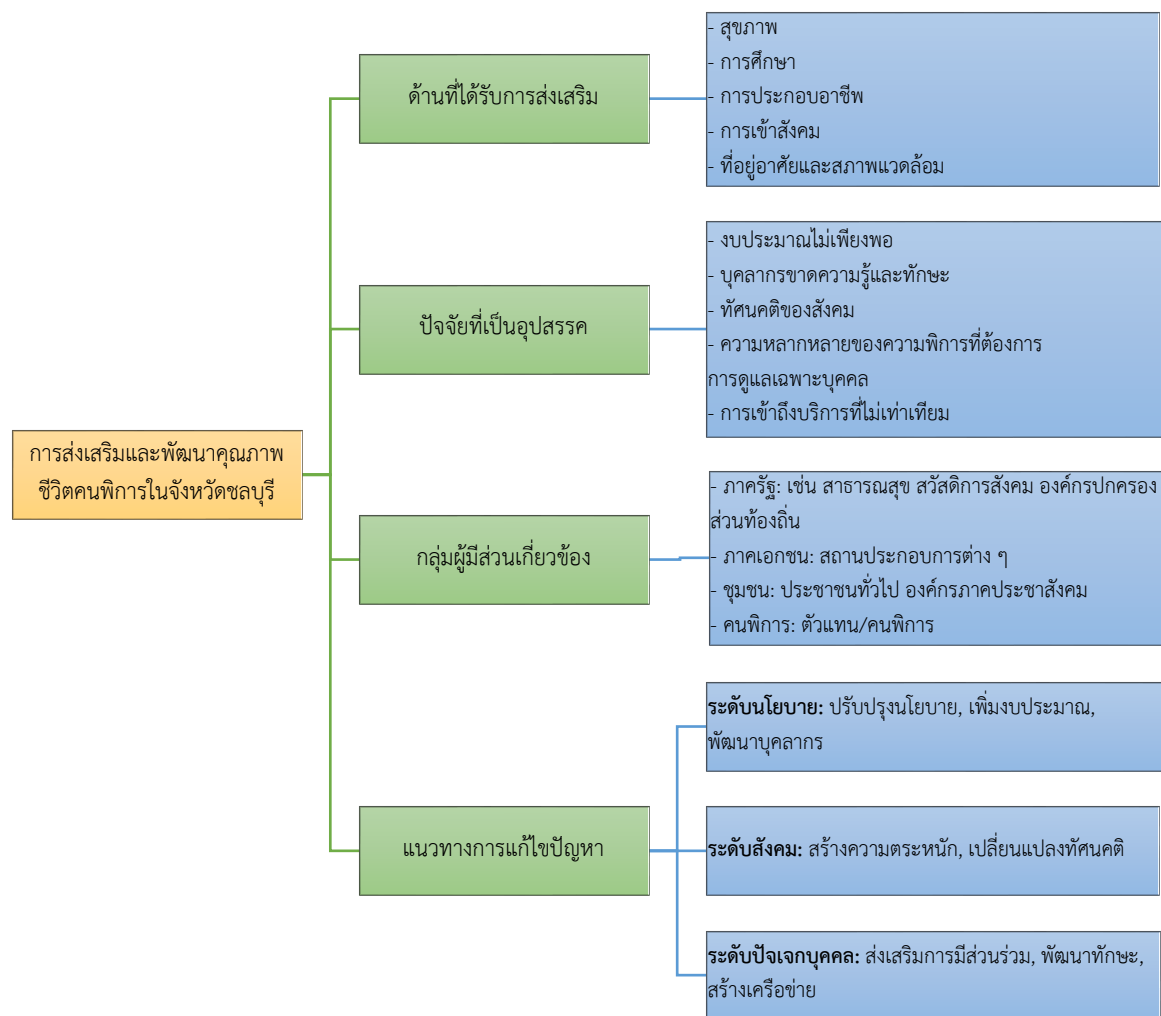
มีความเข้าใจที่ไม่ชัดเจนในนโยบายส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการ ส่งผลให้การนำนโยบายไปปฏิบัติไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร การสนับสนุนด้านเครื่องมืออุปกรณ์ เงินลงทุน ในการประกอบอาชีพจากภาครัฐยังไม่เพียงพอ และสอดคล้องกับความต้องการ คนพิการบางส่วนมีความรู้ดีกว่าตัวเองไม่มีคุณค่า ไม่มีที่ยืนในสังคม จึงทำให้ไม่ออกมามีส่วนร่วมในสังคม นอกจากนี้คนในสังคมขาดความเข้าใจคนพิการ มองคนพิการเป็นคนไม่มีความสามารถ คนพิการจึงถูกปิดกั้นโอกาสในการทำงาน และการมีส่วนร่วมในสังคม ดังตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (เทศบาลเมือง) ผู้ให้ข้อมูลที่ 6 กล่าวไว้ว่า “...บุคลากรบางส่วนของเรายังใหม่ ยังขาดความเข้าใจเกี่ยวกับคนพิการ ในแนวทางการปฏิบัติงาน ไม่มีความพร้อมในการดูแลคนพิการ สาเหตุส่วนหนึ่งก็คือคนที่ทำงานตรงนี้ ไม่ได้เป็นบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านคนพิการโดยเฉพาะ...” ซึ่งสอดคล้องกับตัวแทนสมาคม/ชมรมคนพิการ ผู้ให้ข้อมูลที่ 10 กล่าวไว้ว่า “...การสนับสนุนจากภาครัฐไม่เพียงพอ ทำให้คนพิการไม่มีแหล่งเงินทุนสำหรับการประกอบอาชีพ ทำให้ไม่มีเครื่องมือ เครื่องจักร ในการประกอบอาชีพ...” และตัวแทนคนพิการ ผู้ให้ข้อมูลที่ 20 กล่าวไว้ว่า “...ตอนนี้สังคมยังไม่ปรับเปลี่ยนมุมมองที่มีต่อคนพิการ คนในสังคมยังมีทัศนคติที่ว่า คนพิการเป็นภาระ ไม่สามารถใช้ชีวิตได้ด้วยตนเอง ซึ่งจริง ๆ แล้วคนพิการในสังคมทุกวันนี้ สามารถอยู่ร่วมกับคนอื่น ๆ ได้ บางคนมีศักยภาพมากเท่าคนปกติ อยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณภาพเลยอยากให้ สังคมเปิดใจยอมรับ และให้โอกาสกับคนพิการมากขึ้น อย่างมองเป็นภาระ...”

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในจังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า ควรส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทหรือมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการ ควรอบรมให้ความรู้เจ้าหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวข้องกับคนพิการให้มีความรู้ความสามารถเพื่อการส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการให้เกิดผลสัมฤทธิ์ ส่งเสริมการรวมกลุ่มคนพิการในพื้นที่และสนับสนุนการจัดกิจกรรมต่างๆ อย่างต่อเนื่อง การจัดให้มีอาสาสมัคร/เครือข่ายในชุมชนเพื่อคอยให้ความช่วยเหลือคนพิการ เช่น การส่งต่อคนพิการไปยังโรงพยาบาล การช่วยเหลือคนพิการทำกิจกรรมประจำวันทั่วไป เป็นต้น ควรสร้างความเข้าใจกับสถานประกอบการเกี่ยวกับคนพิการเพื่อสร้างโอกาสให้คนพิการมีงานทำมากขึ้น และสร้างแรงจูงใจให้เกิดการจ้างงานคนพิการแทนการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อช่วยให้คนพิการมีอาชีพที่เลี้ยงดูตนเองได้ทั่วถึง ดังตัวแทนศูนย์บริการคนพิการจังหวัด ผู้ให้ข้อมูลที่ 3 กล่าวไว้ว่า “...สร้างความเข้าใจกับผู้ประกอบการให้มากขึ้น สร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับคนพิการ โดยเฉพาะในเรื่องของศักยภาพ เพื่อให้ผู้ประกอบการเปิดใจเปิดโอกาสให้คนพิการได้ทำงานมากยิ่งขึ้น และตระหนักถึงความสำคัญของคนพิการยิ่งขึ้น...” สอดคล้องกับตัวแทนสมาคม/ชมรมคนพิการ ผู้ให้ข้อมูลที่ 9 กล่าวไว้ว่า “...ควรมีการสนับสนุนการรวมกลุ่มกันของคนพิการ เช่น การรวมกลุ่มในการประกอบอาชีพ เพื่อให้ผู้พิการสามารถสร้างรายได้ สร้างอาชีพที่มั่นคง โดยที่หน่วยงานภาครัฐต้องคอยดูแลและสนับสนุนการรวมกลุ่มให้สามารถดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่อง เช่น การสนับสนุนงบประมาณ อุปกรณ์ทำงาน อบรมความรู้ พัฒนาฝีมือ...” นอกจากนี้ ตัวแทนภาคเอกชน ผู้ให้ข้อมูลที่ 14 กล่าวไว้ว่า “...อยากให้ภาครัฐสร้างแรงจูงใจในการจ้างงานคนพิการ ให้กับนายจ้าง ผู้ประกอบการต่าง ๆ หรือแม้แต่หน่วยงานของภาครัฐเองด้วย อย่างการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษี ต้องน่าสนใจ ต้องสามารถจูงใจนายจ้างได้จริง...” และนักวิชาการ ผู้ให้ข้อมูลที่ 17 กล่าวไว้ว่า “...ส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแล

คนพิการในลักษณะเช่น อาสาสมัคร เครือข่าย เพื่อดูแลด้านสุขภาพ การพาคนพิการไปโรงพยาบาล ตรวจเยี่ยมให้กำลังใจ ช่วยทำกิจวัตรประจำวัน เป็นการช่วยเหลือให้คนพิการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น...”

องค์ความรู้ใหม่

การส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในจังหวัดชลบุรี จังหวัดชลบุรีได้ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของคนพิการในหลายด้าน ได้แก่ ด้านสุขภาพ เน้นการดูแลสุขภาพทั้งกายและใจ รวมถึงการจัดหาอุปกรณ์ช่วยเหลือ ด้านการศึกษา ส่งเสริมให้คนพิการเข้าถึงการศึกษา แต่ยังคงขาดความหลากหลายของทางเลือกและโอกาสในการเรียนรู้ ด้านการประกอบอาชีพ มีการส่งเสริมให้คนพิการมีงานทำ แต่ยังมีผู้พิการจำนวนมากที่ยังไม่มีอาชีพที่มั่นคง ด้านการเข้าถึงสังคม ส่งเสริมให้คนพิการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม แต่ยังมีอุปสรรคบางประการ ด้านที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม มีการปรับปรุงที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อคนพิการ แต่ยังไม่ครอบคลุมทั่วถึง การส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการเป็นเรื่องที่ซับซ้อนและต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้ทำให้เห็นถึงปัจจัยที่ส่งเสริมและอุปสรรคในการดำเนินงานในจังหวัดชลบุรี พบว่าปัญหาหลักอยู่ที่นโยบายและการบริหารจัดการที่ยังไม่ครอบคลุม เช่น การขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ และการสนับสนุนด้านงบประมาณที่ไม่เพียงพอ นอกจากนี้ ทักษะชีวิตของสังคมที่มีต่อคนพิการก็ยังเป็นอุปสรรคสำคัญอีกประการหนึ่ง เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว การพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในจังหวัดชลบุรีต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน เช่น สาธารณสุข สวัสดิการสังคม เทศบาล อบต. สถานประกอบการต่าง ประชาชนทั่วไป องค์กรภาคประชาสังคม ตัวแทน คนพิการที่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ฯลฯ โดยมุ่งเน้นไปที่การปรับปรุงนโยบายและการบริหารจัดการ การเปลี่ยนแปลงทัศนคติของสังคม และการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตของคนพิการ เพื่อให้พวกเขามีโอกาสเข้าถึงบริการสาธารณะและมีส่วนร่วมในสังคมอย่างเท่าเทียม ดังนั้นแนวทางแก้ไขระดับนโยบาย ปรับปรุงนโยบายให้สอดคล้องกับความต้องการของคนพิการ เพิ่มงบประมาณและพัฒนาบุคลากร ระดับสังคม สร้างความตระหนักและเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้เข้าถึงได้ง่ายขึ้น และระดับปัจเจกบุคคล ส่งเสริมให้คนพิการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พัฒนาทักษะอาชีพ และสร้างเครือข่ายสนับสนุน อย่างไรก็ตาม ในการดำเนินการนี้ สิ่งสำคัญที่คำนึงถึง คือ ความหลากหลายของความต้องการ คนพิการแต่ละคนมีความต้องการที่แตกต่างกัน การดำเนินงานจึงต้องมีความยืดหยุ่นและตอบสนองความต้องการเฉพาะบุคคล การมีส่วนร่วมของคนพิการ การตัดสินใจเกี่ยวกับนโยบายและโครงการต่าง ๆ ควรมีส่วนร่วมของตัวแทนคนพิการ เพื่อให้มั่นใจว่านโยบายนั้นตรงกับความต้องการจริง และการสร้างเครือข่าย การทำงานร่วมกันระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรภาคประชาสังคม และคนพิการเองมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลง ตามรูปภาพที่ 1

รูปภาพที่ 1 การส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในจังหวัดชลบุรี

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า การส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในจังหวัดชลบุรี สรุปข้อมูลได้ดังนี้

1. ด้านสุขภาวะคนพิการ พบว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ได้ร่วมมือกันส่งเสริมสุขภาพคนพิการให้มีสุขภาพกายและสุขภาพใจที่ดีขึ้น เช่น การจัดกิจกรรมตรวจสุขภาพประจำปี การจัดแพทย์หรือเจ้าหน้าที่ทางการแพทย์ติดตามเยี่ยมบ้านเป็นประจำ การมอบอุปกรณ์ทางการแพทย์เพื่อดูแลตนเองที่บ้าน การมีทีมสหวิชาชีพในพื้นที่คอยดูแลสุขภาพจิต รวมถึงมีการจัดอบรมให้ความรู้ในการดูแลสุขภาพกายสุขภาพใจด้านต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อคนพิการ (Act on the Promotion and Development of Quality of Life for Persons with Disabilities, B.E. 2007, 2007) ในมาตรา 20(1) ว่า “คนพิการมีสิทธิเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้จากสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะ ตลอดจนสวัสดิการ และความช่วยเหลืออื่นจากรัฐ ได้รับการบริการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยกระบวนการทางการแพทย์ และค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล ค่าอุปกรณ์เครื่องช่วยความพิการ และสื่อส่งเสริมพัฒนาการ เพื่อปรับสภาพทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม

พฤติกรรม สติปัญญา การเรียนรู้ หรือเสริมสร้างสมรรถภาพให้ดีขึ้น” และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Methavikul (2019) ได้ศึกษาเรื่องทศวรรษของการพัฒนาการส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการในประเทศไทย พ.ศ. 2561 –2570 ผลการศึกษาพบว่าด้านสุขภาวะคนพิการให้คนพิการได้รับสิทธิและโอกาส และการคุ้มครองจากรัฐ ใช้ประโยชน์จากบริการต่าง ๆ จากสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะ ในด้านฟื้นฟูสมรรถภาพโดยกระบวนการทางการแพทย์

2. ด้านการศึกษา พบว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการจัดการศึกษาให้กับคนพิการ แต่การศึกษาที่ได้รับการส่งเสริมยังไม่ครอบคลุม ทางเลือกทางการศึกษาไม่หลากหลาย และคนพิการยังไม่สามารถเข้าถึงการศึกษาได้ทุกคน ซึ่งผู้ให้ข้อมูลบางส่วนต้องการให้พัฒนาคุณภาพชีวิตด้านการศึกษาที่มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสนับสนุนการศึกษาในวิชาชีพเฉพาะ และการฝึกอบรมวิชาชีพเฉพาะด้าน เพื่อให้คนพิการสามารถเลือกประกอบอาชีพได้หลากหลายมากขึ้น (Education for Persons with Disabilities Act 2008, 2008; Education for Persons with Disabilities Act (No. 2) 2013, 2013) หมวด 1 ว่าด้วยสิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา มาตรา 5 คนพิการมีสิทธิทางการศึกษาดังนี้ (1) ได้รับการศึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการจนตลอดชีวิต พร้อมทั้งได้รับเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา (2) เลือกบริการทางการศึกษา สถานศึกษา ระบบและรูปแบบการศึกษา โดยคำนึงถึงความสามารถ ความสนใจ ความถนัดและความต้องการจำเป็นพิเศษของบุคคลนั้น (3) รับการศึกษาที่มีมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา รวมทั้งการจัดหลักสูตรกระบวนการเรียนรู้ การทดสอบทางการศึกษา ที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการแต่ละประเภทและบุคคล และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Insarai (2020) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในโครงการบริการสังคม ของมูลนิธิพระมหาไถ่เพื่อการพัฒนาคนพิการ (บาทหลวงเรย์มอนด์ เอ เบรนนัน) ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านการจัดการศึกษา การอบรม พบว่า หลักสูตรการเรียนการสอนไม่ตรงกับความต้องการตลาดแรงงาน ส่งผลให้การนำความรู้ในห้องเรียนมาปฏิบัติจริงยังไม่สามารถตอบโจทย์องค์กรที่จ้างแรงงานคนพิการในตลาดแรงงานในสังคมปัจจุบัน รวมทั้งการพัฒนาคนพิการสู่นักกีฬาอาชีพยังไม่มีหลักประกัน มาตรฐาน ค่าตอบแทนและขาดนักวิเคราะห์ที่มีความเชี่ยวชาญด้านวิทยาศาสตร์การกีฬาเข้ามาช่วยเหลือคนพิการ และควรกระตุ้นระบบการศึกษาไทยจะก่อให้เกิดการพัฒนาคนพิการให้เป็นคนที่มีศักยภาพทางการศึกษาพร้อมต่อการออกสู่สังคมในวัยทำงาน

3. ด้านการประกอบอาชีพและรายได้ พบว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีการผลักดันให้คนพิการ ในจังหวัดชลบุรีมีโอกาสทำงานในสถานประกอบการต่าง ๆ มากขึ้นตามที่กฎกระทรวงฯ กำหนดไว้ รวมทั้งส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ โดยการจัดฝึกอบรมทักษะอาชีพที่เหมาะสมตามความสามารถของคนพิการ แต่ผู้ให้ข้อมูลบางส่วนมองว่า ผู้พิการยังได้รับการส่งเสริมไม่ทั่วถึงยังคงมีผู้พิการในจังหวัดชลบุรีอีกจำนวนมากที่ยังไม่มีอาชีพ และรายได้ (Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2017, 2017) มาตรา 74 รัฐพึงส่งเสริมให้ประชาชนมีความสามารถในการทำงานอย่างเหมาะสมกับ ศักยภาพและวัยและให้มีงานทำและพึงคุ้มครองใช้แรงงานให้ได้รับความปลอดภัยและมีสุขอนามัยที่ดี ในการทำงาน ได้รับรายได้ สวัสดิการ การประกันสังคม และสิทธิประโยชน์อื่นที่เหมาะสมแก่การดำรงชีพและพึงจัดให้มีหรือส่งเสริมการออมเพื่อ

การดำรงชีพเมื่อพ้นวัยทำงาน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Phumbandit, and Sakonkharidet (2020) ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบการจ้างงานและสวัสดิการของผู้พิการในประเทศไทย พบว่า ในบริบทการจ้างงานผู้พิการในประเทศไทยมีการขับเคลื่อนทั้งในระดับนโยบายและการใช้กฎหมายซึ่งเป็นปัจจัยในการขับเคลื่อนให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในระบบการจ้างงานและการจัดสรรสวัสดิการต้องมีการกำหนดแนวทางทั้งทางด้านการพัฒนาอาชีพทักษะและองค์ความรู้ของผู้พิการให้เหมาะสมกับการจ้างงานในแต่ละรูปแบบ ทั้งนี้ยังเป็นการให้สิทธิในการทำงานและแสดงศักยภาพของผู้พิการ โดยสถานประกอบการมีโอกาสได้รับสิทธิประโยชน์ตามนโยบายการจ้างงานผู้พิการในระดับประเทศ เพื่อการขับเคลื่อนประเทศและสิทธิมนุษยชนอีกด้วย

4. ด้านการออกสู่สังคม พบว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการส่งเสริมให้คนพิการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมมากขึ้น อีกทั้งส่งเสริมการรวมกลุ่มของคนพิการ เช่น การจัดตั้งชมรม การสนับสนุนการจัดกิจกรรมของชมรมผู้พิการ ฯลฯ แต่จากการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ยังมีผู้พิการบางส่วนไม่ยอมเข้าร่วม เนื่องจากมีความจำเป็นส่วนบุคคล ขณะที่ผู้พิการอีกบางส่วนเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ทางสังคมเสมอเมื่อมีโอกาส (Act on the Promotion and Development of Quality of Life for Persons with Disabilities, B.E. 2007, 2007; Act on the Promotion and Development of Quality of Life for Persons with Disabilities (No. 2) 2013, 2013) มาตรา 20 ได้กำหนดให้คนพิการมีสิทธิเข้าถึง และใช้ประโยชน์ได้จากสิ่งอำนวยความสะดวก อันเป็นสาธารณะตลอดจนสวัสดิการและความช่วยเหลืออื่นจากรัฐ (4) การยอมรับและมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม เศรษฐกิจและการเมืองอย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพบนพื้นฐานแห่งความเท่าเทียมกับบุคคลทั่วไป ตลอดจนได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก และบริการต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับคนพิการ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Aramae (2022) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาแบบการสร้างเสริมสุขภาพสำหรับคนพิการทางการมองเห็นในภูมิภาคตะวันตก ผลการวิจัยพบว่า ข้อมูลพื้นฐานการดำเนินงานการสร้างเสริมสุขภาพสำหรับคนพิการทางการมองเห็น กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ด้านที่มีความมากที่สุด ได้แก่ ด้านปัจจัยสังคม และสิ่งแวดล้อมที่สนับสนุนสุขภาพ รองลงมา ได้แก่ ด้านทัศนคติและการเสริมพลังตนเอง และน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการจัดการสุขภาพตน

5. ด้านที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม พบว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการดำเนินการปรับปรุงซ่อมแซมที่อยู่อาศัยให้แก่คนพิการ เพื่อให้คนพิการสามารถอยู่อาศัยได้โดยสะดวก รวมทั้งจัดสภาพแวดล้อมสาธารณะให้ปลอดภัย เอื้ออำนวยต่อการดำรงชีวิตประจำวันของคนพิการ เช่น ทางเดิน ห้องน้ำ รววจับบันได ฯลฯ แต่การดำเนินการยังคงมีความล่าช้า และไม่ครอบคลุมคนพิการทั้งหมด เพราะหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีงบประมาณในการดำเนินการจำกัดจึงยังทำได้ไม่ทั่วถึง สอดคล้องกับแนวคิดของ UNESCO (1981) ก็ได้ให้ความสำคัญกับการประเมินคุณภาพชีวิต โดยกำหนดองค์ประกอบคุณภาพชีวิตไว้ 7 ด้าน ได้แก่ (1) อาหาร (2) สุขภาพ (3) การศึกษา (4) สิ่งแวดล้อมและทรัพยากร (5) ที่อยู่อาศัยและการตั้งถิ่นฐาน (6) การมีงานทำ และ (7) ค่านิยม ศาสนา จริยธรรมกฎหมาย และปัจจัยด้านจิตวิทยา และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Methavikul (2019) ได้ศึกษาเรื่องทศวรรษของพัฒนาการการส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการในประเทศไทย พ.ศ. 2561 –2570 ผลการศึกษาพบว่า กระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2561 –2570) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ กองทุนให้กู้ยืมของคนพิการ และ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสร้างสภาพแวดล้อม พัฒนาเทคโนโลยี และข้อมูลข่าวสาร ที่คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ รวมถึงส่งเสริมให้คนพิการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้จากสภาพแวดล้อม อาคาร สถานที่ การคมนาคมขนส่ง และเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการดำรงชีวิตประจำวัน

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า บุคลากรในท้องถิ่นที่ทำงานในด้านส่งเสริมดูแลผู้พิการไม่เพียงพอ และมีความเข้าใจที่ไม่ชัดเจนในนโยบายส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการ ส่งผลให้การนำนโยบายไปปฏิบัติไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร การสนับสนุนด้านเครื่องมืออุปกรณ์ เงินลงทุน ในการประกอบอาชีพจากภาครัฐยังไม่เพียงพอ และสอดคล้องกับความต้องการ คนพิการบางส่วนมีความรู้สึกที่ตัวเองไม่มีคุณค่า ไม่มีที่ยืนในสังคม จึงทำให้ไม่ออกมามีส่วนร่วมในสังคม นอกจากนี้คนในสังคมขาดความเข้าใจคนพิการ มองคนพิการเป็นคนไม่มีความสามารถ คนพิการจึงถูกปิดกั้นโอกาสในการทำงาน และการมีส่วนร่วมในสังคม สอดคล้องกับแนวคิดของ Suwanlert (2017) ได้สรุปปัญหาเกี่ยวกับการปรับตัวของคนพิการ ไว้ว่า คนพิการมักจะปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ยากกว่าบุคคลธรรมดา และมักจะแสดงความประพฤติดัดแปลงไปเมื่ออยู่ในหมู่คนธรรมดา แต่ก็มียุุ่มากที่สามารถปรับตัวเองได้ ดีกว่าคนธรรมดา แสดงความประพฤติดัดแปลงไปนี้มักจะไม่เกิดขึ้นเมื่ออยู่ในหมู่คนพิการด้วยกัน คนพิการมักจะแสดงอาการต่าง ๆ เฉพาะเมื่ออยู่ในสังคมที่ไม่ใช่สังคมคนพิการ อาการหรือพฤติกรรมที่เห็นได้ชัดเจน คือ ขี้อาย ไม่ชอบการสังสรรค์ เป็นต้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sriboonyaponrat (2019) ได้ศึกษาเรื่องการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของคนพิการในช่วงสูงวัย ผลการวิจัยพบว่า ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการในช่วงสูงวัย คือ (1) ปัญหาทัศนคติของครอบครัวคนพิการในช่วงสูงวัยเอง (2) ปัญหาด้านกฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง ในการรองรับการปฏิบัติงานด้านคนพิการในช่วงสูงวัยยังไม่มี และ (3) ปัญหาด้านการบูรณาการประสานร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และองค์กรคนพิการ

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า ควรส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทหรือมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการ ควรอบรมให้ความรู้เจ้าหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวข้องกับคนพิการให้มีความรู้ความสามารถเพื่อการส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการให้เกิดผลสัมฤทธิ์ ส่งเสริมการรวมกลุ่มคนพิการในพื้นที่และสนับสนุนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง การจัดให้มีอาสาสมัคร/เครือข่ายในชุมชน เพื่อคอยให้ความช่วยเหลือคนพิการ เช่น การส่งต่อคนพิการไปยังโรงพยาบาล การช่วยเหลือคนพิการทำกิจกรรมประจำวันทั่วไป เป็นต้น ควรสร้างความเข้าใจกับสถานประกอบการเกี่ยวกับคนพิการเพื่อสร้างโอกาสให้คนพิการมีงานทำมากขึ้น และสร้างแรงจูงใจให้เกิดการจ้างงานคนพิการแทนการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อช่วยให้คนพิการมีอาชีพที่เลี้ยงดูตนเองได้ สอดคล้องกับแนวคิดของ Nongthong, and Kajontham (2017) เสนอแนะการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการรุนแรงทางร่างกายและการเคลื่อนไหวว่า หน่วยงานที่จัดบริการควรให้ความสำคัญในการสนับสนุนด้านจิตใจ ด้านปัจจัยเกื้อหนุนการมีอาชีพ การสร้างรายได้ การพัฒนาระบบผู้ช่วยคนพิการให้มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Thanthong et al. (2019) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการ ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลกำแพงเขา อำเภอมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการวิจัยพบว่า ข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ได้แก่ 1) ควรให้บริการโดยให้เจ้าหน้าที่ไปตรวจสุขภาพที่บ้านตามสิทธิขั้นพื้นฐาน 2) ควรส่งเสริมการประชาสัมพันธ์

ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ให้ได้รับรู้รับทราบอย่างถ่องแท้ถึง 3) ควรส่งเสริมอาชีพหลัก อาชีพเสริมให้กับคนพิการ 4) ควรช่วยเหลือเกี่ยวกับการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการในการดำรงชีวิตให้มีปัจจัยขั้นพื้นฐานที่เพียงพอและมีคุณภาพ และ 5) ควรอบรมเจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่ดูแลคนพิการหรืออาสาสมัครที่มีอยู่ให้มีความรู้ความชำนาญในการดูแลคนพิการ

สรุป

การวิจัยเกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในจังหวัดชลบุรี พบว่า ด้านสุขภาวะหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความสำคัญกับสุขภาพของคนพิการเป็นอย่างมาก มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพอย่างสม่ำเสมอ และมีทีมสหวิชาชีพคอยดูแล แม้จะมีความพยายามในการส่งเสริมสุขภาพ แต่ยังมีบางกลุ่มที่เข้าไม่ถึงบริการอย่างทั่วถึง หรืออาจต้องการบริการที่เฉพาะเจาะจงมากขึ้น ด้านการศึกษา มีการจัดการศึกษาให้กับคนพิการ แต่ยังมีข้อจำกัดในเรื่องความหลากหลายของทางเลือก การเข้าถึงการศึกษาของคนพิการยังไม่เท่าเทียมกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาในระดับสูงและการฝึกอบรมอาชีพเฉพาะทาง ด้านการประกอบอาชีพและรายได้ มีการส่งเสริมให้คนพิการมีโอกาสดำรงอาชีพ และจัดฝึกอบรมทักษะอาชีพ แต่โอกาสในการทำงานของคนพิการยังมีจำกัด และยังมีคนพิการจำนวนมากที่ไม่มีอาชีพและรายได้ที่มั่นคง ด้านการออกสู่สังคม มีการส่งเสริมให้คนพิการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม และมีการจัดตั้งชมรมต่าง ๆ แต่ยังมีอุปสรรคบางประการที่ทำให้คนพิการบางกลุ่มไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมได้อย่างเต็มที่ และด้านที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม มีการปรับปรุงที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการดำรงชีวิตของคนพิการ แต่การปรับปรุงยังไม่ครอบคลุมทั่วถึง เนื่องจากข้อจำกัดด้านงบประมาณ ส่วนปัญหาและอุปสรรคการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในจังหวัดชลบุรี พบว่า ปัญหาหลักที่พบในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการ คือ การขาดแคลนบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญ การขาดงบประมาณสนับสนุน และความไม่เท่าเทียมในการเข้าถึงบริการต่างๆ นอกจากนี้ ความเข้าใจผิดเกี่ยวกับคนพิการในสังคมยังเป็นอุปสรรคสำคัญที่ทำให้คนพิการขาดโอกาส สำหรับแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในจังหวัดชลบุรี พบว่า เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการอย่างยั่งยืน ควรส่งเสริมให้ชุมชนมีบทบาทในการดูแลและช่วยเหลือคนพิการ เช่น การจัดตั้งอาสาสมัคร หรือเครือข่ายเพื่อช่วยเหลือในกิจวัตรประจำวัน ควรอบรมให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ เพื่อให้มีความรู้ความสามารถในการส่งเสริมพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการส่งเสริมให้คนพิการรวมกลุ่มกัน เพื่อสร้างความเข้มแข็งและสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน ควรสร้างความเข้าใจให้กับสถานประกอบการเกี่ยวกับศักยภาพของคนพิการ เพื่อเปิดโอกาสทางการงานให้คนพิการมากขึ้น และส่งเสริมให้มีการจ้างงานคนพิการ เช่น มาตรการยกเว้นภาษีให้กับสถานประกอบการที่จ้างงานคนพิการ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความรู้เบื้องต้นในการดูแลสุขภาพกายและสุขภาพใจแก่คนพิการ พร้อมทั้งจัดทีมแพทย์ หรือทีมสหวิชาชีพลงพื้นที่เยี่ยมบ้านคนพิการเพื่อตรวจสุขภาพ และสร้างกำลังใจในการดำเนินชีวิต และควรจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ และให้โอกาสทางการศึกษาที่เท่าเทียมกัน โดยเฉพาะการศึกษาในวิชาชีพเฉพาะ หรือการฝึกอบรมวิชาชีพเฉพาะด้าน เพื่อพัฒนาศักยภาพคนพิการ ให้มีอาชีพหลัก สามารถพึ่งพาตัวเองได้

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดส่งเสริมให้คนพิการได้ทำงานในสถานประกอบการเอกชนและหน่วยงานของภาครัฐ รวมถึงฝึกอบรมทักษะอาชีพที่เหมาะสมแก่คนพิการ เพื่อให้คนพิการมีงานทำเลี้ยงดูตนเอง

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้คนพิการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มชมรม และกิจกรรมทางสังคมต่าง ๆ มากขึ้น เพื่อให้คนพิการออกมาใช้ชีวิตร่วมกับผู้คนในสังคมได้อย่างมีความสุข และควรให้การสนับสนุนงบประมาณอย่างเพียงพอกับการปรับปรุงที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมต่อสภาพการอยู่อาศัยของคนพิการ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1 ควรศึกษาการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ในพื้นที่เขตจังหวัดอื่น ๆ เพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่อ้างอิงไปสู่ประชากรส่วนใหญ่ได้

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ จังหวัดชลบุรี

2.3 ควรศึกษาการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน จังหวัดชลบุรี

References

- Act on the Promotion and Development of Quality of Life for Persons with Disabilities, B.E. 2007. (2007, 27 September). *Royal Gazette*. Volume 124, Chapter 61 A., pages 1-77.
- Act on the Promotion and Development of Quality of Life for Persons with Disabilities (No. 2) 2013. (2013, 29 March). *Royal Gazette*. Volume 130, Chapter 30, Pages 6-12.
- Aramae, P. (2022). *Development of Health Promotion Models for Visually Impaired People in Western Region*. (Doctoral Dissertation). Silpakorn University. Nakhon Pathom.
- Charoenthaweechok, W. (2017). *Guidelines for Developing Employment of People with Disabilities in Workplaces*. Bangkok. (Master's Thesis). Thammasat University. Bangkok.
- Chonburi City Hall. (2021). *Get to Know Chonburi*. Bangkok: Chonburi City Hall.

- Chonburi Provincial Public Relations Office. (2022). *Chonburi Organizes National Day of Persons with Disabilities*. Retrieved March 22, 2023, from <https://thainews.prd.go.th/th/news/detail/TCATG220314153907701>
- Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2017. (2017, 6 April). *Royal Gazette*. Volume 134. Chapter 40 A., page 19.
- Department of Provincial Administration. (2023). *Official Population Statistics from Civil Registration (Monthly)*. Bangkok: Department of Provincial Administration.
- Department of Promotion and Development of Quality of Life for Persons with Disabilities. (2023). *Situation of People with Disabilities 30 June 2023 (tri-monthly)*. Bangkok: Department of Promotion and Development of Quality of Life for Persons with Disabilities.
- Education for Persons with Disabilities Act 2008 (2008, 5 February). *Royal Gazette*. Volume 125, Chapter 28 A., pages 1-13.
- Education for Persons with Disabilities Act (No. 2) 2013. (2013, 17 May). *Royal Gazette*. Volume 130, Chapter 42 A., pages 1-3.
- Insarai, K. (2020). Improving the Quality of Life of People with Disabilities in Social Service Projects of Redemptorist Foundation for the Development of Persons with Disabilities (Pastor Raymond A. Brennan). *Journal. Politics and Government*, 10(3), 155-176.
- Jianram, A. (2014). The Need for Development of the Quality of Life of People with Disabilities in the Organization Area. Sanam Chai Subdistrict Administration, Bang Sai District, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province. *Journal of Academic Resources*, 25(1), 63-70.
- Methavikul, M. (2019). *A Decade of Development in Promoting the Quality of Life of People with Disabilities in Thailand 2018.-2027*. *Journal of Development Management Research*, 9(2), 181-188.
- MGR Online. (2018). *Chonburi Provincial Administrative Organization Brainstorms Opinions to Create A Plan to Develop the Quality of Life of People with Disabilities*. Retrieved March 22, 2023, from <https://mgronline.com/local/detail/9510000082699>
- National Committee for the Promotion and Development of Quality of Life for Persons with Disabilities. (2017). *Plan for Improving the Quality of Life of People with Disabilities*. Issue 5. Retrieved March 25, 2023, from http://www.oic.go.th/FILEWEB/CABIN_FOCENTER28/DRAWER042/GENERAL/DATA0000/00000138.PDF

- Nongthong, T. & Kajontham, P. (2017). *A Study of the Quality of Life of People with Severe Physical Disabilities. Body and Movement. Social Development Journal*, 19(2), 113-131.
- Phumbandit, C. & Sakonkharidet, K. (2020). Employment and Welfare Patterns of Disabled People in Thailand. *Graduate School Journal Chandrakasem Rajabhat University*, 15(1), 1-15.
- Sriboonyaponrat, P. (2019). The Promotion of the Quality of Life of the Elderly Handicapped. *Journal of MCU Nakhondhat*, 6(10), 5001-5016.
- Suwanlert, S. (2017). Problems with Adjustment of People with Disabilities. *Journal of the Psychiatric Association of Thailand*, 62(1), 71-82.
- Thamnitayakul, R. (2015). *Disabled People, Burdens or Opportunities in Society?*. Retrieved March 15, 2022, from [https://www.stou.ac.th/study/sumrit/1-58\(500\)/page2-1-58\(500\).html](https://www.stou.ac.th/study/sumrit/1-58(500)/page2-1-58(500).html)
- Thanthong, P. et al. (2019). Factors Affecting The Development of The Quality of Life of People With Disabilities In The Area Of Kamphaeng Sao Subdistrict Administrative Organization, Mueang District, Nakhon Si Thammarat Province. *Journal of Social Sciences and Culture*, 3(1), 29-40.
- Tinnabutra, W. (2016). Guidelines for improving the quality of life of people with disabilities. Using a wheelchair in Bangkok and surrounding areas. *Payap University Journal*. 26(1), 207-232.
- UNESCO. (1981). *Quality of Life: an Orientation of Population Education*. Bangkok: UNESCO.

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2567)

การศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายการคุ้มครองสิทธิและส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ของประเทศไทย ประเทศญี่ปุ่น และสหราชอาณาจักร*

A COMPARATIVE STUDY OF LEGAL FRAMEWORKS FOR PROTECTING AND PROMOTING THE QUALITY OF LIFE OF THE ELDERLY IN THAILAND, JAPAN AND THE UNITED KINGDOM**

¹รัฐสภา จุริมาศ, ²ภูมิ มุลศิลป์ และ ³ธนาเสฏฐ์ เศรษฐกุลเกียรติ

¹Rattasapa Chureemas, ²Poom Moolsilpa and ³Thanasret Sretthakulkiat

¹²หลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

³บัณฑิตหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

¹²Bachelor of Laws Program, Faculty of Social Science, Srinakharinwirot university, Thailand

³Graduate of the Bachelor of Laws Program, Faculty of Social Sciences,

Srinakharinwirot University, Thailand

Received:2024-03-19

¹Corresponding Author's Email: rattasapa@g.swu.ac.th

Revised:2024-08-08

Accepted:2024-08-20

บทคัดย่อ

การวิจัยฉบับนี้วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาถึงแนวคิดทฤษฎีและแนวทางการพัฒนากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิและการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในประเทศญี่ปุ่นและสหราชอาณาจักร โดยวิจัยศึกษาด้านเนื้อหาเอกสารและแนวคิดทฤษฎีของกฎหมายการคุ้มครองสิทธิและส่งเสริมคุณภาพ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ตามวัตถุประสงค์ที่ 1 กฎหมายฉบับต่าง ๆ ในประเทศไทย ที่กระจัดกระจายอยู่นั้นที่ยังไม่เพียงพอต่อการรับรองสิทธิ และไม่สามารถเอื้อประโยชน์และพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพทั่วถึงเท่าที่ควร ตามวัตถุประสงค์ที่ 2 ประเทศไทยควรกำหนดระบบในการให้การดูแลและช่วยเหลือผู้สูงอายุ โดยการจัดตามกลุ่มประเภทหรืออาการ อาทิ ผู้สูงอายุที่ยังมีความสามารถในการช่วยเหลือตนเองได้ในการดูแลระยะยาว ผู้สูงอายุควรได้รับการสนับสนุนให้ได้รับบริการสุขภาพเชิงป้องกันและส่งเสริมสุขภาพภายใต้สิทธิและประโยชน์ที่ควรได้รับ ตามวัตถุประสงค์ที่ 3 ประเทศไทยควรมีกฎหมายแม่บทหรือควรนำเอากฎหมายที่มี

* บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายการคุ้มครองสิทธิและส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในประเทศไทยและต่างประเทศ โดยได้รับทุนสนับสนุนจากคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

** This research article is part of a comparative study on the laws protecting the rights and promoting the quality of life of the elderly in Thailand and other countries. It is supported by a grant from the Faculty of Social Sciences, Srinakharinwirot University.

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2567)

เนื้อหาคล้ายคลึงกันหรือวัตถุประสงค์เดียวกันที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิและส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ มารวมเข้าไว้ด้วยกัน เพื่อให้ง่ายต่อการเข้าถึงกฎหมายที่มีผลบังคับใช้อยู่และพัฒนากฎหมายที่มีความทันสมัย หรือกฎหมายที่ไม่สามารถบังคับใช้ได้จริงออก และตรากฎหมายขึ้นมาเพื่อรองรับแนวนโยบายระบบการดูแล ผู้สูงอายุระยะยาว

คำสำคัญ: ผู้สูงอายุ; การคุ้มครองสิทธิ; การส่งเสริมคุณภาพชีวิต; สวัสดิการ

Abstract

This research aims to explore theoretical concepts and development approaches of laws concerning the protection of rights and the promotion of quality of life for the elderly in Japan and the United Kingdom. The study examines the content, documents, and theoretical concepts of laws related to the protection of rights and the promotion of quality of life. The findings indicate that, according to the first objective, the various laws in Thailand are fragmented and insufficient to guarantee rights and effectively enhance the quality of life for the elderly comprehensively. For the second objective, Thailand should establish a system for the care and assistance of the elderly, categorized by groups or conditions. For instance, elderly individuals who can still manage self-care in the long term should receive preventive and health-promoting services under their entitled rights and benefits. Concerning the third objective, Thailand should have a fundamental law or consolidate laws with similar content, or objectives related to the protection of rights and the promotion of the quality of life of the elderly. This would facilitate access to enforceable laws and enable the development of outdated or impractical laws, and the enactment of new laws to support long-term elderly care policies.

Keywords: Elderly; Rights Protection; Quality of Life Promotion; Welfare

บทนำ

ในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน พบว่าการพัฒนาของเทคโนโลยีทางการแพทย์มีการเติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่องและรวดเร็ว ส่งผลให้อัตราการเสียชีวิตของประชากรลดน้อยลง ประกอบกับในช่วงหลายปีที่ผ่านมาอัตราการแต่งงานของประชากรวัยทำงานที่มีจำนวนลดน้อยลง จึงส่งผลให้อัตราการ

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2567)

เกิดใหม่ของประชากรที่มีจำนวนลดลงอย่างต่อเนื่องและในปัจจุบันสังคมโลกกำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ องค์การอนามัยโลก World Health Organization (WHO) พบว่าปัจจุบันมีประชากรที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปมากถึง 1,109 ล้านคน จากประชากรโลก 8,000 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 14 ของประชากรทั้งหมด และคาดการณ์ว่าภายในปี 2030 ประชากรจำนวน 1 ใน 6 ของประชากรทั่วโลกจะเป็นผู้ที่มีอายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไป และคาดว่าภายในปี 2050 ประชากรที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป จะเพิ่มขึ้นเป็นสองเท่าจากเดิม คิดเป็นอัตราร้อยละ 20 ของประชากรโลก หรืออาจกล่าวได้ว่าจะมีจำนวนประชากรที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปราว 2.1 พันล้านคน (United Nations, 2020)

โดยแนวคิดการคุ้มครองสิทธิและการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุเป็นแนวคิดสำคัญในการพัฒนาเพื่อให้สังคมมีความเป็นอยู่ที่ดีและสร้างความเป็นธรรมแก่กลุ่มผู้สูงอายุที่มีมาเป็นระยะเวลานาน ดังปรากฏในหลักกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ภายใต้ปณิญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนที่ได้มีมติรับรองในวันที่ 10 ธันวาคม ค.ศ. 1948 นับเป็นมาตรการระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับผู้สูงอายุครั้งแรกที่กล่าวถึง มีหลักการมุ่งคุ้มครองสิทธิและเน้นการรักษาความเป็นธรรมและเท่าเทียมในการเข้าถึงทรัพยากรและการบริการต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นในด้านการแพทย์ ที่อยู่อาศัย การศึกษา และบริการอื่น ๆ หรือการสนับสนุนในการดูแลการมีระบบดูแลที่เหมาะสมและครอบคลุมที่สามารถรองรับความต้องการของผู้สูงอายุได้ และส่งเสริมคุณภาพชีวิตเน้นที่การเพิ่มพูนทักษะทางสังคมและการสนับสนุนในชุมชน (Pansamai, and Srithammarak, 2013) ต่อมาในปี ค.ศ. 1999 องค์การสหประชาชาติได้ประกาศให้เป็นปีผู้สูงอายุสากล International Year of Older Persons 1999 และได้ประกาศหลักการสำคัญของสิทธิผู้สูงอายุ คือ “สังคมสำหรับทุกวัย towards a society for All Ages” ที่ได้กล่าวถึงสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานในศักดิ์ศรีและในคุณค่าแห่งความเป็นมนุษย์ของผู้สูงอายุ และองค์การสหประชาชาติ (UN) ยังได้กำหนดหลักการเกี่ยวกับสิทธิของผู้สูงอายุ ที่เรียกว่า “United Nations Principles for Older Persons” หรือหลักการขององค์การสหประชาชาติเพื่อผู้สูงอายุ มีจำนวน 18 ประการ โดยแบ่งออกเป็น 5 หมวดหลัก (Sukkhunnai, n.d.)

ทั้งนี้ องค์การสหประชาชาติยังได้ทำการแบ่งเกณฑ์ระดับสังคมผู้สูงอายุออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ (Moolsilpa et al., 2018)

ระดับแรก สังคมที่กำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aging Society) หมายถึง สังคมที่มีประชากรภายในสังคมที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป เป็นจำนวนมากกว่าอัตราร้อยละ 10 ของประชากรทั้งหมดภายในสังคม หรือมีประชากรที่อายุ 65 ปีขึ้นไป เป็นจำนวนมากกว่าอัตราร้อยละ 7-14 ของประชากรทั้งหมด เช่น ประเทศจีน ประเทศอาร์เจนตินา ประเทศบราซิล เป็นต้น

ระดับสอง สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aged Society) หมายถึง หมายถึง สังคมที่มีประชากรภายในสังคมที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป เป็นจำนวนมากกว่าอัตราร้อยละ 20 ของประชากรทั้งหมดภายในสังคม หรือมี

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2567)

ประชากรที่อายุ 65 ปีขึ้นไป เป็นจำนวนมากกว่าอัตราร้อยละ 14-21 ของประชากรทั้งหมด เช่น สหราชอาณาจักร สหรัฐอเมริกา ประเทศเกาหลีใต้ เป็นต้น

ระดับสาม สังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มที่ (Super-aged Society หรือ Hyper-aged Society) หมายถึง ประชากรที่อายุ 65 ปีขึ้นไป เป็นจำนวนมากกว่าอัตราร้อยละ 20 ของประชากรทั้งหมดภายในสังคม เช่น ประเทศญี่ปุ่น ประเทศโมนาโก ประเทศเยอรมนี เป็นต้น

โดยในช่วง 50 ปีที่ผ่านมาประเทศไทยได้มีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงระบบสาธารณสุขเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง ส่งผลให้ประชากรภายในประเทศมีอายุขัยเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจากอดีต ซึ่งหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนได้ตระหนักถึงความสำคัญกับผู้สูงอายุ โดยการพัฒนาแนวทางในการคุ้มครองผู้สูงอายุตามกฎหมาย รวมถึงการส่งเสริมสิทธิและสวัสดิการที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุ เนื่องจากปัจจุบันประเทศไทยมีจำนวนประชากรซึ่งเป็นผู้สูงอายุในอัตราส่วนที่สูงมากยิ่งขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับอัตราการเกิดของประชากรรุ่นใหม่ จากการสำรวจจากกรมกิจการผู้สูงอายุพบว่า ประเทศไทยในปี พ.ศ. 2565 จะเข้าสู่ “สังคมสูงอายุอย่างสมบูรณ์” ปัจจุบันประเทศไทยมีสัดส่วนของกำลังแรงงาน 4 ส่วน ผู้สูงอายุ 1 ส่วน และเด็กอยู่ที่ 1 ส่วน และคาดว่าจะในปี พ.ศ. 2579 จะเข้าสู่การเป็น “สังคมสูงอายุระดับสุดยอด” และปรับลงไปเป็นกำลังแรงงาน 2 ส่วน ผู้สูงอายุ 1 ส่วน และเด็กอยู่ที่ 1 ส่วน การที่สังคมไทยเปลี่ยนแปลงไปอาจส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรงในเชิงเศรษฐกิจ สังคมผู้สูงอายุทำให้สังคมมีประชากรวัยทำงานน้อยลง (Cheychom, and Luanchawee, 2017) โดยปัจจุบันจังหวัดที่มีอัตราผู้สูงอายุสูงสุด 3 อันดับแรก คือ ลำปาง แพร่ และลำพูน ซึ่งมีอัตราผู้สูงอายุเกินกว่าร้อยละ 26 ของประชากรทั้งหมด และจังหวัดที่มีอัตราผู้สูงอายุต่ำสุด 3 อันดับท้ายสุด คือ นราธิวาส ปัตตานี และยะลา ซึ่งมีอัตราผู้สูงอายุต่ำกว่าร้อยละ 13 ของประชากรทั้งหมด (Office of National Higher Education Science Research and Innovation Policy Council, 2021)

ประกอบกับประเทศไทยได้มีการบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุหลายฉบับ อาทิ พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ.2546 แต่ยังไม่ปรากฏการบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุไว้โดยเฉพาะ คงมีแต่กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการและส่งเสริมผู้สูงอายุ กระจัดกระจายอยู่ในกฎหมายหลายฉบับ เช่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ ได้มีการบัญญัติเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิการและความช่วยเหลือแก่ผู้สูงอายุ เช่น บุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์และไม่มีรายได้เพียงพอให้ได้รับความช่วยเหลือจากรัฐ รวมทั้งกฎหมายอื่น ๆ ที่มีการกำหนดรับรองสิทธิของผู้สูงอายุ เช่น พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 พระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. 2554 และพระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2546 เป็นต้น แต่กฎหมายที่กล่าวมาเหล่านี้อาจให้เพียงแต่สิทธิสำหรับผู้สูงอายุตามที่

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2567)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้กำหนดเอาไว้ แต่ยังคงขาดประสิทธิภาพในการบังคับใช้จริง ทำให้ไม่สามารถเอื้อประโยชน์และพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ส่วนในต่างประเทศจากการศึกษาภายใต้โครงการวิจัย “การศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายการคุ้มครองสิทธิและส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในประเทศไทยและต่างประเทศ” ในกรณีประเทศญี่ปุ่น มีกฎหมายที่น่าสนใจ กล่าวคือ กฎหมายพื้นฐานว่าด้วยมาตรการสำหรับสังคมสูงวัย ฉบับที่ 129 พ.ศ. 2538 อันเป็นการสร้างมาตรการเพื่อให้ประชาชนภายในประเทศสามารถใช้ความสามารถของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพจนถึงวัยชรา และการกำหนดให้รัฐจะต้องใช้มาตรการที่ครอบคลุมเพื่อให้ประชาชนสามารถมีชีวิตที่มีสุขภาพดีและเฝ้าระวังในช่วงวัยชราตามกฎหมาย The Basic Law on Measures for the Aging Society Law No. 129 A.D.1995 และในกฎหมายของสหราชอาณาจักรมีกฎหมายที่น่าสนใจ กล่าวคือ กฎหมาย Care Act A.D.2014 ซึ่งเป็นการรวมเอากฎหมายต่าง ๆ ที่มีอยู่ก่อนหน้านี้ที่มีการกำหนดวิธีการจัดการดูแลทางสังคมเอามารวมเข้าด้วยกันเป็นกฎหมายฉบับเดียวเพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายที่สะดวก รวดเร็วมากยิ่งขึ้น

จากกรอบข้างต้นดังกล่าวทำให้เห็นว่าการพัฒนากฎหมายเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุจำเป็นต้องศึกษาและหาแนวทางที่เหมาะสมจากประเทศที่ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์แบบแล้ว ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำเสนอประเด็นที่สำคัญจากการศึกษาวิเคราะห์ในบทความนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการคุ้มครองและส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ
2. เพื่อศึกษาถึงแนวทางการพัฒนากฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิและการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในประเทศญี่ปุ่นและสหราชอาณาจักร
3. เพื่อวิเคราะห์กฎหมายของประเทศญี่ปุ่นและสหราชอาณาจักรต่อบริบทของกฎหมายประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยฉบับนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาด้านเนื้อหาเอกสารแนวคิดทฤษฎี วิจัยฉบับนี้ได้ศึกษาแนวคิดและทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิและส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ โดยเฉพาะแนวคิดทฤษฎีตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และหลักการเกี่ยวกับสิทธิของผู้สูงอายุ “United Nations Principles for Older Persons” ขององค์การสหประชาชาติ (UN) และกฎหมายการคุ้มครองสิทธิและส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของประเทศญี่ปุ่น และสหราชอาณาจักร ที่มีการกำหนดไว้เป็นการเฉพาะ ทั้งมีการดำเนิน

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2567)

การบังคับใช้อยู่ในปัจจุบันและอยู่ในระหว่างการพัฒนากฎหมายเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงไปของสังคม

ขั้นตอนที่ 2 การรวบรวมข้อมูล จากวิจัย เอกสาร การค้นคว้ารวบรวมจากหนังสือ ตำรา วารสารทางกฎหมาย บทความทางวิชาการจากวารสารทางวิชาการต่าง ๆ คำพิพากษาศาล หนังสือพิมพ์ รายงานการวิจัย ผลงานการศึกษารวบรวมของนักวิชาการผู้ทรงคุณวุฒิ วิทยานิพนธ์ และรวมถึงข้อมูลทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ทั้งข้อมูลภายในประเทศและต่างประเทศ โดยมุ่งเน้นกฎหมายในประเทศญี่ปุ่นและสหราชอาณาจักรที่ได้มีการกำหนดกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิและส่งเสริมคุณภาพของผู้สูงอายุไว้เป็นการเฉพาะ โดยการศึกษาค้นคว้าและรวบรวมจากเอกสารข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ตำรา วารสาร บทความ รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ รายงานการประชุม และเอกสารอื่น ๆ ที่เผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ต

ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูล โดยวิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมายแนวทางการพัฒนากฎหมายที่เกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิและการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในประเทศญี่ปุ่นและสหราชอาณาจักรในการสร้างกรอบการทบทวนกฎหมายและโครงสร้างของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และศึกษาปัญหาในเชิงลึก เพื่อกำหนดกรอบในคุ้มครองสิทธิและดูแลคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

ขั้นตอนที่ 4 สรุปผลการศึกษารวบรวม และการนำเสนอผลการศึกษารวบรวม

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการคุ้มครองและส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ผลการวิจัยพบว่า เมื่อพิจารณาเจตนารมณ์ในการคุ้มครองสิทธิและการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุตามหลักการสิทธิมนุษยชนและปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนเกี่ยวกับสิทธิผู้สูงอายุ และหลักการเกี่ยวกับสิทธิของผู้สูงอายุ “United Nations Principles for Older Persons” ที่ปรากฏอยู่ในเอกสารขององค์การสหประชาชาติและกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศนั้น มีหลักการพื้นฐานเช่นเดียวกันกับแนวคิดการคุ้มครองสิทธิของกลุ่มเปราะบางทางสังคม (Vulnerable groups) ที่รัฐจะต้องให้ความสำคัญเป็นพิเศษ เช่น เด็ก สตรี และผู้พิการ การคุ้มครองสิทธิของกลุ่มเปราะบางทางสังคมมีลักษณะที่แตกต่างจากการคุ้มครองสิทธิของบุคคลกลุ่มอื่นโดยทั่วไป (Tunsoo, 2019) เนื่องจากกลุ่มบุคคลประเภทดังกล่าวมีความจำเป็นต้องการ “การเลือกปฏิบัติ” จากรัฐตามแนวคิดที่ว่ากลุ่มเปราะบางทางสังคม ไม่ว่าจะเป็น เด็ก เยาวชน สตรี ผู้พิการ หรือทุพพลภาพ และผู้สูงอายุ ในกรณีสำหรับผู้สูงอายุเนื่องจากการที่ผู้สูงอายุแก่ชราลงย่อมมีความเสี่ยงต่ออาการเจ็บป่วยอันเนื่องมาจากสภาพร่างกายที่เสื่อมสภาพลง ส่งผลให้ผู้สูงอายุตกอยู่ในสภาพที่อ่อนแอไม่มีความสามารถในการรับมือกับปัญหาได้เท่ากับบุคคลธรรมดาและทำให้อาจเข้าไม่ถึงสิทธิบางประการที่ควรได้รับ จึงทำให้กลุ่มคนเหล่านี้ต้องได้รับความคุ้มครองเป็นพิเศษตามสิทธิที่กฎหมายบัญญัติและต้องได้รับโอกาสในการพัฒนาให้เต็มศักยภาพ และได้รับการปกป้องคุ้มครองจากการถูกเอารัดเอาเปรียบทั้งด้านเศรษฐกิจ

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2567)

สังคม และการเมืองด้วยความเสมอภาคและได้รับการยอมรับในศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ เพื่อป้องกันความไม่เสมอภาคที่เกิดขึ้น (Moolsilpa et al., 2018) โดยปรากฏในการรับรองหลักการที่เกี่ยวกับสิทธิของผู้สูงอายุ 18 ประการขององค์การสหประชาชาติ (United Nations Principles for Older Persons) ซึ่งมีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาความจำเป็นขั้นพื้นฐานของประชากรผู้สูงอายุ (Sukkhunnai, n.d.)

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาถึงแนวทางการพัฒนานโยบายที่เกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิและการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในประเทศญี่ปุ่นและสหราชอาณาจักร ผลการวิจัยพบว่า ประเทศญี่ปุ่นได้มีการกำหนดกฎหมายพื้นฐานว่าด้วยมาตรการสำหรับสังคมสูงวัย ฉบับที่ 129 พ.ศ. 2538 กฎหมายฉบับนี้ได้รับการตราขึ้นเพื่อส่งเสริมมาตรการจัดการกับสังคมสูงวัยภายในประเทศอย่างเหมาะสมและครอบคลุม โดยมีการกำหนดวัตถุประสงค์พื้นฐานหลายประการ เช่น ด้านการประกอบอาชีพ กำหนดว่ารัฐจะต้องมีมาตรการในการสร้างสังคมที่ประชาชนทุกคนมีโอกาสที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมหรือสามารถประกอบอาชีพได้ตลอดชีวิต เพื่อให้ประชาชนภายในประเทศสามารถใช้ความสามารถของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพจนถึงวัยชรา และสนับสนุนความเป็นอยู่ที่ดีในช่วงวัยชราของประชาชน นอกจากนี้ในด้านสุขภาพและสวัสดิการ กำหนดว่ารัฐจะต้องใช้มาตรการที่ครอบคลุมเพื่อให้ประชาชนสามารถมีชีวิตที่มีสุขภาพดีและเฝ้าระวังในช่วงวัยชรา ทั้งการดูแลสุขภาพ และสวัสดิภาพผู้สูงอายุ รวมถึงการส่งเสริมและจัดตั้งมูลนิธิเพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับบริการดูแลระยะยาวที่เหมาะสม เป็นต้น (Nakamura, 2018). ดังเช่น กฎหมาย The Basic Law on Measures for the Aging Society Law No.129 A.D.1995 โดยมาตรการคุ้มครองผู้สูงอายุในประเทศญี่ปุ่นได้มีการแบ่งระบบสวัสดิการผู้สูงอายุออกเป็น 3 รูปแบบ ได้แก่ 1) ระบบบำนาญ ภายใต้กฎหมายสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ ฉบับที่ 133 พ.ศ. 2506 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2551 กำหนดให้รัฐต้องจัดให้มีบำนาญผู้สูงอายุแบบคิดค่าธรรมเนียมและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุที่มีอายุ 65 ปีขึ้นไป และให้บริการการดูแลสุขภาพ รับประทานอาหาร มีอาหาร บริการทำความสะอาด เช่น บริการซักผ้าและทำความสะอาด และบริการดูแลสุขภาพตามกฎหมาย Act on Social Welfare for the Elderly Act No. 133 A.D.1963 (The Ministry of Justice., 1963) รวมถึงกฎหมายการรักษาเสถียรภาพการจ้างงานผู้สูงอายุ ฉบับที่ 68 พ.ศ. 2514 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2555 กำหนดให้อายุเกษียณภาคบังคับจะต้องไม่ต่ำกว่า 60 ปี และในส่วนของการส่งเสริมการจ้างงานผู้สูงอายุกำหนดให้บริษัทหรือนายจ้างจำเป็นต้องประกันการจ้างงานของลูกจ้างตามกฎหมายที่มีอายุมากกว่า 60 ปี โดย (1) การเพิ่มอายุเกษียณภาคบังคับจาก 60 ปี เป็น 65 ปี ในสัญญาจ้างแรงงานเดิม (2) จ้างลูกจ้างอีกครั้งในช่วงอายุ 60 ถึง 65 ปี ภายใต้รูปแบบสัญญาใหม่ และกำหนดให้บริษัทต่างๆ ใช้มาตรการเชิงรุกเพื่อรักษาการจ้างงานผู้สูงอายุที่มีอายุระหว่าง 65 ปีถึง 70 ปีอีกด้วย 2) ระบบประกันสุขภาพตามกฎหมาย Act on Stabilization of Employment of Elderly Persons Act No. 68 A.D.1971 และ 3) ระบบการดูแลผู้สูงอายุระยะยาว The long-term care insurance (LTCI) ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุ โดยมุ่งเน้นในการให้บริการด้านการส่งเสริมสุขภาพและการแพทย์

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2567)

ระยะยาวที่มีคุณภาพ หลากหลาย และมีประสิทธิภาพภายใต้การกำกับดูแลของรัฐบาล (Wattana, 2012) ในระบบ LTCI ประกอบด้วยสิทธิประโยชน์ 2 ประการ ได้แก่ 1) สิทธิประโยชน์ด้านการส่งเสริมสุขภาพ สำหรับผู้สูงอายุที่ยังมีความสามารถในการช่วยเหลือตนเองได้ 2) สิทธิประโยชน์ด้านการดูแล สำหรับผู้สูงอายุที่ไม่มีความสามารถในการช่วยเหลือตนเอง (Lertanaphorn, 2015) ซึ่งงบประมาณของระบบ LTCI ในประเทศญี่ปุ่นประกอบด้วยเบี้ยประกันภัยอัตราร้อยละ 50 และภาษีอัตราร้อยละ 50 ในระบบนี้ประชาชนที่มีอายุ 40 ปีขึ้นไปจะต้องชำระเบี้ยประกันภัย ในขณะที่ภาษีมาจากรัฐบาลแห่งชาติอัตราร้อยละ 25 จังหวัดอัตราร้อยละ 12.5 และเทศบาลอัตราร้อยละ 12.5 (Ann Geriatr Med Res, 2020)

นอกจากนี้จากการศึกษากฎหมายการคุ้มครองสิทธิและส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุใน สหราชอาณาจักร พบว่าสหราชอาณาจักรมีระบบสาธารณสุขในการดูแลรักษาสุขภาพประชาชนใน สหราชอาณาจักร คือ “บริการสาธารณสุขแห่งชาติ หรือ ระบบประกันสุขภาพแห่งชาติ” NHS (National Health Service) เป็นนโยบายการให้บริการรักษาพยาบาลแก่ประชากรของสหราชอาณาจักรโดยไม่มีค่าใช้จ่ายให้แก่ประชาชนทุกคนตั้งแต่เกิดจนเสียชีวิต บนหลักการพื้นฐานสำคัญ 3 ประการ (Jareonsettasin, 2000) 1) ให้บริการสุขภาพถ้วนหน้า ครอบคลุมประชาชนทุกคนที่อาศัยอยู่ในสหราชอาณาจักรอย่างถูกกฎหมาย 2) ให้บริการเบ็ดเสร็จ ครอบคลุมทุกช่วงชีวิต 3) ครอบคลุมทุกชนชั้น ไม่มีการเก็บค่ารักษาพยาบาล โดยรูปแบบโครงสร้างภายใต้ระบบนี้จะแบ่งออกเป็น 4 ระดับ ได้แก่ (1) ระดับ Primary care การบริการปฐมภูมิ เป็นการดูแลเบื้องต้นจากศูนย์การแพทย์ ศูนย์การให้บริการที่ไม่ต้องมีการนัดหมายล่วงหน้า เพื่อให้ผู้ป่วยสามารถเข้าถึงการบริการได้ตลอด 24 ชั่วโมง (2) ระดับ Secondary care การบริการทุติยภูมิ เป็นการดูแลในโรงพยาบาล และการดูแลผู้ป่วยฉุกเฉินและเร่งด่วน บริการรถพยาบาล แผนกฉุกเฉินของโรงพยาบาล (3) ระดับ Tertiary care การบริการระดับตติยภูมิ เป็นศูนย์บริการการรักษากลางทางการแพทย์ ดูแลโดยแพทย์เฉพาะทางและผู้เชี่ยวชาญโดยเฉพาะ เช่น ศัลยกรรมระบบประสาท การปลูกถ่าย การทำศัลยกรรมพลาสติก บริการสุขภาพจิตทางนิติวิทยาศาสตร์ที่ปลอดภัย (4) ระดับ Community Health care การบริการด้านสุขภาพชุมชน เป็นการให้บริการทางด้านการแพทย์ในระดับชุมชน ให้แพทย์และพยาบาลทั่วไป ดูแลผู้ป่วยทั่วไปและดูแลผู้ป่วยเรื้อรังในชุมชนในเบื้องต้น (Phongsuphap, 2009) จึงอาจกล่าวได้ว่า NHS เป็นบริการสาธารณสุขแบบครบวงจรภายใต้การบริหารงานและทุนสนับสนุนของสหราชอาณาจักร ในลักษณะการกระจายอำนาจการบริหารไปยังท้องถิ่นตามเขตพื้นที่ต่าง ๆ ที่มุ่งเน้นความเป็นเอกภาพและให้ประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงสิทธิทางการแพทย์ได้ นอกจากนี้ จากการศึกษากฎหมายการดูแล ค.ศ. 2014 ที่เป็นการปฏิรูประบบการดูแลสุขภาพภายในสหราชอาณาจักรครั้งสำคัญ เนื่องจากความซับซ้อนและการกระจายตัวของรูปแบบการให้บริการในหน่วยงานแบบท้องถิ่น ส่งผลให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันในการเข้าถึงบริการ และการขาดการบูรณาการระหว่างบริการด้านสุขภาพและการดูแลสุขภาพทางสังคม จนนำไปสู่แนวทางการดูแลที่ไม่ปะติดปะต่อและไม่มีประสิทธิภาพ โดยกฎหมายนี้มุ่งดูแลและช่วยเหลือประชาชนที่เป็นผู้ใหญ่ภายในสหราชอาณาจักรรวมถึง

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2567)

ผู้สูงอายุ โดยเน้นถึงความสำคัญของความเป็นอยู่ที่ดี การป้องกัน และการรักษาความเป็นอิสระ กฎหมายนี้กำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบต่าง ๆ ให้กับหน่วยงานท้องถิ่นเกี่ยวกับการดูแลและช่วยเหลือประชาชนที่เป็นผู้ใหญ่ จะทำให้ผู้ที่ต้องการเข้าถึงการดูแลและการสนับสนุนง่ายขึ้น กฎหมายการดูแล ค.ศ. 2014 เป็นการรวมเอากฎหมายต่าง ๆ ที่มีอยู่ก่อนหน้านี้ที่มีการกำหนดวิธีการจัดการการดูแลทางสังคมเอามารวมเข้าด้วยกันเป็นกฎหมายฉบับเดียวกัน เช่น กฎหมายการสงเคราะห์แห่งชาติ พ.ศ. 2491 หรือ The National Assistance Act 1948 กฎหมายบริการสุขภาพและสาธารณสุข พ.ศ. 2511 หรือ Health Services and Public Health Act 1968 ส่วนหนึ่งกฎหมายคนป่วยและพิการเรื้อรัง พ.ศ. 2513 หรือ Chronically Sick and Disabled Persons Act 1970 กฎหมายการพิจารณาคดีด้านสุขภาพและสังคมและประกันสังคม พ.ศ. 2526 หรือ Health & Social Services and Social Security Adjudications Act 1983 เป็นต้น (Lee, 2023)

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อวิเคราะห์กฎหมายของประเทศประเทศญี่ปุ่นและสหราชอาณาจักรต่อบริบทของกฎหมายของประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า ภายใต้กลไกการคุ้มครองผู้สูงอายุของประเทศไทย ประเทศไทยที่ได้บัญญัติรองรับสิทธิต่าง ๆ ไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ตั้งแต่ พ.ศ. 2534 ในรูปแบบการให้ความช่วยเหลือแบบสังคมสงเคราะห์ จนถึงปัจจุบันในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ได้เปลี่ยนรูปแบบมาเป็นการให้สวัสดิการในฐานะสิทธิและเพิ่มเป็นหน้าที่ของรัฐใน หมวด 5

กอปกับแผนผู้สูงอายุระยะยาวที่ในปัจจุบันได้ใช้ แผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ 3 (พ.ศ.2566-2580) ดำเนินการภายใต้วิสัยทัศน์ “ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีหลักประกันมั่นคง เป็นพลังพัฒนาสังคม” ซึ่งเป็นนโยบายที่สร้างความตระหนักรู้สังคมสูงวัยเชิงรุก โดยเฉพาะกลุ่มผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 25 – 59 ปี ในปัจจุบัน ซึ่งจะเป็นผู้สูงอายุในอีก 1 - 35 ปีข้างหน้า ให้ตระหนักต่อการใช้ชีวิตที่ดีในยามสูงอายุ จะเห็นได้ว่ากลไกดังกล่าวยังคงเป็นแผนปฏิบัติการเพื่อการสร้างความร่วมมือและความตระหนักรู้ประชาชนภายในประเทศ (Department of Older Persons, 2023)

ทั้งนี้ ประเทศไทยมีกฎหมายที่มีความเกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุอยู่หลายฉบับ อาทิ พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2560 ที่ได้มีบัญญัติเกี่ยวกับสิทธิผู้สูงอายุให้มีสิทธิได้รับความช่วยเหลือจากรัฐ ทั้งนี้เพื่อให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติและเพื่อให้ได้กฎหมายที่ครอบคลุมทุกด้านสำหรับผู้สูงอายุ เช่น การจัดหาที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุที่ไม่สามารถดูแลตนเองได้ การให้บริการด้านการแพทย์และสุขภาพ การส่งเสริมกิจกรรมทางสังคมที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ หรือพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน (ฉบับที่ 8) พ.ศ. 2566 กำหนดสิทธิการเกษียณอายุของลูกจ้าง เพื่อคุ้มครองลูกจ้างมีสิทธิได้รับค่าชดเชย เมื่อเกษียณอายุและนายจ้างมีหน้าที่จ่ายค่าชดเชยให้แก่ลูกจ้างเมื่ออายุ 60 ปี ตามที่กฎหมายคุ้มครองแรงงานกำหนดไว้ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุที่แยกย่อยหลายฉบับนี้อาจยังไม่เพียงพอต่อการคุ้มครองสิทธิและส่งเสริมคุณภาพของผู้สูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพทั่วถึง และยังมีผู้สูงอายุในสังคมอีกมากที่ยังไม่ได้รับ

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2567)

การดูแลและส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุต่อสภาพสังคมในปัจจุบันของประเทศไทยที่กำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Tunsoo, 2019)

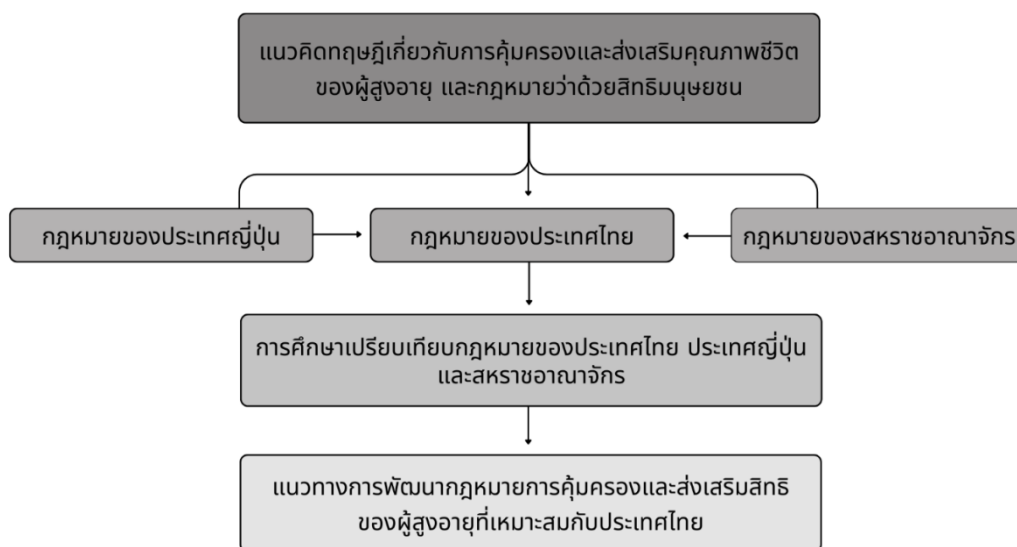
จากกรณีดังกล่าวเมื่อศึกษาประกอบกับกฎหมายต่างประเทศมีความแตกต่างจากของประเทศญี่ปุ่นและสหราชอาณาจักร กล่าวคือ ในประเทศญี่ปุ่นได้มีการนำแนวคิดหรือทฤษฎีมาบริหารจัดการกระบวนการทำงานไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม อาทิ กฎหมายพื้นฐานว่าด้วยมาตรการสำหรับสังคมสูงวัย ฉบับที่ 129 พ.ศ. 2538 ที่มุ่งเน้นให้รัฐจะต้องมีมาตรการในการสร้างสังคมที่ประชาชนทุกคนมีโอกาสที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมหรือสามารถประกอบอาชีพได้ตลอดชีวิต จะเห็นได้ว่ามาตรการสำหรับสังคมสูงวัยได้ถูกนำมาปรับใช้กับกฎหมายฉบับต่าง ๆ ที่สอดคล้องต่อกฎหมายแม่บท The Basic Law on Measures for the Aging Society Law No.129 A.D.1995 ตัวอย่างเช่น กฎหมายการรักษาเสถียรภาพการจ้างงานผู้สูงอายุ ฉบับที่ 68 พ.ศ. 2514 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2555 กำหนดให้อายุเกษียณภาคบังคับจะต้องไม่ต่ำกว่า 60 ปี และในส่วนของการส่งเสริมการจ้างงานผู้สูงอายุกำหนดให้บริษัทหรือนายจ้างจำเป็นต้องประกันการจ้างงานของลูกจ้างตามกฎหมายที่มีอายุมากกว่า 60 ปี โดย 1) การเพิ่มอายุเกษียณภาคบังคับจาก 60 ปี เป็น 65 ปี ในสัญญาจ้างแรงงานเดิม 2) จ้างลูกจ้างอีกครั้งในช่วงอายุ 60 ถึง 65 ปี ภายใต้รูปแบบสัญญาใหม่ นอกจากนี้ในด้านนโยบายสาธารณะ ระบบการดูแลผู้สูงอายุระยะยาว The long-term care insurance (LTCI) ได้มีการกำหนดระบบในการให้การดูแลและช่วยเหลือผู้สูงอายุ โดยจัดตามกลุ่มประเภทหรืออาการ เช่น ผู้สูงอายุที่ยังมีความสามารถในการช่วยเหลือตนเองได้ กับผู้สูงอายุที่ไม่มีความสามารถในการช่วยเหลือตนเอง ทำในการจัดการงบประมาณของภาครัฐด้านการดูแลผู้สูงอายุเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและช่วยลดภาระหน้าที่ของแพทย์และพยาบาล (OECD, 2021) ซึ่งระบบการดูแลผู้สูงอายุระยะยาวของประเทศญี่ปุ่นนั้นมีความคล้ายคลึงกับระบบการดูแลระยะยาวด้านสาธารณสุขสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง (LTC) ของประเทศไทย เนื่องจากเป็นระบบที่มีการดูแลรักษาสุขภาพจากพื้นฐานเดียวกัน แต่มีความแตกต่างกันตรงที่ระบบการดูแลผู้สูงอายุระยะยาวของประเทศญี่ปุ่น จะเน้นไปที่การให้บุคคลทุกคนได้รับสิทธิตามกฎหมายอย่างเป็นธรรมและได้มีการตราออกเป็นกฎหมายขึ้นมาเพื่อรองรับระบบการดูแลผู้สูงอายุระยะยาวโดยตรง ทำให้สามารถจัดบริการได้อย่างครอบคลุมและทั่วถึง แต่ระบบการดูแลระยะยาวด้านสาธารณสุขสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง (LTC) ของประเทศไทยยังคงเป็นเพียงระบบที่ดำเนินการภายใต้ สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ร่วมกับกระทรวงสาธารณสุข

นอกจากนี้สหราชอาณาจักรมีการกำหนดระบบบริการสาธารณสุขแห่งชาติ หรือ ระบบประกันสุขภาพแห่งชาติ NHS (National Health Service) ในการดูแลรักษาสุขภาพประชาชนในสหราชอาณาจักร ซึ่งเป็นนโยบายการให้บริการรักษาพยาบาลแก่ประชาชนของสหราชอาณาจักรโดยไม่มีค่าใช้จ่ายให้แก่ประชาชนทุกคนตั้งแต่เกิดจนเสียชีวิต โดยรูปแบบโครงสร้างภายใต้ระบบนี้จะแบ่งออกเป็น 4 ระดับ ได้แก่ (1) ระดับ Primary care การบริการปฐมภูมิ (2) ระดับ Secondary care การบริการทุติยภูมิ (3) ระดับ Tertiary care

การบริการระดับตติยภูมิ (4) ระดับ Community Health care การบริการด้านสุขภาพชุมชน (Phongsuphap, 2009) ซึ่งเป็นการดูแลในลักษณะการกระจายอำนาจการบริหารไปยังท้องถิ่นตามเขตพื้นที่ต่าง ๆ นอกจากนี้ แนวคิดในการรวมกฎหมายหลายฉบับที่มีลักษณะหรือวัตถุประสงค์เดียวกันที่แยกย่อยในอดีตมารวมเข้าไว้ด้วยกันเป็นกฎหมายฉบับเดียวกันเป็นกฎหมายการดูแล พ.ศ. 2557 ซึ่งเป็นการกำหนดกรอบทางกฎหมายสำหรับการดูแลและช่วยเหลือประชาชนที่เป็นผู้สูงอายุในสหราชอาณาจักรรวมถึงผู้สูงอายุ โดยเน้นถึงความสำคัญของความเป็นอยู่ที่ดี การป้องกัน และการรักษาความเป็นอิสระ กฎหมายนี้กำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบต่าง ๆ ให้กับหน่วยงานท้องถิ่นเกี่ยวกับการดูแลและช่วยเหลือผู้สูงอายุ จะทำให้ผู้ที่ต้องการเข้าถึงการดูแลและการสนับสนุนง่ายขึ้น (Kamkeaw, 2021) ซึ่งระบบประกันสุขภาพแห่งชาติ NHS National Health Service ของสหราชอาณาจักรนั้นมีความคล้ายคลึงกับระบบหลักประกันสุขภาพแห่งชาติของประเทศไทย เนื่องจากระบบหลักประกันสุขภาพแห่งชาติมีต้นแบบบางส่วนมาจาก ระบบประกันสุขภาพแห่งชาติ NHS National Health Service ของสหราชอาณาจักร แต่มีความแตกต่างกันตรงที่ระบบประกันสุขภาพแห่งชาติ NHS National Health Service จะเน้นไปที่การให้ประชาชนทุกคนภายในสหราชอาณาจักรรักษาพยาบาลภายใต้ระบบนี้อย่างเท่าเทียมกัน ไม่จำกัดว่าจะเป็นบุคคลอายุเท่าใด ส่วนประเทศไทยจะมีการแบ่งระบบประกันสุขภาพถ้วนหน้าออกเป็น 3 ระบบ ได้แก่ ระบบสวัสดิการการรักษาพยาบาลข้าราชการ ระบบประกันสังคม และโครงการบัตรทอง หรือ นโยบาย 30 บาทรักษาทุกโรค

องค์ความรู้ใหม่

จากการสังเคราะห์องค์ความรู้จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การเปรียบเทียบกฎหมายการคุ้มครองสิทธิและส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของประเทศไทย ประเทศญี่ปุ่น และสหราชอาณาจักร” โดยเป็นการศึกษาถึงแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการคุ้มครองและส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ประเทศไทย ซึ่งผู้วิจัยสามารถอธิบายดังแผนภาพต่อไปนี้

แผนภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากกรอบแนวความคิดดังกล่าว ผู้วิจัยมุ่งหมายที่จะนำแนวความคิดกฎหมายพื้นฐานว่าด้วยมาตรการสำหรับสังคมสูงวัยประกอบกับกฎหมายการรักษาเสถียรภาพการจ้างงานผู้สูงอายุ และ ระบบการดูแลผู้สูงอายุระยะยาวของประเทศญี่ปุ่น และ แนวความคิดระบบบริการสาธารณสุขแห่งชาติ และแนวความคิดในการรวมกฎหมายหลายฉบับที่มีลักษณะหรือวัตถุประสงค์เดียวกันที่แยกย่อยในอดีตมารวมเข้าไว้ด้วยกันของสหราชอาณาจักร มาสังเคราะห์ เพื่อให้เกิดแนวทางเบื้องต้นในการพัฒนาและสร้างกฎหมายคุ้มครอง ส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุสำหรับประเทศไทยเพื่อรองรับความเปลี่ยนแปลงของสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า แนวคิดเกี่ยวกับการคุ้มครองและส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในวิจัยฉบับนี้ มีความสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และหลักการเกี่ยวกับสิทธิของผู้สูงอายุ “United Nations Principles for Older Persons” ขององค์การสหประชาชาติ (UN) และสอดคล้องกับวิทยานิพนธ์เรื่องการคุ้มครองสิทธิผู้บริโภคดีที่เป็นผู้สูงอายุของ กวิสรา ต้นซู้ (Tunsoo, 2019) และสอดคล้องกับทวิเคราะห์รัฐธรรมนูญเรื่องสิทธิของผู้สูงอายุของ ภทริดา สุขุณณ์ (Sukkhunnai, n.d.) โดยงานที่วิจัยฉบับนี้มุ่งศึกษาถึงมาตรการอันเหมาะสมที่เกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิและส่งเสริมคุณภาพของผู้สูงอายุ และแนวความคิดการคุ้มครองสิทธิและการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุเป็นแนวคิดมีมาเป็นระยะเวลานาน ซึ่งจากการวิเคราะห์พบว่าปัจจุบันกลุ่มคนเหล่านี้หรือกลุ่มผู้สูงอายุจำเป็นต้องได้รับความคุ้มครองเป็นพิเศษตามสิทธิที่กฎหมายบัญญัติ และต้องได้รับโอกาสในการพัฒนาให้เต็ม

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2567)

ศักยภาพ ได้รับการปกป้องคุ้มครองจากการถูกเอารัดเอาเปรียบทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองด้วยความเสมอภาค เพื่อป้องกันความไม่เสมอภาคที่เกิดขึ้น แต่ปัจจุบันยังมีผู้สูงอายุในสังคมอีกมากที่ยังไม่ได้รับการดูแลและส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุต่อสภาพสังคมในปัจจุบันของประเทศไทยที่กำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า ประเทศญี่ปุ่นจัดให้มีแนวนโยบายระบบการดูแลผู้สูงอายุระยะยาว The long-term care insurance (LTCI) ที่มุ่งเน้นในการให้บริการด้านการส่งเสริมสุขภาพและการแพทย์ระยะยาวที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพภายใต้การกำกับดูแลของรัฐบาล และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน เช่น สถานประกอบการ และองค์กรที่ไม่หวังผลกำไร (Wattana, 2012) ในระบบ LTCI ประกอบด้วยสิทธิประโยชน์ 2 ประการ ได้แก่ 1) สิทธิประโยชน์ด้านการส่งเสริมสุขภาพ สำหรับผู้สูงอายุที่ยังมีความสามารถในการช่วยเหลือตนเองได้ 2) สิทธิประโยชน์ด้านการดูแล สำหรับผู้สูงอายุที่ไม่มีความสามารถในการช่วยเหลือตนเอง (Lertanaphorn, 2015) โดยมีความสอดคล้องกับรายงานวิชาการ โดย ภาวณ วิวัฒนา เรื่อง การศึกษากฎหมายเกี่ยวกับการดูแลระยะยาว หลักสูตรการบริหารเศรษฐกิจสาธารณะสำหรับนักบริหารระดับสูงสถาบันพระปกเกล้าปี พ.ศ. 2555 (Wattana, 2012) และระบบบริการสาธารณสุขแห่งชาติ NHS (National Health Service) และสหราชอาณาจักรมีการให้บริการการรักษาพยาบาลแก่ประชาชนของสหราชอาณาจักรโดยไม่มีค่าใช้จ่ายให้แก่ประชาชนทุกคนตั้งแต่เกิดจนเสียชีวิต โดยรูปแบบโครงสร้างภายใต้ระบบสิทธิประโยชน์ด้านการดูแลนี้ จะแบ่งออกเป็น 4 ระดับ ได้แก่ (1) ระดับ Primary care การบริการปฐมภูมิ (2) ระดับ Secondary care การบริการทุติยภูมิ (3) ระดับ Tertiary care การบริการระดับตติยภูมิ และ (4) ระดับ Community Health care การบริการด้านสุขภาพชุมชน (Phongsuphap, 2009) ซึ่งเป็นการดูแลในลักษณะการกระจายอำนาจการบริหารไปยังท้องถิ่นตามเขตพื้นที่ต่าง ๆ ที่ใกล้เคียงกับบริบทของประเทศไทย กล่าวคือ แม้ปัจจุบันสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) ได้มีการเข้ามาแก้ไขปัญหาการเข้าถึงบริการของผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงแล้ว แต่ยังคงจำกัดเฉพาะผู้ที่อาศัยอยู่ในท้องที่ได้มีการสมัครเข้าร่วมกับทางหน่วยงานเท่านั้น เห็นได้ว่าบริบทของประเทศไทยยังไม่มีกำหนดความชัดเจนในประเด็นดังกล่าว ประเทศไทยควรมีระบบที่ผู้สูงอายุและมีระบบ ส่งเสริม ป้องกัน พิ้นฟูและการดูแล ตามระดับความจำเป็นสำหรับผู้สูงอายุในการดูแลระยะยาว ตั้งแต่ระดับประเทศจนถึงระดับชุมชน และมีระบบสนับสนุนการดูแลผู้สูงอายุด้านที่อยู่อาศัย เช่น การมีสถานที่ดูแลชั่วคราว ศูนย์ดูแลผู้สูงอายุภายในชุมชน โดยแบ่งภาวะความรุนแรงตามการรักษา ดังนี้ (1) ผู้สูงอายุที่ยังมีความสามารถในการช่วยเหลือตัวเองได้ ไม่มีภาวะแทรกซ้อน (2) ผู้สูงอายุที่มีอาการป่วยติดบ้าน มีข้อจำกัดทำให้ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้อย่างเต็มที่ และต้องการผู้ดูแลจากคนใกล้ชิดหรือผู้ช่วยเหลือในการทำกิจกรรมต่าง ๆ (3) ผู้สูงอายุที่มีภาวะติดเตียง ป่วยเรื้อรัง หรือผู้สูงอายุที่เกิดความพิการ มีอุปสรรคทางการแพทย์ติดตัว และไม่มีความสามารถในการทำกิจวัตรประจำวันต่าง ๆ และจำเป็นต้องมีคนใกล้ชิดหรือผู้ช่วยเหลืออยู่ตลอดเวลา โดยมีความสอดคล้องกับโครงการศึกษา

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2567)

เปรียบเทียบมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการและสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้สูงอายุของไทยและต่างประเทศ เพื่อการปรับปรุงกฎหมายไทย โดย ณัฐภัทร ถวัลย์โพธิ และคณะ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) (Thawalayaphot et al., 2012)

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิและส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุของประเทศไทยมีลักษณะเป็นกฎหมายที่ครอบคลุมในประเด็นต่าง ๆ ของผู้สูงอายุ โดยมีลักษณะที่กระจัดกระจายในกฎหมายต่าง ๆ อาทิ พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2560, พระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2558, พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน (ฉบับที่ 8) พ.ศ. 2566 ซึ่งจากการศึกษากฎหมายการดูแล ค.ศ. 2014 ตามงานวิจัยของ Emily Burn, Sam Redgate, Catherine Needham, and Stephen Peckham เรื่อง Implementing England's Care Act 2014: was the Act a success and when will we know. ในวารสารนานาชาติ International Journal of Care and Caring (Burn, Redgate, Needham, and Peckham, 2023) กฎหมายดังกล่าวของสหราชอาณาจักรเป็นการรวมกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดูแลคุณภาพชีวิตของประชาชนที่มีอยู่เดิม หรือเนื้อหาคล้ายคลึงกัน หรือวัตถุประสงค์เดียวกันมารวมเข้าไว้ด้วยกัน เพื่อกำหนดหน้าที่ให้กับหน่วยงานท้องถิ่น และกำหนดสิทธิใหม่ ๆ สำหรับผู้ที่เข้าถึงบริการ และเพื่อให้ง่ายต่อการปรับแก้กฎหมายที่มีผลบังคับใช้อยู่และพัฒนากฎหมายที่มีความทันสมัยหรือกฎหมายที่ไม่สามารถบังคับใช้ได้จริงออกทำให้สร้างความเป็นธรรมให้แก่ผู้ที่อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายได้ โดยยกเลิกกฎหมายเดิมทั้งหมดและตรากฎหมายใหม่เข้ามาแทนที่ ซึ่งจากการศึกษาประเทศไทยยังไม่ปรากฏกฎหมายที่มีการควบคุมสิทธิและส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอย่างเป็นระบบ กฎหมายบางฉบับอาจให้เพียงแต่ให้สิทธิแต่ไม่มีอำนาจบังคับใช้ รวมทั้งในกฎหมายบางฉบับอาจกำหนดสิทธิของผู้สูงอายุที่ยากต่อการค้นหาและยากต่อการเข้าถึงของประชาชน จึงอาจกล่าวได้ว่าบริบทของประเทศไทยยังไม่มีการกำหนดความชัดเจนในประเด็นดังกล่าว (Sumankul, 2007) จากการศึกษาประเด็นดังกล่าวมีความสำคัญต่อบริบทของสังคมผู้สูงอายุเป็นอย่างมากเนื่องจากปัจจุบันประชากรผู้สูงอายุกำลังเพิ่มมากขึ้น การเติบโตของจำนวนและสัดส่วนของผู้สูงอายุภายในประเทศมีแนวโน้มที่จะกลายเป็นหนึ่งในการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่สำคัญที่สุดแห่งศตวรรษที่ 21 โดยมีผลกระทบต่อเกือบทุกภาคส่วนในสังคมรวมถึงตลาดแรงงานและตลาดการเงิน

ดังนั้น เมื่อพิจารณาแล้วหากสามารถนำบริบทดังกล่าวเช่นเดียวกับของประเทศญี่ปุ่นและ สหราชอาณาจักรมาปรับใช้ได้จะเป็นการสร้างกลไกพื้นฐานทางสังคมของผู้สูงอายุให้มีคุณภาพและสวัสดิการที่ดียิ่งขึ้นต่อไป

สรุป

การขับเคลื่อนแนวทางการพัฒนาสวัสดิการและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าผู้สูงอายุมีความจำเป็นต้องได้รับความคุ้มครองและส่งเสริมเป็นพิเศษตามสิทธิที่กฎหมายได้บัญญัติและต้องได้รับโอกาสในการพัฒนาให้เต็มศักยภาพ อันเนื่องมาจากสภาพร่างกายและสภาพจิตใจที่เสื่อมสภาพลง ส่งผลให้ผู้สูงอายุตกอยู่ในสภาพที่อ่อนแอไม่มีความสามารถในการรับมือกับปัญหาได้เท่ากับบุคคลธรรมดาและทำให้อาจเข้าไม่ถึงสิทธิบางประการที่ควรได้รับหรือบริการสาธารณะที่ควรจะได้รับ

ในแต่ละประเทศมีกฎหมายและนโยบายในการคุ้มครองสิทธิและส่งเสริมคุณภาพของผู้สูงอายุที่มีความแตกต่างกัน อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยมีจำนวนประชากรซึ่งเป็นผู้สูงอายุในอัตราส่วนที่สูงมากยิ่งขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับอัตราการเกิดของประชากรรุ่นใหม่ จนอาจกล่าวได้ว่าประเทศไทยได้เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ ประกอบกับประเทศไทยยังไม่ปรากฏกฎหมายที่มีการควบคุมสิทธิและส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอย่างเป็นระบบ กฎหมายบางฉบับอาจให้เพียงแต่ให้สิทธิแต่ไม่มีอำนาจบังคับใช้ รวมทั้งในกฎหมายบางฉบับอาจกำหนดสิทธิของผู้สูงอายุที่ยากต่อการค้นหาและยากต่อการเข้าถึงของประชาชน รวมถึงระบบการดูแลผู้สูงอายุในระยะยาว แม้สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) ได้มีการเข้ามาแก้ไขปัญหาการเข้าถึงบริการของผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงแล้ว แต่ปัญหาในสถานการณ์ปัจจุบันความต้องการในการดูแลระยะยาวของผู้สูงอายุมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น แต่การเข้าถึงบริการยังคงจำกัดเฉพาะผู้ที่อาศัยอยู่ในท้องที่ได้มีการสมัครเข้าร่วมกับทางหน่วยงานเท่านั้น จึงอาจกล่าวได้ว่าบริบทของประเทศไทยยังไม่มีกำหนดความชัดเจนในประเด็นดังกล่าว

ตามที่คุณวิจัยมุ่งศึกษากฎหมายการดูแล ค.ศ. 2014 ของสหราชอาณาจักรเกี่ยวกับกลไกในการนำเอากฎหมายที่มีเนื้อหาคล้ายคลึงกันหรือวัตถุประสงค์เดียวกันมารวมเข้าไว้ด้วยกัน โดยการตราเป็นกฎหมายขึ้นมาใหม่ภายใต้กฎหมายฉบับเดียว ทำให้ไม่ก่อให้เกิดปัญหาความซับซ้อนและการกระจายตัวของการให้บริการส่งผลให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันในการเข้าถึงบริการ จนนำไปสู่แนวทางการดูแลที่ไม่ปะติดปะต่อและไม่มีประสิทธิภาพ และในประเทศญี่ปุ่นที่มีการสร้างกลไกการดูแลผู้สูงอายุระยะยาว (LTCI) ที่ตราขึ้นเป็นกฎหมายที่มีความครอบคลุมและทั่วถึง มีความชัดเจนในสิทธิประโยชน์ที่ผู้สูงอายุจะได้รับ ค่าใช้จ่ายในการรับบริการ การบริการที่หลากหลาย และเน้นป้องกันสุขภาพและการดูแลที่เหมาะสมในแต่ละกลุ่มผู้สูงอายุ เพื่อลดความต้องการของการบริการสุขภาพที่ซับซ้อนมากขึ้น

ประเทศไทยจึงควรมีกฎหมายแม่บทฉบับเดียว หรือควรรนำเอากฎหมายที่มีเนื้อหาคล้ายคลึงกัน หรือวัตถุประสงค์เดียวกันที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิและส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุที่กระจัดกระจายอยู่มารวมเข้าไว้ด้วยกัน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้ และให้ง่ายต่อการเข้าถึงกฎหมายที่มีผลบังคับใช้อยู่ และพัฒนากฎหมายที่มีความทันสมัยหรือกฎหมายที่ไม่สามารถบังคับใช้ได้จริงออก และตรากฎหมายขึ้นมาเพื่อรองรับแนวนโยบายระบบการดูแลผู้สูงอายุระยะยาว ที่อาจเป็นฟันเฟืองในการขับเคลื่อนให้หน่วยงานรัฐ

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2567)

หรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด ซึ่งจะทำให้เกิดความเป็นรูปธรรมในระบบการดูแลผู้สูงอายุระยะยาวในด้านกฎหมาย การบริหาร การปฏิบัติ และผู้สูงอายุที่ได้รับสิทธิและจัดการดูแลที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุในแต่ละกลุ่ม เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในการบริหารในการจัดการดูแลระยะยาวในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 ควรรวบรวมบทบัญญัติพื้นฐานที่ให้การคุ้มครองผู้สูงอายุและพิทักษ์สิทธิต่าง ๆ ของผู้สูงอายุเป็นกฎหมายฉบับเดียวกัน เพื่อสร้างกลไกที่เป็นรูปธรรมและเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้ได้อย่างเหมาะสม เพราะจากการศึกษาในกรณีดังกล่าวแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการคุ้มครองและส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ สำหรับประเทศไทยประเด็นกฎหมายฉบับต่าง ๆ ในประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ ยังมีหลายบริบทที่กระจัดกระจายอยู่นั้นที่ยังไม่เพียงพอต่อการรับรองสิทธิ และไม่สามารถเอื้อประโยชน์และพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพทั่วถึงเท่าที่ควร

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 ควรให้หน่วยงานรัฐหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุดำเนินการเสนอและปรับปรุงระบบในการให้การดูแลและช่วยเหลือผู้สูงอายุให้มีความหลากหลายและเหมาะสมกับผู้สูงอายุที่มีความแตกต่างกัน โดยการจัดตามกลุ่มประเภทหรืออาการ อาทิ ผู้สูงอายุที่ยังมีความสามารถในการช่วยเหลือตนเองได้ในการดูแลระยะยาว ผู้สูงอายุควรได้รับการสนับสนุนให้ได้รับบริการสุขภาพเชิงป้องกันและส่งเสริมสุขภาพภายใต้สิทธิและประโยชน์ที่ควรได้รับ ส่วนผู้สูงอายุที่ไม่มีความสามารถในการช่วยเหลือตนเอง ผู้สูงอายุควรได้รับการสนับสนุนในลักษณะการบริการเยี่ยมบ้านสำหรับการป้องกันดูแลระยะยาว ผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้เพียงพอต่อการยังชีพ และควรมีการพิจารณากำหนดให้หน่วยงานภาคเอกชนหรือองค์กรไม่แสวงหาผลกำไรเข้ามามีบทบาทในการบริการสำหรับผู้สูงอายุที่ต้องการความช่วยเหลือ ประกอบกับการพัฒนาศูนย์บริการในชุมชน ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ และการดูแลระยะยาวเต็มรูปแบบ

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 ควรนำเอากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิและส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุที่มีเนื้อหาคล้ายคลึงกันหรือวัตถุประสงค์เดียวกันมารวมเข้าไว้ด้วยกัน เพื่อให้ง่ายต่อการเข้าถึงกฎหมายที่มีผลบังคับใช้อยู่และพัฒนากฎหมายที่มีความทันสมัยหรือกฎหมายที่ไม่สามารถบังคับใช้ได้จริงออก เพราะบางกฎหมายอาจให้เพียงแต่ให้สิทธิแต่ไม่มีอำนาจบังคับใช้ รวมทั้งในบางกฎหมายอาจกำหนดสิทธิของผู้สูงอายุที่ยากต่อการค้นหาและยากต่อการเข้าถึงของประชาชน และยกเลิกกฎหมายเดิมทั้งหมดและตรากฎหมายใหม่เข้ามาแทนที่ และควรกำหนดกฎหมายและระเบียบข้อบังคับให้สอดคล้องและรองรับการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุ เนื่องจากกฎหมายในปัจจุบันยังไม่รองรับการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุและควร

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2567)

มีการทบทวนกฎหมายและโครงสร้างของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และศึกษาปัญหาในเชิงลึก เพื่อกำหนดกรอบอำนาจและหน้าที่ในคุ้มครองสิทธิและดูแลคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ โดยมีผู้สูงอายุเป็นศูนย์กลางเพื่อรองรับการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1. การศึกษามิติทางกฎหมายการคุ้มครองผู้สูงอายุในกลุ่มประเทศแถบยุโรปอื่น ๆ หรือในประเทศทวีปออสเตรเลีย เพื่อให้เห็นแนวทางที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

2.2. ศึกษาแนวทางการเสนอร่างกฎหมายเพื่อคุ้มครองและพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ เพื่อให้มีกฎหมายกำหนดมาตรการที่ชัดเจน

References

- Ann Geriatr Med Res. (2020). *Long-Term Care System in Japan*. Retrieved Jan 2, 2024, from <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC7533196/>
- Burn, E., Redgate, S., Needham, C., & Peckham, S. (2023). Implementing England's Care Act 2014: was the Act a success and when will we know?. *International Journal of Care and Caring*. (Research Report). Publisher: Policy Press. Volume 8: Issue 1. 47–63.
- Cheychom, D., & Luanchawee, P. (2017). Legal measures regarding improving the quality of life of the elderly in Thailand. (*Journal of Politics and Governance*). 207-227.
- Department of Older Persons. (2023). *Action Plan for the Elderly Phase 3*. Bangkok. Department of Older Persons. Retrieved Jan 10, 2024, from <https://www.dop.go.th/th/laws/1/28/843>.
- Jareonsettasin, T., (2000). Research study on health system reform a case study of England. (Research Report). Faculty of Medicine Khon Kaen University. the Health Systems Research Institute.
- Kamkeoaw, W. (2021). *Problems in Accessing and Receiving Standardized Healthcare Services for Non-Citizens in Thailand*. (Master's Thesis). Public Law Group. Faculty of Law. Sripatum University. Bangkok
- Lee, E. (2023). *Care Act 2014 Principles*. Retrieved Jan 10, 2024, from <https://cpdonline.co.uk/knowledge-base/care/care-act-2014-principles/>

- Lertanaphorn, C. (2015). *Study of State Policies and Management of Elderly Care in Japan*. ves. (Research Report). Bangkok. King Prajadhipok's Institute.
- Moolsilpa, P.et al. (2018). *Comparative Study of Laws on the Appointment of Property Guardians for the Elderly*. (Research Report). Research Study to Develop Systems for Protecting the Rights of the Elderly. Health Promotion Fund Office.
- Nakamura, S. (2018). Japan's Welfare for the Elderly—Past, Present, and Future. Retrieved Jan 14, 2024, from <https://ahwin.org/japans-welfare-for-the-elderly-past-present-and-future/>
- OECD. (2021). *Creating Responsive Adult Learning Opportunities in Japan. Getting Skills Right*. OECD Publishing. Paris. Retrieved Jan 10, 2024, from <https://doi.org/10.1787/cfe1ccd2-en>.
- Office of National Higher Education Science Research and Innovation Policy Council. (2021). *How must Thai elderly adjust? To be ready for the ultimate aging society (Active Aging)*. Retrieved Jan 2, 2024, from <https://www.nxpo.or.th/th/8078/>
- Pansamai, C., & Srithammarak, T. (2013). Legal measures to protect informal workers regarding old age pensions. Dhurakij Pundit University. (Journal of Graduate). Dhurakij Pundit University. 557-572.
- Phongsuphap, Y. (2009). Learned and looked at the health service system in England to... Development in Thailand (Part 2). (Journal of Primary Care and Family Medicine Systems). Ban Khao Ban Rao.
- Sukkhunnai, P. (n.d.). *Analysis of the Constitution Regarding Elderly Rights*. Legal Development Group, Legal Office. Retrieved Jan 2, 2024, from https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/elaw_parcy/ewt_dl_link.php?nid=155
- Sumankul, T. (2007). Modernizing Laws. *Governance Law Journal*. 24(3), 71-96.
- The Ministry of Justice. (1963). *Act on Social Welfare for the Elderly (Act No. 133 of 1963)*. Retrieved Jan 2, 2024, from https://www.japaneselawtranslation.go.jp/en/laws/view/3930/en#je_ch1at15
- Tunsoo, K. (2019). *Protection of consumer rights for the elderly*. (Master's Thesis). Faculty of Law. Thammasat University. Bangkok.
- Thawalayaphot, N. et al. (2012). *Comparative Study of Legal Measures on Welfare Provision and Facilities for the Elderly in Thailand and Foreign Countries for Thai Legal Reform*

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2567)

Improvement. (Research Report). Elderly Quality of Life Development Plan: Prototype Development and Key Factors. Health Promotion Fund Office.

United Nations. (2020). *Latest trends in Population Ageing*. Retrieved Jan 2, 2024, from <https://www.un.org/en/globalissues/ageing#:~:text=The%20proportion%20of%20people%20aged,2022%20to%2016%25%20in%202050>

Wattana, P. (2012). Single legal study on long-term care. (Research Report). Public economic management course for senior executives. King Prajadhipok's Institute.

บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน

THE ROLE OF THE VILLAGE HEADMAN IN SOLVING DRUG PROBLEMS

THUNG CHANG DISTRICT AREA, NAN

¹นพดล ศาลาคาม, ²โชติ บดีรัฐ และ ³ภาสกร ดอกจันทร์

¹Noppadon salakam, ²Chot Bodeerat and ³Phasakorn Dokchan

¹หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

¹Master of Public Administration Program

Public Administration Pibulsongkram Rajabhat University, Thailand

¹Corresponding Author's Email: salakam5462@gmail.com

Received:2024-04-19

Revised:2024-08-08

Accepted:2024-08-20

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน และเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับบทบาทกำนันและผู้ใหญ่บ้านในการแก้ไขปัญหายาเสพติด รวมถึงอุปสรรคในการแก้ไขปัญหายาเสพติด งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ โดยศึกษากลุ่มประชากรประกอบด้วย กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สารวัตรกำนัน แพทย์ประจำตำบล และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในพื้นที่อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน จำนวน 208 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือแบบสอบถาม โดยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม SPSS และใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบแบบที การทดสอบแบบเอฟ และนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ผลวิจัยพบว่า การดำเนินการในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.10$) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการแก้ไขปัญหายาเสพติด ยาเสพติด มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\mu = 4.27$) เมื่อพิจารณาข้อย่อยที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การให้ผู้เสพผู้ติดเข้าถึงบริการด้านการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ เมื่อพิจารณาข้อย่อยที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ตั้งจุดตรวจ จุดสกัดในชุมชนเพื่อป้องปรามการกระทำความผิด โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\mu = 3.88$) เมื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับบทบาทกำนันและผู้ใหญ่บ้านในการแก้ไขปัญหายาเสพติดพบว่า อายุ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านการแก้ไขปัญหายาเสพติด และด้านการป้องกันกลุ่มผู้มีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด อาชีพ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้ง 4 ด้าน และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านการแก้ไขปัญหายาเสพติด

คำสำคัญ: บทบาท; กำนันผู้ใหญ่บ้าน; การแก้ไขปัญหายา; ยาเสพติด

Abstract

This research aims to study the drug rehabilitation efforts in Thung Chang District, Nan Province, and to compare individual factors with the roles of village headmen and sub-district headmen in addressing drug issues. Additionally, the study will examine the obstacles encountered in drug rehabilitation. This quantitative research will involve a population of 208 individuals, including village headmen, sub-district headmen, assistant village headmen, sub-district inspectors, district medical officers, and village health volunteers in Thung Chang District, Nan Province. The research instrument will be a questionnaire, and data will be analyzed using SPSS software. Statistical analyses will include frequency, percentage, standard deviation, t-test, F-test, and a significance level of .05.

The research found that overall, the implementation of drug prevention and control measures in Tung Chang District, Nan Province, is at a high level ($\mu = 4.10$). The area with the highest average score is the rehabilitation of drug users, with an average score of ($\mu = 4.27$). When considering the sub-items, the highest average score was found in providing drug users with access to quality and effective rehabilitation services. When considering the sub-item with the highest mean, it is the provision of quality and effective rehabilitation services to drug users and addicts. When considering the sub-item with the lowest mean, it is the establishment of checkpoints and roadblocks in communities to deter criminal activities, with a mean of ($\mu = 3.88$). A comparison of individual factors and the roles of village headmen and chieftains in addressing drug problems revealed that age was statistically significant at the .05 level in terms of both addressing drug users and addicts and preventing potential drug involvement. Occupation was statistically significant at the .05 level in all four aspects, and length of residence in the community was statistically significant at the .05 level in terms of addressing drug users and addicts.

Keywords; Role; Village Headman; Problem Solving; Narcotics

บทนำ

ยาเสพติดเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงทุกระดับ ตั้งแต่ระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน สังคม ประเทศชาติ และภูมิภาคทั่วโลก จัดอยู่ในปัญหาด้านความมั่นคงที่ต้องได้รับการแก้ไขในระดับสำคัญเร่งด่วน การแก้ไขปัญหายาเสพติดให้ประสบความสำเร็จจะแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยอาศัยกลไกของรัฐแต่เพียงฝ่ายเดียวเป็นไปได้อย่าง ประชาชนในพื้นที่จึงถือเป็นกำลังสำคัญที่จะทำให้การแก้ไขปัญหายาเสพติดเกิดประสิทธิภาพและเกิดความยั่งยืน ดังนั้น การดำเนินกิจกรรมจึงเน้นการสร้างการมีส่วนร่วม

ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด เพื่อต้องการลดผลกระทบที่เกิดจากปัญหายาเสพติดในสังคม สร้างความมั่นคง ปลอดภัย และลดความเดือดร้อนของประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน โดยมีกลไกการขับเคลื่อนในพื้นที่ ทุกระดับ ตั้งแต่จังหวัด อำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน/ชุมชน

กำนันและผู้ใหญ่บ้าน เป็นบุคลากรที่มีความสำคัญในการปฏิบัติหน้าที่เป็น ผู้ปกครองดูแลราษฎรในตำบล หมู่บ้าน และเป็นผู้ช่วยเหลือนายอำเภอในการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงในพื้นที่ ตลอดจนการป้องกัน และระงับเหตุร้าย การรายงานเหตุการณ์ผิดปกติที่เกิดขึ้นในตำบล หมู่บ้าน และการดำเนินการรักษาความสงบและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของตำบล หมู่บ้าน ให้เป็นไปตามกฎหมายและป้องกันมิให้สถานการณ์ต่าง ๆ เกิดการลุกลามใหญ่โตขึ้น จึงเป็นภารกิจหลักของกำนัน และผู้ใหญ่บ้าน อีกทั้งการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ก็เป็นบทบาทหน้าที่หลักสำคัญอย่างหนึ่งของ กำนันและผู้ใหญ่บ้าน เพราะหน่วยงานราชการเจ้าหน้าที่ตำรวจ ฝ่ายปกครอง อย่างเดียวไม่สามารถแก้ไขปัญหายาเสพติดได้ กำนันและผู้ใหญ่บ้าน จึงมีหน้าที่ติดตามสอดส่องความเคลื่อนไหวของรายงานปัญหาสถานการณ์ยาเสพติดในหมู่บ้าน ให้กับหน่วยงานต้นสังกัดที่ว่ากรมตำรวจได้รับทราบ เพื่อหาทางป้องกันและแก้ไข อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน มีการลักลอบนำเข้ายาเสพติดเพิ่มขึ้นด้านพื้นที่ชายแดนภาคเหนือที่เป็นพื้นที่นำเข้าหลัก (Office of the Narcotics Control Board, 2020) ศูนย์อำนวยการป้องกันปราบปรามยาเสพติดตำรวจภูธรจังหวัดน่าน รายงานผลการปราบปรามยาเสพติดให้โทษ ในเดือนกรกฎาคม 2566 มีทั้งสิ้น 195 คดี จำนวนผู้กระทำความผิด 194 คน ปริมาณยาเสพติดให้โทษที่ตรวจยึดได้ ยาบ้า 3,6943 เม็ด ยาไอซ์ 2.16 กรัม ผลการปราบปรามยาเสพติดให้โทษ ปีงบประมาณ 2566 จำนวน 2,539 คดี ผู้ต้องหา 2,486 คน ปริมาณยาเสพติดให้โทษที่ตรวจยึดได้ปีงบประมาณ 2566 จับของกลาง ได้เป็น ยาบ้า 1,191,925 เม็ด ไอซ์ 7.82 กรัม ผิ่น/มูลฝิ่น 405.19 กรัม สารระเหย(กาว) 3 กระป๋อง โดยการสกัดกั้นการลักลอบลำเลียง ยาเสพติด ณ ด่านตรวจ/จุดตรวจ 5 ด่าน จับกุม 109 คดี 109 คน ได้ของกลาง 1,885 เม็ด (Nan Provincial Public Relations Office, 2023)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวในข้างต้นผู้วิจัยเลือกพื้นที่อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน เพราะเป็นพื้นที่อยู่ติดกับชายแดน สปป.ลาว และมีการลักลอบนำยาเสพติดเข้ามายังในพื้นที่อยู่บ่อยครั้ง จึงสนใจที่จะศึกษา บทบาท กำนันผู้ใหญ่บ้าน ในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน เพื่อเสนอแนวทางในการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ให้แก่กำนันและผู้ใหญ่บ้าน ในพื้นที่อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน ให้มีประสิทธิภาพเกิดประโยชน์ต่อชุมชนและประชาชนในพื้นที่ให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันการดำเนินงาน ในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน
2. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับบทบาทกำนันและผู้ใหญ่บ้านในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน

3. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคในการแก้ไขปัญหายาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่ อำเภอดงช้าง จังหวัดน่าน

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาด้านเนื้อหาเอกสารแนวคิดทฤษฎี (Documentary Study)

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ อำเภอดงช้าง จังหวัดน่าน ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้า ในเรื่องแนวคิดและทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ 1. แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้าน 2. แนวคิดในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด 3. แผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด 4. บริบทอำเภอดงช้าง จังหวัดน่าน 5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 6. กรอบแนวคิดการวิจัย

1. แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้าน

ในหัวข้อนี้ เป็นการกล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษาจากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 ความหมายของบทบาท ความหมายและคำนิยามของบทบาท ได้มีนักวิชาการหลาย ๆ ท่านได้ให้ความหมายของไว้ที่น่าสนใจ ดังนี้

Chansiri (2010) ให้ความหมายบทบาท หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ หรือการแสดงออกตามความคิดหรือความคาดหวังของบุคคลที่มีต่อองค์กรหรือ เมื่ออยู่ภายใต้สถานการณ์ทางสังคมอย่างใดอย่างหนึ่งตามสิทธิหน้าที่และสถานภาพ ที่สังคมกำหนดให้ ตามการรับรู้ของสมาชิกและ สังคมนั้น ๆ

Sangrungs (2011) ให้ความหมายบทบาท หมายถึง พฤติกรรมที่จะต้อง ปฏิบัติตามโดยถูกกำหนดด้วยตำแหน่ง ให้บุคคลต้องกระทำตามสิทธิ อำนาจหน้าที่ ที่ดำรงอยู่ ซึ่งพฤติกรรมที่จะต้องปฏิบัติจะมีมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับสถานภาพของแต่ละ บุคคลและชนิดของสังคมนั้น

Champirun (2011) ให้ความหมายบทบาท หมายถึง การกระทำหรือพฤติกรรมที่ถูกกำหนดหรือที่ ถูกคาดหวังจากสังคมและเมื่อบุคคลใด ๆ ก็ตามประพฤติปฏิบัติออกนอกกลุ่มนอกทางจากที่สังคมกำหนดหรือ คาดหมายจากบุคคลนั้น ๆ ก็หมายถึงว่าอาจถูกเปลี่ยนตัวหรือไม่ให้แสดงบทบาทนั้นอีกเลย เพราะไม่ปฏิบัติตาม บทบาทที่สังคมกำหนดหรืออาจเป็นเพราะการแสดงบทบาทไม่ตรงตามสถานภาพ ของตนเองนั้นนำมาซึ่ง ปัญหาให้กับตนเองครอบครัวและสังคมนั้นเอง

1.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับบทบาท (Role Theory)

Suthilertarun (2004) ได้สรุปเกี่ยวกับทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับบทบาท ดังนี้

1. ทฤษฎีของ Linton (Ralph Linton's Role Theory) กล่าวว่าบทบาท หมายถึง ตำแหน่งหรือ สถานภาพเป็นตัวกำหนดบทบาทเช่น บุคคลที่มีตำแหน่งเป็นครูต้อง แสดงพฤติกรรมเป็นตัวอย่างแก่ลูกศิษย์

2. ทฤษฎีของ Homan (Homan's Role Theory) กล่าวว่าบทบาทของบุคคลจะเปลี่ยนแปลง บทบาทไปตามตำแหน่งเสมอ เช่น ตอนกลางวันแสดงบทบาทสอนหนังสือ เพราะตำแหน่งเป็นครูตอนเย็น แสดงบทบาทเรียนหนังสือ เพราะมีตำแหน่งเป็นนิสิตภาค สมทบด้วย

3. ทฤษฎีของ Parson (Parson's Role Theory) กล่าวว่าบทบาทเป็น ความสำคัญระหว่างมนุษย์ในสังคม ทำให้มนุษย์ต้องเพิ่มบทบาทของตน เช่น บุคคลที่มีเพื่อนมากก็ต้องแสดงบทบาทมาก

จากทฤษฎีดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า การแสดงพฤติกรรมหรือการกระทำของแต่ละบุคคลขึ้นอยู่กับสิทธิหน้าที่ทางสังคมที่ตนเองดำรงตำแหน่งหรือรับผิดชอบอยู่ ซึ่งเป็นข้อตกลงของสถาบันต่าง ๆ ในสังคม บทบาทจะเปลี่ยนแปลงไปเสมอ ขึ้นอยู่กับ ตำแหน่งที่บุคคลนั้นดำรงอยู่

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาในภาคสนาม (Field Study)

การวิจัยเรื่อง “บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในการแก้ไขปัญหาเสียดินพื้นที่ อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์” ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยและขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย ดังนี้ 1. ประชากร 2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 3. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ 4. การเก็บรวบรวมข้อมูล 5. การวิเคราะห์ข้อมูล 6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

การศึกษานี้ได้แก่คณะกรรมการหมู่บ้าน ประกอบด้วยกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สารวัตรกำนัน แพทย์ประจำตำบล และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในพื้นที่อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 208 คน โดยผู้วิจัยเก็บข้อมูลกับประชากรทั้งหมด ดังตารางที่ 1 (Thung Chang District Registration Office, 2022)

ลำดับ	ตำบล	กำนัน	ผู้ใหญ่บ้าน	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	สารวัตรกำนัน	แพทย์ประจำตำบล	อสม.	รวม
1	ตำบลลำดวน	1	6	21	2	1	6	37
2	ตำบลลำดวน	1	13	42	2	1	13	72
3	ตำบลลำดวน	1	10	33	2	1	10	57
4	ตำบลลำดวน	1	7	24	2	1	7	42
รวม								208

ตาราง 1 ประชากร

ขั้นตอนที่ 4 เครื่องมือและวิธีการที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษานี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ข้อมูลเกี่ยวกับเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส ตำแหน่ง อาชีพหลัก รายได้ของครอบครัว ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ระยะเวลาดำรงตำแหน่ง ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในการแก้ไขปัญหายาเสพติดพื้นที่ อำเภอกงช้าง จังหวัดน่าน โดยผู้วิจัยกำหนดให้ผู้ตอบแบบสอบถามออกเป็น 4 ด้านได้แก่ 1. ด้านการแก้ไขปัญหาผู้เสพยาเสพติด 2. ด้านการป้องกันกลุ่มผู้มีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด 3. ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมเพื่อป้องกันปัญหาเสพติด 4. ด้านการมีส่วนร่วมภาคประชาชน

ทั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการแจกแบบสอบถาม จำนวน 208 ชุด ในวันประชุมกำนันผู้ใหญ่บ้าน ณ หอประชุมใหญ่ อำเภอกงช้าง จังหวัดน่าน

ขั้นตอนที่ 5 การรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยจะเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ถึงนายอำเภอกงช้าง จังหวัดน่าน เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากคณะกรรมการหมู่บ้าน ประกอบด้วยกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สารวัตรกำนัน แพทย์ประจำตำบล และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในพื้นที่อำเภอกงช้าง จังหวัดน่าน จำนวน 208 คน

2. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถามให้กับคณะกรรมการหมู่บ้าน ประกอบด้วยกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สารวัตรกำนัน แพทย์ประจำตำบล และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในพื้นที่อำเภอกงช้าง จังหวัดน่าน จำนวน 208 คน พร้อมทั้งชี้แจงรายละเอียดความมุ่งหมายของการออกแบบสอบถาม แล้วทำการเรียกเก็บทันทีเมื่อเสร็จสิ้นการทำแบบสอบถาม

3. ตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของแบบสอบถามเพื่อนำแบบสอบถามไปประมวลผล และวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

ขั้นตอนที่ 6 การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ข้อมูลเกี่ยวกับเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส ตำแหน่ง อาชีพหลัก รายได้ของครอบครัว ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ระยะเวลาดำรงตำแหน่ง วิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) คือ นำมาแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในการแก้ไขปัญหายาเสพติดพื้นที่ อำเภอกงช้าง จังหวัดน่าน โดยผู้วิจัยกำหนดให้ผู้ตอบแบบสอบถามออกเป็น 4 ด้านได้แก่ 1. ด้านการแก้ไขปัญหาผู้เสพยาเสพติด 2. ด้านการป้องกันกลุ่มผู้มีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด 3. ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมเพื่อป้องกันปัญหาเสพติด 4. ด้านการมีส่วนร่วมภาคประชาชน วิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)

ขั้นตอนที่ 7 สรุปผลการศึกษาวิจัย และ การนำเสนอผลการศึกษาวิจัย (Presentation of the Research Results)

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับขั้นตอน แยกออกเป็น 4 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในการแก้ไขปัญหาเสพติดพื้นที่ อำเภอร่องช้าง จังหวัดน่าน

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในการแก้ไขปัญหาเสพติดพื้นที่ อำเภอร่องช้าง จังหวัดน่าน เมื่อจำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคลผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในการแก้ไขปัญหาเสพติดพื้นที่ อำเภอร่องช้าง จังหวัดน่าน

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ประชากร กำนันผู้ใหญ่บ้าน สารวัตรกำนัน แพทย์ประจำตำบล ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอร่องช้าง จังหวัดน่าน มีจำนวน 208 คน ส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย จำนวน 138 คน คิดเป็นร้อยละ 66.70 เพศหญิง จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 33.70 มีอายุระหว่าง 50-59 ปี จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 48.10 รองลงมาอายุ 40-49 ปี ขึ้นไป จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 34.10 มีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา จำนวน 118 คน คิดเป็นคิดเป็นร้อยละ 56.70 รองลงมามีการศึกษาในระดับ ปวช/ปวส จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 19.20 มีสถานภาพสมรสจำนวน 159 คน คิดเป็นร้อยละ 76.40 รองลงมา มีสถานภาพโสด จำนวน 33 คนคิดเป็นร้อยละ 15.90 มีตำแหน่งเป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 57.70 รองลงมา มีตำแหน่งเป็นกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 19.20 มีอาชีพเกษตรกร จำนวน 169 คน คิดเป็นร้อยละ 81.20 รองลงมาอาชีพรับจ้างทั่วไปจำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 8.70 มีรายได้ต่อเดือน น้อยกว่า 10,000 บาท จำนวน 93 คนคิดเป็นร้อยละ 44.80 รองลงมา มีรายได้ 10,000 - 15,000 บาท จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 38.90 มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน 30 ปีขึ้นไป จำนวน 162 คน คิดเป็นร้อยละ 77.80 รองลงมา มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน 21 - 30 ปี จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 9.60 มีระยะเวลาดำรงตำแหน่ง 2 - 5 ปี จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 42.80 และมีระยะเวลาดำรงตำแหน่ง 6 - 10 ปี จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 25.50

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในการแก้ไขปัญหาเสพติดพื้นที่ อำเภอร่องช้าง จังหวัดน่าน ผลการวิเคราะห์บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในการแก้ไขปัญหาเสพติดพื้นที่ อำเภอร่องช้าง จังหวัดน่าน จำนวน 4 ด้านประกอบไปด้วยด้านการแก้ไขปัญหายาเสพติดผู้ติดยาเสพติด ด้านการป้องกันกลุ่มผู้มีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมเพื่อป้องกันปัญหาเสพติด ด้านการมีส่วนร่วมภาคประชาชน พบว่า บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในการแก้ไขปัญหาเสพติดพื้นที่ อำเภอร่องช้าง จังหวัดน่าน ด้านการแก้ไขปัญหายาเสพติดผู้ติดยาเสพติดโดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ $\mu = 4.27$ เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีบทบาทในระดับ มาก ทุกข้อโดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การให้ผู้ติดยาเสพติดเข้าถึงบริการด้านการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ $\mu = 4.34$ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีการสำรวจชุมชน และจัดทำแผนเพื่อป้องกันปัญหาเสพติด โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ $\mu = 4.13$

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในการแก้ไขปัญหาเสพติดพื้นที่ อำเภอร่องช้าง จังหวัดน่าน ผลการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในการแก้ไข

ปัญหาเยาเสพติดพื้นที่อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่านเมื่อจำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส ตำแหน่ง อาชีพหลักรายได้ของครอบครัว ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ระยะเวลาดำรงตำแหน่ง เมื่อจำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามด้านเพศ โดยใช้ค่า t-test ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 พบว่าบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในการแก้ไขปัญหาเยาเสพติดพื้นที่อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน ทั้งในภาพรวม และรายด้าน ทุกด้าน ไม่มีความแตกต่างกัน

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในการแก้ไขปัญหาเยาเสพติดพื้นที่ อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน ข้อเสนอแนะบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในการแก้ไขปัญหาเยาเสพติดพื้นที่อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน พบว่า ในจำนวนประชากรทั้งสิ้น 208 คนมีผู้ตอบแบบสอบถามปลายเปิด การแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในการแก้ไขปัญหาเยาเสพติดพื้นที่ อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน ตอบแบบสอบถามปลายเปิดจำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 34.62 ไม่ตอบแบบสอบถามปลายเปิด 136 คน คิดเป็นร้อยละ 65.38

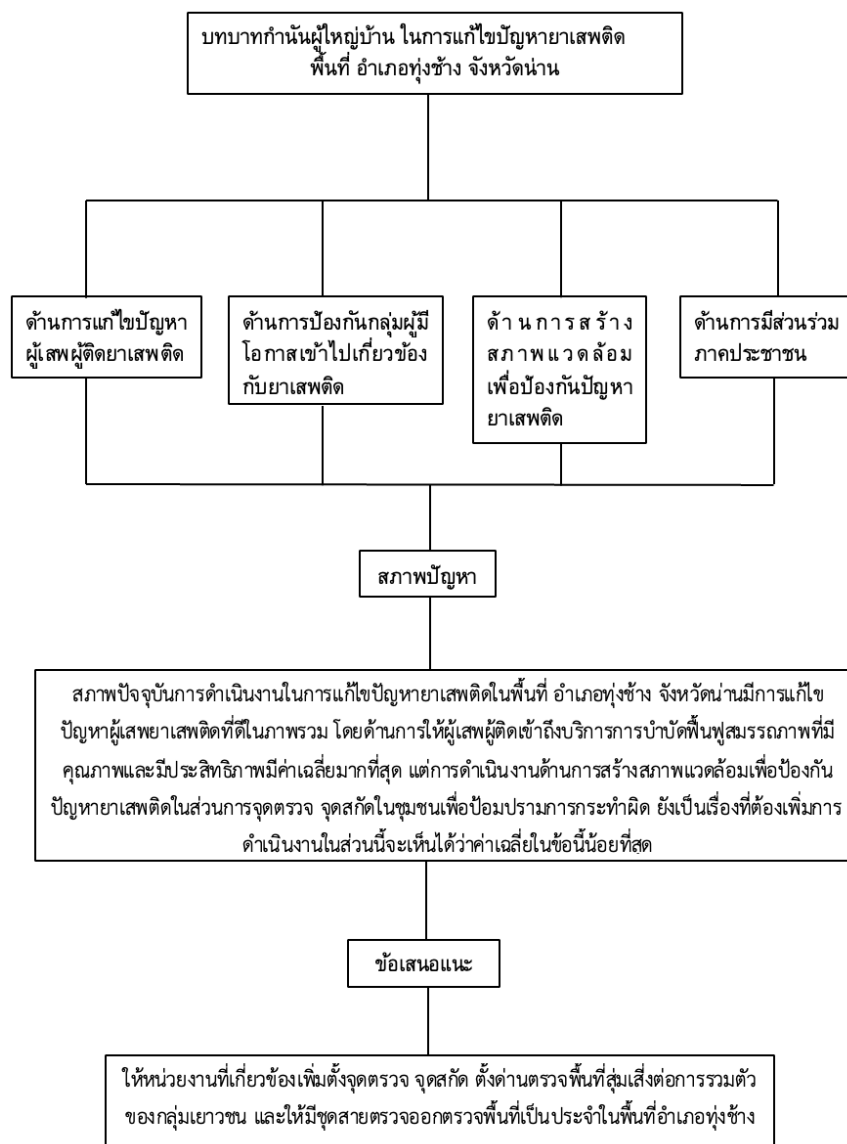
การแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในการแก้ไขปัญหาเยาเสพติดพื้นที่ อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน สามารถสรุปเป็นประเด็นต่าง ๆ ได้ 5 ประเด็นได้ดังนี้

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีมาตรการควบคุมและกำกับดูแลเรื่องน้ำกระท่อมในกลุ่มเยาวชน เนื่องจากเป็นสาเหตุในการจับกลุ่มมั่วสุม และเป็นสิ่งที่จะนำไปสู่สิ่งเสพติดอื่นๆต่อไป
2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พิจารณายกเลิกกฎหมายเสรี เนื่องเป็นจุดเริ่มต้นของการใช้สารเสพติดในกลุ่มเยาวชน และเป็นสิ่งที่จะนำไปสู่สิ่งเสพติดอื่นๆต่อไป
3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตั้งจุดตรวจ จุดสกัดตามพื้นที่ที่เสี่ยงต่อการรวมตัวของกลุ่มกลุ่มวัยรุ่น และให้มีชุดสายตรวจออกตรวจพื้นที่เป็นประจำอย่างต่อเนื่อง
4. เนื่องจากพื้นที่อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน เป็นพื้นที่การเกษตรเป็นส่วนมากจึงยากที่ผู้นำชุมชนจะเข้าไปตรวจสอบแหล่งมั่วสุมในพื้นที่การเกษตร อยากรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ร่วมกันจัดชุดเฉพาะกิจร่วมเข้าตรวจสอบแหล่งมั่วสุมในพื้นที่เกษตร
5. รัฐบาลควรจัดสรรงบประมาณเพิ่มขึ้นในการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหาเยาเสพติดในระดับชุมชนอย่างต่อเนื่อง

องค์ความรู้ใหม่

ผลการวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่า สภาพปัจจุบันการดำเนินงานในการแก้ไขปัญหาเยาเสพติดในพื้นที่ อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่านมีการแก้ไขปัญหายุสเยาเสพติดที่ดีในภาพรวม โดยด้านการให้ผู้เสพผู้ติดเข้าถึงบริการการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด แต่การดำเนินงานด้านการสร้างสภาพแวดล้อมเพื่อป้องกันปัญหาเยาเสพติดในส่วนการจุดตรวจ จุดสกัดในชุมชนเพื่อป้อมปรามการกระทำผิด ยังเป็นเรื่องที่ต้องเพิ่มการดำเนินงานในส่วนนี้จะเห็นได้ว่าค่าเฉลี่ยในข้อนี้้น้อยที่สุดจากผลการวิจัยสอดคล้องกับคำถามปลายเปิดที่ผู้ตอบแบบสอบถามตอบอยากรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพิ่มตั้ง

จุดตรวจ จุดสกัด ตั้งด่านตรวจพื้นที่เสี่ยงต่อการรวมตัวของกลุ่มเยาวชน และให้มีชุดสายตรวจออกตรวจพื้นที่เป็นประจำในพื้นที่อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน ดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในการแก้ไขปัญหายาเสพติด
พื้นที่ อำเภอทุ่งช้าง การดำเนินการในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน ในภาพรวม
อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.10$) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการแก้ไขปัญหายาเสพติด
มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\mu = 4.27$) เมื่อพิจารณาข้อย่อยที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ซึ่งการวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่าสภาพปัจจุบัน
การดำเนินงานในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่านมีการแก้ไขปัญหายาเสพติด
ที่ดีในภาพรวม โดยด้านการให้ผู้เสพยาเสพติดเข้าถึงบริการการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพที่มีคุณภาพและมี

ประสิทธิภาพมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด แต่การดำเนินงานด้านการสร้างสภาพแวดล้อมเพื่อป้องกันปัญหายาเสพติดในส่วนการจุดตรวจ จุดสกัดในชุมชนเพื่อป้องปรามการกระทำผิด ยังเป็นเรื่องที่ต้องเพิ่มการดำเนินงานในส่วนนี้จะเห็นได้ว่าค่าเฉลี่ยในข้อนี้น้อยที่สุด จากผลการวิจัยสอดคล้องกับคำถามปลายเปิดที่ผู้ตอบแบบสอบถามตอบอยากให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพิ่มตั้งจุดตรวจ จุดสกัด ตั้งด่านตรวจพื้นที่เสี่ยงต่อการรวมตัวของกลุ่มเยาวชนและให้มีชุดสายตรวจออกตรวจพื้นที่เป็นประจำ

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Trinawong (2020) ได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการป้องกันยาเสพติด กรณีศึกษาตำบลวังหามแห อำเภอลำปาง จังหวัดลำปาง พบว่ากำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีความต้องการให้มีการบูรณาการร่วมกันของหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อย กับ ผู้นำชุมชนในพื้นที่ เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดำเนินการร่วมกันในการป้องกันยาเสพติดตามมาตรการที่ภาครัฐกำหนดพร้อมกับเมื่อพบผู้กระทำผิดหรือได้รับเบาะแสผู้กระทำเกี่ยวกับยาเสพติดต้องมีการดำเนินการอย่างรวดเร็วตามที่กฎหมายกำหนดอย่างรวดเร็ว ทันต่อสถานการณ์ และควรที่จะลงพื้นที่ ตรวจตระเวนพื้นที่อย่างสม่ำเสมอเพื่อเป็นการสร้างความตื่นตัว และตระหนักว่าเจ้าหน้าที่รัฐได้มีการสอดส่องดูแลและการกระทำผิดอยู่ตลอดเวลา ซึ่งการกระทำของเจ้าหน้าที่ภาครัฐดังกล่าวส่งผลให้ประชาชนที่อยู่เกี่ยวกับยาเสพติดเกิดความหวาดระแวงไม่สามารถทำผิดกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดได้อย่างที่ต้องการเป็นเหตุให้ปัญหาจากยาเสพติดในพื้นที่ได้เบาบางลงและประชาชนมีโอกาที่จะเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดลดลง เนื่องด้วยการป้องกันยาเสพติดในระดับพื้นที่นั้นต้องอาศัยความต่อเนื่องในการ ดำเนินกิจกรรมป้องกันยาเสพติด ถ้าการดำเนินกิจกรรมป้องกันยาเสพติดเกิดการขาดช่วงก็จะส่งผลให้ประชาชนบางส่วนมีโอกาที่จะถูกชักชวนและใช้ช่องว่างนั้น ๆ เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดได้

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ อำเภอลำปาง จังหวัดลำปาง ปัจจัยส่วนบุคคลกับบทบาทกำนันและผู้ใหญ่บ้านในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ อำเภอลำปาง จังหวัดลำปาง เมื่อจำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า

2.1 ด้านอายุ ในภาพรวมไม่มีความแตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 2 ด้าน คือ 1. ด้านการแก้ไขปัญหายาเสพติด และ 2. ด้านการป้องกันกลุ่มผู้มีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

2.2 ด้านอาชีพ ในภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านการแก้ไขปัญหายาเสพติด 2. ด้านการป้องกันกลุ่มผู้มีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด 3. ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมเพื่อป้องกันปัญหายาเสพติดและ 4. ด้านการมีส่วนร่วมภาคประชาชน

2.3 ด้านระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ในภาพรวมไม่มีความแตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 1 ด้านคือ ด้านการแก้ไขปัญหายาเสพติด

ผลวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่า อายุของคณะกรรมการหมู่บ้าน ซึ่งประกอบด้วยกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สารวัตรกำนัน แพทย์ประจำตำบล และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในพื้นที่อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน มีผลในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน ในด้านการแก้ไขปัญหาผู้เสพยาเสพติดและด้านการป้องกันกลุ่มผู้มีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ก็อาจเป็นเพราะความอาวุโสของคณะกรรมการหมู่บ้านที่สามารถควบคุมหรือว่ากล่าวตักเตือนคนในชุมชนได้โดยจะเห็นได้ว่าค่าเฉลี่ยอายุของคณะกรรมการหมู่บ้านมีอายุระหว่าง 50 – 59 ปี ร้อยละ 48.10 ก็ถือว่าเป็นผู้อาวุโสในชุมชน ในส่วนของอาชีพที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านการแก้ไขปัญหาผู้เสพยาเสพติด 2. ด้านการป้องกันกลุ่มผู้มีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด 3. ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมเพื่อป้องกันปัญหาเสพติดและ 4. ด้านการมีส่วนร่วมภาคประชาชน ก็เป็นเพราะว่าคณะกรรมการหมู่บ้านส่วนมากมีอาชีพเกษตรกร ถึงร้อยละ 81.20 ของจำนวนคณะกรรมการหมู่บ้าน โดยเป็นกลุ่มคนจำนวนมากที่ใกล้ชิดกับคนในวัยแรงงานและอาชีพเกษตรกรเป็นอาชีพหลักในพื้นที่ อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน จึงทำให้คณะกรรมการหมู่บ้านที่มีอาชีพเกษตรมีนัยสำคัญในการแก้ไขปัญหาเสพติดในทุกๆด้านที่กล่าวมา สำหรับระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนของคณะกรรมการหมู่บ้านมีบทบาทการแก้ไขปัญหาเสพติดด้านการแก้ไขปัญหาผู้เสพยาเสพติด หากพิจารณาจะพบว่าคณะกรรมการหมู่บ้านมีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน 30 ปีขึ้นไป ร้อยละ 77.80 ซึ่งเป็นกลุ่มคนจำนวนมากที่อาศัยมานานกว่า 30 ปีจึงมีนัยสำคัญในการแก้ไขปัญหาผู้เสพยาเสพติดเนื่องจากเป็นผู้ที่อยู่อาศัยอยู่ในชุมชนมานาน จึงสรุปได้ว่าปัจจัยส่วนบุคคลกับบทบาทกำนันและผู้ใหญ่บ้านในการแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่ อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน นั้นเป็นคณะกรรมการที่อาศัยอยู่ในชุมชนมา 30 ปี โดยมีอายุ 50 – 59 ปี และมีอาชีพเกษตรกร มีนัยสำคัญต่อการแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่ อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Mukdamuang (2020) ได้ทำการศึกษา บทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่มีต่อประสิทธิผลตามนโยบายด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม จากผลการวิจัยในครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า กำนันผู้ใหญ่บ้านมีบทบาทสำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด โดยเฉพาะบทบาทด้านการป้องกัน ซึ่งมีอิทธิพลสูงที่สุดก็เป็นบทบาทหน้าที่หลักสำคัญอย่างหนึ่งของกำนันผู้ใหญ่บ้าน เพราะลำพังหน่วยงานราชการ เจ้าหน้าที่ตำรวจ ฝ่ายปกครอง อย่างเดียวคงไม่สามารถแก้ไขปัญหาเสพติดได้กำนันผู้ใหญ่บ้านจึงมีหน้าที่ติดตาม สอดส่องความเคลื่อนไหว คอยรายงานปัญหาสถานการณ์ยาเสพติดในหมู่บ้านให้กับหน่วยงานต้นสังกัดที่ว่าการอำเภอได้รับทราบเพื่อหาทางป้องกันและแก้ไข ซึ่งเมื่อกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่ปฏิบัติงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดอย่างเข้มแข็งย่อมจะส่งผลให้การดำเนินงานตามนโยบายด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม ประสบผลสำเร็จ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เกิดประโยชน์ต่อองค์กรและประชาชนสามารถแก้ไขปัญหาและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการในการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดให้มีความเหมาะสมและเกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ส่วนบทบาทด้านการปราบปราม ซึ่งเป็นบทบาทที่มีอิทธิพลต่ำที่สุด อาจเป็นเพราะว่า บทบาทด้านนี้ เป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นส่วนใหญ่ กำนันผู้ใหญ่บ้านไม่ได้มีอำนาจหน้าที่ในการปราบปรามยาเสพติด เป็นแต่เพียงผู้ช่วยของนายอำเภอ ปลัดอำเภอ

ในการแจ้งเบาะแส แจ้งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดในชุมชนให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ที่ว่าการอำเภอ สถานีตำรวจในพื้นที่

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน ปัญหาอุปสรรคในการแก้ไขปัญหายาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่ อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน ในด้านการมีส่วนร่วมภาคประชาชน มีค่าเฉลี่ยไม่สูงมากนักเมื่อพิจารณารายข้อจะเห็นได้ว่า ข้อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการติดตาม และประเมินผลในการแก้ไขปัญหายาเสพติด มีค่าเฉลี่ยน้อยสุดอยู่ที่ ($\mu = 3.88$) และในด้านการป้องกันกลุ่มผู้มีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด เมื่อพิจารณารายข้อจะพบว่าข้อการสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติดในกลุ่มผู้ใหญ่และวัยแรงงาน มีค่าเฉลี่ยน้อยสุดอยู่ที่ ($\mu = 3.88$) และจากข้อเสนอแนะในคำถามปลายเปิดเนื่องจากพื้นที่อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่านเป็นพื้นที่การเกษตรเป็นส่วนมากจึงยากที่ผู้นำชุมชนจะเข้าไปตรวจสอบแหล่งมั่วสุมในพื้นที่การเกษตร ยากให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ร่วมกันจัดชุดเฉพาะกิจร่วมเข้าตรวจสอบแหล่งมั่วสุมในพื้นที่เกษตร ส่วนด้านงบประมาณรัฐบาลควรจัดสรรงบประมาณในการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในระดับชุมชนอย่างต่อเนื่อง และยังมีปัญหาเรื่องน้ำกระท่อมและกัญชาเป็นสาเหตุหลักในการรวมตัวของกลุ่มวัยรุ่น

ผลการวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่าปัญหาอุปสรรคในการแก้ไขปัญหายาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่ อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน นั้นด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนยังขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการติดตามและประเมินผลในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน และการสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติดในกลุ่มผู้ใหญ่และวัยแรงงานนั้นกระทำได้อย่างสอดคล้องกับข้อเสนอแนะคำถามปลายเปิดเนื่องจากอำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน เป็นพื้นที่การเกษตรเป็นส่วนมากการสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติดในกลุ่มผู้ใหญ่และวัยแรงงาน จึงกระทำได้อย่างยากเนื่องจากคนกลุ่มนี้อาศัยอยู่ในพื้นที่การเกษตรจึงยากจะเข้าถึง และปัญหาน้ำกระท่อมยังขาดการควบคุมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและยังเป็นสาเหตุหลักๆ ในการรวมตัวกันของกลุ่มวัยรุ่นอีกทั้งยังเป็นต้นเหตุให้นำไปสู่การใช้สารเสพติดอื่นๆต่อไป และปัญหากัญชาจะเห็นได้ว่าจากคำถามปลายเปิดมีผู้ตอบแบบสอบถามเสนอข้อมูลเกี่ยวกับกัญชาเนื่องจากการใช้กัญชาอย่างแพร่หลายและใช้ผิดวิธีจึงยากให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณายกเลิกกัญชาเสรีเนื่องจากกัญชาก็เป็นสาเหตุให้นำไปสู่การใช้สารเสพติดอื่นๆ

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Trinawong (2020) ได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการป้องกันยาเสพติด กรณีศึกษาตำบลวังหามแห อำเภอขามเฒ่า จังหวัดกำแพงเพชร จากการที่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติด พบว่ามีปัญหาและอุปสรรคอยู่หลากหลายสาเหตุที่ล้วนแต่เป็นสาเหตุให้การดำเนินกิจกรรมในการป้องกันยาเสพติดของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นไปด้วยความยากลำบากมากยิ่งขึ้น โดยปัญหาหรืออุปสรรคนั้นเกิดขึ้นนั้นเป็นปัญหาเชิงพื้นที่ คือ ลักษณะสภาพแวดล้อมของแต่ละพื้นที่ ที่ส่งให้การดำเนินกิจกรรมการป้องกันยาเสพติดของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ยากยิ่งขึ้น เช่น พื้นที่มีช่องทางเข้าออกหลายช่องทางทำให้ยากต่อการสกัดกั้นพื้นที่ไม่ให้ ยาเสพติดเข้ามาแพร่ระบาด และปัญหาหรืออุปสรรคที่เกิดจากนโยบายสาธารณะ คือ เป็นสิ่งที่รัฐบาลเลือกที่จะกระทำหรือไม่กระทำซึ่งอาจจะส่งผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบ ซึ่งจากการศึกษาครั้งนี้พบว่าการศึกษาที่ภาครัฐได้กำหนดให้มี

การปรับแก้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ส่งผลต่อทัศนคติของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ว่าเป็นอุปสรรคต่อการป้องกันยาเสพติด เช่นการปรับแก้กฎหมายที่ส่งผลให้พืชกัญชาไม่เป็นยาเสพติด ส่งผลให้ประชาชนในพื้นที่มีตัวเลือกในการเลือกเสฟสิ่งมีนเมาที่มีผลต่อทางระบบประสาทเมื่อใช้พืชกัญชาเป็นจำนวนมากอย่างต่อเนื่องก็จะมีผลต่อระบบประสาทจนกลายเป็นการเพิ่มปริมาณงานของชุมชนที่ต้องเฝ้าระวังคนกลุ่มนี้เป็นพิเศษเพราะในระยะยาวคนกลุ่มนี้อาจจะไม่สามารถควบคุมสติของตัวเองได้อย่างสมบูรณ์และอาจจะทำอะไรที่ไม่คาดคิดสำหรับแนวทางการแก้ไขปัญหายาเสพติด

สรุป

จากการศึกษาประชากรทั้งสิ้น 208 คนมีผู้ตอบแบบสอบถามปลายเปิด การแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในการแก้ไขปัญหายาเสพติดพื้นที่ อำเภอยางช้าง จังหวัดน่าน ตอบแบบสอบถามปลายเปิดจำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 34.62 ไม่ตอบแบบสอบถามปลายเปิด 136 คน คิดเป็นร้อยละ 65.38 ทำให้พบข้อค้นพบที่สำคัญของการแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในการแก้ไขปัญหายาเสพติดพื้นที่ อำเภอยางช้าง จังหวัดน่าน กล่าวคือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีมาตรการควบคุมและกำกับดูแลเรื่องน้ำกระท่อมในกลุ่มเยาวชน เนื่องจากเป็นสาเหตุในการจับกลุ่มมั่วสุม และเป็นสิ่งที่จะนำไปสู่สิ่งเสพติดอื่น ๆ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พิจารณายกเลิกกัญชาเสรี เนื่องจากเป็นจุดเริ่มต้นของการใช้สารเสพติดในกลุ่มเยาวชน การตั้งจุดตรวจ จุดสกัดตามพื้นที่ที่สุ่มเสี่ยงต่อการรวมตัวของกลุ่มวัยรุ่น และให้มีชุดสายตรวจออกตรวจพื้นที่เป็นประจำ เนื่องจากพื้นที่อำเภอยางช้าง จังหวัดน่าน เป็นพื้นที่การเกษตรเป็นส่วนมาก จึงยากที่ผู้นำชุมชนจะเข้าไปตรวจสอบแหล่งมั่วสุมในพื้นที่การเกษตร ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ร่วมกันจัดชุดเฉพาะกิจร่วมเข้าตรวจสอบแหล่งมั่วสุมในพื้นที่เกษตร รวมถึงรัฐบาลควรจัดสรรงบประมาณเพิ่มขึ้นในการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในระดับชุมชนอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ควรเพิ่มตั้งจุดตรวจ จุดสกัด ตั้งด่านตรวจพื้นที่สุ่มเสี่ยงต่อการรวมตัวของกลุ่มเยาวชน และให้มีชุดสายตรวจออกตรวจพื้นที่เป็นประจำ ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำไปใช้ดำเนินการ ดังนี้ กรมการปกครอง ที่ว่าการอำเภอควรเสริมสร้างและพัฒนาบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในการแก้ไขปัญหายาเสพติดพื้นที่ อำเภอยางช้าง จังหวัดน่าน ด้านการแก้ไขปัญหายาเสพติดให้กำนันผู้ใหญ่บ้านมีการสำรวจชุมชนและจัดทำแผนเพื่อป้องกันปัญหายาเสพติด และมีการประชุมพบปะประจำเดือนกับกรรมการชุมชนเพื่อวางแผนแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน ด้านการป้องกันกลุ่มผู้มีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ให้กำนันผู้ใหญ่บ้านมีการสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติดในกลุ่มผู้ใหญ่และวัยรุ่น ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมเพื่อป้องกัน ปัญหายาเสพติด ให้กำนันผู้ใหญ่บ้านตั้งจุดตรวจ จุดสกัดในชุมชนเพื่อป้อมปราการการกระทำผิด และตั้งศูนย์รับแจ้งเบาะแสเกี่ยวกับสิ่งเสพติดเมื่อพบว่ามี การซื้อขายหรือ

เสพสิ่งเสพติดภายในชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมภาคประชาชน เช่นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการติดตามและประเมินผลในการแก้ไขปัญหายาเสพติด

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน เป็นพื้นที่การเกษตรเป็นส่วนมาก จึงยากที่ผู้นำชุมชนจะเข้าไปตรวจสอบแหล่งมั่วสุมในพื้นที่การเกษตร ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำไปใช้ดำเนินการ ดังนี้ ควรส่งเสริมบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านโดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มสารวัตรกำนัน แพทย์ประจำตำบล และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านให้มีบทบาทมากยิ่งขึ้น ในการให้ผู้เสพผู้ติดเข้าถึงบริการด้านการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพเพื่อรองรับการคืนคนดีสู่สังคมรวมถึงการแก้ไขปัญหายา ผู้เสพยาเสพติด

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนยังขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการติดตามและประเมินผลในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน และการสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติดในกลุ่มผู้ใหญ่และวัยแรงงานนั้นกระทำได้ยาก ดังนี้ กำนันผู้ใหญ่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีนโยบายและแนวทางดำเนินการ เพื่อให้กำนันผู้ใหญ่บ้าน มีประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน โดยประสานกับผู้นำชุมชนจัดชุดออกตรวจเยี่ยมและดูแลบำบัดทุกข์บำรุงสุขของประชาชนโดยเฉพาะในเรื่องปัญหายาเสพติดให้มากขึ้นและควรสนับสนุนให้แก่มุ่บ้านมีการจัดทำข้อมูลผู้ที่มีความเสี่ยงต่อปัญหายาเสพติดรวมถึงวัสดุและอุปกรณ์สำหรับใช้ในการติดต่อสื่อสารและประชาสัมพันธ์ เพื่อให้การติดต่อสื่อสารกับทางราชการเป็นไปด้วยความรวดเร็ว และเพื่อประโยชน์ในการแจ้งข่าวสารให้ประชาชนที่เกี่ยวข้องได้รับทราบเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1 ควรศึกษาในลักษณะเดียวกัน โดยเปรียบเทียบกับพื้นที่อำเภออื่น ๆ ในเขตจังหวัดน่าน

2.2 ควรทำการศึกษาในเชิงคุณภาพ เพื่อหาข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน เพื่อเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์มากขึ้น

References

- Chansiri, N. (2010). *Perception of expected roles and actual roles of People towards the local development of the Subdistrict Administrative Organization in the province Songkhla*. (Master's Thesis). Songkla University. Songkla
- Champirun, T. (2011). *The role and duty of women as the person behind the success of the family according to Buddhist principles*. (Master's Thesis). Chulalongkorn University. Bangkok.

- Mukdamuang, P. (2020). *The role of village headmen in the effectiveness of the policy for prevention and solving drug problems in That Phanom District*. (Master's Thesis). Sakon Nakhon Rajabhat University. Sakon Nakhon.
- Nan Provincial Public Relations Office. (2023). Nan Province organized a meeting of the Nan Province Narcotics Prevention and Suppression Center Committee. (Provincial Narcotics Control Board) No. 72566, integrating all sectors to join in preventing and suppressing drugs in the area. Accessible from https://thainews.prd.go.th/th/news/print_news/TCATG230726224835194. (Data search date: 20 June 2023).
- Office of the Narcotics Control Board. (2020). *Action plan for drug prevention and suppression 2020 - 2022*. Bangkok: Office of the Narcotics Control Board.
- Sangrungs, P. (2011). *Human relations in organizations*. Bangkok: BK Inter Print.
- SuthilertArun, S. (2004). *Human behavior and personal development*. Bangkok: Thipwisut Songkhla. (Master's Thesis). Songkla University. Songkla
- Thung Chang District Registration Office. (2022). Five-year district development plan, 2023 - 2027.
- Trinawong, N. (2020). *Participation of village headmen and village heads in drug prevention. Case study of Wang Hamhae subdistrict Khanu Worakabsaburi District Kamphaeng Phet Province*. (Master's Thesis). Ramkhamhaeng University. Bangkok.

การสื่อสารการตลาดและการรับรู้คุณค่าที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อบ้าน
ของผู้บริโภคในโครงการจัดสรรจังหวัดลำปาง

COMMUNICATION AND PERCEPTION OF VALUE AFFECTING THE INTENTION TO
BUY HOUSES OF THE CONSUMERS IN HOUSING PROJECTS
IN LAMPANG PROVINCE

¹ยอดชาย จุมปากคำ และ ²ธนกร สิริสุคันธา

¹Yodchai Jumpakham and ²Thanakorn Sirisugandha

¹คณะวิทยาการจัดการ, มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

¹Faculty of Management Science, Lampang Rajabhat University, Thailand

¹Corresponding Author, Email: 62854010119@lpru.ac.th

Received:2024-04-25

Revised:2024-08-08

Accepted:2024-08-20

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความคิดเห็นด้านการสื่อสารการตลาดการรับรู้ คุณค่า และความตั้งใจซื้อบ้านของผู้บริโภคในโครงการจัดสรรจังหวัดลำปาง และ 2) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อบ้านของผู้บริโภคในโครงการจัดสรรจังหวัดลำปาง กลุ่มตัวอย่างคือ ประชากรที่อาศัยอยู่ใน จังหวัดลำปาง และมีความตั้งใจจะซื้อบ้านในโครงการจัดสรรจังหวัดลำปาง จำนวน 385 คน เครื่องมือคือ แบบสอบถามแบบออนไลน์ ใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติอนุมาน วิเคราะห์ การถดถอยพหุคูณ แบบ enter

ผลการศึกษาพบว่า 1) ระดับความคิดเห็นด้านการสื่อสารการตลาดอยู่ในระดับมาก ด้านการรับรู้คุณค่าอยู่ในระดับมากที่สุด และความตั้งใจซื้อบ้านของผู้บริโภคในโครงการจัดสรรจังหวัดลำปาง อยู่ในระดับมากที่สุด และ 2) ปัจจัยด้านการรับรู้คุณค่าส่งผลต่อความตั้งใจซื้อบ้านของผู้บริโภคในโครงการจัดสรร จังหวัดลำปาง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสามารถทำนายความตั้งใจซื้อบ้านของผู้บริโภคในโครงการจัดสรร จังหวัดลำปางได้ร้อยละ 62.20

คำสำคัญ: การสื่อสารการตลาด; การรับรู้คุณค่า; ความตั้งใจซื้อ; โครงการจัดสรร

Abstract

This research aims to, 1) examine the level of perception of marketing communication, perceived value, and purchase intention of consumers in housing projects in

Lampang province; and 2) investigate the factors affecting the purchase intention of consumers in housing projects in Lampang province. The sample group consists of 385 residents of Lampang province who intend to purchase a house in a housing project in Lampang province. An online questionnaire was used as a research tool. Descriptive statistics such as percentage, mean, and standard deviation, as well as inferential statistics, including multiple regression analysis with the enter method, were employed for data analysis.

The study found that: 1) the level of perceived marketing communication was high, the level of perceived value was the highest, and the intention to purchase a house in a housing project in Lampang province was the highest; and 2) perceived value had a significant positive effect on the intention to purchase a house in a housing project in Lampang province at the .05 level of significance and could predict 62.20% of the variance in the intention to purchase a house.

Keywords: Marketing Communication; Perception of Value; Intention to Buy; Housing Project

บทนำ

บ้านหรือที่อยู่อาศัยเป็นหนึ่งในปัจจัยสี่ และปัจจัยสี่ เป็นสิ่งที่มนุษย์จำเป็นต้องดำรงชีวิต โดยไม่ต้องพึ่งสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ เช่น คอมพิวเตอร์ รถยนต์ และโทรศัพท์ เป็นต้น มนุษย์ไม่สามารถขาดปัจจัยทั้ง 4 ได้ ซึ่งประกอบไปด้วย อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่มและยารักษาโรค มนุษย์จำเป็นต้องมีที่อยู่อาศัยเพื่อปกป้องร่างกายจากสิ่งแวดล้อมต่างๆที่จะมาทำอันตรายต่อตนเอง ดังนั้นมนุษย์จึงต้องการอาศัยอยู่ในพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการดำเนินชีวิต พร้อมทั้งนิยมสร้างบ้านเพื่อใช้เป็นที่อยู่อาศัยที่มีความสะอาดและความสะดวกสบาย สมัยก่อนมนุษย์นิยมสร้างที่อยู่อาศัยใกล้แหล่งแม่น้ำเพื่อเพาะปลูกพืชต่างๆรวมถึงเริ่มรู้จักประโยชน์ของแม่น้ำ ในปัจจุบันมนุษย์มักแสวงหาที่อยู่อาศัยให้ตรงกับความต้องการของตนเองในการใช้ชีวิตประจำวันพื้นที่ที่อำนวยความสะดวกสบายมากยิ่งขึ้น มักจะเลือกจากสภาพแวดล้อม เช่น ใกล้ตลาด ใกล้สถานศึกษา ใกล้ที่ทำงาน ระยะเวลาในการเดินทางใช้เวลาไม่นาน (Pranee, 2019)

พระราชบัญญัติบ้านจัดสรร ได้ให้ความหมายของ บ้านจัดสรร คือ การที่ผู้จัดสรรหรือเจ้าของโครงการไปสรรหาที่ดินมาจัดแบ่งหรือจัดสร้างหมู่บ้านแล้วแบ่งขายโดยมีสาธารณูปโภคส่วนกลาง เช่น ถนน สนามเด็กเล่น สวนสาธารณะ ฯลฯ ที่จะตกเป็นภาระจ่ายอมเพื่อประโยชน์แก่ที่ดินจัดสรรทุกแปลง ซึ่งผู้จัดสรรหรือเจ้าของโครงการมีหน้าที่บำรุงรักษา จัดการดูแลโดยมีสิทธิเรียกเก็บค่าใช้จ่ายจากผู้อยู่อาศัย (Lampang Provincial Land Office, 2023)

โครงการจัดสรร คือ โครงการพื้นที่ในทำเล หมู่บ้าน คอนโดมิเนียม หรือบ้านลักษณะประเภทอื่น ๆ มีลักษณะโครงสร้างคล้ายคลึง พร้อมแบ่งบริเวณบ้านตามพื้นที่เท่า ๆ กัน พื้นที่ของบ้านจัดสรรมีตั้งแต่ขนาดบ้านเล็ก กลาง ใหญ่ ไว้ให้เป็นตัวเลือกแก่ลูกค้าที่มีความสนใจและมีกำลังซื้อในการใช้จ่ายแตกต่างกันออกไป

สามารถเข้ามาเลือกซื้อบ้านจัดสรรได้ตามกำลังทรัพย์ที่เหมาะสม จึงทำให้บ้านจัดสรร คือ หมู่บ้านสำหรับอยู่ร่วมกับลูกบ้านในละแวกอื่น ๆ มีพื้นที่ส่วนกลางภายในโครงการไว้อำนวยความสะดวกแก่ลูกบ้านสามารถใช้เป็นประโยชน์อยู่ร่วมกัน โดยโครงการจัดสรรทุกเครือข่ายอยู่ภายใต้การดูแลของเจ้าของโครงการที่มีระบบจัดการภายในหมู่บ้านจัดสรรตั้งแต่ความปลอดภัย สภาพแวดล้อม เรื่องร้องเรียนปัญหา และความเป็นอยู่ของลูกบ้านอย่างทั่วถึง (The Best Property Agent Company Limited, 2023)

ในปัจจุบันที่อยู่อาศัยที่รองรับความต้องการมีให้เลือกตามความต้องการทั้งเป็นอาคารชุด ห้องชุด รวมถึงบ้านในโครงการจัดสรร ซึ่งโครงการจัดสรรแต่ละพื้นที่มีให้ผู้บริโภคได้เลือกหลากหลายโครงการ มีให้เลือกทั้งขนาดที่ดิน ขนาดพื้นที่ใช้สอยของตัวบ้าน ขนาดโครงสร้างแบบแปลนบ้าน เพื่อตอบสนองและเข้าถึงความต้องการที่ตรงกับการดำเนินชีวิตและรสนิยมของผู้บริโภคให้มากที่สุด รวมถึงโครงการจัดสรรที่มีขนาดเล็กและเป็นตัวเลือกให้กับผู้บริโภคที่มีความต้องการบ้านในราคาที่สามารถเป็นเจ้าของได้ โครงการจัดสรรประเภทนี้ เจ้าของโครงการมักจะเรียกว่า แบบจัดสรรจิว ซึ่งเกิดขึ้นเป็นจำนวนมากในหลายจังหวัดทั่วประเทศไทย โดยเฉพาะในพื้นที่หัวเมืองรอง ซึ่งรูปแบบบ้านอาจจะจะเป็นบ้านเดี่ยว ทาวน์เฮาส์ บ้านแฝด ถ้าเป็นหัวเมืองขนาดใหญ่หรือใน กรุงเทพมหานครและปริมณฑลอาจจะมีอาคารพาณิชย์เพิ่มเติม บ้านที่เป็นโครงการรูปแบบนี้จะดูดซับกำลังซื้อในตลาดไปจำนวนหนึ่ง ซึ่งเป็นกลุ่มผู้ซื้อที่มีเงินทุนจำกัด หรือมีเงินทุนไม่มากในการซื้อบ้านและยอมรับได้ในกรณีที่บ้านของพวกเขาไม่มีส่วนกลาง ไม่มีรั้วรอบโครงการ หรือขาดการดูแลรักษาความปลอดภัยและความสะอาด ซึ่งถ้าเป็นอาคารพาณิชย์หรือตึกแถวเพื่อการค้ายังไม่มีผลกระทบมากนัก แต่ถ้าเป็นบ้านพักอาศัยจำเป็นต้องดูแลกันเองอีก (Manager Online, 2022)

สำหรับ ในจังหวัดลำปางนั้น การขยายตัวของชุมชนและจำนวนประชากรก็เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังรายงานของสำนักงานสถิติจังหวัดลำปางพบว่า ข้อมูลเดือน ธันวาคม พ.ศ. 2566 จำนวนประชากร ทั้งสิ้น 711,478 คน ยอดรวมจำนวนบ้านทั้งหมด 305,171 หลัง (Lampang Provincial Statistical Office, 2023) เมื่อจำนวนประชากรเพิ่มขึ้นพร้อมทั้งการขยายตัวของชุมชนที่เพิ่มขึ้นตาม ทำให้ความต้องการที่อยู่อาศัยก็เพิ่มขึ้น ตามความต้องการของประชากรที่ต้องการอยากจะมีบ้านเป็นของตัวเองเพื่อสร้างครอบครัวและสร้างความมั่นคงในการดำเนินชีวิต บ้านในโครงการจัดสรรจึงเป็นตัวเลือกที่สำคัญให้กับผู้บริโภค ดังนั้นจึงทำให้เจ้าของโครงการจัดสรรต่างๆ มักจะมีการออกแบบของโครงสร้างบ้านที่โดดเด่นและดึงดูดความสนใจ พร้อมทั้งมีทำเลที่ตั้งที่มีความปลอดภัยและใช้เวลาในการเดินทางในการใช้ชีวิตประจำวันได้สะดวกรวดเร็ว และโครงการจัดสรรที่ได้รับความนิยมมากที่สุดคือ โครงการบ้านจัดสรรประเภทบ้านเดี่ยว ที่ราคาไม่แพงและมีพื้นที่ใช้สอยรอบๆ ตัวบ้านไว้สำหรับใช้ทำกิจกรรมระหว่างคนในครอบครัวได้

ปัจจุบันบ้านโครงการจัดสรรจังหวัดลำปางนั้น มีให้ผู้บริโภคเลือกหลากหลายทั้งทางด้านทำเลที่ตั้ง สภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกที่อยู่ใกล้กับโครงการ ซึ่งแต่ละโครงการจัดสรรจะมีวิธีการต่างๆ ในการสื่อสารด้านการตลาดกับผู้บริโภคทั้งการประชาสัมพันธ์ถึงจุดเด่นของโครงการที่มีความแตกต่างจากโครงการอื่นๆ อีกทั้งมีการส่งเสริมการขายการลดราคา การแถมเครื่องปรับอากาศ การตกแต่งทั้งภายในและภายนอก อีกทั้งการออกแบบการก่อสร้างบ้านให้แตกต่างกับโครงการอื่น มีการโฆษณาผ่านสื่อต่างๆ เพื่อต้องการให้ผู้บริโภคได้รับรู้ถึงคุณค่าที่ดีที่สุดที่ได้รับจากโครงการ เจ้าของโครงการจัดสรรมีวิธีการสื่อสาร

ทางการตลาดด้วยวิธีการใดที่จะและดึงดูดความสนใจของผู้บริโภค และมีวิธีการใดที่จะสื่อให้ผู้บริโภคได้รับรู้ถึงคุณค่าที่จะได้รับจากโครงการจัดสรร จนนำไปสู่ความตั้งใจที่จะซื้อบ้านเพื่ออยู่อาศัยในโครงการจัดสรร ทำให้ผู้ศึกษาเกิดความสนใจเกี่ยวกับปัจจัยทางด้านการสื่อสารการตลาด การรับรู้คุณค่าและความตั้งใจซื้อ ปัจจัยใดที่ผู้บริโภคให้ความสำคัญมากที่สุด สำหรับการศึกษาในครั้งนี้ ผู้ศึกษาต้องการที่จะศึกษาเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นของผู้บริโภคในด้านการสื่อสารการตลาด การรับรู้คุณค่า ความตั้งใจซื้อบ้านของผู้บริโภคว่าด้านใดจะมีระดับความคิดเห็นที่มากที่สุด พร้อมทั้งอยากทราบถึงปัจจัยด้านใดที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อบ้านของผู้บริโภคในโครงการจัดสรรจังหวัดลำปาง ซึ่งผลการศึกษานี้จะเป็นแนวทางในการนำข้อมูลที่ได้รับจากการศึกษามาปรับใช้กับผู้บริโภคในการเลือกบ้านโครงการจัดสรรเพื่อให้ตรงกับความต้องการมากที่สุด และเกิดประสิทธิภาพสูงสุด และให้สอดคล้องกับความตั้งใจซื้อของผู้บริโภค และสามารถเป็นแนวทางให้กับผู้ประกอบการโครงการจัดสรรนำไปปรับปรุงการประกอบการหรือการปฏิบัติงานในการนำเสนอบ้านให้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภคได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงผู้ที่มีความสนใจในการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์หรือนำไปศึกษาในด้านอื่นๆ อีกได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นด้านการสื่อสารการตลาด การรับรู้คุณค่าและความตั้งใจซื้อบ้านของผู้บริโภคในโครงการจัดสรรจังหวัดลำปาง
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อบ้านของผู้บริโภคในโครงการจัดสรรจังหวัดลำปาง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การสื่อสารการตลาดและการรับรู้คุณค่าที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อบ้านของผู้บริโภคในโครงการจัดสรรจังหวัดลำปาง ผู้ศึกษาใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลและได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยและระเบียบวิธีวิจัยตามขั้นตอนโดยมีรายละเอียดของระเบียบวิธีศึกษาดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ประชากรที่อาศัยอยู่ในจังหวัดลำปางและมีความตั้งใจซื้อบ้านในโครงการจัดสรรจังหวัดลำปาง จำนวน 385 คน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ส่วนได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นลักษณะคำถามเป็นแบบมีคำตอบให้เลือกตอบเกี่ยวกับด้านเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ประเภทที่อยู่อาศัย กรรมสิทธิ์ที่อยู่อาศัยในปัจจุบัน การพักอาศัยอยู่กับใคร และระดับราคาการเลือกซื้อบ้านในโครงการจัดสรรที่วางแผนเอาไว้

ส่วนที่ 2 สอบถามข้อมูลระดับความคิดเห็นด้านการสื่อสารการตลาด การรับรู้คุณค่าและความตั้งใจซื้อบ้านของผู้บริโภคในโครงการจัดสรรจังหวัดลำปาง มีจำนวน 3 ด้าน คือ ด้านที่ 1 ความคิดเห็นด้านการสื่อสารการตลาด พัฒนามาจาก Lothongkham, (2009), และ Belch, and Belch, (1997) ด้านที่ 2 ความคิดเห็นด้านการรับรู้คุณค่า พัฒนามาจาก Chusanook, (2017) และ Bourdeau, (2005) ด้านที่ 3 ความคิดเห็นด้านความ

ตั้งใจซื้อบ้านของผู้บริโภค พัฒนามาจาก Kim, and Pysarchik, (2000) เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับประยุกต์ตามวิธีของลิเคิร์ท Likert, (1970)

3. การรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรที่อาศัยในจังหวัดลำปางและมีความตั้งใจซื้อบ้านในโครงการจัดสรรจังหวัดลำปาง

4. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้ศึกษาได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติพรรณนา (descriptive statistics) ได้แก่ ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

4.2 การวิเคราะห์การสื่อสารการตลาด การรับรู้คุณค่าและความตั้งใจซื้อบ้านของผู้บริโภค ในโครงการจัดสรรจังหวัดลำปาง ซึ่งผู้ศึกษาใช้สถิติอนุมาน (inferential statistic) เพื่อทำการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ด้วยเทคนิค Enter Selection เพื่อนำเสนอข้อมูลและสรุปผลการวิจัย (Lee, John, and Alice, 2000)

ผลการวิจัย

ข้อมูลโดยทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 385 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 58.43 มีอายุระหว่าง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 31.16 สถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 53.77 การศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 67.53 ประกอบอาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 49.53 มีรายได้ต่อเดือนมากที่สุดอยู่ในระหว่าง 20,000-25,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 24.42 ส่วนใหญ่มีที่อยู่อาศัยประเภทบ้านเดี่ยว คิดเป็นร้อยละ 59.74 และบ้านเป็นกรรมสิทธิ์ของธนาคาร คิดเป็นร้อยละ 48.05 ปัจจุบันพักอาศัยอยู่กับครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 57.15 และวางแผนสำหรับการซื้อบ้านในโครงการจัดสรรอยู่ในระดับราคา 1,500,001-2,000,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 26.49

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นด้านการสื่อสารการตลาด การรับรู้คุณค่าและความตั้งใจซื้อบ้านของผู้บริโภคในโครงการจัดสรรจังหวัดลำปาง ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิจัยระดับความคิดเห็นในแต่ละด้าน นำเสนอผลการวิจัย ดังตารางที่ 1-3 ดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลด้านการสื่อสารการตลาด การรับรู้คุณค่า และความตั้งใจซื้อบ้าน

ด้านการสื่อสารการตลาด	$\bar{x}$	SD.	ระดับ ความ คิดเห็น	ลำดับ
1. การโฆษณาผ่านสื่อต่างๆ ทำให้การซื้อบ้านในโครงการจัดสรรมีความน่าสนใจและเข้าถึงผู้บริโภค	4.10	0.624	มาก	3
2. การเพิ่มความน่าเชื่อถือและภาพลักษณ์ที่ดีของโครงการจัดสรรจำเป็นต้องมีการประชาสัมพันธ์และการบอกต่อจากผู้บริโภค	4.09	0.489	มาก	5
3. การส่งเสริมการขาย เช่น การลดราคา หรือของแถม มีผลต่อการพิจารณาซื้อบ้านในโครงการจัดสรร	4.62	0.643	มากที่สุด	1
4. พนักงานขายที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญและมีอัธยาศัยที่ดีมีบริการที่ดีจะทำให้ผู้บริโภคไว้วางใจ	4.62	0.555	มากที่สุด	2
5. พนักงานขายมีความสามารถในการให้คำแนะนำและตอบข้อซักถามหรือปัญหาในการซื้อบ้านได้ดีกว่าที่ผู้บริโภคหาข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต หรือสื่ออื่นๆ	4.10	0.576	มาก	4
6. มีการเก็บรักษาข้อมูลส่วนตัวของผู้บริโภคเป็นความลับ	3.86	0.832	มาก	7
7. ในการซื้อบ้านหากมีการพูดคุยได้ตอบกับพนักงานขายจะทำให้ผู้บริโภคเกิดความพึงพอใจมากกว่าการขายผ่านระบบอินเทอร์เน็ต	4.04	0.754	มาก	6
ค่าเฉลี่ยรวม	4.02	0.339	มาก	

(n=385)

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการสื่อสารการตลาด

จากตารางที่ 1 แสดงว่า ด้านการสื่อสารการตลาดโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.02$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การส่งเสริมการขาย เช่น การลดราคาหรือของแถมมีผลต่อการพิจารณาซื้อบ้านในโครงการจัดสรร และพนักงานขายที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญและมีอัธยาศัยที่ดีมีบริการที่ดีจะทำให้ผู้บริโภคไว้วางใจมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{x}=4.62$) รองลงมา คือ การโฆษณาผ่านสื่อต่าง ๆ ทำให้การซื้อบ้านในโครงการจัดสรรมีความน่าสนใจและเข้าถึงผู้บริโภค และพนักงานขายมีความสามารถในการให้คำแนะนำและตอบข้อซักถามหรือปัญหาในการซื้อบ้านได้ดีกว่าที่ผู้บริโภคหาข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตหรือสื่ออื่นๆ ($\bar{x}=4.10$) การเพิ่มความน่าเชื่อถือและภาพลักษณ์ที่ดีของโครงการจัดสรร จำเป็นต้องมีการประชาสัมพันธ์และการบอกต่อจากผู้บริโภค ($\bar{x}=4.09$) ในการซื้อบ้านหากมีการพูดคุยได้ตอบกับพนักงานขายจะทำให้ผู้บริโภคเกิดความพึงพอใจมากกว่าการขายผ่านระบบอินเทอร์เน็ต ($\bar{x}=4.04$) มีการเก็บรักษาข้อมูลส่วนตัวของผู้บริโภคเป็นความลับ มีค่าเฉลี่ย

ต่ำสุด ($\bar{x}=4.03$) ตามลำดับ ดังตาราง

ด้านการรับรู้คุณค่า	$\bar{x}$	SD.	ระดับ ความคิดเห็น	ลำดับ
1. บ้านในโครงการจัดสรรมีการออกแบบที่สวยงาม โดดเด่นแตกต่างจากโครงการอื่นๆ	4.63	0.530	มากที่สุด	2
2. เจ้าของโครงการจัดสรรมีความน่าเชื่อถือและมีผลงานการก่อสร้างบ้านโดยช่างผู้เชี่ยวชาญ	4.61	0.545	มากที่สุด	6
3. บ้านในโครงการจัดสรรมีทำเลที่ตั้งที่สะดวกและมีความปลอดภัย	4.62	0.642	มากที่สุด	3
4. มีการสร้างบ้านตามแบบแปลนที่กำหนดไว้ถูกต้องตามสัญญาและใช้วัสดุในการก่อสร้างที่ได้มาตรฐาน	4.62	0.542	มากที่สุด	5
5. แบบแปลนบ้านมีความเหมาะสมกับภูมิประเทศและมีการจัดพื้นที่ใช้สอยได้ตามความต้องการ	4.62	0.556	มากที่สุด	4
6. โครงการจัดสรรมีระบบสาธารณูปโภคครบถ้วน	4.58	0.681	มากที่สุด	7
7. มีบริการหลังการขายที่เหมาะสมกับราคาบ้านและสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน	4.70	0.591	มากที่สุด	1
ค่าเฉลี่ยรวม	4.65	0.470	มากที่สุด	

(n=385)

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการรับรู้คุณค่า

จากตารางที่ 2 แสดงว่า ด้านการรับรู้คุณค่าอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.65$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีบริการหลังการขายที่เหมาะสมกับราคาบ้านและสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x}=4.70$) รองลงมาคือ บ้านในโครงการจัดสรรมีการออกแบบที่สวยงาม โดดเด่น แตกต่างโครงการอื่นๆ ($\bar{x}=4.63$) บ้านในโครงการจัดสรรมีทำเลที่ตั้งที่สะดวกและมีความปลอดภัย แบบแปลนบ้านมีความเหมาะสมกับภูมิประเทศและมีการจัดพื้นที่ใช้สอยได้ตามความต้องการ และมีการสร้างบ้านตามแบบแปลนที่กำหนดไว้ถูกต้องตามสัญญาและใช้วัสดุในการก่อสร้างที่ได้มาตรฐาน ($\bar{x}=4.62$) เจ้าของโครงการจัดสรรมีความน่าเชื่อถือและมีผลงานการก่อสร้างบ้านโดยช่างผู้เชี่ยวชาญ ($\bar{x}=4.61$) และโครงการจัดสรรมีระบบสาธารณูปโภคครบถ้วน ($\bar{x}=4.58$) ค่าเฉลี่ยต่ำสุดตามลำดับ ดังตาราง

ความตั้งใจซื้อบ้าน	$\bar{x}$	SD.	ระดับ	ลำดับ
			ความ คิดเห็น	
1. หากจะซื้อบ้าน ท่านมีความตั้งใจซื้อบ้านในโครงการ จัดสรรที่ได้มาตรฐาน	4.59	0.543	มากที่สุด	2
2. ท่านจะหาข้อมูลการซื้อบ้านในโครงการจัดสรรไว้ก่อน ล่วงหน้าเพื่อเป็นการวางแผนและเปรียบเทียบ	4.58	0.624	มากที่สุด	3
3. ท่านตั้งใจจะซื้อบ้านในโครงการจัดสรรภายใน ระยะเวลาไม่เกิน 1 ปี นับจากวันนี้	4.51	0.638	มากที่สุด	6
4. ท่านตั้งใจจะซื้อบ้านตามราคาบ้านของโครงการ จัดสรรที่ตรงกับงบประมาณที่ท่านตั้งไว้	4.62	0.615	มากที่สุด	1
5. ท่านพึงพอใจโครงการจัดสรรที่มีบ้านตัวอย่างให้ พิจารณาก่อนการซื้อบ้าน	4.55	0.656	มากที่สุด	5
6. หากท่านได้รับข้อมูลเพื่อการซื้อบ้านที่เพียงพอแล้ว ท่านจะยังคงซื้อบ้านในโครงการจัดสรรต่อไป	4.56	0.537	มากที่สุด	4
7. ท่านตั้งใจจะแนะนำให้ผู้อื่นซื้อบ้านในโครงการจัดสรร	4.04	0.642	มากที่สุด	7
ค่าเฉลี่ยรวม	4.48	0.363	มากที่สุด	

(n=385)

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านความตั้งใจซื้อบ้าน

จากตารางที่ 3 แสดงว่า ความตั้งใจซื้อบ้านของผู้บริโภคอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.48$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ท่านตั้งใจจะซื้อบ้านตามราคาบ้านของโครงการจัดสรรที่ตรงกับงบประมาณที่ท่านตั้งไว้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ ($\bar{x}=4.62$) รองลงมาคือ หากจะซื้อบ้าน ท่านมีความตั้งใจซื้อบ้านในโครงการจัดสรรที่ได้มาตรฐาน ($\bar{x}=4.59$) ท่านจะหาข้อมูลการซื้อบ้านในโครงการจัดสรรไว้ก่อนล่วงหน้าเพื่อเป็นการวางแผนและเปรียบเทียบ ($\bar{x}=4.58$) หากท่านได้รับข้อมูลเพื่อการซื้อบ้านที่เพียงพอแล้ว ท่านจะยังคงซื้อบ้านในโครงการจัดสรรต่อไป ($\bar{x}=4.56$) ท่านพึงพอใจโครงการจัดสรรที่มีบ้านตัวอย่างให้พิจารณาก่อนการซื้อบ้าน ($\bar{x}=4.55$) ท่านตั้งใจจะซื้อบ้านในโครงการจัดสรรภายในระยะเวลาไม่เกิน 1 ปี นับจากนี้ ($\bar{x}=4.51$) และท่านตั้งใจจะแนะนำให้ผู้อื่นซื้อบ้านในโครงการจัดสรร มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x}=4.04$) ตามลำดับ

สรุปผลการศึกษาได้ว่า ปัจจัยทางด้านการรับรู้คุณค่าของผู้บริโภคในโครงการจัดสรรจังหวัดลำปาง มีระดับความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.65 รองลงมา คือปัจจัยทางด้านความตั้งใจซื้อ มีระดับความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.48 และลำดับ

สุดท้าย คือ ปัจจัยด้านการสื่อสารการตลาด มีระดับความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อบ้านของผู้บริโภคในโครงการจัดสรรจังหวัดลำปาง ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิจัยระดับความคิดเห็นในแต่ละด้าน นำเสนอผลการวิเคราะห์ ดังตารางที่ 4 ดังนี้

การทดสอบปัจจัยด้านการสื่อสารการตลาด การรับรู้คุณค่าที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อบ้านของผู้บริโภคในโครงการจัดสรรจังหวัดลำปาง

ตัวแปรอิสระ	ความตั้งใจซื้อบ้านของผู้บริโภค ในโครงการจัดสรรจังหวัดลำปาง			t	Sig.
	B	Std. Error	Beta		
ค่าคงที่	1.249	0.204		6.111	0.000***
1. การสื่อสารการตลาด	0.166	0.038	0.155	4.361	0.000***
2. การรับรู้คุณค่า	0.352	0.029	0.713	12.138	0.000***

$R = 0.822$, $R^2 = 0.622$, Adjusted R Square = 0.619, $F = 208.000$, Sig. = 0.000

*** = $P < .001$

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ด้วยวิธี Enter

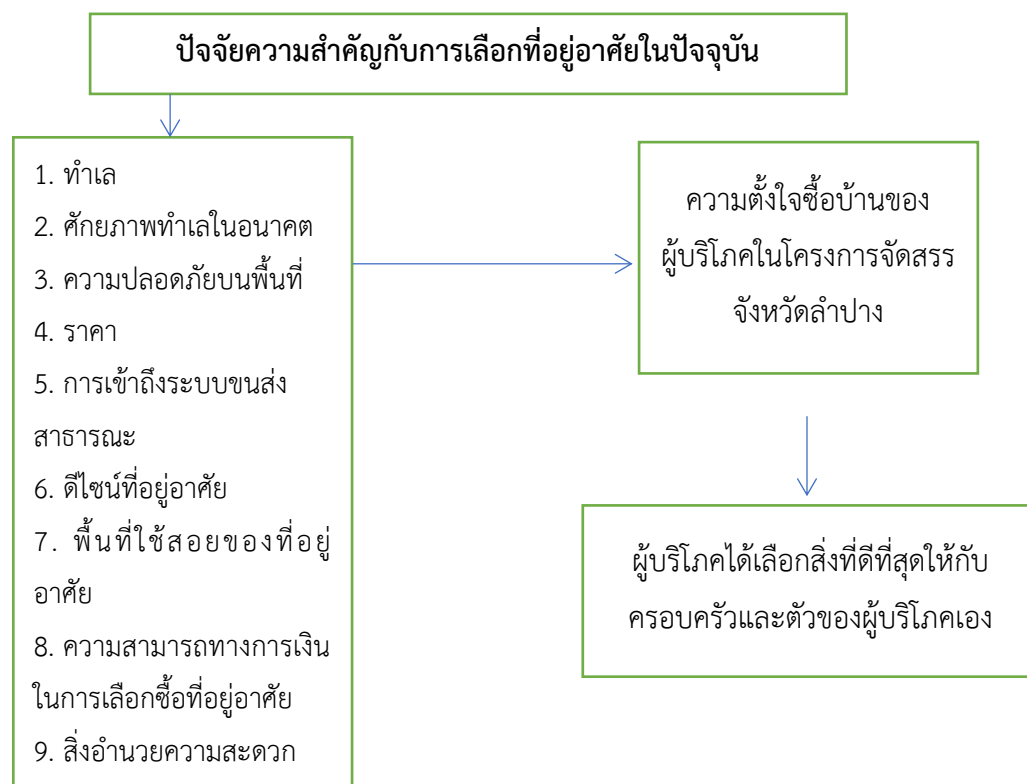
จากตารางที่ 4 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ R ระหว่างตัวแปรอิสระ “ปัจจัยด้านการสื่อสารการตลาดและการรับรู้คุณค่า” และตัวแปรตาม “ความตั้งใจซื้อบ้านของผู้บริโภคในโครงการจัดสรรจังหวัดลำปาง” ซึ่งเท่ากับ 0.822 ดังนั้น ปัจจัยด้านการสื่อสารการตลาด การรับรู้คุณค่า และความตั้งใจซื้อบ้านของผู้บริโภคในโครงการจัดสรรจังหวัดลำปางมีความสัมพันธ์กัน โดยมีค่า R Square เท่ากับ 0.622 หรือร้อยละ 62.20 การทดสอบค่าสถิติทดสอบ F ปรากฏว่า ค่า Sig. = 0.000 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญ .05 แสดงว่ามีตัวแปรต้นคือ ปัจจัยอย่างน้อย 1 ตัว ที่สามารถทำนายผลการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตามคือ ความตั้งใจซื้อบ้านของผู้บริโภคในโครงการจัดสรรจังหวัดลำปางสามารถอธิบายผลการทดสอบสมมติฐานได้ดังนี้

การสื่อสารการตลาดส่งผลต่อความตั้งใจซื้อบ้านของผู้บริโภคในโครงการจัดสรรจังหวัดลำปาง โดยมีค่า t เท่ากับ 4.361 ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานที่มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

การรับรู้คุณค่าส่งผลต่อความตั้งใจซื้อบ้านของผู้บริโภคในโครงการจัดสรรจังหวัดลำปาง โดยมีค่า t เท่ากับ 12.138 ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานที่มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

องค์ความรู้ใหม่

จากงานวิจัยเรื่อง การสื่อสารการตลาดและการรับรู้คุณค่าที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อบ้านของผู้บริโภคในโครงการจัดสรรจังหวัดลำปาง ได้องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากแผนภาพที่ 1 คนส่วนใหญ่มักมีการเลือกที่อยู่อาศัยจากทำเลเป็นหลัก ทำเลไหนที่มีความอุดมสมบูรณ์สูง แต่ด้วยความเจริญที่แผ่ขยายไปอย่างรวดเร็วจึงทำให้การเลือกที่อยู่อาศัยถูกกำหนดด้วยราคาที่สูงมาก และมีผลไปสู่การมองหาที่อยู่อาศัยด้วยปัจจัยอื่นๆ ผู้บริโภคควรประเมินความต้องการของตนเองเป็นอันดับแรกว่าจะเลือกซื้อหรือเช่าที่อยู่อาศัยรูปแบบใด ก่อนที่จะพิจารณาโครงการบ้าน ตามปัจจัยแวดล้อมต่างๆ จะเช่าเป็นระยะเวลาเท่าไรหรือในอนาคตจะมีการย้ายไปยังทำเลที่เจริญขึ้นหรือไม่ เมื่อมีการตั้งเป้าหมายที่ชัดเจนในเบื้องต้นแล้วจะทำให้เริ่มวางแผนการเงินเพื่อจัดสรรค่าใช้จ่ายในส่วนต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมรอบคอบยิ่งขึ้น ผู้บริโภคจะประเมินความมั่นคงในหน้าที่การงานรวมถึงโอกาสเติบโตในสายอาชีพนั้น ๆ หรือหากมีแนวโน้มจะเปลี่ยนงานในอนาคตอันใกล้ก็ควรรอให้อยู่ตัวมั่นคงก่อนจะตัดสินใจเลือกซื้อที่อยู่อาศัยใหม่นั้น ดังนั้น ก่อนตัดสินใจเลือกซื้อ/เช่าบ้าน ควรพูดคุย สอบถามความคิดเห็น และพิจารณาปัจจัยต่าง ๆ ร่วมกันกับคนในครอบครัวก่อน เพื่อเลือกบ้านที่ใช่ให้ตอบโจทย์ของทุกคนได้มากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า

1. ด้านการรับรู้คุณค่าส่งผลต่อความตั้งใจซื้อบ้านของผู้บริโภคในโครงการจัดสรรจังหวัดลำปาง พบว่า กระบวนการในการประเมินผลของผู้บริโภคในเรื่องคุณภาพ ราคาสินค้า และบริการหลังการขาย ทำให้รับรู้ถึงคุณค่าหรือมูลค่าของผลประโยชน์ที่ผู้บริโภคได้รับเมื่อเปรียบเทียบกับต้นทุนทั้งหมด

ซึ่งรวมถึงต้นทุนอื่น ๆ ที่ต้องจ่ายเพิ่มในการซื้อสินค้า หรือบริการ ทั้งนี้เป็นเพราะระดับการรับรู้คุณภาพที่ได้พัฒนามาตรวัดคุณค่าจากมุมมองของผู้บริโภค ซึ่งประกอบด้วย คุณค่าด้านอารมณ์ คุณค่าด้านสังคม คุณค่าด้านคุณภาพหรือประสิทธิภาพ และคุณค่าด้านตัวเงิน ซึ่งเป็นการประเมินถึงความคุ้มค่าของผู้ใช้บริการในการตัดสินใจซื้อสินค้า โดยพิจารณาความเหมาะสม จากการรับรู้คุณค่าของ ปัจจัยด้านราคาได้อย่างถูกต้องและชัดเจน (Kotler, and Keller, 2012) และปัจจัยที่มีระดับความคิดเห็นมากที่สุดพบว่าคือปัจจัยด้านการมีบริการหลังการขายที่เหมาะสมกับราคาค่าบ้านและสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน ทั้งนี้เป็นเพราะประสบการณ์ที่ลูกค้าสามารถประเมิน จากการเปรียบเทียบความต้องการหรือความคาดหวังกับบริการที่ได้ลูกค้ารับมีความคุ้มค่าหรือเกินกว่าที่คาดหวังไว้ (Zeithaml, 1988) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องการรับรู้ในคุณค่าประโยชน์ในการใช้งานความสะดวกและความพึงพอใจที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการใช้แอปพลิเคชันด้านอสังหาริมทรัพย์อย่างต่อเนื่องของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการใช้แอปพลิเคชันด้านอสังหาริมทรัพย์อย่างต่อเนื่องของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร ได้แก่ การรับรู้ในคุณค่าด้านความคุ้มค่า การรับรู้ในคุณค่าด้านคุณภาพ ประโยชน์ในการใช้งาน ความสะดวก และความพึงพอใจโดยร่วมกัน พยากรณ์ความตั้งใจในการใช้แอปพลิเคชันด้านอสังหาริมทรัพย์อย่างต่อเนื่องของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร ในขณะที่การรับรู้คุณค่าด้านอารมณ์และด้านสังคมไม่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการใช้แอปพลิเคชันด้านอสังหาริมทรัพย์อย่างต่อเนื่องของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร (Khunmuen, 2020)

2. ด้านการสื่อสารการตลาดส่งผลต่อความตั้งใจซื้อบ้านของผู้บริโภคในโครงการจัดสรรจังหวัดลำปาง พบว่า การส่งเสริมการขาย เช่น การลดราคา หรือของแถม มีผลต่อการพิจารณาซื้อบ้านในโครงการจัดสรรมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการสื่อสารการตลาดประกอบไปด้วยส่วนประสมทางการสื่อสารการตลาด คือ 1) การโฆษณา รูปแบบค่าใช้จ่ายในการสื่อสารโดยไม่ใช้บุคคลเกี่ยวกับองค์กร ผลิตภัณฑ์ บริการ หรือความคิด 2) การขายโดยใช้บุคคลเป็นการติดต่อสื่อสารแบบตัวต่อตัวซึ่งผู้ขายพยายามช่วยเหลือและชักจูงผู้ซื้อให้ซื้อผลิตภัณฑ์หรือบริการหรือมีปฏิริยาด้านความคิด 3) การส่งเสริมการขายเป็นกิจกรรมการตลาดซึ่งจัดหาคุณค่าพิเศษหรือสิ่งจูงใจพิเศษเพื่อให้ผู้บริโภคเลือกซื้อผลิตภัณฑ์และสามารถกระตุ้นยอดขายได้ทันทีทันใดจากกลุ่มผู้บริโภคหรือผู้ขาย 4) การให้ข่าวและการประชาสัมพันธ์ การให้ข่าวสาร การติดต่อสื่อสารโดยไม่ใช้บุคคลเกี่ยวกับองค์กร ผลิตภัณฑ์ บริการ ลักษณะให้ข่าวสารการประชาสัมพันธ์ ในการบริหารเพื่อสร้างทัศนคติจากชุมชน ซึ่งอยู่ในรูปแบบของนโยบายและกระบวนการของบุคคล หรือองค์กรเพื่อสร้างความสนใจต่อชุมชน และการบริหารโปรแกรมการทำงานเพื่อสร้างความเข้าใจ และการยอมรับจากชุมชนจะเป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของบริษัทที่เกิดขึ้นกับชุมชน 5) การตลาดทางตรง เป็นวิธีการ ที่นักการตลาดใช้ส่งเสริมผลิตภัณฑ์โดยตรงเพื่อสร้างให้เกิดการตอบสนองได้ทันทีทันใด (Wongmonta, 2004) และสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องการสื่อสารการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้ออสังหาริมทรัพย์ของกลุ่มผู้บริโภคเจนเนอเรชั่นวาย (GEN Y) ในเขตจังหวัดยะลา จากการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับการตัดสินใจซื้ออสังหาริมทรัพย์ของกลุ่มผู้บริโภคเจนเนอเรชั่นวาย (GEN Y) ในเขตจังหวัดยะลา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อ

พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการตัดสินใจซื้อมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ด้านการประเมินทางเลือก ด้านพฤติกรรมหลังการซื้อ ด้านการรู้ถึงความต้องการ และด้านการค้นหาข้อมูล โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีการซื้อสังฆาริมทรัพย์ เพศ จำนวน สมาชิกในครอบครัว และลักษณะอสังหาริมทรัพย์ที่ต้องการต่างกัน มีการตัดสินใจซื้อสังฆาริมทรัพย์ของกลุ่มผู้บริโภคเจนเนอเรชั่นวาย (GEN Y) ในเขตจังหวัดยะลา โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และการสื่อสารการตลาดด้านการส่งเสริมการขายด้านการสื่อสาร ณ จุดขาย ด้านการตลาดเชิงกิจกรรม และด้านสื่อโฆษณา มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสังฆาริมทรัพย์ของกลุ่มผู้บริโภคเจนเนอเรชั่นวายในเขตจังหวัดยะลา (Luyjiw, 2022)

3. ด้านการสื่อสารการตลาดและการรับรู้คุณค่าที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อบ้านของผู้บริโภคในโครงการจัดสรร จังหวัดลำปาง พบว่า ปัจจัยด้านความตั้งใจซื้อบ้านประเด็นที่มีระดับความคิดเห็นมากที่สุดคือ ความตั้งใจจะซื้อบ้านตามราคาบ้านของโครงการจัดสรรที่ตรงกับงบประมาณที่ทันทังไว้ สอดคล้องกับแนวคิดของ (Valarie, et al. 1990) ได้กล่าวว่าความตั้งใจซื้อเป็นการบ่งบอกถึงการเลือกใช้บริการนั้น ๆ เป็นตัวเลือกแรกและได้กล่าวว่าความตั้งใจซื้อเป็นอีกมิติหนึ่ง que แสดงให้เห็นความจงรักภักดีของลูกค้า ประกอบไปด้วย 4 มิติ ดังนี้ 1) ความตั้งใจซื้อ คือ การที่ผู้บริโภคเลือกใช้บริการหรือซื้อสินค้าผลิตภัณฑ์นั้นๆเป็นอย่างแรก สิ่งนี้สามารถสะท้อนถึงพฤติกรรมของผู้บริโภคแต่ละบุคคลได้ 2) พฤติกรรมการบอกต่อ คือ การที่ผู้บริโภคพูดถึงแต่เรื่องที่ดีเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์หรือการให้บริการนั้น สามารถกระตุ้นให้ผู้อื่นสนใจมาใช้บริการหรือ ซื้อสินค้าต่อได้ ซึ่งสามารถนำมาวิเคราะห์ต่อได้ในด้านความจงรักภักดีต่อตราสินค้า 3) ความอ่อนไหวต่อปัจจัยด้านราคา คือ การที่ผู้บริโภคไม่มีปัญหาต่อด้านราคา เมื่อผู้ให้บริการหรือผู้ขายขึ้นราคา ผู้บริโภคยอมจ่ายในราคาที่สูงกว่าที่อื่นหากบริการหรือสินค้านั้นๆเป็นที่พอใจและตรงความต้องการของลูกค้า 4) พฤติกรรมการร้องเรียน คือ การที่ผู้บริโภคร้องเรียนเมื่อเกิดความไม่พอใจในด้านใดด้านหนึ่ง อาจจะร้องเรียนกับผู้ให้บริการบอกต่อคนอื่น หรือส่งเรื่องไปยังสื่อต่างๆ ส่วนนี้เป็นการตอบสนองต่อปัญหาของผู้บริโภค สอดคล้องกับงานวิจัยของ (Awaiyawanon, 2018) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจซื้อคอนโดมิเนียมระดับลักซ์ซัวรี่ของผู้บริโภคชาวไทยและชาวต่างชาติในเขตกรุงเทพมหานคร จากการศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่มีความต้องการต้องการซื้อคอนโดมิเนียม 1 ห้องนอน ขนาด 51 - 70 ตารางเมตร มีการตัดสินใจซื้อด้วยตนเอง ที่ตั้งโครงการโอโซน-สุขุมวิท-เอกมัย มีศึกษาข้อมูลก่อนการตัดสินใจซื้อคอนโดมิเนียมจากอินเทอร์เน็ต และมีเหตุผลในการเลือกซื้อคอนโดมิเนียมเนื่องจากใกล้สถานีรถไฟฟ้า BTS/MRT ในภาพรวม กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญมากที่สุดกับปัจจัยทางการตลาด ให้ความสำคัญมากกับแรงจูงใจ และมีความตั้งใจมากในการซื้อคอนโดมิเนียมระดับลักซ์ซัวรี่ ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า เพศ สัญชาติ สถานภาพ สมาชิกในครอบครัว และช่วงรายได้ที่แตกต่างกันมีความตั้งใจซื้อคอนโดมิเนียมระดับลักซ์ซัวรี่ไม่แตกต่างกัน ส่วนช่วงอายุ ระดับการศึกษา และอาชีพที่แตกต่างกันมีความตั้งใจซื้อคอนโดมิเนียมระดับลักซ์ซัวรี่แตกต่างกัน โดยผู้ที่มีช่วงอายุระหว่าง 25 - 35 ปี มีความตั้งใจซื้อคอนโดมิเนียมระดับลักซ์ซัวรี่มากกว่าผู้ที่มีอายุในช่วง 36 - 45 ปี ผู้ที่มีระดับการศึกษาระดับปริญญาโท มีความตั้งใจซื้อคอนโดมิเนียมระดับลักซ์ซัวรี่มากกว่าผู้ที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี และอาชีพพนักงานบริษัทเอกชนมี

ความตั้งใจซื้อคอนโดมิเนียมระดับลักซ์ชวรีมากกว่าผู้ที่มีอาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ และอาชีพธุรกิจส่วนตัว ในขณะที่ปัจจัยทางการตลาดกับความตั้งใจซื้อคอนโดระดับลักซ์ชวรี นอกจากนี้ยังมีการวิเคราะห์ความตั้งใจในการซื้อคอนโดระดับลักซ์ชวรี พบว่า อายุ จำนวนสมาชิกในครอบครัว อาชีพ พนักงานบริษัทเอกชน แรงจูงใจในการตัดสินใจซื้อด้านอารมณ์และด้านเหตุผล สถานภาพโสด สถานภาพสมรส ปัจจัยทางการตลาดด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และปัจจัยทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์ มีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อคอนโดระดับลักซ์ชวรี

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อบ้านของผู้บริโภคในโครงการจัดสรรจังหวัดลำปาง ไม่ว่าจะเป็น 1. ด้านการรับรู้คุณค่าส่งผลต่อความตั้งใจซื้อบ้านของผู้บริโภคในโครงการจัดสรรจังหวัดลำปาง 2. ด้านการสื่อสารการตลาดส่งผลต่อความตั้งใจซื้อบ้านของผู้บริโภคในโครงการจัดสรรจังหวัดลำปาง 3. ด้านการสื่อสารการตลาดและการรับรู้คุณค่าที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อบ้านของผู้บริโภคในโครงการจัดสรรจังหวัดลำปาง ได้ผลสรุป ปัจจัยด้านการรับรู้คุณค่าส่งผลต่อความตั้งใจซื้อบ้านของผู้บริโภคในโครงการจัดสรรจังหวัดลำปาง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสามารถทำนายความตั้งใจซื้อบ้านของผู้บริโภคในโครงการจัดสรรจังหวัดลำปางได้ร้อยละ 62.20

สรุป

จากงานวิจัยเรื่อง การสื่อสารการตลาดและการรับรู้คุณค่าที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อบ้านของผู้บริโภคในโครงการจัดสรรจังหวัดลำปาง พอสรุปได้ดังนี้ ระดับความคิดเห็นด้านการสื่อสารการตลาด การรับรู้คุณค่าและความตั้งใจซื้อบ้านของผู้บริโภคในโครงการจัดสรรจังหวัดลำปางในแต่ละปัจจัยคือ ด้านการรับรู้คุณค่าด้านความตั้งใจซื้อบ้านโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และด้านการสื่อสารการตลาดโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดส่วนด้านการรับรู้คุณค่าเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อบ้านของผู้บริโภคในโครงการจัดสรรจังหวัดลำปางมากที่สุดและมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมากที่สุดเท่ากับ 0.352

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษา ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า 1. ระดับความคิดเห็นด้านการรับรู้คุณค่า พบว่า การมีบริการหลังการขายที่เหมาะสมกับราคาก่อน มีผลต่อการพิจารณาซื้อบ้านของผู้บริโภคมากที่สุด ดังนั้นเจ้าของโครงการจัดสรรควรมุ่งเน้นให้ความสำคัญเกี่ยวกับการบริการหลังการขายที่เหมาะสมกับราคาของบ้าน และควรให้ความสำคัญกับเรื่องแบบแปลนบ้านที่โดดเด่นเหมาะสมกับภูมิประเทศและมีพื้นที่ใช้สอยที่เหมาะสมจากโครงการอื่น 2. ระดับความคิดเห็นด้านการสื่อสารการตลาด พบว่า การส่งเสริมการขาย เช่น การลดราคาหรือของแถม มีผลต่อการพิจารณาซื้อบ้านของผู้บริโภคมากที่สุด ดังนั้นเจ้าของโครงการจัดสรรควรให้ความสำคัญกับเรื่องนี้ด้วยและควรมีพนักงานขายที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญพร้อมทั้งมีอัธยาศัยที่ดีมีบริการที่ดีจะทำให้ผู้บริโภคเกิดความประทับใจและไว้วางใจที่ดีต่อโครงการจัดสรร และ 3. การตั้งใจซื้อบ้านของ

ผู้บริโภค พบว่า เนื่องจากสถานการณ์เศรษฐกิจในปัจจุบัน ทำให้ราคาก่อนของโครงการจัดสรรจะเป็นอันดับแรกที่มีผลต่อการตัดสินใจ คือราคาจะตรงกับงบประมาณที่ผู้บริโภคตั้งไว้และโครงการจัดสรรต้องได้รับมาตรฐาน มีทำเลที่ตั้งที่เดินทางสะดวกมีสาธารณูปโภคที่ดี มีผู้เชี่ยวชาญในการก่อสร้าง มีแบบแปลนที่ทันสมัยเหมาะสมกับผู้บริโภค ดังนั้น เจ้าของโครงการจัดสรรควรให้ความสำคัญในเรื่องการควบคุมราคาที่เหมาะสมกับมาตรฐานของบ้าน เพื่อให้ผู้บริโภคมีความรู้สึกภาคภูมิใจและมีทัศนคติที่ดีต่อโครงการจัดสรร พร้อมทั้งมีแรงจูงใจในความตั้งใจซื้อไม่เปลี่ยนใจ

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความตั้งใจซื้อบ้านของผู้บริโภคในโครงการจัดสรรจังหวัดลำปาง มีหลากหลายปัจจัย ไม่ว่าจะเป็น 1. ด้านการรับรู้คุณค่าส่งผลกระทบต่อความตั้งใจซื้อบ้านของผู้บริโภคในโครงการจัดสรรจังหวัดลำปาง 2. ด้านการสื่อสารการตลาดส่งผลกระทบต่อความตั้งใจซื้อบ้านของผู้บริโภคในโครงการจัดสรรจังหวัดลำปาง 3. ด้านการสื่อสารการตลาดและการรับรู้คุณค่าที่ส่งผลกระทบต่อความตั้งใจซื้อบ้านของผู้บริโภคในโครงการจัดสรรจังหวัดลำปาง ได้ผลสรุป ปัจจัยด้านการรับรู้คุณค่าส่งผลกระทบต่อความตั้งใจซื้อบ้านของผู้บริโภคในโครงการจัดสรรจังหวัดลำปาง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสามารถทำนายความตั้งใจซื้อบ้านของผู้บริโภคในโครงการจัดสรรจังหวัดลำปางได้ร้อยละ 62.20 ดังนั้น เจ้าของโครงการจัดสรร ควรจัดให้มีการหลากหลายของปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความตั้งใจซื้อบ้านของผู้บริโภคในโครงการจัดสรรจังหวัดลำปาง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1 การศึกษาครั้งต่อไปเพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้บริโภคอาจจะมุ่งเน้นถึงปัญหาที่เกิดจากปัจจัยด้านการรับรู้คุณค่าของผู้บริโภคที่ส่งผลกระทบต่อความตั้งใจซื้อบ้านของผู้บริโภค และเพื่อเป็นประโยชน์ต่อเจ้าของโครงการจัดสรรอาจจะมุ่งเน้นถึงปัญหาที่เกิดจากการสื่อสารทางการตลาดหรือส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลกระทบต่อความตั้งใจซื้อบ้านของผู้บริโภค

References

- Awaiyawanon, P. (2018). *Factors Affecting Intention to buy Luxury Condominiums by Bangkok and Foreign Consumers in Bangkok*. (Master's Thesis). Thammasat University. Bangkok.
- Belch, G. E., & Belch, M. A. (1997). *Advertising and Promotion*. New York. McGraw-Hill.
- Bourdeau, L. B. (2005). *A New Examination of Service Loyalty : Identification of the Antecedents and Outcomes of Additional Loyalty Framework*. Florida: Florida University. Lawrence Erlbaum Associates.
- Chusanook, A. (2017). Influence of perceived value of price and quality on trust, satisfaction, word of mouth and repeat purchases of consumers of Thai Glico products in Bangkok. *Srinakharinwirot Business Journal*, 8(1), 13-26.

- Kim, S., & Pysarchik, D. T. (2000). *Predicting purchase intention for uni-national and binational products. International Journal of Retail & Distribution Management*, 28(6), 280- 291.
- Kotler & Keller, K. L. (2012). *Marketing Management*, (12th ed.). Prentice-Hall: Pearson Education Indochina Limited.
- Kotler, P., Keller, K. L. & Chernev, A. (2021). *Marketing Management*. (16th ed.). Pearson Education: Pearson Education Indochina Limited.
- Khunmuen, P. (2020). *Perceived Value, Utilitarian Benefits, Convenience and Satisfaction Influencing Continued Intention to Use Real Estate Applications of Consumers in Bangkok*. (Master's Thesis). Bangkok University. Bangkok.
- Lampang Provincial Land Office. (2023). *Knowledge about land Requesting permission to allocate land, interesting laws*. September 6, 2023, from <https://www.dol.go.th>
- Lampang Provincial Statistical Office. (2023). *Population, an important indicator of the province*. March 21, 2023, from https://www.saraban_lampang@nso.mail.go.th
- Likert, R. (1970). *New patterns of management*. New York: McGraw-Hill.
- Lee, C. F., John, C.L., & Alice, C. L. (2000). *Statistics for Business and Financial Economics 1*. Singapore: World Scientific.
- Lothongkham, T. (2009). *Strategic IMC*. Bangkok: Tipping Point Co., Ltd..
- Luyjiw, Y. (2022). *Marketing communications that influence the decision to purchase real estate among Generation Y consumers (GEN Y) in Yala*. (Master's Thesis). Ramkhamhaeng University. Songkhla.
- Manager Online. (2022). *An army of "mini-allocated" ants popping up all over secondary cities, avoiding the EIA's recommendation to adjust the city plan to be in line with the community's way of life*. March 21, 2022, from <http://www.mgronline.com>
- Pranee, J. (2019). *Factors Affecting Housing Choice In Chonburi*. (Master's Thesis). University of the Thai Chamber of Commerce. Bangkok.
- The Best Property Agent Company Limited. (2023). *Knowledge articles about home. What is housing? How is it different from a normal house?*. August 3, 2023, <https://www.tb.co.th>
- Valarie, A. et al. (1990). *Delivering Quality Service: Balancing Customer Perceptions and Expectations* : Simon and Schuster.
- Wongmonta, S. (2004). *Integrated Marketing Commumicarion*. Bangkok : Diamond In Business World.

Zeithaml, V. A. (1988). Consumer Perception of Price, Quality, and Value : A Means-End Model and Synthesis of Evidence. *Journal of Marketing*, 52(3), 2-22.

ยุวสลา : การถ่ายทอดและพัฒนาทักษะงานสล่าพุทธศิลป์รุ่นเยาว์ จังหวัดแพร่
YOUNG BUDDHIST ART : TRANSMISSION AND DEVELOPMENT OF SKILLS FOR
YOUNG BUDDHIST ART IN PHRAE PROVINCE

¹เกรียงศักดิ์ ฟองคำ, ²พระครูสุนทรธรรมนิทัศน์ และ ³ดำเนิน หมายดี

¹Kriengsak Fongkum, ²Phakru Soontorndhammanithas and ³Dumnern Maidee

¹³สาขาวิชาพระพุทธศาสนา, คณะพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่

²สาขาวิชาพระพุทธศาสนา, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่

¹³Branch of Buddhism, Faculty of Buddhist study,

Mahachulalongkoravidyalaya University, Phrae Campus,

²Branch of Buddhism, Graduate School,

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Phrae Campus, Thailand

¹Corresponding Author's Email: kriengsakfong@gmail.com

Received:2024-05-14

Revised:2024-08-20

Accepted:2024-08-20

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษารูปแบบกระบวนการถ่ายทอดและพัฒนาทักษะงานสล่าพุทธศิลป์รุ่นเยาว์ จังหวัดแพร่ 2) เพื่อถ่ายทอดและพัฒนาทักษะงานสล่าพุทธศิลป์รุ่นเยาว์ จังหวัดแพร่ 3) เพื่อเผยแพร่ภูมิปัญญางานสล่าพุทธศิลป์รุ่นเยาว์ จังหวัดแพร่สู่สาธารณะซึ่งเป็นการวิจัยแบบคุณภาพในรูปแบบของ (R & D & Action Research) ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ กลุ่มปราชญ์และช่างภูมิปัญญางานพุทธศิลป์ กลุ่มยุวสลา กลุ่มองค์กรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน 35 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้เป็นการสนทนากลุ่มย่อย (Focus Groups Discussion) การจัดกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการ และการถอดองค์ความรู้และสภาพปัญหาเพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนารูปแบบกระบวนการถ่ายทอดและพัฒนาทักษะงานสล่าพุทธศิลป์รุ่นเยาว์

ผลการวิจัย พบว่า

1. รูปแบบกระบวนการถ่ายทอดและพัฒนาทักษะงานสล่าพุทธศิลป์รุ่นเยาว์ จังหวัดแพร่ ใช้วิธีการเชิงระบบ (Systems Approach) ในการสังเคราะห์ ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) ผลผลิต (Output) การควบคุม (Control) ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback)

2. การถ่ายทอดและพัฒนาทักษะงานพุทธศิลป์รุ่นเยาว์ ด้วยการจัดกิจกรรมอบรมสามเณรนักเรียนช่างสิบหมู่ พบว่า ผู้เข้ารับการอบรมส่วนใหญ่ได้รับความรู้ ความเข้าใจและทักษะความชำนาญในงานสล่าพุทธศิลป์ได้เป็นอย่างดี มีบางส่วนที่ยังไม่ค่อยมีทักษะมาก แต่ก็สามารถทำงานได้เพียงแต่จะต้องเพิ่มทักษะและสมาธิในการลงมือปฏิบัติงานช่างและมีเวลาในการลงมือทำอย่างต่อเนื่องมากขึ้น ผลจากการถ่ายทอดและ

พัฒนาทักษะทำให้ได้ผลสำเร็จของงานพุทธศิลป์ที่เกิดเป็นมูลค่าทางปัญญาควรแก่การสืบทอด 4 ผลงาน ได้แก่ ธรรมาสัน บุษบก ตุงกระด้าง และพระพุทธรูปไม้แกะสลัก

3. การเผยแพร่ภูมิปัญญางานสล่าพุทธศิลป์สู่สาธารณะ คณะผู้วิจัยจัดเวทีงานพุทธศิลป์คืนข้อมูล การวิจัยให้กับชุมชน โดยนิมนต์และเรียนเชิญบุคคล หน่วยงาน และประชาชนทั่วไปเข้าร่วมประชุมฟังการ บรรยายองค์ความรู้เกี่ยวกับรูปแบบกระบวนการถ่ายทอดงานสล่าพุทธศิลป์จังหวัดแพร่ประมาณ 50 รูป/คน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการหาแนวทางถ่ายทอดพัฒนาทักษะงานพุทธศิลป์โดยเริ่มจากสาเหตุของปัญหา ไปสู่การแก้ปัญหาทั้งในระดับบุคคลและระดับภาพรวมของงานพุทธศิลป์จังหวัดแพร่

หน่วยงานที่นำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ ได้แก่ โรงเรียนบวรวิทยาลัย ตำบลร่องฟอง อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ วัดทุ่งกวาว ตำบลทุ่งกวาว อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ และวัดยางน้อย ตำบลก่อเอ้ อำเภอเชียง ใน จังหวัดอุบลราชธานี และการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางภูมิปัญญาโดยวัดร่องฟองและโรงเรียนบวรวิทยาลัยได้ สร้างแหล่งเรียนรู้ผลงานสล่าพุทธศิลป์เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับสาธารณชนและองค์กรต่าง ๆ โดยใช้ชุด กิจกรรมการเรียนรู้งานวิจัยในอบรมและถ่ายทอดให้แก่กลุ่มเป้าหมายและผู้ที่มีความสนใจ

คำสำคัญ: ยวสล่า; รูปแบบกระบวนการถ่ายทอด; การพัฒนาทักษะ; งานสล่าพุทธศิลป์รุ่นเยาว์

Abstract

The objectives of this study were, 1) to examine the process and skill transfer model of young Buddhist art craftsmen (Sala) in Phrae Province; 2) to transfer and develop the skills of young Buddhist art craftsmen in Phrae Province; and 3) to disseminate the knowledge of young Buddhist art craftsmen in Phrae Province to the public. This qualitative research was conducted using a Research and Development (R&D) and Action Research approach. The population and sample included a group of master craftsmen and artisans, a group of young craftsmen, and relevant organizations or agencies, with a total of 35 individuals. The research instruments used were focus group discussions, workshops, and knowledge extraction and problem analysis to determine the development direction of the process and skill transfer model for young Buddhist art craftsmen.

The research findings revealed that

1. The research findings revealed that the process of transmitting and developing skills in young Buddhist art artisans in Phrae Province employed a systems approach, synthesizing input factors, processes, output, control, and feedback.

2. Through the training of young novice craftsmen in Buddhist art, it was found that most participants gained a good understanding and proficiency in the skills of Buddhist

craftsmen. Some still lacked certain skills but were able to complete the tasks, albeit requiring further development of their skills and concentration during practical work, as well as more consistent practice time. As a result of this skill transfer and development, valuable intellectual works of Buddhist art were produced, including Thammasat, Busabok, Tungkradand, and carved wooden Buddha images.

3. The research team organized a Buddhist art forum to present research findings to the community. They invited individuals, organizations, and the general public to attend a lecture on the various processes involved in transmitting traditional Buddhist art skills in Phrae Province. Approximately 50 people participated in the event. The forum facilitated a knowledge-sharing session to explore strategies for developing Buddhist art skills, starting with identifying the root causes of the issues and working towards solutions at both the individual and community levels of Buddhist art in Phrae Province. The organizations that have utilized the research findings include Bowonvijjalai School in Rong Fong Subdistrict, Mueang Phrae District, Phrae Province; Tung Kwaw Temple in Tung Kwaw Subdistrict, Mueang Phrae District, Phrae Province; and Yang Noi Temple in Ko Ae Subdistrict, Khueng Nai District, Ubon Ratchathani Province. Additionally, Wat Rong Fong and Bowonvijjalai School have developed a learning center for traditional Buddhist arts, serving as a resource for the public and various organizations. The research project's activities have been incorporated into training programs to transfer knowledge to target groups and interested individuals.

Keywords: Young Buddhist Art Sala; The Model for the Process of Transferring; Development of Skills; Young Buddhist Art Work

บทนำ

การเผยแพร่ในรูปแบบของสถาปัตยกรรม ประติมากรรม จิตรกรรมต่าง ๆ แสดงให้เห็นถึงความเจริญรุ่งเรืองของพระพุทธศาสนาในแต่ละยุคสมัยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ผลงานทางด้านพุทธศิลป์เกิดจากความศรัทธาของคนในสังคมที่นับถือพระพุทธศาสนา เพื่อบันทึกความรู้ความเข้าใจในศาสนาพุทธ เพื่อเป็นการเผยแพร่หลักธรรมคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นการบันทึกกาลเวลา คุณค่า ความดี ความงาม ทำให้คนรุ่นหลังได้ตระหนักถึงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษที่ได้อุทิศช่วงเวลาในชีวิตของตนฝากไว้บนผืนแผ่นดิน (Kantasak, 2017) ศิลปะในพระพุทธศาสนา คือ ศิลปะที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาอันเกิดจากฝีมือของมนุษย์สร้างขึ้นโดยศิลปิน ที่ได้รับอิทธิพลและแรงจูงใจมาจากความเชื่อ ความเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธเจ้า หรือเหล่าพระสาวก ตลอดจนอิทธิพลแนวคิดคำสอนในพระพุทธศาสนาในมิติต่างๆ (Faculty

Mahachulalongkornrajavidyalaya university, 2018) งานพุทธศิลป์เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการเผยแผ่ คติธรรมความเชื่อ ความศรัทธาในทางพระพุทธศาสนาให้เป็นรูปธรรม ได้ผ่านกระบวนการลองผิดลองถูกจน เกิดความลงตัว ทั้งทางด้านศิลปะ และเรื่องราวทางพระพุทธศาสนา (Suthiphan, 1985) งานพุทธศิลป์ เป็น ผลงานที่แสดงถึงความพยายามสร้างขึ้นด้วยร่างกายและแรงใจในการสร้างสรรค์งานพุทธศิลป์ที่มีคุณค่าทาง วัฒนธรรมของชุมชนนั้น ๆ โดยเป็นเครื่องมือที่แสดงออกถึงความระลึกถึงพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ส่งผลให้งาน พุทธศิลป์เป็นส่วนสำคัญของวัฒนธรรมไทยที่สะท้อนลักษณะนิสัย บุคลิกภาพของคนไทย (Saijai, 2017) วัดเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชนโดยเฉพาะงานช่างศิลปะเพราะการสร้างสรรค์วัดให้มีความสวยงามก็เป็นเรื่อง สำคัญนอกจากจะเป็นสถานที่บำเพ็ญบุญแล้ววัดยังเป็นหน้าตาของชุมชนอีกด้วย (Kalayanamit, 1996)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวมานี้ คณะผู้วิจัยเห็นความสำคัญของการที่ถ่ายทอดและพัฒนาทักษะงานสล่า พุทธศิลป์รุ่นเยาว์ จังหวัดแพร่ ให้เกิดเป็นชุมทรัพย์ทางปัญญาภายใต้แนวคิดการเสริมสร้างคุณค่าให้เกิดมูลค่า บนฐาน พระพุทธศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม เพื่อเป็นการสืบทอดภูมิปัญญาทางพุทธศิลป์ และการสร้าง ยุว สล่าด้านงานพุทธศิลป์ให้คงอยู่ จะมีแนวทางที่เป็นรูปธรรมอย่างไร อันจะเป็นการตอบสนองความต้องการ ของคนในสังคมปัจจุบัน สอดคล้องกับพันธกิจของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในด้านการ ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมที่น่าสังคมไปสู่การพัฒนาปัญญาและคุณธรรม และองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยจะ ก่อให้เกิดประโยชน์ในเชิงวิชาการ ด้านการศึกษาภูมิปัญญางานพุทธศิลป์ของนักวิชาการ นักศึกษา เยาวชน ได้ เล็งเห็นความสำคัญแล้วเกิดความรักความหวงแหน และช่วยกันทำนุบำรุงรักษาให้คงความเป็นมรดกอัน ทรงคุณค่าสืบต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบกระบวนการถ่ายทอดทักษะงานสล่าพุทธศิลป์รุ่นเยาว์ จังหวัดแพร่
2. เพื่อถ่ายทอดและพัฒนาทักษะงานสล่าพุทธศิลป์รุ่นเยาว์ จังหวัดแพร่
3. เพื่อเผยแพร่ภูมิปัญญางานสล่าพุทธศิลป์รุ่นเยาว์ จังหวัดแพร่ สู่สาธารณะ

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยฉบับนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (R&D: Research & Development) ด้วยการสนทนา เฉพาะกลุ่ม (Focus-group Discussion) จัดกิจกรรมเชิงปฏิบัติการถ่ายทอดทักษะงานสล่าพุทธศิลป์รุ่นเยาว์ และถอดองค์ความรู้ ถอดบทเรียน และสภาพปัญหาของงานสล่าพุทธศิลป์ 4 ประเภท คือ การสร้างธรรมาสน์ บุษบก ตูมกระด้าง การแกะสลักพระพุทธรูปไม้

1. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลโดยใช้การสนทนาเฉพาะกลุ่มกับ กลุ่มปราชญ์และช่างภูมิปัญญางานพุทธศิลป์ จำนวน 11 รูป/คน กลุ่มจัดกิจกรรมเชิงปฏิบัติการถ่ายทอดและ การพัฒนาทักษะงานสล่าพุทธศิลป์รุ่นเยาว์ จำนวน 14 รูป/คน และการสนทนากลุ่มย่อยเพื่อถอดองค์ความรู้

ถอดบทเรียนและสภาพปัญหาเพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนารูปแบบกระบวนการและพัฒนาทักษะงานสละพุทธรศิลป์ จำนวน 10 รูป/คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบบันทึกการสนทนาเฉพาะกลุ่ม ครั้งที่ 1 กับกลุ่มปราชญ์และช่างภูมิปัญญางานพุทธรศิลป์

2.2 จัดกิจกรรมเชิงปฏิบัติการถ่ายทอดและพัฒนาทักษะงานสละพุทธรศิลป์รุ่นเยาว์

2.3 แบบบันทึกการสนทนาเฉพาะกลุ่ม ครั้งที่ 2 กับกลุ่มปราชญ์และช่างภูมิปัญญางานพุทธรศิลป์เพื่อถอดองค์ความรู้ ถอดบทเรียน

2.4 แบบประเมินการจัดเวทีแสดงผลงานของสละพุทธรศิลป์รุ่นเยาว์และเผยแพร่ข้อมูลสู่สาธารณชน

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 จัดสนทนากลุ่ม เพื่อระดมสมอง ในการสังเคราะห์องค์ความรู้ เพื่อพัฒนารูปแบบกระบวนการถ่ายทอดและพัฒนาทักษะงานสละพุทธรศิลป์ การจัดเวทีการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) แลกเปลี่ยนความรู้ในกลุ่มผู้เกี่ยวข้องกับรูปแบบและกระบวนการถ่ายทอดและการพัฒนาทักษะงานสละพุทธรศิลป์ จังหวัดแพร่ แบบคำถามการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

3.2 จัดกิจกรรมเชิงปฏิบัติการถ่ายทอดและการพัฒนาทักษะงานสละพุทธรศิลป์รุ่นเยาว์

3.3 จัดสนทนากลุ่ม เพื่อระดมสมอง ประเมินประสิทธิผลการจัดกิจกรรม และประเมินทักษะสละพุทธรศิลป์ ก่อนและหลังการอบรม การถอดบทเรียน และสังเคราะห์องค์ความรู้

3.4 จัดเวทีแสดงผลงานการพัฒนาทักษะสละงานพุทธรศิลป์ และเผยแพร่ข้อมูลสู่ชุมชนสาธารณะ

4. ขั้นตอนเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

คณะผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเองโดยใช้วัตถุประสงค์ของงานวิจัยเป็นหลัก 2 ชนิดประกอบด้วย แบบบันทึกการสนทนาเฉพาะกลุ่ม และแบบประเมินการจัดเวทีแสดงผลงานของสละพุทธรศิลป์รุ่นเยาว์

5. **ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล** เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการแบบ (R&D Research & Action Research) วิเคราะห์ข้อมูลโดยการพรรณนาความ

6. **การนำเสนอผลการวิจัย** เป็นการนำเสนอผลการวิจัยภายใต้ชุดองค์ความรู้ โดยการสังเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพทั้งในมิติของการจัดเสวนากลุ่มย่อย การจัดกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการ นำข้อมูลมาทำการสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องชัดเจน การจัดทำวิดีโอ วิดีทัศน์เผยแพร่สู่สาธารณชนบนสื่อออนไลน์ รวมไปถึงการจัดพิมพ์เป็นเอกสารรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษารูปแบบกระบวนการถ่ายทอดทักษะงานสละพุทธรศิลป์รุ่นเยาว์ จังหวัดแพร่ ผลการวิจัยพบว่า มีรูปแบบและกระบวนการถ่ายทอดและพัฒนาทักษะของงานสละโดยใช้วิธีการเชิง

ระบบ (Systems Approach) (Kathryn and David, 1998) ในการสังเคราะห์ รูปแบบและกระบวนการ ถ่ายทอดและพัฒนาทักษะงานสล่าหุ่นเยว่ ดังนี้

1) ปัจจัยนำเข้า (Input) คือ การกำหนดเป้าหมายในการถ่ายทอดงานสล่าหุ่นเยว่ การวิเคราะห์ผู้รับการถ่ายทอดงานสล่าหุ่นเยว่ การออกแบบชิ้นงานในการกำหนดกิจกรรมที่จะ ถ่ายทอดงานสล่าหุ่นเยว่ การพัฒนาทักษะงานสล่าหุ่นเยว่

2) กระบวนการ (Process) เป็นการกำหนดบทบาทของวิทยากรผู้ถ่ายทอดงานสล่าหุ่นเยว่ การสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ของสล่าหุ่นเยว่ ดำเนินกิจกรรมการถ่ายทอดงานสล่าหุ่นเยว่

3) ผลผลิต (Output) ประสิทธิภาพของชิ้นงานแต่ละชิ้น ความสวยงามและความคงทนของชิ้นงาน และทักษะความสามารถในการผลิตชิ้นงานแต่ละชิ้นของสล่าหุ่นเยว่

4) การควบคุม (Control) เป็นการตรวจสอบควบคุมการปฏิบัติงานการเรียนรู้ของสล่าหุ่นเยว่ การสอบถามเป็นระยะ ๆ ระหว่างดำเนินกิจกรรมเพื่อทวนสอบความเข้าใจในความรู้และทักษะที่ได้ จากถ่ายทอดองค์ความรู้ และการติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินงาน

5) ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) เป็นการนำข้อมูลของสล่าหุ่นเยว่จากการแสดงความคิดเห็น ในผลงานที่แสดงถึงความบกพร่องของการปฏิบัติงานมาวิเคราะห์และปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่บกพร่องให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ที่ 2 การถ่ายทอดและพัฒนาทักษะงานสล่าหุ่นเยว่ จังหวัดแพร่ ผลการวิจัยพบว่า จากการจัดกิจกรรมตามชุดกิจกรรมการเรียนรู้งานวิจัยซึ่งควบคุมโดยกลุ่มปราชญ์และช่างภูมิ ปัญญาท้องถิ่น ดังนี้

การทำธรรมาสน์ มีการกำหนดรูปแบบ วัดสัดส่วน ขนาดไม้ มีไม้ขนาดใหญ่ ประมาณ 30 เซนติเมตร หนา 5 เซนติเมตร ไม้ขนาดกลาง ไม้ขนาด 15 เซนติเมตร หนา 7 เซนติเมตร ยาวประมาณ 300 เซนติเมตร 400 เซนติเมตร และขนาดเล็กและไม้ขนาดเล็กประมาณ 7 เซนติเมตร ความหนา 4 เซนติเมตร ความยาว 300-400 เซนติเมตร การกำหนดเสาเสาย่อมุมไม้ 12 ตัวเสาหลักมี 12 ต้น ด้านในมุมจะมีเสา เรียกว่าเสาขอมหรือเสาเล็ก ช่วยยึดมุมภายในหนึ่งอีกด้านละ 2 เสา รวมแล้วหนึ่งมุมจะมี 5 เสา จะใช้เสา ทั้งหมด 20 เสา ด้านข้าง 3 ด้านที่ไม่ใช่ทางขึ้นธรรมาสน์ จะมีเสาขอมขนาดเล็กใช้ยึดตรงกลางอีกด้านละ 2 เสา ธรรมาสน์หนึ่งหลังจะใช้เสาทั้งหมด 26 เสา ขนาดของเสาอยู่ที่ เสาสี่เหลี่ยม 7 เซนติเมตร แต่งเป็นรูป บัวคว่ำบัวหงายติดกับเสา มีกาบตรงกลางเสา เป็นตัวครอบเรียกว่ากาบกลางเสา มีกาบบัวหัวเสาท้ายเสาหรือ หัวเสาดินเสา การกำหนดยอดจะใช้ไม้ขนาดกลาง เล็ก จะใช้ไม้แผ่นคือไม้ที่มีขนาดหนา 1.5 หรือ 1 เซนติเมตร ที่มีหน้าไม้ใหญ่พอสมควรขนาดกว้าง 10,15,20,30 เซนติเมตร ส่วนหลังคาจะลดหลั่นไปตามนั้น กำหนดชั้น แรกรับตัวปลายเสาที่ประกอบเป็นโครงหลังคา ตัวหลังคาเกือบเท่ากัน จะทำใหญ่ครอบอีกด้านละ 2 เซนติเมตร มุมก็ย่อมุม 12 เช่นเดียวกัน ตัวประกอบหลังคาจะมีรอยแยกอยู่ ใช้กะตัวนาครครอบหลังคา

การทำตุ๊กกระด้างมีขั้นตอนและกระบวนการในการทำโดยการเริ่มจากการคัดไม้เพราะตัวตุ๊กกระด้าง เองไม่นิยมใช้ไม้หลายแผ่น นิยมใช้ไม้แผ่นเดียวมาทำ ขนาดที่ทำเป็นตุ๊กกระด้าง จะใช้ไม้ประมาณ หน้าไม้กว้าง 40 ซม. ความหนา 5 ซม. ความยาวตั้งแต่ 300 ซม.ไปจนถึง 500 ซม. ถ้านับเป็นเมตรก็คือ 3 เมตร 4 เมตร

5 เมตร อันนี้คือไม้แผ่นเดียว การตัดไม้นิยมใช้ไม้สักหรือไม้มีแก่น ไม้ที่ไม่แข็งเกินไป ใช้ไม้ที่ทนทานต่อสภาพดินฟ้าอากาศนั้นก็คือไม้สัก เมื่อได้ไม้แล้วนำไม้นั้นมาปัดมารีดให้เรียบไม่มีเสี้ยน ไม่มีกาน้ำไม้นั้นมาวัดให้ได้ขนาดตามที่ต้องการ สเก็ดภาพ วาดภาพ ตามที่ต้องการ โดยส่วนใหญ่จะทำเป็นลายนาค ลายนาคเกี่ยวพันพฤษภา ลายนาคช้องนักษัตร 12 ราศี ส่วนหัวส่วนท้ายก็จะเป็นลายดอกไม้ ลายดอกเครือเถา ลายดอกพุดตาน ที่เห็นกันมากที่สุดก็คือลายนาค นาคเกี่ยวกัน แล้วแต่ขนาดของตุ้มที่ต้องการจะทำ แต่ถ้าใช้แบบนาคที่มีตัวใหญ่ ก็จำนวนคู่ก็จะไม่มาก ถ้าขนาดตัวเล็กก็จะมีจำนวนหลายตัวหลายคู่

การทำบุษบกมีวิธีการทำคล้าย ๆ กับการทำธรรมาสน์จะเพิ่มข้อมูลตรงที่ว่า ถ้าไม่ย่อมุมทำเป็นสี่เหลี่ยม ถ้ามีขนาดใหญ่ก็เพิ่มขยายความกว้างของฐาน ฐานเชิงหรือลดขนาด เพราะบุษบกจะมีทั้งใหญ่กว่าธรรมาสน์หรือเล็กกว่าธรรมาสน์ไม่สามารถที่จะบอกให้ชัดเจนได้เพราะธรรมาสน์ สร้างให้พอดีกับคนขึ้นนั่งเทศน์พื้นที่ตัวเรือนจะอยู่ที่ประมาณ 120 เซนติเมตร หรือ 150 เซนติเมตรไม่เกินนี้ ส่วนบุษบกจะมีขนาดเล็กตั้งแต่ 30 เซนติเมตร 50 เซนติเมตร 100 เซนติเมตร 200 เซนติเมตร อยู่ที่ขนาดของสถานที่ที่จะเอาไปใช้กับอะไร ใช้ประดิษฐานพระพุทธรูปก็จะใหญ่ตามขนาดของพระพุทธรูป ใช้ประดิษฐานพระธาตุก็จะขนาดเล็กกว่าธรรมาสน์ ถ้าใช้ประดิษฐานคัมภีร์ในการแห่ ถ้าเยอะก็ต้องขนาดใหญ่อย่างนี้ เป็นต้น

การทำพระพุทธรูปไม้แกะสลัก อันดับแรกศึกษารูปแบบของพระพุทธรูปที่จะทำการแกะสลักเพราะที่จะทำมีทั้งพระพุทธรูปปางคันฉัตร พระปางคันฉัตรยืนเป็นพระประจำวันเกิดวันอาทิตย์ วันจันทร์ วันพุธ วันศุกร์ พระพุทธรูปปางคันฉัตรจะเป็นวันพฤหัสบดี วันเสาร์ ปางคันฉัตรปรกหรือทางสะดุ้งมารหรือปางคันฉัตรวิชัย ส่วนพระนอนก็มีปางคันฉัตรวันอังคาร หลังจากนั้นดูวัสดุที่จะเอามาแกะสลักก็คือไม้สัก เพราะหาง่ายและเนื้อไม้ก็ไม่แข็งเกินไป ทนทานต่อดิน ฟ้า อากาศ การกำหนดวัดสัดส่วนพระพุทธรูปยืน จะเป็น 7 ส่วน ถ้าเป็นพระพุทธรูปนั่งก็จะวัดเป็น 4 ส่วน ในขั้นตอนนี้จะพูดถึงการทำพระพุทธรูปยืน พระพุทธรูปยืนวัด 7 ส่วน ที่ทำก็คือปางคันฉัตรวันเกิดประจำวันอาทิตย์ซึ่งถือว่าเป็นวันแรกในบรรดา 7 วัน และวันอาทิตย์นี้เองแต่มีคตินิยมที่แสดงถึงความกตัญญูตบเทวที่ที่พระพุทธรูปเจ้าทรงบำเพ็ญในขณะที่ตรัสรู้แล้วในสัปดาห์แรก เสวยวิมุตติสุขภายใต้ต้นศรีมหาโพธิ์แสดงกตัญญูตบเทวที่ต่อพระศรีมหาโพธิ์ซึ่งเป็นบริโภคนัยนี้หรือเป็นสหชาติแต่ด้วยพระเนตรที่ไม่กระพริบถึง 7 วัน 1 สัปดาห์ และพระจันทร์เพื่อให้เกิดความปลอดภัย

วัตถุประสงค์ที่ 3 การเผยแพร่ภูมิปัญญางานสล่าพุทธศิลป์รุ่นเยาว์ จังหวัดแพร่สู่สาธารณะ ผลการวิจัยพบว่า มีการเผยแพร่งานสล่าพุทธศิลป์รุ่นเยาว์ที่หลากหลาย ดังนี้

การจัดเวทีสู่ชุมชนเพื่อเผยแพร่งานวิจัย คณะผู้วิจัย ทำการติดต่อพื้นที่วิจัยเพื่อจัดเวทีงานพุทธศิลป์ คืบข้อมูลการวิจัยให้กับชุมชน โดยนิมนต์และเรียนเชิญบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่วิจัย ชุมชนใกล้เคียง และองค์กรต่าง ๆ ได้แก่ ผู้ว่าราชการจังหวัดแพร่ โรงเรียนพระปริยัติธรรมในจังหวัดแพร่ คณะสงฆ์จังหวัดแพร่ วิทยาลัยชุมชนแพร่ สำนักงานพระพุทธศาสนาประจำจังหวัดแพร่ ผู้นำท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลร่องฟอง ผู้นำพื้นที่ประกอบด้วย กำนันตำบลร่องฟอง ผู้ใหญ่บ้านร่องฟอง และมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่ และประชาชนทั่วไป เข้าร่วมประชุมฟังการบรรยายองค์ความรู้เกี่ยวกับรูปแบบและกระบวนการถ่ายทอดงานสล่าพุทธศิลป์จังหวัดแพร่ประมาณ 50 รูป/คน โดยพระมหาสิทธิชัย ขยสิทธิ,ดร. หัวหน้าแผนโครงการวิจัยชุดนี้ได้นำเสนอข้อมูลกระบวนการถ่ายทอดและพัฒนา

ทักษะงานสล่าพุทธศิลป์รุ่นเยาว์ จังหวัดแพร่ และร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการหาแนวทางถ่ายทอดพัฒนาทักษะและการอนุรักษ์งานพุทธศิลป์โดยเริ่มจากหาสาเหตุของปัญหาไปสู่การแก้ปัญหาทั้งในระดับบุคคลและระดับภาพรวมของงานพุทธศิลป์จังหวัดแพร่ ใช้วิธีการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันโดยได้การสนทนาข้อมูลและอธิบายขยายความในบางประเด็นเพื่อให้เวทีสนทนาได้เข้าใจในกระบวนการถ่ายทอดพัฒนาทักษะงานสล่าพุทธศิลป์ มีหน่วยงาน องค์กรที่นำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ ได้แก่ โรงเรียนพระปริยัติธรรม บวรวิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา ตำบลร่องฟอง อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ วัดทุ่งกวาว ตำบลทุ่งกวาว อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ และวัดยางน้อย ตำบลก่อเอ้ อำเภอเชื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี และการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญา โดยทางวัดร่องฟองและโรงเรียนบวรวิทยาลัยได้นำผลงานสล่าพุทธศิลป์ไปสร้างห้องเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาเมืองแพร่ โดยนำชุดการเรียนรู้งานวิจัยเพื่อไปอบรมและถ่ายทอดให้แก่กลุ่มเป้าหมายและผู้ที่มีความสนใจ

องค์ความรู้ใหม่

การถ่ายทอดและพัฒนาทักษะงานสล่าพุทธศิลป์รุ่นเยาว์ จังหวัดแพร่ รูปแบบกระบวนการถ่ายทอดและพัฒนาทักษะงานสล่าพุทธศิลป์รุ่นเยาว์ จังหวัดแพร่ และการเผยแพร่ภูมิปัญญางานสล่าพุทธศิลป์รุ่นเยาว์ จังหวัดแพร่สู่สาธารณะ ซึ่งสามารถได้องค์ความรู้ใหม่ ดังนี้

1. ได้รูปแบบกระบวนการถ่ายทอดและพัฒนาทักษะงานสล่าพุทธศิลป์รุ่นเยาว์จังหวัดแพร่โดยการสังเคราะห์ตามแนวคิดวิธีระบบ (Systematic Approach) คือ 1. ป้อนข้อมูลเข้า (Input) องค์ประกอบที่เป็นป้อนข้อมูลเข้า ในรูปแบบกระบวนการถ่ายทอดองค์ความรู้ทักษะงานสล่าพุทธศิลป์สู่ยุวสลา 2. กระบวนการ (Process) องค์ประกอบของกระบวนการ โดยการสร้างความสนใจให้แก่ผู้เรียน 3. ผลผลิต (Output) ประสิทธิภาพของชิ้นงานแต่ละชิ้นความสวยงามและความคงทนของชิ้นงาน และทักษะความสามารถในการผลิตชิ้นงานแต่ละชิ้นของสล่าพุทธศิลป์รุ่นเยาว์ 4. การควบคุม (Control) การตรวจสอบควบคุมการปฏิบัติงานการเรียนรู้ของสล่าพุทธศิลป์รุ่นเยาว์ ตรวจสอบความเข้าใจของสล่าพุทธศิลป์รุ่นเยาว์เป็นระยะๆ ไปในแต่ละชิ้นงาน และ 5. ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) เป็นการนำข้อมูลของสล่าพุทธศิลป์รุ่นเยาว์จากการแสดงความคิดเห็นเป็นในผลงานที่แสดงถึงความบกพร่องของการปฏิบัติงานมาวิเคราะห์และปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่บกพร่องให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

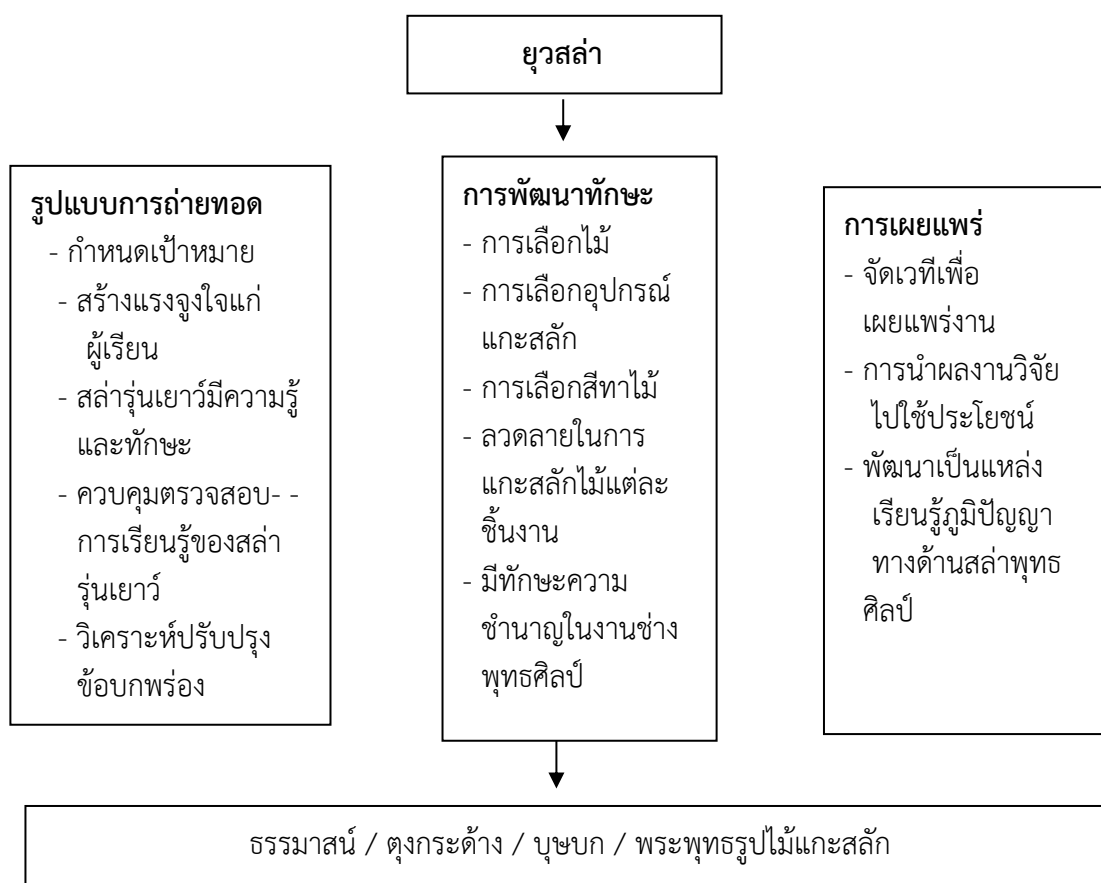
2. การถ่ายทอดและพัฒนาทักษะงานสล่าพุทธศิลป์รุ่นเยาว์ 4 กิจกรรม ผลการวิจัย พบว่ากลุ่มเป้าหมายคือ สามเณรนักเรียนชายสิบหมู่ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนบวรวิทยาลัยจังหวัดแพร่ จำนวน 10 รูป

1) สามเณรส่วนใหญ่ได้รับความรู้ ความเข้าใจ และมีเทคนิคในการสร้างสรรค์ผลงาน อีกทั้งทักษะความชำนาญในงานสล่าพุทธศิลป์เป็นอย่างดี

2) มีบางส่วนของสามเณรที่ยังไม่ค่อยมีทักษะมาก แต่ก็สามารถทำงานสล่าพุทธศิลป์ได้

3) มีเทคนิคในการถ่ายทอดผลงานที่เกิดจากการเพิ่มทักษะและสมาธิในการลงมือปฏิบัติงาน และการฝึกปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการพัฒนาทักษะของสามเณรในอนาคต

3. การเผยแพร่ภูมิปัญญางานสล่าพุทธศิลป์รุ่นเยาว์ ได้แก่ 1) การจัดเวทีสู่ชุมชนเพื่อเผยแพร่งาน คณะผู้วิจัยได้จัดเวทีโดยนิมนต์และเรียนเชิญหน่วยงานและองค์กรต่าง เข้าร่วมสนทนาและฟังการบรรยายองค์ความรู้เกี่ยวกับรูปแบบและกระบวนการถ่ายทอดงานสล่าพุทธศิลป์จังหวัดแพร่ ซึ่งได้มีประชาชนทั่วไป และเจ้าคณะพระสังฆาธิการในจังหวัดแพร่ เยี่ยมชมและให้ข้อคิดเป็นจำนวนมาก 2) มีหน่วยงาน องค์กรที่นำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ ได้แก่ โรงเรียนพระปริยัติธรรมบวรวิศาลย์ แผนกสามัญศึกษา ตำบลร่องฟอง อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ วัดทุ่งกวาว ตำบลทุ่งกวาว อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ และวัดยางน้อย ตำบลก่อเอ้ อำเภอเชื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี 3) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญา โดยทางวัดร่องฟองและโรงเรียนบวรวิศาลย์ได้นำผลงานสล่าพุทธศิลป์ไปสร้างห้องเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาเมืองแพร่ โดยนำชุดการเรียนรู้งานวิจัยเพื่อไปอบรมและถ่ายทอดให้แก่กลุ่มเป้าหมายและผู้ที่มีความสนใจ

แผนภูมิที่ 1 สรุปองค์ความรู้

อภิปรายผลการวิจัย

การถ่ายทอดและพัฒนาทักษะงานสล่าพุทธศิลป์รุ่นเยาว์ จังหวัดแพร่ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 รูปแบบกระบวนการถ่ายทอดและพัฒนาทักษะงานสล่าพุทธศิลป์รุ่นเยาว์ จังหวัดแพร่ พบว่า มีรูปแบบและกระบวนการถ่ายทอดและพัฒนาทักษะของงานสล่าโดยใช้วิธีการเชิงระบบ (Systematic Approach) ในการสังเคราะห์ ได้แก่ 1) ปัจจัยนำเข้า (Input) คือ การสำรวจความต้องการจำเป็นของกลุ่มเป้าหมาย การวิเคราะห์ผู้รับการถ่ายทอดงานสล่าพุทธศิลป์รุ่นเยาว์ 2) กระบวนการ (Process) คือ การกำหนดบทบาทของวิทยากรผู้ถ่ายทอดงานสล่าพุทธศิลป์ ให้มีบทบาทในให้ความรู้ และควบคุมกิจกรรมงานสล่าพุทธศิลป์ให้ดำเนินการไปตามแผน สอดคล้องกับงานวิจัยของ (Thammachai, 2018) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง การสืบทอดและการสร้างงานช่างพุทธศิลป์ล้านนา : กรณีศึกษางานช่างฝีมือพระเบญจมีน สุตา จากงานพุทธศิลป์วัดหาดนาค ตำบลสบเตี๊ยะ อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การสืบทอดและการสร้างงานช่างพุทธศิลป์ล้านนา ในวัดหาดนาค เป็นงานช่างไม้ที่มีความมุ่งหมาย ในการฝึกหัดให้กับพระภิกษุสามเณร และศิษย์ที่สนใจ 3) ผลผลิต (Output) เป็นผลผลิตของรูปแบบกระบวนการถ่ายทอดงานสล่าพุทธศิลป์จากงานวิจัยให้แก่สามเณรนักเรียนช่างสิบหมู่ในการทำงานสล่าพุทธศิลป์ จนสำเร็จเป็นพุทธศิลป์ที่มีความสวยงาม มีลวดลายวิจิตรพิสดารและความอ่อนช้อยตามเอกลักษณ์งานพุทธศิลป์ จังหวัดแพร่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ (Phrakru Sutthayaporn(Kheawsuk) and Chaiyaphum, 2016) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษากระบวนการสืบทอดงานพุทธศิลป์นครลำปาง” ผลการวิจัยพบว่า การแสดงออกต่องานพุทธศิลป์นครลำปางของชาวลำปาง เกิดขึ้นจากกำลังศรัทธาในพระรัตนตรัย และเชื่อในอาณิสย์ กำลังศรัทธาในพระรัตนตรัยเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งในการสร้างสรรค์และสืบทอดงานพุทธศิลป์ให้คงอยู่ และปัจจัยที่สร้างความสำเร็จในการสืบทอดงานพุทธศิลป์นครลำปาง ก็คือความมีศรัทธา ความเชื่อมั่นตนเอง มีความอดทน เสียสละ ความสนใจวิธีการสืบทอดงานพุทธศิลป์ การจินตนาการ ความมุ่งมั่น การกล้าตัดสินใจ และความสนใจ 4) การควบคุม (Control) การตรวจสอบและควบคุมดำเนินกิจกรรมของสามเณรช่างสิบหมู่ที่เข้ารับการถ่ายทอดการลงมือทำงานพุทธศิลป์ที่ไม่เป็นไปตามแผน 5) ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) เป็นการนำข้อมูลป้อนกลับในรูปแบบกระบวนการถ่ายทอดงานสล่าพุทธศิลป์ให้แก่สามเณรนักเรียนช่างสิบหมู่ วิเคราะห์หาความบกพร่องเพื่อปรับปรุงแก้ไขรูปแบบกระบวนการถ่ายทอดองค์ความรู้จากงานวิจัยให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การถ่ายทอดและพัฒนาทักษะงานสล่าพุทธศิลป์รุ่นเยาว์ จังหวัดแพร่ พบว่า การทำธรรมาสันให้สามเณรนักเรียนช่างสิบหมู่ โดยมีขั้นตอนและกระบวนการ ดังนี้ กำหนดรูปแบบ วัดสัดส่วน เช่น ฐาน ความสูง พื้นที่ที่จะนำไปตั้ง เติริยมไม้ ขั้นตอนของการเติริยมไม้ ไม้ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง ขนาดเล็ก ไม้ขนาดใหญ่ 30 เซนติเมตร ความหนา 5 เซนติเมตร ความยาว 300 เซนติเมตร หรือ 400 เซนติเมตร ขนาดที่ 2 คือ ไม้ขนาด 15 เซนติเมตร หนา 7 เซนติเมตร ยาว 300 เซนติเมตร 400 เซนติเมตร และไม้ขนาดเล็ก 7 เซนติเมตร ความหนา 4 เซนติเมตร ความยาว 300-400 เซนติเมตร ไม้ทั้งหมดต้องนำมาวัดหรือปิดให้ได้ขนาดเท่ากันทั้งหมด ขนาดธรรมาสันมีขนาดฐานล่างกว้างที่สุด 180 เซนติเมตรทั้ง 4

ด้านเท่ากันโดยไม่มีการย่อมุม ทำเป็นสี่เหลี่ยมใช้ไม้ขนาดใหญ่ที่มีความสูงของหน้าไม้ 20 เซนติเมตร ถึง 30 เซนติเมตรตามขนาดที่ต้องการ

การทำตุ๊กกระด้าง พบว่า การถ่ายทอดตุ๊กกระด้างมีกรรมวิธีการถ่ายทอดการทำตุ๊กกระด้าง โดยเริ่มจากการคัดไม้เพราะตัวตุ๊กกระด้างเอง ไม่นิยมใช้ไม้หลายแผ่น นิยมใช้ไม้แผ่นเดียวมาทำ ขนาดที่ทำเป็นตุ๊กกระด้าง จะใช้ไม้กว้าง 40 เซนติเมตร ความหนา 5 เซนติเมตร ความยาวตั้งแต่ 300 เซนติเมตร ไปจนถึง 500 เซนติเมตร ใช้ไม้แผ่นเดียว การคัดไม้ไม่นิยมใช้ไม้สักหรือไม้มีแก่น ไม้ที่ไม่แข็งเกินไป ใช้ไม้ที่ทนทานต่อสภาพดินฟ้าอากาศ คือ ไม้สัก

การทำบุษบกมีวิธีการทำคล้าย ๆ กับวิธีการทำธรรมาสน์จะเพิ่มข้อมูลตรงที่ว่า ถ้าไม่ย่อมุมก็คือทำเป็นสี่เหลี่ยม ถ้ามีขนาดใหญ่ก็คือเพิ่มความกว้างของฐาน ฐานเฉียงหรือลดขนาด เพราะบุษบกจะมีทั้งใหญ่กว่าธรรมาสน์หรือเล็กกว่าธรรมาสน์ไม่สามารถที่จะบอกให้ชัดเจนได้เพราะธรรมาสน์สร้างให้พอดีกับคนขึ้นนั่ง เทคนิพื้นี่ตัวเรือนประมาณ 120 เซนติเมตร หรือ 150 เซนติเมตร ส่วนบุษบกจะมีขนาดเล็กตั้งแต่ 30 เซนติเมตร ถึง 200 เซนติเมตร ขึ้นอยู่กับที่จะใช้กับงานอะไร ใช้ประดิษฐานพระพุทธรูปก็จะใหญ่ตามขนาดของพระพุทธรูป ใช้ประดิษฐานพระธาตุก็จะขนาดเล็กกว่า เป็นต้น ส่วนยอดและหลังคา ถ้าเป็นของเมืองแพร่ก็จะมีวิธีการทำเหมือนกับวิธีการทำธรรมาสน์

การทำพระพุทธรูป พระพุทธรูปที่จะทำการแกะสลัก จะมีทั้งพระพุทธรูปปรางค์ยืนและนั่ง ปรางค์ยืนเป็นพระประจำวันเกิดวันอาทิตย์ วัสดุที่จะเอามาแกะสลักก็คือไม้สัก เพราะหาง่ายและเนื้อไม้ไม่แข็งเกินไป ทนทานต่อดิน ฟ้า อากาศ การกำหนดวัดสัดส่วนพระพุทธรูปยืน จะเป็น 7 ส่วน ที่ทำคือปรางค์วันเกิดประจำวันอาทิตย์ซึ่งถือว่าเป็นวันแรกในบรรดา 7 วัน และวันอาทิตย์มีคตินิยมที่แสดงถึงความกตัญญูทวดเวทีที่พระพุทธรเจ้าทรงบำเพ็ญในขณะตรัสรู้แล้วในสัปดาห์แรก

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 การเผยแพร่งานสล่าพุทธศิลป์รุ่นเยาว์ จังหวัดแพร่สู่สาธารณะ มีการจัดกิจกรรมถ่ายทอดและพัฒนาทักษะงานสล่าพุทธศิลป์ให้แก่สามเณรนักเรียนช่างสิบหมู่ได้เรียนรู้และลงมือปฏิบัติงานสามารถทำงานได้สำเร็จเป็นชิ้นงานที่สมบูรณ์ มีจิตเวทงานพุทธศิลป์คืนข้อมูลให้กับชุมชน โดยนิมนต์และเรียนเชิญบุคคลและหน่วยงาน และองค์กรต่าง ๆ เข้าร่วมประชุมฟังการบรรยายองค์ความรู้เกี่ยวกับรูปแบบและกระบวนการถ่ายทอดงานสล่าพุทธศิลป์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ (Lanwong, Phrapanuwat Chantawattano and Phramahaphirat Korn Angsumalee (2020) ศึกษาวิจัยเรื่อง พุทธศิลป์ : คุณค่าและอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตของประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า คุณค่าและอิทธิพลของพุทธศิลป์นั้นพบว่า พระพุทธรูปส่งผลต่อความเชื่อความเลื่อมใสศรัทธาของคนในชุมชน ยึดถือเป็นพระพุทธรูปคู่บ้านคู่เมืองของพื้นที่นั้นๆ ทำให้เกิดความสันติสุขสงบร่มเย็นเกิดขึ้นในชุมชนและสังคม เกิดความสมัครสมานสามัคคีของคนในชุมชน เกิดการท่องเที่ยวอันเป็นผลมาจากวัฒนธรรมประเพณีที่มีการจัดติดต่อกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

นอกจากนี้ ทางวัดร่องพองและโรงเรียนบวรวิศาลัยนำผลงานวิจัยไปสร้างหอเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาเมืองแพร่ได้กระจายองค์ความรู้ให้กับสาธารณชน องค์กรต่าง ๆ โดยใช้ชุดความรู้งานวิจัยอบรมและถ่ายทอดให้แก่กลุ่มเป้าหมายและผู้ที่มีความสนใจ สอดคล้องกับงานวิจัย Phrakru Phattharajittaporn,

Phramahasuporn Rakkhitadhammo, and Phrayutthana Athichitto (2020) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการส่งเสริมการอนุรักษ์พุทธศิลป์ของอุโบสถในจังหวัดนครราชสีมา” ผลการวิจัยพบว่า พื้นที่เป้าหมายโดยเฉพาะอุโบสถย่อมมีความสำคัญต่อชุมชนอย่างยิ่งในการประกอบพิธีกรรมทางศาสนา แต่มีสิ่งหนึ่งที่ระดับตกต่ำให้เข้ากับเรื่องราวในพระพุทธศาสนา คือ พุทธศิลป์ของโบสถ์ที่จะส่งเสริมให้เกิดความเชื่อ ความศรัทธา วิจิตรตระการงดงามทางด้านจิตใจ ความสำคัญของพุทธศิลป์ของอุโบสถในจังหวัดนครราชสีมา พุทธศิลป์ของโบสถ์ที่ปรากฏมีความสำคัญต่อพระพุทธศาสนาเกี่ยวกับความเชื่อ ความศรัทธาและประวัติ เรื่องราวของพุทธศิลป์ที่นำมาประดับในโบสถ์หรือสร้างสรรค์จะต้องไม่ผิดเพี้ยนและสามารถพัฒนารูปแบบไปสู่ โบสถ์อื่น ๆ ได้

สรุป

การถ่ายทอดและพัฒนาทักษะงานสล่าพุทธศิลป์รุ่นเยาว์ จังหวัดแพร่ เป็นการวิจัยและพัฒนาซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาทักษะงานสล่าพุทธศิลป์รุ่นเยาว์ จังหวัดแพร่ ผลการวิจัยได้รูปแบบกระบวนการถ่ายทอดและพัฒนาทักษะงานสล่าพุทธศิลป์รุ่นเยาว์ จังหวัดแพร่โดยสังเคราะห์ตามแนวคิดวิธีระบบ คือ 1. ปัจจัยนำเข้า (Input) 2. กระบวนการ (Process) 3. ผลผลิต (Output) 4. การควบคุม (Control) และ 5. ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) อีกทั้งจัดกิจกรรมถ่ายทอดและพัฒนาทักษะงานสล่าพุทธศิลป์ให้แก่สามเณรนักเรียนข้างสิบหมู่ โรงเรียนบวรวิชาลัย ตำบลร่องฟอง อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ จำนวน 10 รูป เกี่ยวกับการทำธรรมาสน์ การทำตุ๊กกระด้าง การทำบุษบกและการทำพระพุทธรูปไม้แกะสลัก และได้เผยแพร่ภูมิปัญญางานสล่าพุทธศิลป์รุ่นเยาว์โดยการจัดเวทีสู่ชุมชนเพื่อเผยแพร่งานวิจัยสู่ชุมชนโดยนิมนต์และเรียนเชิญหน่วยงานและองค์กรต่าง เข้าร่วมสนทนาและฟังการบรรยายองค์ความรู้ หน่วยงาน องค์กรที่นำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ ได้แก่ โรงเรียนบวรวิชาลัย ตำบลร่องฟอง อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ วัดทุ่งกวาว ตำบลทุ่งกวาว อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ และวัดยางน้อย ตำบลก่อเอ้ อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดอุบลราชธานี จนสามารถพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญา โดยนำชุดการเรียนรู้งานวิจัยเพื่อไปอบรมและถ่ายทอดให้แก่กลุ่มเป้าหมายและผู้ที่มีความสนใจ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ได้รูปแบบกระบวนการถ่ายทอดและพัฒนาทักษะงานสล่าพุทธศิลป์รุ่นเยาว์ในจังหวัดแพร่โดยการสังเคราะห์ตามแนวคิดวิธีระบบ (Systematic Approach) ซึ่งประกอบด้วย:

1) ปัจจัยนำเข้า (Input): องค์ประกอบที่เป็นปัจจัยนำเข้าในรูปแบบกระบวนการถ่ายทอดองค์ความรู้ทักษะงานสล่าพุทธศิลป์สู่ยุวสล่า

2) กระบวนการ (Process): องค์ประกอบของกระบวนการ โดยการสร้างความสนใจให้แก่ผู้เรียน

3) ผลผลิต (Output): ประสิทธิภาพของชิ้นงานแต่ละชิ้น รวมถึงความสวยงามและความคงทนของชิ้นงาน และทักษะความสามารถในการผลิตชิ้นงานแต่ละชิ้นของสละพุทธศิลป์รุ่นเยาว์

4) การควบคุม (Control): การตรวจสอบควบคุมการปฏิบัติงานการเรียนรู้ของสละพุทธศิลป์รุ่นเยาว์ ตรวจสอบความเข้าใจของสละพุทธศิลป์รุ่นเยาว์เป็นระยะๆ ในแต่ละชิ้นงาน

5) ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback): การนำข้อมูลจากการแสดงความคิดเห็นในผลงานที่แสดงถึงความบกพร่องของการปฏิบัติงานมาวิเคราะห์และปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่บกพร่องให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ดังนั้น วัดร่องฟอง และโรงเรียนบวรวิทยาลัยควรนำไปใช้ดำเนินการ ดังนี้

(1) ควรส่งเสริมทางด้านงบประมาณให้เพียงพอต่อความต้องการในการพัฒนาศูนย์สละจังหวัดแพร่

(2) ควรส่งเสริมทางด้านทักษะการแกะสลักลายใหม่ๆ ให้กับยุวสละเพื่อเพิ่มความหลากหลายทางด้านการแกะสลักให้มีความสวยงามมากขึ้น

(3) ควรส่งเสริมทางด้านวิชาการความรู้ทางด้านเทคนิคใหม่ๆ หรือด้านการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า การถ่ายทอดและพัฒนาทักษะงานสละพุทธศิลป์รุ่นเยาว์ใน 4 กิจกรรม ได้แก่ การทำธรรมาสัน การทำตุ๊กตาระด้าง การทำบุษบก และการทำพระพุทธรูปไม้แกะสลัก มีกลุ่มเป้าหมายคือ สามเณรนักเรียนช่างสิบหมู่ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนบวรวิทยาลัย ตำบลร่องฟอง อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ จำนวน 10 รูป ซึ่งสามเณรนักเรียนช่างสิบหมู่ส่วนใหญ่ได้รับความรู้ความเข้าใจ และมีทักษะความชำนาญในงานสละพุทธศิลป์ได้เป็นอย่างดี มีบางส่วนที่ยังไม่ค่อยมีทักษะมาก แต่ก็สามารถทำงานสละพุทธศิลป์ได้ เพียงแต่ต้องเพิ่มทักษะและสมาธิในการลงมือปฏิบัติงานช่าง และมีเวลาในการลงมือทำอย่างต่อเนื่องมากยิ่งขึ้น ดังนั้น โรงเรียนบวรวิทยาลัยควรนำไปใช้ดำเนินการ ดังนี้

1) สามารถนำไปพัฒนาทักษะงานสละพุทธศิลป์เมืองแพร่ให้กับสามเณรนักเรียนที่กำลังเรียนในระดับมัธยมศึกษาให้เป็นผู้มีขีดความสามารถในแกะสลักงานพุทธศิลป์ได้อย่างชำนาญและนักเรียนสามารถนำไปประกอบสัมมาชีพได้อย่างแท้จริง

2) ประสานกับผู้นำชุมชนให้นำผลการวิจัยไปปรับปรุงการพัฒนาชุมชนทางด้านการพัฒนาอาชีพให้กับชุมชนในด้านของงานสละพุทธศิลป์จังหวัดแพร่ให้ชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า การเผยแพร่ภูมิปัญญางานสละพุทธศิลป์รุ่นเยาว์ ดังนี้

1) การจัดเวทีสู่ชุมชนเพื่อเผยแพร่งาน: คณะผู้วิจัยได้จัดเวทีโดยนิมนต์และเรียนเชิญหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ เข้าร่วมสนทนาและฟังการบรรยายองค์ความรู้เกี่ยวกับรูปแบบและกระบวนการถ่ายทอดงานสละพุทธศิลป์ในจังหวัดแพร่ มีประชาชนทั่วไปและเจ้าคณะพระสังฆาธิการในจังหวัดแพร่เข้าร่วมเยี่ยมชมและให้ข้อคิดเป็นจำนวนมาก

2) การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์: หน่วยงานและองค์กรที่นำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ ได้แก่ โรงเรียนพระปริยัติธรรมบวรวิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา ตำบลร่องฟอง อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่, วัดทุ่ง

กวาว ตำบลทุ่งกวาว อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่, และวัดยางน้อย ตำบลก่อเอ้ อำเภอเชียงใน จังหวัดอุบลราชธานี

3) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญา: วัดร่องพองและโรงเรียนบวรวิทยาลัยได้นำผลงานสถาปัตยกรรมศิลปกรรมไปสร้างห้องเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาเมืองแพร่ โดยนำชุดการเรียนรู้งานวิจัยไปอบรมและถ่ายทอดให้แก่กลุ่มเป้าหมายและผู้สนใจ ดังนี้ วัดร่องพอง วัดทุ่งกวาว วัดยางน้อย จังหวัดอุบลราชธานี และโรงเรียนบวรวิทยาลัย ควรนำไปใช้ในการดำเนินการ ดังนี้ เป็นการเปิดโลกทัศน์ทางด้านพุทธศิลป์จังหวัดแพร่ให้กับหน่วยงาน องค์กร ประชาชนและเจ้าคณะพระสังฆาธิการได้รับรู้ อีกทั้ง ได้เพิ่มแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับผลงานด้านพุทธศิลป์จังหวัดแพร่ได้กับชาวโลกได้เข้าไปศึกษาอีกด้วย

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1 ควรศึกษาเพิ่มเติมในส่วนของการขยายโอกาสให้กับประชาชนทั่วไปที่มีความสนใจได้เรียนรู้ร่วมกับยุวสถา เพื่อเป็นการส่งเสริมอาชีพ

2.2 ควรศึกษาการส่งเสริมการให้ชุมชนมีส่วนในการส่งเสริมทักษะงานสถาปัตยกรรมศิลปกรรมเมืองแพร่เพื่อให้เป็นธุรกิจของชุมชนแบบยั่งยืน

References

- Faculty Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (2018). *Buddhist art*. Phra Nakhon Si Ayutthaya: Mahachulalongkornrajavidyalaya Printing House, 2018.
- Kalayanamit, C. (1996). *Traditional Thai architecture*. Bangkok: Association of Siamese Architects, 1996.
- Kathryn & David. (1998). *System Theory (System Theory)*.
- Kantasak, M. (2017). *Lanna Buddhist Art: Concepts, Values, Gratation to Strengthen the Spirit and Learning of Society. (Research report)*. Chiang Rai Buddhist College: Mahachulalongkornrajavidyalaya University 2017.
- Lanwong , A., Phrapanuwat Chantawattano & Phramahaphirat Korn Angsumalee. (2020). *Buddhist Art: Value and Influence on People's Lives In the northeastern region. Journal of Buddhist Education and Research: JBER*, 6(2), 265-272.
- Phrakru Phattharajittaporn, Phramahasuporn Rakkhitadhammo, and Phrayutthana Athichitto (2020). *Form of promoting the conservation of Buddhist arts of the chapel in Nakhon Ratchasima Province. MCU Ubonparitharat Journal*, 5(2), 32-42.

- Phrkru Sutchayaporn (Kheawsuk) & Chaiyaphum, A. (2016). A study of the process of inheriting Buddhist arts in Nakhon Lampang. *Journal of ASEAN Buddhist Studies*,1(1), 73-92.
- Saijai, K. (2017). The relationship between the internal supervision process and the skills of creating learning management plant at Suphanburi Technical College. *Journal of Humanities and Social Sciences Rajapuek University*, 3(3), 130-142.
- Sutthiphan. A. (1985). Popular art. Bangkok: Sa Paper Publishing House. Bangkok: Sa Paper Publishing House.
- Thammachai, M. (2018). *Inheritance and creation of Lanna Buddhist art work: A case study of Benjimin Suta artisan work from Buddhist art work at Hat Nak Temple Sop Tia Subdistrict Chom Thong District Chiang Mai Province*. (Master's Thesis). Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Ayutthaya.

การใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของ
นักศึกษามหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

THE APPLICATION OF THE SUFFICIENCY ECONOMY PHILOSOPHY AFFECTING
THE DEVELOPMENT OF STUDENTS' QUALITY OF LIFE AT
NORTH BANGKOK UNIVERSITY

¹วิยะดา วรานนท์วนิช และ ²วัลภา คงพัทะ
¹Wiyada Waranonwanich, and ²Wanlapa Kongpua
¹มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

¹North Bangkok University, Thailand

Received:2024-05-22

Revised:2024-08-07

Accepted:2024-08-20

¹Corresponding Author's Email: wiyada.wa@northbkk.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1.การใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษามหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ 2. การพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ 3. การใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาปริญญาตรี คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ จำนวน 198 คน โดยการสุ่มแบบอาศัยความน่าจะเป็นแบบชั้นภูมิ แบ่งตามชั้นปีการศึกษา หลังจากนั้นทำการสุ่มอย่างง่าย ด้วยวิธีจับสลาก ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบปกติ ผลการวิจัยพบว่า

1. การใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษามหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก
2. การพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง
3. การใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษาในด้านความพอประมาณ (X_1) ด้านความมีเหตุผล (X_2) และด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี (X_3) สามารถร่วมกันอธิบายการเปลี่ยนแปลงการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพในทิศทางเดียวกัน ได้ร้อยละ 69.00 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสามารถเขียนเป็นสมการได้ ดังนี้

สมการคะแนนดิบ

$$\hat{y} = 1.171 + 0.282X_1 + 0.154X_2 + 0.130X_3$$

สมการคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z} = 0.469X_1 + 0.314X_2 + 0.270 X_3$$

คำสำคัญ: หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง; คุณภาพชีวิต; มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

Abstract

This research aims to; 1) study the application of the sufficiency economy philosophy among North Bangkok University students, 2) investigate the development of quality of life among North Bangkok University students, and 3) examine the impact of the sufficiency economy philosophy on the development of quality of life among North Bangkok University students. The sample group consisted of 198 undergraduate students from the Faculty of Political Science, North Bangkok University. Participants were selected using a stratified random sampling technique based on academic year. Simple random sampling, specifically the lottery method, was then employed. A questionnaire was used as a data collection tool. Data was analyzed using descriptive statistics such as frequency, percentage, mean, and standard deviation, as well as inferential statistics such as multiple linear regression.

The study revealed that:

1. North Bangkok University students exhibited a high degree of adherence to the principles of the sufficiency economy.

2. The quality of life of North Bangkok University students was found to be at a moderate level.

3. The application of the sufficiency economy philosophy among North Bangkok University students in terms of moderation (X_1), rationality (X_2), and self-reliance (X_3) can collectively explain 69.00% of the change in the development of students' quality of life in the same direction, with a statistically significant result at the .01 level. This relationship can be expressed as the following equation,

Raw score equation

$$\hat{Y} = 1.171 + 0.282X_1 + 0.154X_2 + 0.130X_3$$

Standard score equation

$$\hat{Z} = 0.469X_1 + 0.314X_2 + 0.270 X_3$$

Keywords: The Sufficiency Economy Philosophy; Quality of life; North Bangkok University

บทนำ

ประเทศไทยใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1 - 12 ระหว่าง พ.ศ. 2504 - 2564 รวมระยะเวลา 60 ปีและขณะนี้กำลังใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 ระหว่าง พ.ศ. 2565 - 2569 โดยแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 - 13 ได้ัญเชิญหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการพัฒนาและบริหารประเทศ ตลอดระยะเวลาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงปกครองแผ่นดินไทย ทรงริเริ่มหลักเศรษฐกิจพอเพียงทฤษฎีใหม่ โดยมีโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และโครงการหลวง เพื่อให้พสกนิกรมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และมีความสุขอย่างยั่งยืน การพัฒนาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงเป็นการพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเอง ตลอดจนการใช้ความรู้ ความรอบคอบและคุณธรรมประกอบการวางแผน การตัดสินใจและการกระทำต่าง ๆ ผลมาจากแนวคิดในการพัฒนาประเทศไปสู่ความทันสมัย รวมทั้งการดำเนินชีวิตของคนไทย มีการแข่งขันกันอยู่ตลอดเวลา ทำให้ผู้คนต้องปรับเปลี่ยนตนเองให้เข้ากับยุคสมัยเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีและความอยู่รอดในสังคมเยาวชนไทย นักเรียน รวมถึงนิสิตและนักศึกษามีการใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือยและไม่รู้จักความพอดี อีกทั้งยังมีความต้องการที่ไม่สิ้นสุด อยากได้สิ่งใดก็จะชวนขวามาให้ได้อยู่ตลอดเวลา สาเหตุส่วนหนึ่งมาจากการที่เยาวชนสมัยนี้ตามกระแสแฟชั่นมากเกินไป มีความรู้สึกรักอยากได้อยากมีจนทำให้เกิดความไม่พอดีและไม่รู้จักพอ เพื่อให้ทันสมัยซึ่งเป็นค่านิยมที่ผิดส่งผลให้การดำเนินชีวิตของคนในสังคมสวนทางกับแนวคิดของหลักเศรษฐกิจ (Kanburom, 2017) และจากบทความเรื่อง เด็กชายตัว ของดร.สุทธิชัย ปัญญโรจน์ แสดงให้เห็นว่าในยุคปัจจุบันนี้ต้องยอมรับว่าสังคมไทยเข้าสู่ยุคทุนนิยม หรือยุคแห่งการบริโภคนิยมมากขึ้น ทำให้คนในสังคมต่างก็ต้องหาเงินมาเพื่อบริโภคกันมากขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มนักเรียน นิสิต นักศึกษา เมื่อมีความต้องการบริโภคสิ่งของที่ฟุ้งเฟ้อฟุ่มเฟือยมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นสินค้าแบรนด์เนม สินค้าราคาแพง โทรศัพท์มือถือ รถยนต์ เสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย รวมถึงเรื่องของการกิน ฯลฯ จึงทำให้เงินที่ผู้ปกครองให้เพื่อมาใช้จ่ายไม่เพียงพอในการดำรงชีวิต ซึ่งอาจทำให้นักเรียน นิสิต นักศึกษาบางคนจึงต้องมาขายบริการทางเพศเพื่อให้ได้เงินมาใช้จ่ายในชีวิตประจำวันที่เกิดความจำเป็น (Panjaroj, 2011) ซึ่งนักศึกษาหลายแห่งก็ประสบปัญหาเช่นเดียวกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักศึกษาที่เริ่มเข้ามามหาวิทยาลัยที่ได้เจอสังคมใหม่เพื่อนใหม่เจอผู้คนหลากหลายมากขึ้นทำให้พฤติกรรมการใช้ชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไป เพราะสังคมในมหาวิทยาลัยเด็กล้วนแล้วแต่ต่างที่มา คือ ในเมืองบ้าง ต่างอำเภอ ต่างจังหวัดบ้าง พื้นฐานการดำเนินชีวิตก็แตกต่างกัน ดังนั้นการติดเพื่อน การตามเพื่อนก็จะมีเห็นอยู่ทั่วไปในสังคมมหาวิทยาลัย (Kanburom, 2017)

ในช่วงปี 62-64 นี้ ได้เกิดโรคระบาดเกิดขึ้นในโลก คือ โรคโควิด-19 โดยเฉพาะในกลุ่มวัยเรียนในทุกระดับทั้งโดยตรงและโดยอ้อม รวมถึงสถานศึกษาต้องมีการปรับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เอื้อต่อความปลอดภัยจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ร่วมกับการรณรงค์ของประเทศด้านสถานการณ์และการเปลี่ยนแปลงของโรคโควิด-19 แบบ Real Time ซึ่งส่งผลให้เกิดความเครียดและความวิตกกังวลอย่างมากเนื่องจากโรคโควิด-19 เป็นโรคติดต่ออุบัติใหม่ และยังพบว่ามาตรการการป้องกันและควบคุมการแพร่ระบาดของโรคในสถาบันการศึกษายังไม่แน่ชัด การขาดอุปกรณ์ในการป้องกันโรค และไม่ได้มีการสื่อสารกับ

นักศึกษาอย่างเพียงพอทำให้นักศึกษาเกิดความกังวล ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการป้องกันโรค (Yingfei, and Zheng, 2020) และจากสถานการณ์การระบาดของโรคที่รุนแรงขึ้นทำให้นักศึกษามีความเครียดเพิ่มขึ้นทั้งในการเรียน และการใช้ชีวิตประจำวันมากกว่าในสถานการณ์ปกติของชีวิต (Hoang et al. 2020) หลังจากการระบาดของโรคโควิด-19 (COVID-19) ได้ส่งผลกระทบต่อวิถีการดำเนินชีวิตของประชาชนทุกกลุ่มวัย ปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในการทำงานไม่ว่าจะเป็นด้านสภาพแวดล้อมของบุคคล สภาพเศรษฐกิจ และ สภาพสังคมล้วนส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน (Wongwasana, 2021)

ดังนั้น ครอบครัวนักศึกษาหลายครอบครัวต้องประสบปัญหาในการดำเนินชีวิต ตลอดจนคุณภาพชีวิตก็ลดลงเนื่องจากปัญหาจากหลาย ๆ ด้าน ซึ่งจากปัญหาดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยจึงสนใจในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับประยุกต์ใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักศึกษาให้ดีขึ้น และจะเป็นพื้นฐานที่แข็งแกร่งในการดำเนินชีวิตหลังจากสำเร็จการศึกษา ทำงานและมีครอบครัวต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษามหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
2. เพื่อศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
3. เพื่อศึกษาการใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาด้านเนื้อหาเอกสารแนวคิดทฤษฎี (Documentary Study) ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา ค้นคว้าเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และแนวคิดคุณภาพชีวิต การพัฒนาคุณภาพชีวิต ดังนี้

หลักสำคัญของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียงที่พระราชทาน เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุก ระดับ ตั้งแต่ระดับบุคคล ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ประกอบด้วยหลัก 3 ประการ ดังนี้

ประการที่หนึ่ง ให้ใช้เหตุผลเป็นเครื่องนำทาง

ประการที่สอง ทำอะไรพอประมาณ

ประการที่สาม ทำอะไรให้มีภูมิคุ้มกันตลอดเวลา

และเงื่อนไขรองรับที่สำคัญอีก 2 ประการ คือ

เงื่อนไขที่หนึ่ง คือ คนต้องดีด้วย ต้องมีจริยธรรมและคุณธรรม มีธรรมาภิบาลและ

เงื่อนไขที่สอง คือ ต้องดำเนินชีวิตด้วยความรอบรู้รอบคอบ คือ ต้องทันโลก อยู่ร่วมกับความเปลี่ยนแปลงของโลกได้ ไม่ใช่แยกตัวจากโลก (Thongpakdee, 2011)

องค์ประกอบของคุณภาพชีวิต

องค์ประกอบของชีวิตมนุษย์เรานั้น ตามทฤษฎีของนักจิตวิทยาได้แบ่งคุณภาพชีวิตของมนุษย์ออกเป็น 4 ด้าน คือ

1. ด้านกาย ได้แก่ โครงสร้างทางร่างกาย และ สุขภาพร่างกาย รวมถึงด้านบุคลิกภาพด้วย
2. ด้านจิต ได้แก่ สภาพจิตใจและสุขภาพจิตรวมถึงด้านคุณธรรมและจริยธรรมด้วย
3. ด้านสังคม ได้แก่ สถานะทางสังคม ยศ ตำแหน่ง เกียรติยศชื่อเสียง การยอมรับนับถือ รวมถึงการมีมนุษยสัมพันธ์กับผู้อื่นด้วย
4. ด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ สถานะทางเศรษฐกิจการเงินและรายได้ที่มั่นคง เป็นต้น

แนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิต

ชีวิตที่มีคุณภาพย่อมเป็นชีวิตที่ประสบความสำเร็จ รู้จักยับยั้งความต้องการทางร่างกาย และความต้องการทางอารมณ์ของตนเองให้อยู่ในขอบเขตที่พอดี สามารถใช้ความรู้ สติปัญญาความรู้สึกรู้สึกนึกคิดของตนไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนเบียดเบียนหรือให้โทษแก่บุคคลอื่น ซึ่งมีแนวทางในการพัฒนา ดังต่อไปนี้ (Components of good quality of life, 2016)

- 1) พัฒนากาย 2) พัฒนาทางอารมณ์ 3) พัฒนาทางสังคม 4) พัฒนาทางความคิด 5) พัฒนาทางจิตใจ 6) พัฒนาทางปัญญา 7) พัฒนาทางวินัย

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาในภาคสนาม (Field Study) การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้ Google Form

ขั้นตอนที่ 3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ประชากร ได้แก่ นักศึกษาปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1-4 ที่ศึกษาอยู่ในคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ปีการศึกษา 2565 จำนวน 383 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1-4 ที่ศึกษาอยู่ในคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ปีการศึกษา 2565 โดยใช้สูตรคำนวณแบบทราปประชากรของ ทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, 1973) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

โดยกำหนดให้

n คือ ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เราต้องการจะรู้จากจำนวนประชากร (คน)

N คือ ขนาดของจำนวนประชากรทั้งหมด (คน)

e คือ ค่าความคลาดเคลื่อนที่ใช้ในงานวิจัย (เปอร์เซ็นต์)

แทนค่า

$$n = 383 / \{1 + [383 * (0.05)^2]\}$$

$$n = 383 / 1.9575$$

$$n = 195.66$$

ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 196 คน แต่จากการปัดเศษกลุ่มตัวอย่างในแต่ละชั้นปีจึงทำให้ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 198 คน ดังนี้

ชั้นปีที่	จำนวนประชากร (คน)	ร้อยละ	การคำนวณหาจำนวนกลุ่ม ตัวอย่าง	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)
1	148	38.64	$196 \times 0.3864 = 75.74$ คน	76
2	102	26.63	$196 \times 0.2663 = 52.20$ คน	53
3	76	19.84	$196 \times 0.1984 = 38.89$ คน	39
4	57	14.88	$196 \times 0.1488 = 29.17$ คน	30
รวม	383	100		198

ตาราง 1 จำนวนประชาชนและจำนวนกลุ่มตัวอย่างของนักศึกษาคณะรัฐศาสตร์

มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

จากนั้นใช้วิธีการสุ่มหากลุ่มตัวอย่างแบบอาศัยความน่าจะเป็นแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) แบ่งตามชั้นปีการศึกษา และหลังจากนั้นทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลาก

ขั้นตอนที่ 4 เครื่องมือและวิธีที่ใช้ในการศึกษา

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยได้ศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาปรับใช้เป็นแบบสอบถามในการวิจัย โดยมีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบประมาณค่า 5 ระดับ แบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ระดับชั้นปี เกรดเฉลี่ยสะสม การทำงานพาร์ทไทม์ ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือน สภาพการพักอาศัย

ตอนที่ 2 การใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ แบ่งออกเป็น 5 ด้าน จำนวน 25 ข้อ ได้แก่

1. ด้านความพอประมาณ	จำนวน 6 ข้อ
2. ด้านความมีเหตุผล	จำนวน 4 ข้อ
3. ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี	จำนวน 5 ข้อ
4. ด้านเงื่อนไขความรู้	จำนวน 5 ข้อ
5. ด้านเงื่อนไขคุณธรรม	จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 3 การพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักศึกษา แบ่งออกเป็น 7 ด้าน จำนวน 35 ข้อ (ด้านละ 5 ข้อ) ได้แก่ 1. ด้านร่างกาย 2. ด้านอารมณ์ 3. ด้านสังคม 4. ด้านความคิด 5. ด้านจิตใจ 6. ด้านปัญญา 7. ด้านวินัย

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม (เป็นลักษณะคำถามปลายเปิด)

2. นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านเพื่อตรวจสอบแบบถามการวิจัย ได้ค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหา โดยค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์รายข้อ (IOC: Index of Item Objective Congruence) อยู่ระหว่าง 0.67-1.00

3. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) ด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) (Wanichbancha, 2005) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.743

4. นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปใช้เก็บข้อมูล

5. ทำการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร พบว่า ตัวแปรทุกตัวมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด คือ ไม่เกิน 0.70

6. ทำการตรวจสอบปัญหาภาวะร่วมเส้นตรงพหุ (Multicollinearity) ด้วยค่า Variance Inflation Factors (VIF) โดยพบว่า ค่า VIF ที่คำนวณได้มีค่าไม่เกิน 5 แสดงว่า สมการถดถอยพหุคูณที่ใช้ในการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ในการวิจัยในครั้งนี้ไม่มีปัญหาภาวะร่วมเส้นตรงพหุ (Multicollinearity)

ขั้นตอนที่ 5 การรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษาระดับปริญญา คณะรัฐศาสตร์ ตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 - ชั้นปีที่ 4 ที่ศึกษาอยู่ในคณะรัฐศาสตร์ ปีการศึกษา 2565 มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ได้แบบสอบถามคืนมาทั้งสิ้น 198 คน คิดเป็นร้อยละ 100

ขั้นตอนที่ 6 การวิเคราะห์ข้อมูล

นำแบบสอบถามที่รวบรวมได้ทั้ง 198 ชุด มาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยมีสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่และร้อยละ
2. การวิเคราะห์การใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษา และการวิเคราะห์การพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

จากนั้นใช้การประเมินผลโดยการหาค่าเฉลี่ย แบ่งออกเป็น 5 ระดับชั้น โดยการหาช่วงความกว้างของอัตราภาคชั้น (Pisanbut, 2012) ได้ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	การแปลผล
0.81-1.00	มีความสัมพันธ์กันมาก
0.51-0.80	มีความสัมพันธ์กันปานกลาง
0.21-0.50	มีความสัมพันธ์กันน้อยหรือต่ำ
0.01-0.20	มีความสัมพันธ์กันน้อยมาก
0.00	ไม่มีความสัมพันธ์กัน

ตาราง 2 คะแนนเฉลี่ยและการแปลผลค่าเฉลี่ยการใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

3. การวิเคราะห์ข้อมูลการใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของ นักศึกษามหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ด้วยสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบปกติ (Enter Multiple Regression Analysis) เพื่อวิเคราะห์หาอิทธิพลของตัวแปรการใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

โดยเกณฑ์ในการกำหนดระดับความสัมพันธ์จากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Correlation) ตามรูปแบบการแปลความหมายค่าสัมประสิทธิ์ตามแบบของ Best (1977) มีดังนี้

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	ระดับความสัมพันธ์
1.00-1.80	น้อยที่สุด
1.81-2.40	น้อย
2.41-3.60	ปานกลาง
3.61-4.20	มาก
4.21-5.00	มากที่สุด

ตาราง 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และระดับสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

ขั้นตอนที่ 7 สรุปผลการศึกษาวิจัยและการนำเสนอผลการศึกษาวิจัย (Presentation of the Research Results) ตามวัตถุประสงค์

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาการใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษามหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ผลการวิจัยพบว่า

การใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	ลำดับที่
ด้านความพอประมาณ (X_1)	3.21	0.899	ปานกลาง	5
ด้านความมีเหตุผล (X_2)	3.48	1.105	มาก	3
ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี (X_3)	3.47	1.122	มาก	4
ด้านเงื่อนไขความรู้ (X_4)	3.75	1.077	มาก	1
ด้านเงื่อนไขคุณธรรม (X_5)	3.72	1.066	มาก	2
รวมเฉลี่ย	3.52	0.701	มาก	

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของ นักศึกษามหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

จากตาราง 4 พบว่า ระดับของการใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษามหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.52$, S.D.= 0.701) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านเงื่อนไขความรู้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.75$, S.D.= 1.077) รองลงมา คือ ด้านเงื่อนไขคุณธรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.72$, S.D.= 1.066) ด้านความมีเหตุผล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.48$, S.D.= 1.105) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความพอประมาณ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.21$, S.D.= 0.899)

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ผลการวิจัยพบว่า

การพัฒนาคุณภาพชีวิต	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	ลำดับที่
ด้านร่างกาย (Y ₁)	3.98	1.006	มาก	1
ด้านอารมณ์ (Y ₂)	3.09	0.453	ปานกลาง	4
ด้านสังคม (Y ₃)	2.61	0.728	ปานกลาง	7
ด้านความคิด (Y ₄)	2.77	0.896	ปานกลาง	6
ด้านจิตใจ (Y ₅)	3.16	1.019	ปานกลาง	3
ด้านปัญญา (Y ₆)	3.01	0.982	ปานกลาง	5
ด้านวินัย (Y ₇)	3.40	0.947	ปานกลาง	2
รวมเฉลี่ย	3.13	0.540	ปานกลาง	

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

จากตาราง 5 พบว่า ระดับของการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.13$, S.D.= 0.540) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านร่างกาย มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.98$, S.D.= 1.006) รองลงมา คือ ด้านวินัย มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.40$, S.D.= 0.947) ด้านจิตใจ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.16$, S.D.= 1.019) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านสังคม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.61$, S.D.= 0.728)

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อศึกษาการใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ผลการวิจัยพบว่า

การใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต	Unstandardized		Standardize	t	Sig.
	Coefficients		d		
	Coefficients				
	B	Std. Error	Beta		
(Constant)	1.171	0.118		9.907**	.000
ด้านความพอประมาณ (X ₁)	0.282	0.032	0.469	8.755**	.000
ด้านความมีเหตุผล (X ₂)	0.154	0.031	0.314	5.005**	.000
ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี (X ₃)	0.130	0.023	0.270	5.776**	.000
R ² = 0.698 Adjusted R ² = 0.690 F = 88.840** Sig. = 0.000					

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 6 แสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบปกติ (Enter Multiple Regression Analysis) ของการใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

จากตาราง 6 พบว่าการใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษาในด้านความพอประมาณ (X₁) ด้านความมีเหตุผล (X₂) และด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี (X₃) สามารถร่วมกันอธิบายการเปลี่ยนแปลงของการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพได้ร้อยละ 69.00 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

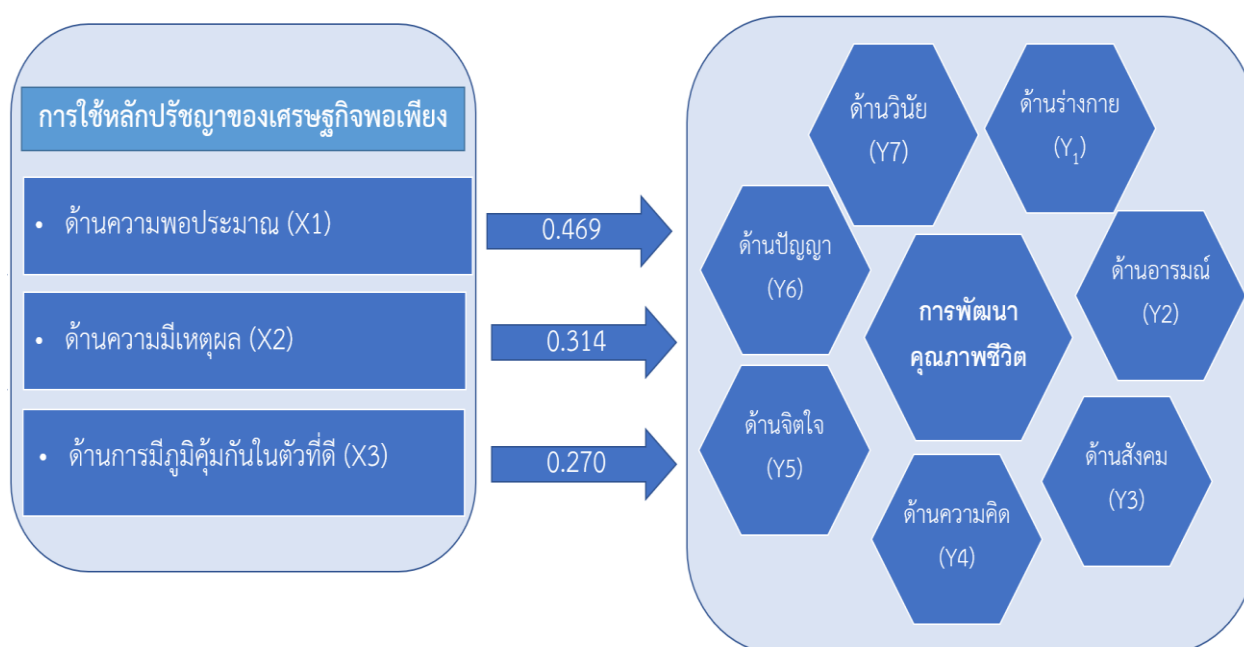
องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ที่ผู้วิจัยค้นพบจากการวิจัยการใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ พบว่า การใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษาในด้านความพอประมาณ (X₁) ด้านความมีเหตุผล (X₂) และด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี (X₃) สามารถร่วมกันอธิบายการเปลี่ยนแปลงการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพได้ร้อยละ 69.00 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยจะพบว่าการใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักศึกษามีเพียง 3 ด้าน คือ ด้านความพอประมาณ (X₁) ด้านความมีเหตุผล (X₂) และด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี (X₃) ส่วนด้านเงื่อนไขความรู้ (X₄) และด้านเงื่อนไขคุณธรรม (X₅) ไม่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักศึกษา และเมื่อพิจารณาในรายด้าน เรียงตามอำนาจของอิทธิพลจะพบว่า หากนักศึกษามีการใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านความพอประมาณเปลี่ยนแปลงไปจะส่งผลทำให้การพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกันร้อยละ 46.90 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

หากนักศึกษามีการใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านความมีเหตุผลเปลี่ยนแปลงไปจะส่งผลทำให้การพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกันร้อยละ 31.40 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

หากนักศึกษามีการใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีเปลี่ยนแปลงไปจะส่งผลทำให้การพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกันร้อยละ 27.00 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังภาพประกอบ 1

ดังนั้น จะพบว่าหากนักศึกษามีการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทั้ง 3 ห่วง (ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี) และ 2 เงื่อนไข (ความรู้ และคุณธรรม) ไปปรับประยุกต์ใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตแล้วย่อมส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตทั้ง 7 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคม ด้านความคิด ด้านจิตใจ ด้านปัญญา และด้านวินัยของนักศึกษาให้ดีขึ้น ทั้งในด้านการเรียนตลอดจนการใช้ชีวิตในสังคม

ภาพประกอบ 1 ค่าอิทธิพลการใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต
ของนักศึกษามหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า การใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษามหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 4 ด้านเรียงตามลำดับ ดังนี้ ด้านเงื่อนไขความรู้ ด้านเงื่อนไขคุณธรรม ด้านความมีเหตุผล และด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ส่วนด้านความพอประมาณ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะใน

รายวิชาของคณะรัฐศาสตร์จะมีการสอดแทรกเนื้อหาของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในหลากหลายวิชา และได้มีการทำกิจกรรม/โครงการที่เกี่ยวกับการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Amdonkloi (2019) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม พบว่า นักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามมีสภาพการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และพบว่า ด้านการมีภูมิคุ้มกันมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และด้านความมีเหตุผลมีค่าเฉลี่ยสูงรองลงมา ส่วนด้านความพอประมาณนั้นพบว่ามีความเฉลี่ยต่ำที่สุด และยังสอดคล้อง Sriwarunnon (2021) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ความรู้ ความเข้าใจ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า นักศึกษามีระดับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 1.35$) เมื่อพิจารณาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงพบว่า (1) ด้านความพอประมาณ นักศึกษามีระดับพฤติกรรมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 1.11$) (2) ด้านความมีเหตุผล นักศึกษามีระดับพฤติกรรมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 1.38$) และ (3) ด้านการมีภูมิคุ้มกันนักศึกษามีระดับพฤติกรรมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 1.49$)

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า ระดับของการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านร่างกาย มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ส่วนที่เหลืออีก 6 ด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับดังนี้ ด้านวินัย ด้านจิตใจ ด้านอารมณ์ ด้านปัญญา ด้านความคิด และด้านสังคม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักศึกษามีความต้องการทางด้านปัจจัยพื้นฐานก่อนอันดับแรก เพื่อความสะดวกสบายทางด้านร่างกาย ไม่ว่าจะเป็นเรื่อง ความแรงของอินเทอร์เน็ตที่มหาวิทยาลัยมีให้บริการ สถานที่พักผ่อน/ทำกิจกรรม สถานที่จอดรถ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ (Maslow's Hierarchy of Needs) ที่กล่าวถึงความต้องการของมนุษย์ที่แบ่งออกเป็น 5 ชั้น โดยเรียงลำดับจากความต้องการพื้นฐานต่ำสุด ไปยังความต้องการขั้นสูงสุด คือ 1) ความต้องการทางด้านร่างกาย 2) ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย 3) ความต้องการความรักและความเป็นเจ้าของ 4) ความต้องการความมีเกียรติและศักดิ์ศรี 3) ความต้องการพัฒนาตนเองไปถึงจุดสมบูรณ์ (Maslow, 1970) และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Ritthibunchai (2018) ที่ได้ทำการศึกษารื่องการปรับใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักศึกษาในจังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า ระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักศึกษาในจังหวัดนครปฐม อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด โดยเรียงลำดับได้ดังนี้ การพัฒนาด้านความคิด ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านอารมณ์ ด้านวินัย ด้านสังคม และด้านปัญญา

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า การใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษาในด้านความพอประมาณ (X_1) ด้านความมีเหตุผล (X_2) และด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี (X_3) สามารถร่วมกันอธิบายการเปลี่ยนแปลงของการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพได้ร้อยละ 69.00 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักศึกษาที่มีการนำหลักปรัชญาของ

เศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันโดยก่อนจะทำสิ่งใดต้องมีการวางแผน มีการคิดแบบมีเหตุมีผลเสมอ และรู้จักความพอเพียง รู้จักประมาณตน รู้จักความพอประมาณ จึงนำไปสู่การสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี จึงทำให้นักศึกษามีการเปลี่ยนแปลง มีการพัฒนาคุณภาพชีวิตไปในทางดีขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Chantasorn, Teerawanichtrakul, and Saengchan (2019) เรื่อง คุณภาพชีวิตของนิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยบูรพา (บางแสน) ที่ทำการศึกษาถึงปัญหาและความต้องการในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยบูรพา (บางแสน) ในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านร่างกายและความสามารถในการประกอบกิจกรรม ด้านเศรษฐกิจและสังคม ด้านสุขภาพจิตและความเชื่อ และด้านครอบครัว

สรุป

การใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษามหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 4 ด้านเรียงตามลำดับ ดังนี้ ด้านเงื่อนไขความรู้ ด้านเงื่อนไขคุณธรรม ด้านความมีเหตุผล และด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ส่วนด้านความพอประมาณ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านร่างกาย มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ส่วนที่เหลืออีก 6 ด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับดังนี้ ด้านวินัย ด้านจิตใจ ด้านอารมณ์ ด้านปัญญา ด้านความคิด และด้านสังคม

การใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษาในด้านความพอประมาณ (X_1) ด้านความมีเหตุผล (X_2) และด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี (X_3) สามารถร่วมกันอธิบายการเปลี่ยนแปลงการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพในทิศทางเดียวกัน ได้ร้อยละ 69.00 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ระดับของการใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษามหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านเงื่อนไขความรู้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความพอประมาณ ดังนั้น คณะ หรือมหาวิทยาลัยควรจัดให้มีการเรียนการสอนเกี่ยวกับการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในการดำรงชีวิต พร้อมทั้งมีนโยบายส่งเสริม สนับสนุนการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับนักศึกษาทุกกลุ่มต่าง ๆ เพื่อให้เกิดเป็นรูปธรรมตัวอย่างในการนำมาปฏิบัติจริง

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ระดับของการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านร่างกาย มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านสังคม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ

ปานกลาง ดังนั้นผู้บริหารในระดับคณะ หรือมหาวิทยาลัยสามารถนำองค์ประกอบของการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักศึกษาไปใช้เพื่อศึกษาทำความเข้าใจนักศึกษา และนำไปสู่การวางแผน ส่งเสริม และสนับสนุนที่เหมาะสมต่อไป

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า การใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษาสามารถเปลี่ยนแปลงการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังนั้น มหาวิทยาลัยควรสนับสนุนการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิต และจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีของนักศึกษาได้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1 ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักศึกษาคณะอื่น ๆ ในมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ หรือมหาวิทยาลัยอื่น ๆ เพิ่มเติม

2.2 ควรทำการศึกษาถึงปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักศึกษาหรือหน่วยงานอื่นๆ เพิ่มเติม

2.3 ควรทำการศึกษาวิจัยเชิงกลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษา หรือหน่วยงานอื่น ๆ เพิ่มเติม

2.4 ควรทำการศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพหรือการวิจัยผสมวิธีเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกมากยิ่งขึ้นเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษา หรือหน่วยงานอื่น ๆ เพิ่มเติม

References

- Amdonkloi, A. (2019). Conditions of living according to the Sufficiency Economy Philosophy of students in the Faculty of Education, Pibulsongkram Rajabhat University. *Kru Pibul Journal*, 6 (1), 23-38.
- Best, J. W. (1977). *Research in Education*. (3rd ed.). Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice Hall, Inc.
- Chantasorn, W., Teerawanichtrakul, S., & Saengchan, K. (2019). Quality of life of undergraduate students. Burapha University (Bangsaen). *Burapha University Education Journal*, 30 (3), 228-242.
- Components of good quality of life. (2016). *Having a good quality of life*. Retrieved October 9, 2022, from <http://www.dailytech.in.th/Having a good quality of life>
- Hoang, CN. et al. (2020). People with suspected COVID-19 symptoms were more likely depressed and had lower health-related quality of life: the potential benefit of health literacy. *Journal Clinical Medicine*, 9(4), 1-18.

- Kanburom, C. (2017). Application of the Sufficiency Economy Philosophy in the lives of students. Kasetsart University Kamphaeng Saen Campus. Retrieved July 7, 2021, from <https://th.linkedin.com/pulse/Application of the Sufficiency Economy Philosophy in the life of-kanburom>
- Maslow, A. H. (1970). *Motivation and Personality*. New York: Harper and Row.
- Pisanbut, S. (2012). *Business research*. (2nd ed.). Bangkok : S. Asia Press.
- Ritthibunchai, W. (2018). Applying the philosophy of Sufficiency Economy that affects the development of the quality of life of students in Nakhon Pathom Province. *Journal of Social Science Research*, 9(2), 287-320.
- Sriwarunon, W. (2021). *Knowledge and understanding to apply the Sufficiency Economy Philosophy of students at a university level in Bangkok*. Retrieved October 19, 2022, from <https://mmm.ru.ac.th/MMM/IS/sat17/6214060058.pdf>
- Thongpakdee, N. (2011). *Philosophy of Sufficiency Economy and Thai Society*. (1st ed.). Sufficiency Economy Study Center National Institute of Development Administration.
- Wanichbancha, K. (2005). *Using SPSS for Windows in data analysis*. (7th ed.). Bangkok: Thammasan Company Limited.
- Wongwasana, S. (2021). Negative impact factors from COVID-19 affect the work happiness of transportation department employees. Case study of Bangkok Flight Services Company Limited (BFS). *Ratchaphak Journal*, 15(39), 15-30.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: an introductory analysis*. (3rd ed.). New York: Harper and Row.
- Yingfei, Z., & Zheng, FM. (2020). Impact of the COVID-19 pandemic on mental health and Quality of life among local residents in Liaoning Province, China: a cross-sectional study. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(7), 1-12.

ศึกษาวิเคราะห์พุทธปรัชญาในสำนักโยคอาจารย์

STUDY AND ANALYZE BUDDHIST PHILOSOPHY IN THE YOGACARA

ประยงค์ แสนบุราณ

Prayong Seanpuran

สาขาวิจัยพุทธศาสตร์และปรัชญา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ วิทยาเขตอีสาน

Research in Buddhism and Philosophy Mahamakut Buddhist University Isan Campus, Thailand

Corresponding Author's Email: sutirutp@yahoo.com

Received:2024-06-05

Revised:2024-08-20

Accepted:2024-08-20

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างกายและจิต ผลการศึกษาได้พบว่ากาย (object) และจิต (subject) เป็นปัญหาที่ถกเถียงกันมากในหมู่นักปรัชญาอินเดียแต่ถึงกระนั้นก็ยังไม่มีข้อสรุปที่ชัดเจนว่าอะไรสำคัญที่สุดบอกเพียงแต่ว่ามีสัจภาวะหนึ่งเดียวที่เป็นอมตะ (เช่น ปรัชญาสาขายา เป็นต้น) ยืนยันดำรงอยู่ชั่วนิรันดร์ สร้างสรรค์สรรพสิ่ง เป็นผู้ที่ทำไม่ถูกทำ แต่ยังไม่บอกไม่ชัดเจนว่าสัจภาวะหนึ่งเดียวนั้นเป็นจิตหรือกาย ข้อมูลที่ปรากฏในคัมภีร์พระไตรปิฎกเถรวาทที่แสดงฐานะและบทบาทโดดเด่นของจิตอาจเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่นักปรัชญาบางท่านได้นำมาพัฒนาต่อ เช่น ท่านอสังคะและวสุพันธุ เป็นต้น และการพัฒนาต่อของท่านทั้งสองนั้นได้ปรากฏในลัทธิโยคอาจารย์

คำสำคัญ: กายและจิต; พุทธปรัชญา; โยคอาจารย์

Abstract

This qualitative research aims to analyze the significance of the relationship between the body and mind. The findings reveal that the body (object) and mind (subject) have been a subject of much debate among Indian philosophers, yet there remains no definitive conclusion regarding which is more important. It is merely stated that there exists a single, immortal reality (e.g., according to Sankhya philosophy) that is eternal, creates all things, and is the uncaused cause. However, it remains unclear whether this single reality is of a mental or physical nature. The information found in the Theravada Tripitaka that highlights the unique status and role of the mind could be considered a foundational element that some

philosophers, such as Asanga and Vasubandhu, have further developed. Indeed, the subsequent developments of these two scholars are evident in the Yogacara.

Keywords: Body and Mind; Buddhist Philosophy; Yogacara

บทนำ

คำว่า “โยคจารย์” แปลว่า ปฏิบัติโยคะ หรือบำเพ็ญเพียร ในที่นี้หมายถึง การควบคุมร่างกายและจิตใจโดยการทำสมาธิ สำนักโยคจารย์เป็นพระพุทธรศาสนามหายานดั้งเดิมเป็นนิกายหลักที่เจริญรุ่งเรืองในอินเดีย ประมาณระหว่าง พ.ศ. 943-1743 ผู้มีบทบาทสำคัญในการก่อตั้งสำนักนี้ คือ อสังคะ และวสุพัณฺธุ ซึ่ง เป็นชาวอินเดียภาคตะวันตกเฉียงเหนือ ทั้งสองเป็นพี่น้องกันโดยได้รับแรงบันดาลใจจากท่านบรมครูโมเตรยนาถ สืบทอดเจตนารมณ์ของบรมครูโดยทำหน้าที่อธิบายแนวคิดเรื่องจิตตมาตฺร (จิตเท่านั้น = mind-only) อย่างเป็นระบบโดยนำแนวคิดที่แฝงอยู่ในวรรณกรรมของเถรวาทและของมหายานยุคต้น ๆ มาพัฒนาต่อ จนในที่สุดกลายเป็นระบบปรัชญาของตนเอง (Promtha, 2017) การนิยามคำว่า “จิต” ของโยคจารย์ มีความหมายครอบคลุมและเป็นที่สุดของทุกสรรพสิ่ง แม้ว่าจะมีนักปราชญ์ชาวพุทธหลายท่านแสดงทัศนะว่า “จิต” กับ “วิญญาณ” มีความหมายเหมือนกันและใช้แทนกันได้ (Phra potchanan Apiwattano, Phramaha Wilaisak Hongsri, and Phra Tontagarn Sripan, 2021) ปรัชญาของสำนักโยคจารย์จัดอยู่ในกลุ่มจิตนิยมแต่เป็นจิตนิยมที่มีลักษณะแตกต่างจากจิตนิยมสำนักอื่น ๆ สำนักโยคจารย์มีชื่อที่นิยมใช้เรียกอีก 2 ชื่อ คือ จิตตมาตฺร และวิญญาณวาทีน หรือ วิชญาณวาทีน ในเบื้องต้นคนนิยมใช้คำว่า จิตตมาตฺร หรือวิญญาณวาทีน เพราะกล่าวถึงเรื่องจิตเป็นส่วนมาก ต่อมาเมื่อมีการสอนให้ปฏิบัติโยคะ (กรรมฐาน) เพื่อที่จะรวมสัจภาวะ 2 อย่าง คือ จิตและกาย เข้าเป็นหนึ่งเดียว จึงนิยมเรียกสำนักนี้ว่า โยคจารย์ นักปรัชญาสำนักโยคจารย์กล่าวว่า จิตหรือวิญญาณเป็นสัจจะเพียงหนึ่งเดียว (Raksat, 2012) วัตถุภายนอกเป็นอสังจะเหมือนความฝันหรือภาพลวงตา การที่จะเข้าใจลักษณะ พัฒนาการและการทำงานของจิตต้องปฏิบัติโยคะ จิตคือมูลฐานที่เป็นเหตุให้จักรวาลปรากฏออกมาแม้จะไม่สามารถทำงานได้เหมือนคอมพิวเตอร์แต่ก็ทำได้หลายสิ่งหลายอย่างที่ไม่มีการคาดคิดได้ รูปธรรมในโลกแม้จะซับซ้อนแต่สามารถหยั่งถึงได้ ส่วนจิตนั้นซับซ้อนทั้งโครงสร้างและกระบวนการทำงานยากที่จะหยั่งถึง

กายและจิตมีความสำคัญต่อกันจนยากที่จะแยกออกจากกันได้อย่างอิสระ เพราะร่างกายในแต่ละบุคคลถูกจิตหรือสิ่งที่อยู่ข้างในเป็นผู้สั่งการให้กายกระทำการต่าง ๆ ตามที่ต้องการ ซึ่งทั้ง 2 สิ่งนี้ คือกายและจิต ต่างมีการทำงานที่แตกต่างกันออกไป โดยที่จิตเหมือนเป็นการควบคุมความรู้สึกนึกคิด การกำหนดจิตใจต่าง ๆ ว่าเราต้องการกระทำการสิ่งใด เช่น หากจิตต้องการความสงบนิ่งกายก็จะถูกตอบสนองด้วยการอยู่นิ่งและรับรู้การเคลื่อนไหวของสิ่งรอบตัว ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้จึงเป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกายและจิตใจตามหลักพุทธปรัชญาโยคจารย์เพื่อเป็นการอธิบายให้เห็นชัดเจนถึงหลักพุทธปรัชญาโยคจารย์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาวิเคราะห์ความสำคัญระหว่างกายและจิตตามหลักพุทธปรัชญาโยคจาร

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาดำเนินการวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยเน้นการวิจัยทางด้านเอกสาร (Documentary Research) โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้องทั้งที่เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ มีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาด้านเนื้อหาเอกสารแนวคิดทฤษฎี (Documentary Study)

ศึกษา รวบรวม วิเคราะห์ เรื่องพุทธปรัชญาโยคจารรวมถึงหนังสือ ตำรา ดุษฎีนิพนธ์ บทความ เอกสาร งานวิจัย และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องทั้งที่เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

ขั้นตอนที่ 2 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้ที่เผยแพร่และให้ความรู้เกี่ยวกับโยคจาร ผู้ที่ศึกษาเกี่ยวกับโยคจารและอาจารย์ที่มีความรู้เกี่ยวกับพุทธปรัชญาในสำนักโยคจาร จำนวน 5 คน

ขั้นตอนที่ 3 การรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร หนังสือ ตำรา ดุษฎีนิพนธ์ บทความ เอกสาร งานวิจัย และข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับพุทธปรัชญาในสำนักโยคจาร

ขั้นตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล

เป็นการวิเคราะห์ประเด็น “ศึกษาวิเคราะห์พุทธปรัชญาในสำนักโยคจาร” ด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 5 สรุปผลการศึกษาวิจัย และการนำเสนอผลการศึกษาวิจัย

สรุปผลการศึกษาวิจัย และการนำเสนอผลการศึกษาวิจัย ด้วยการสังเคราะห์ เรียบเรียงข้อมูลและสรุปผลของการวิจัย นำเสนอผลงานวิจัยและข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง ศึกษาวิเคราะห์พุทธปรัชญาในสำนักโยคจาร เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพด้านเอกสารตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษาวิเคราะห์ความสำคัญระหว่างกายและจิต ผลการวิจัยพบว่า

1. นักปราชญ์กับงานสร้างสรรค์ปรัชญา

1.1 ไม่เตรยนาถกับสำนักโยคจาร

สำนักโยคจารเริ่มปรากฏเค้าความคิดตั้งแต่ประมาณ พ.ศ.544 ต่อมาในช่วงประมาณ พ.ศ. 943 ได้อาศัยท่านไมเตรยนาถเป็นผู้สืบทอดและก่อตั้งสำนักขึ้นอย่างเป็นทางการ เรียกชื่อว่า “โยคจาร” โดยมีปรัชญาวิญญานวาทกับปรัชญาตถตาของท่านอัครโฆชะเป็นพื้นฐานสำคัญ

ท่านไมเตรยานาเป็นใคร? ท่านผู้นี้สำคัญอย่างไร? เกี่ยวข้องกับสองพี่น้องอสังคะและวสุพันธุอย่างไร? ประวัติของนักปรัชญาผู้นี้ที่น่าสนใจ ศาสนิกของพระพุทธศาสนาหายนและต้นตระกูลหลังถือว่า ทุกคำพูดของไมเตรยานาเท่ากับเป็นพระพุทธรูปโดยตรงตามที่ปรากฏในตำนานจีนและทิเบต ไมเตรยานาเขียนวรรณกรรมไว้หลายเล่ม เช่น โยคจารกัมมิ ,โยควิภาค, มหายานสูตราลังการะ, มาชยันตวิภาค, อัชรัจเฉทิกวยาชยะ, อภิสมยาลังการะ,ธรรมาธรรมตวิภาค และอุตตรตันตระ เรื่องของท่านไมเตรยานายิ่งใหญ่ไม่แพ้เรื่องของท่านนาคารชุน บางท่านถึงกับกล่าวว่า ไมเตรยานาไม่มีตัวตนแต่เป็นพระพุทธรูปเจ้าในอนาคต คือ พระศรีอริยเมตไตรตามที่ปรากฏในคัมภีร์เถรวาท คัมภีร์ต่าง ๆ ที่ถือกันว่าท่านไมเตรยานาได้แต่งไว้นั้นเป็นงานที่ท่านอสังคะและวสุพันธุได้เขียนขึ้นโดยได้รับแรงบันดาลใจจากท่านไมเตรยานา นักวิชาการชื่อหัจจินากาบุระ กล่าวว่า

ปรัชญาศุนยตา ปฏิจจสมุปบาท ปรัชญาปติ และ

มัชฌิมาปฏิปทา ล้วนบรรจุอยู่ในปรัชญาวิญญานวาท

กล่าวถึงพื้นฐานแห่งความมีอยู่ของมนุษย์ โดยใช้คำต่าง ๆ

เหล่านี้ คือ ธรรม วิญญาน อลยวิญญาน พิชะ วาสนา เป็นต้น (Bodhinantha, 2012)

ในการศึกษาพุทธปรัชญาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เรานิยมที่จะศึกษาปรัชญามายมิกะแยกเป็นสำนักหนึ่งจากปรัชญาโยคจาร แม้จะมีการเปรียบเทียบเชื่อมโยงถึงกันบ้างแต่ไม่แน่ใจว่าวิธีการดังกล่าวจะถูกต้องหรือไม่ เพราะความจริงก็คือว่าทั้งสำนักโยคจารและสำนักมายมิกะรวมกันอยู่แล้วตั้งแต่ต้น ประเด็นก็คือท่านอารยเทพเป็นพวกมายมิกะแต่ท่านเป็นเอตทัคคะทางด้านวิญญานวาท (ของสำนักโยคจาร) ไม่ใช่ทางศุนยวาท (ของสำนักมายมิกะ) ในหนังสือ “จิตตวิสุทธิประภังคะ” คาลาที่ 10 มีข้อความตอนหนึ่งว่า จิตเป็นแหล่งที่แท้จริงแห่งสรรพกิจ (ปรากฏการณ์ทั้งหลาย) มีมาก่อนสรรพธรรม สำคัญที่สุดและรวดเร็วที่สุดทุกคำพูดและการกระทำจะดีหรือไม่ดีล้วนเกิดขึ้นจากจิต (Raksat, 2012)

ทรรศนะของท่านไมเตรยานายังมีอิทธิพลต่อแนวความคิดของวัชรยานหรือพุทธตันตระในยุคต่อมา งานเขียนของนักปราชญ์แห่งสำนักโยคจารสำนักมายมิกะและพุทธตันตระจึงมีลักษณะที่เชื่อมโยงถึงกันเสมอ จึงมีคำกล่าวว่า หลักการและวิธีปฏิบัติพุทธศาสนาแบบตันตระ มีแนวคิดของสำนักโยคจารและแนวคิดของสำนักมายมิกะเป็นพื้นฐาน

1.2 อสังคะกับสำนักโยคจาร

ท่านอสังคะน่าจะมีชีวิตอยู่ในยุคประมาณ พ.ศ. 993-1093 รายละเอียดเกี่ยวกับชีวประวัติของท่านผู้นี้ในวรรณกรรมอินเดียหรือทิเบตได้สูญหายไปไร้ร่องรอย แต่ไปปรากฏอยู่ในวรรณกรรมของจีน ฮุยอิง (Hui-ying) ซึ่งเป็นศิษย์ของท่านฟาซาง (Fa-tsang) เป็นคนนำชีวประวัตินี้มาเผยแพร่ให้สาธารณชนได้รับทราบ ประมาณ พ.ศ. 1243-1343 เราจรรายละเอียดเกี่ยวกับประวัติของท่านอสังคะได้จากงานของนักประวัติศาสตร์ศาสนาที่มีชื่อเสียงสามท่าน คือ ตารนาถ บุสตัน และปรมารถ ท่านอสังคะเป็นบุคคลที่รับมรดกทางความคิดมาจากท่านไมเตรยานามากที่สุด เป็นผู้เขียนอรรถกถาอธิบายงานของไมเตรยานา สร้างสรรค์งานเขียนโดยได้รับแรงบันดาลใจจากท่านไมเตรยานา ตำนานทิเบตบอกว่า “งานเขียนใดก็ตามที่บอกว่าของท่านไมเตรยานาความจริงแล้วเป็นงานที่ท่านอสังคะได้แต่งขึ้นทั้งนั้น” อสังคะคือผู้ที่อธิบายปรัชญาของสำนักโยคจารอย่างเป็น

ระบบ งานเขียนที่สำคัญของท่านอสังคะ เช่น สัปตภูมิสูตร, มหายานสูตร, อุปะเทศ, มหายานสัมปรีทศาสตร์, โยคจารภูมิศาสตร์ และมหายานสูตราลังการ รวมทั้งงานที่เป็นอรรถกถาที่เบ็ดที่เรียกว่า “ตันจู” บางส่วนก็เป็นงานของท่านอสังคะ

ชื่อของไมเตรยานาและอสังคะปรากฏขึ้นในยุคที่คำศักดิ์สิทธิ์ 3 คำ ปรากฏแพร่หลายในหมู่คนที่นับถือวัชรยาน คือคำว่า กามรหস্যลัทธิ, สหัชกาย และรหস্যภาษา ซึ่งทั้งหมดเป็นจาริตประเพณีแบบตันตระและมีหลักฐานหลายแห่งยืนยันว่าอสังคะเป็นบุคคลลึกลับ มีพฤติกรรมลึกลับยากที่จะหยั่งถึงเป็นผู้เชี่ยวชาญในหลักแห่งการสร้างพลังอันเกิดจากสมาธิ ในงานเขียนของท่านตารนาถกล่าวถึงท่านอสังคะตอนหนึ่งว่า “พระคณาของนาการชุนาจารย์เหมือนกับพระคณาของท่านอสังคะ” ท่านอสังคะ ไม่เพียงสร้างสรรค์สำนักโยคจารให้เป็นปึกแผ่นเท่านั้น แต่ยังชักชวนน้องชายคือวสุพันธุ์ให้ละทิ้งสำนักเดิมคือ สรวาสติวาทิน หรือไวภาษิกะแล้วหันมานับถือสำนักโยคจาร ท่านอสังคะมีศิษย์คนสำคัญคือ “จันทรโกมิน” ที่คอยศึกษาและเผยแผ่ปรัชญาสำนักโยคจาร พร้อมกันนั้นก็คอยปกป้องคุ้มครองสำนักโยคจารสู้กับสำนักมหายิมิกะ

1.3 วสุพันธุ์กับสำนักโยคจาร

ปรัชญาของสำนักโยคจารได้เจริญรุ่งเรืองอย่างมาก นอกจากได้รับการจัดระบบโดยท่านอสังคะแล้ว ท่านวสุพันธุ์ถือเป็นนักปราชญ์อีกคนหนึ่งที่เป็นกำลังสำคัญ วสุพันธุ์เป็นน้องชายของท่านอสังคะเดิมเป็นปราชญ์แห่งสำนักสรวาสติวาทินและเสาตราณติกะ ต่อมาได้รับคำชี้แนะจากอสังคะผู้เป็นพี่ชายเกิดความเลื่อมใสในหลักการแห่งมหายาน โดยเฉพาะสำนักโยคจารและได้แต่งคัมภีร์จำนวนมากเพื่อประกาศปรัชญาโยคจาร คัมภีร์ที่สำคัญคือ วิญญานประติมาตราตรีทศศาสตร์ นอกจากนี้ยังได้เผยแผ่ปรัชญาโยคจารในรูปแบบต่าง ๆ โดยมีมหาวิทยาลัยลันทาเป็นศูนย์กลางการศึกษาและการเผยแผ่

วสุพันธุ์ได้เริ่มศึกษาคัมภีร์มหายานสำนักโยคจาร และแต่งอรรถกถาอธิบายอักษรมตินิรเทศสูตร และทศภูมิสูตร ศึกษาและเผยแผ่แนวคิดสำคัญของสำนักโยคจารที่ปรากฏอยู่ในคัมภีร์ต่าง ๆ ที่ท่านอสังคะเขียนไว้ ทำหน้าที่สืบสานเจตนารมณ์ของอสังคะผู้เป็นพี่ชาย โต้แย้งทฤษฎีสุดโต่งของสำนักสรวาสติวาทินที่บอกว่าสรรพสิ่งมีอยู่จริงและแนวคิดเรื่องศุนยตาของสำนักมหายิมิกะ ที่บอกว่าไม่มีอะไรมีอยู่จริงวสุพันธุ์ประกาศชัดเจนว่า “สรรพสิ่งไม่มีอยู่จริงยกเว้นจิต วัตถุภายนอกไม่มีอยู่จริงเป็นเพียงภาพปรากฏเท่านั้นเปรียบเหมือนบุรุษผู้มีสายตาพร่ามัวมองเห็นเส้นผมที่ลอยพันกันอยู่ในอากาศ” (Phra Khachorn Khantisaro, 2022)

วสุพันธุ์เป็นปราชญ์ในยุคประมาณ พ.ศ. 859-943 เกิดที่ปุรุสประ (ปัจจุบันคือ เปชวาร์-Peshawar) เมืองหลวงแห่งแคว้นคันธาระ อาณาจักรของพระเจ้ากนิษกะ บิดาเป็นพราหมณ์ตระกูลเกาศิกะ (เกาศิกโคตร) ประจำอยู่ในราชสำนัก เชี่ยวชาญพระเวท มารดาชื่อวิริยจิ ท่านวสุพันธุ์ได้ถึงมรณกรรมประมาณปี พ.ศ. 939 เมื่ออายุได้ 80 ปี ณ เมืองอโยธยา อินเดีย วสุพันธุ์คือบิดาแห่งสำนักโยคจาร เพราะได้นำหลักการสำคัญโดยเฉพาะเรื่องวิญญานจัดระบบสอนในเชิงปรัชญา พร้อมกันนั้นก็อธิบายเชื่อมโยงกับทฤษฎีจิตนิยมแบบต่าง ๆ (Phra Sri Kamphirayana, 2013)

2. มูลเหตุของการเกิดขึ้นของสำนักโยคจาร : โยคจารกับเสาตรานติกะ

ในเบื้องต้นมีหลายท่านเชื่อว่าคณาจารย์โยคจารสร้างแนวคิดจิตนิยมขึ้นเพื่อโต้แย้งสำนักมหายมิกะ ทั้งนี้เพราะโยคจารถือกำเนิดขึ้นในช่วงเวลาใกล้เคียงกับมหายมิกะ โดยที่มหายมิกะก่อรูปก่อร่างและเจริญรุ่งเรืองอยู่ก่อน แต่จากการศึกษาที่ผ่านมาพบว่า จุดกำเนิดของโยคจารนั้นสัมพันธ์กับแนวคิดขณิกวาทของพุทธศาสนาฝ่ายเถรวาท โดยเฉพาะสำนักเสาตรานติกะ ไม่ใช่เพราะหลักการสัจจญาณหรือวิภาววิธีของนาคคารุณที่ทำให้เกิดแนวคิดแบบโยคจาร แต่เป็นเพราะต้องการหาคำอธิบายบางอย่างให้กับปัญหาอภิปรัชญาในทางพุทธศาสนา ทั้งนี้เพื่อให้คำสอนของพุทธศาสนามีข้อบกพร่องในทางตรรกะน้อยที่สุด กระนั้นคำสอนของมหายมิกะก็มีอิทธิพลกับพัฒนาการของโยคจารไม่น้อย แต่ถ้าจะกล่าวถึงมูลเหตุที่มาของโยคจาร เราจะต้องอ้างอิงแนวคิดในฝ่ายที่เกี่ยวข้องโดยตรงคือพุทธศาสนาสำนักเสาตรานติกะเสียก่อน

เสาตรานติกะ หรือสุตตันติกะ แปลว่า ผู้ศึกษาหรือปฏิบัติตามพระสูตร คือ นับถือพระสุตตันตปิฎกเป็นสำคัญ สำนักนี้แยกตัวออกมาจากสรวาสติวาท แนวคิดในเรื่องธรรมชั้นสูง (อธิปรัชญา) ไม่แตกต่างกันมากนัก โดยทั้งสองฝ่ายเห็นสอดคล้องกันในทฤษฎีขณิกวาท สำนักเสาตรานติกะถือหลักขณิกวาทอย่างเคร่งครัด โดยถือว่าสิ่งทั้งหลายทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรมย่อมเกิดขึ้นแล้วดับไปในทันที จิตเกิดดับอยู่ทุกขณะ เช่นเดียวกับอารมณ์ เสาตรานติกะยอมรับเฉพาะธาตุเท่านั้นที่มีจริง ไม่ยอมรับความมีอยู่จริงของขันธหรืออายตนะภายนอก (Faculty of Buddhism of Mahachulalongkornrajavidyalaya, 2016) โดยกระบวนการรับรู้โลกของจิตเริ่มต้นขึ้นเมื่ออารมณ์ภายนอกกระทบอินทรีย์ การรับรู้อารมณ์เกิดขึ้นพร้อมกับการดับไปของอารมณ์ภายนอก ปัญหาที่เกิดขึ้นกับความเข้าใจแบบนี้ก็คือ กว่าที่เราจะรู้ว่าสิ่งที่ประสาหรับสัมผัสไว้นั้นคืออะไรความจริงภายนอกก็หายไปแล้ว กล่าวโดยย่อก็คือ ตัวความจริงดับไปเมื่อการรับรู้ความจริงเกิดขึ้น ดังนั้นจึงมีผู้โจมตีสำนักนี้ว่า หากกระบวนการเป็นเช่นนี้การรับรู้จะเกิดขึ้นได้อย่างไรเมื่อตัวความจริงไม่มีอยู่แล้ว การรับรู้ย่อมไม่อาจเกิดขึ้นในขณะที่ความจริงยังปรากฏอยู่ เมื่อเป็นเช่นนี้กระบวนการรับรู้ของจิต จะมีความน่าเชื่อถือได้อย่างไร

เสาตรานติกะก็ตระหนักในปัญหาข้อนี้ดี ในด้านหนึ่งแม้ว่าจะยืนยันความจริงแท้ว่าเป็นขณะที่มีอยู่อย่างอิสระมีลักษณะเฉพาะและไม่ขึ้นกับการรับรู้ของใคร แต่ในอีกด้านก็ไม่ให้ปฏิเสธการรับรู้แบบอัตวิสัยอย่างสิ้นเชิง โดยเปิดทางให้ขันธห้าและอายตนะสิบสองรวมทั้งวิสัยภายนอกเป็นภาวะที่ปรุงแต่งขึ้นไม่ได้มีอยู่ด้วยตัวเองเฉพาะธาตุเท่านั้นที่มีอยู่จริง เมื่อเป็นเช่นนี้จึงกล่าวได้ว่าเสาตรานติกะยอมรับให้อัตวิสัยเป็นเรื่องของทฤษฎีความรู้ ส่วนความจริงเป็นเรื่องของภาววิสัย แต่โยคจารทำให้อัตวิสัยกลายเป็นเรื่องของความจริงได้ ในท้ายที่สุดหลาย ๆ จุดอ่อนที่เกิดขึ้นกับแนวคิดเรื่องขณะของเสาตรานติกะได้รับการแก้ไขโดยโยคจาร เนื่องจากการที่ขณะมีอยู่จริงแบบภาววิสัยก่อให้เกิดปัญหาในเรื่องของการรับรู้และทำให้เกิดข้อขัดแย้งตัวเองในทางตรรกะ โยคจารจึงถือกำเนิดขึ้นเป็นความพยายามที่จะทำลายข้อขัดแย้งเหล่านี้ โยคจารเห็นว่า อัตวิสัยเป็นเรื่องของการสำนึกรู้ซึ่งมีอยู่จริง สิ่งภายนอกจะมีอยู่หรือไม่ย่อมไม่อาจยืนยันแต่ความสำนึกรู้ (consciousness) คือ ภาวะที่เป็นจริงและเป็นแหล่งที่มาของประสบการณ์ทั้งหลาย ประสบการณ์มาจากความสำนึกรู้ เราอาจปฏิเสธประสบการณ์ต่าง ๆ ที่เราประสบ แต่ไม่อาจปฏิเสธความสำนึกรู้ของตัวเราเองว่าไม่มีอยู่ แม้แต่ขณะที่

เห็นว่าเป็นภววิสัยเป็นอยู่ได้เองอย่างอิสระนั้น โยคจารอธิบายว่า นั่นไม่ใช่ความจริง แต่เป็นการสร้างความสำนึกเหมือนกัน ความจริงมีเพียงอย่างเดียวเท่านั้น นั่นคือ ความสำนึก (Limpanusorn, 2018) โยคจารเลือกปรับแนวคิดที่มีอยู่เพื่อให้ถูกหลักตรรกะยิ่งขึ้นไป วิธีการของโยคจารมีผู้มองว่าเป็นการนำเสนอทางออกในเชิงบวก และบ้างก็ถือว่าสำนักโยคจารคือที่สุดของพัฒนาการทางพุทธศาสนาในอินเดีย

3. หลักการเรื่องจิตของโยคจาร

หลักการสำคัญของโยคจารคือการยอมรับว่าทุกสิ่งทุกอย่างล้วนแต่เกิดมาจากจิต จิตเป็นตัวสร้างปรากฏการณ์ทั้งหลาย ความรู้ ความจริงหรือแม้แต่ความหลุดพ้น ล้วนแล้วแต่เกิดขึ้น ดำเนินไป และจบสิ้นที่กระบวนการทำงานของจิตทั้งสิ้น วัตถุหรืออารมณ์ภายนอก เราไม่อาจยืนยันได้ว่ามีหรือไม่มีอยู่จริงและนั่นก็ไม่ใช่ประเด็นสำคัญประเด็นสำคัญอยู่ที่กระบวนการรับรู้ของจิตมีอยู่จริง ๆ ทุกครั้งที่เรารับรองหรือโต้แย้งหลักการใด นั่นเป็นเพราะเราใช้จิตของเราในการรับรู้ คิด พิจารณา หรือไม่ก็รู้สึก ดังนั้นหากจะอ้างทฤษฎีหรือแนวคิดใดขึ้นมา การอ้างของคนคนนั้นได้ผ่านกระบวนการรับรู้ของจิตมาแล้วทั้งสิ้น ความสำคัญของจิตจึงเป็นสิ่งที่ไม่อาจมองข้ามได้ ในพุทธปรัชญาแบบโยคจาร (Karunaritthiyothin, 2018)

ปรัชญาจิตนิยม (Idealism) มีอยู่ 4 กลุ่มใหญ่ คือ (Raksat, 2012)

1. จิตนิยมแบบเบอร์กเล่ย์ จิตนิยมจิตวิสัยหรืออัตวิสัย ถือว่าวัตถุเป็นเพียงมโนภาพในจิตของพระเจ้า
2. จิตนิยมแบบคานท์ จิตนิยมอภิปรัชญา การรับรู้วัตถุมีได้โดยผ่านกระบวนการทำงานของจิตที่เหนือประสบการณ์
3. จิตนิยมแบบเฮเกิล จิตนิยมวัตถวิสัย วัตถุเป็นการสำแดงตัวของจิต
4. จิตนิยมแบบเพลโต มโนภาพหรือแบบเป็นความจริงที่สำคัญ

ในปรัชญาของจิตต่าง ๆ ทั้ง 4 กลุ่ม จะเห็นได้ว่าจิตใจสามารถเป็นได้หลากหลายลักษณะ ขึ้นอยู่กับว่าบุคคลจะมุ่งเน้นจิตไปทางสิ่งใดตามที่ตนเองปรารถนาแล้วไปถึงการใช้จิตในการค้นหาคำตอบต่าง ๆ ตามที่ตนเองสงสัย โดยหลักการที่เด่นชัดของโยคจารคือ จิตนิยม (Idealism) ถือว่า จิต (ผู้รู้) เป็นอันตมัสจะ เป็นกัตตาสูงสุด (Transcendental Subject) โลกภายนอกไม่ได้มีอยู่อย่างอิสระ แต่เป็นการสร้างสรรค์ของจิต วัตถุทั้งหลายเป็นเพียงเงาที่ได้รับแต่งเติมสีสันรูปร่างโดยจิต

โยคจารจะถูกกล่าวหาว่าเป็นพวกจิตนิยมสุดโต่งเสมอ เพราะเป็นที่เข้าใจทั่วไปว่า พระพุทธศาสนาเกิดขึ้นมาในฐานะเป็นปฏิปักษ์ต่อศาสนาพระเวท ซึ่งสอนเน้นความดำรงอยู่แห่งวิษณุสากล เน้นศักยภาพของพระเจ้า ในขณะที่พระพุทธศาสนาปฏิเสธความดำรงอยู่แห่งวิษณุสากล ปฏิเสธศักยภาพของพระเจ้า แต่หลังจากพระพุทธเจ้าปรินิพพานแล้ว กลับปรากฏว่า สำนักโยคจารนำเรื่องจิตมาสอนในลักษณะเป็นวิษณุสากล จึงทำให้เกิดคำถามขึ้นมา โยคจารไม่ได้เป็นจิตนิยมสุดโต่ง ไม่ปฏิเสธโลกแห่งวัตถุ แต่สอนเน้นจิตมากเกินไปจึงดูเหมือนว่าเป็นพวกจิตนิยมสุดโต่ง แต่โยคจารกล่าวว่า โลกแห่งวัตถุเกิดมาจากพีชะ หรือพลังงานที่อยู่ในจิตเท่านั้น วัตถุก็คือการรวมตัวเข้าแห่งพลังงาน 4 ประเภท คือ (1) ปฐวีพีชะ พลังงานที่รวมตัวเข้าแล้วทำให้เกิดความแข็งกระด้าง (2) อาโปพีชะ พลังงานที่รวมตัวเข้าแล้วมีลักษณะเอิบอาบ (3) เตโชพีชะ พลังงานที่

รวมตัวเข้าแล้วมีลักษณะอบอุ่น (4) วาโยพีชะพลังงานที่รวมตัวเข้าแล้วมีลักษณะเคลื่อนไหวไปมา (Karunariththiyothin, 2018)

การจะนิยามคำว่า “จิต” ในทางโยคศาสตร์ ไม่ใช่สิ่งที่ทำได้ง่าย ๆ เลย ทั้งนี้เพราะจิต ในโยคศาสตร์มีความหมายครอบคลุมและเป็นที่สุดของทุกสิ่งทุกอย่าง ที่ผ่านมามีนักปราชญ์พุทธหลายคน เห็นว่าคำว่า “จิต” กับ “วิญญาณ” มีความหมายเหมือนกัน ดังนั้นจึงใช้แทนกันและกันได้ แต่สำหรับผู้ศึกษามหายานสายที่เน้นเรื่องจิตอย่างลึกซึ้งจะเห็นว่า คำว่า “จิต” ถูกใช้ในความหมายที่กว้างและอยู่เหนือกว่าวิญญาณมาก โดยเฉพาะโยคศาสตร์ที่ยอมรับหลักการจิตเดียว แต่มีวิญญาณที่ทำหน้าที่แตกต่างกันถึงแปดตัว ดังนั้นสำหรับแนวคิดแบบโยคศาสตร์แล้ว จิตกับวิญญาณมีความหมายไม่ตรงกันอย่างแน่นอน วิญญาณ หมายถึง หน่วยของความรู้สึก (Consciousness) หรือเป็นตัวสร้างสรรค์ (creativity) ที่เกิดขึ้นอย่างเป็นระบบมีหน้าที่รับรู้ แยกแยะความต่าง ไตร่ตรอง และตัดสินใจ ส่วนจิต หมายถึง ระบบของความรู้สำนึกทั้งหมดที่เกิดขึ้นและดำเนินไปตามกฎเกณฑ์หรือหน้าที่ตามธรรมชาติ (Phra Maha Somboon Wutthikaro (Phanna), 2020) จะเห็นได้ว่าความหมายของจิตกว้างกว่าความหมายของวิญญาณ อีกทั้งครอบคลุมการที่วิญญาณทั้งหลายเกิดขึ้นและทำหน้าที่ต่าง ๆ จิตจึงเป็นระบบการทำงานของวิญญาณ กล่าวอีกนัยหนึ่งคือวิญญาณเป็นส่วนหนึ่งของจิต

4. จิต - เท่านั้น

โยคศาสตร์ตั้งใจจะชี้ไปยังจุดหนึ่งในโลก ซึ่งเป็นมิติหนึ่งในความสำนึกของตนเอง ซึ่งเราน่าจะได้พบตัวเองที่สุด ตลอดทั้งประสบการณ์ทั้งหมดของเรา วัตถุภายนอกจะแตกต่างอย่างชัดเจนจากตัวของเรา ที่เราเรียกว่าตัวเรานั้นถือกรรมจัดว่าเป็นวิญญาณชั้น ซึ่งอาจให้คำจำกัดความได้ว่า คือ ความสำนึกเป็นสาระสำคัญของชั้นชนิดนี้เช่นเดียวกับใบมีดย่อมไม่สามารถตัดตัวมันเองได้ (Bodhinanda, 2012) ดังนั้น เราจึงไม่สามารถสัมผัสวิญญาณได้โดยตรง เหมือนกับว่ามันเป็นวัตถุอื่นที่อยู่ตรงหน้าเรา เพราะทันทีที่เราได้หันไปพิจารณาตัวเรานั้นก็จะกลายเป็นวัตถุอื่นและไม่เป็นตัวเราอีกต่อไป การใคร่ครวญตรวจสอบความคิดของตนเองจึงไม่อาจหวังได้ว่าจะทำให้เราได้พบตัวเองอย่างตรงหน้ากันได้ ตัวเราเองอันอยู่เบื้องปลายสุด ซึ่งอาจเป็นจุดสุดท้ายของการมองย้อนหลังไปย่อมอยู่เหนือประสบการณ์ของเราอย่างเด็ดขาด ตัวเราเองนั้นมีได้เป็นของโลกนี้จริง ๆ มันเป็นสิ่งที่อยู่พ้นโลกนี้ การพยายามไปให้ถึงตัวเราเองนั้นอาจเป็นความพยายามในสิ่งที่ไปไม่ได้ และนี่คือสิ่งที่โยคศาสตร์ถือว่าเป็นภาระของตนที่จะต้องไปให้ถึง

โลกภายนอกที่แท้คือจิตนี้เอง การที่วัตถุภายนอกมีอยู่หลากหลายชนิดก็เป็นเพียงการแสดงออกของจิต ไม่ใช่อะไรเลยนอกจากความคิด เช่นเดียวกับภาพลวงตาในพยับแดดย่อมไม่มีน้ำอยู่จริง แต่แม้กระนั้นความคิดว่ามีน้ำจริงก็ได้เกิดขึ้น จึงเห็นได้ว่าเมื่อไม่มีวัตถุ ความคิดว่าเป็นวัตถุก็อาจเกิดขึ้นได้ ปัญญาญาณอันสูงสุดจะไปถึงได้เมื่อเห็นได้ว่าทุกอย่างเป็น แต่เพียงภาพลวงตาเท่านั้น พวกโยคศาสตร์ได้เพียงแต่ตั้งความเชื่อของตนไว้บนรากฐานแห่งการโต้แย้งในทางตรรกศาสตร์ซึ่งพิสูจน์ความเป็นไปไม่ได้แห่งวัตถุภายนอกเท่านั้น แต่ยิ่งอาศัยประสบการณ์จริง ๆ ที่ได้จากการทำสมาธิอีกด้วย ในการเข้าฌานขั้นสูง ๆ พวกโยคีมักจะได้พบภาพที่เห็นได้จริง ๆ โดยที่หาได้มีสิ่งนั้นจริง ๆ นอกจากความคิดของผู้เข้าฌานไม่ในระหว่างการฝึกสมาธินั้น ผู้ฝึกจะได้เห็นวงกลมสีน้ำเงินหรือโครงกระดูกผีต่อหน้า ซึ่งที่จริงแล้ววัตถุเหล่านี้เป็นแต่เพียงความคิดที่จิตหลอน

เท่านั้น (Assavavirulhakarn, 2014) หรือดังที่สังกะตีความว่าเป็นความคิดเท่านั้น โลกจึงเหมือนความฝัน ความฝันนั้นที่จริง ก็คือการสำนึกถึงความคิดอันหนึ่งวัตถุที่เกี่ยวข้องกับความสำนึกนั้นไม่จำเป็นจะต้องมีอยู่จริง เช่นเดียวกับที่เราตื่นมาพบว่าไม่มีวัตถุภายนอกอยู่จริงดังในฝัน ผู้ที่ได้ตื่นมาแล้วโดยความรู้ในสัจธรรมก็จะพบความไม่มีอยู่แห่งวัตถุภายนอกเช่นเดียวกัน

จิต มีความสำคัญอย่างมาก ดังจะเห็นได้จากจิตเป็นเหมือนทุกสิ่งทุกอย่างมีธรรมชาติแผ่ไปในอารมณ์ สร้างความวิจิตรขึ้นได้ มีความเป็นตัวตน สืบต่ออยู่ตลอดเวลาด้วยความวิจิตรของจิตที่ได้สร้างขึ้น จิต คือ ธรรมชาติที่รู้อารมณ์ เพราะจิตนั้นรับอารมณ์ทั้งภายในและภายนอกอยู่เสมอ จึงเรียกว่า รู้อารมณ์ มีสภาพเป็นผู้รู้ หรือ ตัวรับรู้ สิ่งที่เราารู้โดยผ่านทางอายตนะนอกและภายใน คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ซึ่งได้แก่ รูป เสียง กลิ่น รส และธรรมารมณ์หรือสิ่งที่รับรู้ทางใจ (Karunaritthiyothin, 2018) จิตถือว่าคุณค่าเป็นสิ่งที่อยู่จริง เช่น ความดี ความงาม ความถูกต้อง ความผิด จิตมีลักษณะเป็นนิรันดร์ และไม่มีการเปลี่ยนแปลง ไม่ว่าโลกของสสารจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรก็ตามเพราะจิตมีลักษณะสมบูรณ์ และเชื่อว่า มนุษย์ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ร่างกาย ซึ่งเป็นสสาร และจิตวิญญาณ ซึ่งเป็นอสสาร มนุษย์มีการริเริ่ม เหตุว่า สสารทั่วไป เช่น ก้อนหิน ไม่มีริเริ่ม พวกมันมีการเปลี่ยนแปลงหรือเคลื่อนไหว คือ จิตวิญญาณในแง่ที่ว่า มนุษย์มีความรู้สึกนึกคิด มีอารมณ์ สามารถเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ มนุษย์ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ร่างกายและจิตวิญญาณ แม้ว่ามนุษย์เราจะประกอบด้วยร่างกาย และจิตวิญญาณ แต่ส่วนที่สำคัญเป็นตัวบ่งการร่างกายหรือเป็นการบังคับให้ร่างกายแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ออกมานั้นคือ จิต

5. กายตามหลักของโยคอาจารย์

กายเป็นรูปธรรมที่ทำให้สามารถมองเห็นได้จากภายนอกว่าต้องการหรือไม่ต้องการอะไรหรือกระทำสิ่งใดอยู่ ทำให้คนรอบข้างสามารถรับรู้ได้ แต่ทั้งนี้การกระทำของกายก็ถูกครอบงำโดยจิตใจ ซึ่งเป็นคนสั่งการอยู่ข้างในให้แสดงออกมาทางกาย อวัยวะและประสาทสัมผัสทั้งหมดในร่างกายถึงแม้จะเป็นคนละส่วนกับจิต แต่ทั้งสองส่วนนี้มีความเกี่ยวข้องและเชื่อมโยงกัน หากจิตภายในรู้สึกเจ็บปวดร่างกายภายนอกที่แสดงออกมาในลักษณะที่อ่อนล้า ไม่มีเรี่ยวแรงโรยรา รวมถึงไม่แจ่มใส ในทางกลับกันถ้าจิตใจภายในสงบสุขมีความสุข ร่างกายภายนอกก็จะถูกตอบสนองมาในรูปแบบของความสดใส สดชื่นดูแล้วมีความผ่อนคลายและเต็มไปด้วยความเข้มแข็งในจิตใจ ในเรื่องของกายกับจิตย่อมมีความแตกต่างกันในการดูแลรักษาเพราะกายภายนอกจะต้องมีการดูแลรักษาเพราะมีวันเสื่อมถอยตามอายุของเจ้าของร่างนั้น ๆ ต่างกับจิตที่ไม่มีวันเสื่อมสลาย ดังนั้นการนั่งสมาธิหรือฝึกวิปัสสนาต่าง ๆ ในหลักของโยคอาจารย์ก็จำเป็นจะต้องอาศัยร่างกายและตัวกลางในการขับเคลื่อนเพื่อให้สามารถปฏิบัติกิจกรรมทางธรรมได้อย่างราบรื่น การดูแลร่างกายและจิตไปพร้อมพร้องกันจึงเป็นเรื่องที่สมควร ไม่ควรมีการให้ความสำคัญสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างชัดเจนมากเป็นพิเศษ หากแต่ต้องเป็นการรักษากายและจิตให้มีความสมดุล เพราะหากส่วนหนึ่งส่วนใดของกายและจิตไม่มีความสมดุลแล้วการปฏิบัติต่าง ๆ ตามหลักของโยคอาจารย์ก็จะไม่เป็นไปตามที่คาดหวังไว้ ทั้งนี้กายเป็นสิ่งที่สำคัญจะต้องมีการหมั่นรักษา รวมไปถึงการเข้าใจถึงสภาวะของร่างกายของตนเองและยอมรับในสิ่งที่เป็น รวมถึงการทำพฤติกรรมต่าง ๆ

หรือการใช้ชีวิตให้สอดคล้องและสมดุลกับสภาวะของกายที่เป็นอยู่ รู้และเข้าใจในตนเองให้ดีเพื่อให้กายมีความสุขเช่นเดียวกับจิตใจ

ความสัมพันธ์ระหว่างกายกับจิต ร่างกายอยู่ภายใต้การบังคับของจิต การแสดงออก พฤติกรรมและนิสัยใจคอของมนุษย์ขึ้นอยู่กับจิตเป็นผู้สั่งให้เป็นไปภาคตัณหา ความอยากเป็น ความต้องการทางร่างกาย ส่วนที่ควบคุมร่างกาย เรียกอีกอย่างหนึ่ง ความมีระเบียบ ความกล้าหาญ ความมีเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์ ภาคเหตุผล มีสติปัญญามาแต่กำเนิดเป็นส่วนที่ทำให้มนุษย์แตกต่างจากสัตว์เดรัจฉาน จิตหรือวิญญาณเป็นสิ่งที่มิอยู่จริง เป็นเนื้อสารทางจิต แต่เป็นเพียงรูปแบบที่จัดระบบร่างกาย วิญญาณทำหน้าที่ 2 อย่าง กายกับจิตเป็นสิ่งที่มิอยู่จริงและเป็นคนละอย่างกัน กายเป็นสสารหรือรูปธรรม จิตเป็นอสสารหรือเป็นนามธรรม แต่ทั้งสองอย่างมีปฏิภพร่วมกัน พร้อมทั้งคุณสมบัติทุกอย่างของมัน ไม่ว่าจะเป็นปฐมภูมิและทตฺตภูมิล้วนขึ้นอยู่กับารรับรู้ของจิตพร้อมกับวัตถุ จึงไม่ได้มีความจริงเป็นในตัวเองเป็นแต่เพียงความคิดของจิตมนุษย์เท่านั้น (Suchivakupt, 2015)

6. อิทธิพลของโยคอาจารย์

ในอินเดียอิทธิพลของปรัชญาโยคอาจารย์ที่ปรากฏชัดก็คือกำเนิดและพัฒนากาถะวัชรยานหรือพุทธตันตระ แนวคิดของโยคอาจารย์เป็นผลโดยตรงที่ทำให้เกิดปรัชญาตันตระ เมื่อสำนักโยคอาจารย์แผ่เข้าไปสู่ประเทศจีน ประมาณ พ.ศ. 950 โดยท่านโพธิ์จี้ และปรมาจารย์ ต่อมาแนวคิดเรื่องอาลัยวิญญาณได้รับการพัฒนาไปเป็นนิกาย “ฌาน” เน้นแนวคิดเกี่ยวกับจิต เมื่อโยคอาจารย์แผ่เข้าไปสู่ประเทศญี่ปุ่น ชาวญี่ปุ่นรู้จักโยคอาจารย์ในภาษาญี่ปุ่นว่า “ฮอลโซ-Hosso” ปรัชญาโยคอาจารย์เกิดขึ้นในอินเดีย ประมาณปี พ.ศ. 943 ไปปรากฏในจีน ท่านปรมาจารย์เดินทางเข้าจีนและเผยแผ่ปรัชญานี้เมื่อประมาณปี พ.ศ. 1098 สมณะเถียนจิ้งศึกษาปรัชญาโยคอาจารย์ที่นาถาประมาณปี พ.ศ. 1176 แล้วนำกลับไปเผยแผ่ที่จีน ท่านโดโชะ- Doshō ศิษย์ของท่านเถียนจิ้งนำไปเผยแผ่ในญี่ปุ่น ประมาณปี พ.ศ. 1197 ในยุคนารา

แนวคิดเชิงอภิปรัชญาของสำนักโยคอาจารย์ที่ปรากฏในญี่ปุ่นก็คือ โลกแห่งปรากฏการณ์ไม่มีอะไรอยู่นอกเหนือจิต โลกแห่งปรากฏการณ์ดำรงอยู่โดยอาศัยมโนภาพที่เราสร้างขึ้นมานั้น ไม่มีธาตุใดที่เป็นอิสระจากการสร้างสรรค์ของจิต สิ่งทั้งหลายดำรงอยู่เพราะอาศัยการที่เราสร้างภาพขึ้นในใจอาลัยวิญญาณสร้างโลกแห่งปรากฏการณ์โดยการจินตนาการ ปรากฏการณ์ภายนอกเป็นภาพที่จิตด้านในสร้างขึ้นมานั้นและสอนทฤษฎีจิตกรรม (The theory of Ideation) ไม่มีธาตุใดที่เป็นอิสระจากการสร้างสรรค์ของจิต ธรรมทั้งปวงเป็นเพียงจิตกรรม สิ่งทั้งหลายดำรงอยู่เพราะอาศัยการที่เราสร้างภาพขึ้นในใจ อาลัยวิญญาณสร้างโลกแห่งปรากฏการณ์โดยการจินตนาการ จิตกรรมบริสุทธิ์หมายความว่า ไม่มีความแตกต่างระหว่างจิตกับวัตถุ เอกภาพสูงสุดคือนิพพาน ปรากฏการณ์ภายนอกเป็นภาพที่จิตกรรมด้านในสร้างขึ้นมา โดยเป็นการผสมผสานกันระหว่างจิตกรรมบริสุทธิ์และไม่บริสุทธิ์ (Phra Sri Kamphirayana, 2013)

จิตวิญญาณมีหน้าที่ 4 ประการ คือ (1) ทำหน้าที่เป็นวัตถุ (2) ทำหน้าที่เป็นจิต (3) ทำหน้าที่เป็นผู้รู้แจ้งตน (4) ทำหน้าที่ตรวจสอบทบทวน เมื่อเราเห็นบ้าน นั้นหมายถึงว่า (1) มีบ้านปรากฏ (2) เราเห็นบ้านด้วยจักขุประสาท (3) มีการรับรู้มิติของบ้านตามที่จักขุประสาทกำหนด (4) มีการรับรู้ความเที่ยงตรงแห่งเกณฑ์ที่

กำหนด วัตถุในโลกภายนอกมีอยู่ 3 กลุ่ม คือ (1) วัตถุที่เป็นอารมณ์แห่งประสาททั้ง 5 ปรากฏรับรู้ได้ทันที (2) วัตถุที่เป็นภาพมายา เป็นจินตภาพที่บุคคลสร้างขึ้นมาเอง (3) วัตถุดั้งเดิมเป็นสสารัตถะ ไม่สามารถรับรู้ได้อย่างแท้จริง (Phra Maha Somboon Wutthikaro (Phanna), 2020)

ต่อมา ทฤษฎีนี้ได้พัฒนาไปเป็นนิกาย “เซน” วิธีการปฏิบัติเพื่อไปสู่จุดหมายสูงสุดไม่ว่าจะเป็นแบบ “โกอาน” ของรินไซ หรือแบบ “ซาเซน” ของโซโตะ สาระแห่งการปฏิบัติคือการเข้าถึงสภาวะเดิมแท้ของจิต ผู้ปฏิบัติต่างก็เชื่อมั่นว่าโลกและกระแสจิตที่ปรากฏอยู่นี้เป็นเพียงภาพมายา แต่ยังมีสภาวะเดิมแท้ของจิตอยู่ ต้องพยายามเข้าถึงให้ได้ นั่นคือ “อหฺวะยะ” สภาพจิตของผู้ปฏิบัติก็เข้าถึงสภาวะแห่ง “อหฺวะยะ” ย่อมสามารถกำจัดทวิภาพระหว่างจิตกับวัตถุ

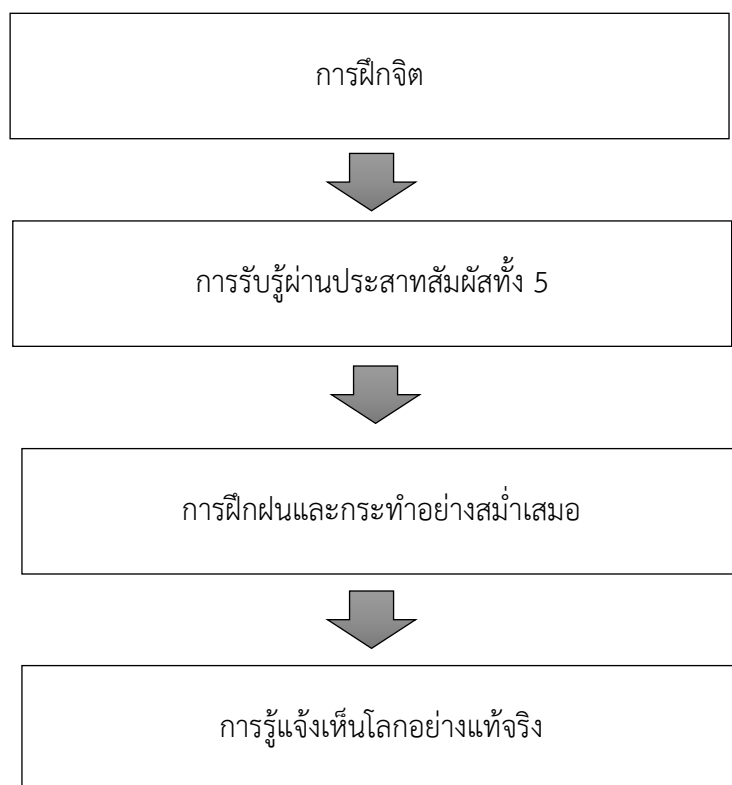
เซนที่ได้รับความนิยมมากในญี่ปุ่นคือสาขารินไซ แต่กล่าวโดยรวมแล้ว เซนไม่ว่าจะเป็นสาขาใดล้วนมีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมญี่ปุ่นในปัจจุบันมาก ภาพชีวิตชาวญี่ปุ่นที่ปรากฏมีเซนรวมอยู่ด้วยทั้งสิ้น ท่านเอไซ (Eisai) ชาวญี่ปุ่นได้เดินทางไปศึกษาเซนในจีน และกลับมาเผยแผ่เซนสาขารินไซ หรือลินชิ (Leap Zen; emphasis on Ko-an, Mondo) เมื่อประมาณปี พ.ศ.1734 (ค.ศ. 1191) และได้เริ่มสร้างวัดเซนขึ้นในเกียวโต ท่านได้นำเอาประเพณีการดื่ม “ชา” มาพร้อมกับเซน ถือว่าการดื่มชาทำให้อายุยืน พัฒนาการของโยคจารไม่ได้หยุดอยู่เพียงนิกายเซน แต่ยังส่งผลไปถึงลัทธิบูชิโดอีกด้วย คำว่า “บูชิโด” แปลว่า วิธีการใช้ดาบของทหาร หรือภาวะแห่งนักดาบ เป็นลัทธิที่รวมเอาแก่นของการฝึกฝนของพวกซามูไร ซึ่งเป็นชนชั้นนักรบ และชนชั้นเหล่านี้จะต้องฝึกปฏิบัติในการต่อสู้ในชีวิตประจำวันและในการประกอบอาชีพ โยคจารแสดงให้เห็นความพยายามของมนุษย์ที่จะก้าวไปให้ถึงจุดหมายโดยอาศัยสมาธิจิต ที่อยู่เหนือคำบรรยาย เป็นการตั้งจิตเข้ามามองดูภายในตัวเอง พัฒนาศักยภาพภายในตัวให้สามารถแสดงพฤติกรรมออกมา ลัทธิบูชิโดก็นำแนวคิดนี้มาและประยุกต์ให้เข้ากับหลักการของตน ยุทธวิธีแบบบูชิโดจึงเน้นที่ความมั่นคงและสมาธิจิต (Self-possessed) ให้หนักแน่นในตัวเองเสียก่อน แล้วค่อยโจมตีเข้าศึก การเพ่งมองภายในตน และรวบรวมพลังภายในตนคือหัวใจ นี่คือนิทธิพลของปรัชญาโยคจารที่ถือกำเนิดในอินเดีย แพร่ไปจีน และญี่ปุ่นตามลำดับ

โยคจารเป็นหนึ่งในนิกายหลักของพระพุทธศาสนาพุทธนิกายตันในอินเดีย เป็นรากฐานของนิกายมหายาน บางครั้งเรียกว่า นิกายวิชญาณวาท ที่ได้ชื่อ วิชญาณวาท หรือวิญญานวาท ก็เพราะมีคำสอนว่า “สรรพสิ่งในโลกล้วนเป็นภาพสะท้อนออกไปจากดวงใจ เรียกว่า อาลัยวิญญาน” คือสรรพสิ่งนั้นล้วนเกิดแต่ใจ คือ อาลัยวิญญาน ส่วนที่ได้ชื่อว่าโยคจาร ก็เพราะการจะตระหนักถึงความเป็นไปในอาลัยวิญญานนั้น จำต้องปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน ดำรงตนเป็นพระโยคจาร ดังนั้น การจะเข้าหลักการของสำนักโยคจารได้จะต้องปฏิบัติ “โยคะ” หรือวิปัสสนากรรมฐาน หาไม่แล้วจะประสบปัญหาอย่างมากในการทำสมาธิหลักของนิกายนี้ ตัวอย่างที่ชัดเจนคือ พระโพธิสัตว์อสังคะ บุรพาจารย์แห่งนิกายนี้ ได้สดับหลักธรรมโยคจารจากพระไมเตรยะ (บ้างว่าเป็นคณาจารย์ชาวเมืองโยธยา บ้างก็ว่าเป็นพระโพธิสัตว์บนชั้นดุสิต) นอกจากจะได้ถ่ายทอดหลักวิชญาณวาทแล้ว ท่านยังได้ถ่ายทอด “สุรยประภาสมาธิ” เป็นวิปัสสนากรรมฐาน ที่ทำให้รู้แจ้งเห็นจริง อันใดที่เคยติดขัดก็เข้าใจ อันใดที่เข้าใจก็ไม่เคยสับสนเลย ภายหลังจากนั้นพระอสังคะ ได้รจนาอุปเทศน์เพื่ออธิบายพระสูตรมหายานมากมาย เพราะท่านได้รู้แจ้งแทงตลอด ด้วยอำนาจแห่งสุรยประภาสมาธิ

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าไม่มีอะไรเลยที่อยู่นอกเหนือขอบเขตของจิต จิตครอบคลุมการเกิดขึ้นของปรากฏการณ์ทุกอย่างแม้แต่วิญญาน ภายในจิตมีการเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา กรรมและวิบากล้วนเกิดขึ้นและดำเนินไปภายในจิต

องค์ความรู้ใหม่

พุทธปรัชญาในสำนักโยคอาจารย์ คือ สิ่งที่พัฒนาต่อมารากรากฐานปรัชญาดั้งเดิมในพุทธศาสนา เป้าหมายสำคัญของโยคอาจารย์คือการฝึก “จิต” ให้สามารถรับรู้ถึงสิ่งต่าง ๆ รอบตัวด้วยจิต หากแต่โยคอาจารย์แทนที่จะใช้การฝึกจิตผ่านการนั่งสมาธิ โยคอาจารย์ได้นำการเคลื่อนไหวเข้ามาประยุกต์ใช้กับการฝึกด้วยหรือพูดให้เห็นภาพ ก็ไม่ต่างอะไรกับการนั่งสมาธิให้จิตสงบ จนสามารถรับรู้กระแสความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 การฝึกฝนตามพุทธปรัชญาในสำนักโยคอาจารย์คือการช่วยให้ผู้ฝึกตนอยู่กับจิตใจของตนเองมากขึ้น การได้รับการฝึกฝนจิตใจตนเองอยู่อย่างสม่ำเสมอจะทำให้บุคคลนั้น ๆ เริ่มรับรู้และสามารถมองเห็นโลกอย่างแท้จริงอย่างที่เป็นอยู่ เข้าใจปัญหาและไม่ติดกับรูปแบบลักษณะภายนอก ดังนั้นปรัชญาในสำนักโยคอาจารย์จึงเป็นการรักษาสภาพกายและจิตให้มองเห็นและรู้แจ้งตามความเป็นจริง โดยสามารถแสดงพุทธปรัชญาในสำนักโยคอาจารย์ได้ดังภาพที่ 1 และ ตารางที่ 1

ภาพที่ 1 พุทธปรัชญาในสำนักโยคอาจารย์

กาย	จิต
1.การปรับร่างกายให้พร้อมต่อการต้องอยู่กับความ นิ่งเป็นเวลานาน	1.การฝึกฝนจิตและความคิดต่าง ๆ ให้สงบไม่มี อารมณ์ทั้งดีและทุกข์มากจนเกินไป
2.การรับรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 ของร่างกาย โดย ใช้อวัยวะและเส้นประสาทของร่างกายในการรับรู้ และตอบสนองต่อสิ่งต่าง ๆ รอบตัว	2.การกำหนดจิตให้สามารถสัมผัสได้ถึงสิ่งต่าง ๆ รอบตัว
3.การเคลื่อนไหวร่างกายและคอยยืดหยุ่นร่างกาย เพื่อเตรียมความพร้อมในขณะฝึกจิต	3.การหมั่นนั่งสมาธิและฝึกฝนจิตอยู่อย่างสม่ำเสมอ
4.รู้แจ้งและตอบสนองต่อสิ่งต่าง ๆ ด้วยความสำรวม ทางกายและความสุขุมรอบคอบ	4.รู้แจ้งและตอบสนองต่อสิ่งต่าง ๆ อย่างสงบนิ่ง

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกายและจิตตามบทวิเคราะห์พุทธปรัชญาในสำนักโยคอาจารย์

หลักปรัชญาในสำนักโยคอาจารย์เข้าถึงได้ง่ายขึ้น เปรียบเทียบและนำไปปรับใช้กับชีวิตประจำวันง่ายขึ้น แต่เนื้อหามีความยากที่จะเข้าใจ เพราะเป็นการเข้าใจหลักธรรมขั้นสูงผ่าน "สัญญา" มิใช่การรู้แจ้งในธรรม สำนักโยคอาจารย์พิจารณาอายตนะทั้งภายนอกภายในอย่างลึกซึ้งเกินกว่าใดเปรียบ และด้วยการพิจารณานี้ได้ตระหนักว่า สรรพสิ่งที่สัมผัสผ่านอายตนะ ล้วนแต่เป็นการผันแปรมาจากพฤติกรรมแห่งวิญญาน แสดงให้เห็นว่าจะเข้าใจหลักธรรมได้จะต้องพิจารณาอย่างลึกซึ้ง ซึ่งก็คือการฝึกจิตหรือการวิปัสสนา แม้จะยากและลึกซึ้งแต่อย่างน้อยก็ช่วยให้สำนักโยคอาจารย์เป็นที่รู้จักในวงกว้าง และปรับปรุงหลักธรรมให้ทันสมัยเข้าถึงได้ง่ายขึ้นสามารถนำไปปรับใช้ชีวิตให้มองโลกตามความเป็นจริงมากขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง ศึกษาวิเคราะห์พุทธปรัชญาในสำนักโยคอาจารย์ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพด้านเอกสารตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย พบว่า พุทธปรัชญาในสำนักโยคอาจารย์เป็นการพัฒนาต่อมารากฐานปรัชญาดั้งเดิมในพุทธศาสนา เป้าหมายสำคัญของโยคอาจารย์ คือการฝึก "จิต" ให้สามารถรับรู้ถึงสิ่งต่างๆ รอบ ตัว ด้วยจิตของตน หากแต่โยคอาจารย์แทนที่จะใช้การฝึกจิต ผ่านการนั่งสมาธิ โยคอาจารย์ได้นำการเคลื่อนไหว เข้ามาประยุกต์ใช้กับการฝึกด้วย หรือพูดให้เห็นภาพ ก็ไม่ต่างอะไรกับการนั่งสมาธิ จนจิตใจสงบ จนสามารถรับรู้ความเคลื่อนไหวรอบตัว ผ่านกระบวนการการรับรู้จากระบบประสาทสัมผัสทั้ง 5 คือ การมองเห็น, การดมกลิ่น, การลิ้มรส, การฟัง และการ สัมผัส การฝึกฝนของสำนักปรัชญาโยคอาจารย์ คือ การช่วยให้มนุษย์ได้อยู่กับจิตของตนเองมากขึ้นและเมื่อบุคคลใดได้อยู่กับจิตใจของตัวเองมากขึ้น บุคคลผู้นั้นก็จะเริ่มรับรู้ผ่านจิตและสามารถเห็นโลกที่แท้จริงอย่างที่เป็นอยู่ เข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้น ไม่ติดในรูปของรสชาติ, กลิ่น, แสง, สี, เสียง, และรูปลักษณ์ หรืออัตลักษณ์ภายนอก ดังนั้นพุทธปรัชญาในสำนักโยคอาจารย์จึงเปรียบเสมือนศาสตร์และ

ปรัชญา ในการรักษาสภาพกายและสภาพจิต ผ่านการมองเห็นอย่างรู้แจ้งในความเป็นจริงด้วยการฝึกฝนจิตของต้งเองและยังคงอยู่ในรากฐานของปรัชญาแบบพุทธศาสนา คือ ใ้บุคคลฝึกควบคุมจิตของตัวเองให้ได้ ใช้จิตเป็นบ่อเกิดความรู้ได้ความคิด, ความจริง ตลอดจนถึงเพื่อการทำที่สุดแห่งกอง ทุกข์ทั้งสิ้นให้หมดไปโดยสิ้นเชิงและเข้าถึงสัจธรรมของชีวิต และเข้าสู่วิมุตติได้ด้วยจิตของตน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Suphon and Laping (2020) ได้ดำเนินการศึกษาญาณวิทยาตามทัศนะของปรัชญาโยคจาร พบว่า หลักการสำคัญของสำนักปรัชญาโยคจารอยู่ที่การยอมรับว่า “จิต” เท่านั้นเป็นความจริงสูงสุดเพียงอย่างเดียว ไม่มีความจริงอื่นนอกจากจิต โลกภายนอกเป็นเพียงภาพลวงของชีวิตที่เกิดจากการสร้างของจิต เสมือนหนึ่งว่า “จิต เป็นดั่งจักรพรรดิ” โยคจารเน้นการบำเพ็ญเพียร หรือโยคะ (กรรมฐาน) เพื่อควบคุมกายและจิตให้เกิดความสงบ (สมาธิ) และวิธีปฏิบัตินี้ก็ดำเนินตามรอยเบื้องบาทพระพุทธร่องค์ ซึ่งทรงเน้นข้อปฏิบัติทางกายและทางใจเป็นสำคัญ เพื่อนำไปสู่การรู้แจ้งในสัจธรรมของชีวิต ข้อปฏิบัติทางจิตก็คือการฝึกจิตเพื่อให้รู้แจ้งสัจธรรมขั้นสูงสุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Phra potchanan Apiwattano, Phramaha Wilaisak Hongsri, and Phra Tontagarn Sripan. (2021) ได้วิเคราะห์อภยวิญญานในนิกายโยคจารบนฐานคิดพุทธปรัชญามหายาน ผลการวิจัยพบว่า อภยวิญญาน หมายถึง วิญญานหรือหน่วยความรู้สำนึกที่เป็นแหล่งสะสมรอยประทับต่างๆ ของกรรมหรือ สรรพพืชทั้งกุศลและอกุศลของสัตว์ในวัฏสงสาร และเป็นรากฐานและเชื่อมโยงกับวิญญานอีกเจ็ดตัว หน้าที่หลักของอภยวิญญานคือ รู้เก็บ รู้ก่อ และรู้ปรุง การวิเคราะห์ชี้ให้เห็นว่า อภยวิญญานมีธรรมชาติเดิมแท้อันบริสุทธิ์เป็นตถาคตครรภ์และพุทธภาวะ ด้วยเหตุนี้อภยวิญญานจึงมีอิทธิพลต่อการเวียนว่ายในสังสารวัฏและการหลุดพ้น ตามการไหลเวียนอย่างต่อเนื่องของพืชจากวิญญานสู่จิตและจากจิตสู่วิญญานทั้งเจ็ดอภยวิญญานในฐานะเป็นจิตเดิมแท้มีธรรมชาติบริสุทธิ์และประภัสสร แต่ถูกทำให้เศร้าหมองตามการทำงานผิดพลาดของมนัสที่คิดปรุงแต่งโดยอิทธิพลของอุปกิเลส อย่างไรก็ตามหากจิตสะสมกรรมดี มีกุศลพืชมาก อภยวิญญานก็ย่อมถึงความบริสุทธิ์ดังนั้นอภยวิญญานจึงมีคุณูปการต่อชีวิตประจำวัน

สรุป

ในการศึกษาพุทธปรัชญาสำนักโยคจารนั้นเห็นได้ว่า แนวคิดเรื่องจิตของสำนักโยคจารนั้นลึกซึ้งจนได้รับความสนใจศึกษาจากนักปราชญ์ในทุกยุคสมัย แม้ความนิยมในซีกโลกตะวันตกจะไม่เทียบเท่าสำนักมหายมิก ซึ่งผู้เขียนมองว่าส่วนหนึ่งเป็นเพราะคัมภีร์ของโยคจารกระจัดกระจายจัดระบบยากทำให้ขาดเอกภาพในความคิด เท่าที่ผ่านมานักปราชญ์พุทธที่ศึกษาโยคจารโดยใช้หลักฐานที่ปรากฏในอินเดียเป็นหลัก ส่วนในแนวคิดเรื่องจิตที่เกิดดับเป็นขณิกะนั้นนั้นถือว่าเป็นภูมิปัญญาของชาวพุทธโดยตรง โดยที่ไม่ปรากฏในศาสนาอื่นใดถึงแม้ว่าพระพุทธร่องค์จะไม่เคยทรงสอนในเรื่องนี้อย่างแจ่มชัด แต่ขณิกวาทถือเป็นความพยายามของพระเถรจารย์ในอดีตที่ต้องการอธิบายเรื่องจิตให้เป็นอนัตตตา ความสำเร็จของโยคจารในการอธิบายปรากฏการณ์ทั้งหลายในโลกนี้ให้โยงกับจิตผ่านกลไกการทำงานของวิญญานต่าง ๆ นั้น ถือว่าเป็นอัจฉริยภาพของชาวโยคจารอย่างที่ไม่ปรากฏ แม้ในพุทธศาสนาสำนักอื่น และสามารถสรุปได้อีกอย่างหนึ่งคือ สำนักโยคจารในอินเดีย

มีคำสอนคล้อยตามแนวของพุทธศาสนา และไม่ได้พยายามทำให้พุทธศาสนาหลุดออกห่างจากพุทธวจนะแต่อย่างใดเลยทำให้จิตคลายความยึดมั่นในอัตตา และรู้สึกถึงการปล่อยวาง เพราะอาลยวิญญานเป็นจุดกึ่งกลางเชื่อมโยงระหว่างโลกกับความหลุดพ้น เมื่อบุคคลสิ้นสุดการยึดมั่นในอัตตา ผลที่ตามมาคือปุถุชนสามารถจัดการแบ่งแยกและทวิภาวะ และนำสังคมสู่สันติภาพในท้ายที่สุด สำนักปรัชญาโยคอาจารย์เปรียบเสมือนศาสตร์และปรัชญาในการรักษาสภาพกายและสภาพจิต ผ่านการมองเห็นอย่างรู้แจ้งในความเป็นจริงด้วยการฝึกฝนจิตของต้งเองและยังคงอยู่ในรากฐานของปรัชญาแบบพุทธศาสนา คือ ให้บุคคลฝึกควบคุมจิตของตัวเองให้ได้ ใช้จิตเป็นบ่อเกิดความรู้ ความคิด ความจริง ตลอดจนถึงเพื่อการทำที่สุดแห่งกองทุกข์ทั้งสิ้นให้หมดไปโดยสิ้นเชิงและเข้าถึงสัจธรรมของชีวิต

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผลจากการวิจัยตามวัตถุประสงค์ พบว่า สารสำคัญของโยคอาจารย์อยู่ที่การเข้าใจแนวคิดเรื่องวิญญานซึ่งจะนำไปสู่การเห็นแจ้งในความไม่มีอยู่จริงแห่งอัตตา และทำให้เข้าใจเรื่องวิญญานบนฐานคิดของโยคอาจารย์อันมีความหลุดพ้นจากความทุกข์ในสังสารวัฏฏเป็นที่สุด เพราะสร้างความกระจำงในการตอบปัญหาเรื่องกรรมและการเวียนว่ายตายเกิดได้อย่างชัดเจนรวมถึงเรื่องของการสังสมบุญกุศล วาสนา ดังนั้นการจะเข้าหลักการของโยคอาจารย์ได้จะต้องปฏิบัติ "โยคะ" หรือวิปัสสนากรรมฐาน หาไม่แล้วจะประสบปัญหาอย่างมากในการทำ ความเข้าใจในหลักของนิคายนี้นี้ที่ผ่านมาได้มีการนำเสนอติของนิคายโยคอาจารย์ในแง่มุมปริยัติเป็นหลัก

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1 ควรมุ่งเน้นการศึกษาเจาะลึกในมิติต่าง ๆ บนฐานคิดของโยคอาจารย์เพื่อนำผลที่ได้ไปใช้พัฒนาจิตใจของบุคคลต่าง ๆ ให้มีความเข้มแข็งและรู้เท่าทันความคิดของตนเองอยู่เสมอ เข้าใจโลกความจริงได้อย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น

2.2 ในการศึกษาครั้งต่อไปควรดำเนินการศึกษาแนวคิดโยคอาจารย์เทียบกับแนวคิดอื่น ๆ ที่เป็นแนวคิดหรือนิกายที่เกี่ยวข้องกับการฝึกจิตเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างและนำมาสู่การนำมาปฏิบัติเพื่อให้เกิดการรู้แจ้งเห็นจริงและอยู่ในโลกของความจริงได้อย่างสงบสุข

References

- Assavavirulhakarn, P. (2014). *Bodhisattva ethics: The path for the masses*. (2nd ed.). Bangkok: Chulalongkorn University Printing House.
- Bodhinanda, S. (2012). *Mahayana philosophy*. (6th ed.). Nakhon Pathom: Mahamakut Buddhist University.

- Faculty of Buddhism of Mahachulalongkornrajavidyalaya. (2016). *History of Buddhism*. (2nd ed.). Phra Nakhon Si Ayutthaya: Mahachulalongkornrajavidyalaya Publishing House.
- Karunaritthiyothin, K. (2018). *Study and analysis of Ālīyaviññāna according to the concept of Buddhist philosophy of the Yogacara school. Viewpoint of Theravada Buddhist Philosophy*. (Master's Thesis). Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Ayutthaya.
- Limpanusorn, P. (2018). *Mahayana Buddhism in East Asia*. Bangkok: Invite Reading Publishing House.
- Phra Khachorn Khantisaro (2022). Comparison of Yogacara and Madhyamaka Buddhist Philosophy. *Journal of Prajna Ashram*, 1(1), 1-12.
- Phra Maha Somboon Wutthikaro (Phanna). (2020). Diversity in the interpretation of the concept of mind of the Yogacara sect. *Journal of Buddhist Studies Chulalongkorn University*, 27(3), 1-43.
- Phra potchanan Apiwattano, Phramaha Wilaisak Hongsri, and Phra Tontagarn Sripan. (2021). Analyzing the senses of the mind in the Yogacara sect on the basis of Mahayana Buddhist philosophy. *Journal of MCU Nakhondhat*, 8(3), 172-187.
- Phra Sri Kamphirayana. (2013). *Buddhist philosophy*. Phra Nakhon Si Ayutthaya: Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Promtha, S. (2017). *Buddhist philosophy and epistemology in Bangkok*. Phra Nakhon Si Ayutthaya: University Press, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Raksat, S. (2012). *Mahayana Buddhism*. (2nd ed.). Bangkok: Bangkok Block Limited Partnership.
- Suchivakupt, W. (2015). *Metaphysics*. Bangkok: Ramkhamhaeng University.
- Suphon, S. & Laping, U. (2020). Epistemology according to the viewpoint of Yogacara philosophy. *Ashram Philosophy Journal*, 2(1), 13 – 24.

ศึกษาวิเคราะห์บทบาทและการเผยแพร่ลัทธิแห่งวิถีนุตตรธรรม STUDY THE ROLE AND PROPAGATION OF THE ANUTTARATHAM

¹ประยงค์ แสนบุราณ และ ²ปิริยานาถ พีรยาวิจิตร

¹Prayong Seanpuran and ²Piriyanaath Peerayawichit

¹สาขาวิจัยพุทธศาสตร์และปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

²คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

¹Research in Buddhism and Philosophy Mahamakut Buddhist University Isan Campus

²Faculty of Nursing Nakhon Pathom Rajabhat University, Thailand

Received:2024-06-05

¹Corresponding Author's Email: sutirutp@yahoo.com

Revised:2024-08-20

Accepted:2024-08-20

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาบทบาทและการเผยแพร่วิถีนุตตรธรรม จากการศึกษาพบว่า แต่เดิมนั้นวิถีนุตตรธรรมมีการเริ่มต้นเผยแพร่อยู่ในประเทศจีน จากนั้นประเทศจีนก็ประสบปัญหาเนื่องจาก ถูกกวาดล้างจากรัฐบาล เมื่อเป็นเช่นนั้นจึงมีการนำวิถีนุตตรธรรมเข้ามาเผยแพร่ต่อในประเทศไต้หวันและได้ เผยแพร่เข้ามาสู่ประเทศไทยในปี 2525 ตามลำดับ วิถีแห่งอนุตตรธรรมนั้นมีแนวความเชื่อหลักคำสอนของ ทุกศาสนาในโลกถือเป็นการสั่งสอนและเตรียมจิตใจของมนุษย์ให้เข้าสู่ความหลุดพ้นหรือวิถีแห่งอนุตตรธรรม และในบทบาทแห่งวิถีนุตตรธรรมนั้นจะต้องมีอาจารย์ผู้บรรยายธรรมประจำอยู่ทุกที่เพราะมีความเชื่อว่าการให้ความรู้นั้นเป็นการให้ทานอย่างหนึ่งโดยถือว่าการให้ธรรมะเป็นทานที่นอกเหนือจากการให้ทรัพย์สิน และร่างกาย ทั้งนี้การรวมกลุ่มของผู้นับถือวิถีแห่งอนุตตรธรรมยังไม่ปรากฏว่ามีผลกระทบต่อสังคมส่วนรวม อีกทั้งยังไม่ได้มีหน้าที่เข้ามาทดแทนสถาบันศาสนา แต่อาจจะมามีบทบาทในการช่วยส่งเสริมให้คนปฏิบัติตาม หลักของศาสนาในเรื่องของการทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่วให้ชัดเจนยิ่งขึ้นโดยมีความเป็นรูปธรรมและความมุ่งหวังที่ ชัดเจนในเรื่องของโลกหน้า

คำสำคัญ: วิถีนุตตรธรรม; บทบาท; การเผยแพร่

Abstract

This research aims to investigate the role and dissemination of Anuttaradhamma. The study found that Anuttaradhamma was initially propagated in China. However, due to government suppression, it was subsequently introduced to Taiwan and Thailand in 1982.

The Way of the Anuttaradhamma holds the belief that the teachings of all religions in the world serve to instruct and prepare the human mind for liberation or the path to the Anuttaradhamma (Supreme Dharma). Within the context of the Anuttaradhamma, there must always be a Dhamma teacher present at every place, for it is believed that imparting knowledge is a form of giving, specifically giving the Dharma as a gift that transcends the giving of material possessions and physical labor. While the gatherings of followers of the Supreme Dharma have not been shown to have a negative impact on society as a whole, they do not seek to replace religious institutions. Instead, they may play a role in encouraging people to practice the principles of religion more effectively, particularly in terms of the concept of reaping what one sows, with a more concrete understanding and a clear focus on the afterlife.

Keywords: Anuttaradhamma; Role; Propagation

บทนำ

สังคมไทยเป็นสังคมที่ให้อิสระในการเลือกนับถือศาสนาและยอมให้ศาสนาทั้งปวง ดำรงอยู่ในสังคมไทยโดยไม่ขัดขวาง แต่ถึงกระนั้นคนไทยส่วนใหญ่ก็เลือกนับถือศาสนาพุทธจนกลายเป็นศาสนาประจำชาติดังที่ปรากฏในปัจจุบัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการเลือกนับถือตามบรรพบุรุษซึ่งก็แสดงให้เห็นว่า ศาสนาพุทธนั้นมีอิทธิพลต่อสังคมไทยมาตั้งแต่อดีตจนถึงทุกวันนี้ จวบจนกระทั่งสังคมไทยได้รับอิทธิพลของค่านิยมและเทคโนโลยีต่าง ๆ จากทางตะวันตกทำให้สภาพการดำเนินชีวิตของคนไทยเปลี่ยนไป เวลาว่างเริ่มมีน้อยลงและเริ่มมีทางเลือกของการพักผ่อนมากขึ้น คนที่จะเข้าวัดฟังเทศน์ฟังธรรมมีน้อยลง ประกอบกับข่าวของพระสงฆ์และการกระทำผิดวินัยสงฆ์ที่เกิดขึ้นนั้นได้ก่อให้เกิดความสับสน เอือมระอา และเสื่อมศรัทธาในตัวของพระสงฆ์ ภาวะสังคมแบบขาดความมั่นคงในชีวิต ขาดความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกันทำให้คนในสังคมนั้นได้ตกอยู่ในภาวะขาดที่พึ่งพิงและขาดความยึดเหนี่ยวทางจิตใจ (Bongkotkan, 2020) การแสวงหาทางออกทางหนึ่งของปัญหาที่เกิดขึ้น คือ สาเหตุหนึ่งของกลุ่มลัทธิความเชื่อต่าง ๆ ที่มีบทบาทปรากฏอยู่ในสังคมไทย บทความวิจัยฉบับนี้ผู้เขียนมีความประสงค์ที่จะนำเสนอกลุ่มลัทธิที่ผู้เขียนได้เดินทางไปศึกษา กลุ่มบุคคลที่ผู้เขียนได้ทำการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เรียกตัวเองว่ากลุ่มผู้นับถือวิถีอนุตตรธรรม ซึ่งมีความเชื่อว่าเป็นเวลาอันใกล้โลกจะถูกทำลายล้างด้วยอาวุธนิวเคลียร์และกัมมันตภาพรังสี ผู้คนจะบาดเจ็บล้มตายโลกจะมีมืดมิด และคนที่อยู่รอดได้ คือ พวกที่บำเพ็ญอยู่ในวิถีอนุตตรธรรมหรือบำเพ็ญธรรมด้วยความศรัทธา (Ratsamitham, 2019) โดยอาศัยแสงสว่างจากโคมไฟสามดวงในสถานธรรมและอาศัยน้ำจากสถานธรรมในการประพรมชีวิต พวกที่ไม่บำเพ็ญหรือพวกคนบาป พวกกินเนื้อสัตว์จะล้มหายตายจากไปด้วยพิษของกัมมันตภาพรังสี และหลังจากที่พ้นวิกฤติการณ์ไปแล้วก็จะเป็นการสร้างบ้านสร้างเมืองใหม่มนุษย์ก็จะอยู่กัน

ด้วยความสุข ผู้ที่บำเพ็ญอุทิศธรรมที่กุศลไม่เพียงพอหรือศาสนิกของศาสนาต่าง ๆ จะคงอยู่เป็นเผ่าพันธุ์ของโลกใหม่ในธรรมกาลยุคขาว ส่วนผู้บำเพ็ญอุทิศธรรมที่บุญกุศลสูงส่งและศาสนิกชนของศาสนาต่าง ๆ ที่บำเพ็ญดีสิ่งศักดิ์สิทธิ์จะมารับกลับคืนสู่อันตรแดนหลุดพ้น (Sudsawat, 2014)

ด้วยเหตุนี้ผู้เขียนจึงเห็นถึงความสำคัญที่จะต้องศึกษาวิจัยในเรื่องของบทบาทและการเผยแพร่ลัทธิแห่งวิถีนุตรธรรมว่ามีประวัติและความเป็นมาอย่างไร ตลอดจนถึงมีบทบาทและการเผยแพร่ว่าเป็นไปในลักษณะอย่างไร เพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจในลัทธิแห่งวิถีนุตรธรรมได้มากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาบทบาทและการเผยแพร่วิถีนุตรธรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาดำเนินการวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยเน้นการวิจัยทางด้านเอกสาร (Documentary Research) ประกอบกับการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews) โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีขั้นตอนวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาด้านเนื้อเอกสารแนวคิดทฤษฎี (Documentary Study)

โดยการ รวบรวมข้อมูลจากเอกสารชั้นปฐมภูมิ โดยรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับลัทธิแห่งวิถีนุตรธรรม และรวบรวมข้อมูลจากเอกสารชั้นทุติยภูมิ โดยรวบรวมข้อมูลจากตำรา เอกสาร งานวิจัย บทความที่เกี่ยวข้องกับลัทธิแห่งวิถีนุตรธรรม

ขั้นตอนที่ 2 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) คือ ผู้เผยแพร่ลัทธิแห่งวิถีนุตรธรรม ผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับวิถีนุตรธรรม นักวิชาการทางศาสนา และกลุ่มผู้เข้ารับธรรมะหรือผู้เข้ามาศึกษา จำนวน 8 คน

ขั้นตอนที่ 3 เครื่องมือและวิธีการที่ใช้ในการศึกษา

- 1) การสัมภาษณ์ (In-depth Interviews)
- 2) การจัดประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group Discussion)
- 3) ศึกษาและติดตามผลการปฏิบัติ/ทดลอง/ฝึกอบรม

ขั้นตอนที่ 4 การรวบรวมข้อมูล

4.1 รวบรวมข้อมูลจากข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ 1) ข้อมูลปฐมภูมิ ได้แก่ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน 8 คน 2) ข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ การรวบรวมข้อมูลจากตำรา เอกสาร งานวิจัย บทความที่เกี่ยวข้องกับลัทธิแห่งวิถีนุตรธรรม

4.2 เรียบเรียง จัดเกลา เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับบทบาทและการเผยแพร่ลัทธิแห่งวิถีนุตรธรรม

ขั้นตอนที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูล

โดยการศึกษาวิเคราะห์หาค่าและการเผยแพร่แล้วนำมาประมวลผลให้ได้เนื้อหาที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ขั้นตอนที่ 6 สรุปผลการศึกษารวบรวม และ การนำเสนอผลการศึกษารวบรวม

โดยการเขียนรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ และนำเสนอผลงานวิจัย รวมถึงการเผยแพร่ผลงานวิจัย

ผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง เพื่อศึกษาบทบาทและการเผยแพร่วิถีวัฒนธรรม เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้านเอกสาร ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษาบทบาทและการเผยแพร่วิถีวัฒนธรรม ผลการวิจัยพบว่า

1. บทบาทแห่งวิถีวัฒนธรรม

ก. คุณสมบัติและหน้าที่ของอาจารย์ผู้ถ่ายทอดเบ็ญธรรมในวิถีวัฒนธรรม

อาจารย์ถ่ายทอดเบ็ญธรรม หรือเรียกเป็นภาษาจีนว่า เตียนฉวนซือ เป็นบุคคลหนึ่งที่สำคัญในพิธีการรับธรรมะซึ่งเป็นพิธีการแรกก่อนการเข้ามานับถือและศึกษาวิถีวัฒนธรรม เตียนฉวนซือหรืออาจารย์ถ่ายทอดเบ็ญธรรมนี้จะมีหน้าที่ในการทำพิธีการขั้นสำคัญที่สุด คือ เป็นผู้เปิดจุดญาณทวาร ซึ่งเป็นจุดที่เชื่อว่า เป็นที่สถิตของจิตญาณอันบริสุทธิ์ซึ่งควบคุมความรู้สึกนึกคิด และเป็นประตูทางแคบที่วิญญาณที่ออก ณ จุดนี้จะไปสู่ความหลุดพ้น นอกเหนือจากเป็นบุคคลสำคัญในการเปิดจุดญาณทวารในพิธีรับธรรมะแล้วยังเป็นอาจารย์ที่สั่งสอนธรรมะให้แก่ผู้ที่นับถือวิถีวัฒนธรรมอีกด้วย สำหรับคุณสมบัติของอาจารย์ถ่ายทอดเบ็ญธรรมนั้นจะต้องเป็นผู้ที่บำเพ็ญ กล่าวคือ ฝึกคุณธรรม ทำแต่ความดี และที่สำคัญคือ ต้องมีใจมุ่งมั่นมีปณิธานและต้องทานเจตลดชีวิต อีกทั้งยังห้ามยุ่งเกี่ยวกับเรื่องทางเพศ (ห้ามมีความสัมพันธ์ทางเพศกับสามีหรือภรรยา) หรือเรียกว่า “บำเพ็ญพรหมจรรย์” ทั้งนี้ไม่จำเป็นจะต้องเป็นสาวโสด หรือหนุ่มโสด คืออาจจะเป็นบุคคลที่ผ่านการแต่งงานมีครอบครัวมาแล้ว แต่เมื่อมานับถือในวิถีวัฒนธรรมนี้และปรารถนาจะเป็นอาจารย์ถ่ายทอดเบ็ญธรรม อีกทั้งผ่านความเห็นชอบจากอาจารย์ถ่ายทอดเบ็ญธรรมรุ่นเก่าแล้วก็ต้องเสียสละและละกิเลสทางเพศลงให้หมด (Supanimit, 2019)

ตำแหน่งหน้าที่ที่สำคัญอีกตำแหน่งหนึ่งในวิถีวัฒนธรรมคือ ตำแหน่งอาจารย์บรรยาย ซึ่งมีหน้าที่ในการสอนธรรมะให้แก่ผู้ที่นับถือวิถีวัฒนธรรม โดยผู้ที่จะเป็นอาจารย์บรรยายได้นั้นจะต้องการคัดเลือกจากอาจารย์บรรยายท่านเก่า ๆ และอาจารย์ถ่ายทอดเบ็ญธรรมก่อนโดยจะมีขั้นตอนการทดสอบการบรรยายและผ่านการซักถามในเรื่องของธรรมะจากอาจารย์ถ่ายทอดเบ็ญธรรม และอาจารย์บรรยายเก่าก่อนจึงจะสามารถเป็นอาจารย์บรรยายได้ คุณสมบัติที่สำคัญอีกประการหนึ่งของอาจารย์บรรยายคือต้องตั้งปณิธานทานเจตลดชีวิต โดยในส่วนของอาจารย์บรรยายนี้มีมากมาย ทั้งในกรุงเทพฯและต่างจังหวัด เพราะความเชื่อว่าการให้ความรู้เป็นการให้ทานอย่างหนึ่ง คือการให้ธรรมะเป็นทาน (นอกเหนือจากการให้ทรัพย์สินและร่างกายเป็นทาน) สำหรับอาจารย์บรรยายที่อยู่ในกรุงเทพฯ ก็จะผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันไปตามสำนักธรรมต่าง ๆ ในกรุงเทพฯ โดย

อาจารย์บรรยายแต่ละคนส่วนใหญ่จะมีงานประจำและมักใช้เวลาเสาร์และอาทิตย์หรือเวลาว่างมาบรรยายธรรมะ ซึ่งกิจกรรมส่วนใหญ่ของวิถีนุตตรธรรมก็มักจะจัดขึ้นในช่วงสุดสัปดาห์ สำหรับสถานธรรมในต่างจังหวัดนั้นก็จะมีอาจารย์บรรยายธรรมในจังหวัดนั้น ๆ รับผิดชอบในการบรรยายธรรมะให้แก่ผู้ที่นับถือวิถีนุตตรธรรม ซึ่งส่วนใหญ่อาจารย์บรรยายธรรมจังหวัดใดก็มักจะมีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดนั้น ๆ

ข. พิธีกรรมประจำวันสำหรับผู้นับถือวิถีนุตตรธรรม

กิจกรรมต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้น คือ การรับธรรมะ การประชุมธรรม 1 วัน และการประชุมธรรม 3 วัน จัดเป็นกิจกรรมที่สำคัญเป็นหลักใหญ่ ๆ ของวิถีนุตตรธรรมนี้ สำหรับกิจวัตรที่สำคัญที่ญาติธรรมหรือผู้รับวิถิธรรมแล้วพึงปฏิบัติคือ การไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ในตอนเช้าและลาน้ำชาพร้อมกับไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ในตอนเย็น (ไม่ใช่ของคาว) ทุก 1 คำ และ 15 คำ (ตามปฏิทินจีน) รวม 2 ครั้งต่อ 1 เดือน อีกทั้งยังมีการจัดถวายผลไม้ในวันพิเศษต่าง ๆ เช่น วันพระแม่กวนอิมบรรลุนิพพาน หรือวันเกิดเจ้าแม่กวนอิม เป็นต้น และนอกตามนั้นแล้วตามห้องพระและสถานธรรมต่าง ๆ ยังมีการจัดชั้นเรียนเพื่อศึกษาธรรมะร่วมกัน สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ซึ่งในบางสัปดาห์จะมีการเชิญผู้ที่มีความรู้ในทางธรรมะหรือศึกษาหลักธรรมหรือธรรมะมาอย่างถ่องแท้มาบรรยายหลักธรรมให้แก่ญาติธรรมที่สนใจ หรือบางสัปดาห์จะมีการส่งอาจารย์บรรยายผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันมาบรรยายธรรมตามความเหมาะสม โดยการวางแผนหรือการจ่ายงานนั้นจะอยู่ในส่วนความรับผิดชอบของอาจารย์บรรยายที่จะพูดคุยปรึกษา และวางแผนกันในกลุ่มของอาจารย์บรรยาย ซึ่งอาจจะโทรศัพท์คุยกันหรือนัดประชุมกันเพื่อวางแผนที่จะผลัดกันไปบรรยายตามห้องพระต่าง ๆ ทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด โดยอาจารย์บรรยายที่มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพฯ ก็จะวนเวียนบรรยายธรรมตามห้องพระในกรุงเทพฯ ส่วนอาจารย์บรรยายที่อยู่ต่างจังหวัดก็จะหมุนเวียนกันบรรยายตามห้องพระที่มีอยู่ในจังหวัดนั้น ๆ

สำหรับการไหว้พระนั้นนอกจากจะไหว้ในตอนเช้าและเย็นแล้วก่อนกินข้าวและก่อนการบรรยายในพิธีประชุมธรรม รวมไปถึงก่อนออกจากสถานธรรมและเมื่อมาถึงสำนักธรรมไม่ว่าจะตึกเพียงใดก็ต้องไหว้หรือที่เรียกว่า การกราบแบบรากบัวถึง 19 ครั้ง ซึ่งการไหว้ทั้ง 19 ครั้งนั้นจะประกอบไปด้วย

กราบคารวะอนุตตรธรรมเจ้า (พระแม่องค์ธรรมมารดา) 5 ครั้ง

ไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในโลก 3 ครั้ง

ไหว้พระศรีอริยเมตตรัย 3 ครั้ง

ไหว้พระโพธิสัตว์กวนอิม 1 ครั้ง

ไหว้พระอาจารย์จื๊อ 1 ครั้ง

ไหว้พระโพธิสัตว์จันทรา 1 ครั้ง

พระอาจารย์ 1 ครั้ง (พระธรรมอาจารย์ สมัยที่ 18 กงฉิง)

พระอาจารย์ณี 1 ครั้ง (พระธรรมาจารย์ณี ผู้ช่วยเผยแผ่ธรรม ,เจื้อย)

อาจารย์ถ่ายทอดเบิกธรรม 1 ครั้ง

นักธรรมอาวุโส 1 ครั้ง

ค. กิจกรรมอื่น ๆ ของวิถีนุตตรธรรม

กิจกรรมที่โดดเด่นของผู้ที่นับถือวิถีอนุตตรธรรมต่อสังคม คือ การช่วยสงเคราะห์คนชราและเด็กกำพร้าโดยมีสถานสงเคราะห์อยู่ที่สถานธรรมใหญ่ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งนอกจากจะเป็นสถานธรรมสำหรับชาวอนุตตรธรรมใช้ประกอบกิจกรรมแล้ว สถานที่ส่วนหนึ่งของสถานธรรมยังแบ่งเป็นที่อยู่อาศัยของคนชราและเด็กกำพร้าด้วย (Phra Chonchai Suthammo, 2021) สำหรับญาติธรรมและสถานธรรมในจังหวัดอื่น ๆ นั้นก็มีกิจกรรมทางสังคม คือ การรวมตัวกันในโอกาสพิเศษ อาทิเช่น วันคล้ายวันพระราชสมภพของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ และวันคล้ายวันพระราชสมภพของพระบรมวงศานุวงศ์ต่าง ๆ โดยมีการนำอาหารเจ รวมถึงเงินและสิ่งของไปบริจาคตามสถานสงเคราะห์คนชรา บ้านเด็กกำพร้า หรือบ้านเด็กพิการเพื่อถวายเป็นพระราชกุศล

การรวมตัวกันของชาววิถีอนุตตรธรรมนอกจากจะรวมตัวกันเพื่อศึกษาธรรมะในแต่ละสัปดาห์แล้ว ยังมีการรวมกลุ่มกันจัดกิจกรรมเพื่อสังคมดังที่กล่าวมาข้างต้น ซึ่งนับว่าเป็นกลุ่มคนส่วนใหญ่ของวิถีอนุตตรธรรม

2. การเผยแผ่วิถีอนุตตรธรรม

2.1 การเผยแผ่วิถีอนุตตรธรรมในประเทศไต้หวันและประเทศอื่น ๆ

ความเชื่อพระศรีอารยหรือวิถีอนุตตรธรรมเผยแผ่อยู่ในประเทศจีนได้ระยะหนึ่งก็ประสบปัญหาเนื่องจากถูกกวาดล้างจากรัฐบาลคอมมิวนิสต์ บรรดาผู้ที่มีใจฝักใฝ่ที่จะเผยแผ่ธรรมก็มองหาช่องทางอื่นที่จะเผยแผ่ธรรมให้ได้มากที่สุด ครั้งนั้นมีนักธรรมนาม หันกง มีความคิดที่จะนำวิถีธรรมนี้มาเผยแผ่ในประเทศไต้หวัน ท่านหันกง หรือมีฉายาว่า ผู้เฒ่าน้ำใส เนื่องจากท่านบำเพ็ญตนเหมือนอย่างน้ำใสที่ให้คุณประโยชน์บรรยอต่อสรรพสิ่งทั้งหลาย (Suphanimit, 2013) เป็นชาวมณฑลเหอเป่ย์ เกิดเติบโตและประกอบสัมมาอาชีพที่เมืองจินจอนอายุล่วงเข้าวัยกลางคนท่านป่วยเป็นโรคปอดระยะที่ 3 และมีหมอจีนโบราณแนะนำให้ไปรับวิถีอนุตตรธรรมเมื่อท่านได้รับแล้วก็เกิดเลื่อมใสศรัทธาจนถึงแก่สละกิจการงานและครอบครัวออกเผยแผ่ธรรมะ แต่ในช่วงนั้นทางรัฐบาลคอมมิวนิสต์ที่ปกครองประเทศจีนอยู่กวาดล้าง ในเรื่องนี้อย่างมาก การเผยแผ่เลยไม่สะดวก ท่านหันกงเลยตัดสินใจนำธรรมะเดินทางไปเผยแผ่ ณ ประเทศไต้หวัน ในช่วงแรกของการบุกเบิกเผยแผ่วิถีธรรมนี้ในไต้หวันนั้นก็ประสบกับความยากลำบากพอสมควร ทั้งในเรื่องภาษาที่สื่อสารและการขัดขวางจากรัฐบาล แต่สำหรับในปัจจุบันนี้พบว่าวิถีอนุตตรธรรมนี้ได้รับการยอมรับจากประชาชนและทางการไต้หวันเป็นอย่างดี

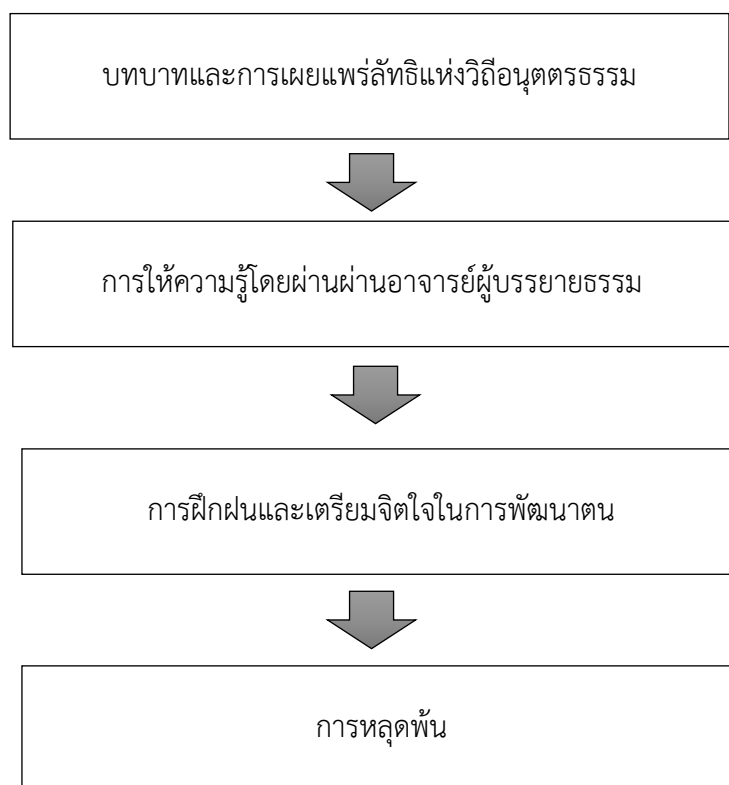
ศูนย์กลางของวิถีอนุตตรธรรมในไต้หวันนั้น คือ พุทธสถานชื่อว่า “เทียนเอวี่ยนฝอเอวี่ยน” ณ อำเภอฝูหลี่ ตั้งอยู่บนไหล่เขาเหนือทะเลสาบหลี่วี่ถัน ท่านหันกงซึ่งอาจจะเรียกได้ว่าเป็นผู้บุกเบิกนำวิถีอนุตตรธรรมในไต้หวันนั้นเป็นที่ยอมรับของรัฐบาลไต้หวันอย่างดี ส่วนหนึ่งอาจจะมาจากช่วยเหลือสังคม อันได้แก่ การก่อตั้งสถานสงเคราะห์เยาวชน สถานสงเคราะห์คนชรา และกองทุนสงเคราะห์เพื่อการศึกษาวัฒนธรรมอีกหลายกองทุนในไต้หวัน จากการรวบรวมและค้นคว้าข้อมูลในหนังสือของทางวิถีธรรมพบว่า การเผยแผ่ธรรมมิได้หยุดอยู่แค่ประเทศไต้หวันแต่กลับกระจายตัวไปยังประเทศอื่น ๆ ด้วย อาทิเช่น ประเทศในแถบเอเชีย เช่น ญี่ปุ่น มาเลเซีย สิงคโปร์ และประเทศไทย และในแถบตะวันตกก็มีการกล่าวอ้างว่าวิถีธรรมนี้ได้แพร่กระจายไปถึงด้วย

2.2 การเข้ามาของวิถีอนุตตรธรรมในประเทศไทย

สำหรับในประเทศไทยนั้นก็จัดเป็นอีกประเทศหนึ่งที่วิถีอนุตตรธรรมกระจายตัวเข้ามาถึงผู้ที่นำวิถีอนุตตรธรรมเข้ามาในประเทศไทย คือ อาจารย์วังซุงหยาง ซึ่งเป็นชาวไต้หวัน สำหรับอาจารย์วังนั้น มีอาชีพเป็นอาจารย์สอนทางวิชาปรัชญาอยู่ในประเทศไต้หวัน มีการศึกษาสูงสุดถึงปริญญาเอก และเมื่อได้แต่งงานมีครอบครัวแล้วจึงได้มีโอกาสเข้ามารับวิถีอนุตตรธรรม อาจารย์วังเกิดเลื่อมใสศรัทธาใฝ่ศึกษาธรรมะจนได้เป็นอาจารย์เผยแผ่ธรรม และได้รับมอบหมายจากท่านหันกงให้เดินทางมาเผยแผ่วิถีธรรมในประเทศไทย อาจารย์วังได้เดินทางเข้ามาในประเทศไทยราวปี พ.ศ.2525 ปัญหาประการแรกที่ประสบคือเรื่องของภาษา คนในกรุงเทพฯ ซึ่งเป็นที่ที่อาจารย์วังเข้ามาเผยแผ่เป็นแห่งแรกนั้นมีน้อยคนนักที่พูดภาษาจีน (กลาง) ได้ อาจารย์วังจึงเปลี่ยนแผนโดยมุ่งไปเผยแผ่ต่างจังหวัดก่อน ทั้งนี้โดยการชักนำของคนในโรงเจซึ่งอาจารย์วังมาขออาศัยพักอยู่ในระหว่างเผยแผ่ธรรมในกรุงเทพฯ จังหวัดที่อาจารย์วังตัดสินใจจะเดินทางไปเผยแผ่วิถีธรรมคือจังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยไปพักพิงโรงเจแห่งหนึ่งในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งมีอาจารย์อยู่เป็นผู้รับผิดชอบ และด้วยความที่สามารถสื่อสารกันเข้าใจเพราะพูดภาษาเดียวกัน (ภาษาจีน) อาจารย์อยู่เข้าใจในวัตถุประสงค์ของวิถีธรรมจึงเข้ารับวิถีธรรมพร้อมทั้งช่วยอาจารย์วังเผยแผ่วิถีอนุตตรธรรม (Suphanimit, 2020) จนวิถีอนุตตรธรรมนี้กระจายไปทั่วประเทศไทยเช่นในปัจจุบัน

องค์ความรู้ใหม่

บทบาทและการเผยแผ่ลัทธิแห่งวิถีอนุตตรธรรม คือ การให้ความรู้โดยผ่านอาจารย์ผู้บรรยายธรรมประจำที่อยู่ตามวัดต่าง ๆ เป็นกลไกหลักสำคัญให้เกิดการเผยแผ่ลัทธิแห่งวิถีอนุตตรธรรมให้เป็นที่รู้จักในวงกว้าง ยังมีการส่งผ่านความรู้ออกไปมากเท่าไรความเข้าใจในลัทธิแห่งวิถีอนุตตรธรรมก็ย่อมมีมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้การยึดมั่นในแนวทางที่ว่าทำดีได้ทำชั่วได้ชั่วก็จะเป็นหนึ่งในแนวทางที่นำไปสู่การหลุดพ้นความทุกข์ โดยสามารถแสดงบทบาทและการเผยแผ่ลัทธิแห่งวิถีอนุตตรธรรมได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 บทบาทและการเผยแพร่ลัทธิแห่งวิถีนุตตรธรรม

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง เพื่อศึกษาบทบาทและการเผยแพร่วิถีนุตตรธรรม เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้านเอกสาร ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย พบว่า ระบบความเชื่อต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมไทยปัจจุบันที่ นอกเหนือไปจากพุทธศาสนาอันเป็นศาสนาประจำชาตินั้น ส่วนหนึ่งอาจจะเนื่องมาจากระบบความเชื่อเดิม คือ พุทธศาสนานั้นไม่ได้ทำหน้าที่ตอบสนองต่อปัจเจกบุคคลและสังคมเช่นในอดีต ซึ่งแต่เดิมศาสนานั้นเป็นที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจของบุคคลยามเกิดปัญหาหรือวิกฤตการณ์ ทั้งปัญหาคบครัว ปัญหาการทำมาหากิน ศาสนาเป็นกลไกสำคัญในการสร้างระเบียบทางสังคม กล่าวคือ ช่วยอบรมให้คนในสังคมรู้ถึงระเบียบ ประเพณี ค่านิยม และศีลธรรมอันดีงามที่ช่วยก่อให้เกิดความสงบสุขในสังคมถ้าทุกคนปฏิบัติตาม และยังสร้างความสามัคคี ความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันจากการประกอบกิจกรรมและประเพณีทางศาสนา แต่ในปัจจุบันพบว่า ศาสนาไม่ใช่สถาบันหลักที่จะอบรมและสั่งสอนคนในสังคมเช่นในอดีต เพราะจะพบว่า ในปัจจุบันเด็กจะไปเข้าเรียนการเขียนอ่านที่โรงเรียนแทนที่จะเป็นที่วัดและการศึกษาในแผนใหม่ที่ได้รับอิทธิพลจากทางตะวันตกซึ่งจะเน้นความรู้และความเข้าใจทางวิทยาศาสตร์มากกว่าความรู้ความเข้าใจทางด้านศีลธรรม เช่นในอดีต ไม่ได้สอนว่าคนตายเพราะหมีดกรรมอย่างในอดีตแต่สอนว่าคนตายเพราะโรคร้ายไข้เจ็บ ซึ่งเกิดจากเชื้อโรคที่มีอยู่มากมายในอากาศ สอนให้รู้ว่าฝนตกเพราะเกิดการรวมตัวของไอน้ำและกลั่นออกมาเป็นหยดน้ำมิใช่เกิดจากเทวดา เป็นต้น การศึกษาในปัจจุบันดึงคนออกจากระบบความเชื่อเดิม คือ สอนให้เลิกเชื่อถือเรื่องบุญ

กรรม วิญญาณ เพราะเป็นเรื่องของความมมกาย ไร้สาระ และหันมาเชื่อในหลักการของวิทยาศาสตร์แทน เช่นในเรื่องของวิญญาณ วิทยาศาสตร์ได้อธิบายว่าเป็นพลังงานชนิดหนึ่ง แม้ว่าการศึกษาในปัจจุบันจะให้ความรู้ความเข้าใจรวมไปถึงความเจริญทางด้านวัตถุที่ก่อให้เกิดความสะดวกสบายต่าง ๆ แต่ไม่สามารถจะหาที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจยามที่เกิดปัญหาทางด้านของอารมณ์และจิตใจ ซึ่งดูจะเป็นปัญหาที่ละเอียดอ่อนเกินกว่าที่วิทยาการทางวิทยาศาสตร์จะสามารถอธิบายได้ ซึ่งแต่เดิมนั้นศาสนามีส่วนช่วยได้อย่างมาก

วิถีอนุตตรธรรมมีแนวคิดในเรื่องโลกอนาคต และเรื่องบาป บุญ นรก สวรรค์ ซึ่งเป็นความเชื่อพื้นฐานของคนไทย ซึ่งมีการสอนเรื่องการเวียนว่ายตายเกิด มาดึงดูดให้คนสนใจเข้าร่วมวิถีธรรม อีกทั้งยังมีการผสมผสานกันอย่างกลมกลืนระหว่างศาสนาต่าง ๆ ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่เกิดความเลื่อมใสและความศรัทธาในหมู่คนที่นับถือวิถีอนุตตรธรรม สำหรับบทบาทของวิถีอนุตตรธรรมกับสังคมนั้น สังคมมนุษย์ทำหน้าที่ต่าง ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการทางจิตใจเช่นเดียวกับศาสนา ระบบความเชื่อและพิธีกรรมต่าง ๆ เกิดขึ้นเพื่อทำหน้าที่เป็นที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจและให้คำอธิบายกับธรรมชาติรอบตัวโดยเฉพาะเรื่องของความตาย ซึ่งศาสนาช่วยให้มนุษย์มั่นใจว่าสามารถเอาชนะความตายได้โดยมีการยืนยันถึงชีวิตในภพหน้า (Duangwiset, 2020) แต่อย่างไรก็ตามสังคมได้มีสภาพหยุดนิ่งอยู่กับที่แต่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นระบบต่าง ๆ ที่เป็นส่วนประกอบของสังคมก็ต้องปรับตัวรับความเปลี่ยนแปลงนั้น ๆ เพื่อให้สังคมสามารถอยู่รอดได้ตลอดไป

วิถีอนุตตรธรรมเป็นอีกกลุ่มความเชื่อหนึ่งที่เกิดขึ้นในสังคมไทยและเป็นที่ยอมรับอยู่ในกลุ่มบุคคลกลุ่มหนึ่ง ซึ่งสาเหตุที่วิถีอนุตตรธรรมสามารถดำรงอยู่ได้ในสังคมอาจจะเนื่องมาจากสาเหตุ 2 ประการ จากการวิเคราะห์ คือ

1. เข้าใจและเอาใจใส่ปัญหาของสังคมอันเกิดจากครอบครัวแตกแยก เนื่องมาจากปัญหาการเปลี่ยนแปลงทางสังคมนั้นคือ ปัญหาของคนชราและเด็ก ซึ่งทั้ง 2 วัยนี้มักจะถูกทอดทิ้ง ทั้งนี้สาเหตุหนึ่งอาจจะเกิดจากสภาพสังคมที่ต้องมีการแข่งขันจึงทำให้ไม่มีเวลาให้กับครอบครัว ไม่มีเวลาให้ความอบอุ่นกับลูก ไม่มีเวลาดูแลพ่อแม่ เนื่องจากอยู่คนละบ้านและต้องทำงานจนไม่มีเวลาว่าง

2. การปรับตัวเข้ากับท้องถิ่น โดยเลือกโอกาสในการที่จะทำกิจกรรมอันเป็นวันสำคัญที่เกี่ยวข้องกับสถาบันพระมหากษัตริย์ อันเป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวไทยทั้งชาติ เช่น การบริจาคข้าวของ เครื่องใช้และการเลี้ยงอาหารแก่เด็กกำพร้า และคนชราเนื่องในวันคล้ายวันพระราชสมภพของพระบรมวงศานุวงศ์ ซึ่งทำให้ดูไม่ขัดกับราชการและบ้านเมือง อีกทั้งยังสามารถดึงความร่วมมือในเรื่องของการบริจาคได้มากกว่าเนื่องจากเป็นเรื่องเกี่ยวกับพระมหากษัตริย์ทำให้ได้รับความสนใจจากประชาชนผู้ที่จงรักภักดีได้มากกว่าเรื่องอื่น

ส่วนของศาสนาในวิถีอนุตตรธรรม คือ หลักคำสอนที่อาจารย์บรรยายเป็นคนถ่ายทอดหรือบรรยายให้แก่ญาติธรรม อันได้แก่ เรื่องกฎแห่งกรรม ความกตัญญู ฯลฯ ในที่นี้ไม่จำกัดว่าจะเป็นหลักคำสอนเฉพาะศาสนาพุทธ ศาสนาคริสต์ ศาสนาอิสลาม หรือศาสนาใดศาสนาหนึ่งเท่านั้น แต่เป็นการรวมหลักของศาสนาทั้ง 5 อันประกอบด้วย ลัทธิขงจื้อ ลัทธิเต๋า ศาสนาพุทธ ศาสนาคริสต์ และศาสนาอิสลาม ซึ่งอาจจะ

เนื่องมาจากความเชื่อประการหนึ่งของวิถือนุตตรธรรมที่ว่า วิถือนุตตรธรรมเป็นรากแก้วของทุก ๆ ศาสนา หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ศาสนาทุกศาสนามีจุดกำเนิดที่เดียวกันคือ จากอนุดตรธรรม แต่จะแตกต่างกันในส่วนของคำสอนและศาสดาของศาสนาแต่ในที่สุดแล้ว ทุก ๆ ศาสนาก็มีจุดมุ่งหมายอันเดียวกันคือ อนุดตรธรรม ในการจะพิจารณาว่าส่วนใดหรือหลักการใดในวิถือนุตตรธรรมเป็นของศาสนาใดนั้นเป็นเรื่องยาก เนื่องจากแต่ละศาสนามีหลักคำสอนและหลักปฏิบัติมากมายซึ่งพอจะสรุปถึงหลักใหญ่ ๆ ได้คือ ศาสนาพุทธสั่งสอนหลักเมตตาธรรม ศาสนาคริสต์มีคำสอนสำคัญเรื่องความรัก คือให้รักในพระเจ้า รักครอบครัว และรักเพื่อนบ้าน ศาสนาอิสลามสอนให้ศรัทธาในพระผู้เป็นเจ้าและวันสิ้นโลก ลัทธิขงจื๊อสั่งสอนให้มีความใจ โอบอ้อมอารี ละทิ้งความเห็นแก่ตัว และลัทธิเต๋าสอนให้ใช้ชีวิตกลมกลืนกับธรรมชาติ แต่ถึงแม้ว่าศาสนาแต่ละศาสนาจะมีหลักคำสอนที่แตกต่าง แต่ทุกศาสนาก็มีจุดมุ่งหมายเดียวกันคือ สอนให้ทุกคนเป็นคนดี ทำความดี ละเว้นความชั่ว

การรวมหลักคำสอนของทั้ง 5 ศาสนา ปรากฏอยู่ในวัตถุประสงค์ทั้ง 21 ข้อ ของวิถือนุตตรธรรม ไม่ว่าจะเป็นการเคารพฟ้าดิน บูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ กตัญญูต่อบิดามารดา เทิดทูนครู บำอาจารย์ จงรักภักดีต่อกษัตริย์ เชิดชูศิลปวัฒนธรรม ปฏิบัติตามจริยธรรม และปฏิบัติตามหลักคุณสัมพันธ์ 5 คุณธรรม 8 อันเป็นหลักของลัทธิเต๋าและลัทธิขงจื๊อ หรือการสอนให้จริงใจต่อมิตรและเพื่อนบ้านทุกคนอันสอดคล้องกับหลักของศาสนาคริสต์ และการละทิ้งความชั่วสร้างแต่ความดี สอดคล้องกับพุทธศาสนา และถึงแม้ว่าจะมีการรวมหลักคำสอนของศาสนาทั้ง 5 ให้อยู่ในวัตถุประสงค์ 21 ข้อ แต่จากการพิจารณาพบว่าคำสอนของลัทธิขงจื๊อนั้นถูกหยิบยกขึ้นมาใช้มากที่สุด โดยเฉพาะหลักคุณสัมพันธ์ 5 คุณธรรม 8 ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากวิถือนุตตรธรรมเป็นวิถีธรรมที่มีต้นกำเนิดมาจากจีน ดังนั้นจึงน่าที่จะได้รับอิทธิพลจากลัทธิขงจื๊อและพุทธศาสนามหาหนานอยู่มาก

จากการศึกษาจะเห็นได้ว่า หลักการสำคัญของวิถือนุตตรธรรมที่มูลนิธิเทิดคุณธรรมนำมาประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมพัฒนาประชาชนในสังคมไทย มีหลักการสำคัญหลายประการ ทั้งนี้เพื่อเป้าหมายสูงสุด คือ เพื่อการพัฒนาจิตใจคนให้เกิดความสงบสุข เพื่อนำไปสู่การพัฒนาสังคมที่มีความ สงบสุข เกิดความเป็นเอกภาพและสันติธรรม สำหรับปัจจัยที่นำไปสู่ความศรัทธาในวิถือนุตตรธรรมของกลุ่มอาสาสมัครมูลนิธิเทิดคุณธรรม มีด้วยกันหลายปัจจัย ไม่ว่าจะเป็น มีคนแนะนำให้รู้จักว่าวิถือนุตตรธรรมคืออะไร เปิดใจศึกษาเรียนรู้จนเกิดความเข้าใจว่าเป็นหลักสัจธรรม ศึกษาและนำไปปฏิบัติจนประจักษ์ผลในตน จึงนำไปสู่ ความศรัทธาและยินดีก้าวเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการเป็นอาสาสมัครร่วมกับมูลนิธิฯ เพื่อบำเพ็ญประโยชน์ตามวาระโอกาสและกำลังความสามารถที่จะสามารถกระทำได้ ข้อค้นพบประการสำคัญ ในการศึกษาที่เกี่ยวข้องในแวดวงชาวนุตตรธรรมนั้น มีการส่งเสริม เน้นด้านคุณธรรมจริยธรรมโดยอาศัยมนุษยธรรมและการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีในการมีปฏิสัมพันธ์ จึงทำให้ชาวจีนที่เข้ามาบุกเบิกแพร่ธรรมในประเทศไทย สามารถเข้าถึงคนไทยกลุ่มที่สามารถสื่อสาร ภาษาจีนได้ไม่ยาก เมื่อคนไทยที่พูดภาษาจีนได้เกิดความเข้าใจก็ได้มีการบอกต่อสื่อสารกับคนไทย และคนไทยที่เข้าใจก็สื่อสารบอกต่อไปยังคนไทยด้วยกันเอง จึงทำให้ปัจจุบันนี้ คนไทยมีสถิติการรับธรรมในวิถือนุตตรธรรมมากที่สุดเป็นอันดับหนึ่งจากการรวบรวมของศูนย์กลางธรรมกิจอู่กันเต้าจาก ทั่วทุกประเทศทั่วโลก และยังมีคนไทยที่ศรัทธาช่วยกันสร้างสถานปฏิบัติธรรมทั้งส่วนรวมและ ครัวเรือนเกิดขึ้นครอบคลุมเกือบทุกพื้นที่ทุกจังหวัดในประเทศไทย ประการต่อมา ยังพบว่า มีการศึกษาพระคัมภีร์ธรรมที่มี

ต้นฉบับมาจากภาษาจีนหลายฉบับ อาทิ คัมภีร์เต๋าเต๋อจิง คัมภีร์ไป๋เซี่ยวจิง (คัมภีร์ร้อยกตัญญู) คัมภีร์ตี้จื่อกุย (คัมภีร์วินัยกุลบุตร) คัมภีร์ ชิงจิ้งจิง (คัมภีร์วิสุทธิสูตร) ฯลฯ แต่ภายหลังมีผู้เชี่ยวชาญหรือผู้รู้ด้านภาษาได้แปลจากต้นฉบับ ภาษาจีนมาเป็นภาษาไทย เพื่อให้ญาติธรรมคนไทยได้ศึกษาพระคัมภีร์ในแบบวิถีจิต ซึ่งปัจจุบันคนไทย ที่สนใจศึกษาก็สามารถศึกษาได้ทั้งภาษาจีนและภาษาไทยควบคู่กันไป และมีการจัดงานสอบจอหงวน ท้องพระคัมภีร์ธรรมฉบับภาษาจีน สำหรับเด็กและผู้ใหญ่ในทุก ๆ 2 ปี โดยจะมีการจัดขึ้น ที่ศูนย์กลางธรรม อี้ก้วนเต๋าอนุตตรธรรมแห่งประเทศไทย ซึ่งนับว่าเท่ากับเป็นการส่งเสริมให้กลุ่มคน ไทยที่สนใจได้เรียนรู้ ศึกษา ภาษา และวัฒนธรรมจีนไปโดยปริยาย เจื่อนไขสำคัญ หากสนใจเข้าไปศึกษาในวิถีนุตตรธรรมให้ลึกซึ้งมากขึ้น จะต้องเริ่มต้นด้วย การเปิดใจ ละทิ้งอัตตาตัวตน มีความตั้งใจในการทำ ความดี ให้ทาน รักษาศีล ฝึกฝนการถือศีลกินเจ ละเว้นชีวิตเลือดเนื้อสัตว์ จนเข้าสู่การบวชจิตหรือธรรมะ แล้วค่อยเข้าไปศึกษาในชั้นเรียนอบรม หัวข้อธรรมต่าง ๆ หนังสือธรรมะ พระคัมภีร์ธรรม พระโองาวลึงศักดิ์สิทธิ์ ฯลฯ เพื่อทำความเข้าใจและนำไปปฏิบัติ ฝึกฝน ย้อนมองพิจารณาด้วยปัญญาอันบริสุทธิ์ของตน เมื่อศึกษาจึงจะเข้าใจ เมื่อนำไปปฏิบัติจึงจะเข้าถึง ซึ่งจะสามารถสัมผัสรับรู้ได้ด้วยตนเอง จากการศึกษา พบว่า มูลนิธิเทิดคุณธรรมได้นำหลักการสำคัญของวิถีนุตตรธรรม หรือวิถีแห่งจิตมาประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมพัฒนาให้ประชาชนในสังคมไทย ในทุกรุ่นวัย ได้ฟื้นฟูจิตเดิมแท้ดั้งเดิมของตนเอง ตระหนักรู้คุณค่าของชีวิต และรู้จักกำหนดชีวิตของตนให้ดำเนินไปบนพื้นฐานของคุณธรรมทั้ง 8 ประการ คือ ความกตัญญู ความสามัคคีปรองดอง ความจงรักภักดี มีสัตย์ธรรม มีจริยธรรม มีมโนธรรมสำนึก มีสุจริตธรรม และมีความละเอียดรอบคอบ โดยอาศัยการจัดชั้นอบรม ศึกษา หลักธรรมเป็นแนวทางในการส่งเสริม อบรม กลุ่มเกลาประชาชนให้ได้เรียนรู้ ฝึกฝน พัฒนาดน และนำไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตประจำวัน เพื่อให้สังคมไทยได้เกิดการพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น อาทิ การมีความรัก ความเมตตาความเข้าใจต่อกันภายในครอบครัวเพื่อให้คนในครอบครัวอยู่ร่วมกัน อย่างมีความสุข การคบหาสมาคมกับเพื่อนด้วยความจริงใจ การมีอัธยาศัยไมตรีที่ดีต่อเพื่อนบ้าน การ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความตั้งใจอย่างเต็มความสามารถในสังคมวัยทำงาน การมีจิตสาธารณะมีความ รับผิดชอบต่อสังคม ให้ประชาชนรู้จักหลักการดูแลรักษาสุขภาพให้แข็งแรงเพื่อจะได้มีอายุวัฒนา รวมถึงการมีจิตเมตตาต่อสรรพสัตว์ทั้งหลายด้วยการไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่นโดยมีเป้าหมาย สูงสุดเพื่อสังคมสงบสุข โลกเป็นเอกภาพสันติธรรม อย่างไรก็ตาม สังคมไทยสามารถเกิดขึ้นได้ตาม หลักการดังกล่าว จะนับว่าเป็นสิ่งที่ดีมาก แต่ในทางปฏิบัติพบว่า ยังมีความท้าทายอยู่มาก อันเนื่องมาจากปัจจัยหลายประการในสังคม อย่างไรก็ตามมูลนิธิเทิดคุณธรรมยังคงมุ่งมั่นสืบสาน ปณิธานในการส่งเสริมประชาชนให้ดำเนินชีวิตด้วยคุณธรรมต่อไปอย่างไม่ย่อและพบว่ามีความร่วมมือที่เห็นความสำคัญและเข้ามาเป็นอาสาสมัครเพิ่มมากขึ้นในแต่ละปี สำหรับปัจจัยที่ทำให้ประชาชนจากหลายจังหวัดก่อเกิดความรักในวิถีนุตตรธรรมและ เข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นอาสาสมัครร่วมกับมูลนิธิฯ พบว่ามีปัจจัยหลายประการด้วยกัน อาทิ เมื่อ มาศึกษาในชั้นอบรมจนเข้าใจในหลักธรรมและนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน พบว่า เข้าใจในสัจธรรม ชีวิตมากขึ้น มีชีวิตที่มีความสุขมากขึ้น เข้าใจตนเองและผู้อื่นมากขึ้น รู้สึกศรัทธาและเห็นคุณค่าของชีวิต อยากทำประโยชน์เพื่อสังคมส่วนรวมมากขึ้น ความเห็นแก่ตัวลดลง ความโลภ ความโกรธ ความ หลงลดลง รู้จักเตือนตนเตือนใจระงับยับยั้งอารมณ์โทสะได้มากขึ้น มีจิตเมตตาต่อ

ตนเองต่อผู้อื่นและ ต่อสรรพสัตว์มากขึ้น รวมถึงความศรัทธาต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่เชื่อว่าช่วยดลบันดาลการช่วยเหลือหนุนนำ อยู่เบื้องหลังหากตนปฏิบัติดีปฏิบัติชอบก็จะได้รับความเมตตาคุ้มครองดูแลจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์ให้อยู่เย็น เป็นสุขและอยู่รอดปลอดภัยจากภัยพิบัติหรือสิ่งเลวร้ายไม่ดีทั้งหลาย การเข้ามามีส่วนร่วมเป็นอาสาสมัครตามวาระและโอกาสที่ตนสะดวกในการทำความร่วมมือกับมูลนิธิฯ ก็เปรียบเสมือนเป็นการตอบแทนพระคุณพ่อแม่ บรรพบุรุษ ตอบแทนสังคมประเทศชาติบ้านเมือง เพื่อช่วยกันจรรโลง คุณธรรมความดีให้เกิดขึ้นในสังคมไทย ทั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Renliang (2022) ได้ศึกษาวิถีอนุตรธรรมกับการพัฒนาสังคมไทย กรณีศึกษา มูลนิธิเทิดคุณธรรม จังหวัดนครราชสีมา จากการศึกษาพบว่า มีปัจจัยสำคัญที่เป็นแรงจูงใจ คือ การศึกษาในชั้นอบรมจนเข้าใจในหลักธรรมและนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน เข้าใจในสังฆธรรมชีวิต การที่มีความสุขมากขึ้น การเข้าใจตนเองและผู้อื่นมากขึ้น ความรู้สึกศรัทธาในธรรมะและเห็นคุณค่าของชีวิต อยากทำประโยชน์เพื่อสังคมส่วนรวมมากขึ้น ความเห็นแก่ตัวลดลง ความโลภ ความโกรธ ความหลงลดลง การรู้จักเตือนตนเตือนใจให้ระงับยับยั้งอารมณ์โทสะได้มากขึ้น การมีจิตเมตตาต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อสรรพสัตว์มากขึ้น รวมถึงความศรัทธาต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่เชื่อว่าช่วยดลบันดาลการช่วยเหลือหนุนนำอยู่เบื้องหลัง หากตนปฏิบัติดีปฏิบัติชอบก็จะได้รับความเมตตาคุ้มครองดูแลจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์ให้อยู่เย็นเป็นสุขและอยู่รอดปลอดภัยจากภัยพิบัติหรือสิ่งไม่ดีทั้งหลาย การเข้ามามีส่วนร่วมเป็นอาสาสมัครตามวาระและโอกาสที่ตนสะดวกในการทำความร่วมมือกับมูลนิธิฯ ก็เปรียบเสมือนเป็นการตอบแทนพระคุณพ่อแม่ บรรพบุรุษ ตอบแทนสังคมประเทศชาติบ้านเมือง เพื่อช่วยกันจรรโลงคุณธรรมความดีให้เกิดขึ้นในสังคมไทยสืบไป

สรุป

วิถีอนุตรธรรมเป็นการนำความเชื่อเดิมในเรื่องของพระศรีอารยและความสุขสบายในโลกอนาคตมาเป็นสิ่งให้คนอยากเข้าไปสัมผัส หรือมีส่วนร่วมอยู่ในโลกหน้า อันเนื่องมาจากแรงกดดันของสภาพสังคมในปัจจุบันที่เห็นแก่ตัว แกร่งแยะและเต็มไปด้วยปัญหา โดยมีการสร้างความเชื่อใหม่เป็นรากแก้ว หรือเป็นจุดรวมของทุกศาสนาขึ้นมาเพื่อสร้างความเลื่อมใสศรัทธา และความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น เป็นการสร้างโลกใหม่ที่ไม่มีขอบเขต ไม่มีชนชั้น วรรณะ เชื้อชาติ หรือศาสนาเข้ามาขวางกั้นทุกคนมีความเชื่อเดียวกันหมด โลกพระศรีอารยนั้นคนทุกคนจะทัดเทียมกันหมด การรวมตัวกันของผู้นับถือวิถีอนุตรธรรมยังไม่ปรากฏว่ามีผลกระทบต่อสังคมส่วนรวม อีกทั้งยังไม่ได้มีหน้าที่เข้ามาทดแทนสถาบันศาสนา แต่อาจจะมียุทธศาสตร์ในการช่วยส่งเสริมให้คนปฏิบัติตาม หลักของศาสนาในเรื่องของการทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยมีความเป็นรูปธรรมและความมุ่งหวังที่ชัดเจนในเรื่องของโลกหน้าดังที่กล่าวแล้วข้างต้น นอกจากนี้แล้วแนวความคิดแห่งวิถีอนุตรธรรมได้ก่อคุณูปการแก่สังคมไทยเป็นอย่างมาก เนื่องจากในสังคมไทยความเป็นศาสนาคริสต์หรืออิสลามนั้นมีความเป็นสุตงโต่มาก เพราะฉะนั้นคนที่ปฏิเสธความเป็นศาสนาจะใช้ชีวิตอยู่ค่อนข้างลำบากและขาดที่พึ่งยึดเหนี่ยว ฉะนั้นแล้วในแนวความคิดอนุตรธรรมได้มีส่วนทำให้แนวความคิดนี้เบาบางลงเนื่องจากเป็นแนวคิดที่รวมทุกศาสนาและอีกทั้งพร้อมกันนี้ยังไม่เป็นการฝักใฝ่ศาสนาใดศาสนาหนึ่งชัดเจน อนุตรธรรมมีแนวคิดนอบ

น้อมทั้งในมนุษย์และธรรมชาติไม่มีแนวความคิดหรือกฎเกณฑ์ที่รุนแรงและด้วยเหตุนี้เองจึงน่าจะเป็นความมั่นคงมากอย่างหนึ่งแห่งความเป็นปึกแผ่นของวิถีนุตรธรรม

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผลจากการวิจัยตามวัตถุประสงค์ พบว่า หลักธรรมของวิถีนุตรธรรมสามารถช่วยให้บุคคลปรับเจตคติในการมองโลก มองตน และนำไปสู่การพัฒนาพฤติกรรมการดำเนินชีวิตได้ดี จึงควรสนับสนุนให้มีการเผยแพร่หลักธรรมของวิถีนุตรธรรมให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1 ควรศึกษาลัทธิในประเด็นศึกษาในบริบทที่แตกต่างกันไป เช่น ศรัทธาในวิถีนุตรธรรมกับการใช้ชีวิต ศรัทธาในวิถีนุตรธรรมกับการพัฒนาชีวิตให้มีคุณภาพ เป็นต้น ทำให้การขับเคลื่อนงานธรรมกิจของวงการวิถีนุตรธรรมสามารถขับเคลื่อนไปได้อย่างรวดเร็ว

2.2 ควรศึกษาเพิ่มเติมถึงบทบาทของอาจารย์ผู้บรรยายธรรมวิถีนุตรธรรมเพราะเป็นหนึ่งในกลไกสำคัญที่จะทำให้บุคคลเข้าถึงธรรมได้ดียิ่งขึ้น

References

- Bongkotkan, N. (2020). Political concepts from the perspective of Theravada Buddhist philosophy. *Journal of Social Studies, Religion and Culture*, 1(1), 45-58.
- Duangwiset, N. (2020). *Theravada Buddhism and forest monks: Anthropology and the study of the life of Phra Achan Manphurithatto*. Bangkok: Queen Sirindhorn Anthropology Center (Public Organization).
- Phra Chonchai Sudhammamo. (2021). Liberation in Tantric Buddhism. *Setthawit Review Journal*, 1(3), 33-46.
- Ratsamitham, (Ed.). (2019). *Aim of Mahadhamma*. Bangkok: Rasamitham Foundation.
- Renliang, L. (2022). *Anuttaratham and the development of Thai society : A case study of Thoed Khunnatham Foundation, Nakhon Ratchasima Province*. Bangkok: National Institute of Development Administration.
- Sudsawat, D. (2014). *Phra Sri Ariya Maitreya: Concepts, Beliefs, and Sculpture Styles*. Prachinburi: Fine Arts Department.
- Suphanimit (Ed.). (2013). *Phongsatham*. Bangkok: Promoting quality of life.

_____. (2019). *The wonderful qualities of the Anuttaradham way*. Bangkok: Promote quality of life.

_____. (2020). *Philosophy of Medha, the successor of the path*. Bangkok: Siam Aksorn.

**การรับรู้และการเข้าถึงสิทธิการรักษาพยาบาลของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏ
ราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น ตามหลักสังคหวัตถุ 4**

**AWARENESS AND MEDICAL TREATMENT RIGHT ACCESS OF THE
STUDENTS OF MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY ISAN CAMPUS
KHONKAEN PROVINCE FOLLOWING SANGHAVATTHU 4**

สิทธิพร เกษจ้อย

Sitthiporn Khetjoi

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

Mahamakut Buddhist University Isan Campus, Thailand

Received:2024-07-07

Revised:2024-08-13

Accepted:2024-08-28

Corresponding Author's Email: piakealexander@yahoo.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลและสภาพปัญหาของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น 2) การรับรู้และการเข้าถึงสิทธิการรักษาพยาบาลของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น ตามหลักสังคหวัตถุ 4 และ 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการจัดบริการเกี่ยวกับการรับรู้และการเข้าถึงสิทธิการรักษาพยาบาลของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น และการสร้างกลไกการรับรู้และการเข้าถึงสิทธิการรักษาพยาบาลตามหลักสังคหวัตถุ 4

ผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Research Methodologies) โดยการใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามจากกลุ่มประชากรตัวอย่างจำนวน 262 คนและการสัมภาษณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญซึ่งเป็นตัวแทนนักศึกษาจาก 9 สาขาวิชา สถิติที่ใช้ในการวิจัยคือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เพียร์สันไคร์สแควร์ (Pearson chi-square) F-test(one way-anova) และวิเคราะห์เนื้อหาจากแบบสัมภาษณ์ผลการวิจัยพบว่า

ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 262 คน ร้อยละ 67.90 เป็นเพศหญิง ร้อยละ 29.80 เป็นเพศชาย ร้อยละ 27.10 มีอายุระหว่าง 20-25 ปี ร้อยละ 29.80 ศึกษาในชั้นปีที่ 1 ร้อยละ 24.40 ศึกษาในสาขาวิชาการสอนภาษาไทย ร้อยละ 38.20 ครอบครัวมีรายได้ระหว่าง 5,000-10,000 บาทต่อเดือน ร้อยละ 59.20 ไม่เคยเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลนอกเขตอำเภอที่อาศัยอยู่ ร้อยละ 77.90 ไม่ทราบเกี่ยวกับพระราชบัญญัติการรักษาพยาบาลในภาวะฉุกเฉิน พ.ศ.2551 และ ประกาศกระทรวงสาธารณสุขเกี่ยวกับการกำหนดผู้ป่วยฉุกเฉิน พ.ศ.2561 ร้อยละ 94.30 ไม่รู้เกี่ยวกับการเข้ารับบริการจากบริการ 30 บาทรักษาทุกโรค ร้อยละระดับการรับรู้และการเข้าถึงสิทธิการรักษาพยาบาลของนักศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

($\bar{X} = 3.51$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สิทธิการบริการด้านสุขภาพ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.51$) สิทธิการปกปิดข้อมูลและความเป็นส่วนตัว มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.51$) สิทธิการรับรู้ข้อมูลที่เพียงพอและชัดเจน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.51$) และสิทธิความปลอดภัยในการรักษาพยาบาลมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.51$) ตามลำดับ และสาขาวิชาไม่มีความสัมพันธ์กับการรับรู้พระราชบัญญัติการรักษาพยาบาลในภาวะฉุกเฉิน พ.ศ.2551และประกาศกระทรวงสาธารณสุขเกี่ยวกับการกำหนดผู้ป่วยฉุกเฉิน พ.ศ.2561 และ การจัดบริการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า 30 บาทรักษาทุกโรค

คำสำคัญ: การรับรู้; การเข้าถึงสิทธิ; การรักษาพยาบาล; นักศึกษา; สังคหวัตถุ 4

Abstract

The objectives of this study are to: 1) examine the personal factors and challenges faced by students at Mahamakut Buddhist University, Isan Campus, Khon Kaen; 2) assess students' understanding of and access to healthcare rights based on the principle of Sangahvatthu 4; and 3) identify recommendations for improving healthcare services and creating mechanisms to enhance students' awareness of and access to healthcare rights according to the principle of Sangahvatthu 4.

The researcher employed a mixed methods research design. Quantitative data was collected from a sample of 262 respondents using a questionnaire and analyzed using percentages, mean, standard deviation, Pearson correlation coefficient, chi-square test, and one-way ANOVA. Qualitative data was gathered through interviews with key informants representing students from nine different majors and analyzed using content analysis.

The findings revealed that.

Of the 262 respondents, 67.90% were female, 29.80% were male. 27.10% were aged between 20-25 years old, 29.80% were in their first year of study, 24.40% were studying Thai language teaching, and 38.20% had a household income between 5,000-10,000 baht per month. 59.20% had never sought treatment at a hospital outside their district. 77.90% were unaware of the Emergency Medical Act B.E. 2551 and the Ministry of Public Health Notification on the Determination of Emergency Patients B.E. 2561. Additionally, 94.30% were unaware of the 30-baht universal healthcare service.

Overall, the level of awareness and access to healthcare rights among students was high ($\bar{X} = 3.51$). When considering individual dimensions, it was found that the rights to healthcare services ($\bar{X} = 3.51$), confidentiality and privacy ($\bar{X} = 3.51$), access to sufficient and

clear information ($\bar{x}$ = 3.51), and safety in healthcare had mean scores of ($\bar{x}$ = 3.51), respectively. Furthermore, the field of study was not associated with awareness of the Emergency Medical Services Act B.E. 2551, the Ministry of Public Health's announcement regarding the definition of emergency patients B.E. 2561, and the Universal Health Coverage scheme.

Keywords: Awareness; RightAccess; Medical Treatment; Students; Principle of Sangahvatthu 4

บทนำ

สิทธิมนุษยชนมีหลักสำคัญที่ยอมรับในระดับสากลนั้น คือ บุคคลมีสิทธิที่จะตัดสินใจในกิจการต่าง ๆ ส่วนตัวด้วยตนเอง ซึ่งแสดงถึงความเป็นอิสระของมนุษย์ โดยเฉพาะผู้ป่วยถือว่าเป็นบุคคลที่จะต้องได้รับความช่วยเหลือทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ สังคม ตลอดจนการได้รับรู้ข้อมูลต่าง ๆ เพื่อสมควรประกอบการตัดสินใจของตนเอง ฉะนั้นผู้ป่วยจึงเป็นบุคคลสำคัญที่จะต้องได้รับการพิทักษ์สิทธิ ในหลาย ๆ ประเทศ ได้นำสิทธิของผู้ป่วยมาบัญญัติเป็นกฎหมาย สำหรับประเทศไทยมิได้ระบุไว้เป็นกฎหมายโดยตรงแต่มีการกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 47 บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับบริการสาธารณสุขของรัฐ มาตรา 48 สิทธิของมารดาในช่วงระหว่างก่อนและหลังคลอดบุตรย่อมได้รับความคุ้มครองและช่วยเหลือตามที่กฎหมายบัญญัติ มาตรา 55 รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณสุขที่มีประสิทธิภาพอย่างทั่วถึง เสริมสร้างให้ประชาชนมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค และส่งเสริมสนับสนุนให้มีการพัฒนาภูมิปัญญาด้านแพทย์แผนไทยให้เกิดประโยชน์สูงสุด มาตรา 61 รัฐต้องจัดให้มีมาตรการหรือกลไกที่มีประสิทธิภาพในการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิของผู้บริโภคด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการรับรู้ข้อมูลที่เป็นจริงด้านความปลอดภัยด้านความเป็นธรรมในการทำสัญญา หรือด้านอื่นใดอันเป็นประโยชน์ต่อผู้บริโภค (Right and Liberties Department Ministry of Justice, 2018)

การเข้าถึงบริการทางการแพทย์และสาธารณสุข นับว่าเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่นักศึกษาพึงได้รับการรักษาที่มีประสิทธิภาพ เท่าเทียม และทันเวลาที่ต่อสถานการณ์ความเจ็บป่วย โดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างของฐานะทางเศรษฐกิจ เชื้อชาติ สัญชาติ ศาสนา ลัทธิทางการเมือง เพศ อายุ มีสิทธิได้รับทราบข้อมูลอย่างเพียงพอและเข้าใจชัดเจนเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลของตน และสิทธิการรักษาพยาบาลเป็นเรื่องสำคัญที่เราทุกคนต้องรู้ และเข้าใจว่าตนเองมีสิทธิอะไรบ้าง เพราะในยามเจ็บป่วยจะได้เลือกใช้สิทธิที่เรามีได้อย่างถูกต้อง และจะได้รู้ด้วยว่าค่าใช้จ่ายอะไรบ้างที่เราสามารถเบิกคืนได้ อะไรบ้างที่เราต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายเองจากสถานการณ์ที่ผ่านมาประเทศไทยได้มีการแพร่ระบาดของเชื้อโคโรนาไวรัส 2019 นักศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน ส่วนใหญ่ไม่ทราบสิทธิการรักษาพยาบาลของตนเอง กลัวที่จะได้จ่ายค่ารักษาพยาบาลด้วยตนเองเพราะไม่ได้มีข้อมูลและความรู้เกี่ยวกับสิทธิการรักษา และ BBC News (2020) ได้เปิดเผยผลการศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบจากการติดเชื้อโคโรนาไวรัส 2019 ต่อร่างกายในระยะยาวตามมาอีกหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นปอด สมอ รวมทั้งอวัยวะภายในอื่น ๆ ที่ได้รับความเสียหาย โดยล่าสุดงานวิจัยของ

มหาวิทยาลัยออกซ์ฟอร์ดของอังกฤษ ยังพบผลที่น่าตกใจโดยพบว่ามีความเสี่ยงที่ 1 ใน 5 ของผู้ป่วยโรคโควิด-19 จะมีอาการป่วย ทางจิตตามมาภายใน 90 วัน ซึ่งถือว่ามากกว่ากลุ่มผู้ป่วยด้วยโรคอื่น ๆ ถึง 2 เท่า

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน มีการเปิดการเรียนการสอนในสาขาวิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ ซึ่งงานสังคมสงเคราะห์สุขภาพหรืองานสังคมสงเคราะห์ทางการแพทย์เป็นวิชาบังคับที่นักศึกษาสาขาวิชาสังคมสงเคราะห์ทุกคนต้องเรียน และมีการแบ่งออกเป็น ฝ่ายกายและฝ่ายจิต โดยเนื้อหาและขอบเขตที่นักศึกษาเรียนคือ กระบวนการทำงานของงานสังคมสงเคราะห์ทางการแพทย์ เทคนิคและวิธีการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ บทบาทหน้าที่ของนักสังคมสงเคราะห์ การวิจัยเพื่อพัฒนาเครื่องมือในงานสังคมสงเคราะห์ และการให้คำปรึกษาด้านจิตสังคม ด้านสิทธิและสวัสดิการของผู้ใช้บริการ เช่น สิทธิการรักษาพยาบาลของคนไทยและชาวต่างชาติ การบริการนมผงสำหรับบุตรของผู้ติดเชื้อเอชไอวี การขึ้นทะเบียนสิทธิคนพิการ เป็นต้น จึงทำให้นักศึกษาสาขาวิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิและสวัสดิการด้านสุขภาพที่ประชาชนทุกคนควรได้รับ และนักสังคมสงเคราะห์ด้านสุขภาพคือ ผู้ที่จัดเป็นส่วนหนึ่งของทีมผู้ให้การรักษาทางการแพทย์ เป็นหนึ่งในทีมสหวิชาชีพที่มีความสำคัญในการประสานระหว่างทีมผู้ให้การรักษา ระหว่างองค์กร ครอบครัวของผู้ใช้บริการที่ประสบปัญหาด้านต่าง ๆ เช่น ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านอารมณ์ ด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจ ในด้านการรักษาพยาบาล การดำเนินชีวิต ซึ่งงานบริการ ด้านสวัสดิการสังคม และงานสังคมสงเคราะห์ในโรงพยาบาล มีความเชื่อมโยงกับกลุ่มผู้ใช้บริการหรือกลุ่มเป้าหมายที่มีความหลากหลาย เช่น งานสังคมสงเคราะห์ทางการแพทย์กับการดูแลผู้ป่วยใน คลินิก ARV งานสังคมสงเคราะห์ทางการแพทย์กับผู้ป่วยยาเสพติด งานสังคมสงเคราะห์ทางการแพทย์กับการดูแลผู้ป่วยโรค งานสังคมสงเคราะห์ทางการแพทย์กับการดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้าย การให้บริการด้านหญิงที่ตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์และตั้งครรภ์ไม่พร้อม ศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและสตรี (OSCC) และที่สำคัญโดยเฉพาะอย่างยิ่งคือการให้ความรู้และบริการเกี่ยวกับหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า สิทธิการรักษาพยาบาล การย้ายสิทธิการรักษา นักสังคมสงเคราะห์จึงต้องดำเนินการให้ประชาชนมีหลักประกันสุขภาพตามสิทธิที่พึงได้รับการบริหารจัดการ การพิทักษ์สิทธิและคุ้มครองผู้ใช้บริการด้านสาธารณสุขตามสิทธิที่พึงได้ตามกฎหมาย รับเรื่องราวแก้ไขปัญหา ขอร้องเรียน และการเจรจาไกล่เกลี่ยเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงบริการสาธารณสุขตามสิทธิอย่างเหมาะสม(Piankaew, 2020)

จากความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับเรื่องของการรับรู้และการเข้าถึงสิทธิการรักษาพยาบาลตามสิทธิการรักษาของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น ตามหลักสังคหวัตถุ 4 เพื่อเป็นการเข้าถึงสิทธิการรักษาพยาบาลของนักศึกษาและสร้างการรับรู้สิทธิการรักษาพยาบาลในกรณีเจ็บป่วยหรือกรณีที่นักศึกษาเกิดอุบัติเหตุ โดยการใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ซึ่งหมายถึง หลักธรรมการอยู่ร่วมกันและธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจ สังคหวัตถุ 4 ประกอบด้วย ทาน คือการให้สิ่งของและการให้ความรู้เรื่องสิทธิและสวัสดิการการรักษาพยาบาลแก่นักศึกษา ปิยวาจา คือการให้คำปรึกษาด้วยวาจาที่ไพเราะอ่อนหวาน และการให้คำแนะนำข้อมูลที่ถูกต้อง อตถจริยา คือเกิดประโยชน์ต่อนักศึกษาในการเข้าถึงสิทธิการรักษาพยาบาล และสมานัตตตา คือการที่นักศึกษารู้สึกถึงความมั่นคงในการเรียนและการใช้ชีวิต รวมถึงการพัฒนาการรับรู้และการเข้าถึงสิทธิการรักษาพยาบาลตามสิทธิ

การรักษา การให้บริการทาง ด้านสุขภาพที่นักศึกษาควรได้รับ ความปลอดภัยในการเข้ารับการรักษายาบาล การคุ้มครองข้อมูลสิทธิส่วนบุคคล ตลอดจนการส่งเสริมให้นักศึกษาได้ใช้สิทธิของตนเองอย่างเหมาะสมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลและสภาพปัญหาของนักศึกษามหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อศึกษาการรับรู้และเข้าถึงสิทธิการรักษาพยาบาลของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น ตามหลักสังคหวัตถุ 4
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการจัดบริการเกี่ยวกับการรับรู้และการเข้าถึงสิทธิการรักษาพยาบาลของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่นและการสร้างกลไกการรับรู้และการเข้าถึงสิทธิการรักษาพยาบาลตามหลักสังคหวัตถุ 4

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Research Methodology) ซึ่งผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ในการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) และการสัมภาษณ์ (Interview) ในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ จากนักศึกษาภาคปกติ (บรรพชิต-คฤหัสถ์) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน ปีการศึกษา 2566 จำนวน 758 รูป/คน (Mahamakut Buddhist University Isan Campus, 2023) โดยการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ตามวิธีการของยามาเน (Yamane, 1973) ที่ระดับคลาดเคลื่อน 0.05 (ระดับความเชื่อมั่น 95%)

$$n = \frac{N}{1+N(e^2)}$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากรที่ใช้ในการวิจัย

e = ค่าเปอร์เซ็นต์ความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มตัวอย่าง ซึ่งในงานวิจัย

กำหนดให้มีความคลาดเคลื่อนได้ ร้อยละ 5 หรือ 0.05

$$\begin{aligned} \text{ดังนั้น ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง} \quad (n) &= \frac{758}{1+758(0.05)^2} \\ &= 262 \text{ รูป/คน} \end{aligned}$$

และได้ทำการสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus Group Interview) ตัวแทนของนักศึกษาภาคปกติ (บรรพชิต-คฤหัสถ์) จำนวน 9 สาขาวิชา โดยเลือกตัวแทนมาสาละ 2 รูป/คน รวมทั้งสิ้น 18 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิดและปลายปิด โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ขั้นตอนที่ 2 ระดับการรับรู้และการเข้าถึงสิทธิการรักษาพยาบาลตามสิทธิการรักษาของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ได้แก่

2.1 สิทธิการบริการด้านสุขภาพ มี 6 ข้อ

2.2 สิทธิการรับรู้ข้อมูลที่เพียงพอและชัดเจน มี 6 ข้อ

2.3 สิทธิความปลอดภัยในการรักษาพยาบาล มี 5 ข้อ

2.4 สิทธิการปกปิดข้อมูลและความเป็นส่วนตัว มี 5 ข้อ

ขั้นตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended Questions) เกี่ยวกับข้อเสนอแนะและแนวทางในการพัฒนาการรับรู้และการเข้าถึงสิทธิการรักษาพยาบาลตามสิทธิการรักษาของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น ตามหลักสังคหวัตถุ 4

ขั้นตอนที่ 4 แบบสัมภาษณ์ โดยใช้รูปแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structure Guideline) ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผ่านการสนทนากลุ่มกับตัวแทนของนักศึกษา เพื่อที่จะได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้และการเข้าถึงสิทธิในการรักษาพยาบาล การรับฟังความคิดเห็นเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงและแก้ไขเกี่ยวกับการเข้าถึงสิทธิในการรักษา เพื่อลดความกังวลและการเข้ารับการรักษาอย่างทันท่วงที ในกรณีที่ป่วยกรณีฉุกเฉิน นำเครื่องมือ คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ที่สร้างเสร็จแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความตรงและครอบคลุมเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ แล้วนำผลวิเคราะห์รายข้อ เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item Objective Congruency) และนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ พิจารณาแล้วมีค่าเท่ากับ 0.50-1.00 ขึ้นไป สามารถนำไปใช้ได้ทุกข้อนำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ที่ผ่านการตรวจแก้จากผู้เชี่ยวชาญ แล้วไปทำการทดลอง (Try-out) โดยใช้กับนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น (ภาคพิเศษ เสาร์-อาทิตย์) จำนวน 30 ชุด เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค และได้ค่าความน่าเชื่อถือของแบบสอบถามเท่ากับ 0.934

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลและสภาพปัญหาของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 262 คน ร้อยละ 67.90 เป็นเพศหญิง ร้อยละ 29.80 เป็นเพศชาย ร้อยละ 27.10 มีอายุระหว่าง 20-25 ปี ร้อยละ 29.80 ศึกษาในชั้นปีที่ 1 ร้อยละ 24.40 ศึกษาในสาขาวิชาการสอนภาษาไทย ร้อยละ 38.20 ครอบครัวมีรายได้ระหว่าง 5,000-10,000 บาทต่อเดือน ร้อยละ 59.20 ไม่เคยเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลนอกเขตอำเภอที่อาศัยอยู่ ร้อยละ 77.90 ไม่ทราบเกี่ยวกับพระราชบัญญัติการรักษาพยาบาลในภาวะฉุกเฉิน พ.ศ. 2551 และ ประกาศกระทรวงสาธารณสุขเกี่ยวกับการกำหนดผู้ป่วยฉุกเฉิน พ.ศ.2561 ร้อยละ 94.30 ไม่รู้เกี่ยวกับการเข้ารับบริการจากบริการ หลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า 30 บาทรักษาทุกโรคส่วนใหญ่่นักศึกษา

ต้องการให้มหาวิทยาลัยควรมีการจัดสวัสดิการตรวจสุขภาพประจำปีให้กับนักศึกษา และการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับสิทธิและสวัสดิการที่นักศึกษาควรมีบ่งบอกในเว็บไซต์ของมหาวิทยาลัยโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการรักษาพยาบาล รวมถึงการประสานงานกับหน่วยงานภายในมหาวิทยาลัยควรให้ปรับปรุงให้รวดเร็วและให้ข้อมูลที่ตรงกัน

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาการเข้าถึงสิทธิการรักษาพยาบาลของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น ตามหลักสังคหวัตถุ ผลการวิจัยพบว่า ระดับการรับรู้และการเข้าถึงสิทธิการรักษาพยาบาลตามสิทธิการรักษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.51$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.76 เมื่อพิจารณารายด้าน ด้านที่ 1 สิทธิการบริการด้านสุขภาพ มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก ($\bar{X} = 3.53$) ด้านที่ 2 สิทธิการรับรู้ข้อมูลที่เพียงพอและชัดเจน มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก ($\bar{X} = 3.51$) ด้านที่ 3 สิทธิความปลอดภัยในการรักษาพยาบาล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.51$) และ ด้านที่ 4 สิทธิการปกปิดข้อมูลและความเป็นส่วนตัวมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.51$)

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการจัดบริการเกี่ยวกับการรับรู้และการเข้าถึงสิทธิการรักษาพยาบาลของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่นและการสร้างกลไกการรับรู้และการเข้าถึงสิทธิการรักษาพยาบาลตามหลักสังคหวัตถุ 4 ผลการวิจัยพบว่ามหาวิทยาลัยควรมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับสิทธิและสวัสดิการด้านสุขภาพให้กับนักศึกษา โดยการใช้การประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่าง ๆ คือ การติดต่อประชาสัมพันธ์เรื่องการย้ายสิทธิออนไลน์ การเช็คสิทธิการรักษา การใช้บัตรประกันอุบัติเหตุสำหรับนักศึกษา เป็นต้น เพื่อที่นักศึกษาจะได้รับรู้สิทธิและสวัสดิการที่ควรได้รับอย่างทั่วถึง และมหาวิทยาลัยควรเป็นเครือข่ายศูนย์พึ่งได้ (OSCC) ซึ่งเป็นหน่วยงานในการให้ความช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา เช่น การให้คำปรึกษาเรื่องสิทธิการรักษาพยาบาล การย้ายสิทธิการรักษา ให้คำปรึกษาปัญหาในชีวิต โรคซึมเศร้า เป็นต้น โดยเจ้าหน้าที่ในศูนย์พึ่งได้จะต้องเป็นตัวแทนในการประสานงานกับนักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาในปัญหาด้านต่าง ๆ ส่งผลให้นักศึกษารู้สึกถึงความสบายใจ ความปลอดภัย และความมั่นคงในการใช้ชีวิตเมื่อเข้ามาศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยตลอดจนจบการศึกษา

องค์ความรู้ใหม่

ระบบประกันสุขภาพ คือ ระบบการดูแลสุขภาพของประชาชนที่ส่งเสริม สนับสนุนให้ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการสาธารณสุขที่มีคุณภาพและมาตรฐาน โดยให้ความเสมอภาคและอำนวยความสะดวกในการให้บริการสาธารณสุขที่จำเป็น การเคารพในสิทธิมนุษยชน การคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และความเชื่อทางศาสนา ซึ่งในที่นี้หมายถึงระบบการดูแลสุขภาพของประชาชนไทยตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ดังต่อไปนี้

1) ระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า คือ ระบบการดูแลสุขภาพของประชาชนให้ประชาชนมีสุขภาพที่ดีซึ่งมีกลไกการจัดการประกอบด้วยหลายหน่วยงานสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ

(สปสช.) สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ระบบนี้ดูแลบริหารจัดการและเป็นศูนย์กลางการประสานงานในระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า (บัตรทอง) เพื่อให้เกิดการพัฒนากระบวนการบริการสุขภาพที่ดีแก่ประชาชน

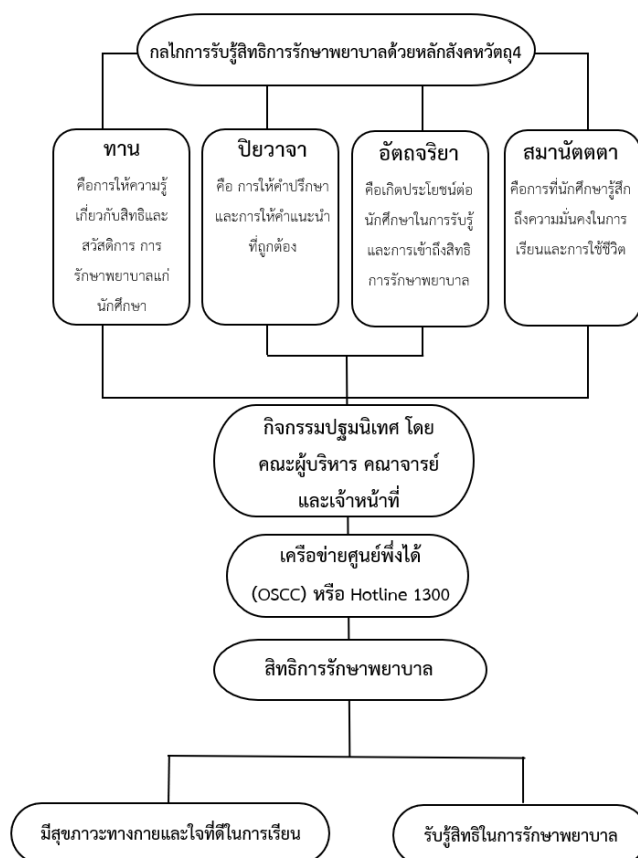
2) ระบบประกันสังคม คือ ระบบคุ้มครองทางสังคม โดยการเก็บเงินสมทบเป็นระบบบังคับสำหรับผู้ที่มีรายได้ และสมาชิกทุกคนจะได้รับการคุ้มครอง การขาดรายได้บางส่วนหรือทั้งหมด และการรับบริการทางการแพทย์อันเนื่องมาจากการเจ็บป่วย หรือประสบอุบัติเหตุนอกเวลาทำงาน การคลอดบุตร การเลี้ยงบุตร การว่างงาน และการเสียชีวิต

3) ระบบสวัสดิการการรักษาพยาบาลของข้าราชการ คือ เงินสวัสดิการเกี่ยวกับรักษาพยาบาลเป็นประโยชน์ตอบแทนอย่างหนึ่งที่ทางราชการให้ การช่วยเหลือ และอำนวยความสะดวกแก่ข้าราชการ ลูกจ้างประจำตลอดจนข้าราชการบำนาญให้ได้รับสวัสดิการค่ารักษาพยาบาลนอกเหนือไปจากเงินเดือน ค่าจ้าง เงินบำนาญ เพื่อเป็นการบรรเทาภาระของประชาชน ลูกจ้างประจำ ข้าราชการบำนาญ เมื่อตนเองหรือบุคคลในครอบครัว เจ็บป่วยหรือประสบอุบัติเหตุภัยหรือมีความจำเป็นรีบด่วน ซึ่งหากมิได้รับการรักษาพยาบาลในทันทีทันใดอาจเป็นอันตรายต่อชีวิตโดยสามารถนำหลักฐานการรับเงินของสถานพยาบาลมาเบิกจากทางราชการได้ตามที่พระราชกฤษฎีกาสวัสดิการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลตามที่กำหนด (National Health Security Office, 2022) กระบวนการการรับรู้และการเข้าถึงสิทธิการรักษาพยาบาลตามสิทธิการรักษาเป็นหนึ่งในบทบาทของนักสังคมสงเคราะห์จะต้องเป็นผู้ที่ส่งเสริมและสนับสนุนการรับรู้สิทธิการรักษาพยาบาลให้กับผู้ใช้บริการ โดยอาศัยหลักและวิธีการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์มาประยุกต์ใช้ คือ การสังคมสงเคราะห์เฉพาะราย การสังคมสงเคราะห์กลุ่มชน เป็นต้น รวมทั้งอาศัยแนวคิดการเสริมพลังอำนาจ (Empowerment) โดยพื้นฐานมาจากสถานการณ์ปัญหาความยากจน การถูกเลือกปฏิบัติ การไม่ได้รับสิทธิและโอกาสที่เหมาะสม และความเป็นธรรม ดังนั้น จึงเป็นพื้นฐานที่ทำให้เกิดแนวคิดการเคลื่อนไหวเรื่องสิทธิความเป็นธรรม ความเสมอภาค เท่าเทียม การคำนึงถึงความเป็นมนุษย์ของกลุ่มผู้ประสบปัญหาหลากหลายกลุ่ม จนพัฒนามาสู่การรวมตัวกันเพื่อช่วยเหลือกันเอง จากรูปแบบไม่เป็นทางการ จนถึงการรวมตัวของกลุ่มเจ้าของปัญหาที่มีความเป็นทางการขึ้น นักสังคมสงเคราะห์จะนำมาปรับใช้กับผู้ใช้บริการ เพื่อให้เกิดการพัฒนาตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถรับรู้และเข้าถึงสิทธิการรักษาพยาบาลของตนเองโดยไม่ต้องมีความกังวลใจ นอกจากนี้นักสังคมสงเคราะห์ต้องใช้กระบวนการเสริมพลังอำนาจในการให้คำปรึกษา การให้ความรู้ เพื่อให้ผู้ใช้บริการกล้าที่จะเข้าไปใช้สิทธิการรักษาพยาบาลในสถานพยาบาล ส่งเสริมให้ผู้ใช้บริการพิทักษ์สิทธิของตนเอง และคำนึงถึงสิทธิและผลประโยชน์ของตนให้มากที่สุด

การวิจัย การรับรู้และการเข้าถึงสิทธิการรักษาพยาบาล ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ทำให้ผู้วิจัยได้ทราบว่าการรับรู้และการเข้าถึงสิทธิการรักษาพยาบาลตามสิทธิการรักษาของนักศึกษาอยู่ในระดับมาก แต่ยังมีปัญหาอุปสรรคอีกหลายอย่างที่จะต้องปรับปรุง ซึ่งคณะผู้บริหารภายในมหาวิทยาลัย จำเป็นต้องนำปัญหาและอุปสรรค มาพัฒนาปรับปรุงระบบการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และยกระดับคุณภาพการให้บริการแก่นักศึกษา ให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษา ช่วยเหลือ เอาใจใส่ และ เพื่อให้นักศึกษาสามารถเข้าถึงสิทธิและผลประโยชน์ของตนเอง ด้วยความสะดวกรวดเร็ว ความเสมอภาคเท่าเทียม หากนำหลักธรรม สังคหวัตถุ 4

มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการรับรู้สิทธิการรักษาพยาบาล ถือเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการได้อย่างเป็นอย่างดี

กลไกการรับรู้สิทธิการรักษาพยาบาลด้วยหลักสังคหัตถ์ 4 ซึ่งประกอบด้วย 1) ทาน คือ การให้ ซึ่งการให้ในทางพระพุทธศาสนามี 2 อย่าง คือ ให้อัตถุสิ่งของ ความต้องการขั้นพื้นฐาน ปัจจัย 4 และการให้ด้วยความรู้ต่าง ๆ ให้คำปรึกษา โดยเฉพาะการให้ความรู้เรื่องสิทธิและสวัสดิการเกี่ยวกับนักศึกษา และบทบาทของสาขาวิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์มีความเชื่อมโยงกับนักศึกษาในมหาวิทยาลัย เช่น การทานด้วยความรู้ การให้คำปรึกษา คือ การแนะนำ/ช่วยเหลือนักศึกษากรณีการเกิดอุบัติเหตุฉุกเฉิน การช่วยเหลือนักศึกษาในภาวะวิกฤต การย้ายสิทธิการรักษาพยาบาล การให้คำปรึกษาด้านจิตสังคม เป็นต้น 2) ปิยวาจา คือ การกล่าวคำสุภาพมีความไพเราะ เป็นหัวใจหลักของการให้คำปรึกษา ซึ่งการให้คำปรึกษาเป็นรายวิชาบังคับที่สาขาวิชาสังคมสงเคราะห์ต้องเรียน โดยต้องอาศัยทักษะต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความไว้วางใจ เช่น ทักษะการสื่อสาร โดยผู้ให้คำปรึกษาต้องมีศิลปะในการสื่อสารจะทำให้ขั้นตอนในการให้คำปรึกษามีความราบรื่นยิ่งขึ้น และเพื่อเป็นการพิทักษ์สิทธิและสวัสดิการที่นักศึกษาควรได้รับ และหลักสำคัญของการให้คำปรึกษา คือ หลักการรักษาความลับ เนื่องจากนักศึกษาที่มีปัญหาทางด้านต่าง ๆ เช่น ภาวะซึมเศร้า โรคซึมเศร้า โดนทำร้ายร่างกาย เป็นต้น ทุกคนย่อมไม่ต้องการให้เรื่องราวหรือปัญหาของเขา เป็นที่เปิดเผยล่วงรู้ต่อบุคคลอื่น เพราะฉะนั้นความลับหรือปัญหาของนักศึกษา จึงไม่นำไปเปิดเผยให้ผู้อื่นล่วงรู้ เว้นแต่ในกรณีการให้ความช่วยเหลือแก่นักศึกษาเท่านั้น 3) อตถจริยา คือ การให้ความช่วยเหลือแบ่งปันในสิ่งที่เป็ประโยชน์ต่อนักศึกษา การให้ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับเรื่องสิทธิและสวัสดิการที่นักศึกษาควรได้รับอย่างถูกต้อง ส่งผลทำให้เกิดประโยชน์ต่อนักศึกษาในการเข้าถึงสิทธิและสวัสดิการในด้านต่าง ๆ ที่มหาวิทยาลัยจัดสรรให้ เช่น สิทธิการรักษาพยาบาล การย้ายสิทธิการรักษา เป็นต้น ซึ่งบทบาทการทำงานของวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ จะทำงานในรูปแบบของทีมสหวิชาชีพ ที่มีการบูรณาการหน่วยงานของภาครัฐและภาคเอกชนเข้ามาเกี่ยวข้องในการให้ความช่วยเหลือ ติดต่อบริการงาน การส่งต่อหน่วยงาน เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อนักศึกษาให้มากที่สุดให้ได้มากที่สุด 4) สมานัตตตา คือ การส่งเสริมและสนับสนุนให้นักศึกษารู้สึกถึงความมั่นคงในการดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม การปฏิบัติงานอย่าง เสมอต้น เสมอปลายโดยเท่าเทียมกัน การช่วยเหลือด้วยความจริงจัง จริงใจอย่างสม่ำเสมอจนกว่าจะยุติการให้คำปรึกษาหรือการทำงาน ดังนั้นกลไกการสร้างการรับรู้สิทธิการรักษาพยาบาลให้กับนักศึกษา คือ การเป็นเครือข่ายศูนย์พึ่งได้ (One Stop Crisis Center, OSCC) เป็นหน่วยงานที่ให้บริการแก่นักศึกษาที่ประสบปัญหาด้านต่าง ๆ เช่น การย้ายสิทธิการรักษา ขั้นตอนการเข้ารับการรักษาพยาบาล การเกิดอุบัติเหตุฉุกเฉิน ปัญหาด้านสุขภาพจิต การกระทำความรุนแรง การตั้งครร์-ไม่พร้อม เป็นต้น โดยมีการทำงานในลักษณะบูรณาการร่วมกับ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เพื่อช่วยเหลือในเรื่องสิทธิประโยชน์และโอกาสต่าง ๆ ที่นักศึกษาควรได้รับจากรัฐ รวมถึงการให้คำปรึกษาทางด้านจิตใจ ครอบครัว และสังคม นอกจากนี้ยังเป็นตัวกลางในการประสานงานส่งต่อกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นการส่งเสริมให้นักศึกษาได้รับรู้และเข้าถึงสิทธิของตนเอง รวมถึงเป็นการส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีสำหรับนักศึกษา สามารถสรุปเป็นแผนภูมิดังนี้

แผนภูมิที่ 1 แผนภูมิการแสดงกลไกการรับสิทธิการรักษาพยาบาลด้วยหลักสี่ทศวัตถุ 4

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า นักศึกษาตอบแบบสอบถาม จำนวน 262 คน เป็นเพศหญิง จำนวน 178 คน ร้อยละ 67.90 เป็นเพศชาย จำนวน 78 คน ร้อยละ 29.80 และเพศทางเลือก LGBTQ จำนวน 6 คน ร้อยละ 2.30 ผู้ตอบแบบสอบถาม มีอายุต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 73 คน ร้อยละ 27.90 มีอายุระหว่าง 20-25 ปี จำนวน 189 คน ร้อยละ 72.10 ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 จำนวน 78 คน ร้อยละ 29.80 นักศึกษาชั้นปีที่ 2 จำนวน 65 คน ร้อยละ 24.80 นักศึกษาชั้นปีที่ 3 จำนวน 77 คน ร้อยละ 29.40 และนักศึกษาชั้นปีที่ 4 จำนวน 16 คน ร้อยละ 6.0 นักศึกษาตอบแบบสอบถามส่วนมาก เป็นนักศึกษาสาขาวิชาการสอนภาษาไทย จำนวน 64 คน ร้อยละ 24.40 สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย จำนวน 47 คน ร้อยละ 17.90 สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา จำนวน 46 คน ร้อยละ 17.60 สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ จำนวน 34 คน ร้อยละ 13.0 สาขาวิชาการปกครอง จำนวน 18 คน ร้อยละ 6.90 สาขาวิชาภาษาอังกฤษ จำนวน 16 คน ร้อยละ 6.10 สาขาวิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์จำนวน 15 คน ร้อยละ 5.70 สาขาวิชาการสอนพระพุทธศาสนา 7 คน ร้อยละ 2.70 ตามลำดับ ระดับรายได้ของครอบครัวของนักศึกษาต่ำกว่า 5,000 บาท/เดือน จำนวน 33 คน ร้อยละ 12.60 รายได้ระหว่าง 5,000-10,000 บาท/เดือน จำนวน 111 คน ร้อยละ 42.40 รายได้ระหว่าง 10,001-15,000 บาท/เดือน จำนวน 64 คน ร้อยละ 24.40 รายได้ระหว่าง 15,001-20,000 บาท/เดือน จำนวน 46 คน ร้อยละ 17.60 รายได้มากกว่า 20,001 บาท ขึ้น

ไป จำนวน 8 คน ร้อยละ 3.10 นักศึกษาที่เคยเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลนอกเขตอำเภอที่อาศัยอยู่ มีจำนวน 107 คน ร้อยละ 40.80 นักศึกษาที่รับรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติการรักษาพยาบาลในภาวะฉุกเฉิน พ.ศ.2551 และ ประกาศกระทรวงสาธารณสุขเกี่ยวกับการกำหนดผู้ป่วยฉุกเฉิน พ.ศ.2561 จำนวน 58 คน ร้อยละ 22.10 จากข้อมูลการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม พบว่า ครอบครัวของนักศึกษาส่วนใหญ่มีระดับรายได้ อยู่ระหว่าง 5,000-10,000 บาท/เดือน ซึ่งถือว่าค่อนข้างน้อย ปัจจัยเหล่านี้ทำให้นักศึกษาบางส่วนไม่กล้าที่จะ ไปรักษาที่โรงพยาบาล จึงไม่สามารถเข้าถึงสิทธิการรักษาพยาบาลได้ เนื่องจากครอบครัวของนักศึกษาเมื่อมี อาการเจ็บป่วยจะรักษาตามอาการด้วยยาสามัญประจำบ้าน ร้านขายยาใกล้บ้านและคลินิกเพื่อประหยัดเวลา รวมถึงประหยัดค่าใช้จ่ายในการเดินทางเพราะการไปพบแพทย์ที่โรงพยาบาลในแต่ละครั้ง อาจต้องใช้เงิน จำนวนมากซึ่งเป็นปัญหาและอุปสรรคในการรักษาพยาบาล

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า ระดับการรับรู้และการเข้าถึงสิทธิการรักษาพยาบาล ด้านสิทธิการบริการด้านสุขภาพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.53$) เมื่อพิจารณาตามรายข้อพบว่า นักศึกษามีการรับรู้สิทธิการรักษาพยาบาลที่ได้รับในด้านนี้มาก ซึ่งสิทธิที่ต้องได้รับมากที่สุด 3 ลำดับแรกคือ การรักษาพยาบาลที่เท่าเทียมกันโดยไม่เลือกว่าเป็นเพศหญิง เพศชาย หรือเพศทางเลือก (LGBTQ) การรักษาพยาบาลที่เท่าเทียมกันโดยไม่เลือก ระดับการศึกษา และการรักษาพยาบาลที่เท่าเทียมกันโดยไม่ เลือกตำแหน่ง หน้าที่การงานและฐานะทางการเงิน ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัย และสอดคล้อง กับงานวิจัยของ Rubama et al. (2019) ได้ศึกษาเรื่อง การรับรู้สิทธิสวัสดิการด้านสาธารณสุขของประชาชน ในพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 41 - 50 ปี สถานภาพสมรส/อยู่ด้วย มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี โดยมีอาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ ซึ่งมี รายได้ต่อเดือน 20,001 - 25,000 บาทและส่วนใหญ่ใช้บริการโรงพยาบาลสงขลานครินทร์ โดยประชาชนมี ระดับการรับรู้สิทธิสวัสดิการ ด้านสาธารณสุขพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ระดับการรับรู้และการเข้าถึงสิทธิการรักษาพยาบาลตามสิทธิการรักษาสิทธิการรับรู้ข้อมูลที่ เพียงพอและชัดเจน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.51$) เมื่อพิจารณาตามรายข้อพบว่า นักศึกษา มีการรับรู้ที่แสดงให้เห็นว่านักศึกษาจะรับรู้เกี่ยวกับสิทธิการรักษาพยาบาล การอธิบายข้อมูลด้านสุขภาพด้วยภาษาที่ ชัดเจนเข้าใจง่าย ค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลข้อดี ข้อเสีย และความเสี่ยงของแผนการรักษาพยาบาล ชนิด ของยา สรรพคุณ และอาการข้างเคียงของยาที่ใช้ในการรักษาพยาบาล รวมถึงได้รับโอกาสในการสอบถาม ข้อมูลเกี่ยวกับการเจ็บป่วยของตนเองจากผู้ให้บริการสุขภาพอย่างเพียงพอและเข้าใจ ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Nakarawong (2012) ได้ศึกษาเรื่อง การรับรู้บริการตามสิทธิผู้ป่วยของผู้ป่วยที่เข้า รับการรักษาเป็นผู้ป่วยในของโรงพยาบาลเอกชนแห่งหนึ่ง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า ระดับการรับรู้การบริการตามสิทธิผู้ป่วยตามแนวคิดคำประกาศสิทธิผู้ป่วย ทั้งโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับ มาก สาเหตุที่มีการรับรู้ในสิทธิที่จะรับข้อมูลที่เพียงพอและชัดเจนนั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลาย ๆ ด้าน เช่น สื่อโซเชียล สิ่งพิมพ์ และการประชาสัมพันธ์ รวมถึงบุคคลในแต่ละช่วงอายุมีการรับรู้และมีการยอมรับในสิ่ง ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นแตกต่างกัน

ระดับการรับรู้และการเข้าถึงสิทธิการรักษาพยาบาลตามสิทธิการรักษาสิทธิความปลอดภัยในการรักษาพยาบาล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.51$) เมื่อพิจารณาตามรายข้อพบว่า มีระดับการรับรู้น้อยไปหามาก 3 ลำดับแรก คือ สิทธิที่จะย้ายเตียง/ห้อง หากถูกรบกวนจากสิ่งแวดล้อม หรือเปลี่ยนโรงพยาบาลหากไม่พอใจต่อผู้ให้บริการด้านสุขภาพ สิทธิอธิบายเกี่ยวกับอาการป่วยของตนเองต่อผู้ให้บริการด้านสุขภาพ และการแจ้งความจำนงค์เกี่ยวกับการรักษาพยาบาลด้วยลายลักษณ์อักษร เมื่อไม่ต้องการให้รักษาพยาบาล ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Nakarawong (2012) ได้ศึกษาเรื่อง การรับรู้บริการตามสิทธิผู้ป่วยของผู้ป่วยที่เข้ารับการรักษาเป็นผู้ป่วยในของโรงพยาบาลเอกชนแห่งหนึ่ง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า ระดับการรับรู้การบริการตามสิทธิผู้ป่วยตามแนวคิดคำประกาศสิทธิผู้ป่วย ทั้งโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

ระดับการรับรู้และการเข้าถึงสิทธิการรักษาพยาบาล ด้านสิทธิการปกปิดข้อมูลและความเป็นส่วนตัว โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.51$) เมื่อพิจารณาตามรายข้อพบว่า มีการรับรู้ระดับมากอันดับแรกคือ สิทธิในการตรวจรักษาพยาบาลโดยไม่เปิดเผยส่วนของร่างกายเกินความจำเป็น รองลงมาคือ สิทธิที่จะขอแก้ไขข้อมูลของตนเองให้มีความถูกต้อง และไม่ก่อให้เกิดความเข้าใจผิดได้ ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Nakarawong (2012) ได้ศึกษาเรื่อง การรับรู้บริการตามสิทธิผู้ป่วยของผู้ป่วยที่เข้ารับการรักษาเป็นผู้ป่วยในของโรงพยาบาลเอกชนแห่งหนึ่ง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า ระดับการรับรู้การบริการตามสิทธิผู้ป่วยตามแนวคิดคำประกาศสิทธิผู้ป่วย ทั้งโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

สรุป

การสร้างการรับรู้และการเข้าถึงสิทธิการรักษาพยาบาลของนักศึกษา ผู้วิจัยจึงขอเสนอกลไกการสร้างการรับรู้สิทธิการรักษาพยาบาลด้วยหลักสังคหวัตถุ 4 ต่อคณะผู้บริหาร บุคลากร และเจ้าหน้าที่ภายในมหาวิทยาลัย ดังนี้ ด้านการทาน คือ การให้สิ่งของและการให้ความรู้เรื่องสิทธิและสวัสดิการการรักษาพยาบาลแก่นักศึกษา ด้านปิยวาจา คือ การให้คำปรึกษา และการให้คำแนะนำข้อมูลที่ถูกต้อง ด้านอัตถจริยา คือ เกิดประโยชน์ต่อนักศึกษาในการเข้าถึงสิทธิการรักษาพยาบาล และด้านสมานัตตตา คือ การที่นักศึกษารู้สึกถึงความมั่นคงในการเรียนและการใช้ชีวิต ซึ่งเป็นบุคคลที่กำหนดแผนการพัฒนามหาวิทยาลัย กำหนดทิศทางกำหนดนโยบาย และการจัดสวัสดิการให้กับนักศึกษา โดยใช้วิธีการปฏิบัติงานสังคัมสงเคราะห์แบบกลุ่มชน (Social Group Work) แบ่งออกเป็น 3 ระยะ

1) ขั้นเตรียมการ จากการปฏิบัติงานที่ผ่านมาในวันปฐมนิเทศนักศึกษาใหม่ในแต่ละปี การศึกษา มหาวิทยาลัยมีการเตรียมความพร้อมในด้านการเรียน แต่ยังไม่มีการเตรียมความพร้อมในด้านสวัสดิภาพและสุขภาพของนักศึกษา ซึ่งในที่นี้หมายถึงการรับรู้และการเข้าถึงสิทธิการรักษาพยาบาล ดังนั้นในวันปฐมนิเทศนักศึกษาใหม่ ควรมีการเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิการด้านการรักษาสุขภาพมาให้ความรู้กับนักศึกษา เช่น การเช็คสิทธิการรักษาพยาบาล การย้ายสิทธิการรักษา ขั้นตอนการเข้ารับการรักษาพยาบาล หน่วยบริการสุขภาพในพื้นที่ เป็นต้น เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อม ด้านสวัสดิภาพให้กับนักศึกษาใหม่ เมื่อย้ายเข้ามาเรียนต่อในพื้นที่ที่ไม่ใช่ภูมิลำเนาเดิม รวมถึงการสร้างเชื่อมั่นและความปลอดภัยว่าหาก

นักศึกษาเข้ามาเรียนต่อแล้ว จะได้รับรู้ถึงสิทธิและผลประโยชน์ของตนเองอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง เปรียบเสมือนที่มหาวิทยาลัยปฏิบัติกับนักศึกษาด้วยหลักสังคหวัตถุ 4 ในเรื่องของการทาน คือ การให้ความรู้ การให้คำปรึกษา เกี่ยวกับเรื่องสุขภาพของนักศึกษา และหลักปิยวาจา คือ การที่มหาวิทยาลัยเชิญหน่วยงาน หรือบุคลากรทางการแพทย์ที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิการด้านสุขภาพเข้ามาให้ความรู้กับนักศึกษา เสมือนว่ามหาวิทยาลัยต้องการส่งเสริมให้นักศึกษาได้รับข้อมูล คำแนะนำเกี่ยวกับสวัสดิการด้านสุขภาพที่ถูกต้องและ ชัดเจนจากผู้ปฏิบัติงานจริง

2) ขั้นตอนการหรือระยะกลาง เมื่อมหาวิทยาลัยมีเตรียมความพร้อมด้านสุขภาพให้กับ นักศึกษา ส่งผลให้นักศึกษามีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับสิทธิและผลประโยชน์ของตนเอง เปรียบเสมือนที่ มหาวิทยาลัยปฏิบัติกับนักศึกษาด้วยหลักสังคหวัตถุ 4 ในหลักอตัถจริยา คือ เกิดประโยชน์ต่อนักศึกษาโดยตรง กล่าวที่จะไปใช้สิทธิของตนเอง และไม่มีความกังวลใจเมื่อไปใช้สิทธิการรักษาพยาบาล ทำให้คุณภาพชีวิตของ นักศึกษามีความมั่นคง เพราะหากเกิดอาการเจ็บป่วยหรืออุบัติเหตุฉุกเฉิน สามารถไปใช้สิทธิการรักษาพยาบาล ตามสิทธิการรักษาของตนเองได้เลย เช่น กรณีที่นักศึกษาเกิดอุบัติเหตุ สามารถใช้ประกันอุบัติเหตุได้ โดย เบิกได้ในวงเงิน 6,000 บาท/ปีการศึกษา เป็นต้น

3) ขั้นสิ้นสุดหรือระยะสุดท้าย ในที่นี้หมายถึงมหาวิทยาลัยต้องดูแลและให้ความสำคัญกับ สุขภาพของนักศึกษา ทั้งสุขภาพกายและสุขภาพจิต เพราะสุขภาพที่ดีจะให้นักศึกษาเรียนอย่างมีความสุข และพัฒนาตัวเองอยู่เสมอ เปรียบเสมือนที่มหาวิทยาลัยปฏิบัติกับนักศึกษาด้วยหลักสังคหวัตถุ 4 ในหลัก สมานัตตตา คือ นักศึกษารู้สึกถึงความมั่นคงในการเรียนและการใช้ชีวิต ตลอดระยะเวลาที่เรียนจนจบหลักสูตร

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและการนำไปปฏิบัติซึ่งเป็นประโยชน์ต่อมหาวิทยาลัยมหามกุฏราช วิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน และศูนย์บริการสาธารณสุขที่ 3 บ้านโนนชัย และโรงพยาบาล ในการนำไปเป็น แนวทางเพื่อประยุกต์ใช้ ดังนี้

ผลจากการศึกษาวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 มหาวิทยาลัยควรมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับสิทธิและ สวัสดิการด้านสุขภาพให้กับนักศึกษา โดยใช้การประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่าง ๆ คือ การติดสื่อประชาสัมพันธ์ เรื่องการย้ายสิทธิออนไลน์ การเช็คสิทธิการรักษา การใช้บัตรประกันอุบัติเหตุสำหรับนักศึกษา เป็นต้น เพื่อที่ นักศึกษาจะได้รับรู้สิทธิและสวัสดิการที่ควรได้รับอย่างทั่วถึง เนื่องจากนักศึกษาส่วนใหญ่มีการรับรู้ว่ามี สิทธิหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า 30 บาทรักษาทุกโรค (บัตรทอง) ที่สามารถใช้ได้ในภูมิภาคเดิมที่ตนเคย อาศัยอยู่

ผลจากการศึกษาวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 มหาวิทยาลัยควรเป็นเครือข่ายศูนย์พึ่งได้ (OSCC) ซึ่งเป็น หน่วยงานในการให้ความช่วยเหลือ และให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา เช่น การให้คำปรึกษาเรื่องสิทธิการ รักษาพยาบาล การย้ายสิทธิการรักษา ให้คำปรึกษาปัญหาในชีวิต โรคซึมเศร้า เป็นต้น โดยเจ้าหน้าที่ในศูนย์พึ่ง

ได้จะต้องเป็นตัวกลางในการประสานงานกับนักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาในปัญหาด้านต่าง ๆ ส่งผลให้นักศึกษารู้สึกถึงความสบายใจ ความปลอดภัย และความมั่นคงในการใช้ชีวิตเมื่อเข้ามาศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยตลอดจนจบการศึกษา

ผลจากการศึกษาข้อที่ 3 สิทธิการบริการด้านสุขภาพ เป็นสิทธิที่จะได้รับบริการด้านการแพทย์และสาธารณสุข รวมถึงสิทธิที่จะเข้าถึงการมีสุขภาพที่ดี ซึ่งเป็นสุขภาพตามนิยามในพ.ร.บ. สุขภาพแห่งชาติ อีกทั้งยังเป็นสิทธิที่เกี่ยวข้องถึงสิทธิมนุษยชน (Human rights) ซึ่งเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ ดังนั้นมหาวิทยาลัยควรให้ความสำคัญกับสวัสดิการด้านสุขภาพสำหรับกับนักศึกษา โดยมีการประสานงานไปหน่วยงานที่บริการด้านสุขภาพมาให้ความรู้ ให้คำแนะนำเกี่ยวกับสิทธิการรักษา เพื่อให้นักศึกษาได้รับรู้และเข้าถึงสิทธิการรักษาพยาบาลของตนเอง และมีความกล้าที่จะไปใช้สิทธิของตนเองเวลาเจ็บป่วยหรือเกิดอุบัติเหตุฉุกเฉิน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1. การศึกษาการรับรู้และการเข้าถึงสิทธิการรักษาพยาบาลของนักศึกษา ในหน่วยงานหรือองค์กรที่ให้บริการเกี่ยวกับสวัสดิการด้านสุขภาพให้กับนักศึกษา เช่น บุคลากร เจ้าหน้าที่ เป็นต้น ศูนย์บริการสาธารณสุข โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล เป็นต้น

2.2. การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้และการเข้าถึงสิทธิการรักษาพยาบาลของนักศึกษาและการปฏิบัติตามสิทธิผู้ป่วย ทั้งในด้านการให้บริการและการใช้บริการ

Reference

- BBC News. (2020). *Covid 'raises new psychiatric disorders risk'*. Retrieved September 2, 2022, from <https://www.bbc.com/news/health-54874010>
- Mahamakut Buddhist University Isan Campus. (2023). *MBUISC Registration Office*. Khonkaen: Klung NaNa Vitdaya Press.
- National Health Security Office.(2022). *Medical Health Care Right*. Retrieved March 19,2023,fromhttps://www.nhso.go.th/page/coverage_rights_authentication
- Nakarawong, A. (2012). *The Awaness of Outpatient Unit of Private Hospital, Hat Yai District, Songha Province*. (Master's Thesis). Thaksin University. Songha.
- Piankaew, R. (2020). *Field Work Practicum, Khonkaen Hospital*. Khonkaen: Mahamakut Buddhist University Isan Campus.
- Right and Liberties Department Ministry of Justice. (2018). *National Human Right Plan No.4th (2562 B.E- 2566 B.E)* .Retrieved June 20, 2022, from <http://www.fio.co.th/fioWebdoc64/p640330.pdf>

- Rubama, M. et al. (2019). Medical Right Awareness of The People in Hat Yai Distirict, Songha Province. Proceeding 10th National Academic Conference. Walailak University.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. (3rd ed.). Harper and Row: New York.

การรับรู้คุณภาพและความพึงพอใจที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อซ้ำหั่วซ้อเผิน
บะหมี่รสหอยแม่น้ำกึ่งสำเร็จรูปของผู้บริโภคเมืองหลิวโจว มณฑลกว่างซี ประเทศจีน
QUALITY PERCEPTION AND SATISFACTION AFFECTING TO RE-PURCHASE
DECISION MAKING LUOSIFEN SNAIL INSTANT NOODLE SOUP OF THE
CONSUMERS IN LIUZHOU CITY, GUANGXI PROVINCE, CHINA

¹Wu Hui และ ²ธนกร สิริสุคันธา

¹Wu Hui and ²Thanakorn Sirisugandha

¹คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

Received:2024-02-26

¹Faculty of Management Science, Lampang Rajabhat University, Thailand

Revised:2024-06-06

²Corresponding Author, Email: whizz_922@qq.com

Accepted:2024-08-20

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการรับรู้คุณภาพ ความพึงพอใจและการตัดสินใจซื้อซ้ำหั่วซ้อเผินบะหมี่รสหอยแม่น้ำกึ่งสำเร็จรูปของผู้บริโภคเมืองหลิวโจว มณฑลกว่างซี ประเทศจีน 2) เพื่อศึกษาการรับรู้คุณภาพและความพึงพอใจที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อซ้ำหั่วซ้อเผินบะหมี่รสหอยแม่น้ำกึ่งสำเร็จรูปของผู้บริโภคเมืองหลิวโจว มณฑลกว่างซี ประเทศจีน ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ ชาวจีนที่อาศัยอยู่ในเมืองหลิวโจวและเคยบริโภคหั่วซ้อเผินบะหมี่รสหอยแม่น้ำกึ่งสำเร็จรูป กลุ่มตัวอย่างจำนวน 385 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถาม ใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้สถิติอนุมานวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบ Enter

ผลการศึกษาพบว่า 1) ระดับความสำคัญของด้านการรับรู้คุณภาพส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อซ้ำหั่วซ้อเผินบะหมี่รสหอยแม่น้ำกึ่งสำเร็จรูปของผู้บริโภคเมืองหลิวโจว มณฑลกว่างซี ประเทศจีน มีความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือด้านพึงพอใจ มีความสำคัญอยู่ในระดับมาก 2) ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบ Enter พบว่า ด้านการรับรู้คุณภาพ ด้านความพึงพอใจต่อการตัดสินใจซื้อซ้ำ หั่วซ้อเผินบะหมี่รสหอยแม่น้ำกึ่งสำเร็จรูปของผู้บริโภคเมืองหลิวโจว มณฑลกว่างซี ประเทศจีน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: การรับรู้คุณภาพ; ความพึงพอใจ; การตัดสินใจซื้อซ้ำ; หั่วซ้อเผิน

Abstract

This research aims to 1) examine the perceived quality, satisfaction, and repurchase behavior of Liuzhou consumers in Guangxi Province, China, regarding Lous Fen instant noodles with river snail flavor." 2) study consumers' perception of quality and satisfaction towards repeat purchase of Luosifen instant noodles with snail flavor in Liuzhou City, Guangxi Province, China. The research population consisted of Chinese residents of Liuzhou City who had consumed ready-to-eat snail noodle (Luoshifen). A sample of 385 individuals was used. A questionnaire was employed as the research instrument. Descriptive statistics such as percentages, means, and standard deviations were used. For inferential statistics, multiple regression analysis with the Enter method was employed.

The study found that: 1) Perceived quality had the most significant impact on the repurchase intention of consumers in Liuzhou City, Guangxi Province, China, followed by satisfaction which was also highly significant. 2) Multiple regression analysis using the Enter method revealed that both perceived quality and satisfaction significantly influenced the repurchase intention of Liuzhou consumers towards Loushifen instant noodle with river snail flavor at the .01 level of significance.

Keywords: Quality Perception; Satisfaction; Re-purchase Decision Making; Luoshifen

บทนำ

เมืองหลิวโจว มณฑลกว่างซี ประเทศจีน มีอาหารที่ขึ้นชื่อคือ หลัวซือเฟิ่น (Luosifen) หรือบะหมี่รสหอยกึ่งสำเร็จรูปซึ่งธุรกิจนี้ได้สร้างงานประมาณ 250,000 ตำแหน่ง ในทุกการเชื่อมโยงของห่วงโซ่อุตสาหกรรมทั้งหมด หลัวซือเฟิ่นดั้งเดิมนั้นเป็นอาหารข้างทางอันเป็นเอกลักษณ์ของเมืองหลิวโจว ประกอบด้วยเส้นหมี่แช่น้ำซุปรสเผ็ดที่ปรุงรสด้วยหอยขมแม่น้ำ โรยหน้าด้วยส่วนผสมต่าง ๆ เช่น หน่อไม้ดอง ถั่วงอก ถั่วงอก และเปลือกเต้าหู้ทอด ภายหลังมีการทำการตลาดผ่านการทำธุรกิจพาณิชย์ผ่านอิเล็กทรอนิกส์ E-commerce ทำให้อาหารอันโอชะนี้ได้แพร่กระจายไปทั่วประเทศจีน นอกจากนี้ยังดึงดูดใจให้ผู้บริโภคจากทั่วโลกได้ลิ้มลองรสชาติ จึงทำให้เกิดจำนวนผู้ผลิตที่เพิ่มขึ้นและส่งสินค้าลงมือไปสู่ตลาดต่างประเทศเพื่อตอบสนองความต้องการที่เพิ่มขึ้น โดยในปี พ.ศ. 2565 พบว่าการส่งออกบะหมี่ดิบเพิ่มขึ้นร้อยละ 79.5 ในขณะที่การส่งออกไปยังประเทศอาเซียนพุ่งสูงขึ้นมากกว่าร้อยละ 400 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปี พ.ศ. 2564 เมืองหลิวโจวซึ่งแต่เดิมเป็นเมืองอุตสาหกรรมที่รู้จักกันเป็นอย่างดีในด้านการผลิตเหล็กและรถยนต์ ปัจจุบันรัฐบาลท้องถิ่นได้ทำการส่งเสริมให้หลัวซือเฟิ่นเลิฟบนโต๊ะอาหารเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ และมีการเริ่มบรรจุหีบห่อในรูปแบบกึ่งสำเร็จรูปตั้งแต่ปี พ.ศ. 2557 โดยผลิตภัณฑ์หลัวซือเฟิ่นจากเมืองหลิวโจว ถูกส่งออกไปยังตลาดต่างประเทศเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2559 มีบริษัทผลิตบะหมี่ 40 แห่ง ในเมืองหลิวโจวได้รับ

การรับรองการส่งออกอาหาร บะหมี่กึ่งสำเร็จรูปได้ถูกส่งออกไปกว่า 20 ประเทศ รวมถึงสหรัฐอเมริกา แคนาดา ออสเตรเลีย ไทยและมาเลเซีย รัฐบาลท้องถิ่นในเมืองหลัวโจวได้ออกแนวปฏิบัติและมาตรการต่าง ๆ เพื่อสร้างมาตรฐานการผลิตลั้วซื่อเฟิ่น ช่วยให้ผู้ผลิตบะหมี่เข้าใจมาตรฐานการค้าระหว่างประเทศที่มีอยู่เพื่อขยายการส่งออกให้ดีขึ้น (Xinhua, 2022)

ลั้วซื่อเฟิ่น ใช้เวลามากกว่า 30 ปี ในการพัฒนาและส่งเสริมจนเป็นที่รู้จัก ด้วยรสชาติที่เป็นเอกลักษณ์ รสเผ็ดจัดจ้านชนิดคั่วออกหู สีแดงของพริกน้ำมันและกลิ่นของหน่อไม้ดอง ที่คนจีนบอกว่า “ได้กลิ่นรู้สึกเหม็น ได้กินรู้สึกหอม” ทำให้ผู้บริโภคที่ชอบรสเผ็ดหากได้ลองรับประทานมักจะติดใจรสชาติความอร่อยนี้ ซึ่งคำว่า “ลั้วซื่อเฟิ่น” ประกอบด้วย “ลั้วซื่อ” คือหอยชนิดหนึ่งคล้ายหอยหวาน จะใช้เนื้อหอยชนิดนี้มาเกี่ยวกับกระดูกหมู เครื่องเทศ (โป๊ยกั๊ก อบเชย) และพริกน่านชนิดจนได้เป็นน้ำซุปรสชาติเผ็ดกลมกล่อม ส่วนคำว่า “เฟิ่น” ในภาษาจีนก็คือเส้นหมี่สีขาวที่มีความเหนียวหนึบ ประกอบกับเครื่องเคียงสารพัด เช่น หน่อไม้ดอง ถัวยาว ฟองเต้าหู้กรอบ หัวไชเท้าแห้ง เห็ดหูหนูดำ ผักสด ไข่พะโล้ และปีกเป็ดตีนเป็ด ด้วยความเป็นเอกลักษณ์นี้เองจึงมีการผลักดันจากภาครัฐบาลท้องถิ่นเข้าสู่ปักกิ่งเมืองหลวงของประเทศจีน ด้วยการนำเสนอในมุมมองที่น่ากินผ่านสื่อและโซเชียลต่าง ๆ ทำให้เป็นที่รู้จักอย่างรวดเร็ว และยาวนาน จนได้รับการลงทะเบียนเป็นมรดกทางวัฒนธรรมจากกรมวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวของจีน (Ministry of Culture and Tourism of China) ในปี ค.ศ. 2008 จนปัจจุบันมีร้านลั้วซื่อเฟิ่นเกือบ 5,000 แห่งทั่วประเทศจีน ในหนึ่งปีสามารถสร้างเม็ดเงินมูลค่ามหาศาลกว่าหมื่นล้านหยวน และที่น่าสนใจก็คือการขยายธุรกิจไปไกลถึงไชน่าทาวน์ในลอสแอนเจลิส สหรัฐอเมริกา และได้รับการรับรองรสชาติจากนักแสดงนำสาวชาวจีนอย่าง “จ้าวเหว่ย” (ละครองค์หญิงกำมะลอที่เคยโด่งดังในอดีต) อีกด้วย ส่วนในประเทศไทยนั้น เริ่มต้นการจำหน่ายที่ร้านเจียเว่ย (Jia Wei) เขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร ซึ่งเกิดจากนักศึกษาชาวจีนที่มาเรียนในไทยและเปิดร้านบะหมี่หอยนี้จนโด่งดังและยากที่ใครจะลืมรสชาติได้ ปัจจุบันลั้วซื่อเฟิ่นได้มีการพัฒนาสู่ภาคการส่งออกในหลายรูปแบบและหนึ่งในนั้น ก็คือลั้วซื่อเฟิ่นบะหมี่รสหอยแม่น้ำกึ่งสำเร็จรูป ด้วยกรรมวิธีอบแห้งและสุญญากาศทำให้เก็บได้นาน สามารถรับประทานได้ง่ายไม่ยุ่งยาก รสชาติใกล้เคียงรสดั้งเดิม ทำให้เป็นที่รู้จักทั่วโลก (Department of International Trade Promotion, 2023)

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าลั้วซื่อเฟิ่นเป็นอาหารที่ยอดนิยมและเป็นที่รู้จักกันอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะในประเทศจีน มีการแปรรูปเป็นบะหมี่กึ่งสำเร็จรูปจัดจำหน่ายอย่างหลากหลายทั้งในประเทศและส่งออกไปยังต่างประเทศ แสดงให้เห็นว่าเมืองหลัวโจว มณฑลกว่างซี ซึ่งเป็นต้นกำเนิดลั้วซื่อเฟิ่นอาหารที่มีรสชาติอร่อย สามารถปรุงรสชาติได้ตามความต้องการของผู้บริโภค ทำให้ผู้บริโภคในทุกระดับสามารถเข้าถึงได้ และจัดเป็นสินค้าที่มีการส่งออกเป็นจำนวนมากของประเทศจีน ทำให้เป็นที่รู้จักทั่วโลก จนได้รับการยกย่องเป็นมรดกทางวัฒนธรรม แต่ในความโด่งดังและเป็นที่ต้องการของผู้บริโภคนั้น ยังไม่เป็นที่แน่ชัดว่าด้วยสาเหตุใดที่ทำให้ลั้วซื่อเฟิ่นเป็นที่นิยม ซึ่งสามารถคาดเดาได้ว่าเป็นเพราะรสชาติที่อร่อยถูกปาก รสชาติที่สามารถปรับเปลี่ยนหรือปรุงเพิ่มตามความต้องการของผู้บริโภค หรือสาเหตุที่แท้จริงอาจเป็นเพราะผู้บริโภคชาวจีนนิยมรับประทานอาหารประเภทเส้นและมืองค์ประกอบทางโภชนาการที่เหมาะสม และอาจเป็นเพราะ

วัฒนธรรมการบริโภคที่มีมานานหลายพันปีแล้ว รวมไปถึงการตลาด การบริการ หรือคุณภาพของบะหมี่ จึงมีหลายปัจจัยที่ทำให้หัวซื้อเหินได้รับความนิยม

ดังนั้นการศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้คุณภาพ ความพึงพอใจและการตัดสินใจซื้อซ้ำของผู้บริโภคต่อผลิตภัณฑ์หัวซื้อเหินบะหมี่รสหอยแม่น้ำจึงสำเร็จรูป โดยเฉพาะการสำรวจหาสาเหตุที่ทำให้ผู้บริโภคตัดสินใจทำการซื้อซ้ำสินค้าดังกล่าว เนื่องจากผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการรับรู้คุณภาพและความพึงพอใจเพื่อเป็นประโยชน์กับผู้ผลิต ผู้จัดจำหน่าย ที่ต้องการทราบถึงสาเหตุที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อซ้ำและสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยมาปรับปรุงผลิตภัณฑ์สินค้าให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคและรองรับการแข่งขันทุกรูปแบบในสถานะของเศรษฐกิจปัจจุบันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการรับรู้คุณภาพ ความพึงพอใจ และการตัดสินใจซื้อซ้ำหัวซื้อเหินบะหมี่รสหอยแม่น้ำสำเร็จรูปของผู้บริโภคเมืองหลัวโจว มณฑลกว่างซี ประเทศจีน
2. เพื่อศึกษาการรับรู้คุณภาพและความพึงพอใจที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อซ้ำหัวซื้อเหินบะหมี่รสหอยแม่น้ำสำเร็จรูปของผู้บริโภคเมืองหลัวโจว มณฑลกว่างซี ประเทศจีน

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้เป็นเชิงปริมาณที่มุ่งศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้คุณภาพและความพึงพอใจที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อซ้ำหัวซื้อเหินบะหมี่รสหอยแม่น้ำสำเร็จรูปของผู้บริโภคเมืองหลัวโจว มณฑลกว่างซี ประเทศจีน ซึ่งวิธีการดำเนินงานศึกษาประกอบด้วย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ประชากรได้แก่ ชาวจีนที่เคยบริโภคบะหมี่หัวซื้อเหินและมีการอาศัยอยู่ในเมืองหลัวโจว มณฑลกว่างซี ประเทศจีน ที่ไม่สามารถระบุจำนวนประชากรที่แน่นอนได้ ผู้วิจัยจึงใช้สูตรการคำนวณของ Cochran (1977) โดยกำหนดระดับค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และระดับค่าความคลาดเคลื่อน ร้อยละ 5 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 385 คน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอนได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งประกอบไปด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ความถี่ในการซื้อต่อเดือน จำนวนการซื้อต่อครั้ง สถานที่ในการซื้อหัวซื้อเหิน ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้คุณภาพและความพึงพอใจที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อซ้ำ หัวซื้อเหินบะหมี่รสหอยแม่น้ำสำเร็จรูปของผู้บริโภคเมืองหลัวโจว มณฑลกว่างซี ประเทศจีน เพื่อวัดระดับความคิดเห็นลักษณะของคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ ประยุกต์ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert, 1970)
3. การรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาได้เก็บรวบรวมข้อมูลจาก ชาวจีนที่เคยบริโภคบะหมี่หัวซื้อเหินและมีการอาศัยอยู่ในเมืองหลัวโจว มณฑลกว่างซี ระหว่างเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2566 ถึงเดือนมกราคม พ.ศ. 2567

4. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้ศึกษาได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

4.2 การวิเคราะห์การรับรู้คุณภาพและความพึงพอใจที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อหัวซ้อเผิ่นบะหมี่รสหอยแม่น้ำกิ่งสำเร็จรูปของผู้บริโภคเมืองหลัวโจว มณฑลกว่างซี ประเทศจีน ซึ่งผู้ศึกษาใช้สถิติอนุมาน (inferential statistic) เพื่อทำการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ด้วยเทคนิค Enter Selection เพื่อนำเสนอข้อมูลและสรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 จากการศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 385 คน ผลการวิจัยพบว่า ชาวจีนที่เคยบริโภคบะหมี่หัวซ้อเผิ่นและมีการอาศัยอยู่ในเมืองหลัวโจว มณฑลกว่างซี ประเทศจีน ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 71.17 มีอายุระหว่าง 20 – 29 ปี คิดเป็นร้อยละ 35.84 มีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 58.44 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 37.66 มีอาชีพเกษียณอายุ / ว่างงาน คิดเป็นร้อยละ 33.51 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 3,000 – 5,000 หยวน คิดเป็นร้อยละ 41.04 มีความถี่ในการรับประทานหัวซ้อเผิ่น 1 ครั้ง/เดือน คิดเป็นร้อยละ 60.00 จำนวนการซื้อหัวซ้อเผิ่น 1-2 ห่อ/ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 52.47 และซื้อหัวซ้อเผิ่นจาก ONLINE คิดเป็นร้อยละ 56.88 และจากการศึกษาระดับความคิดเห็นการรับรู้คุณภาพ ความพึงพอใจ และการตัดสินใจซื้อหัวซ้อเผิ่นบะหมี่รสหอยแม่น้ำกิ่งสำเร็จรูปของผู้บริโภคเมืองหลัวโจว มณฑลกว่างซี ประเทศจีน ผลการวิจัยพบว่า การรับรู้คุณภาพส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อหัวซ้อเผิ่นบะหมี่รสหอยแม่น้ำกิ่งสำเร็จรูปของผู้บริโภคเมืองหลัวโจว มณฑลกว่างซี ประเทศจีน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยที่ 0.358 ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานที่ 0.030 และค่า t เท่ากับ 11.896 ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานที่มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ หัวซ้อเผิ่น บะหมี่รสหอยแม่น้ำกิ่งสำเร็จรูป มีข้อมูลบนบรรจุภัณฑ์ที่แจ้งรายละเอียดส่วนประกอบของสินค้าและวันหมดอายุได้อย่างครบถ้วน $\bar{x} = 4.40$, S.D. = 0.979 รองลงมาคือ หัวซ้อเผิ่น บะหมี่รสหอยแม่น้ำกิ่งสำเร็จรูป ที่ท่านเลือกซื้อมีคำแนะนำขั้นตอนในการรับประทานที่เข้าใจง่าย ชัดเจน $\bar{x} = 4.40$, S.D. = 1.037 หัวซ้อเผิ่น บะหมี่รสหอยแม่น้ำกิ่งสำเร็จรูป มาจากแหล่งผลิตที่ปลอดภัย น่าเชื่อถือ $\bar{x} = 4.37$, S.D. = 1.022 หัวซ้อเผิ่น บะหมี่รสหอยแม่น้ำกิ่งสำเร็จรูป ผ่านการรับรองด้านความปลอดภัยไม่มีสารอันตรายต่อผู้บริโภค $\bar{x} = 4.36$, S.D. = 0.936 หัวซ้อเผิ่น บะหมี่รสหอยแม่น้ำกิ่งสำเร็จรูป มีมาตรฐานในการผลิต รสชาติสม่ำเสมอ $\bar{x} = 4.29$, S.D. = 0.997 หัวซ้อเผิ่น บะหมี่รสหอยแม่น้ำกิ่งสำเร็จรูปที่ท่านซื้อมีสีสัมผัสห่อ ที่สวยงาม เป็นเอกลักษณ์ $\bar{x} = 4.23$, S.D. = 1.059 และคุณภาพของหัวซ้อเผิ่น บะหมี่รสหอยแม่น้ำ

กึ่งสำเร็จรูป แสดงให้ผู้บริโภคทราบช่องทางการรับซื้อหรือเรียนหรือการแสดงข้อคิดเห็นที่ชัดเจน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด $\bar{x} = 4.16$, S.D. = 1.060 ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาการรับรู้คุณภาพและความพึงพอใจที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อข้าวหลาวซ้อแผ่นบะหมี่รสหอยแม่น้ำกึ่งสำเร็จรูปของผู้บริโภคเมืองหลัวโจว มณฑลกว่างซี ประเทศจีน ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อข้าวหลาวซ้อแผ่นบะหมี่รสหอยแม่น้ำกึ่งสำเร็จรูปของผู้บริโภคเมืองหลัวโจว มณฑลกว่างซี ประเทศจีน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยที่ 0.565 ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานที่ 0.030 และค่า t เท่ากับ 19.088 ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานที่มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นผู้ตอบแบบสอบถามให้ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ บรรลุภัณฑ์ของข้าวหลาวซ้อแผ่น บะหมี่รสหอยแม่น้ำกึ่งสำเร็จรูป สามารถเปิดรับประทานได้อย่างสะดวก รวดเร็ว $\bar{x} = 4.35$, S.D. = 0.952 รองลงมา คือ ผู้บริโภคสามารถจดจำตราสินค้าและรสชาติของข้าวหลาวซ้อแผ่น บะหมี่รสหอยแม่น้ำกึ่งสำเร็จรูปได้เป็นอย่างดี $\bar{x} = 4.28$, S.D. = 0.979 ข้าวหลาวซ้อแผ่น บะหมี่รสหอยแม่น้ำกึ่งสำเร็จรูป เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีหลายรสชาติ เหมาะสมกับผู้บริโภคทุกวัย $\bar{x} = 4.27$, S.D. = 1.095 ข้าวหลาวซ้อแผ่น บะหมี่รสหอยแม่น้ำกึ่งสำเร็จรูป เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีหลายขนาด เช่นแบบซอง แบบห่อ แบบห่อใหญ่ เหมาะสมกับความต้องการ $\bar{x} = 4.24$, S.D. = 1.000 ข้าวหลาวซ้อแผ่น บะหมี่รสหอยแม่น้ำกึ่งสำเร็จรูปสามารถนำไปประยุกต์เป็นอาหารอื่น ๆ ได้อย่างหลากหลาย $\bar{x} = 4.10$, S.D. = 1.053 ข้าวหลาวซ้อแผ่น บะหมี่รสหอยแม่น้ำกึ่งสำเร็จรูป มีการพัฒนารสชาติใหม่ ๆ ออกมาอยู่เสมอ $\bar{x} = 4.07$, S.D. = 1.131 และข้าวหลาวซ้อแผ่น บะหมี่รสหอยแม่น้ำกึ่งสำเร็จรูปมีความสะดวกต่อการพกพาและบรรเทาหิวได้ทุกที่ทุกเวลา มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด $\bar{x} = 3.97$, S.D. = 1.271 ตามลำดับ

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้คุณภาพของผู้บริโภคเมืองหลัวโจว

ด้านการรับรู้คุณภาพของผู้บริโภคเมืองหลัวโจว	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. หัวซีอเฟิ่น บะหมี่รสหอยแม่น้ำกึ่งสำเร็จรูปที่ท่านซื้อมีสีสันหีบห่อที่สวยงาม เป็นเอกลักษณ์	4.23	1.059	มากที่สุด
2. หัวซีอเฟิ่น บะหมี่รสหอยแม่น้ำกึ่งสำเร็จรูป มาจากแหล่งผลิตที่ปลอดภัย น่าเชื่อถือ	4.37	1.022	มากที่สุด
3. หัวซีอเฟิ่น บะหมี่รสหอยแม่น้ำกึ่งสำเร็จรูป ที่ท่านเลือกซื้อ มีคำแนะนำขั้นตอนในการรับประทานที่เข้าใจง่าย ชัดเจน	4.40	1.037	มากที่สุด
4. คุณภาพของหัวซีอเฟิ่น บะหมี่รสหอยแม่น้ำกึ่งสำเร็จรูป แสดงให้ผู้บริโภคทราบช่องทางการรับซื้อ ร้องเรียน หรือการแสดงข้อคิดเห็นที่ชัดเจน	4.16	1.060	มาก
5. หัวซีอเฟิ่น บะหมี่รสหอยแม่น้ำกึ่งสำเร็จรูป มีมาตรฐานในการผลิต รสชาติสม่ำเสมอ	4.29	0.997	มากที่สุด
	4.40	0.979	มากที่สุด
6. หัวซีอเฟิ่น บะหมี่รสหอยแม่น้ำกึ่งสำเร็จรูป มีข้อมูลบนบรรจุภัณฑ์ที่แจ้งรายละเอียดส่วนประกอบของสินค้าและวันหมดอายุได้อย่างครบถ้วน	4.36	0.936	มากที่สุด
7. หัวซีอเฟิ่น บะหมี่รสหอยแม่น้ำกึ่งสำเร็จรูป ผ่านการรับรองด้านความปลอดภัยไม่มีสารอันตรายต่อผู้บริโภค			
ค่าเฉลี่ยรวม	4.32	0.90	มากที่สุด

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการรับรู้คุณภาพของผู้บริโภคเมืองหลัวโจว
มณฑลกว่างซี ประเทศจีน (n=385)

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับความสำคัญการรับรู้คุณภาพของผู้บริโภคเมืองหลัวโจว มณฑลกว่างซี ประเทศจีน ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด $\bar{x} = 4.32$, S.D. = 0.90 เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ หัวซีอเฟิ่น บะหมี่รสหอยแม่น้ำกึ่งสำเร็จรูป มีข้อมูลบนบรรจุภัณฑ์ที่แจ้งรายละเอียดส่วนประกอบของสินค้าและวันหมดอายุได้อย่างครบถ้วน $\bar{x} = 4.40$, S.D. = 0.979 รองลงมาคือ หัวซีอเฟิ่น บะหมี่รสหอยแม่น้ำกึ่งสำเร็จรูป ที่ท่านเลือกซื้อ มีคำแนะนำขั้นตอนในการรับประทานที่เข้าใจง่าย ชัดเจน $\bar{x} = 4.40$, S.D. = 1.037 หัวซีอเฟิ่น บะหมี่รสหอยแม่น้ำกึ่งสำเร็จรูป มาจากแหล่งผลิตที่ปลอดภัย น่าเชื่อถือ $\bar{x} = 4.37$, S.D. = 1.022 หัวซีอเฟิ่น บะหมี่รสหอยแม่น้ำกึ่งสำเร็จรูป ผ่านการรับรองด้านความปลอดภัยไม่มีสารอันตรายต่อผู้บริโภค

$\bar{x} = 4.36$, S.D. = 0.936 หัวข้อเฟ้น บะหมี่รสหอยแม่น้ำกิ่งสำเร็จรูป มีมาตรฐานในการผลิต รสชาติสม่ำเสมอ
 $\bar{x} = 4.29$, S.D. = 0.997 หัวข้อเฟ้น บะหมี่รสหอยแม่น้ำกิ่งสำเร็จรูปที่ทานซื้อมีสีสนับห่อ ที่สวยงาม
 เป็นเอกลักษณ์ $\bar{x} = 4.23$, S.D. = 1.059 และคุณภาพของหัวข้อเฟ้น บะหมี่รสหอยแม่น้ำกิ่งสำเร็จรูป แสดง
 ให้ผู้บริโภคทราบช่องทางการรับซื้อหรือการแสดงข้อคิดเห็นที่ชัดเจน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด $\bar{x} = 4.16$,
 S.D. = 1.060 ตามลำดับ

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับด้านความพึงพอใจของผู้บริโภคเมืองหลวง

ด้านความพึงพอใจของผู้บริโภคเมืองหลวง	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. บรรจุภัณฑ์ของหัวข้อเฟ้น บะหมี่รสหอยแม่น้ำกิ่งสำเร็จรูป สามารถเปิดรับประทานได้อย่างสะดวก รวดเร็ว	4.35	0.952	มากที่สุด
2. หัวข้อเฟ้น บะหมี่รสหอยแม่น้ำกิ่งสำเร็จรูป เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีหลายรสชาติ เหมาะสมกับผู้บริโภคทุกวัย	4.27	1.095	มากที่สุด
3. หัวข้อเฟ้น บะหมี่รสหอยแม่น้ำกิ่งสำเร็จรูป เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีหลายขนาด เช่นแบบซอง แบบห่อ แบบห่อใหญ่ เหมาะสมกับความต้องการ	4.24	1.000	มากที่สุด
4. หัวข้อเฟ้น บะหมี่รสหอยแม่น้ำกิ่งสำเร็จรูป มีการพัฒนารสชาติใหม่ ๆ ออกมาอยู่เสมอ	4.07	1.131	มาก
5. หัวข้อเฟ้น บะหมี่รสหอยแม่น้ำกิ่งสำเร็จรูปสามารถนำไปประยุกต์เป็นอาหารอื่น ๆ ได้อย่างหลากหลาย	4.10	1.053	มาก
6. ผู้บริโภคสามารถจดจำตราสินค้าและรสชาติของหัวข้อเฟ้น บะหมี่รสหอยแม่น้ำกิ่งสำเร็จรูปได้เป็นอย่างดี	4.28	0.979	มากที่สุด
7. หัวข้อเฟ้น บะหมี่รสหอยแม่น้ำกิ่งสำเร็จรูปมีความสะดวกต่อการพกพาและบรรเทาหิวได้ทุกที่ทุกเวลา	3.97	1.271	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.18	0.91	มาก

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของผู้บริโภคเมืองหลวง

มณฑลกว่างซี ประเทศจีน (n=385)

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับความพึงพอใจของผู้บริโภคเมืองหลวง มณฑลกว่างซี ประเทศจีน
 ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก $\bar{x} = 4.18$, S.D. = 0.91 เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นผู้ตอบแบบสอบถามให้
 ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ บรรจุภัณฑ์ของหัวข้อเฟ้น บะหมี่
 รสหอยแม่น้ำกิ่งสำเร็จรูป สามารถเปิดรับประทานได้อย่างสะดวก รวดเร็ว $\bar{x} = 4.35$, S.D. = 0.952 รองลงมา
 คือ ผู้บริโภคสามารถจดจำตราสินค้าและรสชาติของหัวข้อเฟ้น บะหมี่รสหอยแม่น้ำกิ่งสำเร็จรูปได้เป็นอย่างดี

$\bar{x} = 4.28$, S.D. = 0.979 หัวข้อเฟ้น บะหมี่รสหอยแม่น้ำกิ่งสำเร็จรูป เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีหลายรสชาติ เหมาะสมกับผู้บริโภคทุกวัย $\bar{x} = 4.27$ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.095 หัวข้อเฟ้น บะหมี่รสหอยแม่น้ำ กิ่งสำเร็จรูป เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีหลายขนาด เช่นแบบซอง แบบห่อ แบบห่อใหญ่ เหมาะสมกับความต้องการ $\bar{x} = 4.24$, S.D. = 1.000 หัวข้อเฟ้น บะหมี่รสหอยแม่น้ำกิ่งสำเร็จรูปสามารถนำไปประยุกต์เป็นอาหารอื่น ๆ ได้อย่างหลากหลาย $\bar{x} = 4.10$, S.D. = 1.053 หัวข้อเฟ้น บะหมี่รสหอยแม่น้ำกิ่งสำเร็จรูป มีการพัฒนารสชาติ ใหม่ ๆ ออกมาอยู่เสมอ $\bar{x} = 4.07$, S.D. = 1.131 และหัวข้อเฟ้น บะหมี่รสหอยแม่น้ำกิ่งสำเร็จรูปมีความ สะดวกต่อการพกพาและบรรเทาหิวได้ทุกที่ทุกเวลา มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด $\bar{x} = 3.97$, S.D. = 1.271 ตามลำดับ การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับด้านการตัดสินใจซื้อซ้ำของผู้บริโภคเมืองหลิวโจว

ด้านการตัดสินใจซื้อซ้ำของผู้บริโภคเมืองหลิวโจว	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. หัวข้อเฟ้น บะหมี่รสหอยแม่น้ำกิ่งสำเร็จรูป มีปริมาณสินค้า เหมาะสมกับราคา	4.26	0.968	มากที่สุด
2. หัวข้อเฟ้น บะหมี่รสหอยแม่น้ำกิ่งสำเร็จรูป มีรสชาติอร่อย ถูกปาก	4.22	1.042	มากที่สุด
3. หัวข้อเฟ้น บะหมี่รสหอยแม่น้ำกิ่งสำเร็จรูป มีรูปแบบของ บรรจุภัณฑ์ที่สวยงาม	4.32	0.925	มากที่สุด
4. หัวข้อเฟ้น บะหมี่รสหอยแม่น้ำกิ่งสำเร็จรูป มีความคุ้มค่าและ มีส่วนผสมที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย เช่น ผัก ถั่วเหลือง เป็นต้น	4.00	1.165	มาก
5. หัวข้อเฟ้น บะหมี่รสหอยแม่น้ำกิ่งสำเร็จรูป มีช่องทางจัดจำหน่ายที่หลากหลาย	4.39	0.935	มากที่สุด
6. หัวข้อเฟ้น บะหมี่รสหอยแม่น้ำกิ่งสำเร็จรูป มีความเป็นเอกลักษณ์เรื่องวัตถุดิบ	4.24	1.067	มากที่สุด
7. หัวข้อเฟ้น บะหมี่รสหอยแม่น้ำกิ่งสำเร็จรูป สามารถนำไปเป็น ของฝากแก่บุคคลอื่นได้	4.32	1.067	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.25	0.86	มากที่สุด

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการตัดสินใจซื้อซ้ำของผู้บริโภคเมืองหลิวโจว

มณฑลกว่างซี ประเทศจีน (n=385)

จากตารางที่ 3 พบว่า ระดับความการตัดสินใจซื้อซ้ำของผู้บริโภคเมืองหลิวโจว มณฑลกว่างซี ประเทศจีนภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด $\bar{x} = 4.25$, S.D. = 0.86 เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นผู้ตอบ แบบสอบถามให้ความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ หัวข้อเฟ้น

บะหมี่รสหอยแม่น้ำกึ่งสำเร็จรูป มีช่องทางจัดจำหน่ายที่หลากหลาย $\bar{x} = 4.39$, S.D. = 0.935 รองลงมาคือ หัวซ้อเผื่อน บะหมี่รสหอยแม่น้ำกึ่งสำเร็จรูป มีรูปแบบของบรรจุภัณฑ์ที่สวยงาม $\bar{x} = 4.32$, S.D. = 0.925 หัวซ้อเผื่อน บะหมี่รสหอยแม่น้ำกึ่งสำเร็จรูป สามารถนำไปเป็นของฝากแก่บุคคลอื่นได้ $\bar{x} = 4.32$, S.D. = 1.067 หัวซ้อเผื่อน บะหมี่รสหอยแม่น้ำกึ่งสำเร็จรูป มีปริมาณสินค้าเหมาะสมกับราคา $\bar{x} = 4.26$, S.D. = 0.968 หัวซ้อเผื่อน บะหมี่รสหอยแม่น้ำกึ่งสำเร็จรูป มีความเป็นเอกลักษณ์เรื่องวัตถุดิบ $\bar{x} = 4.24$, S.D. = 1.067 หัวซ้อเผื่อน บะหมี่รสหอยแม่น้ำกึ่งสำเร็จรูป มีรสชาติอร่อยถูกปาก $\bar{x} = 4.22$, S.D. = 1.042 และหัวซ้อเผื่อน บะหมี่รสหอยแม่น้ำกึ่งสำเร็จรูป มีความคุ้มค่าและมีส่วนผสมที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย เช่น ผัก ถั่วเหลือง เป็นต้น มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดอยู่ในระดับน้อยที่สุด $\bar{x} = 4.00$, S.D. = 1.165 ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์การรับรู้คุณภาพและความพึงพอใจที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อซ้ำ หัวซ้อเผื่อนบะหมี่รสหอยแม่น้ำกึ่งสำเร็จรูปของผู้บริโภคเมืองหลัวโจว มณฑลกว่างซี ประเทศจีน

ตัวแปรอิสระ	การตัดสินใจ					
	B	SE	Beta	t	P-value	Multicollinearity Statistics
						VIF
ค่าคงที่ (a)	0.346	0.085		4.098	0.000**	
การรับรู้คุณภาพ	0.358	0.030	0.375	11.896	0.000**	2.631
ความพึงพอใจ	0.565	0.030	0.601	19.088	0.000**	2.631
F = 1136.005		p-value = 0.000 ^b		Adjust R ² = 0.855		R ² = 0.856

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05, **มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 4 ค่าการรับรู้คุณภาพและความพึงพอใจที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อซ้ำ หัวซ้อเผื่อนบะหมี่รสหอยแม่น้ำกึ่งสำเร็จรูปของผู้บริโภคเมืองหลัวโจว มณฑลกว่างซี ประเทศจีน

จากตารางที่ 4 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ด้านการรับรู้คุณภาพ ด้านความพึงพอใจ โดยมีการตัดสินใจซื้อซ้ำ หัวซ้อเผื่อนบะหมี่รสหอยแม่น้ำกึ่งสำเร็จรูปของผู้บริโภคเมืองหลัวโจว มณฑลกว่างซี ประเทศจีน เป็นตัวแปรตามและมีการทดสอบโดยใช้ค่า VIF ปรากฏว่า ค่า VIF ของตัวแปร มีค่าเท่ากับ 2.631 และ 2.631 ตามลำดับ ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 10 แสดงว่าตัวแปรอิสระแต่ละตัวไม่มีความสัมพันธ์กัน (Miles and Shevlin, 2001)

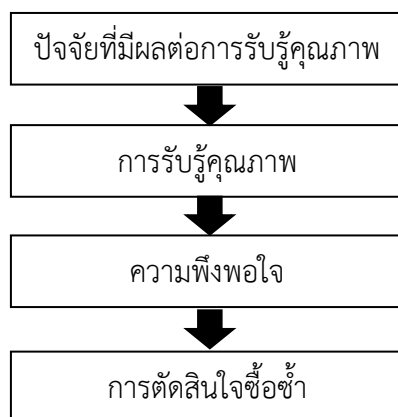
ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 2 ตัวแปร คือ ด้านการรับรู้คุณภาพ ด้านความพึงพอใจ ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อซ้ำ หัวซ้อเผื่อนบะหมี่รสหอยแม่น้ำกึ่งสำเร็จรูปของผู้บริโภคเมืองหลัวโจว มณฑลกว่างซี ประเทศจีน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการทดสอบการถดถอยพหุคูณโดยวิธี Enter พบว่า ด้านการรับรู้คุณภาพที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อซ้ำ หลัข้อเฟิ่นบะหมี่รสหอยแม่น้ำกิ่งสำเร็จรูปของผู้บริโภคเมืองหลิวโจว มณฑลกว่างซี ประเทศจีนมากที่สุด โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย 0.358 โดยผู้บริโภคเมืองหลิวโจว มณฑลกว่างซี ประเทศจีนให้ความสำคัญในประเด็น หลัข้อเฟิ่น บะหมี่รสหอยแม่น้ำกิ่งสำเร็จรูป มีข้อมูลบนบรรจุภัณฑ์ที่แจ้งรายละเอียดส่วนประกอบของสินค้าและวันหมดอายุได้อย่างครบถ้วน รองลงมา คือ หลัข้อเฟิ่น บะหมี่รสหอยแม่น้ำกิ่งสำเร็จรูป ที่ท่านเลือกซื้อมีคำแนะนำขั้นตอนในการรับประทานที่เข้าใจง่าย ชัดเจน ตามลำดับ รองลงมาคือ ด้านความพึงพอใจ มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย 0.565 โดยผู้บริโภคเมืองหลิวโจว มณฑลกว่างซี ประเทศจีนให้ความสำคัญในประเด็น บรรจุภัณฑ์ของหลัข้อเฟิ่น บะหมี่รสหอยแม่น้ำกิ่งสำเร็จรูป สามารถเปิดรับประทานได้อย่างสะดวก รวดเร็ว รองลงมาคือ ผู้บริโภคสามารถจดจำตราสินค้าและรสชาติของ หลัข้อเฟิ่น บะหมี่รสหอยแม่น้ำกิ่งสำเร็จรูปได้เป็นอย่างดี ตามลำดับ จากผลดังกล่าว สามารถทำนายการตัดสินใจซื้อซ้ำ หลัข้อเฟิ่นบะหมี่รสหอยแม่น้ำกิ่งสำเร็จรูปของผู้บริโภคเมืองหลิวโจว มณฑลกว่างซี ประเทศจีน ได้ร้อยละ 85.6

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้จากผู้วิจัย คือ การวิจัยนี้มีคุณค่ามากในด้านการพัฒนาและปรับปรุงผลิตภัณฑ์ การตลาด และการสร้างความภักดีของลูกค้า นอกจากนี้ยังช่วยส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้บริโภคและการพัฒนาธุรกิจในระยะยาว ดังนี้

1. ผลการวิจัยช่วยให้ผู้ผลิตเข้าใจว่าคุณภาพของบรรจุภัณฑ์และข้อมูลบนบรรจุภัณฑ์มีผลต่อการรับรู้คุณภาพของผู้บริโภค ช่วยให้ผู้ผลิตปรับปรุงคุณภาพของวัตถุดิบและกระบวนการผลิตให้ดีขึ้น โดยการให้ข้อมูลที่ชัดเจนและครบถ้วนบนบรรจุภัณฑ์ ช่วยสร้างความเชื่อมั่นและความพึงพอใจในตัวสินค้า ทำให้ผู้บริโภคตัดสินใจซื้อซ้ำได้ง่ายขึ้น
2. การเข้าใจการรับรู้คุณภาพช่วยให้ผู้ผลิตสามารถวางแผนกลยุทธ์การตลาดที่เน้นคุณภาพและความพึงพอใจของลูกค้า ช่วยเพิ่มการตัดสินใจซื้อซ้ำและสร้างความภักดีของลูกค้า ความพึงพอใจของลูกค้าเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริโภคและผลิตภัณฑ์ การให้บริการที่ตอบสนองความต้องการของลูกค้าและรักษามาตรฐานคุณภาพสินค้าจะช่วยสร้างความพึงพอใจและส่งเสริมให้เกิดการซื้อซ้ำ
3. ช่วยส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้บริโภคผ่านการรับประทานอาหารที่มีคุณภาพและปลอดภัย โดยการสร้างแนวทางในการพัฒนาสินค้าและบริการให้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภค การที่ผู้บริโภครับประทานอาหารที่มีคุณภาพและปลอดภัยจะช่วยเพิ่มความพึงพอใจในการบริโภค ทำให้ผู้บริโภครู้สึกมั่นใจและยินดีที่จะกลับมาซื้อซ้ำอีกครั้ง

แผนภาพที่ 1 รูปแบบปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้คุณภาพ และความพึงพอใจที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อซ้ำ
หั่วซือเฟิ่นบะหมี่รสหอยแม่น้ำกึ่งสำเร็จรูปของผู้บริโภคเมืองหลัวโจว มณฑลกว่างซี ประเทศจีน

จากแผนภาพที่ 1 พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้คุณภาพ การรับรู้คุณภาพ ความพึงพอใจ และการตัดสินใจซื้อซ้ำของผู้บริโภค ประกอบด้วย คุณภาพของบรรจุภัณฑ์และข้อมูลที่ชัดเจน ซึ่งสร้างความเชื่อมั่นและความพึงพอใจ กลยุทธ์การตลาดที่เน้นคุณภาพและตอบสนองความต้องการของลูกค้า ซึ่งช่วยสร้างความภักดี และคุณภาพและความปลอดภัยของสินค้า ซึ่งกระตุ้นให้ผู้บริโภคกลับมาซื้อซ้ำอีกครั้ง

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า การรับรู้คุณภาพส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อซ้ำ หั่วซือเฟิ่นบะหมี่รสหอยแม่น้ำกึ่งสำเร็จรูปของผู้บริโภคเมืองหลัวโจว มณฑลกว่างซี ประเทศจีน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยที่ 0.358 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสนับสนุนตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาพบว่าประเด็นที่ระดับความสำคัญมากที่สุด คือ หั่วซือเฟิ่นบะหมี่รสหอยแม่น้ำกึ่งสำเร็จรูป มีข้อมูลบนบรรจุภัณฑ์ที่แจ้งรายละเอียดส่วนประกอบของสินค้าและวันหมดอายุได้อย่างครบถ้วน ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริโภคมีการรับรู้คุณภาพของวัตถุดิบและกระบวนการผลิต ช่วยสร้างความเชื่อมั่นในหั่วซือเฟิ่นบะหมี่รสหอยแม่น้ำกึ่งสำเร็จรูป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Nangam (2018) ได้ศึกษาเรื่อง อิทธิพลของปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อซ้ำอาหารคลีนของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ความคาดหวังของลูกค้าส่งผลโดยตรงต่อการรับรู้คุณภาพอาหารคลีน ซึ่งมีความสัมพันธ์กับการรับรู้คุณค่าของอาหารคลีน ความตั้งใจซื้อซ้ำได้รับอิทธิพลจากความพึงพอใจและปัจจัยทางสังคม การรับรู้คุณภาพได้รับอิทธิพลจากความคาดหวังของลูกค้าและปัจจัยทางสังคม โดยมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านการรับรู้คุณค่าอาหารคลีน และทั้งความพึงพอใจและความตั้งใจซื้อซ้ำได้รับอิทธิพลจากปัจจัยสังคม ความคาดหวังของลูกค้า และการรับรู้คุณค่าของอาหารคลีน นอกจากนี้ผลการศึกษายังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Udomwong (2020) ได้ศึกษาเรื่อง การรับรู้คุณค่า และคุณภาพการบริการที่มีผลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการร้านขายยาที่มีหลายสาขา พบว่าค่าเฉลี่ยระดับการรับรู้ให้มีความสำคัญต่อความพึงพอใจในการรับรู้คุณค่าด้านคุณภาพ (Quality value) และคุณภาพการบริการด้านความน่าเชื่อถือ (Reliability) มากที่สุด ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ปัจจัยการรับรู้คุณค่าด้านสังคม

(Social value) การรับรู้คุณค่าด้านคุณภาพ (Quality value) คุณภาพการให้บริการด้านการตอบสนอง (Responsiveness) และคุณภาพการให้บริการด้านลักษณะทางกายภาพ (Tangible) ส่งผลทางบวกอย่างมีนัยสำคัญต่อความพึงพอใจในการใช้บริการร้านขายยาที่มีหลายสาขา นอกจากนี้ผลการศึกษายังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Boriphonmongkol & Chienwattanasook (2020) ได้ศึกษาเรื่อง การรับรู้คุณภาพสินค้าและคุณภาพการบริการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อซ้ำเครื่องทำความสะอาดอุตสาหกรรม พบว่า 1. การรับรู้คุณภาพสินค้าด้านสินค้านี้มีความน่าเชื่อถือและด้านการทำงานของสินค้า ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อซ้ำเครื่องทำความสะอาดอุตสาหกรรม ในขณะที่ด้านรูปลักษณะสินค้ามีลักษณะที่ดี ด้านสินค้านี้มีความคงทน ด้านความลงตัวและประณีตไม่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อซ้ำ 2. ปัจจัยคุณภาพการบริการด้านความเป็นรูปธรรมของบริการด้านความเข้าใจและด้านการตอบสนอง ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อซ้ำเครื่องทำความสะอาดอุตสาหกรรม ในขณะที่ด้านความเชื่อถือได้และด้านการให้ความมั่นใจไม่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อซ้ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ข้อค้นพบจากงานวิจัยนี้สามารถนำไปพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพการรับรู้คุณภาพสินค้าให้มากขึ้น ซึ่งจะส่งผลเชิงบวกต่อการตัดสินใจซื้อซ้ำของลูกค้าและช่วยเพิ่มยอดขาย ในขณะที่คุณภาพการบริการที่ดีส่งผลเชิงบวกต่อการตัดสินใจซื้อซ้ำ ช่วยให้ลูกค้าไม่เปลี่ยนไปใช้บริการผู้ประกอบการรายอื่น

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า ความพึงพอใจส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อซ้ำหัวเชื้อเฝื่อนบะหมี่รสหอยแม่น้ำกึ่งสำเร็จรูปของผู้บริโภคเมืองหลวง มณฑลกว่างซี ประเทศจีน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยที่ 0.565 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสนับสนุนตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาพบว่าประเด็นที่ระดับความสำคัญมากที่สุด คือ บรรจุภัณฑ์ของหัวเชื้อเฝื่อนบะหมี่รสหอยแม่น้ำกึ่งสำเร็จรูป สามารถเปิดรับประทานได้อย่างสะดวก รวดเร็ว ทั้งนี้เป็นเพราะความสะดวกสบายในการบริโภค บรรจุภัณฑ์ที่ออกแบบมาเพื่อความสะดวก ทำให้ผู้บริโภคสามารถเปิดและรับประทานได้ทันที ไม่ต้องใช้เวลาในการเตรียมหรือปรุงอาหาร พกพาง่าย และประหยัดเวลา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Kachathan (2020) ได้ศึกษาเรื่อง ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจและการซื้อซ้ำของผู้บริโภค: กรณีศึกษาการซื้อสินค้าผ่านทางเครื่องจำหน่ายสินค้าอัตโนมัติ พบว่า ปัจจัยด้านการรับรู้ด้านความสะดวกสบาย ปัจจัยด้านการรับรู้ถึงความสะดวกในการใช้งาน และการรับรู้คุณภาพ มีผลอิทธิพลทางบวกต่อความพึงพอใจ สำหรับปัจจัยด้านความพึงพอใจนั้นก็มีความสัมพันธ์ทางบวกต่อการซื้อซ้ำ ส่วนผลวิจัยด้านนัยสำคัญทางสถิติ คือ ทั้งสามปัจจัยมีผลต่อการสร้างความพึงพอใจ คือ การรับรู้ด้านการใช้งานที่สะดวกสบาย ($\beta=0.40$) การรับรู้คุณภาพ ($\beta=0.26$) การรับรู้ถึงความสะดวกในการใช้งาน ($\beta=0.25$) และ ปัจจัยความพึงพอใจ ($\beta=0.80$) มีอิทธิพลต่อการซื้อซ้ำ นอกจากนี้ผลการศึกษายังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Pattana (2020) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ไข่นกกระทา กลุ่มบ้านบ่อเตี้ย ตำบลม่วงงาม อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับการตัดสินใจซื้อ ในระดับมาก ($R = 4.13$) ความพึงพอใจต่อรูปแบบบรรจุภัณฑ์ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อ ($R = 0.563$) โดยมีความแปรปรวนของการตัดสินใจซื้อ ได้ร้อยละ 31.70 ปัจจัยการสื่อสารแบบปากต่อปากส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อ ($R = 0.585$) โดยมีความแปรปรวนของการตัดสินใจซื้อ ได้ร้อยละ 34.30 ปัจจัยความพึงพอใจต่อรูปแบบบรรจุภัณฑ์ส่งผลต่อการสื่อสารแบบปากต่อปาก ($R = 0.722$) โดยมีความแปรปรวนของการสื่อสารแบบปากต่อปาก ได้ร้อยละ 52.10 และปัจจัยความพึงพอใจต่อรูปแบบ

บรรจุกัญท์และการสื่อสารปากต่อปาก ($R = 0.594$) โดยมีความแปรปรวนของการตัดสินใจซื้อ ได้ร้อยละ 35.20 ดังนั้น การตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ในนครกลุ่มบ้านบ่อเตี้ยของผู้บริโภค เกิดจากความพึงพอใจต่อรูปแบบบรรจุกัญท์และการสื่อสารแบบปากต่อปากมาประกอบการตัดสินใจซื้อ

สรุป

การรับรู้คุณภาพและความพึงพอใจที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อข้า้หัวซ้อเฝินบะหมี่รสหอยแม่น้ำกึ่งสำเร็จรูป สาเหตุของการรับรู้คุณภาพที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อข้า้หัวซ้อเฝินบะหมี่รสหอยแม่น้ำกึ่งสำเร็จรูป มีข้อมูลบนบรรจุกัญท์ที่แจ้งรายละเอียดส่วนประกอบของสินค้าและวันหมดอายุได้อย่างครบถ้วน การมีข้อมูลเกี่ยวกับวันหมดอายุที่แจ้งไว้ถือเป็นสิ่งสำคัญที่สอดคล้องกับความปลอดภัยและสุขอนามัยของผู้บริโภค เนื่องจากสินค้าที่ไม่มีการระบุวันหมดอายุอาจทำให้เกิดความเสียหายหรืออันตรายต่อสุขภาพได้ ดังนั้น การรับรู้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภคในการซื้อข้า้สินค้าในอนาคต และความพึงพอใจส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อข้า้หัวซ้อเฝินบะหมี่รสหอยแม่น้ำกึ่งสำเร็จรูปของผู้บริโภคเมืองหลัวโจว มณฑลกว่างซี ประเทศจีน คือ บรรจุกัญท์ของข้า้หัวซ้อเฝินบะหมี่รสหอยแม่น้ำกึ่งสำเร็จรูป สามารถเปิดรับประทานได้อย่างสะดวก รวดเร็ว ซึ่งการเปิดรับประทานสะดวกและรวดเร็วส่งผลให้ผู้บริโภครู้สึกถึงความสะดวกสบายในการใช้งาน การที่บรรจุกัญท์ถูกออกแบบให้เข้าถึงสินค้าได้อย่างง่ายดายและเปิดใช้งานได้ทันที ช่วยให้ผู้บริโภคสามารถเพลิดเพลินกับการบริโภคสินค้าได้อย่างสะดวกและรวดเร็วโดยไม่มีคามยุ่งยาก

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า การรับรู้คุณภาพส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อข้า้หัวซ้อเฝินบะหมี่รสหอยแม่น้ำกึ่งสำเร็จรูปของผู้บริโภคเมืองหลัวโจว มณฑลกว่างซี ประเทศจีน อันดับแรกคือ ข้า้หัวซ้อเฝิน บะหมี่รสหอยแม่น้ำกึ่งสำเร็จรูป มีข้อมูลบนบรรจุกัญท์ที่แจ้งรายละเอียดส่วนประกอบของสินค้าและวันหมดอายุได้อย่างครบถ้วน จัดอยู่ในเกณฑ์มากที่สุด ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำไปใช้ดำเนินการ ดังนี้ ควรที่จะมีการสนับสนุนการเพิ่มข้อมูลเกี่ยวกับส่วนผสมต่าง ๆ และการใช้เทคโนโลยีที่บริษัทใช้ในการพัฒนาคุณภาพของข้า้หัวซ้อเฝิน บะหมี่รสหอยแม่น้ำกึ่งสำเร็จรูป เพื่อเสริมสร้างความต้องการและความพึงพอใจให้ผู้บริโภคและเกิดการตัดสินใจซื้อข้า้มากขึ้น

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ความพึงพอใจส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อข้า้หัวซ้อเฝินบะหมี่รสหอยแม่น้ำกึ่งสำเร็จรูปของผู้บริโภคเมืองหลัวโจว มณฑลกว่างซี ประเทศจีน อันดับแรกคือ บรรจุกัญท์ของข้า้หัวซ้อเฝิน บะหมี่รสหอยแม่น้ำกึ่งสำเร็จรูป สามารถเปิดรับประทานได้อย่างสะดวก รวดเร็ว จัดอยู่ในเกณฑ์มากที่สุด ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำไปใช้ดำเนินการ ดังนี้ ควรที่จะมีการสนับสนุนการจัดทำเครื่องหมายข้า้หัวซ้อเฝิน บะหมี่รสหอยแม่น้ำกึ่งสำเร็จรูปแบบอัตโนมัติ พร้อมทั้งมีระบบปฐุสกุ

เพื่อเพิ่มความสะดวกสบายในการรับประทานหัวเชื้อเห็ด บะหมี่รสหอยแม่น้ำถึงสำเร็จรูป เพื่อเพิ่มประสบการณ์การทานหัวเชื้อเห็ดและส่งเสริมการซื้อซ้ำ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1 เนื่องจากการศึกษาเรื่อง การรับรู้คุณภาพและความพึงพอใจที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อหัวเชื้อเห็ดบะหมี่รสหอยแม่น้ำถึงสำเร็จรูปของผู้บริโภคเมืองหลวง มณฑลกว่างซี ประเทศจีน ครั้งนี้เป็นการศึกษาข้อมูลจากชาวจีน ที่พักอาศัยอยู่ในเมืองหลวง มณฑลกว่างซี เท่านั้น ควรทำการศึกษาแรงงานชาวต่างชาติที่ทำงานในพื้นที่มณฑลอื่น ๆ เพื่อนำข้อมูลมาเปรียบเทียบกัน

2.2 การศึกษาครั้งต่อไป ผู้ที่สนใจจะทำการศึกษาในครั้งต่อไป ควรศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ เช่น รสชาติ, กลิ่น, ราคา, และประสบการณ์การใช้งานบรรจุภัณฑ์ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาแนวทางในการปรับปรุงคุณภาพของหัวเชื้อเห็ดบะหมี่รสหอยแม่น้ำถึงสำเร็จรูป

References

- Boriphonmongkol, R. & Chienwattanasook, K. (2020). *Perceived Product Quality and Service Quality That Affect Repurchase of Industrial Cleaner Products*. (Master's Thesis). Faculty of Business Administration, Rajamangala University of Technology Thanyaburi.
- Cochran, W.G. (1977). *Sampling Techniques*. (3rd ed.). New York : John Wiley and Sons Inc.
- Department of International Trade Promotion. (2023). *Growth of the instant food business in China*. Retrieved Feb 1, 2024, from https://m.sohu.com/a/374245450_118792?_trans_=010004_pcwzy
- Kachathan, S. (2020). *The influence of satisfaction and repurchasing factors: Case study of purchasing via vending machine*. (Research Report). Modern Trade Business Management Faculty of Business Administration Panyapiwat Institute of Management
- Likert, (1970). *New Partterns of Management*. New York : McGraw-Hill.
- Nangam, W. (2018). *The influence of causal factors affecting repurchases intention of clean food among consumers in bangkok*. (Master's Thesis). Faculty of Business Administration Rajamangala University of Technology Krungthep.
- Pattana, W. (2020). *The factors effect on purchasing quail eggs product of Bortei Community, Muang-Ngam Sub district, Sinhanakon district, Songkhla Province*. (Research Report). Business Administration Program in Marketing Rajamangala University of Technology Srivijaya.
- Udomwong, N. (2020). *The effect of customer perceived value and service quality on customer satisfaction in chain drugstores*. (Master's Thesis). Thammasat University.

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2567)

Xinhua. (2022). *Luosifen makers whiff success in global market as exports grow. steadily.*

Retrieved Feb 1, 2024, from <https://www.globaltimes.cn/page/202212/1281483.shtml>.

การพัฒนาการท่องเที่ยวภาคตะวันออกให้มีชื่อเสียงในระดับนานาชาติ DEVELOPING TOURISM IN THE EASTERN REGION TO BE FAMOUS THROUGH THE INTERNATIONAL

¹บุตรี จารุจินดา, ²กมลพร กัลยาณมิตร,
³สถิตย์ นิยมญาติ, และ ⁴ทัศนีย์ ลักษณภิชนชัช

¹Buttri Charuchinda, ²Kamolporn Kalyanamitra,
³Satit Niyomyaht and ⁴Tassanee Lakkhanapichonchat

¹คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

¹Faculty of Political Science, Bangkokthonburi University, Thailand

¹Corresponding Author's Email: Butttree2024@gmail.com

Received:2024-02-26

Revised:2024-08-26

Accepted:2024-08-20

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) วิเคราะห์การพัฒนาการท่องเที่ยวภาคตะวันออกให้มีชื่อเสียงในระดับนานาชาติ (2) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนาการท่องเที่ยวภาคตะวันออกให้มีชื่อเสียงในระดับนานาชาติ และ (3) เสนอแนะแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวภาคตะวันออกให้มีชื่อเสียงในระดับนานาชาติ การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ ผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวภาคตะวันออก จำนวน 10 คน และข้าราชการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวภาคตะวันออก จำนวน 13 คน รวมผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 23 คน โดยใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการสรุปความแบบพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า

1. การพัฒนาการท่องเที่ยวภาคตะวันออกให้มีชื่อเสียงในระดับนานาชาติ ได้มีการดำเนินงานโดยสำนักงานการท่องเที่ยวที่มีสำนักงานตั้งอยู่ในแต่ละจังหวัดของภาคตะวันออก โดยปฏิบัติตามทิศทางการพัฒนาภาคตะวันออกในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 เพื่อรักษาและยกระดับการท่องเที่ยวคุณภาพในแหล่งท่องเที่ยวหลักและแหล่งท่องเที่ยวรอง เช่น พื้นที่สัตหีบ พัทยา เกาะเสม็ด เกาะช้าง เกาะหมาก เกาะกูด ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวชายทะเลนานาชาติ ที่มีคุณภาพ เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวภาคตะวันออกสู่ระดับโลก และเกิดการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่นอย่างทั่วถึง นอกจากนี้ยังได้มีการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานให้เอื้ออำนวยต่อนักท่องเที่ยวมากขึ้น เช่น ระบบขนส่งมวลชน การบริหารจัดการขยะ การติดตั้งกล้อง CCTV ตามแหล่งท่องเที่ยว การพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการท่องเที่ยวให้มีความสามารถในการใช้ภาษาและการสื่อสาร

2. ปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนาการท่องเที่ยวภาคตะวันออกให้มีชื่อเสียงในระดับนานาชาติ ได้แก่ ปัญหาความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว เช่น มลพิษทางน้ำ การกัดเซาะชายฝั่ง ทำให้ส่งผลต่อภาพลักษณ์การท่องเที่ยว ความแออัดของในเมืองหลักด้านการท่องเที่ยวและโครงสร้างพื้นฐานที่พัฒนาไม่ทัน

ความต้องการ ในขณะที่หน่วยงานภาครัฐและเอกชนขาดการบูรณาการความร่วมมือระหว่างกันเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว

3. ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวภาคตะวันออกให้มีชื่อเสียงในระดับนานาชาติได้แก่ ควรใช้แนวคิด ซอฟต์พาวเวอร์ และจุดเด่นทางด้านแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลมาเป็นแนวทางในการส่งเสริมการท่องเที่ยวทางทะเลและแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ ให้เป็นที่สนใจแก่นักท่องเที่ยวทั่วโลกมากขึ้น

คำสำคัญ: การพัฒนา; การท่องเที่ยว; ภาคตะวันออก; ระดับนานาชาติ

Abstract

The objectives of this research are to: 1) assess how the Eastern region's tourism has developed to gain international recognition; 2) investigate the issues and obstacles in the region's tourism development; and 3) suggest strategies for the region's tourism development to gain international recognition. The current investigation of research is qualitative. A total of 23 key informants—10 executives and 13 government officials—are active in the development of tourism in the Eastern region and are included in this study's key informant group. The strategy employed was purposive sampling. An interview with some structure was used as the research tool. A descriptive analysis was performed on the data.

The research findings were,

1. With the goal of promoting Eastern Thailand as a world-class tourist destination, local tourism offices are diligently implementing strategies outlined in the 13th National Development Plan. By focusing on the development of popular destinations such as Sattahip, Pattaya, and various islands, the region aims to create a more equitable distribution of tourism income and empower local communities. Additionally, there have been developments in infrastructure to better accommodate tourists, such as public transportation systems, waste management, the installation of CCTV cameras at tourist attractions, and the enhancement of the tourism workforce's language and communication skills.

2. The challenges and obstacles to developing Eastern Thailand's tourism industry into a world-renowned destination include: the degradation of tourist attractions such as water pollution and coastal erosion, which negatively impacts the tourism image; overcrowding in major tourist cities and inadequate infrastructure to meet demand; and a

lack of coordination and cooperation between government and private sectors to promote tourism.

3. To enhance the Eastern region's international tourism reputation, it is recommended to leverage the concept of soft power and capitalize on its maritime tourism attractions. By doing so, marine tourism and natural attractions can be promoted to garner greater global interest.

Keywords: Developing; Tourism; Eastern Region; International

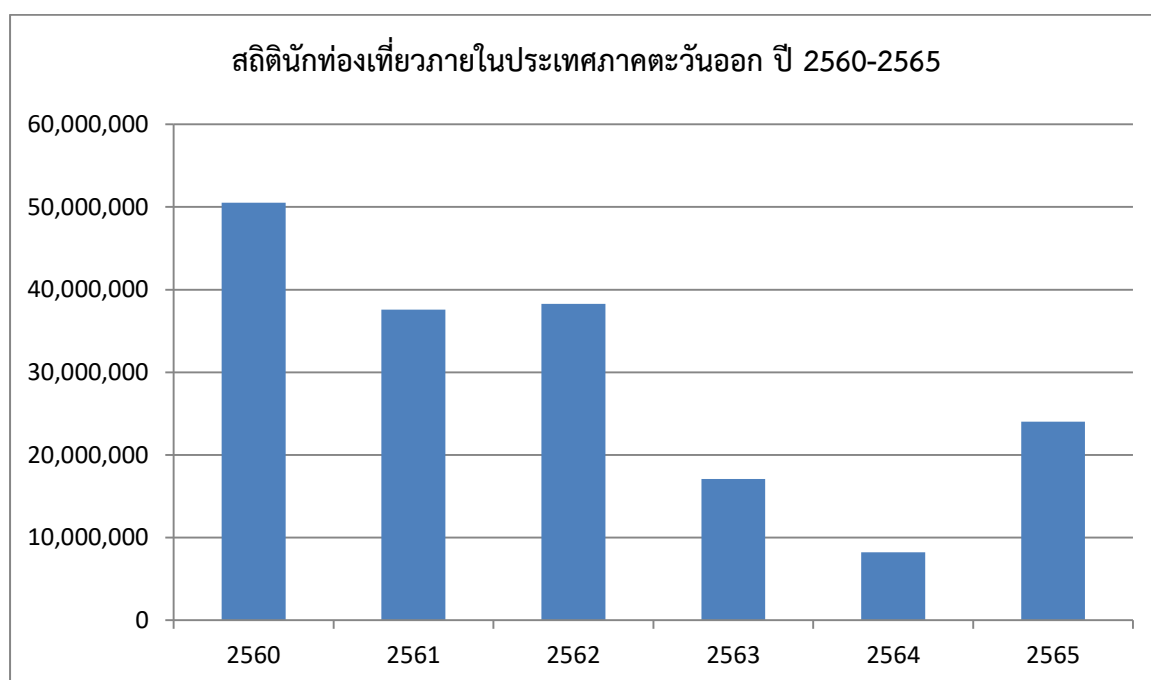
บทนำ

การท่องเที่ยวมีความสำคัญทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม ภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของภูมิภาค รวมถึงประเทศไทยด้วย (Maneeroj et al., 2020) โดยประเทศไทยเป็นประเทศจุดหมายปลายทางที่สำคัญ เนื่องด้วยความสะดวกสบาย และความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรการท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม รวมไปถึงงานมหกรรมและกิจกรรมการท่องเที่ยวต่าง ๆ ซึ่งส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นหนึ่งในจุดหมายปลายทางที่สำคัญของการท่องเที่ยว ที่ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวทั่วโลก จึงทำให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในประเทศมีบทบาทสำคัญต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ ช่วยลดการขาดดุลทางเศรษฐกิจ เกิดการจ้างงานสร้างอาชีพ ซึ่งภาครัฐได้ให้ความสำคัญในการส่งเสริมภาคการท่องเที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ส่งเสริมให้มีการท่องเที่ยวเมืองรอง เพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวทั่วประเทศ เกิดการกระจายรายได้ (Ministry of Tourism and Sports, 2017) ดังแผนแม่บทยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ด้านการท่องเที่ยว พบว่ามีบริบทด้านการท่องเที่ยวที่เน้นการสร้างความสามารถในการแข่งขัน เพื่อสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อสร้างการเติบโตด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจ รวมทั้งสร้างความหลากหลายด้านการท่องเที่ยว เน้นการรักษาการเป็นจุดหมายปลายทางที่สำคัญของการท่องเที่ยวระดับโลกที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวทุกระดับและเพิ่มสัดส่วนของนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพสูง (Office of the National Economic and Social Development Board, 2018)

โดยเฉพาะกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก ซึ่งประกอบด้วย 8 จังหวัด ได้แก่ ชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด ฉะเชิงเทรา นครนายก ปราจีนบุรี และสระแก้ว (Theppitak, 2020) ภาคตะวันออกทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลาย รวมทั้งแหล่งทรัพยากรอื่น ๆ ที่สามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งหรือการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ อาทิ พื้นที่เกษตร โบราณสถาน ศิลปะและวัฒนธรรม ขณะที่แหล่งท่องเที่ยวระดับนานาชาติเดิม อาทิ พัทยา บางแสน เกาะช้าง และเกาะเสม็ด ยังคงเป็นแม่เหล็กสำคัญในการดึงดูดนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวต่างชาติ อย่างไรก็ตาม กลุ่มนักท่องเที่ยวต่างชาติส่วนใหญ่ เป็นกลุ่มระดับล่าง นอกจากนี้ ยังมีแหล่งท่องเที่ยวชายทะเลแหล่งอื่น ๆ ที่สามารถเสริมสร้างศักยภาพให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวนานาชาติที่สำคัญ ที่มุ่งเน้นนักท่องเที่ยวต่างชาติระดับกลางถึงสูงได้ อาทิ เกาะหมาก เกาะกูด นอกจากแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลแล้ว

ภาคตะวันออกมีแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติอื่น ๆ อาทิ อุทยานแห่งชาติ น้ำตก ที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวและสามารถจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลาย ทั้งวิ่ง trail ล่องแก่ง และมีหลายพื้นที่ที่มีภูมิอากาศและธรรมชาติที่เหมาะสมต่อการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์หรือเป็นที่พักอาศัยชั้นดี อีกทั้งเป็นแหล่งเพาะปลูกพืชสมุนไพรและผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพร รวมทั้งพื้นที่ผลิตผลไม้ที่สำคัญ ซึ่งสามารถพัฒนาและยกระดับให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ที่สามารถเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวกระแสหลักได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Office of the National Economic and Social Development Council, 2021)

แต่ปัญหาคือ สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ซึ่งเริ่มตั้งแต่ช่วงเดือนธันวาคม 2562 ส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวไทยและการท่องเที่ยวโลกอย่างมาก (Research team TDRI, 2021) ดังข้อมูลสถิตินักท่องเที่ยวภายในประเทศภาคตะวันออก ปี 2560-2565 ของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาสรุปจำนวนนักท่องเที่ยวโดยรวมในแต่ละปีดังนี้ ปี 2560 มีนักท่องเที่ยวทั้งหมด 50,525,428 คน ปี 2561 มีนักท่องเที่ยวทั้งหมด 37,573,387 คน ปี 2562 มีนักท่องเที่ยวทั้งหมด 38,295,084 คน ปี 2563 มีนักท่องเที่ยวทั้งหมด 17,104,560 คน ปี 2564 มีนักท่องเที่ยวทั้งหมด 8,214,009 และปี 2565 นักท่องเที่ยวทั้งหมด 24,038,352 คน (Ministry of Tourism and Sports, 2023) ดังแสดงในแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 สถิตินักท่องเที่ยวภายในประเทศภาคตะวันออก ปี 2560-2565

จากแผนภาพที่ 1 แสดงให้เห็นว่า การระบาดของ COVID-19 มีผลกระทบอย่างรุนแรงต่อภาคการท่องเที่ยวของภาคตะวันออก ทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวลดลงอย่างมากในช่วงปี 2563 และ 2564

อย่างไรก็ตาม ในปี 2565 เริ่มเห็นสัญญาณการฟื้นตัวของภาคการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นผลมาจากการผ่อนคลายมาตรการควบคุมและการเปิดประเทศ

ในช่วงเวลาที่มีการเดินทางท่องเที่ยวทั่วโลกหยุดชะงัก ผู้คนทั่วโลกต่างเรียนรู้ที่จะใช้ชีวิตท่ามกลางความกังวลกับความไม่แน่นอนที่อาจเกิดขึ้นได้ทุกเมื่อ ด้วยความอัดอั้นมานานหลายปี ทำให้ทัศนคติที่มีต่อการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวทั่วโลกเปลี่ยนแปลงไปและคนส่วนใหญ่เห็นคุณค่าของการเดินทางท่องเที่ยวมากขึ้น โดยความโยเยหาการเดินทางท่องเที่ยวทำให้นักท่องเที่ยวตามหาความแปลกใหม่และสนใจเดินทางไปยังจุดหมายปลายทางที่แตกต่างจากเดิมเพื่อเก็บเกี่ยวประสบการณ์มาเติมเต็มความหมายให้กับชีวิตและหันมาใส่ใจด้านความยั่งยืนมากขึ้น (Chaenglom, 2023)

ดังข้อมูลจากการสำรวจของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาในปี 2565 พบว่า นักท่องเที่ยวต่างประเทศเลือกทำกิจกรรมที่เน้นการใช้ชีวิตและเสริมสร้างประสบการณ์มากขึ้นได้แก่ การใช้ชีวิตยามค่ำ ค่ำ การไปใช้บริการร้านอาหารและเครื่องดื่มที่มีชื่อเสียง การถ่ายรูป การพักผ่อนอยู่ในโรงแรมหรือเข้าร่วมกิจกรรมภายในบริเวณโรงแรมมากกว่าการไปท่องเที่ยวตามแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ หรือแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์เหมือนช่วงก่อนโควิด สะท้อนให้เห็นว่าในบริบทโลกหลังโควิด-19 นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญมากขึ้นกับปัจจัยด้านความสะดวกสบาย สุขอนามัย การใช้ผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และการให้บริการอินเทอร์เน็ตและการชำระเงินออนไลน์ (Thansettakij, 2023) ดังนั้นการพัฒนาการท่องเที่ยวภาคตะวันออก หน่วยงานภาครัฐซึ่งมีบทบาทในการกำกับดูแลจึงมีความเท่าทันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น และวางแนวทางการกำกับดูแลอย่างเหมาะสม เพื่อสนับสนุนธุรกิจอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว (Tourism Authority of Thailand (TAT), 2021) ของภาคตะวันออก ต้องเตรียมพร้อมในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวในด้านโครงสร้างพื้นฐานทั้งในแง่สถานที่ท่องเที่ยว สถานประกอบการ โรงแรมและภาคส่วนการบริการต่าง ๆ รวมถึงดิจิทัลแพลตฟอร์มที่จะช่วยสร้างประสบการณ์ใหม่ให้กับนักท่องเที่ยวในยุคนิวอร์มัล (Supasorn, 2020) เพื่อผลักดันการท่องเที่ยวของภาคตะวันออกสู่การท่องเที่ยวระดับโลกอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์การพัฒนาการท่องเที่ยวภาคตะวันออกให้มีชื่อเสียงในระดับนานาชาติ
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนาการท่องเที่ยวภาคตะวันออกให้มีชื่อเสียงในระดับนานาชาติ
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวภาคตะวันออกให้มีชื่อเสียงในระดับนานาชาติ

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ พื้นที่ศึกษา คือ พื้นที่ภาคตะวันออก ประกอบด้วย 8 จังหวัด ได้แก่ ชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด ฉะเชิงเทรา นครนายก ปราจีนบุรี และสระแก้ว โดยได้ดำเนินการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาด้านเนื้อเอกสาร แนวคิดทฤษฎี

ขั้นตอนที่ 2 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวภาคตะวันออก จำนวน 10 คน และข้าราชการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวภาคตะวันออก จำนวน 13 คน รวม จำนวน 23 คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection)

ขั้นตอนที่ 3 การรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview Form) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

คำถามที่ 1 การพัฒนาการท่องเที่ยวภาคตะวันออกให้มีชื่อเสียงในระดับนานาชาติเป็นอย่างไร ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

- การปรับปรุง/ดูแลแหล่งท่องเที่ยวให้มีคุณภาพและยั่งยืน
- พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก
- การสร้างความเชื่อมั่น/ความปลอดภัยในการท่องเที่ยว
- การพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการท่องเที่ยว
- ยกระดับคุณภาพและมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน
- ส่งเสริมการตลาดและการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว

คำถามที่ 2 ปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนาการท่องเที่ยวภาคตะวันออกให้มีชื่อเสียงในระดับนานาชาติมีอะไรบ้าง

คำถามที่ 3 ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวภาคตะวันออกให้มีชื่อเสียงในระดับนานาชาติเป็นอย่างไร

ขั้นตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการสรุปความแบบพรรณนา

ขั้นตอนที่ 5 สรุปผลการศึกษาวิจัย และการนำเสนอผลการศึกษาวิจัย

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อวิเคราะห์การพัฒนาการท่องเที่ยวภาคตะวันออกให้มีชื่อเสียงในระดับนานาชาติ ผลการวิจัยพบว่า

1. การปรับปรุง/ดูแลแหล่งท่องเที่ยวให้มีคุณภาพและยั่งยืน พบว่า มีการฟื้นฟู และปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวที่มีสภาพเสื่อมโทรมให้กลับคืนสู่สภาพเดิมเพื่อดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวให้เดินทางมาท่องเที่ยว โดยใช้กลไกการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและระบบนิเวศต่าง ๆ ให้มีความมั่นคงและยั่งยืน นอกจากนี้ยังอนุรักษ์และบูรณะสถานที่สำคัญต่าง ๆ ให้คงสภาพที่ดี อาทิ การอนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่ป่าชายเลนที่สำคัญของภาคตะวันออกให้มีความสมบูรณ์ สวยงาม บูรณะโบราณสถานสำคัญ การปรับปรุงทัศนียภาพบริเวณชายหาด เป็นต้น

2. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่า มีการพัฒนาระบบขนส่งมวลชนเพื่อรองรับการเดินทางตามเส้นทางต่าง ๆ เพื่อเพิ่มความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว ปรับปรุงระบบการบริหารจัดการขยะให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งยังปรับปรุงระบบสายไฟฟ้า สายสื่อสารโทรคมนาคมให้เป็นระเบียบเพื่อสร้างความสวยงาม มีความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว และอื่น ๆ อีกมากมาย เพื่อสนับสนุนการขยายตัวของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวตามเมืองสำคัญทางการท่องเที่ยว อาทิ การพัฒนาระบบคมนาคมให้มีความเชื่อมโยงระหว่างจังหวัดในภาคตะวันออก ทั้งภายในจังหวัด และระหว่างจังหวัด การปรับปรุงพื้นผิวถนน การติดตั้งไฟฟ้าส่องสว่างตามชายหาดหรือแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ การปรับปรุงสุขาสาธารณะ การจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น

3. การสร้างความเชื่อมั่น/ความปลอดภัยในการท่องเที่ยว พบว่า มีการบริหารจัดการในภาวะวิกฤตโดยจัดเตรียมแผนฉุกเฉินกรณีเกิดอันตรายแก่นักท่องเที่ยว การจัดกิจกรรมรณรงค์การท่องเที่ยวปลอดภัย การจัดทำคู่มือด้านความปลอดภัยในการท่องเที่ยว การอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวให้แก่อาสาสมัครในชุมชนต่าง ๆ และติดตั้งกล้องโทรทัศน์วงจรปิดเพิ่มมากขึ้นตามแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของภาคตะวันออก เพื่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินแก่นักท่องเที่ยว อาทิ หาดแม่รำพึง จังหวัดระยอง ตามบริเวณชายหาดได้มีการติดตั้ง CCTV ให้ครอบคลุมพื้นที่มากที่สุด เพื่อเฝ้าระวังความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว การฝึกอบรมเรื่องความปลอดภัยตามชุมชนคอยสอดส่องดูแลช่วยเหลือนักท่องเที่ยว เป็นต้น

4. การพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการท่องเที่ยว พบว่า มีการพัฒนาความสามารถในด้านภาษาเพื่อให้สามารถติดต่อสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ทั้งยังได้พัฒนาทักษะการสื่อสาร การใช้สื่อสังคมออนไลน์ และเทคโนโลยีที่ทันสมัยอื่น ๆ และทักษะที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานให้มีมาตรฐาน สอดคล้องกับมาตรฐานสากล นอกจากนี้ยังเร่งผลิตบุคลากรให้เพียงพอต่อการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของภาคตะวันออก อาทิ การจัดฝึกอบรมภาษาอังกฤษและภาษาจีนให้แก่ภาคธุรกิจ ประชาชน และเยาวชน การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมให้ทันสมัยและมีความสอดคล้องกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของภาคตะวันออก เป็นต้น

5. ยกระดับคุณภาพและมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน พบว่า มีการส่งเสริมสนับสนุน SMEs ให้พัฒนาผลิตภัณฑ์ที่มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับ โดยหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องจะมีการส่งเสริมความเข้าใจ และความรู้ในเรื่องการผลิตสินค้าที่มีคุณภาพ ซึ่งการยกระดับคุณภาพและมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนนี้ จะมุ่งเน้นการสะท้อนอัตลักษณ์ของชุมชนแต่ละชุมชนในภาคตะวันออกผสมผสานกับความคิดสร้างสรรค์ใหม่ ๆ ให้เข้ากับยุคสมัย รวมถึงการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในกระบวนการผลิตและการตลาด อาทิ การสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการออกแบบและผลิตสินค้า เพื่อเพิ่มมูลค่าและสร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว และการใช้ช่องทางออนไลน์ในการประชาสัมพันธ์สินค้า เพื่อสร้างความน่าสนใจและความต้องการของตลาดทั้งในและต่างประเทศ เป็นต้น

1.6 ส่งเสริมการตลาดและการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว พบว่า มีการนำ Soft Power มาเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการตลาดและการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว ให้ความสำคัญกับช่องทางการตลาด

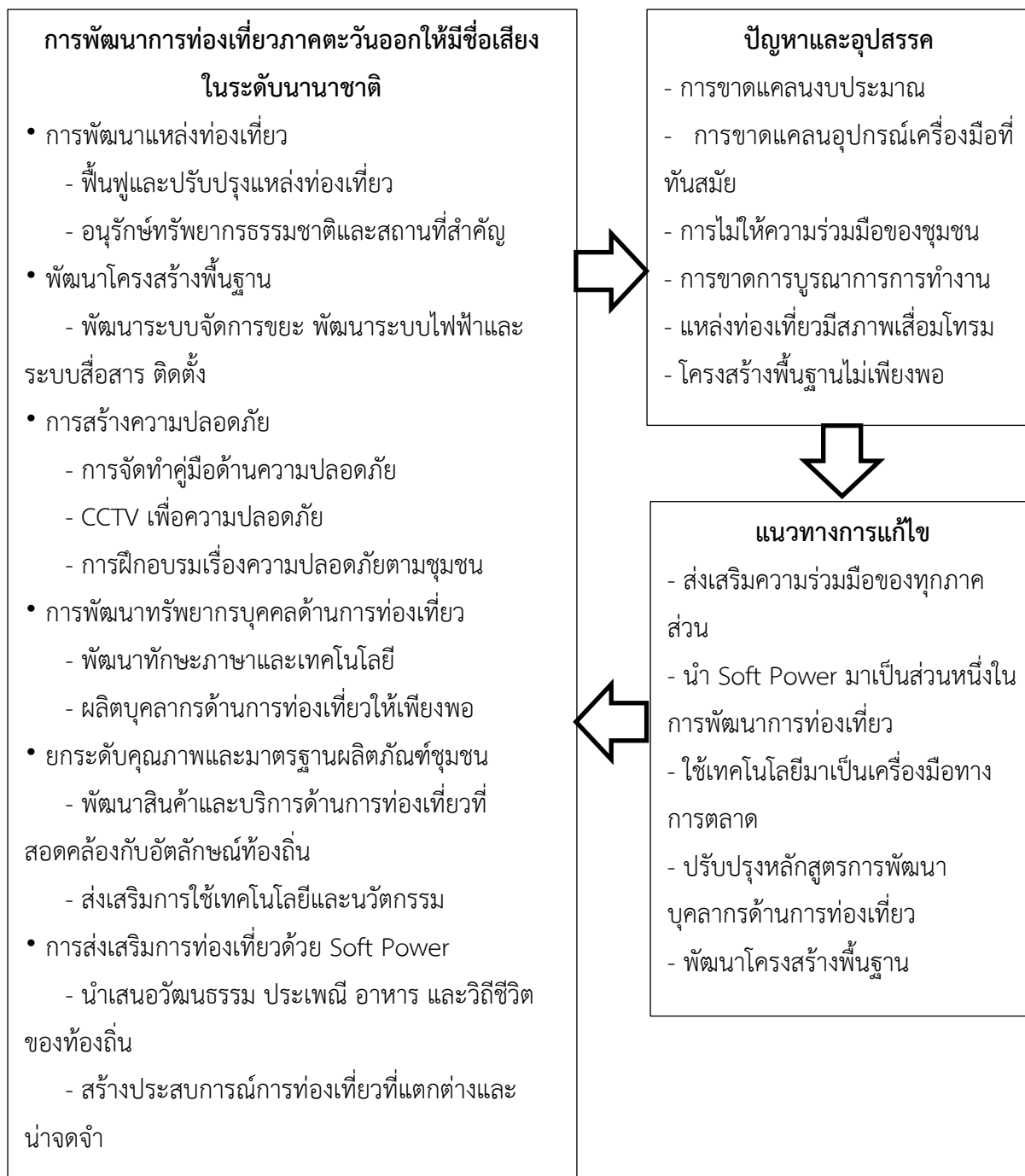
ออนไลน์ และการด้านประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างการรับรู้ให้กับนักท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มโอกาสทางการท่องเที่ยวของภาคตะวันออก อาทิ การประชาสัมพันธ์ข้อมูลการท่องเที่ยวผ่านช่องทางสื่อสังคมออนไลน์และเว็บไซต์ การปลุกกระแสงานเทศกาล อาหาร และวิถีชีวิตชุมชนของภาคตะวันออกเพื่อดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวทั่วโลก การจัดทำศูนย์ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการท่องเที่ยวภาคตะวันออก เป็นต้น

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนาการท่องเที่ยวภาคตะวันออกให้มีชื่อเสียงในระดับนานาชาติ ผลการวิจัยพบว่า ภาคตะวันออกเป็นพื้นที่อุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ทำให้การจัดสรรงบประมาณให้กับภาคการท่องเที่ยวเป็นรอง ทำให้ส่งผลต่อการพัฒนาอื่น ๆ ตามมา เช่น ขาดแคลนทรัพยากรในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การส่งเสริมการท่องเที่ยว การพัฒนาบุคลากรในภาคการท่องเที่ยว ขาดความรู้และทักษะที่ทันสมัย ขาดอุปกรณ์และเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการดำเนินงาน ทำให้ภาคการท่องเที่ยวภาคตะวันออก โดยเฉพาะเมืองรอง ไม่สามารถแข่งขันกับแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ที่มีเทคนิคนำเทคโนโลยีมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ยังมีปัญหาความร่วมมือในระดับชุมชน โดยเฉพาะการประกอบอาชีพหลักของประชาชนที่ทำให้การมีส่วนร่วมลดลง เนื่องจากเวลาที่จำกัดและข้อจำกัดจากการทำงานหลัก ทำให้ประชาชนไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาชุมชนได้อย่างเต็มที่ อีกทั้งโครงสร้างการบริหารจัดการที่ซับซ้อนและการขาดกลไกในการประสานงาน ทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องขาดความร่วมมือในการแก้ไขปัญหา ส่งผลให้การวางแผนและดำเนินโครงการพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นไปอย่างล่าช้า ขาดความต่อเนื่อง และขาดประสิทธิภาพ และการเติบโตของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวอย่างรวดเร็ว ทำให้แหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรมจากการใช้งานอย่างหนัก นอกจากนี้ โครงสร้างพื้นฐานยังไม่เพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนและภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวภาคตะวันออกให้มีชื่อเสียงในระดับนานาชาติ ผลการวิจัยพบว่า ควรสร้างความร่วมมือของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องให้รับผิดชอบร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างครบวงจร การให้ความรู้ความเข้าใจและปลูกจิตสำนึกในการดูแลแหล่งท่องเที่ยวและร่วมสืบสานวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตของชุมชนให้คงความเจริญรุ่งเรืองทางวัฒนธรรม นำแนวคิดเรื่อง Soft Power มาใช้เป็นเครื่องมือส่งเสริมการท่องเที่ยว เพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ของท้องถิ่น เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศ โดยการประชาสัมพันธ์ให้เห็นถึงอัตลักษณ์ของแต่ละพื้นที่ของภาคตะวันออก นำสื่อออนไลน์และเทคโนโลยีมาใช้ในการประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้ ความสนใจแก่นักท่องเที่ยว รวมถึงใช้เป็นเครื่องมือส่งเสริมการตลาด ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนบุคลากรด้านการท่องเที่ยวให้มีความทันสมัยอยู่เสมอ และสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในภาคตะวันออก แก้ไขปัญหาความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว และทรัพยากรธรรมชาติ ปรับปรุงและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกให้ครอบคลุมทั่วทุกพื้นที่ เช่น ระบบไฟฟ้า น้ำประปา และขนส่งสาธารณะ เป็นต้น พร้อมรองรับนักท่องเที่ยวที่จะเดินทางมาเยือน และวางมาตรการในการรักษาความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยวเพื่อสร้างความมั่นใจแก่นักท่องเที่ยว

องค์ความรู้ใหม่

จากศึกษาเรื่องการพัฒนาการท่องเที่ยวภาคตะวันออกให้มีชื่อเสียงในระดับนานาชาติ ทำให้ทราบองค์ความรู้ใหม่ว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวภาคตะวันออกมีการปรับปรุง ดูแล แหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ให้มีคุณภาพและยั่งยืน โดยมีการดำเนินการฟื้นฟู และปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวที่มีสภาพเสื่อมโทรมให้กลับคืนสู่ความสมบูรณ์มากที่สุด เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทาง มาท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง มีการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมหรือมีบทบาทในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสถานที่สำคัญต่าง ๆ ให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสม นอกจากนี้ยังได้พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว เช่น การพัฒนาระบบขนส่งมวลชน ระบบการบริหารจัดการขยะ ระบบสายไฟฟ้า และสายสื่อสารโทรคมนาคม ให้เป็นระเบียบ เป็นต้น สร้างความเชื่อมั่นด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว โดยมีการบริหารจัดการในภาวะวิกฤต การรณรงค์และจัดทำคู่มือด้านความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว การจัดตั้งอาสาสมัครดูแลความปลอดภัยตามชุมชน และติดตั้ง CCTV เพิ่มขึ้น การพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการท่องเที่ยวให้มีศักยภาพ จะมุ่งเน้นในการพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานเป็นหลัก เช่น การพัฒนาทักษะด้านภาษา และด้านเทคโนโลยี ฯลฯ พร้อมกับผลิตบุคลากรด้าน การท่องเที่ยวให้เพียงพอต่อการเติบโตของภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของภาคตะวันออก ช่วยเหลือผู้ประกอบการ SMEs ให้สามารถยกระดับคุณภาพและมาตรฐานผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่เชื่อถือและเป็นที่ยอมรับ โดยการเสริมสร้างความรู้ในด้านการผลิต การออกแบบ การนำอัตลักษณ์ของชุมชนมาต่อยอดหรือสร้างมูลค่าเพิ่ม การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในกระบวนการผลิต การส่งเสริมการตลาดและการประชาสัมพันธ์ มีการนำแนวคิดเรื่อง Soft Power มาเป็นเครื่องมือส่งเสริมการท่องเที่ยวหรือกระตุ้นนักท่องเที่ยวให้เดินทางมายังภาคตะวันออก แต่การพัฒนาการท่องเที่ยวภาคตะวันออกให้มีชื่อเสียงในระดับนานาชาตินี้ ยังมีปัญหาและอุปสรรคอีกมากที่ รอให้หน่วยงานภาครัฐ และภาคส่วนอื่น ๆ ต้องปรับปรุงหรือแก้ไข อาทิ การขาดแคลนงบประมาณ อุปกรณ์เครื่องมือที่ทันสมัยเพื่อใช้ในการปฏิบัติงาน การไม่ให้ความร่วมมือของชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ขาดการบูรณาการการทำงานร่วมกัน แหล่งท่องเที่ยวมีสภาพเสื่อมโทรม โครงสร้างพื้นฐานไม่สามารถรองรับการท่องเที่ยวที่เปลี่ยนไป สำหรับข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวภาคตะวันออกให้มีชื่อเสียงในระดับนานาชาติ จึงควรส่งเสริมความร่วมมือของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง นำแนวคิดเรื่อง Soft Power มาเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อน การพัฒนาการท่องเที่ยวภาคตะวันออก ใช้เทคโนโลยีมาเป็นเครื่องมือทางการตลาดและการประชาสัมพันธ์ ต้องปรับปรุงหลักสูตรการพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับตลาดแรงงานภาคการท่องเที่ยวของภาคตะวันออก ตามแผนภาพที่ 2

แผนภาพที่ 2 การพัฒนาการท่องเที่ยวภาคตะวันออกให้มีชื่อเสียงในระดับนานาชาติ

อภิปรายผลการวิจัย

งานวิจัยนี้สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า

1. การปรับปรุง/ดูแลแหล่งท่องเที่ยวให้มีคุณภาพและยั่งยืน มีการฟื้นฟู และปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวที่มีสภาพเสื่อมโทรมให้กลับคืนสู่สภาพเดิมเพื่อดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวให้เดินทางมา

ท่องเที่ยว โดยใช้กลไกการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและระบบนิเวศต่าง ๆ ให้มีความมั่นคงและยั่งยืน นอกจากนี้ยังอนุรักษ์และบูรณะสถานที่สำคัญต่าง ๆ ให้คงสภาพที่ดี อาทิ การอนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่ป่าชายเลนที่สำคัญของภาคตะวันออกเฉียงใต้ให้มีความสมบูรณ์ สวยงาม บูรณะโบราณสถานสำคัญ การปฏิรูปทัศนียภาพบริเวณชายหาด เป็นต้น สอดคล้องกับการศึกษาของ Phoochinda, et al. (2020) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยสนับสนุน ผลกระทบ ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาการสัญจรเพื่อการท่องเที่ยวในเขตระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก ผลการศึกษาพบว่า ทั้ง 3 จังหวัดมีความพร้อมทางกายภาพ คือ ในด้านการท่องเที่ยวทั้ง 3 จังหวัด มีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายทั้งแหล่งท่องเที่ยวเชิงกายภาพและวัฒนธรรม

2. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก มีการพัฒนาระบบขนส่งมวลชนเพื่อรองรับการเดินทางตามเส้นทางต่าง ๆ เพื่อเพิ่มความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว ปรับปรุงระบบการบริหารจัดการขยะให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งยังปรับปรุงระบบสายไฟฟ้า สายสื่อสารโทรคมนาคมให้เป็นระเบียบเพื่อสร้างความสวยงาม มีความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว และอื่น ๆ อีกมากมาย เพื่อสนับสนุนการขยายตัวของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวตามเมืองสำคัญทางการท่องเที่ยว อาทิ การพัฒนาระบบคมนาคมให้มีความเชื่อมโยงระหว่างจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงใต้ ทั้งภายในจังหวัด และระหว่างจังหวัด การปรับปรุงพื้นผิวถนน การติดตั้งไฟฟ้าส่องสว่างตามชายหาดหรือแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ การปรับปรุงสุขาสาธารณะ การจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น สอดคล้องกับแนวคิดของ Boondet (2018) การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดความสำเร็จนั้น ต้องประกอบด้วย ความสามารถในการให้บริการของนักท่องเที่ยว ความสะดวกในการเดินทางเข้ามาใช้บริการท่องเที่ยว และการเข้าถึงของแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งความสามารถในการรับรองนักท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยว สอดคล้องกับการศึกษาของ Theppitak (2020) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาการท่องเที่ยวภาคตะวันออกเฉียงใต้โดยใช้กลยุทธ์โลจิสติกส์เพื่อการท่องเที่ยว พบว่า มี หลายกิจกรรมที่จำเป็นต้องมีการพัฒนาเพื่อยกระดับมาตรฐานการท่องเที่ยวในพื้นที่ โดยผลการศึกษายังสะท้อนให้เห็นถึงความไม่มีประสิทธิภาพของระบบโลจิสติกส์เพื่อการท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดภาคตะวันออกเฉียงใต้ซึ่งต้องวางแผนและพัฒนาระบบระบบโลจิสติกส์ และสิ่งอำนวยความสะดวก

3. การสร้างความเชื่อมั่น/ความปลอดภัยในการท่องเที่ยว มีการบริหารจัดการในภาวะวิกฤต โดยจัดเตรียมแผนฉุกเฉินกรณีเกิดอันตรายแก่นักท่องเที่ยว การจัดกิจกรรมรณรงค์การท่องเที่ยวปลอดภัย การจัดทำคู่มือด้านความปลอดภัยในการท่องเที่ยว การอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวให้แก่อาสาสมัครในชุมชนต่าง ๆ และติดตั้งกล้องโทรทัศน์วงจรปิดเพิ่มมากขึ้นตามแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของภาคตะวันออกเฉียงใต้เพื่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินแก่นักท่องเที่ยว อาทิ หาดแม่รำพึง จังหวัดระยอง ตามบริเวณชายหาดได้มีการติดตั้ง CCTV ให้ครอบคลุมพื้นที่มากที่สุด เพื่อเฝ้าระวังความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว การฝึกอบรมเรื่องความปลอดภัยตามชุมชนคอยสอดส่องดูแลช่วยเหลือนักท่องเที่ยว เป็นต้น สอดคล้องกับแนวคิดของ Yongwanit (2012) แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เพิ่มประสิทธิภาพการกำหนดมาตรการป้องกันรักษาความปลอดภัยแก่ชีวิตและ ทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ สอดคล้องกับการศึกษาของ Ngamlertdanai, Kianwattana, and Chamnongchob, (2021) ได้ศึกษาเรื่องการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวเรือสำราญในเขตระเบียงเศรษฐกิจ

พิเศษภาคตะวันออก พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นด้วยอย่างสอดคล้องกันอยู่ในระดับมากที่สุด ในด้านสิ่งดึงดูดใจ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ด้านการรักษาความปลอดภัย ด้านการตลาดการท่องเที่ยว และด้านการบริหาร จัดการนักท่องเที่ยว ตามลำดับ

4. การพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการท่องเที่ยว มีการพัฒนาความสามารถในด้านภาษา เพื่อให้สามารถติดต่อสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ทั้งยังได้พัฒนาทักษะการสื่อสาร การใช้สื่อสังคมออนไลน์ และเทคโนโลยีที่ทันสมัยอื่น ๆ และทักษะที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานให้มีมาตรฐาน สอดคล้องกับมาตรฐานสากล นอกจากนี้ยังเร่งผลิตบุคลากรให้เพียงพอต่อการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของภาคตะวันออก อาทิ การจัดฝึกอบรมภาษาอังกฤษและภาษาจีนให้แก่ภาคธุรกิจ ประชาชน และเยาวชน การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมให้ทันสมัยและมีความสอดคล้องกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของภาคตะวันออก เป็นต้น สอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ยุทธศาสตร์ 2) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน 3) ยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน สอดคล้องกับการศึกษาของ Sopha et al. (2022) ได้ศึกษาเรื่องกลยุทธ์การพัฒนากำลังคนต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตเศรษฐกิจตะวันออก กรณีจังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า ภาครัฐควรมีส่วนช่วยโดยการกำหนดนโยบายหรือมีกลยุทธ์กระตุ้นให้เกิดการส่งเสริม จัดการ และพัฒนาการท่องเที่ยว ผ่านการพัฒนากำลังคนด้วยการอบรมเชิงปฏิบัติการในการพัฒนากำลังคนเพื่อท่องเที่ยวและการบริการทำให้เกิดความเข้าใจและนำไปปฏิบัติต่อการท่องเที่ยวในชุมชน

5. ยกระดับคุณภาพและมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน มีการส่งเสริมสนับสนุน SMEs ให้พัฒนาผลิตภัณฑ์ที่มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับ โดยหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องจะมีการส่งเสริมความเข้าใจ และความรู้ในเรื่องการผลิตสินค้าที่มีคุณภาพ ซึ่งการยกระดับคุณภาพและมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนนี้ จะมุ่งเน้นการสะท้อนอัตลักษณ์ของชุมชนแต่ละชุมชนในภาคตะวันออกผสมผสานกับความคิดสร้างสรรค์ใหม่ ๆ ให้เข้ากับยุคสมัย รวมถึงการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในกระบวนการผลิตและการตลาด สอดคล้องกับแนวคิดของ Sittichai, and Nakpathom (2022) การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวจำเป็นต้องสร้างความสมดุลระหว่างการใช้ประโยชน์จากแหล่งท่องเที่ยว การพัฒนา และการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว ที่สำคัญคือการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว อันประกอบด้วย การบริหารจัดการแผนงาน งบประมาณ และทรัพยากรบุคคล เพื่อใช้เป็นกลไกในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การพัฒนาคุณภาพในการบริการ และสินค้าทางการท่องเที่ยว สอดคล้องกับการศึกษาของ Sricharoenprakhom, Saengkhao, and Saengkhao, (2020) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นเพื่อการเชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านบางกะจะ จังหวัดจันทบุรี ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนากลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาดเพื่อเชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านบางกะจะ จังหวัดจันทบุรี คือ ควรดำเนินการส่งเสริมการตลาดและการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นให้มีความหลากหลายเพิ่มขึ้น เพื่อนำผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นที่มาจากสื่อจากเหล่านั้นเป็นสื่อในการประชาสัมพันธ์ โดยการจัดการความรู้ของชุมชนเพื่อที่จะหนุนเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นให้มีการสืบทอดภูมิปัญญา และเอกลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น

6. ส่งเสริมการตลาดและการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว มีการนำ Soft Power มาเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการตลาดและการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว ให้ความสำคัญกับช่องทางการตลาดออนไลน์ และการดำเนินประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างการรับรู้ให้กับนักท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มโอกาสทางการท่องเที่ยวของภาคตะวันออก อาทิ การประชาสัมพันธ์ข้อมูลการท่องเที่ยวผ่านช่องทางสื่อสังคมออนไลน์และเว็บไซต์ การปลูกกระแสนานาชาติ อาหาร และวิถีชีวิตชุมชนของภาคตะวันออกเพื่อดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวทั่วโลก การจัดทำศูนย์ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการท่องเที่ยวภาคตะวันออก เป็นต้น สอดคล้องกับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2566 – 2570) จะให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงและความเสี่ยงทุกรูปแบบ และพร้อมที่จะเติบโตอย่างยั่งยืน ประกอบกับการสร้างความเข้มแข็งจากภายใน มุ่งส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในประเทศ พัฒนาการท่องเที่ยวให้มีความทันสมัยผ่านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรม สอดคล้องกับการศึกษาของ Khlangprasri, and Umilaochang (2019) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาารูปแบบการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการตลาดการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนแกดำ อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวมีช่องทางการรับรู้และความพึงพอใจต่อสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนแกดำ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ จากสื่ออินเทอร์เน็ต เช่น เว็บไซต์ ทีวีจากพันทิป Facebook รองลงมา จากสื่อวิทยุ โทรทัศน์ และจากสื่อบุคคล เช่น คำบอกเล่าของญาติ เพื่อน และแฟน ตามลำดับ

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า ขาดแคลนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และเครื่องมือที่ทันสมัยสำหรับการปฏิบัติงาน ความร่วมมือของชุมชนในการมีส่วนร่วมลดน้อยลง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องขาดความร่วมมือกัน แหล่งท่องเที่ยวมีสภาพเสื่อมโทรม และโครงสร้างพื้นฐานเพื่อสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยวยังไม่พร้อมที่จะรองรับนักท่องเที่ยว สอดคล้องกับแนวคิดของ National Reform Council (2015) การพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทยเน้นเป้าหมายเชิงรุกไปที่การเติบโตเชิงปริมาณจากจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยวเป็นหลัก ทำให้การท่องเที่ยวขาดคุณภาพ ขาดการกำหนดทิศทางในการพัฒนา ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ Kawinruthaipreeda (2020) ได้ศึกษาเรื่องแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนในจังหวัดระยอง ประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า จังหวัดระยองมีศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน ด้านทรัพยากรท่องเที่ยว ด้านการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน นักท่องเที่ยว และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ด้านกิจกรรม การเรียนรู้และการปลูกจิตสำนึก

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า ควรสร้างความร่วมมือของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องให้รับผิดชอบร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรม การให้ความรู้ความเข้าใจและปลูกจิตสำนึกในการดูแลแหล่งท่องเที่ยว และร่วมสืบสานวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตของชุมชนให้คงความเจริญรุ่งเรืองทางวัฒนธรรม นำแนวคิดเรื่อง Soft Power มาใช้เป็นเครื่องมือส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยการประชาสัมพันธ์ให้เห็นถึงอัตลักษณ์ของแต่ละพื้นที่ของภาคตะวันออก นำสื่อออนไลน์และเทคโนโลยีมาใช้ในการประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้ ความสนใจแก่นักท่องเที่ยว รวมถึงใช้เป็นเครื่องมือส่งเสริมการตลาด ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนบุคลากรด้านการท่องเที่ยวให้มีความทันสมัยอยู่เสมอ และสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานของ

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในภาคตะวันออก แก้ไขปัญหาความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว และทรัพยากรธรรมชาติ ปรับปรุงและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกให้ครอบคลุมทั่วทุกพื้นที่ พร้อมรองรับนักท่องเที่ยวที่จะเดินทางมาเยือน และวางมาตรการในการรักษาความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยวเพื่อสร้างความมั่นใจแก่นักท่องเที่ยว สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 ซึ่งมียุทธศาสตร์หลักในการพัฒนาประเทศว่า “ไทยเป็นจุดหมายของการท่องเที่ยวที่เน้นคุณภาพและความยั่งยืน” สอดคล้องกับการศึกษาของ Sawatsaen, and Nakpathom (2022) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจังหวัดนครนายกภายหลังสถานการณ์โควิด-19 ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับจังหวัดนครนายกในอนาคต ประกอบด้วย 6 ปัจจัย ได้แก่ (1) การส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว กีฬาและนันทนาการเพื่อรองรับการเติบโตของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว (2) การสร้างความร่วมมือและส่งเสริมผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว ให้ได้รับมาตรฐาน SHA หรือ SHA Plus (3) การส่งเสริมและการประชาสัมพันธ์ด้านการตลาด (4) การจัดทำโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยว (5) การพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวสู่การเปลี่ยนแปลง และ (6) การเพิ่มมูลค่าของสินค้า การบริการ กิจกรรม และผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว

สรุป

การพัฒนาการท่องเที่ยวภาคตะวันออกให้มีชื่อเสียงในระดับนานาชาติ การวิเคราะห์การพัฒนาการท่องเที่ยวภาคตะวันออกให้มีชื่อเสียงในระดับนานาชาติ ด้านการปรับปรุง/ดูแลแหล่งท่องเที่ยว พบว่า พื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวและบูรณะสถานที่สำคัญ โดยใช้การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่า พัฒนาระบบขนส่งมวลชนและปรับปรุงระบบการบริหารจัดการขยะ เพิ่มความสวยงามและความปลอดภัยให้กับแหล่งท่องเที่ยว เช่น การพัฒนาระบบคมนาคมและการปรับปรุงสุขาสาธารณะ ด้านการสร้างเชื่อมั่น/ความปลอดภัยในการท่องเที่ยว พบว่า จัดเตรียมแผนฉุกเฉิน การรณรงค์ด้านความปลอดภัย และติดตั้งกล้อง CCTV ด้านการพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการท่องเที่ยว พบว่า พัฒนาทักษะด้านภาษา การสื่อสารออนไลน์ และเทคโนโลยีที่ทันสมัย พร้อมเร่งผลิตบุคลากรให้เพียงพอต่อการขยายตัวของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ด้านยกระดับคุณภาพและมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน พบว่า สนับสนุน SMEs ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่สะท้อนอัตลักษณ์ของชุมชน ผสมผสานกับความคิดสร้างสรรค์และการใช้เทคโนโลยี เพื่อเพิ่มมูลค่าและสร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว และด้านส่งเสริมการตลาดและการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว ใช้แนวคิด Soft Power และช่องทางออนไลน์ในการประชาสัมพันธ์ เพิ่มการรับรู้และดึงดูดนักท่องเที่ยวผ่านเทศกาล อาหาร และวิถีชีวิตของชุมชน ส่วนปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนาการท่องเที่ยวภาคตะวันออก พบว่า ปัญหาการจัดสรรงบประมาณ งบประมาณไม่เพียงพอ ทำให้การพัฒนาการท่องเที่ยวและโครงสร้างพื้นฐานขาดความเพียงพอและทันสมัย ขาดความร่วมมือและข้อจำกัดในระดับชุมชน การประกอบอาชีพหลักทำให้ประชาชนไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาชุมชนได้เต็มที่ และโครงสร้างการบริหารจัดการที่ซับซ้อนทำให้การประสานงานขาดประสิทธิภาพ การเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยวและโครงสร้างพื้นฐาน การเติบโตของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวทำให้แหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรม

และโครงสร้างพื้นฐานไม่เพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยว สำหรับข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวภาคตะวันออกให้มีชื่อเสียงในระดับนานาชาติ พบว่า ควรสร้างความร่วมมือ ประสานงานร่วมกันทุกภาคส่วนเพื่อการพัฒนาอย่างครบวงจร ใช้แนวคิด Soft Power และเทคโนโลยี ส่งเสริมวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ของท้องถิ่น ผ่านการประชาสัมพันธ์ออนไลน์และการตลาด พัฒนาหลักสูตรและบุคลากร ปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนให้ทันสมัยและสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน ปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้ครอบคลุม เช่น ระบบไฟฟ้า น้ำประปา และขนส่งสาธารณะ รักษาความปลอดภัย วางมาตรการความปลอดภัยเพื่อสร้างความมั่นใจให้นักท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอพร้อมทั้งจัดหาวัสดุอุปกรณ์ และเครื่องมือต่าง ๆ ที่ทันสมัยเหมาะสมและมีจำนวนเพียงพอต่อการปฏิบัติงาน และสร้างความร่วมมือภายในชุมชนให้เข้มแข็ง รวมถึงสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างคนในชุมชน ระหว่างชุมชนและกับหน่วยงานภาครัฐเพิ่มมากขึ้น เพื่อสร้างความร่วมมือที่ดีในการพัฒนาการท่องเที่ยวภาคตะวันออกให้มีชื่อเสียงในระดับนานาชาติ

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า การทำงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการร่วมกันวางแผนการพัฒนาและการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายร่วมกัน การฟื้นฟูความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยวและทรัพยากรธรรมชาติ และสร้างความตระหนักในปัญหานี้ โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องแก้ไขปัญหาแหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรมให้กลับมามีสภาพดังเดิม

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า ควรพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ ของภาคตะวันออกให้ทันต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว และรองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในภาคตะวันออก

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1 ควรศึกษาภูมิภาคอื่นของประเทศไทย เพื่อได้ข้อมูลที่มีความเหมือนและความแตกต่างที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้กว้างขึ้น

2.2 ควรศึกษาปัจจัยความสำเร็จที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวภาคตะวันออกให้มีชื่อเสียงในระดับนานาชาติ

2.3 ควรศึกษาการพัฒนาการท่องเที่ยวภาคตะวันออกให้มีชื่อเสียงในระดับนานาชาติในลักษณะที่เจาะลึกลงไปในจังหวัด เพื่อให้ทราบข้อมูลในเชิงลึกมากขึ้น

References

- Boondet, P. (2018). *Guidelines for Tourism Development at Tham Le Khao Kop, Huai Yot District, Trang Province. (Master's Thesis)*. National Institute of Development Administration. Bangkok.
- Chaenglom, K. (2023). *Tourism Value Added: Creating Value For The Thai Tourism Sector When Tourists' Attitudes Are Not The Same. The Key To Attracting Modern Travelers Is To Provide Targeted Value. Because Most Are Willing To Pay More For Options That Meet Their Needs In Many Dimensions*. Retrieved August 21, 2023, from <https://www.scbeic.com/th/detail/product/tourism-travel-231222>
- Kawinruthaipreeda, P. (2020). *Strategic Plan for Developing Sustainable Integrated Tourism in Rayong Province, Thailand. (Doctoral Dissertation)*. College of Management University of Phayao. Phayao.
- Khlangprasri, S., & Umilaochang, K. (2019). *Development of Communication Formats to Promote Publicize Tourism Management of the Kaeda Community, Kaeda District, Maha Sarakham Province (Research Report)*. Maha Sarakham: Maha Sarakham Rajabhat University.
- Maneeroj, N., Chan-iad, J., & Jamnongchob, A. (2020). An Analysis of Tourism Strategic Plan of Thailand and The Lao People's Democratic Republic. *Thai Tourism Academic Journal International*, 16(2), 127-147.
- Ministry of Tourism and Sports. (2017). *National Tourism Development Plan No. 2 2017-2021*. Bangkok: Ministry of Tourism and Sports.
- Ministry of Tourism and Sports. (2023). *Tourist Statistics*. Bangkok: Ministry of Tourism and Sports.
- Ngamlerddanai, J., Kianwattana, K., & Chamnongchob, A. (2021). Manpower Development Strategy for Cultural Tourism Management in EEC: a case of Chonburi Province. *Lawasri Journal*, 6(2), 88-98.
- National Reform Council. (2015). *Development Agenda 1: Tourism Development*. Bangkok: Publishing Office Secretary-General of the House of Representatives.
- Office of the National Economic and Social Development Board. (2018). *National Strategy 2018 – 2037*. Bangkok: Office of the Secretary of the National Strategy Committee.
- Office of the National Economic and Social Development Council. (2021). *Draft Regional Development Plan Framework 2023-2027*. Retrieved September 27, 2023, from https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=11684&filename=index

- Phoochinda, W. Kulpanich, N., Gonnill, T., & Hayeesa-ah, S. (2020). Supporting Factors, Impacts, Problems, and Obstacles in Developing a Smart Mobility for Tourism in the Eastern Economic Corridor Area. *Ramphaibarni Research Journal*, 14(3), 514.
- Research team TDRI. (2021). *Analysis of The Impact Of COVID-19. Towards The Tourism Business*. Retrieved August 21, 2023, from <https://tdri.or.th/2021/02/covid-112/>
- Sawatsaen, S., & Nakpathom, P. (2022). Guidelines for Sustainable Tourism Development in the Province. Nakhon Nayok after the COVID-19 Situation. *Journal for Sustainable Tourism Development*, 4(2), 38-55.
- Sopha, C., Boonchua, T., Rattanasonthi, K., & Chunhapantharak, R. (2022). Manpower Development Strategy for Cultural Tourism Management in EEC : a case of Chonburi Province. *Journal Lawasri Thepsatri Rajabhat University*, 6(2), 87-98.
- Sricharoenprakhom, S., Saengkhae, N., & Saengkhae, N. (2020). *Model of Entrepreneur Network Creation to Develop Local Fishery-Based Products for Tourism in Rayong Province* (Research Report). Rambhaibarni Rajabhat University. Chanthaburi.
- Supasorn, Y. (2020). *Guidelines for Restoring 'Tourism' After the COVID-19 Crisis*. Retrieved August 26, 2024, from https://www.bangkokbiznews.com/social/885171#google_vignette
- Thansettakij, T. (2023). *Dissecting Tourist Behavior. How Much Has It Changed In The Post-COVID Era? Important Guidelines That The Thai Tourism Sector Should Know Before Adjusting In Time And Use It As A Driving Force For The Economy*. Retrieved August 26, 2023, from <https://www.thansettakij.com/lifestyle/travel-shopping/557008>
- Theppitak, T. (2020). Sustainable Tourism Development in the Eastern Region Using Strategies. Tourism logistics. *Journal of Management Science Chiang Rai Rajabhat University*, 15(2), 164-181.
- Tourism Authority of Thailand (TAT). (2021). *9 New Trends in the Future of Tourism*. Retrieved August 21, 2023, from https://api.tourismthailand.org/upload/live/content_article_file/20603-15378.pdf
- Yongwanit, S. (2012). *Sustainable Ecotourism. Concepts, Principles and Management*. Khon Kaen: Faculty of Humanities and Social Sciences Khon Kaen University.

การวิเคราะห์เศรษฐกิจการผลิตสุกรในเขตอำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

THE ECONOMIC ANALYSIS OF PIG PRODUCTION IN

MUEANG DISTRICT BURIRAM PROVINCE

¹ ภาวิทย์หาญ พะนุรัมย์, ² ศิระ เพ็ชรจำเริญสุข,

³ บัญชา จันทราช, และ ⁴ อารีรัตน์ ลุนละลาด

¹ Pawidhan Panumram, ² Sira Phetjamroensuk,

³ Buncha chantrat and ⁴ Areerat Lunlalad

¹ สาขาเศรษฐศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

¹ Department of Economics, Faculty of Management

Buriram Rajabhat University, Thailand

Received:2024-02-26

Revised:2024-08-26

Accepted:2024-08-20

¹Corresponding Author's Email: pawidhan.pn@bru.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกร สภาพการผลิตสุกรและวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนทางการเงินในการเลี้ยงสุกรของเกษตรกรในเขต อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยใช้ วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง เก็บข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์โดยใช้แบบสอบถาม แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชายมีอายุเฉลี่ย 48 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีประสบการณ์เลี้ยงสุกรเฉลี่ย 12 ปี เลี้ยงสุกรแบบฟาร์มขนาดเล็กที่มีจำนวน สุกร 30-50 ตัว พึ่งพาแหล่งเงินทุนจากสถาบันการเงินและไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มหรือสหกรณ์ ด้านสภาพการผลิตสุกร เกษตรกรมีกำลังการผลิต 100-200 ตัวต่อรอบ ใช้สายพันธุ์ลูกผสมทางการค้า ให้อาหารแบบเทราด ใช้ยาปฏิชีวนะ และยังขาดความรู้ด้านการใช้วัคซีน ส่วนใหญ่ใช้เทคโนโลยีการเลี้ยงแบบดั้งเดิม มีผลผลิตเฉลี่ย 80-100 กก. ต่อตัว และมีเพียงร้อยละ 20 ที่ผ่าน GAP การวิเคราะห์ต้นทุนผลตอบแทนฟาร์มขนาด 100 ตัวต่อรอบ พบว่ามีต้นทุนการผลิตรวม 579,000 บาท โดยต้นทุนผันแปรสูงถึง 468,000 บาท ต้นทุนคงที่ 61,000 บาท มีรายได้รวม 583,000 บาท ทำให้มีกำไรสุทธิ 50,000 บาทต่อรอบ หรือ 500 บาทต่อตัว มีอัตรากำไรสุทธิร้อยละ 8.64 จุดคุ้มทุน 55 ตัว และใช้ระยะเวลาคืนทุน 5 ปี แต่ยังมีความเสี่ยงสูงจากโรคระบาด ราคาผันผวนและนโยบายภาครัฐ จึงจำเป็นต้องมีการจัดการความเสี่ยงที่ดี

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2567)

คำสำคัญ: เศรษฐกิจ; การผลิตสุกร; เกษตรกรผู้เลี้ยงสุกร

Abstract

This research aimed to study the general economic and social condition of pig farmers, pig production condition, and analyze the financial costs and returns of pig farming in Mueang District, Buriram Province. The study employed purposive sampling, collecting data through interviews using questionnaires. The data were then analyzed using descriptive analysis. Findings show that most pig farmers in the district are men, on average 48 years old, with primary school education and 12 years of experience in pig farming. They typically raise pigs on small farms of 30-50 pigs and rely on funding from financial institutions. The farmers' production capacity is typically 100-200 pigs per round, using commercial hybrid strains, with feeding done in a pour-on style and common antibiotic use. However, farmers lack knowledge about vaccine usage. Most use traditional farming technology, yielding an average of 80-100 kg per farm, and only 20 percent passed GAP. The analysis of the cost and returns on a farm of 100 animals per round found that the total production cost was 579,000 baht, with variable costs as high as 468,000 baht and fixed cost of 61,000 baht. The total income was 583,000 baht, resulting in a net profit of 50,000 baht per round or 500 baht per farm, with a net profit margin of 8.64 percent with an Internal Rate of Return (IRR) of 17 %. The break-even point was only 55 animals, and the payback period was 5 years. However, there is still a high risk from epidemics, fluctuating prices, and government policy. Therefore, good risk management is required.

Keywords: Economic; Pig production; Pig Farmer

บทนำ

ปัจจุบันการเลี้ยงสุกรเป็นอาชีพที่สำคัญของเกษตรกรในประเทศไทย โดยในปี 2565 ประเทศไทยมีจำนวนสุกรทั้งสิ้น 13.1 ล้านตัวและมีผลผลิตเนื้อสุกรรวม 1.2 ล้านตัน (Department of Livestock Development 2022) ซึ่งนอกจากจะเพียงพอต่อความต้องการบริโภคภายในประเทศแล้ว ยังสามารถส่งออก

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2567)

ไปจำหน่ายยังต่างประเทศได้อีกด้วย แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของอุตสาหกรรมการผลิตสุกรที่มีต่อเศรษฐกิจของประเทศไทย

อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นพื้นที่ที่มีการเลี้ยงสุกรอย่างแพร่หลายเนื่องจากสภาพภูมิอากาศและสภาพแวดล้อมเหมาะสมต่อการเลี้ยงสุกรอีกทั้งยังมีแหล่งวัตถุดิบอาหารสัตว์ที่อุดมสมบูรณ์ทำให้เกษตรกรนิยมประกอบอาชีพการเลี้ยงสุกรเป็นจำนวนมาก โดยมีทั้งเกษตรกรรายย่อยที่เลี้ยงแบบดั้งเดิมในครัวเรือนและผู้ประกอบการที่เลี้ยงแบบฟาร์มขนาดใหญ่ที่มีการจัดการแบบอุตสาหกรรม อย่างไรก็ตามในช่วงที่ผ่านมาเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรต้องเผชิญกับความท้าทายหลายประการทั้งปัญหาด้านทุนการผลิตที่สูงขึ้นจากราคาอาหารสัตว์และค่าแรงงานที่ปรับตัวสูงขึ้นความผันผวนของราคาสุกรมีชีวิตที่เกิดจากความไม่สมดุลระหว่างอุปสงค์และอุปทานในตลาด การแพร่ระบาดของโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกรที่ส่งผลให้ปริมาณผลผลิตสุกรในประเทศลดลง รวมถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้บริโภคของผู้บริโภคที่หันมาใส่ใจสุขภาพมากขึ้น ส่งผลให้เกษตรกรบางส่วนประสบภาวะขาดทุนและต้องเลิกกิจการไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มเกษตรกรรายย่อยที่มีข้อจำกัดในด้านเงินทุน เทคโนโลยี และการจัดการ ดังนั้น การศึกษาการวิเคราะห์เศรษฐกิจการผลิตสุกรจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพื่อให้เข้าใจสภาพการผลิต ปัญหา และอุปสรรคที่เกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรกำลังประสบอยู่ การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนจะทำให้ทราบถึงโครงสร้างต้นทุน แหล่งที่มาของรายได้และความสามารถในการทำกำไรของการเลี้ยงสุกรตลอดจนแนวทางในการลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต

ผลการศึกษาที่ได้จะเป็นประโยชน์โดยตรงต่อเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรในการใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนการผลิต การปรับปรุงการจัดการฟาร์มและการกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาดเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันและสร้างผลกำไรที่มั่นคงในระยะยาวนอกจากนี้ข้อมูลที่ได้ยังเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานภาครัฐ สถาบันการศึกษา และองค์กรที่เกี่ยวข้อง ในการนำไปกำหนดนโยบายและมาตรการในการส่งเสริมการพัฒนาการเลี้ยงสุกรให้มีประสิทธิภาพ เช่นการวิจัยและพัฒนาสายพันธุ์และเทคโนโลยีการเลี้ยงการจัดฝึกอบรมและให้ความรู้แก่เกษตรกร การสนับสนุนสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำ การพัฒนาตลาดและระบบ กระจายสินค้าที่มีประสิทธิภาพ ตลอดจนการบริหารจัดการความเสี่ยงจากความผันผวนของราคาและโรคระบาดในสุกรทั้งหมดนี้จะนำไปสู่การพัฒนาการผลิตสุกรในอำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ให้เติบโตอย่างเข้มแข็งและยั่งยืน สามารถยกระดับรายได้และคุณภาพชีวิตของเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลผลิตการเกษตรในท้องถิ่นและเสริมสร้างความมั่นคงทางอาหารให้กับประเทศซึ่งจะเป็นรากฐานสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจภาคปศุสัตว์และเศรษฐกิจในภาพรวมของประเทศไทยให้เจริญเติบโตต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรในเขตอำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2567)

2. เพื่อศึกษาสภาพการผลิตสุกรของเกษตรกร
3. เพื่อวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนทางการเงินในการเลี้ยงสุกรของเกษตรกร

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาด้านเนื้อหาเอกสารแนวคิดทฤษฎี (Documentary Study)

การศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการผลิตสุกร ซึ่งรวมถึงวงจรการผลิต ระบบการเลี้ยงแบบต่างๆ และมาตรฐานฟาร์มสุกร ทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์การผลิต ประกอบด้วยทฤษฎีการผลิต ต้นทุนการผลิต และผลตอบแทนต่อขนาด การวิเคราะห์ประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจของการผลิตสุกร การวิเคราะห์ทางการเงิน การวิเคราะห์จุดคุ้มทุน อัตราส่วนทางการเงิน ทั้งนโยบายส่งเสริมการเลี้ยงและมาตรการควบคุมโรคระบาด และการสนับสนุนจากภาครัฐ การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสุกรในประเทศไทย โดยเฉพาะผลการศึกษาด้านต้นทุนและผลตอบแทน รวมถึงปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการเลี้ยงสุกร

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาในภาคสนาม (Field Study)

รวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามผู้เลี้ยงสุกรในพื้นที่เขตอำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

ขั้นตอนที่ 3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

กลุ่มประชากร จากการสำรวจพื้นที่ พบว่ามีฟาร์มที่ได้มาตรฐานตามการผลิตจำนวน 40 ราย คณะผู้วิจัยจึงทำการใช้กลุ่มประชากรผู้เลี้ยงสุกรจำนวน 40 ราย

ขั้นตอนที่ 4 เครื่องมือและวิธีการที่ใช้ในการศึกษา

ในการวิจัยครั้งนี้คณะผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการวิจัยโดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน

ส่วนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้เลี้ยงสุกร

ส่วนที่ 2 สอบถามสภาพการผลิตสุกร

ส่วนที่ 3 สอบถามต้นทุนและผลตอบแทนทางการเงิน ฟาร์ม เช่น รายรับ-รายจ่าย งบกำไร

ขาดทุน

ขั้นตอนที่ 5 การรวบรวมข้อมูล

1. แบบสอบถาม (Questionnaire) ประกอบไปด้วยการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณจากเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรครอบคลุมข้อมูลพื้นฐานของฟาร์ม ต้นทุนการผลิต รายได้ และปัจจัยการผลิตต่างๆ ปัญหาอุปสรรค และแนวโน้มของอุตสาหกรรม

3.บันทึกข้อมูลทางการเงิน (Financial Record Form) ใช้เก็บข้อมูลทางการเงินของฟาร์ม เช่น รายรับ-รายจ่าย งบกำไรขาดทุน

4. เครื่องมือวิเคราะห์ทางเศรษฐศาสตร์

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2567)

1.การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทน

2.การวิเคราะห์จุดคุ้มทุน

ขั้นตอนที่ 6 การวิเคราะห์ข้อมูล

1.วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาด้วยค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย

2. วิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนจากการผลิตสุกร

3.การวิเคราะห์จุดคุ้มทุน

ขั้นตอนที่ 7 สรุปผลการศึกษาวิจัย

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรในเขต อ.เมือง จ.บุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัจจัยด้านเพศ ผู้เลี้ยงสุกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 60 ของผู้เลี้ยงทั้งหมด ในขณะที่เพศหญิงมีสัดส่วนร้อยละ 40 โดยมีแนวโน้มที่ผู้หญิงจะเข้ามามีบทบาทในการเลี้ยงสุกรมากขึ้นเรื่อยๆ เนื่องจากเป็นอาชีพที่สามารถทำควบคู่ไปกับการดูแลครอบครัวได้

2. ปัจจัยด้านอายุ อายุเฉลี่ยของเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรอยู่ที่ 48 ปี โดยส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 41-60 ปี ซึ่งเป็นวัยที่มีแรงงานและ ประสบการณ์ในการเลี้ยงสุกรมากที่สุด รองลงมาคือช่วงอายุ 21-40 ปี ที่เป็นคนรุ่นใหม่ที่น่าสนใจประกอบอาชีพนี้ ส่วนผู้สูงอายุที่มีอายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไปมีเพียงร้อยละ 10 เท่านั้น

3. ปัจจัยด้านการศึกษาพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 60 จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา รองลงมาคือระดับ มัธยมศึกษาร้อยละ 30 และระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่ามีเพียงร้อยละ 10 โดยเกษตรกรที่มีการศึกษาสูงมักจะมี การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการเลี้ยงมากกว่า แต่ก็ยังมีข้อจำกัดในการเข้าถึงความรู้ใหม่ๆ

4. ปัจจัยด้านประสบการณ์ เกษตรกรมีประสบการณ์เฉลี่ยในการเลี้ยงสุกรประมาณ 12 ปี โดยมีตั้งแต่ผู้เริ่มต้น ใหม่ที่เลี้ยงมาเพียง 1-2 ปี ไปจนถึงผู้ที่เลี้ยงสืบทอดมาจากรุ่นพ่อแม่ที่มีประสบการณ์มากกว่า 20 ปี ซึ่ง ประสบการณ์ดังกล่าวมีส่วนสำคัญต่อความสามารถในการจัดการฟาร์มให้มีประสิทธิภาพ

5. ขนาดและรูปแบบการเลี้ยง: ฟาร์มสุกรส่วนใหญ่ร้อยละ 55 เป็นฟาร์มขนาดเล็กที่เลี้ยงสุกรน้อยกว่า 50 ตัว รองลงมาคือฟาร์มขนาดกลางที่เลี้ยง 50-500 ตัว คิดเป็นร้อยละ 35 และฟาร์มขนาดใหญ่ที่เลี้ยงมากกว่า 500 ตัว ขึ้นไปมีเพียงร้อยละ 10 โดยรูปแบบการเลี้ยงส่วนใหญ่เป็นแบบฟาร์มขุนเพื่อจำหน่าย มีส่วนน้อยที่เลี้ยงแบบครบวงจรตั้งแต่พ่อแม่พันธุ์จนถึงขุนเอง

6. แหล่งเงินทุน เกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรร้อยละ 60 พึ่งพาแหล่งเงินทุนจากสถาบันการเงิน ได้แก่ ธนาคารเพื่อการเกษตร และสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ธนาคารออมสินและธนาคารพาณิชย์ ในขณะที่ร้อยละ

ละ 30 ใช้เงินทุนส่วนตัวในการลงทุน และร้อยละ 10 กู้ยืมจากแหล่งเงินกู้ในระบบ ซึ่งมีอัตราดอกเบี้ยที่สูงกว่าแหล่งทางการเงิน ดังนั้นต้นทุนทางการเงินจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อต้นทุนการผลิตโดยรวม

7. การเป็นสมาชิกกลุ่มหรือสหกรณ์พบว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรส่วนใหญ่ร้อยละ 65 ไม่ได้เป็นสมาชิกของกลุ่มหรือสหกรณ์ใดๆโดยให้เหตุผลว่าไม่เห็นประโยชน์ที่ชัดเจนและไม่สะดวกในการเข้าร่วมกิจกรรมในขณะที่เกษตรกรอีกร้อยละ 35 เป็นสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงสุกรในชุมชนหรือสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่ซึ่งมีบทบาทในการแลกเปลี่ยนความรู้ช่วยเหลือปัจจัยการผลิตและเชื่อมโยงการตลาดแต่ยังขาดความเข้มแข็งและการมีส่วนร่วมที่แท้จริงจากสมาชิกสมาชิก

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อเพื่อศึกษาสภาพการผลิตสุกรของเกษตรกร ผลการวิจัยพบว่า

1. ขนาดฟาร์มและกำลังการผลิตฟาร์มสุกรส่วนใหญ่เป็นฟาร์มขนาดเล็กมีจำนวนสุกรเฉลี่ย 30-50 ตัวต่อฟาร์ม โดยมีกำลังการผลิตประมาณ 100-200 ตัวต่อรอบการเลี้ยงซึ่งส่วนใหญ่จะเลี้ยงจำนวน 2 รอบต่อปี รองลงมาเป็นฟาร์มขนาดกลางที่มีสุกร 50-200 ตัว มีกำลังการผลิต 300-600 ตัวต่อปี ส่วนฟาร์มขนาดใหญ่ที่เลี้ยงมากกว่า 500 ตัวยังมีจำนวนน้อย

2. ขนาดจำนวนพ่อแม่พันธุ์และลูกสุกรในฟาร์มขนาดเล็กมักจะเลี้ยงเฉพาะสุกรขุน โดยรับซื้อลูกสุกรหย่านมาเลี้ยง ส่วนฟาร์มขนาดกลางและใหญ่จะมีการเลี้ยงพ่อแม่พันธุ์เพื่อผลิตลูกสุกรเอง โดยจะมีแม่พันธุ์ประมาณ 20-50 ตัว และพ่อพันธุ์ 2-5 ตัว ซึ่งสามารถให้ผลผลิตลูกสุกรหย่านมได้เฉลี่ย 8-10 ตัวต่อแม่ต่อครอกและมีจำนวน ครอก เฉลี่ย 2 ครอกต่อปี

3. อัตราการเจริญเติบโตและอัตราการแลกเนื้อสุกรในฟาร์มส่วนใหญ่เป็นสายพันธุ์ลูกผสมทางการค้า เช่น ลาร์จไวท์ กับดอร์ค หรือแลนด์เรซ ซึ่งมีอัตราการเจริญเติบโตเฉลี่ยประมาณ 600-700 กรัมต่อวันและมีอัตราการแลกเนื้อ (Feed Conversion Ratio) ประมาณ 2.5-3 กิโลกรัมอาหารต่อน้ำหนักตัวที่เพิ่มขึ้น 1 กิโลกรัม ทั้งนี้พบว่าฟาร์มขนาดใหญ่มีประสิทธิภาพการเลี้ยงที่ดีกว่าฟาร์มเล็กเนื่องจากการจัดการที่เป็นระบบมากกว่า

4. ระยะเวลาการเลี้ยงและวิธีการให้อาหาร ระยะเวลาการเลี้ยงสุกรขุนจนได้น้ำหนักส่งตลาดที่ 100-110 กิโลกรัม อยู่ที่ประมาณ 5-6 เดือน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสายพันธุ์ อาหาร และการจัดการ โดยเกษตรกรส่วนใหญ่ใช้วิธีการให้อาหารแบบเทราตซึ่งเป็นการผสมอาหารสำเร็จรูปกับวัตถุดิบอาหารที่หาได้ในท้องถิ่น เช่น รำ ปลายข้าว มันสำปะหลัง เพื่อลดต้นทุนค่าอาหารส่วนในฟาร์มใหญ่บางแห่งเริ่มมีการใช้เครื่องให้อาหารอัตโนมัติเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ

5. การใช้ยาและวัคซีน เกษตรกรส่วนใหญ่มีการใช้ยาปฏิชีวนะผสมในอาหารเพื่อเร่งการเจริญเติบโต ป้องกันโรคและรักษาโรค แต่ยังคงขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องระยะหยุดยาและการใช้ยาอย่างสมเหตุสมผล ด้านการใช้วัคซีนป้องกันโรคที่สำคัญ เช่น อหิวาต์สุกร ปากและเท้าเปื่อย พบว่ายังมีเกษตรกรบางส่วนไม่ได้ให้วัคซีนหรือไม่ครบชุดเนื่องจากเห็นว่าต้นทุนสูงและยุ่งยาก เทคโนโลยีการจัดการฟาร์มเกษตรกรส่วนใหญ่ยัง

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2567)

ใช้เทคโนโลยีแบบดั้งเดิมในการเลี้ยงสุกร เช่น คอกไม้ พื้นคอนกรีตการระบายอากาศแบบธรรมชาติและใช้แรงงานคนในการเลี้ยงดูทำความสะอาดให้อาหารและน้ำส่วนในฟาร์มที่มีขนาดใหญ่ขึ้นจะเริ่มมีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่มากขึ้น เช่น โรงเรือนระบบปิดพัฒนาระบายอากาศการให้อาหารและน้ำอัตโนมัติซึ่งช่วยลดการสูญเสียและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต แต่ก็มีข้อจำกัดด้านเงินลงทุนที่สูง

6. ผลผลิตและมาตรฐานฟาร์ม ผลผลิตเฉลี่ยอยู่ที่ประมาณ 80-100 กิโลกรัมต่อตัว โดยฟาร์มที่มีการจัดการ ที่ดีจะมีผลผลิตสูงถึง 110-120 กิโลกรัมต่อตัว ในด้านมาตรฐานฟาร์ม พบว่ามีเกษตรกรเพียงร้อยละ 20 ที่ผ่านการ รับรองมาตรฐานฟาร์มในระดับ Good Agricultural Practice (GAP) เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจ และเห็นว่าการปฏิบัติตามมาตรฐานเป็นเรื่องยุ่งยากและมีต้นทุนสูง

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนทางการเงินในการเลี้ยงสุกรของเกษตรกร ผลการวิจัยพบว่าจากการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนทางการเงินในการเลี้ยงสุกรของเกษตรกรในเขต อ.เมือง จ.บุรีรัมย์ สามารถสรุปได้ดังนี้

ต้นทุนและผลตอบแทนทางการเงินในการเลี้ยงสุกร

รายการ	จำนวนเงิน (บาท)
ต้นทุนคงที่	
ค่าเสื่อมราคาโรงเรือนละอูปรณ์	25,000
ค่าเช่าที่ดิน	6,000
ค่าเสียโอกาสการลงทุน	<u>30,000</u>
รวมต้นทุนคงที่	<u>61,000</u>
ต้นทุนผันแปร	
ค่าลูกสุกร	140,000
ค่าอาหารสำเร็จรูป	200,000
ค่ายา วัคซีน และวิตามิน	15,000
ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงและค่าไฟฟ้า	10,000
ค่าจ้างแรงงาน	95,000
ค่าบำรุงรักษาและซ่อมแซม	<u>8,000</u>
รวมต้นทุนผันแปร	<u>468,000</u>
ต้นทุนการผลิตรวม	<u>529,000</u>
รายได้จากการจำหน่ายสุกร	579,000
รายได้จากการจำหน่ายมูลสุกร	4,000
กำไรสุทธิ	<u>50,000</u>
อัตรากำไรสุทธิ	8.64 %
ระยะเวลาคืนทุน	5 (ปี)
กำไรสุทธิต่อตัว	500
จุดคุ้มทุน	55 ตัว
อัตราผลตอบแทนภายใน	17%
(IRR. Internal Rate of Return)	

หมายเหตุ: ข้อมูลจากการคำนวณต่อรอบการผลิตสุกรจำนวน 100 ตัว

ตารางที่ 1 ต้นทุน และผลตอบแทนทางการเงินในการเลี้ยงสุกร

องค์ความรู้ใหม่

การวิเคราะห์เศรษฐกิจการผลิตสุกรในอำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ประกอบด้วย 3 มิติหลักที่มีความเชื่อมโยงและส่งผลซึ่งกันและกัน ได้แก่ มิติด้านโครงสร้างการผลิตและการตลาดสุกร มิติด้านประสิทธิภาพการผลิตและความสามารถในการแข่งขัน และมิติด้านการจัดการความเสี่ยงและการพัฒนาอย่างยั่งยืน

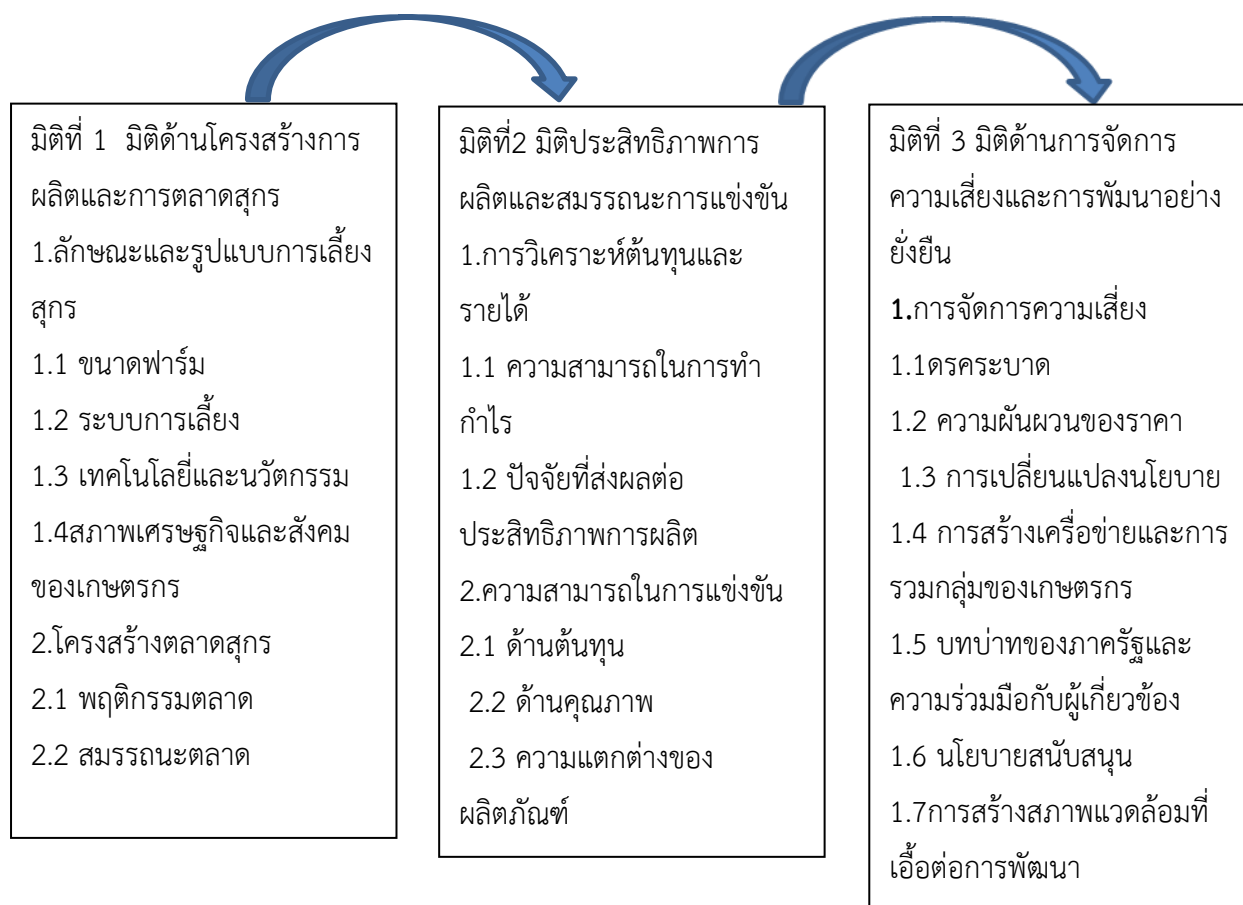
มิติแรกเกี่ยวข้องกับลักษณะและรูปแบบการเลี้ยงสุกรของเกษตรกร โดยพิจารณาจากขนาดฟาร์ม ระบบ การเลี้ยง เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ใช้ รวมถึงสภาพเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกร ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ มีผลต่อศักยภาพและรูปแบบการผลิตสุกรของเกษตรกร นอกจากนี้ยังพิจารณาถึงโครงสร้างพฤติกรรม และ สมรรถนะของตลาดสุกรที่ส่งผลต่อการจำหน่ายผลผลิตและรายได้ของเกษตรกร

ส่วนมิติที่สองมุ่งเน้นการวิเคราะห์ต้นทุน รายได้ และความสามารถในการทำกำไรของการเลี้ยงสุกร เพื่อ ประเมินความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจของการประกอบอาชีพนี้ รวมถึงการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการผลิต และผลิตภาพของฟาร์มสุกร เพื่อหาแนวทางในการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตให้กับเกษตรกร ตลอดจนพิจารณา ความสามารถในการแข่งขันของเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรในตลาด ทั้งในแง่ของต้นทุน คุณภาพ และความแตกต่างของ ผลิตภัณฑ์

ในขณะที่มิติที่สามเป็นการวิเคราะห์การจัดการความเสี่ยงและการพัฒนาอย่างยั่งยืนในการผลิตสุกร ซึ่งมี ความเสี่ยงจากหลายปัจจัย เช่น โรคระบาด ความผันผวนของราคา และการเปลี่ยนแปลงนโยบาย จึงจำเป็นต้อง พิจารณากลยุทธ์การบริหารจัดการความเสี่ยงของเกษตรกร การสร้างเครือข่ายและการรวมกลุ่มของเกษตรกรผู้ เลี้ยงสุกร รวมถึงบทบาทของภาครัฐและความร่วมมือของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ในการ กำหนดนโยบาย สนับสนุนปัจจัยการผลิต และสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อให้การผลิต สุกรมีความอยู่รอดและความยั่งยืนในระยะยาว

ด้วยความเชื่อมโยงขององค์ประกอบทั้ง 3 มิตินี้ การวิเคราะห์สถานการณ์การผลิตสุกรในพื้นที่จึง จำเป็นต้องมองภาพรวมอย่างลึกซึ้งและรอบด้าน เพื่อให้เห็นปัญหาและโอกาสในการพัฒนา ซึ่งจะนำไปสู่การ กำหนดยุทธศาสตร์หรือแผนงานที่มีประสิทธิภาพในการยกระดับการผลิตสุกรให้เกิดความมั่นคง มั่งคั่ง และ ยั่งยืน ต่อไปในอนาคต

การวิเคราะห์เศรษฐกิจการผลิตสุกรในอำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ประกอบด้วย 3 มิติหลักที่มีความเชื่อมโยงและส่งผลซึ่งกันและกัน ดัง แผนภาพนี้

แผนภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า จากผลการศึกษาสภาพทั่วไปทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรในอำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่าเกษตรกรมีความหลากหลายทั้งในด้านเพศ อายุ ระดับ การศึกษา ประสบการณ์ในการเลี้ยงสุกร ขนาดและรูปแบบการเลี้ยง ตลอดจนแหล่งเงินทุนและการเป็นสมาชิกกลุ่มหรือสหกรณ์ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Singh, et al. (2023) พบว่าลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรมีความแตกต่างกันค่อนข้างมากและส่งผลกระทบต่อรูปแบบและศักยภาพในการประกอบอาชีพ การเลี้ยงสุกร ทั้งนี้ผู้เลี้ยงสุกรส่วนใหญ่เป็นเพศชายวัยกลางคนที่มีประสบการณ์ในการเลี้ยงสุกรพอสมควรแต่มีการศึกษาในระดับประถมศึกษาและเลี้ยงสุกรในรูปแบบฟาร์มขนาดเล็กแบบขุนเพื่อจำหน่าย ซึ่งเป็นกลุ่มเกษตรกรที่มีข้อจำกัดในการเข้าถึงเงินทุนเทคโนโลยีและความรู้ใหม่ๆ ในการพัฒนาประสิทธิภาพการเลี้ยงอย่างไรก็ตามยังมีกลุ่มเกษตรกรรุ่นใหม่ที่มีการศึกษาสูงขึ้นเริ่มให้ความสนใจเข้ามา

ประกอบอาชีพการเลี้ยงสุกรมากขึ้นซึ่งน่าจะช่วยยกระดับการพัฒนาการเลี้ยงสุกรในพื้นที่ได้นอกจากนี้ยังพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นสมาชิกของกลุ่มหรือสหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกรทำให้ขาดโอกาสในการได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิตการพัฒนาองค์ความรู้และการเชื่อมโยงการตลาดซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Tuytens, et al. (2011) ที่ระบุว่า การสร้างความเข้มแข็งให้กับกลุ่มผู้เลี้ยงสุกรจะช่วยให้เกษตรกรมีอำนาจต่อรองมากขึ้นและเข้าถึงการสนับสนุนจากภาครัฐได้มากขึ้นผลการศึกษาครั้งนี้ชี้ให้เห็นความจำเป็นในการวางแผนพัฒนาและส่งเสริมการเลี้ยงสุกรที่คำนึงถึงความแตกต่างของบริบททางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรแต่ละกลุ่มโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของเกษตรกรเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อน ดังที่ Witt, Krieter, Wilder, and Czycholl, (2023) เสนอว่าการออกแบบมาตรการส่งเสริมการเลี้ยงสุกรจำเป็นต้องสอดคล้องกับความต้องการและศักยภาพที่แท้จริงของเกษตรกรจึงจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนและตอบโจทย์การยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า จากผลการศึกษาสภาพการผลิตสุกรของเกษตรกรในอำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่าการเลี้ยงสุกรส่วนใหญ่ยังเป็นฟาร์มขนาดเล็กที่มีกำลังการผลิตต่ำประมาณ 100-200 ตัวต่อรอบการเลี้ยง ใช้ระยะเวลาประมาณ 5-6 เดือนจนได้น้ำหนักส่งตลาด โดยเกษตรกรมักจะรับซื้อลูกสุกรหย่านมจากแหล่งอื่นมาเลี้ยงซึ่งมีความเสี่ยงต่อการติดโรคและความผันผวนของราคา สอดคล้องกับการศึกษาของ Nguyen, et al. (2023) ที่ระบุว่า การพึ่งพาแหล่งลูกสุกรภายนอกเป็นปัญหาสำคัญของผู้เลี้ยงสุกรขนาดเล็กที่ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตสูงและยากต่อการควบคุมคุณภาพในด้านพันธุ์สุกรและประสิทธิภาพการเลี้ยงแม้ว่าเกษตรกรส่วนใหญ่จะใช้พันธุ์ลูกผสมทางการค้าที่ให้ผลผลิตดีแต่ยังมีช่องว่างของอัตราการเจริญเติบโตและอัตราการแลกเนื้อระหว่างฟาร์มขนาดใหญ่กับฟาร์มขนาดเล็ก เนื่องจากฟาร์มเล็กมีข้อจำกัดในการจัดการและควบคุมสภาพแวดล้อมซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Baum, and Bienkowski, (2020) ที่พบว่าปัจจัยด้านการจัดการและสิ่งแวดล้อมในโรงเรือนมีอิทธิพลสำคัญต่อประสิทธิภาพการผลิตของสุกร นอกจากนี้ผลการศึกษายังพบว่าเกษตรกรยังมีการใช้ยาปฏิชีวนะในการผลิตสุกรค่อนข้างสูง ซึ่งเป็นความเสี่ยงทั้งด้านสุขภาพของสัตว์และความปลอดภัยต่อผู้บริโภค ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Rizzo, et al. (2022) พบว่าการใช้ยาต้านจุลชีพในสัตว์เศรษฐกิจอย่างไม่เหมาะสมเป็นสาเหตุสำคัญของปัญหาเชื้อดื้อยาจึงจำเป็นต้องมีการสร้างความตระหนักและควบคุมการใช้ยาในฟาร์มให้ถูกต้องเหมาะสม อีกประเด็นที่น่าสนใจคือเกษตรกรส่วนใหญ่ยังใช้เทคโนโลยีการเลี้ยงสุกรแบบดั้งเดิมที่พึ่งพาแรงงานคนเป็นหลัก ในขณะที่มาตรฐานฟาร์มก็ยังไม่แพร่หลาย ซึ่งสะท้อนถึงความจำเป็นในการยกระดับเทคโนโลยีการผลิตควบคู่ไปกับการพัฒนามาตรฐานฟาร์มให้ครอบคลุมผู้เลี้ยงสุกรรายย่อย สอดคล้องกับงานวิจัยของ Komlatskiy and Smolkin (2023) พบว่าการพัฒนาเทคโนโลยีการเลี้ยงสุกรที่เหมาะสมและประหยัดจะช่วยให้เกษตรกรรายย่อยสามารถเข้าสู่ระบบมาตรฐานได้ง่ายขึ้นและเพิ่มโอกาสในการแข่งขันในตลาดผลการศึกษาครั้งนี้ชี้ให้เห็นความจำเป็นในการพัฒนาการเลี้ยงสุกรของเกษตรกรรายย่อยในพื้นที่อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ทั้งในด้านการพัฒนาพันธุ์และ

ปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิต การใช้ยาและการจัดการสุขภาพสัตว์ การยกระดับเทคโนโลยีและมาตรฐานฟาร์ม ตลอดจนการสร้างมูลค่าเพิ่มและขยายตลาดสำหรับผลผลิต ซึ่งจำเป็นต้องบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Wang, et al. (2022) ระบุว่า การพัฒนาหน่วยงานด้านวิชาการ อุตสาหกรรมการเลี้ยงสุกรให้มั่นคงและยั่งยืนต้องอาศัยเครือข่ายความร่วมมือจากเกษตรกร ภาครัฐ และภาคเอกชนในการยกระดับการผลิตทั้งระบบ บนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมและการพัฒนาที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่าจากผลการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนของการเลี้ยงสุกรขนาด 100 ตัวต่อรอบการผลิตในอำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่าให้ผลตอบแทนเชิงเศรษฐกิจโดยมีกำไรสุทธิที่ 50,000 บาท ต่อฟาร์มต่อรอบหรือกำไรสุทธิ 500 บาทต่อตัวและมีอัตรากำไรสุทธิร้อยละ 8.64 อัตราผลตอบแทนภายใน IRR. (Internal Rate of Return) เท่ากับ 17 % ระยะเวลาในการคืนทุน 5 ปี ถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้สำหรับการลงทุนในธุรกิจปศุสัตว์ซึ่งมักมีการลงทุนเริ่มต้นสูงในด้านโครงสร้างพื้นฐานและอุปกรณ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Sriwica and Pilangam (2021) ที่ศึกษาความเป็นไปได้ในการลงทุนกิจการฟาร์มเลี้ยงสุกรในอำเภอหนองหาร จังหวัดอุดรธานี ซึ่งพบว่าระยะเวลาคืนทุนเท่ากับ 4 ปี 2 เดือน แม้ว่าระยะเวลาคืนทุนในการศึกษาปัจจุบันจะนานกว่าเล็กน้อยแต่ก็ยังอยู่ในช่วงที่ใกล้เคียงกันความแตกต่างนี้อาจเกิดจากปัจจัยต่างๆ เช่นขนาดของฟาร์ม ต้นทุนการผลิต และสภาพแวดล้อมของแต่ละพื้นที่ อย่างไรก็ตามเนื่องจากกิจการการเลี้ยงสุกรมีความเสี่ยงสูง ทั้งจากการระบาดของโรค ความผันผวนของ ราคาปัจจัยการผลิต และราคาขาย รวมถึงการเปลี่ยนแปลงนโยบายของภาครัฐ ดังนั้นเกษตรกรจึงจำเป็นต้องมีกลยุทธ์ในการบริหารจัดการความเสี่ยงที่ดี เช่น การพัฒนาระบบการจัดการฟาร์มให้ได้มาตรฐานเพื่อลดความเสี่ยง จากโรค การทำประกันภัยเพื่อลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ การทำข้อตกลงล่วงหน้ากับผู้ซื้อเพื่อลดความเสี่ยงด้าน ราคา และการสร้างเครือข่ายผู้เลี้ยงเพื่อเพิ่มอำนาจการต่อรอง ทั้งนี้ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเข้ามาสนับสนุนให้ความรู้ในการจัดการฟาร์มและเทคโนโลยีการผลิตให้ความช่วยเหลือ ด้านเงินทุนดอกเบี้ยต่ำ พัฒนาระบบประกันความเสี่ยง และเชื่อมโยงเกษตรกรเข้าสู่ระบบการผลิตและการตลาดที่มีเสถียรภาพ เพื่อช่วยสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันอย่างยั่งยืนให้แก่เกษตรกรในพื้นที่

สรุป

ผลการวิจัยเรื่องการวิเคราะห์เศรษฐกิจการผลิตสุกร ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 48 ปี จบการศึกษา ระดับประถมศึกษา มีประสบการณ์ในการเลี้ยงสุกรเฉลี่ย 12 ปี ส่วนใหญ่เป็นฟาร์มขนาดเล็กที่เลี้ยงสุกรน้อยกว่า 50 ตัว ในรูปแบบฟาร์มขุนเพื่อจำหน่าย โดยพึ่งพาแหล่งเงินทุนจากสถาบันการเงิน และไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มหรือ สหกรณ์ใดๆ ฟาร์มสุกรส่วนใหญ่มีกำลังการผลิต 100-200 ตัวต่อรอบการเลี้ยง โดยรับซื้อลูกสุกรหย่านมาเลี้ยงใช้สายพันธุ์ ลูกผสมที่มี

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2567)

อัตราการเจริญเติบโตเฉลี่ย 600-700 กรัมต่อวัน ใช้ระยะเวลาเลี้ยง 5-6 เดือน โดยให้อาหารแบบผสมเองเพื่อลดต้นทุน นอกจากนี้ยังพบว่าการใช้ยาปฏิชีวนะและวัคซีนป้องกันโรคไม่ถูกต้อง ส่วนใหญ่ยังใช้เทคโนโลยีการเลี้ยงแบบดั้งเดิม มีผลผลิตเฉลี่ย 80-100 กก.ต่อตัวและมีเกษตรกรเพียงร้อยละ 20 ที่ผ่านมาตรฐานฟาร์ม ด้านต้นทุนและผลตอบแทน จากการเลี้ยงสุกรขนาด 100 ตัวต่อรอบ มีต้นทุนรวม 529,000 บาท หรือ 5,290 บาทต่อตัว และมีรายรับรวม 583,000 บาท ทำให้มีกำไรสุทธิ 50,000 บาทต่อรอบการผลิต หรือ 500 บาทต่อตัว คิดเป็นอัตรากำไรสุทธิร้อยละ 8.64 มีอัตราผลตอบแทนภายใน IRR.(Internal Rate of Return) เท่ากับ 17 % จุดคุ้มทุน 55 ตัว และใช้ระยะเวลาคืนทุน 5 ปี อย่างไรก็ตามการเลี้ยงสุกรยังมีความเสี่ยงสูงจากโรคระบาด ความผันผวนของราคา และนโยบายภาครัฐจึงจำเป็นต้องมีระบบการจัดการความเสี่ยงที่ดี รวมถึงการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการพัฒนาองค์ความรู้ เทคโนโลยี แหล่ง เงินทุน และการเชื่อมโยงตลาด เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้กับเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรในพื้นที่

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรในอำเภอเมืองบุรีรัมย์มีลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมที่หลากหลาย ทั้งด้านเพศ วัย การศึกษา ประสบการณ์ และขนาดการเลี้ยง ซึ่งส่งผลต่อรูปแบบและศักยภาพ ในการประกอบอาชีพ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมปศุสัตว์ กรมส่งเสริมการเกษตร และสำนักงานเกษตร จังหวัดบุรีรัมย์ ควรนำไปใช้ดำเนินการ ดังนี้

- 1.วางแผนพัฒนาและส่งเสริมการเลี้ยงสุกรที่คำนึงถึงบริบททางเศรษฐกิจและสังคมที่แตกต่างกันของเกษตรกรแต่ละกลุ่ม
2. จัดทำหลักสูตรอบรมและถ่ายทอดความรู้ด้านการเลี้ยงสุกรที่เหมาะสมกับเกษตรกรแต่ละช่วงวัย เพศ และระดับการศึกษา
3. จัดหาแหล่งเงินทุนดอกเบี้ยต่ำและระบบประกันความเสี่ยงที่เหมาะสมกับเกษตรกรรายย่อย
4. สร้างแรงจูงใจและความตระหนักให้เกษตรกรเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มสหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกร เพื่อเพิ่มอำนาจต่อรองและโอกาสในการพัฒนา

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า การเลี้ยงสุกรในพื้นที่อำเภอเมืองบุรีรัมย์ส่วนใหญ่ยังเป็นฟาร์มขนาดเล็กที่มีข้อจำกัดในเรื่องเทคโนโลยี ประสิทธิภาพการผลิต มาตรฐานฟาร์ม และการบริหารจัดการความเสี่ยง ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมปศุสัตว์ สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย และสถาบันการศึกษาในพื้นที่ควรนำไปใช้ดำเนินการ ดังนี้

1. วิจัยและพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีการเลี้ยงสุกรที่เหมาะสมกับฟาร์มขนาดเล็ก ทั้งด้านโรงเรือนอาหาร การจัดการฟาร์ม และระบบบำบัดของเสีย

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2567)

2. อบรมให้ความรู้และสาธิตการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมการเลี้ยงสุกรแก่เกษตรกร
3. ปรับปรุงระบบการรับรองมาตรฐานฟาร์มให้สอดคล้องกับบริบทของฟาร์มรายย่อยพร้อมทั้งสร้างแรงจูงใจในการเข้าสู่ระบบมาตรฐาน
4. เสริมสร้างศักยภาพของเกษตรกรในการบริหารจัดการความเสี่ยงจากโรคระบาดและความผันผวนของ ตลาด

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า การเลี้ยงสุกรขนาด 100 ตัวต่อรอบให้ผลตอบแทนทางการเงินที่น่าสนใจแต่ยังมีความเสี่ยงสูงจากปัจจัยต่างๆ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ธนากรเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร กรมส่งเสริมสหกรณ์ และบริษัทเอกชนผู้รับซื้อสุกร ควรนำไปใช้ดำเนินการ ดังนี้

1. พัฒนาแหล่งเงินทุนและสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำที่เอื้อต่อการลงทุนและการบริหารสภาพคล่อง
2. ส่งเสริมการทำประกันภัยสุกรเพื่อลดความเสี่ยงจากโรคระบาดและภัยพิบัติ
3. สนับสนุนการทำสัญญาขายล่วงหน้าและระบบประกันราคาเพื่อสร้างความมั่นคงด้านรายได้ให้กับเกษตรกร
4. เสริมสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มผู้เลี้ยงสุกรในการรวมซื้อปัจจัยการผลิตรวมขายผลผลิตและสร้างอำนาจการต่อรองกับผู้ประกอบการ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

- 2.1. การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับและการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมการเลี้ยงสุกรสมัยใหม่ไปใช้ ของเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรรายย่อย เพื่อนำไปสู่การพัฒนา รูปแบบการส่งเสริมที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ
- 2.2. การวิจัยและพัฒนาระบบการจัดการฟาร์มสุกรที่ได้มาตรฐานและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ที่สอดคล้องกับ บริบทของเกษตรกรรายย่อย เพื่อยกระดับคุณภาพและความปลอดภัยของผลผลิต และลดผลกระทบต่อชุมชน
- 2.3. การศึกษาแนวทางการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์จากสุกร เช่น การแปรรูป การสร้างแบรนด์ และการ พัฒนาช่องทางการตลาดใหม่ๆ เพื่อเพิ่มรายได้และกระจายความเสี่ยงให้กับเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกร
- 2.4. การศึกษารูปแบบการรวมกลุ่มของเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรที่มีประสิทธิภาพ ทั้งในด้านการบริหารจัดการ การ แบ่งปันทรัพยากร การสร้างอำนาจต่อรอง และการยกระดับความสามารถในการแข่งขัน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

References

- Baum, R., & Bienkowski, J. (2020). Eco-efficiency in measuring the sustainable production of agricultural crops. *Sustainability*, 12(4),1-12
- Department of Livestock Development. (2022). *Livestock population data in Thailand 2022*. Retrieved February 20, 2023, from <https://region6.dld.go.th/webnew/pdf/it6565.pdf>
- Komlatskiy, V., & Smolkin, R. (2023). Precision technologies in pig farming. E3S Web of Conferences, EDP Sciences. (0357) 1-6, <https://doi.org/10.1051/e3sconf/202337103057>
- Nguyen, T. et al. (2023). Increasing sustainability in pork production by using high inclusion levels of co-products distillers dried grains with solubles, wheat middling and canola meal doesn't affect pig growth performance and meat quality but reduces boar taint. *Animal Bioscience*, 36(7), 1091-1100.
- Rizzo, A. et al. (2023). Antimicrobial resistance and current alternatives in veterinary practice: A review. *Current Pharmaceutical Design*, 29(5), 312-322.
- Singh, M. et al. (2023). Participatory assessment of management and biosecurity practices of smallholder pig farms in North East India. *Frontiers in Veterinary Science*, 10, 1-10.
- Sriwica, N., & Pilangam, P. (2021). A feasibility study of swine farm business investment in Nong Han District, Udon Thani Province. *Journal of Modern Learning Development*, 6(6), 118-131.
- Tuytens, F. A. M., Van Gansbeke, S., & Ampe, B. (2011). Survey among Belgian pig producers about the introduction of group housing systems for gestating sows. *Journal of Animal Science*, 89(3), 845-855.
- Wang, G. et al. (2022). The regulatory effect of herd structure on pig production under the environmental regulation. *PLOS ONE*, 17(4), 1-13.
- Witt, J., Krieter, J., Wilder, T., & Czycholl, I. (2023). Measuring welfare in rearing piglets: Test-retest reliability of selected animal-based indicators. *Journal of Animal Science*,101(7),1-14.

แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำให้บริการของนักเรียนนักศึกษา
วิทยาลัยเทคนิคสองแควที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ
GUIDELINES FOR DEVELOPING SERVANT LEADERSHIP AMONG SONGKAE TECHNICAL
COLLEGE STUDENTS WHO PRACTICE PROFESSIONAL EXPERIENCE IN WORKPLACES

¹ชยานันท์ สีคำ, ²ณัฐ รัตนศิรินิชกุล และ ³พิทยา แสงสว่าง
¹Chayanant Seekum, ²Nat Rattanasirinichakun and ³Phitthaya Saengsawang

¹วิทยาลัยเทคนิคสองแคว, พิษณุโลก,

^{2,3} คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยนเรศวร

¹Songkae Technical College, Phitsanulok,

^{2,3} Faculty of Education, Naresuan University, Thailand

¹Corresponding Author's E-mail: chayanans65@nu.ac.th

Received:2024-07-24

Revised:2024-08-27

Accepted:2024-08-20

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ประเมินความต้องการจำเป็น 2) สร้างและตรวจสอบแนวทาง 3) ทดลองใช้ และประเมินแนวทางทางการพัฒนาภาวะผู้นำให้บริการ ดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอนดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 ประเมินความต้องการจำเป็น กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหาร ครู ผู้ประกอบการ นักเรียน นักศึกษา จำนวน 129 คน เครื่องมือการวิจัย ใช้แบบสอบถามความต้องการจำเป็น วิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธี PNI ขั้นตอนที่ 2 สร้างและตรวจสอบแนวทาง ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน เครื่องมือการวิจัยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ขั้นตอนที่ 3 ทดลองใช้และประเมินการใช้แนวทาง โดยการวิจัยเชิงปฏิบัติการ และประเมินตามรูปแบบของ เคิร์กแพทริก ผู้ให้ข้อมูล คือ นักเรียน นักศึกษา จำนวน 86 คน เครื่องมือการวิจัยใช้คู่มือ แบบทดสอบ แบบประเมิน แบบทดสอบเขียน วิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1. ผลการประเมินความต้องการจำเป็น พบว่า เมื่อเรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) การบริการ 2) ความซื่อสัตย์ 3) ความรอบคอบ 4) การเสียสละ และ 5) การเสริมพลังอำนาจ 2. ผลการสร้างและตรวจสอบแนวทาง พบว่า ผลการสร้างแนวทาง ประกอบด้วย 1) แนวคิดหลัก 2) จุดประสงค์ 3) เนื้อหา 4) แนวทางดำเนินกิจกรรม 5) สื่อ/แหล่งเรียนรู้ 6) การวัดและประเมินผล และผลการตรวจสอบแนวทางมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด 3. ผลการทดลองใช้และการประเมินการใช้แนวทาง พบว่า 3.1 การทดลองใช้โดยการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ดังนี้ 1) วางแผน ประชุมทีม กำหนด กิจกรรม 2) จัดอบรมเชิงปฏิบัติการ 3 หน่วย ใช้เวลา 12 ชั่วโมง และ PLC สะท้อนผลการอบรมเชิงปฏิบัติการ 6 ชั่วโมง 3) สังเกต ให้คำปรึกษา 4) สะท้อนผลการฝึกประสบการณ์ 3.2 ผลการประเมินการใช้แนวทาง พบว่า 1) ผลการประเมิน ปฏิบัติการความพึงพอใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ผลการประเมินการเรียนรู้เปรียบเทียบกับหลังอบรมสูงกว่า ก่อนอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) ผลการประเมินพฤติกรรม พบว่า นักเรียนนักศึกษาสามารถนำ

ความรู้ ความเข้าใจ และทักษะการเรียนรู้ที่ได้รับจากการพัฒนาตามคู่มือเกิดการซึมซับพฤติกรรมในการให้บริการสามารถปฏิบัติตนในการปฏิบัติงานในสถานประกอบการได้ และ 4) ผลการประเมินผลลัพธ์ พบว่า แนวทางที่พัฒนาเป็นประโยชน์ต่อวิทยาลัย ผู้บริหาร ครู และนักเรียนนักศึกษา โดยมีส่วนในการพัฒนาภาวะผู้นำให้บริการของนักเรียนนักศึกษาได้เป็นอย่างดี

คำสำคัญ: ประเมินความต้องการจำเป็น; ภาวะผู้นำให้บริการ; แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำ; การวิจัยเชิงปฏิบัติการ

Abstract

This research aims to 1) assess the needs, 2) develop and validate guidelines, and 3) pilot and evaluate service-oriented leadership development approaches. The research is conducted in three steps: step 1: Needs assessment. The data was collected from 129 participants including administrators, teachers, entrepreneurs, and students. A needs assessment questionnaire was used as a research instrument. The data was analyzed using the PNI method. *Step 2: Develop and Validate Guidelines. Data providers consisted of 7 experts. A questionnaire was used as a research instrument. Data analysis employed mean and standard deviation.* Step 3: Experimentation and evaluation of the approach using action research, and assessment based on Kirkpatrick's model. The data was provided by 86 students. Research instruments included manuals, tests, evaluation forms, and reflective notes. Data analysis employed mean, standard deviation, t-test, and content analysis. Research findings indicate that, when ranked from highest to lowest, the assessed needs are as follows: 1) service, 2) honesty, 3) humility, 4) sacrifice, and 5) empowerment. The results of the guideline development and validation showed that the developed guidelines consisted of 1) core concepts, 2) objectives, 3) content, 4) activity implementation guidelines, 5) media/learning resources, and 6) evaluation. The validation results indicated that the guidelines were highly appropriate. 3. Results of the Implementation and Evaluation of the Approach Found That: 3.1 Experimental Use Through Action Research as Follows: 1) Planning: Team meeting, activity determination 2) Conducted 3 practical training units, each lasting 12 hours, and PLC reflected on the results of the practical training for 6 hours 3) Observation and consultation 4) Reflection on the results of practical experience. 3.2 Evaluation results of the approach was found that ,1) the overall evaluation of satisfaction was at the highest level, and 2) the evaluation of learning, when compared after the training, was significantly higher than before the training at the .01 statistical level. 3) The

behavioral assessment found that students successfully applied the knowledge, understanding, and skills gained from the manual-based development, demonstrating a service-oriented attitude and performing well in their internships, and 4) The evaluation findings indicated that the implemented strategy has had a profound positive impact on the college, administrators, teachers, and students, notably enhancing students' service-oriented leadership.

Keywords: Needs Assessment; Servant Leadership; Guidelines for Developing Leadership; Action Research

บทนำ

สำนักติดตามและประเมินผลการอาชีวศึกษา โดยกลุ่มติดตามและรายงานผล ได้ดำเนินงานโครงการติดตามและประเมินผลการขับเคลื่อนการจัดการอาชีวศึกษา โดยลงพื้นที่ติดตามผลการดำเนินงานตามสภาพจริงของสถานศึกษาของรัฐ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 พบว่า สภาพปัญหาข้อจำกัดของสถานศึกษา และข้อเสนอแนะจากสถานศึกษาในการขับเคลื่อนการจัดการอาชีวศึกษา โดยด้านงบประมาณที่ได้รับจัดสรรไม่เพียงพอต่อการดำเนินงานตามภารกิจของสถานศึกษาทั้งในการจัดการเรียนการสอนและการดำเนินงานกิจกรรมภายใต้โครงการต่าง ๆ ที่ได้รับมอบหมายจากส่วนกลางเพื่อพัฒนาผู้เรียนอาชีวศึกษาในการเป็นผู้ประกอบการและการบริหารจัดการศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา การเข้ารับการประเมินศูนย์พัฒนาศักยภาพผู้เรียนอาชีวศึกษาในการเป็นผู้ประกอบการระดับภาค และระดับชาติ ข้อเสนอแนะควรให้การสนับสนุนในการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการ โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาผู้ประกอบการมากกว่าการประเมิน ควรจัดอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาอาชีวศึกษาในการเป็นผู้ประกอบการให้กับครูและบุคลากรที่สนใจเพื่อเป็นต้นแบบต่อยอดความคิดนำกลับมาขยายผลต่อไป นอกจากนี้ทุนสนับสนุนในการส่งเสริมธุรกิจก่อนข้างดำเนินการประกอบธุรกิจเติบโตได้เข้า (Monitoring and Reporting Group, Vocational Education Monitoring and Evaluation Office, 2022)

จากสภาพปัญหาและข้อเสนอแนะข้างต้นสะท้อนให้สถานศึกษาอาชีวศึกษา จำเป็นต้องพัฒนาครู บุคลากร นักเรียน นักศึกษา ให้มีความรู้ความสามารถ มีคุณลักษณะภาวะผู้นำที่สามารถปฏิบัติงานในสถานประกอบการหรือเป็นผู้นำในการเป็นผู้ประกอบการ ตามพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 มาตรา 6 การจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพต้องเป็นการจัดการศึกษาในด้านวิชาชีพที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและแผนการศึกษาแห่งชาติ เพื่อผลิตและพัฒนา กำลังคนในด้านวิชาชีพระดับฝีมือ ระดับเทคนิคและระดับเทคโนโลยี รวมทั้งเป็นการยกระดับการศึกษา วิชาชีพให้สูงขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน โดยนำความรู้ในทางทฤษฎีอันเป็นสากล และภูมิปัญญาไทยมาพัฒนาผู้รับการศึกษาให้มีความรู้ความสามารถในทางปฏิบัติ และมีสมรรถนะจนสามารถนำไปประกอบอาชีพในลักษณะผู้ปฏิบัติหรือประกอบอาชีพโดยอิสระได้

ตลอดจนกำหนดให้สถานศึกษาในสังกัดอาชีวศึกษาต้องจัดการเรียนในรายวิชาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ลงในโครงสร้างหลักสูตรอาชีวศึกษา 2563 เพื่อเป็นการกำหนด ให้นักเรียน นักศึกษา ได้เรียนรู้ครบองค์ประกอบ โดยคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษาระดับคุณวุฒิการศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และระดับคุณวุฒิการศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ที่พึงประสงค์ประกอบด้วย 1) ด้านคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ ได้แก่ ความเสียสละ ความซื่อสัตย์สุจริต ความกตัญญูต่อชาติ ความอดทน การละเว้นสิ่งเสพติดและการพนัน การมีจิตสำนึกและเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ และสังคม ภูมิใจและรักษาเอกลักษณ์ของชาติไทย เคารพกฎหมาย เคารพสิทธิของผู้อื่น ประพฤติปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของตนเองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีจิตสาธารณะและจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม 2) ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ได้แก่ ความมีวินัย ความรับผิดชอบ ความรักสามัคคี มีมนุษยสัมพันธ์ ความเชื่อมั่นในตนเอง สนใจใฝ่รู้ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ขยัน ประหยัด อดทน พึ่งตนเอง ต่อต้านความรุนแรงและการทุจริต ปฏิบัติตนและปฏิบัติตามโดยคำนึงถึงหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ความปลอดภัย อาชีวอนามัย การอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม

ภาวะผู้นำใฝ่บริการเป็นภาวะผู้นำที่เหมาะสมกับนักเรียน นักศึกษา ที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ โดยภาวะผู้นำใฝ่บริการเป็นแนวคิดที่ กรีนลีฟ ได้นำเสนอเมื่อปี 1970 มีจุดเน้นที่บทบาทการเป็นผู้ให้บริการแก่ผู้ตามมากขึ้น ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงไปสู่วัฒนธรรมใหม่ เป็นแนวคิดที่มีพื้นฐานของการทำงานเป็นทีม การอยู่ร่วมกันเป็นชุมชน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีพฤติกรรมที่ประกอบด้วยคุณธรรม การดูแลเอาใจใส่เพื่อนร่วมงาน และการมุ่งพัฒนาให้เพื่อนร่วมงานเจริญงอกงาม เป็นตัวอย่างที่ดีในการมอบอำนาจ ถือว่าเป็นหลักการสำคัญบนความเป็นจริงที่นำไปสู่การปฏิบัติได้ ดังนั้นแนวคิดภาวะผู้นำใฝ่บริการสามารถช่วยให้สถานศึกษาพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ให้มีคุณลักษณะในการพัฒนาทักษะที่ จำเป็น ส่งเสริมความเป็นผู้นำที่มีใจใฝ่บริการ ช่วยเหลือผู้อื่น มีจิตสาธารณะในยุคการเปลี่ยนแปลง มีความพร้อมในการอยู่ในสังคมยุคใหม่ นำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ทั้งระบบโดยคำนึงถึงปัญหาและความต้องการทางการศึกษาเพื่อก่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลให้มีความประหยัดคุ้มค่า ในวงการศึกษาย่างแท้จริง (Keawsampanjai, 2022) ภาวะผู้นำใฝ่บริการจะเป็นผู้นำรับใช้บุคคลและสังคม ผู้สร้างองค์การที่มีวัฒนธรรมที่เน้นจริยธรรมความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำและผู้ตามเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพแวดล้อมการทำงานและความสัมพันธ์ของผู้นำและผู้ตามซึ่งเปลี่ยนรูปแบบการบริหารงานโดยจากการควบคุมการทำงานเปลี่ยนเป็นการมอบอำนาจให้กับผู้ตาม จากการแข่งขันเปลี่ยนเป็นให้ความร่วมมือ (Intawong, 2021)

วิทยาลัยเทคนิคสองแคว กำหนดวิสัยทัศน์เป็นสถานศึกษาผลิตช่างมืออาชีพ มีคุณภาพตามมาตรฐานสากล และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยมีพันธกิจเพื่อการพัฒนาคุณภาพนักเรียน นักศึกษา โดย ผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาด้านอุตสาหกรรม ให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน ส่งเสริมการวิจัย นวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ สร้างเครือข่ายความร่วมมือ บุคคล ภาครัฐ เอกชน ชุมชน องค์กรต่าง ๆ ในการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ ให้บริการวิชาชีพ ส่งเสริมการเป็นผู้ประกอบการอาชีวศึกษา เป้าประสงค์ เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนโดยความร่วมมือกับภาครัฐและเอกชนเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานระดับประเทศและกรอบคุณวุฒิอาชีพ ผู้สำเร็จอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพได้รับการพัฒนาคุณภาพ สมรรถนะวิชาชีพสามารถเป็นผู้ประกอบการได้ มีงานทำตามตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน ผู้สำเร็จอาชีวศึกษาและบุคลากรได้รับการปลูกจิตสำนึกให้มีคุณธรรม จริยธรรม และความ

ข้อสัต์ยสุจริตในการดำรงชีวิต นักเรียน นักศึกษาได้รับการเตรียมความพร้อมสู่การเป็น SME รุ่นใหม่ (Songkae Technical College, 2023) ในช่วงปีการศึกษา 2563 – 2565 พบว่า มีนักเรียน นักศึกษา บางส่วนยังขาดภาวะผู้นำใ้บริการ ในการแก้ปัญหาในขณะปฏิบัติงานที่เห็นจากการสะท้อนมุมมองจากผู้ประกอบการที่เป็นสถานที่ฝึก และปีการศึกษา 2566 วิทยาลัยเทคนิคสองแควมีนักเรียน นักศึกษา ที่ต้องเข้าฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ จำนวน 85 คน ซึ่งควรได้รับการพัฒนาภาวะผู้นำใ้บริการเพื่อเตรียมความพร้อมในการฝึกปฏิบัติงานในสถานประกอบการ (Thaikasame, 2015)

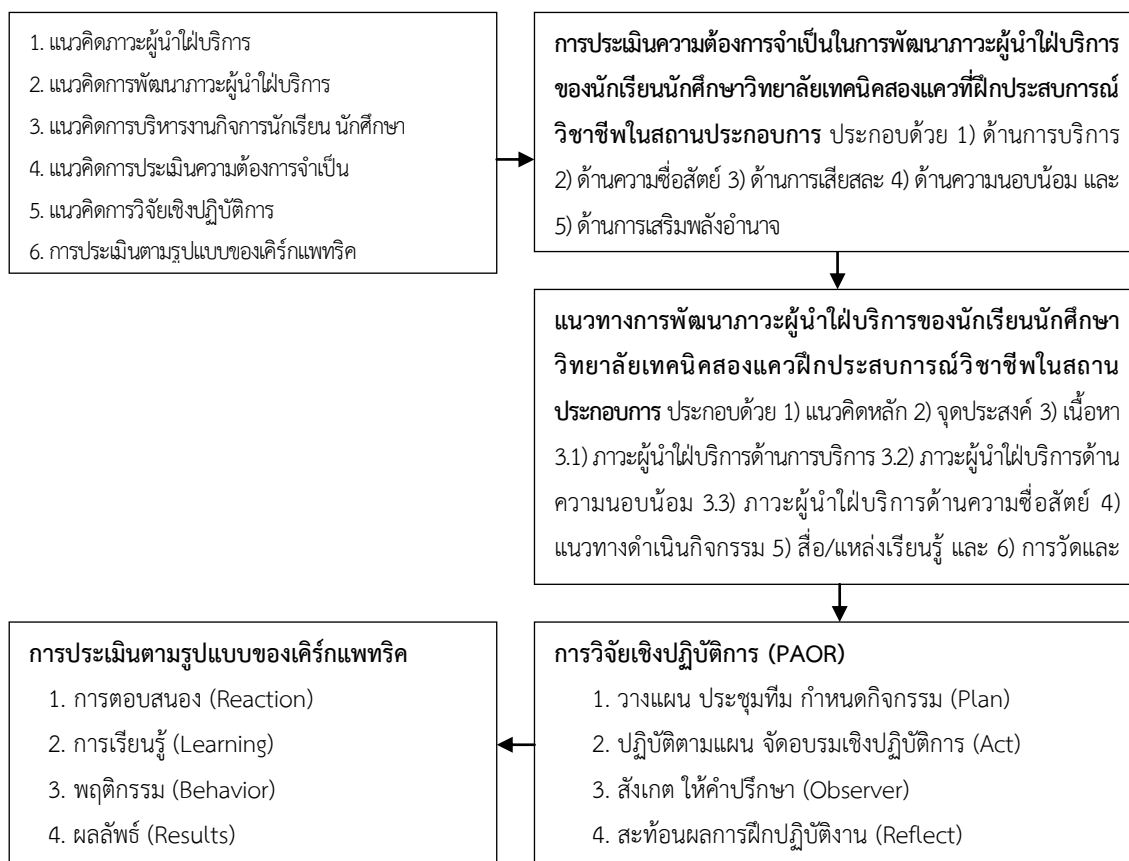
จากที่มา ความสำคัญ สถานการณ์ สภาพปัญหา ความจำเป็น จึงต้องทำการศึกษาความต้องการจำเป็นพร้อม ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำใ้บริการของนักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคสองแควที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ในสถานประกอบการ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียน นักศึกษาในการฝึก ประสบการณ์วิชาชีพและมีคุณลักษณะภาวะผู้นำใ้บริการเพื่อรองรับสถานประกอบการต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำใ้บริการของนักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคสองแควที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ
2. เพื่อสร้างและตรวจสอบแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำใ้บริการของนักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคสองแควที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ
3. เพื่อทดลองใช้และประเมินการใช้แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำใ้บริการของนักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคสองแควที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการมุ่งศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำใ้บริการของนักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคสองแควที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์แนวคิดทฤษฎีจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มากำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ดังแผนภาพ 1

แผนภาพ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

จากกรอบแนวคิดของการวิจัย แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำให้บริการของนักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคสองแควที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ ด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำให้บริการของนักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคสองแควที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ มีรายละเอียด ดังนี้ กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 3 คน ครู จำนวน 6 คน และ ผู้ประกอบการ จำนวน 34 คน นักเรียน นักศึกษา จำนวน 86 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 129 คน โดยเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามเพื่อประเมินความต้องการจำเป็น การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยทำการติดต่อขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ถึงผู้บริหารสถานศึกษา วิทยาลัยเทคนิคสองแคว ส่งแบบสอบถามในรูปแบบ google forms พร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูล ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ Priority Needs Index (PNI) แบบปรับปรุง

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำให้บริการของนักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคสองแควที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ

ผู้วิจัยจะนำผลการวิจัยจากขั้นตอนที่ 1 ประเมินความต้องการจำเป็นมาเป็นข้อมูลในการสร้างและตรวจสอบแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำให้บริการ ดังนี้ ผู้ให้ข้อมูลคือผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน จากการเลือกแบบเจาะจง

(Purposive selection) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย คู่มือการใช้แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำให้บริการของนักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคสองแคว และแบบสอบถามเพื่อตรวจสอบความเหมาะสม การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยทำการติดต่อขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวรถึงผู้ทรงคุณวุฒินัดหมายเพื่อนำคู่มือ และแบบสอบถามความเหมาะสมให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้และประเมินการใช้แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำให้บริการของนักเรียน นักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคสองแควที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ

ดำเนินการทดลองใช้แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำให้บริการ โดยการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (PAOR) การประเมิน โปรแกรมตามรูปแบบของเคิร์กแพทริก มีรายละเอียด ดังนี้ ผู้ให้ข้อมูล คือ นักเรียน นักศึกษาฝึกประสบการณ์ จำนวน 86 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ตามคู่มือการใช้การแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำให้บริการ ส่วนการประเมินโปรแกรมตามรูปแบบของเคิร์กแพทริก 4 ด้าน คือ 1) การประเมินปฏิกิริยา (Reaction Evaluation) ใช้แบบประเมินความพึงพอใจ 2) การประเมินการเรียนรู้ (Learning Evaluation) ใช้แบบทดสอบ 3) การประเมิน พฤติกรรม (Behavior Evaluation) ใช้แบบบันทึกผลการนิเทศ ติดตาม การจัดการเรียนรู้ 4) การประเมินผลลัพธ์ (Result Evaluation) ใช้แบบการทบทวนหลังปฏิบัติงาน การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองใช้แนวทาง โดยการวิจัยเชิงปฏิบัติการ 1) วางแผน ประชุมทีม กำหนดกิจกรรม (Plan) 2) ปฏิบัติตามแผน จัดอบรมเชิงปฏิบัติการ (Act) ใช้เวลา 18 ชั่วโมง ประกอบด้วยหน่วยพัฒนาที่ 1 ภาวะผู้นำให้บริการด้านการบริการ หน่วยพัฒนาที่ 2 ภาวะผู้นำให้บริการด้านความอ่อนน้อม และหน่วยพัฒนาที่ 3 ภาวะผู้นำให้บริการด้านความซื่อสัตย์ 3) สังเกต ให้คำปรึกษา (Observer) 4) สะท้อนผลการฝึกประสบการณ์ (Reflect) การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลการ ใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน t-test และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำให้บริการของนักเรียนนักศึกษา วิทยาลัยเทคนิคสองแควที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ จากการประเมินความต้องการจำเป็นของผู้ให้ ข้อมูลที่เป็น ผู้บริหาร ครู สถานประกอบการ และนักเรียน นักศึกษา จำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ผลวิจัย พบว่า ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำให้บริการของนักเรียนนักศึกษา ใน 5 ด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ลำดับที่ 1 ด้านการบริการ ลำดับที่ 2 ด้านความซื่อสัตย์ ลำดับที่ 3 ด้านความอ่อนน้อม ลำดับที่ 4 ด้าน การเสียสละ และลำดับที่ 5 ด้านการเสริมพลังอำนาจ ตามลำดับ ดังตารางที่ 1

องค์ประกอบภาวะผู้นำให้บริการ	ความคาดหวัง		สภาพปัจจุบัน		PNI	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการบริการ	4.71	0.39	3.66	0.50	0.29	1
2. ด้านความซื่อสัตย์	5.00	0.00	3.93	0.63	0.27	2
3. ด้านการเสียสละ	4.61	0.37	3.90	0.68	0.18	4
4. ด้านความอ่อนน้อม	4.89	0.21	3.98	0.53	0.23	3
5. ด้านการเสริมพลังอำนาจ	4.64	0.41	4.51	0.49	0.03	5
สรุปภาพรวม	4.77	0.17	4.00	0.31	0.19	-

ตารางที่ 1 ผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำให้บริการของนักเรียนนักศึกษา
วิทยาลัยเทคนิคสองแคว (n=129)

จากตาราง 1 พบว่า ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำให้บริการของนักเรียนนักศึกษา ใน 5 ด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ลำดับที่ 1 ด้านการบริการ (PNI = 0.29) ลำดับที่ 2 ด้านความซื่อสัตย์ (PNI = 0.27) ลำดับที่ 3 ด้านความอ่อนน้อม (PNI = 0.23) ลำดับที่ 4 ด้านการเสียสละ (PNI = 0.18) และลำดับที่ 5 ด้านการเสริมพลังอำนาจ (PNI = 0.03) ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อสร้างและตรวจสอบแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำให้บริการของนักเรียนนักศึกษา วิทยาลัยเทคนิคสองแควที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ ผลการวิจัย พบว่า

2.1 ผลการสร้างแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำให้บริการของนักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคสองแคว ประกอบด้วย 1) แนวคิดหลัก 2) จุดประสงค์ 3) เนื้อหา ได้แก่ หน่วยพัฒนาที่ 1 ภาวะผู้นำให้บริการด้านการบริการ หน่วยพัฒนาที่ 2 ภาวะผู้นำให้บริการด้านความอ่อนน้อม และหน่วยพัฒนาที่ 3 ภาวะผู้นำให้บริการด้านความซื่อสัตย์ 4) แนวทางดำเนินกิจกรรม 5) สื่อ/แหล่งเรียนรู้ และ 6) การวัดและประเมินผล

2.2 ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำให้บริการของนักเรียนนักศึกษา วิทยาลัยเทคนิคสองแคว เสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ 7 คน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสม ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อทดลองใช้และประเมินการใช้แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำให้บริการของนักเรียนนักศึกษา วิทยาลัยเทคนิคสองแควที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ ผลการวิจัย พบว่า

3.1 ผลการทดลองใช้โดยการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ดังนี้ 1) วางแผน ประชุมทีม กำหนดกิจกรรม 2) จัดอบรมเชิงปฏิบัติการ 3 หน่วย ใช้เวลา 12 ชั่วโมง และ PLC สะท้อนผลการอบรมเชิงปฏิบัติการ 6 ชั่วโมง 3) สังเกต ให้คำปรึกษา 4) สะท้อนผลการฝึกประสบการณ์

3.2 ผลการประเมินการใช้แนวทาง ดังนี้ 1) การประเมินปฏิกิริยาด้านความพึงพอใจของนักศึกษาที่ฝึกประสบการณ์ 2) การประเมินการเรียนรู้ 3) การประเมินพฤติกรรม และ 4) การประเมินผลลัพธ์ ผลการวิจัยในแต่ละประเด็น ดังนี้

3.2.1 ผลการประเมินปฏิกิริยา (Reaction Evaluation) ด้านความพึงพอใจของผู้เข้าอบรม รายละเอียด ดังตารางที่ 2

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ	อันดับ
1. ด้านความพึงพอใจต่อคู่มือ	4.65	0.46	มากที่สุด	2
2. ด้านความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการ	4.61	0.45	มากที่สุด	3
3. ด้านความพึงพอใจต่อวิทยากร	4.75	0.42	มากที่สุด	1
โดยภาพรวม	4.67	0.44	มากที่สุด	

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมที่มีต่อ
แนวทางภาวะผู้นำให้บริการของนักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคสองแควที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพใน
สถานประกอบการ (n=86)

จากตาราง 2 ผลการประเมินความพึงพอใจของครูผู้เข้ารับการอบรม พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.67, S.D.= 0.44) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านความพึงพอใจต่อวิทยากร ($\bar{X}$ =4.75, S.D.= 0.42) ด้านความพึงพอใจต่อคู่มือ ($\bar{X}$ =4.65, S.D.= 0.46) และ ด้านความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการ ($\bar{X}$ =4.61, S.D.= 0.456) ตามลำดับ

3.2.2 ผลการประเมินการเรียนรู้ (Learning Evaluation) โดยประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน นักศึกษา ฝึกประสบการณ์ ที่เข้ารับการฝึกอบรม ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดสอบความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำ และภาวะผู้นำให้บริการทั้ง 3 ด้าน คือ การบริการ ความซื่อสัตย์ และความนอบน้อม ทั้งก่อนและหลังการทดลองใช้ ตามคู่มือ โดย แบบทดสอบ จำนวน 30 ข้อ และได้ดำเนินการเปรียบเทียบโดยวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย ก่อนและหลังการทดลองใช้ที่มีความสัมพันธ์กัน (t-test for Paired-Sample Test) จากนั้น ผู้วิจัยได้นำไปวิเคราะห์ ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของก่อนและหลังการทดลองใช้ที่ โดย การหาค่าที (t-test for Paired-Sample Test) ปรากฏผล ดังตารางที่ 3

เนื้อหาสาระ	ก่อน		หลัง		t	p
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. การบริการ	5.66	1.66	7.17	1.49	9.421*	.000
2. ความซื่อสัตย์	6.14	1.82	7.46	1.46	7.210*	.000
3. ความนอบน้อม	5.69	1.89	6.69	1.89	4.694*	.000
รวม	19.60	3.27	23.89	2.73	17.055*	.000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 3 ผลวิเคราะห์การเปรียบเทียบภาวะผู้นำให้บริการของนักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคสองแคว
ที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการก่อนและหลังทดลองใช้

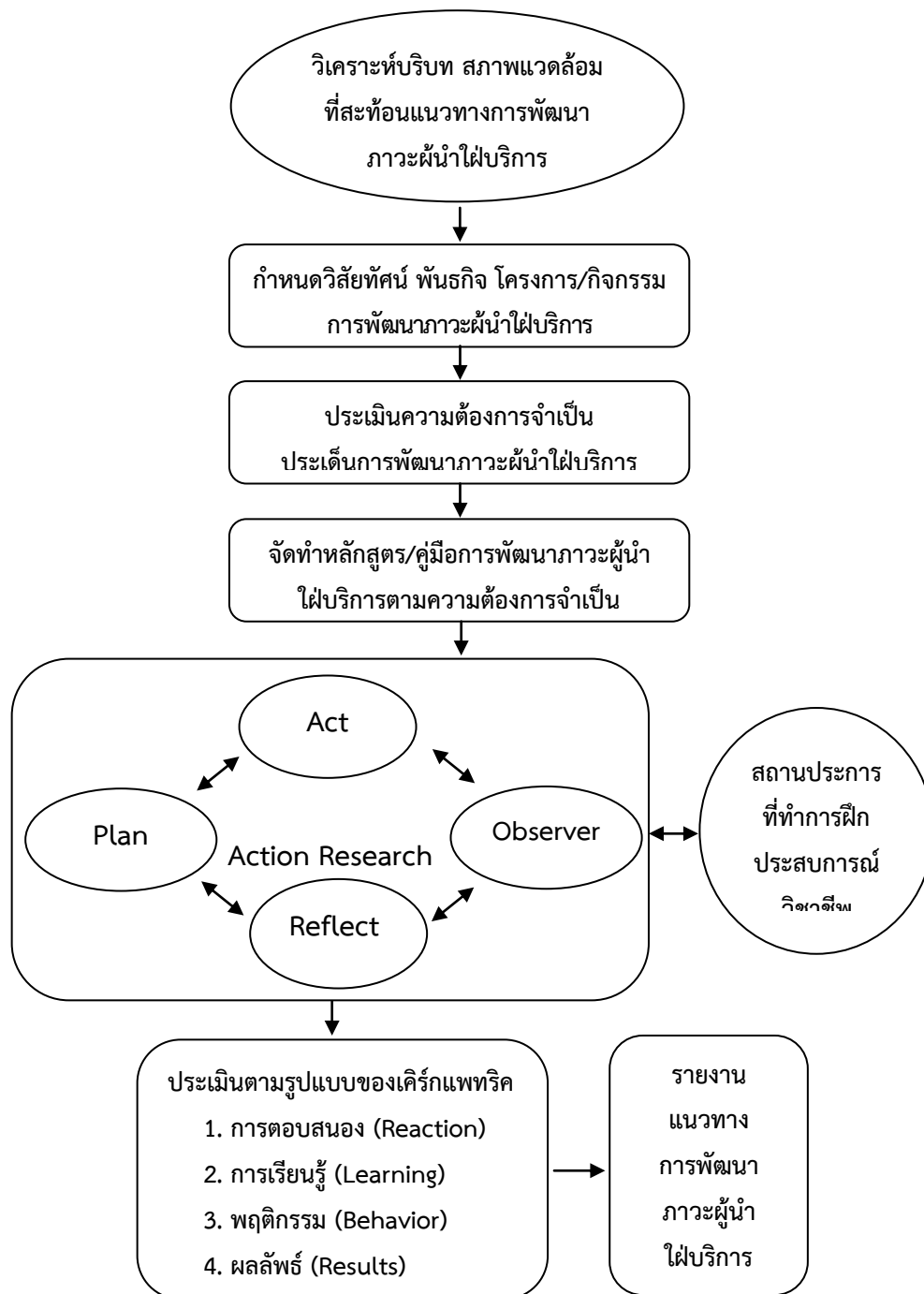
จากผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำให้บริการของนักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคสองแควที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการก่อนและหลังทดลองใช้ พบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน หลังการทดลองใช้ สูงกว่าก่อนการทดลองใช้คู่มืออย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

3.2.3 ผลการประเมินพฤติกรรม (Behavior Evaluation) ผลการประเมินพฤติกรรมของนักศึกษาฝึกประสบการณ์หลังการพัฒนาพบว่า นักศึกษาสามารถนำความรู้ ความเข้าใจ และทักษะการเรียนรู้ ทั้งนี้เนื่องมาจาก ครูมีความรู้ ความเข้าใจ ได้รับการฝึกทักษะการปฏิบัติ และได้สะท้อนสภาพปัญหาจากการจัดเรียนรู้ที่ผ่านมา และนักศึกษาได้รับการอบรมพัฒนาด้านภาวะผู้นำจากคู่มือแนวทางที่สร้างขึ้นอย่างเป็นระบบ โดยเน้นการให้ความรู้ และการฝึกทักษะ ในด้านของการให้บริการ ความซื่อสัตย์ และความอ่อนน้อมจึงทำให้นักศึกษาเกิดการซึมซับพฤติกรรมในให้บริการนำ

3.2.4 ผลการประเมินผลลัพธ์ (Result Evaluation) จากการสะท้อนผลตามแบบการทบทวนหลังปฏิบัติงาน (AAR) หลังการฝึกอบรม พบว่า แนวทางที่พัฒนาเป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษา ครู และนักเรียน โดยมีส่วนในการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาและพัฒนาภาวะผู้นำให้บริการของนักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคสองแควได้เป็นอย่างดี

องค์ความรู้ใหม่

ข้อค้นพบจากการศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำให้บริการของนักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคสองแควที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ สะท้อนองค์ความรู้ใหม่เป็นรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำให้บริการของนักเรียน นักศึกษาที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการและประเมินตามรูปแบบของเคิร์กแพทริก ดังแผนภาพที่ 2

แผนภาพที่ 2 รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำให้บริการของนักเรียน นักศึกษาที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพใน สถานประกอบการด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการและประเมินตามรูปแบบของเคิร์กแพทริก

จากรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำให้บริการของนักเรียน นักศึกษาที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการและประเมินตามรูปแบบของเคิร์กแพทริก ที่นำเสนอตั้งแต่ภาพ 2 ข้างต้น จะเห็นได้ว่าหากนำผลการวิจัยของแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำให้บริการสู่แนวทางการปฏิบัติที่เป็นเลิศ จำเป็นต้อง ทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และคำนึงถึงการวิเคราะห์บริบท สภาพแวดล้อมที่สะท้อนแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำให้บริการ จากนั้นควรกำหนดกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ โครงการ/กิจกรรม การพัฒนาภาวะผู้นำให้บริการ และในแต่ละปี การศึกษาควรทำการประเมินความต้องการจำเป็นประเด็นการพัฒนาภาวะผู้นำให้บริการที่ต้องรับการพัฒนามตามความ จำเป็นของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง จัดทำหลักสูตร/คู่มือการพัฒนาภาวะผู้นำให้บริการตามความต้องการจำเป็น ผ่าน กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ 1) วางแผน ประชุมทีม กำหนดกิจกรรม 2) จัดอบรมเชิงปฏิบัติการ 3) สังเกต ให้ คำปรึกษา 4) สะท้อนผลการฝึกประสบการณ์ และที่สำคัญควรมีการประเมินตามรูปแบบของเคิร์กแพทริก ใน 4 ประเด็น คือ การตอบสนอง (Reaction) การเรียนรู้ (Learning) พฤติกรรม (Behavior) และ ผลลัพธ์ (Results) พร้อม รายงานแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำให้บริการ เพื่อการปรับปรุงและพัฒนาต่อยอดสู่การพัฒนาสมรรถนะของ ผู้เรียนอย่างแท้จริง

อภิปรายผลการวิจัย

1. การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำให้บริการของนักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิค สองแควที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ พบว่า ผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้ประกอบการ นักเรียน นักศึกษา มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำให้บริการ เมื่อเรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) การบริการ 2) ความซื่อสัตย์ 3) ความนอบน้อม 4) การเสียสละ และ 5) การเสริมพลังอำนาจ โดยเฉพาะด้านที่มีความจำเป็นในการพัฒนาสูงสุด คือ การบริการ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า การบริการเป็นคุณลักษณะที่แสดงออกในการให้ความสะดวก การช่วยเหลือดูแลเอาใจใส่ ที่สามารถตอบสนองความต้องการ ความพึงพอใจของเพื่อนร่วมงานและลูกค้า ด้วยความรวดเร็ว ทันเวลา และต่อเนื่อง สม่าเสมอ มีความรับผิดชอบตอบสนองต่อผู้รับบริการ ความน่าเชื่อถือไว้วางใจ การให้ความสะดวกในการเข้าถึงการ บริการ การบริการที่เป็นรูปธรรมสัมผัสได้ ตลอดจนการมีความเข้าใจและเอาใจใส่ผู้รับบริการ กอปรกับสภาพการณ์การ เปลี่ยนแปลงของโลกส่งผลกระทบทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ ดังนั้นทุก ๆ องค์กรจึงต้องมี การปรับตัวอย่างรวดเร็ว เพราะ เกิดการแข่งขันกันในทุก ๆ ที่ องค์กรทางด้านธุรกิจก็เช่นเดียวกัน หากต้องการให้องค์การอยู่รอดปลอดภัยก็ต้อง พยายามอย่างดีที่สุดเพื่อที่จะให้องค์การสามารถดำรงสถานะอยู่ได้เพราะโลกปัจจุบันนี้เต็มไปด้วยการแข่งขัน ซึ่งในการ ทำ กิจกรรมต่าง ๆ นั้น มักจะต้องมีคู่แข่งในประเภทเดียวกันเสมอ การบริการที่ดีกว่า บริการทุกระดับประทับใจ ผู้รับบริการหรือลูกค้าล้วนแต่ต้องการการบริการ ที่สะดวก รวดเร็ว คุณภาพสูง ต้องการได้เห็นใบหน้าที่ยิ้มแย้มแจ่มใส จากผู้ให้บริการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sudjaiand and Kaewnin (2022) ทำการศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ ระหว่างกลยุทธ์การบริการและความได้เปรียบทางการแข่งขันของผู้ประกอบการในจังหวัดนครปฐม พบว่า การบริการ แบบมืออาชีพ หลากหลาย ต่อเนื่อง ตรงกับความต้องการมีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับความได้เปรียบ ทางการแข่งขันโดยรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Hongsirikam, Wongvanichtawee and Santisarn (2019) ยังได้ทำการศึกษาเรื่องลักษณะภาวะผู้นำของผู้ประกอบการสตาร์ทอัพที่

ประสบความสำเร็จในประเทศไทย พบว่า ปัจจัยหลักที่เป็นลักษณะผู้นำที่สำคัญประกอบไปด้วย 5 ตัวแปร คือ ลักษณะของคนที่มีลักษณะมูมานะ ลักษณะชอบการเรียนรู้ ลักษณะการเปิดรับสิ่งใหม่ ๆ ลักษณะของผู้ที่มีวิสัยทัศน์ และลักษณะการเป็นคนที่กล้าตัดสินใจ

2. การสร้างและตรวจสอบความเหมาะสมของแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำใ้บริการของนักเรียนนักศึกษา วิทยาลัยเทคนิคสองแควที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ พบว่า 1) แนวคิดหลัก 2) จุดประสงค์ 3) เนื้อหา ได้แก่ หน่วยพัฒนาที่ 1 ภาวะผู้นำใ้บริการด้านการบริการ หน่วยพัฒนาที่ 2 ภาวะผู้นำใ้บริการด้านความ นอบน้อม และหน่วยพัฒนาที่ 3 ภาวะผู้นำใ้บริการด้านความซื่อสัตย์ 4) แนวทางดำเนินกิจกรรม 5) สื่อ/แหล่งเรียนรู้ 6) การวัดและประเมินผล ผลการตรวจสอบแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำใ้บริการของนักเรียนนักศึกษา วิทยาลัยเทคนิคสองแควมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะว่า แนวทางที่มีองค์ประกอบด้วย แนวคิดหลัก จุดประสงค์ เนื้อหาภาวะผู้นำใ้บริการด้านการบริการ ความนอบน้อม ด้านความซื่อสัตย์ แนวทางดำเนิน กิจกรรม สื่อ/แหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล มีความตรงกับความต้องการของนักเรียน นักศึกษา และ ผู้ประกอบการที่เป็นเจ้าของแหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และสามารถนำไปปฏิบัติจริง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย Amornwuttikom (2019) ได้ทำการศึกษาเรื่องโปรแกรมการพัฒนาภาวะผู้นำใ้บริการของนักศึกษาฝึกงานในบริษัท จำหน่ายเฟอร์นิเจอร์ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย 1) ชื่อโปรแกรม 2) คำชี้แจงในการใช้โปรแกรม 3) ความเป็นมาและความสำคัญของโปรแกรม 4) หลักการของโปรแกรม 5) จุดมุ่งหมายของโปรแกรม 6) เนื้อหาสาระ 7) กระบวนการพัฒนา และ 8) การวัดและประเมินผล โดยภาพรวมโปรแกรมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด

3. การทดลองใช้และประเมินการใช้แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำใ้บริการของนักเรียนนักศึกษา วิทยาลัยเทคนิคสองแควที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ พบว่า การทดลองใช้โดยการวิจัยเชิง ปฏิบัติการ ดังนี้ 1) วางแผน ประชุมทีม กำหนดกิจกรรม 2) จัดอบรมเชิงปฏิบัติการ 3 โมดูล ใช้เวลา 12 ชั่วโมง และ PLC สะท้อนผลการอบรมเชิงปฏิบัติการ 6 ชั่วโมง 3) สังเกต ให้คำปรึกษา และ 4) สะท้อนผลการฝึกประสบการณ์ของ นักศึกษา โดยขออภิปรายในแต่ละประเด็น ตามผลประเมินการใช้แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำใ้บริการของนักเรียน นักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคสองแคว ดังนี้

3.1 การประเมินปฏิกิริยาด้านความพึงพอใจของผู้เข้าอบรม โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือด้านความพึงพอใจต่อวิทยากร ด้านความพึงพอใจต่อคู่มือ และ ด้านความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการ ตามลำดับ ทั้งนี้นักเรียน นักศึกษาให้ความสนใจเป็นพิเศษที่ต้องการพัฒนา ตนเองให้มีคุณลักษณะภาวะผู้นำใ้บริหารอันจะเป็นไปตามความต้องการของผู้ประกอบการ

3.2 การประเมินการเรียนรู้ จากผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำใ้บริการของนักเรียนนักศึกษา วิทยาลัยเทคนิคสองแควที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการก่อนและหลังทดลองใช้ พบว่า โดยรวมหลังและ รายด้านการทดลองใช้สูงกว่าก่อนการทดลองใช้อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ทั้งนี้เนื่องมาจาก นักศึกษาได้รับการ อบรมพัฒนาด้านภาวะผู้นำจากคู่มือแนวทางที่สร้างขึ้นอย่างเป็นระบบ โดยเน้นการให้ความรู้ ความเข้าใจ และการฝึก ทักษะ ในด้านของการให้บริการ ความซื่อสัตย์ และความนอบน้อมจึงทำให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้และมีผลการ ทดสอบหลังการอบรมสูงกว่าก่อนอบรม

3.3 การประเมินพฤติกรรม พบว่านักศึกษาสามารถนำความรู้ ความเข้าใจ และทักษะการเรียนรู้ ทั้งนี้เนื่องจาก ครุมีความรู้ ความเข้าใจ ได้รับการฝึกทักษะการปฏิบัติ และได้สะท้อนสภาพปัญหาจากการจัดเรียนรู้ที่ผ่านมา และนักศึกษาได้รับการอบรมพัฒนาด้านภาวะผู้นำจากคู่มือแนวทางที่สร้างขึ้นอย่างเป็นระบบ โดยเน้นการให้ความรู้และการฝึกทักษะ ในด้านของการให้บริการ ความซื่อสัตย์ และความนอบน้อมจึงทำให้นักศึกษาเกิดการซึมซับพฤติกรรมในใ้บริการนำ

3.4 การประเมินผลลัพธ์ พบว่า แนวทางที่พัฒนาเป็นประโยชน์ต่อวิทยาลัย ผู้บริหาร ครู และนักเรียน นักศึกษา โดยมีส่วนในการพัฒนาภาวะผู้นำใ้บริการของนักเรียนนักศึกษาได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้เนื่องจากแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำใ้บริการของนักเรียน นักศึกษา ที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ เป็นไปตามความต้องการของผู้ประกอบการ ดังที่ Intawong (2021) กล่าวว่า ภาวะผู้นำใ้บริการเป็นคุณลักษณะของผู้นำที่เข้าใจและการปฏิบัติโดยยึดความต้องการของผู้อื่นเป็นหลักเหนือประโยชน์ของตนเอง เพิ่มคุณค่า และพัฒนาผู้อื่น สร้างความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม ปฏิบัติอย่างตรงไปตรงมาเพื่อความต้องการของผู้อื่นและเพื่อการกระจายอำนาจ การให้ความช่วยเหลือ การอำนวยความสะดวก การมีจิตสาธารณะและการมีคุณธรรมจริยธรรมในการปฏิบัติงาน ดังนั้นองค์การที่มีการนำองค์ความรู้นี้ไปใช้จะเป็นการมุ่งผลประโยชน์ต่อส่วนรวมและส่งผลให้บุคลากรในองค์การมีความเป็นส่วนหนึ่ง ผูกพันและรักองค์การร่วมกันพัฒนาองค์การสู่ความสำเร็จ

สรุป

การศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำใ้บริการของนักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคสองแควที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ พบว่า ผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้ประกอบการ นักเรียน นักศึกษา มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำใ้บริการ สูงสุด คือ การบริการ ความซื่อสัตย์ ความนอบน้อม การเสียสละ และการเสริมพลังอำนาจ ทั้งนี้เพราะการบริการเป็นคุณลักษณะที่แสดงออกในการให้ความสะดวก การช่วยเหลือดูแลเอาใจใส่ที่สามารถตอบสนองความต้องการ ความพึงพอใจของเพื่อนร่วมงานและลูกค้า ด้วยความรวดเร็ว ทันเวลา และต่อเนื่องสม่ำเสมอ มีความรับผิดชอบตอบสนองต่อผู้รับบริการ ความน่าเชื่อถือไว้วางใจ การให้ความสะดวกในการเข้าถึงการบริการ การบริการที่เป็นรูปธรรมสัมผัสได้ ตลอดจนการมีความเข้าใจและเอาใจใส่ผู้รับบริการ ส่งผลถึงการนำภาวะผู้นำใ้บริการ ด้านการบริการ ความซื่อสัตย์ ความนอบน้อม ไปสร้างคู่มือ เพื่อใช้ในการพัฒนาภาวะผู้นำใ้บริการของนักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคสองแควที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ พบว่าคู่มือมีความองค์ประกอบและมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อนำคู่มือไปทดลองใช้ในการอบรมพัฒนา พบว่านักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคสองแคว มีความพึงพอใจต่อในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อศึกษาด้านความรู้ความเข้าใจนักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคสองแควที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการก่อนและหลังทดลองใช้ พบว่า นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจโดยรวมหลังการทดลองใช้สูงกว่าก่อนการทดลองใช้อย่างมีนัยสำคัญ เมื่อศึกษาด้านพฤติกรรม พบว่านักศึกษาสามารถนำความรู้ ความเข้าใจ และทักษะการเรียนรู้ ทั้งนี้เนื่องจาก ครุมีความรู้ ความเข้าใจ ได้รับการฝึกทักษะการปฏิบัติ และได้สะท้อนสภาพปัญหาจากการจัดเรียนรู้ที่ผ่านมา และนักศึกษาได้รับการอบรมพัฒนาด้านภาวะผู้นำจากคู่มือแนวทางที่สร้างขึ้นอย่างเป็นระบบ โดยเน้นการให้ความรู้และ

การฝึกทักษะ ในด้านการให้บริการ ความซื่อสัตย์ และความนอบน้อมจึงทำให้นักศึกษาเกิดการซึมซับพฤติกรรมใน ใฝ่บริการนำ และเมื่อศึกษาผลลัพธ์ พบว่า แนวทางที่พัฒนาเป็นประโยชน์ต่อวิทยาลัย ผู้บริหาร ครู และนักเรียน นักศึกษา โดยมีส่วนในการพัฒนาภาวะผู้นำใฝ่บริการของนักเรียนนักศึกษาได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้เนื่องมาจากแนวทางการ พัฒนาภาวะผู้นำใฝ่บริการของนักเรียน นักศึกษาที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ สามารถนำไปใช้ ประโยชน์ได้ เป็นไปตามความต้องการ ของผู้ประกอบการ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำใฝ่บริการ ของนักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคสองแควที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ พบว่า ผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้ประกอบการ นักเรียน นักศึกษา มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำใฝ่บริการ ด้านการบริการ ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความนอบน้อม ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำไปใช้ดำเนินการ กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ที่ ส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ พัฒนาสู่ความเป็นอัตลักษณ์ ทั้งนี้ควรส่งเสริมสนับสนุนให้มีโครงการ/กิจกรรม พัฒนา ครูผู้สอน นักเรียน นักศึกษา ร่วมกับเครือข่ายผู้ประกอบการ ตลอดจนจัดทำหลักสูตรร่วมกับผู้ประกอบการ พัฒนา คู่มือการพัฒนาภาวะผู้นำของนักเรียน นักศึกษาอย่างต่อเนื่อง

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า การสร้างและตรวจสอบแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำใฝ่บริการของ นักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคสองแควที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ พบว่า ในการตรวจสอบ ความเหมาะสมของคู่มือการพัฒนาภาวะผู้นำใฝ่บริการของนักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคสองแควที่ฝึก ประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ สามารถทำได้หลายวิธีเพื่อให้คู่มือที่ได้เหมาะสมกับความต้องการและบริบท ของวิทยาลัย ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำไปใช้ดำเนินการ ในการตรวจสอบความเหมาะสมด้วยวิธีการสนทนา กลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยการมีส่วนร่วม ของผู้ประกอบการ ผู้บริหารวิทยาลัย ครูผู้สอน นิสิต รวมถึงผู้ที่ มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการรับบริการ

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า การทดลองใช้และประเมินการใช้แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำใฝ่บริการ ของนักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคสองแควที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ พบว่า ในการศึกษา พฤติกรรมภาวะผู้นำใฝ่บริการ ด้านการบริการด้านความซื่อสัตย์ ด้านความนอบน้อม เพื่อให้แน่ใจว่านักเรียนนักศึกษา มีพฤติกรรมที่คงทน ผู้ศึกษาสามารถใช้แบบประเมินเพื่อประเมินซ้ำอีกครั้ง เมื่อเวลาผ่านไป 3-6 เดือน ดังนั้นหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องควรนำไปใช้ดำเนินการ ในการวัดและประเมินผล นักเรียนนักศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการเรียนรู้ที่คงทน และความยั่งยืน อาจจะต้องมีการติดตามผลการประเมินนั้น โดยการใช้แบบประเมินซ้ำอีกครั้ง

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยในครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1 ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะภาวะผู้นำให้บริการของนักเรียน นักศึกษาในประเด็นที่มีความต้องการจำเป็น ได้แก่ด้านการบริการ ด้านความซื่อสัตย์ ความนอบน้อม พัฒนาสู่ความเป็นอัตลักษณ์ของวิทยาลัยเทคนิคสองแคว

2.2 ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการในการพัฒนาหลักสูตรเพื่อการพัฒนา นักเรียน นักศึกษา สู่การเตรียมความพร้อมในการเป็นผู้ประกอบการในยุค disruptive technologyภาวะผู้นำให้บริการของนักเรียน นักศึกษา ในลักษณะการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) เพื่อพัฒนาสู่แนวทางการปฏิบัติที่เป็นเลิศ

References

- Amornwuttikorn, K. (2019). *A Servant Leadership Development Program for Student Trainees in the Furniture Companies in the Northeastern Region*. (Doctor Dissertation). Sakon Nakhon Rajabhat University. Sakon Nakhon.
- Hongsirikam, K., Wongvanichtawee, C., & Santisarn, B. (2019). Characteristics of Successful Startup Leadership in Thailand. *Journal of politics, administration and law*, 12(1), 261-278.
- Intawong, K. (2021). Servant leadership: Meaning, Relationship and Application in the Organization. *Journal of Humanities and Social Sciences Mahamakut Buddhist University Isan Campus*, 2(1), 31-38.
- Keawsampanjai, P. (2022). Servant leadership: Essential Skills for Student in New Normal. *Journal of Association of Professional Development of Educational Administration of Thailand*, 4(4), 65-75.
- Monitoring and Reporting Group, Vocational Education Monitoring and Evaluation Office. (2022). Problem conditions and limitations of educational institutions and suggestions from educational institutions in driving the organization Vocational Education, Fiscal Year 2022. Bangkok: Office of the Vocational Education Commission.
- Songkae Technical College. (2023). *Government operational plan for fiscal year 2024*. Phitsanulok: Songkae Technical College.
- Sudjaiand, P. & Kaewnin, T. (2022). Relationships Between Service Strategy and Competitive Advantage in Nakhon Pathom Province. *Journal of Educational Management and Research Innovation*, 5(1), 73-84.
- Thaikasame, S. (2015). Developing the Measurement Model of Entrepreneur's Servant Leadership Style in Small and Medium Business in Chachoengsao Province. *Journal of the Association of Researchers*, 20(2), 59-69.

**แนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษา
ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่**
**GUIDELINES FOR ENHANCING THE PROFESSIONAL COMPETENCY OF TEACHERS
IN TEACHING PROFESSIONAL TRAINING GRADUATE STUDENTS TEACHER
DIPLOMA PROGRAM, FACULTY OF EDUCATION,
CHIANG MAI RAJABHAT UNIVERSITY**

¹ทัศนีย์ อารมย์เกลี้ยง, ²สิรินธรนิชา ปัญจจริยะกุล,

³ธันช มหาสินทรัพย์ และ ⁴ชวลิต ขอดศิริ

¹Tasane Aromkliang, ²Sirinnicha Punchaariyakun,

³Tanat Mahasinsap and ⁴Chawalit Kodsiri

¹คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

¹Faculty of Education, Chiang Mai Rajabhat University, Thailand

¹Corresponding Author, Email: Tasasaneemail777@gmail.com

Received:2024-03-26

Revised:2024-08-20

Accepted:2024-08-20

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูพี่เลี้ยง คณะกรรมการสถานศึกษา อาจารย์นิเทศก์ และ (2) หาแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเชิงปริมาณ คือ ผู้บริหาร ครูพี่เลี้ยง คณะกรรมการสถานศึกษา และอาจารย์นิเทศก์ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ประจำปีการศึกษา 2565 ด้วยวิธีการใช้สูตรคำนวณ โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ความคลาดเคลื่อน .05 จำนวนทั้งสิ้น 231 คน และผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยเชิงคุณภาพ จำนวนทั้งสิ้น 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามและคำถามการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2567)

(S.D.) และการวิเคราะห์เนื้อหาตามกรอบการสนทนากลุ่ม เพื่อหาแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

ผลการวิจัยพบว่า 1. สมรรถนะของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ตามความคิดเห็นของอาจารย์นิเทศก์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.52, S.D. = 0.14) ความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยง ผู้บริหาร และคณะกรรมการสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.47, S.D. = 0.02), ($\bar{X}$ = 4.37, S.D. = 0.06) และ ($\bar{X}$ = 4.29, S.D. = 0.05) ตามลำดับ และ 2. แนวทางในการเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ทั้ง 3 ด้าน โดยให้ความสำคัญในการพัฒนาด้านการจัดการเรียนรู้ให้มากขึ้น รองลงมาคือ ด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองชุมชน และด้านการปฏิบัติหน้าที่ครูและจรรยาบรรณของวิชาชีพ ตามลำดับ การส่งเสริมพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาโดยจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน มีโครงการสนับสนุนด้านวิชาการและด้านทักษะวิชาชีพ

คำสำคัญ: การเสริมสร้างสมรรถนะ; นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู; หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู

Abstract

This research aims to; 1) investigate the teaching competencies of student teachers enrolled in the Graduate Diploma in Teaching program at the Faculty of Education, Chiang Mai Rajabhat University. The study will gather perspectives from multiple stakeholders, including school administrators, mentor teachers, school board members, and university supervisors and 2) figure out strategies to improve the professional competence of student teachers at Chiang Mai Rajabhat University's Faculty of Education's Diploma in Teaching Program. The research sample for this quantitative study consists of administrators, mentor teachers, school board members, and supervising professors of student teachers enrolled in the Graduate Diploma in Education program at the Faculty of Education, Chiang Mai Rajabhat University, for the academic year 2022. A sample of 231 participants was determined using a formula to achieve a margin of error of .05. Additionally, 10 key informants were involved in the qualitative research. Data collection instruments included a questionnaire and focus group discussion. Quantitative data were analyzed using

percentages, mean ($\bar{X}$), and standard deviation (S.D.). Qualitative data were analyzed using content analysis based on the focus group discussion framework. The aim of this study was to identify strategies for enhancing the competencies of graduate students in the Teacher Professional Diploma program at Chiang Mai Rajabhat University.

The research findings revealed that, 1) the overall performance of pre-service teachers in the Graduate Diploma in Education program at the Faculty of Education, Chiang Mai Rajabhat University, as perceived by supervising teachers, was at a very high level ($\bar{X}$ = 4.52, SD = 0.14). The perceptions of mentor teachers, administrators, and school management committees were also at a high level ($\bar{X}$ = 4.47, SD = 0.02; $\bar{X}$ = 4.37, SD = 0.06; $\bar{X}$ = 4.29, SD = 0.05), respectively, and 2) the guidelines for enhancing the professional competencies of pre-service teachers in the Graduate Diploma in Education program at the Faculty of Education, Chiang Mai Rajabhat University, prioritize the development of instructional management skills. 2) Guidelines for improving the three areas of professional competency for student teachers in the Chiang Mai Rajabhat University Faculty of Education's Diploma in Teaching Program by placing greater emphasis on the development of learning management, the community and parent relationships, the fulfilment of teacher responsibilities, and professional ethics, in that order; by encouraging the growth of student competence through the planning of cooperative learning exchanges and the creation of projects that enhance academic and professional skills.

Keywords: Performance Enhancing; Student Teacher Professional Experience; Teacher Certificate Course

บทนำ

ครูมีบทบาทสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ในการพัฒนาเยาวชนของชาติให้เป็นคนดี มีความรู้ ความสามารถ และพัฒนาตนเองให้ทันต่อเหตุการณ์ในการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคปัจจุบันและอนาคต เพื่อเป็นกลไกที่สำคัญ ที่จะขับเคลื่อนในการพัฒนาประเทศให้เจริญรุ่งเรืองต่อไป ดังนั้น ครูจึงมีบทบาทที่สำคัญยิ่ง ในอันที่จะปลูกฝัง ความรู้ ความคิดและจิตใจของเยาวชน เพื่อให้เติบโตเป็นพลเมืองที่ดี มีคุณภาพ ปัจจุบันบุคคลที่จะประกอบ อาชีพครูต้องมีใบประกอบวิชาชีพครูตามที่คุรุสภากำหนด ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นไปตามประกาศคุรุสภา เรื่อง การ รับรองปริญญาและประกาศนียบัตรทางการศึกษา ตามมาตรฐานวิชาชีพนั้น เพื่อการประกอบวิชาชีพ พ.ศ.

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2567)

2567 (The Secretariat of the Cabinet, 2024) ส่งผลให้ผู้ที่ต้องการเป็นครูจำเป็นต้องมีใบประกอบวิชาชีพครู เพราะฉะนั้น จากผลกระทบต่อสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของประเทศ ตามแผนกลยุทธ์รายหมุดหมายที่ขับเคลื่อนให้โครงสร้างทางเศรษฐกิจ ปรับเปลี่ยนตามที่กำหนดที่เกี่ยวข้องกับด้านการศึกษาไว้ในหมุดหมายที่ 12 ไทยมีกำลังคน สมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต โดยกล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรเป็นสังคมสูงวัย วงจรชีวิตของความรู้สั้นลง โดยเฉพาะด้านดิจิทัลและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว แนวโน้มความต้องการเรียนรู้ตามสนใจรายบุคคล รวมถึงภาคเอกชนเริ่มให้ความสำคัญกับการสรรหาและการจ้างงานตามสมรรถนะในการทำงานมากกว่าคำนึงถึงคุณวุฒิทางการศึกษา จึงต้องเร่งให้มีการพัฒนาหลักสูตรลักษณะเชิงรุกที่มีศักยภาพในการผลิตบุคลากรที่เป็นผู้นำทางด้านวิชาชีพครู ที่จะก้าวไปสู่สังคมในฐานะผู้ถ่ายทอด สรรพวิชา ทั้งด้านวิชาการ วิชาชีพ และคุณธรรม จริยธรรม

ทั้งนี้ หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู มุ่งผลิตและพัฒนาครู หรือบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นผู้มีความรู้ ทักษะ ความสามารถ และคุณลักษณะของครูดี ครูเก่ง ให้มีความพร้อมในการประกอบวิชาชีพครู ตามกรอบมาตรฐานวิชาชีพที่คุรุสภากำหนด โดยมีสมรรถนะที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ยุทธศาสตร์ภูมิภาค/จังหวัด และยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ และความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถตอบสนองนโยบายและยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – พ.ศ. 2580) National strategic plan (2023) ซึ่งประเทศไทยกำหนดทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 ให้ประเทศสามารถก้าวข้ามความท้าทายต่าง ๆ

เพื่อให้ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ตามเจตนารมณ์ของยุทธศาสตร์ชาติ การพัฒนาทุนมนุษย์ ทุกช่วงทุกวัยที่ผ่านมาได้มีความพยายามปรับปรุงคุณภาพการศึกษาทุกระดับ อีกทั้งการยกระดับมาตรฐานการศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยีและการพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอน รวมถึงการพัฒนาพื้นที่นวัตกรรมที่เป็นแบบอย่างด้านการศึกษา ทำให้สถานศึกษามีความเป็นอิสระควบคู่กับความมีความรับผิดชอบต่อสังคมมากยิ่งขึ้น รวมถึงการส่งเสริมภาคีเครือข่ายการพัฒนาเข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษาและการเรียนรู้ให้มากขึ้น ตามหมุดหมายที่ 12 ไทยมีกำลังคนสมรรถนะ มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต มุ่งตอบสนองเป้าหมายหลักของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 ดังนั้น หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู จึงต้องมีการเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีทักษะในการปฏิบัติ และคุณลักษณะที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องมีการยกระดับคุณภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐานสากล เพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้มีการเรียนรู้ในรูปแบบที่หลากหลายเพิ่มมากขึ้น และมีแนวทางการพัฒนาที่เน้นครูผู้สอนให้มีคุณวุฒิตรงตามวิชาที่สอน รวมทั้งมีระบบกระบวนการผลิตและพัฒนาครูที่มีคุณภาพ มีจิตวิญญาณความเป็นครู ตลอดจนสามารถนำความรู้ในวิชาชีพครูไปประยุกต์ใช้ เพื่อสร้างสรรค์ผลงาน

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2567)

และแก้ปัญหาการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมอย่างเท่าทันการเปลี่ยนแปลง จะเห็นได้ว่าหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู เป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นในการพัฒนาครูในสถานศึกษาที่ไม่มีใบประกอบวิชาชีพครู และครูที่สอนในสาขาวิชาเฉพาะแต่มีความมุ่งมั่น และใจรักในการพัฒนาตนเอง เพื่อประกอบวิชาชีพครู ดังนั้น หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ จึงมุ่งเตรียมความพร้อมและพัฒนาผู้เรียนให้เป็นครูที่มีสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพครู เพื่อให้ครูเหล่านั้นได้รับการส่งเสริม เพื่อพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพให้มาตรฐาน ตามกรอบมาตรฐานวิชาชีพครูตามที่คุรุสภากำหนดไว้

ทั้งนี้ หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2562) มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ซึ่งได้จัดการเรียนการสอนมาอย่างต่อเนื่อง และมีการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้ศาสตร์ต่าง ๆ ของวิชาชีพครู ในการฝึกปฏิบัติออกแบบการจัดการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนทุกระดับได้อย่างถูกต้อง เหมาะสมกับบริบทตามศาสตร์วิชาชีพครู รวมถึงการประยุกต์ TPACK Model มาใช้ในการวิเคราะห์ ออกแบบการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม โดยให้มีมาตรฐานความรู้ และมาตรฐานประสบการณ์วิชาชีพเป็นไปตามประกาศคุรุสภา เรื่อง การรับรองปริญญา และประกาศนียบัตรทางการศึกษา ตามมาตรฐานวิชาชีพเพื่อการประกอบวิชาชีพ พ.ศ. 2567 สามารถตอบสนองการพัฒนาที่ยั่งยืนของ SDGs ตามเป้าหมายที่ 4 สร้างหลักประกันว่าทุกคนได้รับการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ อย่างครอบคลุมและเท่าเทียม และสนับสนุนโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต เนื่องจากหลักสูตรมุ่งเตรียมความพร้อมและพัฒนาผู้เรียนให้เป็นครูที่มีสมรรถนะตามมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพครูที่เชี่ยวชาญการจัดการเรียนรู้ที่มีลักษณะบูรณาการศาสตร์วิชาการและวิชาชีพกับความรู้ชุมชน จากกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ครูสามารถออกแบบความรู้บูรณาการสู่ชีวิตจริง ช่วยให้เกิดการขยายการพัฒนา การศึกษาการเรียนรู้จากโรงเรียนสู่ชุมชนอันจะมีผลให้ชุมชนเข้มแข็ง สามารถพึ่งตนเองทางความรู้ได้ ซึ่งเป็นเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างแท้จริง ตอบสนองต่อปรัชญาของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ คือ **“ครู เป็นพลังสร้างชาติ ครุศาสตร์สร้างครูเก่ง ครูดี”** ChiangMai Rajabhat University. (2020). หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู (ฉบับปรับปรุง 2562) มีปรัชญาที่สอดคล้องกับปรัชญาของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ คือ **“สร้างครูดี มีคุณธรรมนำความรู้ ผลิตครูสู่ความเป็นเลิศ พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อพัฒนาท้องถิ่น”** ซึ่งนอกจากจะสอดคล้องกับพันธกิจคือ เสริมสร้างความเข้มแข็งของวิชาชีพครู ผลิตและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง ผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพและมาตรฐานวิชาชีพ ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน สร้างและถ่ายทอดองค์ความรู้และนวัตกรรมที่มีคุณภาพ ด้วยการวิจัยและการบริการวิชาการ เพื่อสนับสนุนการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน น้อมนำแนวพระราชดำริ และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัย ยุทธศาสตร์ที่ 1 ผลิตและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา และยุทธศาสตร์ที่ 2 ยกระดับคุณภาพการศึกษา (ChiangMai Rajabhat University Strategic Plan, 2022) เพื่อให้สอดคล้องกับการ

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2567)

ปฏิบัติตามมาตรฐาน สมรรถนะตามที่คุรุสภากำหนดไว้ สถาบันการผลิตครูจึงต้องส่งเสริมสมรรถนะนิสิตนักศึกษาครูตาม มาตรฐานวิชาชีพครู เนื่องจากการที่สถาบันการผลิตครูสามารถผลิต นิสิตนักศึกษาที่มีสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพครูได้นั้นจะเป็นตัวชี้วัดถึงคุณภาพของหลักสูตรและสถาบันการผลิตครู

คณะผู้วิจัยในฐานะกรรมการบริหารหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู จึงมีความสนใจศึกษาแนวทางการส่งเสริมสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู โดยยึดตามกรอบและเกณฑ์ข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ. 2556 ซึ่งได้กำหนดมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา สำหรับเป็นแนวทางให้ครู มีคุณลักษณะและคุณภาพที่พึง ประสงค์ในการประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ซึ่งครูต้องประพฤติปฏิบัติตามประกอบด้วยมาตรฐาน 3 ด้าน คือ (1) มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ (2) มาตรฐานการปฏิบัติงาน และ (3) มาตรฐานการปฏิบัติตน ตามจรรยาบรรณของวิชาชีพ ในมุมมองของผู้บริหาร ครูพี่เลี้ยง คณะกรรมการสถานศึกษา เนื่องเป็นภาคีเครือข่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่ได้รับมอบหมายให้ประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครู ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในสถานศึกษา อันจะนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นครูที่มีสมรรถนะตามมาตรฐาน มีความรู้และประสบการณ์วิชาชีพครูที่เชี่ยวชาญการจัดการเรียนรู้ที่มีลักษณะบูรณาการศาสตร์ วิชาการและวิชาชีพกับความรู้ชุมชนจากกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ครูสามารถออกแบบความรู้ บูรณาการสู่ชีวิตจริง ช่วยให้เกิดการขยายการพัฒนาการศึกษาการเรียนรู้จากโรงเรียนสู่ชุมชน อันจะมีผลให้ชุมชนเข้มแข็ง สามารถพึ่งตนเองทางความรู้ได้ รวมถึงการหล่อหลอมพัฒนาคุณลักษณะ ความเป็นครู เพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ครูและพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นบุคลากรที่สำคัญในการส่งเสริมการดำเนินงานของสถานศึกษาและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูพี่เลี้ยง คณะกรรมการสถานศึกษา และอาจารย์นิเทศก์
2. เพื่อศึกษาหาแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาสมรรถนะทางวิชาชีพครูและแนวทางการส่งเสริมสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูพี่เลี้ยง คณะกรรมการสถานศึกษา และอาจารย์นิเทศก์ ซึ่งเป็นงานวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2567)

ประชากร ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 102 คน ครูพี่เลี้ยง จำนวน 156 คน คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 106 คน และ อาจารย์นิเทศก์ จำนวน 33 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครูด้านการปฏิบัติงานและการปฏิบัติตนตามมาตรฐานวิชาชีพครู จำนวน 4 ฉบับ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูพี่เลี้ยง คณะกรรมการสถานศึกษา และ อาจารย์นิเทศก์ ประกอบด้วย ด้านการจัดการเรียนรู้ จำนวน 12 ข้อ ด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน จำนวน 8 ข้อ และด้านการปฏิบัติหน้าที่ครูและจรรยาบรรณของวิชาชีพ จำนวน 20 ข้อ โดยใช้แบบประเมินสมรรถนะวิชาชีพครู ของมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพครูตามข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 (2563)

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครูด้านการปฏิบัติงานและการปฏิบัติตนตามมาตรฐานวิชาชีพครู หลังจากที่นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู ได้ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 2 ในสถานศึกษาเรียบร้อยแล้ว มาวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมิน ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แปลผลโดยกำหนดค่าเฉลี่ยแต่ละช่วงมีความหมาย ดังนี้ Srisa-ard (2017)

4.51 – 5.00	หมายถึง มากที่สุด
3.51 – 4.50	หมายถึง มาก
2.51 – 3.50	หมายถึง ปานกลาง
2.51 – 3.50	หมายถึง น้อย
1.51 – 2.50	หมายถึง น้อยที่สุด

ส่วนแนวทางสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูพี่เลี้ยง คณะกรรมการสถานศึกษา และ อาจารย์นิเทศก์ ผลการวิจัยพบว่า

ผลการศึกษาสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู ตามความคิดเห็นของ ผู้บริหาร ครูพี่เลี้ยง คณะกรรมการสถานศึกษา และ อาจารย์นิเทศก์ ผลปรากฏดังตารางที่ 1

สมรรถนะทางวิชาชีพครู	μ	σ	แปลผล
ผู้บริหารสถานศึกษา (N = 102)			
1. ด้านการจัดการเรียนรู้	4.27	0.06	มาก
2. ด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน	4.26	0.05	มาก
3. ด้านการปฏิบัติหน้าที่ครูและจรรยาบรรณของวิชาชีพ	4.58	0.08	มากที่สุด
ภาพรวมของผู้บริหารสถานศึกษา	4.37	0.06	มาก
ครูพี่เลี้ยง (N = 156)			
1. ด้านการจัดการเรียนรู้	4.39	0.05	มาก
2. ด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน	4.33	0.06	มาก
3. ด้านการปฏิบัติหน้าที่ครูและจรรยาบรรณของวิชาชีพ	4.69	0.09	มากที่สุด
ภาพรวมของครูพี่เลี้ยง	4.47	0.07	มาก
คณะกรรมการสถานศึกษา (N = 106)			
1. ด้านการจัดการเรียนรู้	-	-	-
2. ด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน	4.29	0.05	มาก
3. ด้านการปฏิบัติหน้าที่ครูและจรรยาบรรณของวิชาชีพ	-	-	-
ภาพรวมของคณะกรรมการสถานศึกษา	4.29	0.05	มาก
อาจารย์นิเทศ (N = 33)			
1. ด้านการจัดการเรียนรู้	4.43	0.08	มาก
2. ด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน	4.39	0.03	มาก
3. ด้านการปฏิบัติหน้าที่ครูและจรรยาบรรณของวิชาชีพ	4.73	0.29	มากที่สุด
ภาพรวมของอาจารย์นิเทศ	4.52	0.13	มากที่สุด

หมายเหตุ : 1. จำนวนของผู้ประเมินไม่เท่ากัน เนื่องจากนักศึกษามาจากสถานศึกษาเดียวกัน ส่วนอาจารย์
นิเทศ กำหนดอัตราจำนวน 1 : 10 คน

2. ผลการวิเคราะห์ของคณะกรรมการสถานศึกษา มีการประเมินด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง
และชุมชน เพียงด้านเดียว ซึ่งเป็นข้อกำหนดของคุรุสภา

ตารางที่ 1 ผลศึกษาสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู

จากตารางที่ 1 พบว่า สมรรถนะของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู หลักสูตรประกาศนียบัตร
บัณฑิตวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร โดยรวมอยู่ใน

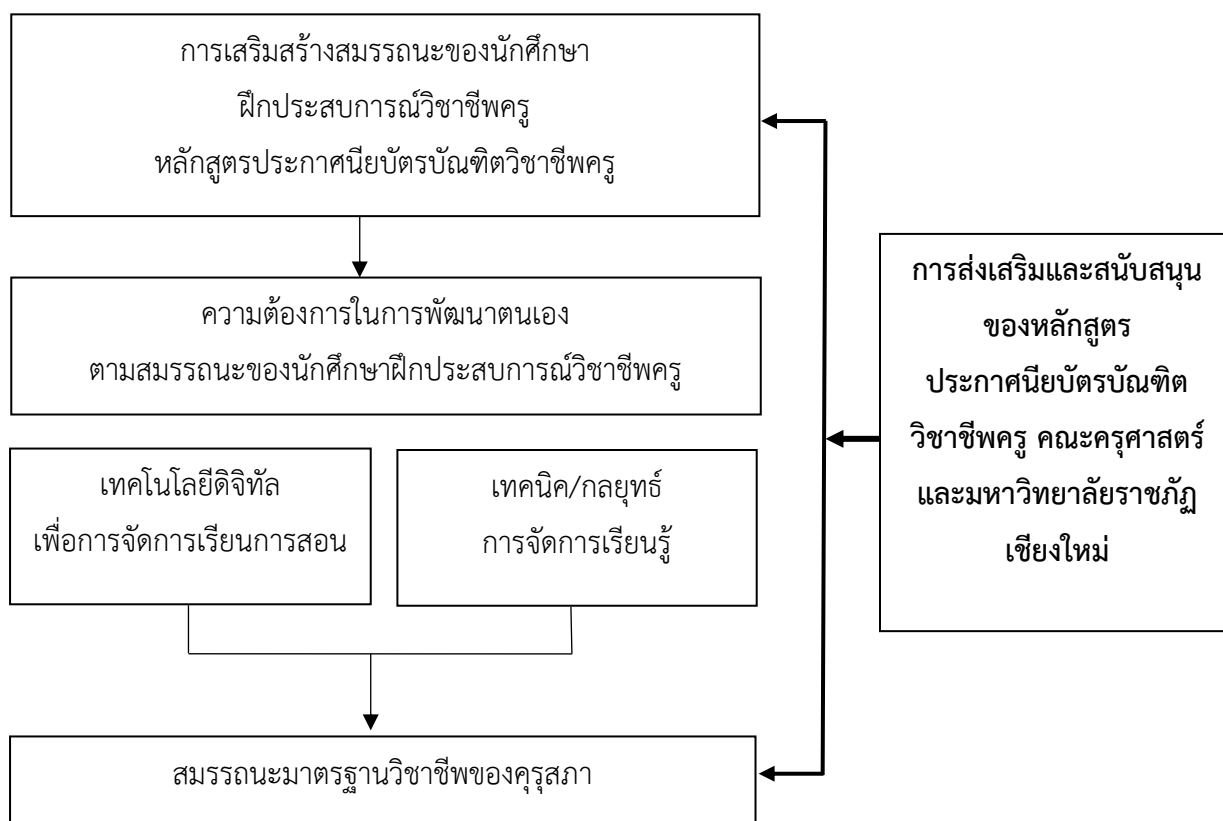
วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2567)

ระดับมาก ($\mu = 4.37$, $\sigma = 0.06$) เมื่อพิจารณาเป็น รายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 3 ด้าน เรียงตามลำดับ จากมากไปน้อย คือ ด้านการปฏิบัติหน้าที่ครูและจรรยาบรรณของวิชาชีพ ($\mu = 4.58$, $\sigma = 0.08$) ด้านการจัดการเรียนรู้ ($\mu = 4.27$, $\sigma = 0.06$) และด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน ($\mu = 4.26$, $\sigma = 0.05$) สมรรถนะของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ตามความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.47$, $\sigma = 0.07$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดคือ ด้านการปฏิบัติหน้าที่ครูและจรรยาบรรณของวิชาชีพ ($\mu = 4.69$, $\sigma = 0.09$) อยู่ในระดับมากคือ ด้านการจัดการเรียนรู้ ($\mu = 4.39$, $\sigma = 0.05$) และด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน ($\mu = 4.33$, $\sigma = 0.06$) สมรรถนะของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ตามความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.29$, $\sigma = 0.05$) สมรรถนะของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ตามความคิดเห็นของอาจารย์นิเทศก์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.52$, $\sigma = 0.13$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านการปฏิบัติหน้าที่ครูและจรรยาบรรณของวิชาชีพ ($\mu = 4.73$, $\sigma = 0.29$) อยู่ในระดับมาก คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ ($\mu = 4.43$, $\sigma = 0.08$) และด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน ($\mu = 4.39$, $\sigma = 0.03$)

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อหาแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ พบว่า แนวทางในการเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ทั้ง 3 ด้าน ให้ความสำคัญในการพัฒนาด้านการจัดการเรียนรู้ให้มากขึ้น รองลงมาคือ ด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน และด้านการปฏิบัติหน้าที่ครูและจรรยาบรรณของวิชาชีพ ตามลำดับ การส่งเสริมพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษา โดยจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) และโครงการสนับสนุนด้านวิชาการและด้านทักษะวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่อง

องค์ความรู้ใหม่

การเสริมสร้างสมรรถนะของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ การส่งเสริม สนับสนุน โดยเริ่มต้นจากการที่ผู้เรียนมีความต้องการในพัฒนาตนเอง ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิวิชาชีพ โดยมุ่งเน้นการนำเทคโนโลยีดิจิทัล มาใช้ในการพัฒนาควบคู่ไปกับการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นเทคนิคกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับ สามารถแสดงเป็นแผนภูมิรูปภาพ ดังนี้

แผนภูมิรูปภาพที่ 1 การเสริมสร้างสมรรถนะของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู
หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า สมรรถนะของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ตามความคิดเห็นของอาจารย์นิเทศก์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.13) ความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยง ผู้บริหาร และคณะกรรมการสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.07), ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.06) และ ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.05) ตามลำดับ ทั้งนี้ เนื่องจากอาจารย์นิเทศก์ ที่นิเทศนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูส่วนใหญ่ เป็นอาจารย์ผู้สอนในรายวิชาต่างๆ อยู่แล้ว ทำให้เห็นถึงพัฒนาการของนักศึกษา รวมถึงการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลนักศึกษาอย่างใกล้ชิดเป็นระยะๆ และต่อเนื่อง ทำให้สามารถประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครู และเห็นพัฒนาการของผู้เรียนได้อย่างต่อเนื่อง และในด้านสมรรถนะที่มีความคิดเห็นระดับมากที่สุดของอาจารย์นิเทศก์ คือ สมรรถนะด้านการปฏิบัติหน้าที่ครูและจรรยาบรรณของวิชาชีพครู เป็นสมรรถนะที่มีพฤติกรรมบ่งชี้ถึงความมุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนด้วยจิตวิญญาณความ

เป็นครู ส่งเสริมการเรียนรู้ เอาใจใส่ และยอมรับความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละบุคคล สร้างแรงบันดาลใจ ผู้เรียนให้เป็นผู้ใฝ่เรียนรู้ใฝ่เรียน และสร้างนวัตกรรม ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม และมีความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ตามจรรยาบรรณต่อตนเอง ต่อวิชาชีพ ต่อผู้รับบริการ ต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ และต่อสังคม อาจารย์นิเทศก์ได้ให้กำกับดูแลอย่างทั่วถึง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง แนวทางการสร้างเสริมสมรรถภาพของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ตามความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยง แต่ละสาขาวิชา ส่วนใหญ่ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทางวิชาชีพจะอยู่ในระดับมาก ซึ่งหากดูจากผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นถึงความกวัดขันและการเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทางวิชาชีพของการเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทางวิชาชีพของหลักสูตรมีประสิทธิภาพ คณาจารย์สามารถกำกับ ดูแล และจัดกิจกรรมได้อย่างมีคุณภาพทั่วถึง และทั้งนี้ยังสอดคล้องกับ Settacomkul (2014) ที่กล่าวถึง รูปแบบการส่งเสริม การพัฒนานักศึกษาให้ประสบความสำเร็จ ควรได้รับความร่วมมือจากบุคลากรฝ่ายต่างๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า แนวทางในการเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ทั้ง 3 ด้าน โดยให้ความสำคัญในการพัฒนาด้านการจัดการเรียนรู้ให้มากขึ้น รองลงมาคือ ด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองชุมชน และด้านการปฏิบัติหน้าที่ครูและจรรยาบรรณของวิชาชีพ ตามลำดับการส่งเสริมพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษา การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน มีโครงการสนับสนุนด้านวิชาการและด้านทักษะวิชาชีพ ทั้งนี้เป็นเพราะนักศึกษาส่วนใหญ่เป็นครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มาจากหน่วยงานที่หลากหลายสังกัด อาทิ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สังกัดการศึกษาปฐมวัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เป็นต้น นอกจากนี้ นักศึกษามีพื้นฐานความรู้ในหลายระดับ เช่น ระดับปริญญาตรี ระดับปริญญาโท รวมไปถึงระดับปริญญาเอก ทำให้มีความต้องการในพัฒนาตนเอง ด้านการจัดการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูให้มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Noypanich (2019) ที่ศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ผลการวิจัย พบว่า สภาพสมรรถนะที่จำเป็นของครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมากที่สุด ได้แก่ สมรรถนะหลักของครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ประกอบด้วย 3 สมรรถนะคือ สมรรถนะด้านคุณธรรม จริยธรรม สมรรถนะด้านความรู้ ความสามารถ และสมรรถนะด้านภาวะผู้นำ และงานวิจัยของ Nakpoi (2021) ได้กล่าวถึงตัวอย่างลักษณะความเป็นครูวิชาชีพของนิสิตคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่าประกอบด้วยลักษณะ 3 ประการคือ ด้านความรู้ ด้านการจัดการเรียนการสอน และคุณธรรมจริยธรรม และยังสอดคล้องกับที่ Sawatnanapaiboon (1998) ได้กล่าวถึง สมรรถภาพครูหรือสมรรถนะทางวิชาชีพครู ว่ามีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ด้านความรู้คือ ความเข้าใจ ในกลุ่มสาขาวิชาชีพครู

ด้านการศึกษาหลักสูตร หลักการสอน ทักษะและกระบวนการแสวงหาความรู้ การจัดการเรียนรู้ จิตวิทยาพัฒนาการ จิตวิทยาการศึกษา แหล่งการเรียนรู้ สื่อการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผล การผลิต-ใช้-เก็บรักษา อุปกรณ์การสอน การปกครองชั้นเรียน การวิจัยและพัฒนา และความรู้พื้นฐานในกลุ่มสาขาวิชาเฉพาะ 2) ด้านการปฏิบัติการสอน และ 3) ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทางวิชาชีพครู นอกจากนี้ผลการวิจัยจากข้อเสนอแนะของแบบสอบถามยังพบว่า การส่งเสริมสมรรถนะของนักศึกษาทำได้ด้วยตนเองตามความสนใจของนักศึกษา โดยองค์ประกอบพื้นฐานในการส่งผ่านข้อมูลของการปฏิบัติอย่างมืออาชีพคือ ครูต้องมีความตระหนักในการเพิ่มพูนความรู้ตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง และเพิ่มขีดความสามารถของตนผ่านความเป็นผู้นำหรือชุมชนแห่งการคิด (Community of Minds) ที่ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ (Learning Community) สอดคล้องกับลักษณะของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพตามแนวคิด DuFour, and Eaker, (1998) ที่กล่าวว่าการประเมินของผลลัพธ์และค้นหาแนวทางที่มีลักษณะที่ดีกว่านับเป็นหัวใจของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ซึ่งเกิดจากมีการปรับปรุง พัฒนาอย่างต่อเนื่อง (Continuous Improvement) ตามผลการประเมินของผลลัพธ์ที่สมาชิกจะต้องดำเนินการให้เป็นกิจวัตร กำหนดผลลัพธ์ (Results Orientation) และประเมินผลบนพื้นฐานของผลลัพธ์ โดยสะท้อนผล เพื่อที่จะศึกษาการดำเนินงานและผลกระทบจากการดำเนินการเพื่อให้ได้สิ่งที่ดีกว่าอยู่เสมอ ภายใต้การสนับสนุนของหลักสูตร ของคณะครุศาสตร์ และสถานฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ทั้งในลักษณะโครงการฝึกอบรม การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน การให้การสนับสนุนทำกิจกรรมตามความเหมาะสม ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูนั้น ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่ายร่วมกัน โดยการวางแผนร่วมกันเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับ Chaichaowarat (2015) ที่ได้กล่าวถึง รูปแบบการดำเนินการของกระบวนการเสริมสร้างความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอน ของนักศึกษาปฏิบัติการวิชาชีพครูตามแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ทั้ง 5 รูปแบบคือ (1) การดำเนินการโดยผู้รับผิดชอบจากศูนย์ฝึกปฏิบัติการวิชาชีพครู (2) การดำเนินการโดยผู้รับผิดชอบภายในสถานศึกษาฝึกปฏิบัติการวิชาชีพครู (3) การดำเนินการโดยอาจารย์นิเทศก์ (4) การดำเนินการโดยครูพี่เลี้ยง และ (5) การดำเนินการโดยนักศึกษาฝึกปฏิบัติการวิชาชีพครู

สรุป

จากการวิจัย พบว่า สมรรถนะของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ตามความคิดเห็นของอาจารย์นิเทศก์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยง ผู้บริหาร และคณะกรรมการสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมากตามลำดับ

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2567)

สำหรับด้านแนวทางในการเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ทั้ง 3 ด้าน โดยให้ความสำคัญในการพัฒนาด้านการจัดการเรียนรู้ให้มากขึ้น รองลงมาคือ ด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองชุมชน และด้านการปฏิบัติหน้าที่ครูและจรรยาบรรณของวิชาชีพ ตามลำดับ การส่งเสริมพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาโดยจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน มีโครงการสนับสนุนด้านวิชาการและด้านทักษะวิชาชีพ

ทั้งนี้ ด้านแนวทางในการเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ทั้ง 3 ด้าน โดยให้ความสำคัญในการพัฒนาด้านการจัดการเรียนรู้ให้มากขึ้น รองลงมาคือ ด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองชุมชน และด้านการปฏิบัติหน้าที่ครูและจรรยาบรรณของวิชาชีพ ตามลำดับ การส่งเสริมพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาโดยจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน มีโครงการสนับสนุนด้านวิชาการและด้านทักษะวิชาชีพ โดยที่การส่งเสริมสมรรถนะของนักศึกษาทำได้ด้วยตนเองตามความสนใจของนักศึกษา ทั้งนี้ หลักสูตรคณะครุศาสตร์ และสถานศึกษาที่นักศึกษาได้ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ทั้งในลักษณะโครงการฝึกอบรม การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน การให้การสนับสนุนทำกิจกรรมตามความเหมาะสม ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า การพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูนั้น ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่ายร่วมกันวางแผนอย่างเป็นระบบ เพื่อให้เกิดความชัดเจนเป็นระบบและกลไกในการขับเคลื่อนให้อย่างเป็นรูปธรรม

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากผลการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 สมรรถนะของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูพี่เลี้ยง คณะกรรมการสถานศึกษา และอาจารย์นิเทศก์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำไปใช้ดำเนินการ ดังนี้

1.1 ความคาดหวังของผลลัพธ์การเรียนรู้เมื่อสิ้นปีการศึกษา นักศึกษาชั้นปีที่ 1 สามารถบูรณาการกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เฉพาะตามศาสตร์ได้อย่างถูกต้องตามแนวคิด ทฤษฎี และหลักการจัดการเรียนรู้ เลือกใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อประโยชน์ทางการศึกษา ออกแบบการจัดการเรียนรู้ โดยใช้การวิจัยเป็นฐานและประพัตติตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู และปฏิบัติงานครูในสถานศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภากำหนด

1.2 ความคาดหวังของผลลัพธ์การเรียนรู้เมื่อสิ้นปีการศึกษานักศึกษาชั้นปีที่ 2 สามารถปฏิบัติการใช้กลยุทธ์ในการจัดการเรียนการสอนตามศาสตร์ของสาขาวิชาชีพและศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มี

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2567)

ศักยภาพ เช่น นำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียน ใช้ทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ คิดค้นนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ ฝึกปฏิบัติการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน และการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบต่างๆ ประพฤติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา

จากผลการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า แนวทางในการเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ทั้ง 3 ด้าน โดยให้ความสำคัญในการพัฒนาด้านการจัดการเรียนรู้ให้มากขึ้น รองลงมาคือ ด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองชุมชน และด้านการปฏิบัติหน้าที่ครูและจรรยาบรรณของวิชาชีพ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำไปใช้ดำเนินการ ดังนี้

1. หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู ควรให้ความสำคัญกับรายวิชาจิตวิทยาสำหรับครู และรายวิชากลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ โดยครอบคลุมถึงเด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

2. หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู ควรเน้นการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

- 2.1 ควรมีการศึกษาแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพครูตามมาตรฐานวิชาชีพครูในด้านอื่นๆ เพิ่มเติม

- 2.2 ควรมีการศึกษาแนวทางการพัฒนาการเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพครูตนเองตามความต้องการของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู

- 2.3 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะวิชาชีพครูและแนวทางการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพครู

- 2.4 ควรมีการศึกษาแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพครูตามมาตรฐานวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่อง และนำผลที่ได้มาปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรในวงรอบต่อไป

References

ChiangMai Rajabhat University. (2020). *Annual Report*, Faculty of Education.

Retrieved Dec 15, 2020, from <https://edu.cmru.ac.th/web/our-history/>

Chaichaowarat, R. (2015). Professional learning community: PLC. In Serirat B, Triwaranyu C, Chaichaowarat R. editors. 9 Ways to Create Teacher to Disciples. Retrieved Dec 10, 2015, from https://www.plc2learn.com/attachments/view?attach_id=88075. 283-284.

DuFour, R., & Eaker, R. (1998). *Professional Learning Communities at Work: Best Practices for Enhancing Student Achievement*. Bloomington, IN: National Educational Service. 25-29.

- Nakpoi, L. (2021). Effects of The Study of Problems and needs of Teacher's Teaching Materials In Small Schools Under The Office of Chachoengsao Primary Educational Service Area District 1 and District 2. *Sripatum Chonburi Academic Journal*, 18(2), 82-95.
- Noypanich, N. (2019). The Guidelines for Capacity Building of the CLC Facilitators. *Journal of Social Academic*, 19(2), 92-109.
- Sawatanapaiboon, S. (1998). *The Workshop Teaching Science*. Bangkok: Department of Curriculum and Instruction. Faculty of Education Srinakharinwirot University.
- Settacomkul, S. (2014). Guidelines to promote Teaching of Social Studies in Religions, Moralities, and Ethics for Student Teachers Under Contemplative Education Process. Rajabhat Rajanagarindra University. *Journal of Rajanagarindra*, 11(25), 1-10.
- Srisa-ard, B. (2017). *Preliminary Research* (10th ed.). Bangkok: Suweeriyasarn.
- The Secretariat of the Cabinet. (2024). *Regulation of the Teachers' Council Regarding Professional License* (2nd ed.) B.E. (2024, March 13). Royal Gazette. Volume 141, Special Issue 73, 14.
- National strategic plan. (2023). *The Thirteen National Economic And Social Development Plan. (2023-2027)*. Office of the National Economic and Social Development Council Office of the Prime Minister Bangkok, Thailand.

ผลของการฝึกโปรแกรมเอส เอ พี ที่มีผลต่อความสามารถ
ในการก้าวเท้ายิงประตูบาสเกตบอล ของนักกีฬาบาสเกตบอลชาย
โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่
THE EFFECT OF S A P TRAINING ON THE LAY - UP SHOOTING BASKETBALL
ABILITIES FOR BASKETBALL PLAYERS OF CHIANG MAI UNIVERSITY
DEMONSTRATION SCHOOL

ณัฐเมศ กัญชนะ

Natthameth Kanchana

มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตเชียงใหม่

Thailand National Sports University Chiang Mai Campus, Thailand

Received:2024-05-07

Corresponding Author's Email: k.natthameth@gmail.com

Revised:2024-07-10

Accepted:2024-08-20

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาผลของการฝึกโปรแกรมเอส เอ พี ที่มีต่อความสามารถในการก้าวเท้ายิงประตูบาสเกตบอล ของนักกีฬาบาสเกตบอลชาย โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (2) เพื่อเปรียบเทียบผลการฝึกโปรแกรมเอส เอ พี ที่มีต่อความสามารถในการก้าวเท้ายิงประตูบาสเกตบอล กลุ่มตัวอย่างจำนวน 24 คน กลุ่มตัวอย่างคือ กลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง เครื่องมือที่ใช้ ในการวิจัยคือ โปรแกรมการฝึกรูปแบบเอส เอ พี ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือจากผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน มีค่า IOC = 0.74 และทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้สถิติ One-Way ANOVA (repeated measurement) แบบวัดซ้ำและใช้ค่าสถิติที (t-test)

ผลการวิจัย พบว่า ผลการฝึกโปรแกรมเอส เอ พี หลังการฝึกสัปดาห์ที่ 4 6 และ 8 ของนักกีฬาบาสเกตบอลชาย กลุ่มทดลองมีความสามารถในการก้าวเท้ายิงประตูบาสเกตบอล หลังการฝึกสูงกว่า ก่อนการฝึก โดยก่อนการฝึกมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.58 หลังการฝึกสัปดาห์ที่ 4 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 7.58 หลังการฝึกสัปดาห์ที่ 6 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 9.92 หลังการฝึกสัปดาห์ที่ 8 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 11.42 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 และเมื่อเปรียบเทียบการก้าวเท้ายิงประตู ของนักกีฬา บาสเกตบอลชาย ระหว่างกลุ่มควบคุมกับกลุ่มทดลอง พบว่า ก่อนการฝึกกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง มีค่าเฉลี่ยไม่แตกต่างกัน และหลังการฝึกสัปดาห์ที่ 4 6 และ 8 พบว่า ผลการฝึกมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: การฝึกโปรแกรมเอส เอ พี; การก้าวเท้ายิงประตูบาสเกตบอล; นักกีฬาบาสเกตบอลชาย

Abstract

This research aims to, 1) investigate the effects of an SAP training program on the step-back shooting ability of male basketball players at Chiang Mai University Demonstration School, and 2) compare the effects of the SAP training program on the step-back shooting ability between the control and experimental groups. The sample consisted of 24 participants. The research instrument was an SAP training program that had been validated by 5 experts with an IOC of 0.74. Data analysis was conducted by calculating the mean and standard deviation and using one-way ANOVA (repeated measures) and t-test.

Research findings revealed that the experimental group of male basketball players exhibited a significantly higher ability to perform step-back shots after completing weeks 4, 6, and 8 of the SAP training programs. The average number of successful step-back shots increased from 4.58 before training to 7.58 after week 4, 9.92 after week 6, and 11.42 after week 8. These improvements were statistically significant at the .01 level. When comparing the step-back shot performance between the control group and the experimental group, there was no significant difference before training. However, after weeks 4, 6, and 8, a significant difference was observed between the two groups at the .01 level, indicating that the SAP training program effectively improved step-back shot ability in the experimental group

Keywords: SAP Training Program; Basketball Shooting Footsteps; Male basketball player

บทนำ

การเล่นบาสเกตบอลจำเป็นต้องใช้การเคลื่อนไหวทุกส่วนของร่างกายเนื่องจากเป็นกีฬาที่เล่นอย่างต่อเนื่องไม่หยุดนิ่ง นักกีฬาต้องเคลื่อนที่อยู่ตลอดเวลาเพื่อหาพื้นที่ว่างในการรับบอลหรือเลี้ยงบอลเพื่อเคลื่อนที่หลบหลีกคู่ต่อสู้และเข้าไปทำคะแนน ตลอดจนการเคลื่อนที่ตามแผนที่วางไว้ บาสเกตบอลเป็นกีฬา ที่มีจุดมุ่งหมายในการเล่นเพื่อนำลูกบาสเกตบอลไปโยนให้ลงห่วงประตูของคู่แข่ง (การยิงประตู) และพยายามป้องกันไม่ให้คู่ต่อสู้ได้ครอบครองบอลหรือทำคะแนนได้ ทั้งนี้ผู้เล่นอาจจะส่งบอลโดยการโยน ปัด กลิ้ง ให้ผู้เล่น ในทีมเดียวกันหรือเลี้ยงลูกบอลไปยังทิศทางต่าง ๆ ให้ถูกต้องตามกติกา

บาสเกตบอลประกอบไปด้วยทักษะหลากหลายประการ นักกีฬาบาสเกตบอลจึงต้องเป็นผู้ที่มีทักษะที่ดี ตั้งแต่การเลี้ยงบอล การรับ-ส่งลูกบาสเกตบอล การยิงประตู ตลอดจนความเร็วในการรุกและรับ ซึ่งทักษะ

เหล่านี้เป็นทักษะพื้นฐานที่สำคัญในการเล่นกีฬาบาสเกตบอล Kulthawatwichai (2012) กล่าวว่า ทักษะกีฬาบาสเกตบอลประกอบด้วย 3 ประการ คือ การรับ-ส่งลูกบาสเกตบอล การเลี้ยงลูกบาสเกตบอล และการยิงประตูบาสเกตบอล ตลอดจนการใช้รูปแบบการฝึกที่หลากหลาย เพื่อสร้างความชำนาญให้กับนักกีฬา การฝึกทักษะการยิงประตูจึงถือว่าเป็นหัวใจที่สำคัญอย่างยิ่งของกีฬาบาสเกตบอล เพราะเป็นขั้นตอนสุดท้ายในการทำคะแนน ตามคำแนะนำของ PimPan (2009) ที่กล่าวว่า การแข่งขันบาสเกตบอลไม่ว่าระดับใดก็ตาม ทีมใดที่ยิงประตูได้แม่นยำกว่า แม้ว่าทักษะอื่นจะอ่อนไปบ้างก็ยังมีทางประสพชัยชนะได้ เพราะเป็นทักษะที่ต้องใช้การผสมผสานของความเร็วในการวิ่งเพื่อพาลบอลเข้าไปใกล้ประตู ความคล่องตัวจากการก้าวเท้าในการหลบหลีกคู่ต่อสู้และกำลังในการกระโดดเพื่อเข้ายิงประตูให้ใกล้ที่สุด

การยิงประตูบาสเกตบอลมีหลายรูปแบบ เช่น การยืนยิงประตู การกระโดดยิงประตู การก้าวเท้ายิงประตู เป็นต้น ระยะของการยิงประตูอาจแบ่งออกได้เป็น 3 ระยะ คือ ใกล้ กลาง ไกล ยิงยิงประตูใกล้มากจะมีความแม่นยำสูง เพราะการยิงประตูระยะใกล้มีโอกาสทำเข้าประตูมากถึง 80 เปอร์เซ็นต์ ทำให้การก้าวเท้ายิงประตูเป็นหัวใจสำคัญของการทำคะแนน ซึ่งสอดคล้องกับ Sotarawat (2010) การก้าวเท้ายิงประตู (Lay-Up Shot) หมายถึง การยิงประตูแบบหนึ่งในระหว่างการเคลื่อนที่ขณะที่วิ่งก้าวเท้าแล้วกระโดดขึ้นยิงประตูในจังหวะสุดท้าย มักใช้ในการบุกเร็วและผ่านการสกัดกั้นเข้าได้แป้น ซึ่งสามารถเข้าใกล้ห่วงประตูมากที่สุด รวมถึงเป็นทักษะที่ต้องใช้ความเร็วเพื่อพาลบอลเข้าไปใกล้ประตู ใช้ความคล่องตัวในการหลบหลีกคู่ต่อสู้และใช้กำลังในการกระโดดเพื่อเข้ายิงประตูให้ใกล้ที่สุด

จากปัญหาของนักกีฬาบาสเกตบอลชาย โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่าสถิติการแข่งขันที่ผ่านมายังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ซึ่งได้สอบถามจากผู้ฝึกสอนรวมถึงการสังเกตของผู้วิจัยที่ได้ช่วยฝึกซ้อมเป็นบางครั้ง นักกีฬาส่วนใหญ่ยังมีความเร็ว ความคล่องตัว และพลังไม่เพียงพอ อีกทั้งยังขาดความชำนาญในการก้าวเท้ายิงประตู และไม่สามารถที่จะเคลื่อนที่พาลูกบอลผ่านการสกัดกั้นเข้าไปได้แป้นเพื่อก้าวเท้ายิงประตูได้ ส่งผลให้ไม่มีประสิทธิภาพในการทำคะแนน อีกทั้งยังขาดการพัฒนาารูปแบบการฝึกซ้อมที่จะช่วยเพิ่มขีดความสามารถในด้านต่าง ๆ

เพื่อให้ให้นักกีฬาสามารถก้าวเข้าสู่จุดสูงสุดในการเป็นนักกีฬา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะสร้างโปรแกรมการฝึกเอส เอ พี (S A P Pattern) ที่มีผลต่อความสามารถในการก้าวเท้ายิงประตูบาสเกตบอล ของนักกีฬาบาสเกตบอลชาย โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ในรูปแบบการฝึกที่เป็นการผสมผสานระหว่างความเร็ว (Speed) ความคล่องตัว (Agility) และพลัง (Power) ซึ่งเป็นโปรแกรมที่เหมาะสมสำหรับการก้าวเท้ายิงประตูบาสเกตบอลเป็นอย่างมาก เพราะการก้าวเท้ายิงประตูอาศัยทักษะเหล่านี้ในการเข้าทำคะแนน จากทั้งการหลบหลีกโดยใช้ความคล่องตัว ใช้ความเร็วในการเข้าทำคะแนนรวมถึงการใช้พลังเพื่อการกระโดดยิงประตู จึงทำให้การฝึกโปรแกรมเอส เอ พี ได้เปรียบกว่าการฝึกรูปแบบอื่น ๆ นอกจากนั้นแล้วยังเป็นการฝึกโดยให้ระบบประสาทและกล้ามเนื้อทำงานสัมพันธ์กันอย่างมีประสิทธิภาพในการเคลื่อนไหว เพื่อเพิ่มความชำนาญในการก้าวเท้ายิงประตูบาสเกตบอลและพาลบอล ให้เข้าไปใกล้ประตูที่สุดจะทำให้มีโอกาสในการยิงบอลเข้าประตูมากที่สุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลของการฝึกโปรแกรมเอส เอ พี ที่มีผลต่อความสามารถในการก้าวเท้ายิงประตูบาสเกตบอล ของนักกีฬาบาสเกตบอลชาย โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่
2. เพื่อเปรียบเทียบผลการฝึกโปรแกรมเอส เอ พี ที่มีผลต่อความสามารถในการก้าวเท้ายิงประตูบาสเกตบอล ของนักกีฬาบาสเกตบอลชาย โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาด้านเนื้อหาเอกสารแนวคิดทฤษฎี (Documentary Study) งานวิจัยนี้เป็น การวิจัยกึ่งทดลอง เพื่อศึกษาผลของการฝึกโปรแกรมเอส เอ พี ที่มีผลต่อความสามารถในการก้าวเท้ายิงประตูบาสเกตบอล ซึ่งได้ศึกษาเกี่ยวกับหลักสำคัญของการฝึกซ้อม สมรรถภาพทางกาย หลักการฝึกโปรแกรมเอส เอ พี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง (Identifying Population and Sample)

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นนักกีฬาบาสเกตบอลชาย โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ประจำปีการศึกษา 2566 จำนวน 30 คน

กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากการทดสอบนักกีฬาทั้งหมด ด้วยแบบทดสอบการก้าวเท้ายิงประตูที่ผู้วิจัยได้ประยุกต์แบบทดสอบมาจากของ Rattanathaworn (2008) โดยทดสอบก่อนการทดลองและนักกีฬาผ่านเกณฑ์การคัดเลือก ทำให้ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 24 คน จากนั้นนำคะแนนการทดสอบที่ได้มาทำการสุ่มแบบเป็นระบบคะแนนจากมากไปหาน้อย และจัดแบ่งกลุ่มตัวอย่างแบบแมตชิ่งกรุป (Matching group) เพื่อแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละ 12 คนจากนั้นทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลากเพื่อเลือกกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง

เกณฑ์การคัดเลือก (Inclusion Criteria) คือ

1. เป็นนักกีฬาบาสเกตบอลชายระดับมัธยมศึกษา สังกัดโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2566
2. มีอายุระหว่าง 13 – 18 ปี

เกณฑ์การคัดออก (Exclusion Criteria) คือ

1. ผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยเข้ารับการฝึกน้อยกว่า 4 สัปดาห์ ของการฝึกตามโปรแกรมที่กำหนด
2. ผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยได้รับบาดเจ็บจนไม่สามารถทำการฝึกตามโปรแกรมที่กำหนด
3. ผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยขอลอนตัวออกจากโครงการวิจัย

กลุ่มที่ 1	กลุ่มที่ 2
1 (8 คะแนน)	2 (7 คะแนน)
4 (7 คะแนน)	3 (7 คะแนน)
5 (7 คะแนน)	6 (7 คะแนน)
8 (6 คะแนน)	7 (6 คะแนน)
9 (5 คะแนน)	10 (5 คะแนน)
12 (5 คะแนน)	11 (5 คะแนน)
13 (5 คะแนน)	14 (5 คะแนน)
16 (4 คะแนน)	15 (4 คะแนน)
17 (4 คะแนน)	18 (3 คะแนน)
20 (3 คะแนน)	19 (3 คะแนน)
21 (2 คะแนน)	22 (2 คะแนน)
24 (1 คะแนน)	23 (1 คะแนน)

ตารางที่ 1 วิธีการแบ่งกลุ่มตัวอย่างแบบเป็นระบบคะแนนจากมากไปหาน้อย และจัดแบ่งกลุ่มตัวอย่างแบบแมทชิงกรุป (Matching group)

ขั้นตอนที่ 3 เครื่องมือและวิธีการที่ใช้ในการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการทดลอง และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการทดลอง คือ โปรแกรมการฝึกเอส เอ พี ที่มีผลต่อความสามารถในการก้าวเท้ายิงประตูบาสเกตบอล ของนักกีฬาบาสเกตบอลชาย โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วย การวิ่งสปีด การสไลด์ การวิ่งโดยใช้บันไดลิง และการกระโดด

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบทดสอบการก้าวเท้ายิงประตูบาสเกตบอล โดยผู้วิจัยได้ประยุกต์แบบทดสอบมาจากของ Rattanathaworn (2008) โดยจะมีการนับคะแนนจากลูกที่ ลงห่วงประตูและในขณะที่นักกีฬาเข้าไปทำคะแนนจะต้องมีท่าทางที่ถูกต้อง (ไม่ฟาวล์)

ขั้นตอนที่ 4 วิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลมาเป็นแนวทางในการสร้างโปรแกรมการฝึก
2. จัดทำโปรแกรมการฝึกเอส เอ พี และแบบทดสอบการก้าวเท้ายิงประตูบาสเกตบอลที่ประยุกต์มาจากของ Rattanathaworn (2008) เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่อง

3. นำโปรแกรมการฝึกที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบเครื่องมือจำนวน 5 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของโปรแกรมการฝึกโดยวิธีการหาค่า (Index of Item Objective Congruence : IOC) โดยค่า IOC ที่ใช้ได้ต้องมีค่าไม่น้อยกว่า .05

4. ผู้วิจัยนำโปรแกรมการฝึกเอส เอ พี ที่ผ่านการพิจารณา หาค่า IOC จากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขแล้วนำไปปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาต่อไป

5. ผู้วิจัยนำโปรแกรมการฝึกเอส เอ พี และแบบทดสอบการก้าวเท้ายิงประตูบาสเกตบอล ที่ประยุกต์มาจากของ Rattanathaworn (2008) ไปทดลองใช้กับนักกีฬาบาสเกตบอลที่มีความสามารถใกล้เคียงกัน แต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 3 ครั้ง เพื่อดูความเหมาะสมของโปรแกรมกับนักกีฬาและปัญหาของการใช้โปรแกรม

6. ผู้วิจัยนำโปรแกรมการฝึกฉบับสมบูรณ์ที่ผ่านการตรวจสอบแล้วไปใช้ในการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

ขั้นตอนที่ 5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยมีขั้นตอนในการเก็บข้อมูลดังนี้

1. ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ ขั้นตอนการวิจัย ระยะเวลาในการวิจัย การฝึกโปรแกรมเอส เอ พี ที่มีผลต่อความสามารถในการก้าวเท้ายิงประตูบาสเกตบอล ของนักกีฬาบาสเกตบอลชาย โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ให้ผู้เข้าร่วมการวิจัยทราบเพื่อปฏิบัติตามคำแนะนำอย่างเคร่งครัดตลอดจนระยะเวลาในการดำเนินการวิจัยและสิทธิประโยชน์ของผู้เข้าร่วมวิจัย เช่น สิทธิที่จะได้รับการปกปิดข้อมูลเป็นความลับ

2. ทดสอบก่อนการฝึก (Pre - Test) โดยผู้วิจัยให้ผู้เข้ารับการทดลองทำการทดสอบจากแบบทดสอบการก้าวเท้ายิงประตูบาสเกตบอล ที่ได้ประยุกต์แบบทดสอบมาจากของ Rattanathaworn (2008) กับกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม

3. ผู้วิจัยดำเนินการฝึกซ้อมนักกีฬาบาสเกตบอลโดย

กลุ่มควบคุม ฝึกตามโปรแกรมการฝึกซ้อมแบบปกติเพียงอย่างเดียว

กลุ่มทดลอง ฝึกด้วยโปรแกรมเอส เอ พี ควบคู่ไปกับโปรแกรมการฝึกแบบปกติ

ทั้ง 2 กลุ่ม จะทำการฝึกเป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน คือ วันจันทร์ วันพุธ และวันศุกร์ วันละ 2 ชั่วโมง 30 นาที เวลา 17.00 – 19.30 น.

4. ผู้วิจัยทำการทดสอบการก้าวเท้ายิงประตูบาสเกตบอลกับกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม หลังการฝึก (Post-test) สัปดาห์ที่ 4 สัปดาห์ที่ 6 และหลังการฝึกสัปดาห์ที่ 8 โดยใช้แบบทดสอบการก้าวเท้ายิงประตูบาสเกตบอล ฉบับประยุกต์จาก Rattanathaworn (2008)

5. ผู้วิจัยนำผลการทดสอบก่อนการฝึก (Pre - Test) และการทดสอบหลังการฝึก (Post - Test) หลังจากการฝึกในสัปดาห์ที่ 4 6 และ 8 มาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาความแตกต่าง

ขั้นตอนที่ 6 การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ในกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง

2. เปรียบเทียบความสามารถภายในกลุ่มควบคุมกับกลุ่มทดลอง หลังจากการฝึกสัปดาห์ที่ 4 6 และ 8 โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำ (One Way Analysis of Variance with Repeated Measure: ANOVA) และเปรียบเทียบผลของการฝึกระหว่างกลุ่มควบคุมกับกลุ่มทดลอง โดยใช้ค่าที (T - Test independent)

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาผลของการฝึกโปรแกรมเอส เอ พี ที่มีผลต่อความสามารถในการก้าวเท้ายิงประตูบาสเกตบอล ของนักกีฬาบาสเกตบอลชาย โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า ผลการฝึกรูปแบบเอส เอ พี ที่มีผลต่อการก้าวเท้ายิงประตูบาสเกตบอล ของนักกีฬาบาสเกตบอลชาย โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ในกลุ่มทดลอง พบว่า ผลการก้าวเท้ายิงประตูบาสเกตบอลก่อนการฝึก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.58 หลังการฝึกสัปดาห์ที่ 4 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 7.58 หลังการฝึกสัปดาห์ที่ 6 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 9.92 หลังการฝึกสัปดาห์ที่ 8 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 11.42 ซึ่งหลังจากการทดลองทั้ง 8 สัปดาห์ นักกีฬาที่ได้รับการฝึกตามโปรแกรมเอส เอ พี มีความสามารถในการก้าวเท้ายิงประตูบาสเกตบอล หลังการฝึกสูงกว่าก่อนการฝึก โดยเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบผลการฝึกโปรแกรมเอส เอ พี ที่มีผลต่อความสามารถในการก้าวเท้ายิงประตูบาสเกตบอล ของนักกีฬาบาสเกตบอลชาย โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบการก้าวเท้ายิงประตูบาสเกตบอลระหว่างกลุ่มของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองก่อนการฝึกกลุ่มควบคุม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.75 และกลุ่มทดลอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.58 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าในการทดสอบการก้าวเท้ายิงประตูบาสเกตบอล ของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองก่อนการฝึกไม่แตกต่างกัน หลังการฝึกสัปดาห์ที่ 4 กลุ่มควบคุม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 6.00 และกลุ่มทดลอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 7.58 หลังการฝึกสัปดาห์ที่ 6 กลุ่มควบคุม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 7.08 และกลุ่มทดลอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 9.92 และหลังการฝึกสัปดาห์ที่ 8 กลุ่มควบคุม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 7.50 และกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 11.42 ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากลุ่มทดลองมีผลการทดสอบการก้าวเท้ายิงประตูบาสเกตบอลสูงกว่ากลุ่มควบคุม โดยหลังการฝึกสัปดาห์ที่ 4 6 และ 8 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ถือว่านักกีฬาที่ได้รับการฝึกด้วยโปรแกรมการฝึกเอส เอ พี มีค่าเฉลี่ยการก้าวเท้ายิงประตูบาสเกตบอล หลังการฝึกสูงกว่านักกีฬาที่ได้รับการฝึกด้วยโปรแกรมการฝึกแบบปกติ โดยเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

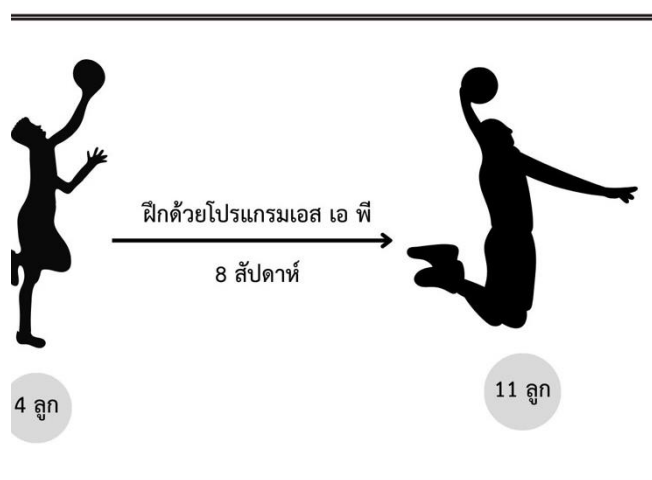
ระยะเวลาการทดสอบ	กลุ่ม	n	$\bar{x}$	SD	t	Sig.
ก่อนการฝึก	กลุ่มควบคุม	12	4.75	2.09	0.20	.845
	กลุ่มทดลอง	12	4.58	2.02		
หลังการฝึกสัปดาห์ที่ 4	กลุ่มควบคุม	12	6	1.76	2.20**	.042
	กลุ่มทดลอง	12	7.58	1.83		
หลังการฝึกสัปดาห์ที่ 6	กลุ่มควบคุม	12	7.08	1.38	5.03**	.000
	กลุ่มทดลอง	12	9.92	1.38		
หลังการฝึกสัปดาห์ที่ 8	กลุ่มควบคุม	12	7.50	1.45	8.52**	.000
	กลุ่มทดลอง	12	11.42	0.67		

**p<.01

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการก้าวเท้ายิงประตูบาสเกตบอล ของกลุ่มควบคุม และกลุ่มทดลอง ก่อนการฝึกและหลังการฝึกสัปดาห์ที่ 4 6 และ 8

องค์ความรู้ใหม่

การเข้าร่วมการฝึกโปรแกรมเอส เอ พี สามารถช่วยพัฒนาสมรรถภาพของนักกีฬา ให้มีประสิทธิภาพที่ดีทั้งในเรื่องของความเร็ว ความคล่องแคล่วว่องไว และพลัง ทำให้นักกีฬาสามารถ ก้าวเท้ายิงประตูบาสเกตบอลได้ดีขึ้น อีกทั้งยังสามารถใช้โปรแกรมพัฒนาร่างกายของนักกีฬาให้มี ความแข็งแรงเพิ่มมากขึ้น และเป็นประโยชน์กับนักเรียน นักกีฬาและเยาวชนอีกด้วย ดังรูปภาพที่ 1

รูปภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า ผลการทดสอบการก้าวเท้ายิงประตูบาสเกตบอล กลุ่มทดลอง ก่อนการฝึกและหลังการฝึกสัปดาห์ที่ 4 6 และ 8 โดยก่อนการฝึก พบว่า มีค่าเฉลี่ย 4.58 หลังการฝึกสัปดาห์ที่ 4 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 7.58 หลังการฝึกสัปดาห์ที่ 6 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 9.92 และหลังการฝึกสัปดาห์ที่ 8 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 11.42 ก่อนการฝึกและหลังการฝึก ในสัปดาห์ที่ 4 6 และ 8 พบว่า มีทักษะการก้าวเท้ายิงประตูหลังการฝึกสูงกว่าก่อนการฝึกเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เป็นเพราะนักกีฬาได้รับการฝึกรูปแบบ เอส เอ พี เป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ โดยการฝึกเป็นเวลา 3 วัน (จันทร์ พุธ ศุกร์) ต่อสัปดาห์ ของนักกีฬาสเกตบอลชาย โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สามารถเสริมสร้างกล้ามเนื้อ ความคล่องแคล่วว่องไว ความเร็วและพลังได้สูงขึ้น ทำให้ส่งผลต่อการก้าวเท้ายิงประตูบาสเกตบอลได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยของ Sansri (2023) ที่ได้ศึกษาผลการฝึกรูปแบบ เอส เอ พี ที่มีต่อการยิงประตูแบบ Lay – up shot ของนักกีฬาสเกตบอล มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตเชียงใหม่ จำนวน 30 คน ทำการฝึกเป็นเวลา 8 สัปดาห์ผลการวิจัยพบว่า นักกีฬามีความสามารถในการยิงประตูแบบ Lay – up shot หลังการฝึกสูงกว่าก่อนการฝึก สอดคล้องกับ Onthaworn (2018) ได้ศึกษาและเปรียบเทียบผลการฝึกแบบสถานีที่มีต่อความคล่องตัวและความแข็งแรงของกล้ามเนื้อขา ในนักกีฬาสเกตบอลเยาวชนชาย จังหวัดลำพูน จำนวน 24 คน โดยทำการฝึกเป็นเวลา 8 สัปดาห์ ผลการวิจัยพบว่า หลังการฝึกความคล่องตัวและความแข็งแรงของกล้ามเนื้อขา - มีพัฒนาการที่ดีขึ้นมากกว่าก่อนการฝึก สอดคล้องกับ Boonthaweemit (2022) ได้ศึกษาผลของการใช้โปรแกรมการฝึกแบบควบคู่ที่มีผลต่อความคล่องแคล่วว่องไวในกีฬาสเกตบอล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3 จำนวน 40 คน ทำการฝึกเป็นเวลา 8 สัปดาห์ ผลการวิจัยพบว่า หลังการฝึกมีผลการทดสอบความคล่องแคล่วว่องไวที่พัฒนามากกว่าก่อนการฝึก สอดคล้องกับ Raksasap (2020) ได้ศึกษาผลของโปรแกรม การฝึกรูปแบบ เอส เอ คิว ตามแนวคิดของเฮลที่มีต่อความคล่องแคล่วว่องไวของนักกีฬาฟุตบอลชาย โรงเรียนกีฬากรุงเทพมหานคร จำนวน 45 คน ทำการฝึกเป็นเวลา 8 สัปดาห์ ผลการวิจัยพบว่า หลังจากทำการฝึก ตามโปรแกรมการฝึกรูปแบบ เอส เอ คิว ตามแนวคิดของเฮลมีความคล่องแคล่วว่องไวที่ดีขึ้นกว่าก่อนการฝึก ซึ่งการฝึกหรือการออกกำลังกายที่ใช้วิธีต่าง ๆ ของร่างกายด้วยการทำซ้ำ ๆ และบ่อย ๆ อย่างสม่ำเสมอเป็นระบบจะทำให้เกิดการพัฒนาด้านที่ดียิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับหลักการฝึกของ Krabuanrat (2014) กล่าวถึง การฝึกซ้อมว่าเป็นการดำเนินการหรือการปฏิบัติอย่างเป็นระบบ (Systematic Process) โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนา สร้างเสริม ปรับปรุง แก้ไขทักษะ เทคนิคกีฬา และสมรรถภาพทางกายรวมทั้งความสามารถของนักกีฬา (Performance) ให้มีความก้าวหน้าและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ภายใต้เงื่อนไขของความหนักเบา รูปแบบ วิธีการ และกิจกรรมการฝึกซ้อมที่ได้กำหนดไว้ เป็นโปรแกรมการฝึกซ้อมในแต่ละช่วงเวลา (Periodization) อย่างถูกต้องเหมาะสมและต่อเนื่องสม่ำเสมอ ทั้งระยะสั้นและระยะยาว จะต้องมีความรู้ ความเข้าใจในหลักการ ขั้นตอน วิธีการฝึกสามารถพิจารณาสร้างสรรค์หรือเลือกใช้กิจกรรมรูปแบบ วิธีการฝึกได้อย่างถูกต้องเหมาะสมและต่อเนื่องหลากหลายวิธี เพื่อใช้

เป็นเงื่อนไข (Condition) ในการกระตุ้นร่างกายและพัฒนาการฝึกซ้อมให้เกิดประโยชน์ตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์และนำไปสู่การเพิ่มศักยภาพหรือความสามารถสูงสุดให้กับนักกีฬา

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า การเปรียบเทียบการก้าวเท้ายิงประตูบาสเกตบอลระหว่างกลุ่มของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง ก่อนการฝึกกลุ่มควบคุม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.75 และกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.58 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าในการทดสอบการก้าวเท้ายิงประตูบาสเกตบอล ของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองก่อนการฝึกไม่แตกต่างกัน หลังการฝึกสัปดาห์ที่ 4 กลุ่มควบคุม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 6.00 และกลุ่มทดลอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 7.58 หลังการฝึกสัปดาห์ที่ 6 กลุ่มควบคุม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 7.08 และกลุ่มทดลอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 9.92 และหลังการฝึก สัปดาห์ที่ 8 กลุ่มควบคุม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 7.50 และกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 11.42 ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากลุ่มทดลองมีผลการทดสอบการก้าวเท้ายิงประตูบาสเกตบอลสูงกว่ากลุ่มควบคุม เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เป็นเพราะ นักกีฬากลุ่มทดลองได้ฝึกตามโปรแกรมที่สร้างขึ้นนอกเหนือจากโปรแกรมการฝึกแบบปกติ จึงทำให้มีการพัฒนาความเร็วและความแข็งแรงมากกว่าการฝึกแบบปกติ สอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยของ Laoprasert, Rattanathongkom, and Kmontree (2017) ที่ได้ศึกษาโปรแกรมการฝึกผสมผสานแบบ เอส เอ พี ที่มีต่อพลังและความแข็งแรงของกล้ามเนื้อขา ความเร็ว ความอ่อนตัว ความคล่องแคล่วว่องไวและปฏิกิริยาตอบสนองของนักกีฬาบาสเกตบอลชายในระดับเยาวชน จำนวน 60 คน ผลการวิจัยพบว่า มีการพัฒนาขึ้นหลังจากการฝึก 12 สัปดาห์ และในกลุ่มทดลองมากกว่ากลุ่มควบคุม เนื่องจากโปรแกรมการฝึกดังกล่าวใช้รูปแบบการฝึกซ้อม ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับการเคลื่อนไหวในการเล่นกีฬาบาสเกตบอลเช่นการออกตัวอย่างรวดเร็ว การหลบหรือหลีกหนีคู่แข่งชั้น ความเร็วในการตอบสนอง และความสามารถในการรับส่งบอลได้อย่างรวดเร็วซึ่งสิ่งเหล่านี้ อยู่ในเกมกีฬาประเภททีมส่วนใหญ่ทั้งบาสเกตบอล ฟุตบอล และฟุตซอล เป็นต้น จึงอาจส่งผลให้นักกีฬาบาสเกตบอลมีการพัฒนาสมรรถภาพทางกายจากโปรแกรมการฝึกผสมผสานแบบ เอส เอ พี ได้ดีขึ้น สอดคล้องกับ Amornwanitsak, Sungthong, and Phucharoen (2021) ที่ได้ศึกษาผลของการฝึกแบบผสมผสานที่มีต่อความสามารถในการยิงประตูของนักกีฬาฟุตซอล โรงเรียนวัดโสธรวรารามวรวิหาร จำนวน 26 คน ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองมีความแรงในการยิงประตูมากกว่ากลุ่มควบคุม หลังการฝึก 8 สัปดาห์เพราะว่าโปรแกรมการฝึกแบบผสมผสานที่กลุ่มทดลองได้รับการฝึกนั้น มีการฝึกพลัยโอเมตริกในกลุ่มกล้ามเนื้อขาที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับทักษะการยิงประตู ได้แก่ Biceps Femoris, Rectus Femoris, Vastus Medialis และ Vastus Lateralis ทำให้กำลังและความเร็วของกล้ามเนื้อขามีการพัฒนาขึ้น และสอดคล้องกับ Satianpoonsook1, Satianpoonsook2, and Ratsamiyungthong (2021) ที่ได้ศึกษาผลการฝึกแบบผสมผสานที่ส่งผลต่อสมรรถภาพทางกายด้านความคล่องแคล่วว่องไวในนักกีฬาฟุตบอลวิทยาลัยนครราชสีมา จำนวน 30 คน ผลการวิจัยพบว่า นักกีฬาในกลุ่มทดลองที่ได้รับการฝึกแบบผสมผสานมีค่าเฉลี่ยความคล่องแคล่วว่องไวมากกว่ากลุ่มควบคุมที่ได้รับการฝึกตามปกติ

สรุป

จากการฝึกโปรแกรมเอส เอ พี ที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาทดลอง โดยผลการวิจัยได้แสดงให้เห็นว่า โปรแกรมดังกล่าวมีความเหมาะสมต่อการพัฒนาความเร็ว ความคล่องแคล่วว่องไว และพลัง ในการก้าวเท้ายิงประตูบาสเกตบอล ทำให้นักกีฬาสามารถพัฒนาได้ดีขึ้น นอกจากนั้นแล้วนักกีฬาบาสเกตบอลชายของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้ฝึกตามโปรแกรมเอส เอ พี อย่างต่อเนื่องตามวันเวลาที่กำหนด ซึ่งผู้วิจัยได้ควบคุมดูแลในการฝึกตลอดทั้ง 8 สัปดาห์ และไม่มีนักกีฬาที่ได้รับบาดเจ็บหรือถอนตัวออกจากกรวิจัย ทำให้ผลการฝึกมีการพัฒนาขึ้นตามลำดับ ดังนั้นการฝึกโปรแกรมเอส เอ พี เป็นรูปแบบการฝึกที่ผู้ฝึกสอนสามารถนำไปฝึกและใช้กับนักกีฬาได้ เพื่อให้นักกีฬามีทักษะที่ดีเพิ่มขึ้น มีศักยภาพและความสามารถในการก้าวเท้ายิงประตูที่สูงขึ้น

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า โรงเรียนหรือหน่วยงานที่ทำทีมกีฬาบาสเกตบอล สามารถนำเอาโปรแกรมการฝึกเอส เอ พี ไปใช้ ในการฝึกซ้อมเพื่อที่จะพัฒนานักกีฬาให้มีประสิทธิภาพ และมีสมรรถภาพทางกายที่ดีขึ้น เกิดประโยชน์สูงสุดกับนักกีฬา

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ผู้ฝึกสอนและผู้ที่เกี่ยวข้อง สามารถนำเอาโปรแกรมการฝึกเอส เอ พี ที่มีผลต่อการก้าวเท้ายิงประตูบาสเกตบอล ของนักกีฬาบาสเกตบอลชาย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนำไปประยุกต์ใช้กับนักกีฬานิติอื่น ๆ ได้ซึ่งจะทำให้เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการพัฒนาความเร็ว ความคล่องแคล่วว่องไว และพลังให้กับนักกีฬา

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1. การนำโปรแกรมการฝึกเอส เอ พี นี้ไปปรับปรุงบางทักษะให้เหมาะสมกับชนิดกีฬาอื่น ๆ ที่ต้องใช้ความเร็ว ความคล่องแคล่วว่องไว และพลัง

2.2. นำโปรแกรมการฝึกเอส เอ พี นี้ไปปรับใช้กับกลุ่มประชากรอื่นนอกเหนือจากนักกีฬาบาสเกตบอลชาย เช่น การฝึกกับเด็กในระดับประถมศึกษา หรือการฝึกกับนักกีฬาบาสเกตบอลหญิง

References

- Amornwanitsak, A., Sungthong, P., & Phucharoen, T. (2021). Effects of Combined Training on Shooting Performance in Futsal Player Watsothornwararam Worawihan School. The 4 th National Conference in Science and Technology (pp. 342-347). Faculty of Science: Chandrakasem Rajabhat University.

- Boonthaweemit, P. (2022). *The Effect of Combinations Training Program on Agility of Basketball Players for Students Matthayomsuksa 3*. (Master's Thesis). Naresuan University. Phitsanulok.
- Krabuanrat, C. (2014). *Science of Coaching*. Bangkok: Sintana Copy Center Company Limited.
- Kulthawatwichai, T. (2012). *Basketball techniques and skills*. (4th ed.). Bangkok: Chulalongkorn University Printing House.
- Laoprasert, S., & Rattanathongkom, S., & Kmontree, J. (2017). Effects of Complex SAP Model Training on Muscle Power and Strength, Speed, Flexibility, Agility and Reaction Time in Young Male Basketball Players. *KKU Research Journal*, 17(1), 32-42.
- Onthaworn, P. (2018). *Effect of Circuit Training on Leg Muscle Agility and Strength of Youth Basketball Male Players in Lamphun Province*. Thailand National Sports University Chiang Mai Campus. Lamphun.
- PimPan, C. (2009). *Basketball*. (4th ed.). Bangkok: Thai Watana Panich Company Limited.
- Raksasap, S. (2020). The Effect on The S A Q Model Training Program Based on Hale's Concept with The Agility on Male Futsal Athletes Bangkok Sports School. Thailand National Sports University Chonburi Campus. Chonburi.
- Rattanathaworn, S. (2008). *A Construction of Basketball Skill Test for Level 3 Students in Angthong Educational Service Area in Academic Year 2007*. Srinakharinwirot University. Bangkok.
- Sansri, K. (2023). *Effect of S A P Training on Lay-up Shot Performance of Basketball Players in Thailand National Sports University Chiang Mai Campus*. Thailand National Sports University Chiang Mai Campus. Chiang Mai.
- Satianpoonsook1, T., Satianpoonsook2, T., & Ratsamiyungthong, K. (2021). The Effects of a Blended Training Program on Agility of Football Players at Nakhonratchasima College. *The Journal of Faculty of Nursing Burapha University*, 29(4), 90-98.
- Sotarawat, S. (2010). *The Effect of SAQ Training Program on The Lay-Up Shooting Basketball Abilities of High School Students*. Chulalongkorn University. Bangkok.

การสื่อสารการตลาด และการรับรู้บทวิจารณ์ออนไลน์ของผู้บริโภคที่มีผล
ต่อการตัดสินใจใช้บริการ ร้านอาหารหม้อไฟ ในกรุงปักกิ่ง ประเทศจีน

MARKETING COMMUNICATIONS AND CONSUMERS' PERCEPTIONS OF ONLINE
REVIEWS THAT AFFECT THEIR DECISION TO USE THE SERVICE HOT POT
RESTAURANT IN BEIJING, CHINA

¹Zhang Yajuan, และ ²นิตยา วงศ์ยศ

¹Zhang Yajuan and ²Nittaya Wongyos

¹คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

¹The Faculty of Management Science, Lampang Rajabhat University, Thailand

¹Corresponding Author, Email: mittaya.w@g.lpru.ac.th

Received:2024-02-24

Revised:2024-08-19

Accepted:2024-08-20

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับความสำคัญของการสื่อสารการตลาด การรับรู้บทวิจารณ์ออนไลน์และการตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารหม้อไฟของลูกค้าในเขตกรุงปักกิ่งประเทศจีน 2) เพื่อศึกษาการสื่อสารการตลาดและการรับรู้บทวิจารณ์ออนไลน์ของลูกค้าที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารหม้อไฟ ในกรุงปักกิ่ง ประเทศจีน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริโภคที่เคยใช้บริการร้านอาหารหม้อไฟในกรุงปักกิ่งประเทศจีน จำนวน 385 คนโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ แบบ Enter

ผลการศึกษาพบว่า 1) ระดับความสำคัญ ด้านการสื่อสารการตลาดการรับรู้บทวิจารณ์ออนไลน์และการตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารหม้อไฟของลูกค้าในเขตกรุงปักกิ่งประเทศจีน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ผลการทดสอบการถดถอยพหุคูณโดยวิธี Enter พบว่า การสื่อสารการตลาด การรับรู้บทวิจารณ์ออนไลน์มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารหม้อไฟใน กรุงปักกิ่ง ประเทศจีน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ: การสื่อสารการตลาด; การรับรู้บทวิจารณ์ออนไลน์; การตัดสินใจใช้บริการ

Abstract

The current research aims to investigate the following: 1) to examine the significance of marketing communication, perception of online reviews, and decision-making in the consumption of hotpot restaurants among customers in Beijing, China; and 2) to investigate the impact of marketing communication and perception of online reviews on customers' decisions to patronize hotpot restaurants in Beijing, China.

The research instrument used in this study was a questionnaire. The sample consisted of 385 consumers who had previously used hotpot restaurant services in Beijing, China. Data was collected using a questionnaire. Statistical analysis included percentages, means, standard deviations, and multiple regression analysis using the Enter method.

The research findings revealed that: 1) The level of importance of marketing communication, perception of online reviews, and decision-making regarding hotpot restaurant services among customers in Beijing, China, was generally high. 2) Multivariate regression analysis using the Enter method showed that marketing communication and perception of online reviews significantly influenced the decision to use hotpot restaurant services in Beijing, China at the 0.01 level of significance.

Keywords: Marketing Communications; Consumers' Perceptions of Online Reviews; Affect their Decision

บทนำ

หม้อไฟจีน ประกอบด้วยซุ๊ปโบราณ มีเนื้อสัตว์ เป็นอาหารดั้งเดิมในประเทศจีนที่มีประวัติศาสตร์อันยาวนาน เหมาะสำหรับทุกเพศทุกวัย เป็นสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมด้านการรับประทานอาหาร ปัจจุบันหม้อไฟเกิดขึ้นทั่วประเทศจีนเป็นจำนวนมาก โดยแต่ละแบรนด์มีลักษณะเฉพาะของตัวเอง ในกระบวนการพัฒนาที่ยาวนานผ่านการย้ายถิ่น แบนิสัยการกินของแต่ละสถานที่ต่างกันไป ได้รับการแลกเปลี่ยนและบูรณาการทั่วประเทศจีน หมวดยุคหม้อไฟได้รับความสำคัญและการจัดแบ่งประเภทอย่างต่อเนื่อง ปัจจุบันเป็นหมวดยุคหม้อไฟที่หลากหลายตามภูมิภาคเทคโนโลยีและรสชาติของหม้อไฟที่จะแบ่งอุตสาหกรรมหม้อไฟของจีนสามารถแบ่งออกเป็นหม้อไฟเสฉวน - ฉงชิ่งหม้อไฟ เป่ย์ไห่หม้อไฟ กวางตุ้ง หม้อไฟไต้หวัน หม้อไฟญ่ก๊วย หม้อไฟและหม้อไฟอื่นๆ หม้อไฟทุกชนิดมีรสชาติที่แตกต่างกันแสดงถึงลักษณะและนิสัยของอาหารของด้านหนึ่ง (China News Network, 2023)

การเลือกกรุงปักกิ่งเป็นสถานที่วิจัยหลักสำหรับการศึกษา เนื่องจากกรุงปักกิ่งเป็นเมืองมรดกทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมอันยาวนาน เป็นมรดกระดับโลกเมืองที่มีมรดกทางวัฒนธรรมมากที่สุดในโลก

และเป็นเมืองวัฒนธรรมที่มีประวัติศาสตร์ยาวนาน มีสถานที่ทางประวัติศาสตร์และภูมิทัศน์ทางวัฒนธรรมมากมาย นอกจากนี้กรุงปักกิ่งในฐานะเมืองหลวงของจีนเป็นสถานที่ที่หน่วยงานภาครัฐจำนวนมากมีการจัดกิจกรรมทางการเมือง วัฒนธรรมและเศรษฐกิจระดับชาติจำนวนมากจัดขึ้นในกรุงปักกิ่ง ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ได้ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมด้านการจัดเลี้ยงอย่างมีประสิทธิภาพ หม้อไฟได้รับการเลือกเป็นเมนูแรกในการจัดเลี้ยง อีกทั้งกรุงปักกิ่งเป็นแหล่งรวมของหลายวัฒนธรรมที่มีเชื้อชาติ หม้อไฟจึงเป็นเมนูแรกที่ผู้บริโภคกลุ่มนี้ในการเลือกรับประทาน (Beijing Municipal People's Government, 2021)

ปัจจุบันมีแบรนด์หม้อไฟจำนวนมากและแบรนด์ใหม่ยังคงหลั่งไหลเข้าสู่ตลาดหม้อไฟ จึงทำให้อุตสาหกรรมร้านอาหารหม้อไฟมีการแข่งขันมากขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งการแข่งขันของร้านอาหารหม้อไฟการขยายตัวอย่างของสถานการณ์ห่วงโซ่อุปทานมายสิ่งแวดลอมและระดับการบริการของแต่ละร้านมีความโดดเด่นเป็นพิเศษในขั้นตอนของการพัฒนาอย่างรวดเร็วของอินเทอร์เน็ต ร้านอาหารหม้อไฟจำเป็นต้องปรับรูปแบบการจัดการเพื่อให้สามารถรองรับการแข่งขันด้วยรูปแบบของการรับรู้ทวิจาณ์ออนไลน์ของผู้บริโภค จะทำให้ผู้ประกอบการสามารถให้บริการสนองตอบตามความต้องการของผู้บริโภคได้ต่อไป (Luan, 2022) ดังนั้นร้านอาหารหม้อไฟไม่เพียงแต่เป็นวิถีกินสำหรับชาวจีนเท่านั้น แต่ยังเป็นตัวแทนของวัฒนธรรมอาหารของชาวจีนและเป็นส่วนสำคัญในชีวิตประจำวัน ทุกวันนี้โซเชียลมีเดียเป็นที่รู้จักและนำไปใช้มากขึ้นเรื่อยๆ บทวิจาณ์ออนไลน์นั้นง่ายต่อการใช้เป็นเครื่องมือในการสื่อสารการตลาดบทวิจาณ์ออนไลน์มีบทบาทสำคัญในกระบวนการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสภาพแวดล้อมออนไลน์ ผู้บริโภคไม่เพียงแต่ค้นหาราคาประเภทแบรนด์และข้อมูลคุณลักษณะของผลิตภัณฑ์อื่นๆ แต่ยังให้ความสนใจกับข้อมูลรีวิวหลังการซื้อของผู้บริโภคคนอื่น นอกจากนี้บทวิจาณ์ออนไลน์ส่วนใหญ่ได้รับการเผยแพร่เพื่อวัตถุประสงค์ที่ไม่แสวงหาผลกำไรและไม่ระบุชื่อดังนั้นจึงมีความน่าเชื่อถือและการอ้างอิงสูง ดังนั้นการใช้บทวิจาณ์ออนไลน์โดยแบรนด์หม้อไฟต่างๆจึงเป็นทางเลือกที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ในยุคของการตลาดแบบปากต่อปากออนไลน์ในกระบวนการโต้ตอบกับบทวิจาณ์ของลูกค้าผ่านข้อเสนอแนะ การบริการค้นพบคุณค่าของบทวิจาณ์ออนไลน์กำหนดกลยุทธ์และวิธีการจัดการที่เหมาะสมกับองค์กรมากขึ้นและปรับปรุงความสามารถในการแข่งขันแบรนด์ของตนเอง จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น การศึกษาเรื่อง การสื่อสารการตลาดและการรับรู้บทวิจาณ์ออนไลน์ของผู้บริโภคที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารหม้อไฟในเมืองปักกิ่งประเทศจีน จึงประเด็นที่น่าสนใจ เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาดให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภครองรับการแข่งขันที่สูงขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพและยังเป็นแนวทางให้กับผู้ที่สนใจในเรื่องนี้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความสำคัญของ การสื่อสารการตลาด การรับรู้บทวิจาณ์ออนไลน์และการตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารหม้อไฟของผู้บริโภคในกรุงปักกิ่ง ประเทศจีน
2. เพื่อศึกษาการสื่อสารการตลาดและการรับรู้บทวิจาณ์ออนไลน์ของผู้บริโภคที่มีผลต่อการตัดสินใจ

ใช้บริการร้านอาหารหม้อไฟในกรุงปักกิ่ง ประเทศจีน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริโภคในกลุ่มผู้บริโภคที่ใช้บริการร้านอาหารหม้อไฟในกรุงปักกิ่งและอาศัยในกรุงปักกิ่ง ประเทศจีน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้ กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างกรณีไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน โดยวิธีการของ Cochran (1997) โดยวิธีสูตรคำนวณกรณีไม่ทราบจำนวนประชากร ดังนั้นผู้ศึกษาได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตร Cochran. (1997) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 385 คน วิธีคำนวณจากสูตรได้ดังนี้

$$\begin{aligned}n &= \frac{P(1-P)Z^2}{e^2} \\n &= \frac{0.5(1-0.5)1.96^2}{0.05^2} \\n &= 384.16 \text{ คน}\end{aligned}$$

ดังนั้น การศึกษาจึงใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 385 คน

ใช้วิธีการสุ่มแบบบังเอิญ(Accidental Sampling)

การสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการศึกษาของ การสื่อสารการตลาด การรับรู้ทวิจาร์ณออนไลน์และการตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารหม้อไฟของผู้บริโภคในกรุงปักกิ่ง ประเทศจีน ได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาด้านเนื้อหาจากเอกสาร บทความ วารสารสิ่งพิมพ์ ตารางงานวิจัยต่างๆ ข้อมูลอ้างอิงจากอินเทอร์เน็ต และเว็บไซต์ต่างๆ แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการสื่อสารการตลาด และการรับรู้ทวิจาร์ณออนไลน์ของผู้บริโภคที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารหม้อไฟในกรุงปักกิ่ง ประเทศจีน มาทำการศึกษาร่วมกันในรอบแนวคิดการวิจัย เพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อได้กรอบแนวคิดสำหรับการวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 เครื่องมือและวิธีการที่ใช้ในการศึกษาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Closed Ended Question) ลักษณะคำตอบเป็นมาตราวัดค่าแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 คำถามคัดกรอง ท่านอาศัยในกรุงปักกิ่งหรือไม่ หากตอบไม่ (ให้ยุติแบบสอบถาม)

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ การสื่อสารการตลาด การรับรู้ทวิจาร์ณออนไลน์ การตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารหม้อไฟในกรุงปักกิ่ง ประเทศจีน

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะ

การทดสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยการทดสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity Test) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปตรวจสอบความถูกต้องของการตีความ และความสอดคล้องของข้อความ โดยอาศัยดุลยพินิจของผู้ทรงคุณวุฒิ IOC จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของกรอบแนวคิดในการวิจัย วัตถุประสงค์และพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อความแต่ละข้อ ให้มีความชัดเจน จากการประเมินดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อความและวัตถุประสงค์ (Item-Objective Congruence Index : IOC) ในทุกข้อความที่มีค่า IOC อยู่ระหว่าง .67 –1.00 การทดสอบความน่าเชื่อถือ (Reliability Test) เมื่อผู้วิจัยได้แก้ไขแบบสอบถาม ตามที่ผู้ทรงคุณวุฒิระบุเรียบร้อยแล้ว นำแบบสอบถามมาทำการทดสอบความน่าเชื่อถือ (Reliability Test) โดยทำการแจกให้กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บข้อมูลวิจัย ได้แก่ ประชาชนเมืองเทียนจิน จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบความน่าเชื่อถือโดยการประมวลหาค่า Cronbach's Alpha Analysis Test) ในการหาความเชื่อมั่นโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's alpha coefficient) ผลการทดสอบได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาอยู่ระหว่าง .71 ถึง .95 และ ทั้งฉบับอยู่ที่ .76 ซึ่งมีค่ามากกว่า .70 ดังนั้นแบบสอบถามนี้จึงมีความน่าเชื่อถือ และสามารถนำไปศึกษาในกลุ่มตัวอย่างจริงได้ (Hair, et al. 2010)

การเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อการวิจัยครั้งนี้ทำโดยใช้แบบสอบถาม (questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ โดยการแจกแบบสอบถามผ่านทางอินเทอร์เน็ต เว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ โดยใช้การสร้างแบบสอบถามเป็นภาษาจีน เก็บข้อมูลโดยการแจกแบบสอบถามผ่านทางอินเทอร์เน็ต ผ่านทาง Meiuian We Chat Public comment เว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์โดยใช้การสร้างแบบสอบถามออนไลน์ผ่านทางเว็บไซต์ Questionnaire star จากนั้นทำการเชื่อมโยงข้อมูลของแบบสอบถามออนไลน์ลงไปยังกลุ่มตัวอย่างของงานวิจัยนี้ โดยผู้ศึกษานำแบบสอบถามจำนวน 385 ฉบับ

การวิเคราะห์ข้อมูล การดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลมีลำดับและขั้นตอนดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกฉบับและเลือกเฉพาะฉบับที่สมบูรณ์มา ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2. นำข้อมูลจากแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาวิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล

วัตถุประสงค์ ข้อที่ 1 เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปซึ่งผู้วิจัยได้นำข้อมูลเหล่านี้มาจัดกลุ่มและแจกแจงข้อมูลตามลักษณะทั่วไปของประชากรโดยใช้สถิติพรรณนา ในการหาค่าร้อยละ และวิเคราะห์ระดับความสำคัญของการสื่อสารการตลาด การรับรู้ทวิจาร์ณออนไลน์และการตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารหม้อไฟของผู้บริโภคในกรุงปักกิ่ง ประเทศจีน รูปแบบมาตราส่วนประมาณค่าของ Likert (1970) โดยมีการแบ่งเป็นระดับความคิดเห็น 5 ระดับ คือ 5 หมายถึง มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และ 1 หมายถึง น้อยที่สุด ซึ่งผู้วิจัยใช้สถิติพรรณนา ในการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากนั้นนำค่าเฉลี่ย ที่ได้มาแปลผลเป็นระดับความสำคัญ

วัตถุประสงค์ข้อ 2 วิเคราะห์การสื่อสารการตลาดและการรับรู้ทวิจาร์ณออนไลน์ของผู้บริโภคที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารหม้อไฟในกรุงปักกิ่ง ประเทศจีน ซึ่งผู้ศึกษาใช้สถิติอนุมานเพื่อทำการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ด้วยเทคนิค Enter เนื่องจากมีตัวแปรตั้งแต่ 2 ตัวแปรขึ้นไปและเป็นตัวแปรต้นตัวแปรตามเป็นเชิงปริมาณ เพื่อทดสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้ แล้วนำเสนอข้อมูลและสรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาระดับความสำคัญของการสื่อสารการตลาด การรับรู้ทวิจาร์ณออนไลน์ และการตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารหม้อไฟของผู้บริโภคในกรุงปักกิ่ง ประเทศจีน ผลการวิจัยพบว่า

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 385 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 59.2 จำแนกตามอายุ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีอายุต่ำกว่า 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 18.7 จำแนกตามสถานภาพ พบว่าประชากรที่เป็นโสดมีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 49.4 จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ประชากรที่มีระดับการศึกษาประถม คิดเป็นร้อยละ 2.6 จำแนกตามอาชีพ พบว่า อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 44.7 จำแนกตามรายได้ พบว่าประชากรที่มีรายได้มากกว่า 8,001 หยวนมีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 21.0 ช่องทางการสื่อสารออนไลน์ที่เ็นทานใช้บริการบ่อยที่สุด ช่องทาง Meituan มีจำนวนสูงสุด คิดเป็นร้อยละ 29.1 และผู้บริโภคไปใช้บริการหม้อไฟร้านไหนบ่อยที่สุด มีจำนวนสูงสุดในกรุงปักกิ่ง ประเทศจีน หม้อไฟ Haidilao มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 21.6

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ด้านการสื่อสารการตลาด การรับรู้ทวิจาร์ณออนไลน์ และการตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารหม้อไฟของลูกค้ำใน เขตเมืองปักกิ่ง ประเทศจีน

ด้านการสื่อสารการตลาด	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D)	ระดับ ความสำคัญ
1.มีการโฆษณาผ่านสื่อสังคมออนไลน์ด้านข้อมูลของร้าน	4.41	.606	มากที่สุด
2.มีการแนะนำผลิตภัณฑ์หรือรายการอาหารใหม่ๆผ่านสื่อโฆษณาของร้าน	4.05	.897	มาก
3.มีการใช้ชื่อร้านอาหารผ่านแบรนด์เพื่อสื่อสารภาพลักษณ์	4.03	.922	มาก
4.มีการจัดทำโปรโมชั่นที่น่าสนใจ(ระบบบัตรสมาชิก การสะสมแต้ม การจัดโปรแกรมลดราคาค่าอาหาร)	4.11	.889	มาก
5.มีการติดต่อสื่อสารข้อมูลข่าวสาร ถึงผู้บริโภคโดยตรงผ่านสื่อสังคมออนไลน์ในหลายรูปแบบ	4.15	.853	มาก
6.มีการเผยแพร่ข้อมูลร้านอาหารผ่านกลุ่มผู้บริโภคเป้าหมายในกรุงปักกิ่งประเทศจีน(ปักกิ่ง city, Wechat เฉพาะกลุ่ม)	4.08	.871	มาก
7.มีพนักงานแนะนำให้ข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าและบริการของร้านอาหารที่เพียงพอ	4.12	.897	มาก
8.มีการใช้กระแสดความนิยมในการรับประทานอาหารมาทำอาหารที่สร้างสรรค์เพื่อดึงดูดผู้บริโภค	4.10	.918	มาก
9.มีคู่มือหรือบัตรส่วนลดให้กับผู้บริโภคทุกครั้งที่มีการจัดกิจกรรมในร้าน	4.12	.880	มาก
10.มีการให้บริการที่รวดเร็ว บริการด้วยความยิ้มแย้มสุภาพเป็นมิตร	4.09	.899	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.12	.480	มาก

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความสำคัญด้านการสื่อสารการตลาด

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับความสำคัญด้านการสื่อสารการตลาด ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.12 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .480 เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า มีการโฆษณาผ่านสื่อสังคมออนไลน์ด้านข้อมูลของร้าน อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.41 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .606 รองลงมาคือ มีการติดต่อสื่อสารข้อมูลข่าวสาร ถึงผู้บริโภคโดยตรงผ่านสื่อสังคมออนไลน์ในหลายรูปแบบ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .853 มีคู่มือหรือบัตรส่วนลดให้กับผู้บริโภคทุกครั้งที่มีการจัดกิจกรรมในร้าน อยู่ในระดับ

มาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.12 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .880 มีพนักงานแนะนำให้ข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าและบริการของร้านอาหารที่เพียงพอ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.12 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .897 มีการจัดทำโปรโมชั่นที่น่าสนใจอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .889 มีการใช้กระแสความนิยมในการรับประทานอาหารมาทำอาหารที่สร้างสรรค์เพื่อดึงดูดผู้บริโภค อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .918 มีการให้บริการที่รวดเร็ว บริการด้วยความยิ้มแย้ม สุภาพเป็นมิตร อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.09 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .899 มีการเผยแพร่ข้อมูลร้านอาหารผ่านกลุ่มผู้บริโภคเป้าหมายในกรุงปักกิ่งประเทศจีนอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.08 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .871 มีการแนะนำผลิตภัณฑ์หรือรายการอาหารใหม่ๆผ่านสื่อโฆษณาของร้าน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.05 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .897 และประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด มีการใช้ชื่อร้านอาหารผ่านแบรนด์เพื่อสื่อสารภาพลักษณ์ อยู่ในระดับมาก เท่ากับ 4.03 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .922 ตามลำดับ

ด้านการรับรู้ทวิจาร์ณออนไลน์	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D)	ระดับ ความสำคัญ
1.การรับรู้ทวิจาร์ณออนไลน์ด้วยภาพเสมือนจริงช่วยเพิ่มความ น่าเชื่อถือของข้อมูล	4.17	.853	มาก
2.การรับรู้ทวิจาร์ณออนไลน์มีนโยบายหรือกฎข้อบังคับในการเก็บ ข้อมูลส่วนตัวของผู้บริโภคอย่างชัดเจน	4.06	.890	มาก
3.ท่านคิดว่า การเลือกใช้บริการร้าน ผ่านการรับรู้ ทวิจาร์ณ ออนไลน์ ซึ่งมีเมนูอาหารที่หลากหลายตรงกับความต้องการของ ลูกค้าการปรับปรุงรายการอาหารอย่างต่อเนื่อง	4.11	.905	มาก
4.การรับรู้ทวิจาร์ณออนไลน์โดยบุคคลที่มีชื่อเสียงช่วย เพิ่มความ น่าเชื่อถือของข้อมูล	4.04	.928	มาก
5.ท่านรู้สึกพึงพอใจต่อการรีวิวร้านอาหารหม้อไฟด้วยรูปภาพ	4.09	.841	มาก
6. ท่านรู้สึกพึงพอใจต่อการรีวิวร้านอาหารหม้อไฟด้วยตัวอักษร	4.04	.883	มาก
7. ท่านรู้สึกพึงพอใจต่อความสวยงามของข้อมูลการรีวิว เช่น รูปภาพ ขนาดและสีของตัวอักษร	4.08	.876	มาก
8.ท่านรู้สึกพึงพอใจต่อความรวดเร็วและทันเหตุการณ์ในการรีวิว ร้านอาหารหม้อไฟ	4.04	.877	มาก
9.ท่านรู้สึกพึงพอใจต่อความสะดวกในการค้นหาการรีวิวร้านอาหาร หม้อไฟ	4.17	.759	มาก
10.ท่านรู้สึกพึงพอใจต่อความรวดเร็วในการดาวน์โหลดข้อมูลต่างๆ	4.16	.804	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.09	.482	มาก

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความสำคัญด้านการรับรู้ทวิจาร์ณออนไลน์

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับความสำคัญด้านการรับรู้ทวิจาร์ณออนไลน์ ในภาพรวมอยู่ในระดับ
มาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.09 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.482 เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นพบว่า อยู่ใน
ระดับมากทุกประเด็น ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความคิดเห็นโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ท่าน
รู้สึกพึงพอใจต่อความสะดวกในการค้นหาการรีวิวร้านอาหารหม้อไฟมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 ส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐานเท่ากับ .759 รองลงมาคือ การรับรู้ทวิจาร์ณออนไลน์ด้วยภาพเสมือนจริงช่วยเพิ่มความน่าเชื่อถือ
ของข้อมูล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .853 ท่านรู้สึกพึงพอใจต่อความรวดเร็วใน
การดาวน์โหลดข้อมูลต่างๆมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.16 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .804 ท่านคิดว่า การเลือกใช้

บริการร้าน ผ่านการรับรู้ บทความออนไลน์ ซึ่งมีเมนูอาหารที่หลากหลายตรงกับความต้องการของผู้บริโภค การปรับปรุงรายการอาหารอย่างต่อเนื่องมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .905 ท่านรู้สึกพึงพอใจต่อการรีวิวร้านอาหารหม้อไฟด้วยรูปภาพมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.09 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .841 ท่านรู้สึกพึงพอใจต่อความสวยงามของข้อมูลการรีวิว เช่น รูปภาพ ขนาดและสีของตัวอักษรมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.08 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .876 การรับรู้บทความออนไลน์มีนโยบายหรือกฎข้อบังคับในการเก็บข้อมูลส่วนตัวของผู้บริโภคอย่างชัดเจนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .890 ท่านรู้สึกพึงพอใจต่อความเร็วและทันเหตุการณ์ในการรีวิวร้านอาหารหม้อไฟมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .877 ท่านรู้สึกพึงพอใจต่อการรีวิวร้านอาหารหม้อไฟด้วยตัวอักษร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .883 และการรับรู้บทความออนไลน์โดยบุคคลที่มีชื่อเสียงช่วยเพิ่มความน่าเชื่อถือของข้อมูล มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด เท่ากับ 4.04 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .928 ตามลำดับ

การตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารหม้อไฟ	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D)	ระดับ ความสำคัญ
1.ท่านมีแนวโน้มที่จะไปรับประทานอาหารหม้อไฟนอกบ้านในอนาคต	4.31	.596	มาก
2.ท่านตัดสินใจเมื่อได้ทำการศึกษาและเปรียบเทียบข้อมูล	4.01	.940	มาก
3.ท่านตัดสินใจเมื่อทราบถึงความมีชื่อเสียงของร้าน	4.00	.913	มาก
4.ท่านตัดสินใจเมื่อได้ทราบถึงความอร่อยของร้านอาหารหม้อไฟ	4.02	.918	มาก
5.ท่านตัดสินใจเมื่อได้ทราบถึงความคุ้มค่าในเรื่องของราคา	4.04	.903	มาก
6.ท่านตัดสินใจเมื่อได้ทราบว่ารายการอาหารพิเศษเฉพาะหม้อไฟ	4.06	.897	มาก
7.ท่านตัดสินใจเมื่อได้ทราบว่ามีการพิเศษของร้าน	4.11	.903	มาก
8.ท่านตัดสินใจเพราะวัตถุดิบอาหารหม้อไฟมีประโยชน์ต่อสุขภาพ	4.06	.954	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.07	.524	มาก

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความสำคัญด้านการตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารหม้อไฟ

จากตารางที่ 3 พบว่า ระดับความสำคัญด้านการตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารหม้อไฟ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .524 เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นพบว่าทุกประเด็นอยู่ในระดับมาก ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความคิดเห็นโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ท่านมีแนวโน้มที่จะไปรับประทานอาหารหม้อไฟนอกบ้านในอนาคต มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.31 ส่วน

เบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .596 รองลงมาคือ ท่านตัดสินใจเมื่อได้ทราบว่ามีบริการพิเศษของร้าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .903 ท่านตัดสินใจเมื่อได้ทราบว่ามีรายการอาหารพิเศษเฉพาะหม้อไฟมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .897 ท่านตัดสินใจเพราะวัตถุดิบอาหารหม้อไฟมีประโยชน์ต่อสุขภาพมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .954 ท่านตัดสินใจเมื่อได้ทราบถึงความคุ้มค่าในเรื่องของราคามีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .903 ท่านตัดสินใจเมื่อได้ทราบถึงความอร่อยของร้านอาหารหม้อไฟมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .918 ท่านตัดสินใจเมื่อได้ทำการศึกษาและเปรียบเทียบข้อมูลมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .940 และท่านตัดสินใจเมื่อทราบถึงความมีชื่อเสียงของร้าน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด เท่ากับ 4.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .913 ตามลำดับ

รายการ	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D)	ระดับ ความสำคัญ
1.การสื่อสารทางการตลาด	4.12	.480	มาก
2.การรับรู้ทวิจาร์ณออนไลน์	4.09	.482	มาก
3.การตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารหม้อไฟ	4.07	.524	มาก

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในภาพรวม การสื่อสารทางการตลาด การรับรู้ทวิจาร์ณออนไลน์ การตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารหม้อไฟ

จากตารางที่ 4 พบว่า ภาพรวมของระดับความสำคัญ อยู่ในระดับมาก โดยที่การสื่อสารทางการตลาด มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.12 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .480 รองมา การรับรู้ทวิจาร์ณออนไลน์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.09 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .482 และการตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารหม้อไฟมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด เท่ากับ 4.07 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .524 ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาการสื่อสารการตลาดและการรับรู้ทวิจาร์ณออนไลน์ของผู้บริโภคที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารหม้อไฟในกรุงเทพฯ ประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิเคราะห์การสื่อสารการตลาด และการรับรู้ทวิจาร์ณออนไลน์ของผู้บริโภคที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการ ร้านอาหารหม้อไฟในกรุงเทพฯ ประเทศไทย สามารถสรุปได้ดังตารางที่ 5

Independent Variable	การตัดสินใจใช้บริการ					Collinearity
	B	S.E.	Beta	t	p-value	Statistics
						VIF
Constant	2.499	0.417		5.993	0.000**	-
การสื่อสารการตลาด	0.756	0.201	0.400	3.761	0.000**	4.561
การรับรู้ทวิจาร์ณออนไลน์	0.898	0.200	0.477	4.490	0.000**	4.561
F = 10.214, p-value = .000 ^b , Adjust R ² = 0.712, R ² = 0.724						

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 5 การสื่อสารการตลาด และการรับรู้ทวิจาร์ณออนไลน์ของผู้บริโภคที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการ ร้านอาหารหม้อไฟในกรุงปักกิ่ง ประเทศจีน

จากตารางที่ 5 ผลการทดสอบการถดถอยพหุคูณโดยวิธี Enter พบว่า การรับรู้ทวิจาร์ณออนไลน์มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารหม้อไฟใน กรุงปักกิ่ง ประเทศจีน มากที่สุด โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย 0.898 ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน 0.200 ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน 0.477 รองลงมา คือ การสื่อสารการตลาดมีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารหม้อไฟใน กรุงปักกิ่ง ประเทศจีน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย 0.756 ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน 0.201 ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน 0.400 โดยตัวแปรอิสระทั้ง 2 ตัวแปร ได้แก่ การรับรู้ทวิจาร์ณออนไลน์ การสื่อสารการตลาด สามารถทำนายการตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารหม้อไฟใน กรุงปักกิ่ง ประเทศจีน ได้ร้อยละ 72.4

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาครั้งนี้ พบว่า การสื่อสารการตลาดและการรับรู้ทวิจาร์ณออนไลน์ของผู้บริโภคมีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารหม้อไฟในเมืองปักกิ่ง ประเทศจีน ซึ่งเกิดจากความต้องการของผู้บริโภคที่แตกต่างกันและประสบการณ์ใช้บริการ อาจทำให้เกิดการตัดสินใจใช้บริการหรือไม่ใช้บริการ เนื่องด้วยผู้บริโภคมีความคาดหวังแตกต่างกัน งานวิจัยนี้จึงได้นำองค์ความรู้ด้านการสื่อสารการตลาดและการรับรู้ทวิจาร์ณ เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้บริโภคตัดสินใจมาใช้บริการร้านอาหารหม้อไฟได้ ดังแสดงในรูปภาพที่ 1

การสื่อสารการตลาด	การรับรู้ทวิจาร์ณออนไลน์	การตัดสินใจใช้บริการ ร้านอาหารหม้อไฟ
1.ทำการสื่อสารให้ตรงกลุ่มเป้าหมาย 2.การเปิดบริการประสบการณ์ จัด กิจกรรมชิมออฟไลน์เพื่อให้ลูกค้าได้ สัมผัสกับประสบการณ์จริง 3.เสนอข่าวสารด้วยความรวดเร็ว 4.รักษาคุณภาพของอาหารให้สดใหม่ ให้ผู้บริโภครู้สึกถึงความคุ้มค่า 5.การโฆษณา ควรใช้ดารหรือบุคคลที่ มีชื่อเสียง	1.ผู้ประกอบการให้ความสำคัญเกี่ยวกับ ความสะดวกในการค้นหาการรีวิว ร้านอาหารหม้อไฟของผู้บริโภค 2.ความรวดเร็วในการดาวน์โหลด ข้อมูลต่างๆของผู้บริโภค 3.เสนอภาพเสมือนจริงเพื่อเพิ่มความ น่าเชื่อถือและจูงใจ	1. มีประโยชน์ต่อสุขภาพ 2. มีบริการพิเศษเฉพาะร้านหม้อไฟ 3. ร้านมีชื่อเสียง

รูปภาพที่ 1 แนวทางการสื่อสารการตลาดและการรับรู้ทวิจาร์ณออนไลน์ของผู้บริโภคที่มีผลต่อการ
ตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารหม้อไฟในเมืองปักกิ่ง ประเทศจีน

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า

ระดับความสำคัญด้านการสื่อสารการตลาด ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ มีการ
โฆษณาผ่านสื่อสังคมออนไลน์ด้านข้อมูลของร้านและมีการติดต่อสื่อสารข้อมูลข่าวสาร รวมถึงผู้บริโภคโดยตรง
ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ในหลายรูปแบบและมีคู่มือหรือบัตรส่วนลดให้กับผู้บริโภคทุกครั้งที่มีการจัดกิจกรรมใน
ร้าน สอดคล้องกับ Sukkasem and Chansom (2021) ได้ทำการศึกษา ปัจจัยด้านการสื่อสารทางการตลาดที่
ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านอาหารญี่ปุ่น SHINKANZEN SUSHI ของผู้บริโภคในเขต
กรุงเทพมหานคร ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ปัจจัยการสื่อสารทางการตลาดส่วนใหญ่ได้แก่การ
ประชาสัมพันธ์ การส่งเสริมการขายการตลาดทางตรง ดังนั้นผู้ประกอบการธุรกิจร้านอาหารหม้อไฟ ต้องให้
ความสำคัญในเรื่องของการสื่อสารทางการตลาด ไม่ว่าจะเป็นการโฆษณา การประชาสัมพันธ์ การส่งเสริมการ
ขาย เพื่อให้ตรงตามความต้องการของผู้บริโภคในการเลือกร้านหม้อไฟในอนาคตต่อไป

ระดับความสำคัญด้านการรับรู้ทวิจาร์ณออนไลน์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ
ผู้บริโภคพึงพอใจต่อความสะดวกในการค้นหาการรีวิวร้านอาหารหม้อไฟ มีการเสนอด้วยภาพเสมือนจริงช่วย
เพิ่มความน่าเชื่อถือของข้อมูลและความรวดเร็วในการดาวน์โหลดข้อมูลต่างๆ และมีเมนูอาหารที่หลากหลาย
ตรงกับความต้องการของผู้บริโภคการปรับปรุงรายการอาหารอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับ Preecharat and
Chaiyasunthon (2019) ได้ทำการศึกษา พฤติกรรมการใช้บริการร้านอาหารผ่านการรีวิวจากสื่อสังคม
ออนไลน์ ผลการทดสอบสมมติฐานด้านประชากรศาสตร์ พบว่า ระดับความคิดเห็นด้านส่วนประสมทาง
การตลาด ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์และบริการ ด้านราคา และด้านช่องทางการ จัดจำหน่ายแตกต่างกันจะมี

ความถี่การใช้บริการร้านอาหารผ่านการรีวิวจากสื่อสังคมออนไลน์ที่แตกต่างกัน และด้าน ผลลัพธ์และบริการ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านการส่งเสริมการตลาดแตกต่างกันจะมีค่าใช้จ่าย การใช้บริการร้านอาหารผ่านการรีวิวจากสื่อสังคมออนไลน์ที่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ Vutdhammakhun (2016) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การรีวิวร้านอาหารผ่านสื่อสังคมออนไลน์กับการตัดสินใจเลือกร้านอาหารสำหรับการรับประทานนอกบ้านของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าทางด้านพฤติกรรมการค้นหาร้านอาหาร พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์ ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ เช่น Facebook มีจำนวนสูงสุด และมีการรับชมการรีวิวร้านอาหารผ่าน Media Sharing เช่น Youtube บ่อยสุด โดยเฉลี่ย ค้นหา 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์ จากสื่อสังคมออนไลน์ 1-2 ประเภท และใช้เวลาในการค้นหา 1-2 ชั่วโมง สำหรับปัจจัยด้านทัศนคติต่อแหล่งข้อมูลการรีวิวร้านอาหาร และความพึงพอใจจากการรับรู้ข้อมูลการรีวิวร้านอาหารผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ดังนั้นผู้ประกอบการร้านอาหารหม้อไฟ ต้องให้ความสำคัญในเรื่องของคุณภาพอาหาร รสชาติอาหาร รวมถึงมีการปรับราคาให้เหมาะสมกับภาวะเศรษฐกิจ เพื่อให้ตรงตามความต้องการของผู้บริโภคในการเลือกร้านอาหารหม้อไฟในอนาคตต่อไป

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า

การรับรู้บทวิจารณ์ออนไลน์มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารหม้อไฟใน กรุงเทพมหานคร ประเทศจีน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สอดคล้องกับ Yang (2021) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์ประสบการณ์ทางอารมณ์จากบทวิจารณ์ออนไลน์ของผู้ใช้ร้านอาหารหม้อไฟในเมืองชั้นหนึ่งแห่งใหม่ของ Meituan พบว่า ผู้ใช้ให้ความสำคัญกับทัศนคติการบริการคุณภาพการบริการรสชาติอาหารกันหม้อสิ่งแวดล้อมราคาและปัจจัยอื่นๆ เมื่อบริโภคและทัศนคติทางอารมณ์ของผู้ใช้ที่มีต่อแบรนด์หม้อไฟต่างๆเป็นข้อมูลอ้างอิงสำหรับผู้บริโภคเมื่อเลือกร้านอาหารหม้อไฟในอนาคตและยังนำเสนอมาตรการปรับปรุงที่ดีขึ้น และสอดคล้องกับ Peng (2022) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การวิจัยเกี่ยวกับการรับรู้บทวิจารณ์ออนไลน์ที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อของผู้บริโภคในธุรกิจจัดเลี้ยง ผลการศึกษาพบว่าประการแรกปริมาณความแรงและความสนใจของการรับรู้บทวิจารณ์ออนไลน์ล้วนมีผลกระทบเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญต่อความตั้งใจซื้อของผู้บริโภคและผลกระทบของปริมาณการรับรู้บทวิจารณ์ทางออนไลน์

ด้านการสื่อสารทางการตลาดมีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารหม้อไฟใน กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สอดคล้องกับ Medhewanakit and Changchenit (2023) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การสื่อสารการตลาดที่มีผลต่อกระบวนการตัดสินใจใช้บริการร้านอาหาร กรณีศึกษา ร้านสุขสกว ผลการศึกษาพบว่า เพศมีผลต่อกระบวนการตัดสินใจในการใช้บริการ ด้านการค้นหาข้อมูล ด้านการประเมินทางเลือก ด้านการตัดสินใจซื้อ และด้านการประเมินหลังการซื้อแตกต่างกัน ระดับการศึกษามีผลต่อกระบวนการตัดสินใจในการใช้บริการ ด้านตระหนักถึงปัญหาหรือความต้องการ ด้านการค้นหาข้อมูล ด้านการตัดสินใจซื้อ และด้านการประเมินหลังการซื้อแตกต่างกันอายุ อาชีพ รายได้เฉลี่ยมีผลต่อกระบวนการตัดสินใจในการใช้บริการแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุป

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ระดับการสื่อสารทางการตลาด การรับรู้ทวิจาร์ณออนไลน์ และการตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารหม้อไฟ อยู่ในระดับมากทุกด้าน

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การสื่อสารการตลาดและการรับรู้ทวิจาร์ณออนไลน์ของลูกค้าที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารหม้อไฟ ในกรุงปักกิ่ง ประเทศจีน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า การรับรู้ทวิจาร์ณออนไลน์มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารหม้อไฟใน กรุงปักกิ่ง ประเทศจีน โดยภาพรวม มีระดับความสำคัญอยู่ในระดับมาก ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำไปใช้ดำเนินการ ดังนี้คือ ผู้ประกอบการธุรกิจร้านอาหารหม้อไฟในกรุงปักกิ่งต้องให้ความสำคัญเกี่ยวกับความสะดวกในการค้นหาการรีวิวร้านอาหารหม้อไฟของผู้บริโภค ความรวดเร็วในการดาวน์โหลดข้อมูลต่างๆและเปิดบริการประสบการณ์และจัดกิจกรรมชิมออฟไลน์เพื่อให้ลูกค้าได้สัมผัสกับประสบการณ์จริงเพื่อเผยแพร่ทวิจาร์ณที่ดีทางออนไลน์ ซึ่งจะทำให้ผู้บริโภคตัดสินใจใช้บริการเร็ว

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า การสื่อสารทางการตลาดมีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารหม้อไฟใน กรุงปักกิ่ง ประเทศจีน ในภาพรวม มีระดับความสำคัญอยู่ในระดับมาก ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คือ ผู้ประกอบการธุรกิจควรที่จะมีการสื่อสารข้อมูลเกี่ยวกับร้านอาหารหม้อไฟ ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ให้มากยิ่งขึ้นและทั่วถึง ควรทำสื่อหรือการสร้างช่องทางสื่อสารด้านนี้ เพื่อเป็นการเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย รวมถึงการสร้างปฏิสัมพันธ์อันดีต่อกลุ่มเป้าหมายหลังเกิดและนำดาราทที่มีชื่อเสียงมาให้เป็นโฆษณา ที่สำคัญคือ สถานการณ์ covid19 ทำให้หลายผู้ประกอบการได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของช่องทางออนไลน์ จึงควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาธุรกิจส่งอาหาร และทำงานบรรจุสินค้าและกิจกรรมพิเศษออนไลน์ให้ดีขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1. การศึกษาเรื่อง การสื่อสารการตลาดและการรับรู้ทวิจาร์ณออนไลน์ของผู้บริโภคที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารหม้อไฟ ในกรุงปักกิ่ง ประเทศจีน ครั้งนี้ เป็นการเก็บข้อมูลจากกลุ่มประชากรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่กรุงปักกิ่งเท่านั้น ควรทำการศึกษาในพื้นที่มณฑลอื่นๆ เพื่อนำข้อมูลมาเปรียบเทียบกัน

2.2. การศึกษาครั้งต่อไป ผู้ที่สนใจจะทำการศึกษาในครั้งต่อไป ควรศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการ ความพึงพอใจ ของร้านอาหารหม้อไฟ อันจะเป็นประโยชน์ต่ออุตสาหกรรมเกี่ยวกับธุรกิจด้านนี้มากยิ่งขึ้น

Reference

- Beijing Municipal People's Government. (2021). *Beijing overview*. Retrieved July 8, 2023, from <https://www.beijing.gov.cn/renwen/bjgk>
- Cochran, W. J. (1997). *Practical nonparametric statistics*. New York: John Wiley.
- China News Network. (2023). *Hot pot culture*. Retrieved Aug 15, 2023, from <https://www.chinanews.com/>
- Hair, J. F. et al. (2010). *Multivariate Data Analysis*. (7th ed.). New Jersey: Prentice Hall.
- Kaiyawan, Y. (2003). *Statistics for research*, Bangkok. Se-Education.
- Likert, R. (1970). *The Human Organization*. New York: McGraw-Hill company.
- Luan, Y. (2022). *Research on consumer satisfaction of hot pot catering in Beijing based on Bayesion network*. (Master's Thesis). Shandong University of Finance and Economic. China.
- Medhewanakit, W., & Changchenit, C. (2023). *Marketing communications Affecting Buying Decision Process: A Case Study Suksakaww Restaurant*. *Procedia of Multidisciplinary Research*, 1(7): 77-77.
- Peng, J. (2022). *Research on the influence of online word-of-mouth on consumers' purchase intention of catering enterprises*. (Master's Thesis). Chongqing Technology and Business University. China.
- Preecharat, A. & Chaiyasoonthron, W. (2019). *Restaurant service behavior through reviews from social media*. *Journal for Administration and Management*, 9(2), 209-219.
- Sukkasem, K. & Chansom, A. (2021). *Marketing communication factors that affect Consumers' decision to choose to use the Japanese restaurant SHINKANZEN SUSHI in the area. Bangkok*. In Rangsit Graduate Research Conference: RGRC (Vol.16, pp.1496-1507). Retrieved July 12, 2023, from https://www.etda.or.th/etda_website/files/system/IUP-pocketA5-050814.pdf
- Vutdhammakhun, B. (2016). *The Social Media Restaurant Reviews and the Deciont Making in Choosing Restaurant In Bankok*. (Master's Thesis). Bangkok University. Bankok.
- Yang, C. (2021). *Analysis of emotional experience based on online reviews of hot pot restaurants in Meituan's new first-tier cities*. (Master's Thesis). Xiangtan University, Chaina .

ส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภคใน การซื้อส้มเกลี้ยงจังหวัดลำปาง

MARKETING MIX THAT AFFECTS CONSUMERS' DECISION TO PURCHASE SWEET ORANGES IN LAMPANG PROVINCE

¹กัณตพงศ์ ใจเถิน และ ²นิตยา วงศ์ยศ

¹kantapong Jaithern and ²Nittaya Wongyos

¹คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

¹The Faculty of Management Science. Lampang Rajabhat University, Thailand

¹Corresponding Author's Email: kantapong122530@gmail.com

Received:2024-05-14

Revised:2024-08-18

Accepted:2024-08-20

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับความสำคัญส่วนประสมทางการตลาด และการตัดสินใจของผู้บริโภคในการซื้อส้มเกลี้ยงจังหวัดลำปาง 2) เพื่อศึกษาส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภคในการซื้อส้มเกลี้ยงจังหวัดลำปาง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริโภคในจังหวัดลำปาง จำนวน 385 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ แบบ Enter

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับความสำคัญ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการส่งเสริมการขาย อยู่ในระดับมาก และการตัดสินใจซื้อ อยู่ในระดับมากที่สุด 2) ผลการทดสอบการถดถอยพหุคูณโดยวิธี Enter พบว่า ส่วนประสมทางการตลาดมีผลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภคในการซื้อส้มเกลี้ยงจังหวัดลำปาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: ส่วนประสมทางการตลาด; การตัดสินใจซื้อ; ส้มเกลี้ยง

Abstract

This research aims to, 1) assess the significance of the marketing mix and consumer decision-making in orange purchases in Lampang Province; and 2) determine which marketing mix elements influence these purchasing decisions. A questionnaire was

employed as a research instrument, with a sample size of 385 consumers in Lampang Province. Data analysis involved the use of percentages, mean, standard deviation, and multiple regression analysis using the Enter method.

Research findings revealed that: 1) The levels of importance for product, price, and distribution channels were highest, followed by promotion at a high level, and purchase decision at the highest level. 2) Multiple regression analysis using the Enter method showed that the marketing mix significantly influenced consumers' purchasing decisions for oranges in Lampang province at the 0.05 level of significance.

Keywords: Marketing Mix; Consumers' Decision to Purchase; Sweet Oranges

บทนำ

การปลูกส้มเกลี้ยงในจังหวัดลำปาง มีการปลูกกันมานานแล้วมากกว่า 100 ปี ในท้องที่ อำเภอลำปำ และขยายพื้นที่ปลูกไปอำเภอมะปริงซึ่งมีพื้นที่ติดต่อกัน จำนวนพื้นที่ปลูก 1,244 ไร่ คือ พื้นที่อำเภอลำปำ จำนวน 604 ไร่ และพื้นที่อำเภอมะปริง จำนวน 640 ไร่ ผลผลิต 2,500 กิโลกรัมต่อไร่ ผลผลิตรวม 3,110 ตัน (Department of Agricultural Extension, 2009) อดีตที่ผ่านมาการปลูกส้มเกลี้ยงของจังหวัดลำปางเป็นไม้ผลที่เคยสร้างชื่อเสียงให้กับเกษตรกรในอำเภอลำปำและอำเภอมะปริงซึ่งนิยมปลูกกันมาก ทำให้ส้มเกลี้ยงเป็นที่รู้จักและนิยมรับประทานกันอย่างแพร่หลาย ด้วยคุณสมบัติเด่นของส้มเกลี้ยงจังหวัดลำปางนั้น เมื่อนำมาคั้นเป็นน้ำส้มมีรสชาติกลมกล่อมเฉพาะตัวอร่อยไม่เหมือนส้มทั่วไป แต่ด้วยเศรษฐกิจและสังคมแปรเปลี่ยนไป ความต้องการที่ดินเพื่อนำไปใช้ในกิจกรรมอื่นที่ไม่ใช่การเกษตรได้มีเพิ่มมากขึ้น ทำให้พื้นที่การเกษตรโดยเฉพาะส้มเกลี้ยงน้อยลงไปมาก อาจทำให้ส้มเกลี้ยงที่เป็นผลไม้ประจำท้องถิ่นสูญหาย จึงต้องมีการรวบรวมพันธุ์ส้มเกลี้ยงที่ยังมีในปัจจุบันจากแหล่งต่างๆ เพื่อใช้ในการคัดเลือกพันธุ์ที่ดีและเอื้อประโยชน์ให้กับงานทางด้านการปรับปรุงพันธุ์ส้มเกลี้ยงต่อไป รวมถึงมีการนำส้มเกลี้ยงพันธุ์ดีให้ผลผลิตดีทั้งทางด้านปริมาณและคุณภาพ ที่สามารถต้านทานต่อโรค ทนทานต่อสภาพแวดล้อมมาปลูกทดสอบเพื่อเปรียบเทียบและคัดเลือกพันธุ์ที่เหมาะสมต่อสภาพแวดล้อมในจังหวัดลำปาง ซึ่งจะเป็นผลให้ส้มเกลี้ยงของจังหวัดลำปางมีคุณภาพที่ดี ผู้บริโภคพึงพอใจในรสชาติมากยิ่งขึ้น เช่นนี้แล้วจะทำให้หมดปัญหาด้านการตลาดของเกษตรกรผู้ปลูกสามารถขายได้อย่างต่อเนื่องและนำไปแปรรูปได้อีกทางหนึ่ง (Phumpoo, 2024)

จากยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) ในยุทธศาสตร์ที่ 2 ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน มีเป้าหมาย การพัฒนาที่มุ่งเน้นการยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติบนพื้นฐานแนวคิด ด้านการต่อยอดอดีตโดยมองกลับไปที่รากเหง้าทางเศรษฐกิจ อัตลักษณ์ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต และจุดเด่นทางทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลายรวมทั้งความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบของประเทศในด้านอื่นๆนำมาประยุกต์กับเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของเศรษฐกิจและ

สังคมโลกสมัยใหม่ และเพื่อปรับปรุงพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศในมิติต่างๆ ได้แก่โครงข่ายระบบคมนาคมและขนส่ง โครงสร้างพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีดิจิทัล การปรับปรุงสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมและบริการในอนาคต ซึ่งเป็นการสร้างคุณค่าใหม่ในอนาคต โดยการเพิ่มศักยภาพของผู้ประกอบการ รวมถึงการพัฒนาคนรุ่นใหม่มีการปรับโมเดลธุรกิจเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตลาด (Strategy and Information Working Group for Provincial Development Lampang Provincial Office, 2023) สะท้อนให้เห็นว่าหน่วยงานภาครัฐเองก็ได้เห็นคุณค่าและพัฒนาสัมภะสิทธิ์ของจังหวัดลำปางมาโดยตลอด แต่อย่างไรก็ตามปัญหาของกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกส้มเกลี้ยงก็ยังไม่ได้รับการแก้ไขทั้งระบบ ไม่ว่าจะเป็นด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการขาย ซึ่งมีความสำคัญในการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา ส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อส้มเกลี้ยงของผู้บริโภคในจังหวัดลำปาง โดยผลจากการศึกษาในครั้งนี้ เพื่อศึกษาระดับความสำคัญส่วนประสมทางการตลาด และการตัดสินใจซื้อส้มเกลี้ยงของผู้บริโภคในจังหวัดลำปางและเพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดและการตัดสินใจที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อส้มเกลี้ยงของผู้บริโภคในจังหวัดลำปาง นอกจากนี้ทั้งภาครัฐและเอกชนสามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อตอบสนองต่อการตัดสินใจซื้อส้มเกลี้ยงของผู้บริโภคให้ได้มากที่สุดต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความสำคัญของส่วนประสมทางการตลาด และการตัดสินใจของผู้บริโภคในการซื้อส้มเกลี้ยงจังหวัดลำปาง
2. เพื่อศึกษาส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภคในการซื้อส้มเกลี้ยงจังหวัดลำปาง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ประชาชนทั่วไปที่เคยซื้อส้มเกลี้ยงในจังหวัดลำปาง

การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง คือผู้บริโภคที่เคยซื้อส้มเกลี้ยงจังหวัดลำปาง ที่ไม่สามารถระบุจำนวนประชากรที่แน่นอนได้ ผู้วิจัยจึงใช้สูตรการคำนวณของ Cochran (1953) โดยกำหนดระดับค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และระดับค่าความคลาดเคลื่อน ร้อยละ 5 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 385 คน โดยการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling)

การสร้างเครื่องมือ เพื่อใช้ในการศึกษาส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภคในการซื้อส้มเกลี้ยงจังหวัดลำปาง ได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภคในการซื้อส้มเกลี้ยงจังหวัดลำปาง โดยได้ทำการแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 ระดับความสำคัญส่วนประสมการตลาดด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการขาย และการตัดสินใจซื้อ

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

ขั้นตอนที่ 2 นำแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องในรายละเอียด ครอบคลุมเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และมีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด จากนั้นนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามความเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษา

ขั้นตอนที่ 3 ดำเนินการส่งแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม และหาค่าดัชนีความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence : IOC) จำนวน 3 ท่าน จากนั้นพิจารณาความเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ในทุกข้อคำถาม ข้อคำถามที่มีค่า IOC 0.50-1.00 จะถูกคัดเอาไว้ ส่วนข้อคำถามที่ต่ำกว่า 0.50 จะพิจารณาปรับปรุงแก้ไขหรืออาจตัดทิ้ง สำหรับการศึกษานี้มีค่าเท่ากับ 0.96 อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 จึงไม่มีการตัดข้อคำถามออก

ขั้นตอนที่ 4 นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขแล้ว ตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ไปทดลองใช้ (Try-Out) กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริโภคที่เคยซื้อส้มเกลี้ยง ในเขตพื้นที่จังหวัดตาก จำนวน 30 คน

ขั้นตอนที่ 5 นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามที่ทดลอง (Try-Out) มาทำการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม เพื่อวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability Analysis) โดยการหาความเชื่อมั่นแบบความสอดคล้องภายใน (Internal Consistency) ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ของแบบสอบถามทั้งชุด เท่ากับ 0.939 ซึ่งเป็นไปตามที่ (Nunnally, 1978) ได้เสนอแนะไว้ คือ มีค่า 0.70 ขึ้นไป

ขั้นตอนที่ 6 นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์แล้วใช้เป็นเครื่องมือกับผู้บริโภคที่เคยซื้อส้มเกลี้ยงในเขตพื้นที่จังหวัดลำปาง

การเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อการวิจัยครั้งนี้ทำโดยใช้แบบสอบถาม (questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ โดยการแจกแบบสอบถามผ่านทางอินเทอร์เน็ต เว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ โดยใช้การสร้างแบบสอบถาม Google Form

การวิเคราะห์ข้อมูล การดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลมีลำดับและขั้นตอนดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกฉบับและเลือกเฉพาะฉบับที่สมบูรณ์มา ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2. นำข้อมูลจากแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาวิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล

วัตถุประสงค์ ข้อที่ 1 เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปซึ่งผู้วิจัยได้นำข้อมูลเหล่านี้มาจัดกลุ่มและแจกแจงข้อมูลตามลักษณะทั่วไปของประชากรโดยใช้สถิติพรรณนา ในการหาค่าร้อยละ และวิเคราะห์ระดับส่วนประสมทางการตลาด และการตัดสินใจของผู้บริโภคในการซื้อส้มเกลี้ยงจังหวัดลำปาง รูปแบบมาตราส่วนประมาณค่าของ Likert (1970) โดยมีการแบ่งเป็นระดับความคิดเห็น 5 ระดับ คือ 5 หมายถึง มากที่สุด มากปานกลาง น้อย และ 1 หมายถึง น้อยที่สุด ซึ่งผู้วิจัยใช้สถิติพรรณนา ในการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากนั้นนำค่าเฉลี่ย ที่ได้มาแปลผลเป็นระดับความสำคัญ

วัตถุประสงค์ข้อ 2 วิเคราะห์ส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภคในการซื้อส้มเกลี้ยงจังหวัดลำปาง ซึ่งผู้ศึกษาใช้สถิติอนุमान เพื่อทำการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ด้วยเทคนิค Enter เนื่องจากมีตัวแปรตั้งแต่ 2 ตัวแปรขึ้นไปและเป็นตัวแปรต้นตัวแปรตามเป็นเชิงปริมาณ เพื่อทดสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้ แล้วนำเสนอข้อมูลและสรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาระดับความสำคัญของส่วนประสมทางการตลาด และการตัดสินใจของผู้บริโภคในการซื้อส้มเกลี้ยงจังหวัดลำปาง ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 385 คน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 204 คน คิดเป็นร้อยละ 53.00 อายุส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 30 – 39 ปี จำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 28.20 ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 133 คน คิดเป็นร้อยละ 34.55 ส่วนใหญ่เป็นพนักงานเอกชน จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 22.60 ส่วนใหญ่รายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ระหว่างต่ำกว่า 15,000บาท จำนวน 158 คน คิดเป็นร้อยละ 41.00 ส่วนใหญ่แหล่งที่ซื้อจากอำเภอแม่พริก จำนวน 315 คน คิดเป็นร้อยละ 81.80 และวัตถุประสงค์ในการซื้อส้มเกลี้ยงส่วนใหญ่บริโภคเอง จำนวน 310 คน คิดเป็นร้อยละ 80.50

2. ผลการวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในภาพรวมการวิเคราะห์ส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภคในการซื้อส้มเกลี้ยงจังหวัดลำปาง สามารถสรุปได้ดังตารางที่ 1

ด้านผลิตภัณฑ์	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D)	ระดับ ความสำคัญ
1.ความสดใหม่ของส้มเกลี้ยงเป็นที่พึงพอใจ	4.70	.543	มากที่สุด
2.รสชาติของส้มเกลี้ยงเป็นที่พึงพอใจ	4.71	.535	มากที่สุด
3.คุณภาพและมาตรฐานของส้มเกลี้ยง	4.65	.582	มากที่สุด
4.ชื่อเสียงของแหล่งปลูกส้มเกลี้ยงผลิตภัณฑ์	4.61	.624	มากที่สุด
5.ส้มเกลี้ยงมีให้เลือกซื้อหลากหลายขนาด	4.52	.732	มากที่สุด
6.มีกล่องบรรจุภัณฑ์ที่สวยงาม	4.46	.872	มาก
7.เป็นส้มเกลี้ยงสดจากสวนที่มีคุณภาพเชื่อถือได้	4.66	.662	มากที่สุด
8.มีการแสดงรูปส้มเกลี้ยง พร้อมระบุรายละเอียดที่ชัดเจน	4.52	.845	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.60	.571	มากที่สุด

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความสำคัญด้านผลิตภัณฑ์

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับความสำคัญด้านผลิตภัณฑ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ =4.60, S.D.=.571) เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า รสชาติของส้มเกลี้ยงเป็นที่พึงพอใจ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ =4.71, S.D.= .535) รองลงมาความสดใหม่ของส้มเกลี้ยงเป็นที่พึงพอใจ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ =4.70, S.D.= .543) เป็นส้มเกลี้ยงสดจากสวนที่มีคุณภาพเชื่อถือได้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ =4.66, S.D.= .662) คุณภาพและมาตรฐานของส้มเกลี้ยง อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.65 ($\bar{x}$ =4.65, S.D.= .582) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.582 ชื่อเสียงของแหล่งปลูกส้มเกลี้ยงผลิตภัณฑ์ อยู่ในระดับมากที่สุด($\bar{x}$ =4.61, S.D.= .624) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.61 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.624 ส้มเกลี้ยงมีให้เลือกซื้อหลากหลายขนาด อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ =4.52, S.D.= .732) มีการแสดงรูปส้มเกลี้ยง พร้อมระบุรายละเอียดที่ชัดเจน อยู่ในระดับมากที่สุด($\bar{x}$ =4.52, S.D.= .845) และประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด มีกล่องบรรจุภัณฑ์ที่สวยงาม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ =4.46, S.D.= .872) ตามลำดับ

ด้านราคา	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D)	ระดับ ความสำคัญ
1.ราคาเหมาะสมยุติธรรม	4.61	.676	มากที่สุด
2.ราคายืดหยุ่นตามภาวะเศรษฐกิจ	4.61	.677	มากที่สุด
3.ราคาเมื่อเปรียบเทียบกับปริมาณเป็นที่น่าพอใจ	4.59	.647	มากที่สุด
4.ประโยชน์ที่ได้รับมีความคุ้มค่ากับเงินที่เสียไป	4.63	.621	มากที่สุด
5.สัมผัสสิ่งมีหลายเกรดและหลายระดับราคาให้เลือกซื้อ	4.56	.762	มากที่สุด
6.สินค้ามีการติดราคาให้เห็นอย่างชัดเจน	4.57	.748	มากที่สุด
7.ราคาสินค้าที่จำหน่ายมีทั้งปลีกและราคาส่งเชื่อถือได้	4.58	.728	มากที่สุด
8.ราคาค่าจัดส่งมีความเหมาะสม	4.60	.722	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.59	.615	มากที่สุด

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความสำคัญด้านราคา

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับความสำคัญด้านราคา ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ =4.59, S.D.= .615) เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ประโยชน์ที่ได้รับมีความคุ้มค่ากับเงินที่เสียไป อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ =4.63, S.D.= .621) รองลงมาราคาเหมาะสมยุติธรรม อยู่ในระดับมากที่สุด มี($\bar{x}$ =4.61, S.D.= .676) ราคายืดหยุ่นตามภาวะเศรษฐกิจ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ =4.61, S.D.= .677) ราคาค่าจัดส่งมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ =4.60, S.D.= .722)ราคาเมื่อเปรียบเทียบกับปริมาณเป็นที่น่าพอใจ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ =4.59, S.D.= .764) ราคาสินค้าที่จำหน่ายมีทั้งปลีกและราคาส่งเชื่อถือได้ อยู่ในระดับมากที่สุด($\bar{x}$ =4.58, S.D.= .728) สินค้ามีการติดราคาให้เห็นอย่างชัดเจน อยู่ในระดับมากที่สุด($\bar{x}$ =4.57, S.D.= .748) และประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด สัมผัสสิ่งมีหลายเกรดและหลายระดับราคาให้เลือกซื้อ อยู่ในระดับมากที่สุด($\bar{x}$ =4.56, S.D.= .762) ตามลำดับ

ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D)	ระดับ ความสำคัญ
1.มีความสะดวกในการหาซื้อได้ง่าย	4.52	.826	มากที่สุด
2.ร้านค้าจำหน่ายมีที่จอดรถสะดวก	4.54	.760	มากที่สุด
3.มีสินค้าให้เลือกหลากหลาย ณ จุดขาย	4.50	.810	มาก
4.มีการบริการส่งสินค้าถึงบ้าน	4.45	.898	มาก
5.มีการส่งสินค้าที่ถูกต้องและรวดเร็ว	4.50	.830	มาก
6.สามารถติดต่อสื่อสารกับผู้จำหน่ายได้ตลอดเวลา	4.52	.845	มากที่สุด
7.สัมเกลี้ยงไม่ชำรุดหรือไม่เน่าเสียระหว่างการจัดส่ง	4.60	.719	มากที่สุด
8.มีช่องทางการสั่งซื้อที่หลากหลาย เช่น Facebook, Line เป็นต้น	4.59	.783	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.53	.732	มากที่สุด

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความสำคัญด้านช่องทางการจัดจำหน่าย

จากตารางที่ 3 พบว่า ระดับความสำคัญด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ =4.53, S.D.= .732) เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า สัมเกลี้ยงไม่ชำรุดหรือไม่เน่าเสียระหว่างการจัดส่ง อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ =4.60, S.D.= .719) รองลงมา มีช่องทางการสั่งซื้อที่หลากหลาย เช่น Facebook, Line เป็นต้น อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ =4.59, S.D.= .783) ร้านค้าจำหน่ายมีที่จอดรถสะดวก อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ =4.54, S.D.= .760) มีความสะดวกในการหาซื้อได้ง่าย อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ =4.52, S.D.= .826) สามารถติดต่อสื่อสารกับผู้จำหน่ายได้ตลอดเวลา อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ =4.52, S.D.= .845) มีสินค้าให้เลือกหลากหลาย ณ จุดขาย อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ =4.50, S.D.= .810) มีการส่งสินค้าที่ถูกต้องและรวดเร็ว อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ =4.50, S.D.= .830) และประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด มีการบริการส่งสินค้าถึงบ้าน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ =4.45, S.D.= .898) ตามลำดับ

ด้านการส่งเสริมการขาย	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D)	ระดับ ความสำคัญ
1.มีกิจกรรมส่งเสริมการขายที่น่าสนใจ เช่น การลดราคาหรือฟรีค่าส่ง เป็นต้น	4.44	.908	มาก
2.มีการให้ข้อมูลและแนะนำสินค้า ณ บริเวณจุดขาย	4.52	.851	มากที่สุด
3.การโปรโมทสินค้า เช่น มีการโปรโมทสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์ สื่อโฆษณา สิ่งพิมพ์ต่างๆ เป็นต้น	4.45	.926	มาก
4.ผู้จำหน่ายมีความรู้และอธิบาย แนะนำสินค้าได้ดี มีความน่าเชื่อถือ	4.54	.822	มากที่สุด
5.มีการประชาสัมพันธ์และให้ข่าวสาร เกี่ยวกับสัมเกลี้ยงอย่างสม่ำเสมอทุกช่วงฤดูกาล	4.46	.895	มาก
6.มีการส่งเสริมการตลาดที่น่าสนใจ เช่น ถ่ายยวิดีโอพาไปชมสวน และการเก็บสัมเกลี้ยงสดๆ จากต้น	4.50	.881	มาก
7.มีการแจกสินค้าตัวอย่างให้ลูกค้าทดลองชิม	4.50	.881	มาก
8.การมีส่วนลดสำหรับลูกค้าเก่า	4.50	.927	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.49	.826	มาก

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความสำคัญด้านการส่งเสริมการขาย

จากตารางที่ 4 พบว่า ระดับความสำคัญด้านการส่งเสริมการขาย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ =4.49, S.D.= .826) เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ผู้จำหน่ายมีความรู้และอธิบาย แนะนำสินค้าได้ดี มีความน่าเชื่อถือ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ =4.54, S.D.= .822) รองลงมา มีการให้ข้อมูลและแนะนำสินค้า ณ บริเวณจุดขาย อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ =4.52, S.D.= .851) มีการส่งเสริมการตลาดที่น่าสนใจ เช่น ถ่ายยวิดีโอพาไปชมสวน และการเก็บสัมเกลี้ยงสดๆ จากต้นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ =4.50, S.D.= .881) มีการแจกสินค้าตัวอย่างให้ลูกค้าทดลองชิม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ =4.50, S.D.= .881) การมีส่วนลดสำหรับลูกค้าเก่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ =4.50, S.D.= .927) มีการประชาสัมพันธ์ และให้ข่าวสาร เกี่ยวกับสัมเกลี้ยงอย่างสม่ำเสมอทุกช่วงฤดูกาล อยู่ในระดับมาก($\bar{x}$ =4.46, S.D.= .895) มีการโปรโมทสินค้า เช่น มีการโปรโมทสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์ สื่อโฆษณา สิ่งพิมพ์ต่างๆ เป็นต้น อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ =4.45, S.D.= .926) ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด มีกิจกรรมส่งเสริมการขายที่น่าสนใจ เช่น การลดราคาหรือฟรีค่าส่ง เป็นต้น อยู่ในระดับมาก($\bar{x}$ =4.44, S.D.= .908) ตามลำดับ

การตัดสินใจซื้อ	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D)	ระดับ ความสำคัญ
1. ท่านตัดสินใจซื้อส้มเกลี้ยงเพราะความชอบส่วนตัว	4.67	.601	มาก
2. ท่านตัดสินใจซื้อเพราะหาซื้อง่าย มีขายใกล้บ้าน	4.54	.780	มากที่สุด
3. ท่านตัดสินใจซื้อเพราะส้มเกลี้ยงมีประโยชน์ต่อสุขภาพ	4.68	.607	มาก
4. ก่อนซื้อท่านได้ค้นหาและเปรียบเทียบ สํารวจสอบถามผู้ที่รู้เกี่ยวกับ ผลิตภัณฑ์จากแหล่ง ต่างๆ ก่อนเสมอในการตัดสินใจซื้อ	4.53	.835	มากที่สุด
5. ท่านมีความพึงพอใจและในอนาคต จะกลับมาซื้อซ้ำมากน้อย เพียงใด	4.65	.633	มาก
6. ท่านตัดสินใจซื้อเพื่อเป็นของฝากเพราะส้มเกลี้ยงเป็นผลไม้ที่นิยม รับประทาน	4.62	.678	มาก
7. ผู้จำหน่ายมีการอัพเดทข้อมูลอย่างสม่ำเสมอในช่องทางออนไลน์มี ผลต่อการตัดสินใจซื้อส้มเกลี้ยง	4.51	.860	มาก
8. รูปลักษณ์และบรรจุภัณฑ์มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้า	4.60	.758	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.60	.611	มากที่สุด

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความสำคัญการตัดสินใจซื้อ

จากตารางที่ 5 พบว่า ระดับความสำคัญด้านการตัดสินใจ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.60$, S.D.= .661) เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ท่านตัดสินใจซื้อเพราะส้มเกลี้ยงมีประโยชน์ต่อสุขภาพ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.68$, S.D.= .607) รองลงมาท่านตัดสินใจซื้อส้มเกลี้ยงเพราะความชอบส่วนตัว อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.67$, S.D.= .601) ท่านมีความพึงพอใจและในอนาคต จะกลับมาซื้อซ้ำมากน้อยเพียงใด อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.65$, S.D.= .633) ท่านตัดสินใจซื้อเพื่อเป็นของฝากเพราะส้มเกลี้ยงเป็นผลไม้ที่นิยมรับประทาน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.62$, S.D.= .678) รูปลักษณ์และบรรจุภัณฑ์มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้า อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.60$, S.D.= .7587) ท่านตัดสินใจซื้อเพราะหาซื้อง่าย มีขายใกล้บ้าน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.54$, S.D.= .780) ก่อนซื้อท่านได้ค้นหาและเปรียบเทียบ สํารวจสอบถามผู้ที่รู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์จากแหล่ง ต่างๆ ก่อนเสมอในการตัดสินใจซื้อ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.53$, S.D.= .835) และประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ผู้จำหน่ายมีการอัพเดทข้อมูลอย่างสม่ำเสมอในช่องทางออนไลน์มีผลต่อการตัดสินใจซื้อส้มเกลี้ยง อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.51$, S.D.= .860) ตามลำดับ

สรุปผลการศึกษาได้ว่า ด้านผลิตภัณฑ์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.60$, S.D.= .571) รองลงมา การตัดสินใจซื้อ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.60$, S.D.= .611) ด้านราคา ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.59$, S.D.= .615) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.53$, S.D.= .732) และ ด้านที่มีค่าน้อยที่สุด คือ ด้านการส่งเสริมการขาย ($\bar{x} = 4.49$, S.D.= .826)

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภคในการซื้อส้มเกลี้ยงจังหวัดลำปาง ผลการวิจัยพบว่า

Independent Variable	การตัดสินใจซื้อ					Collinearity
	B	S.E.	Beta	t	p-value	Statistics
						VIF
Constant	0.746	0.110		6.803	0.000**	
ด้านผลิตภัณฑ์						6.332
ด้านราคา	0.187	0.052	0.215	3.596	0.000**	6.503
ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	0.339	0.050	0.341	6.812	0.000**	9.525
	0.190	0.051	0.228	3.752	0.000**	
ด้านการส่งเสริมการขาย	0.230	0.039	0.311	5.858	0.000**	7.291
F = 10.318, p-value = .000 ^b , Adjust R ² = 0.701, R ² = 0.721						

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 6 ผลการทดสอบสมมติฐาน แสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ โดยใช้ตัวแปรตามที่มีผลต่อ ส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภคในการซื้อส้มเกลี้ยงจังหวัดลำปาง

จากตารางที่ 6 ผลการทดสอบการถดถอยพหุคูณโดยวิธี Enter พบว่า ด้านราคามีผลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภคในการซื้อส้มเกลี้ยงจังหวัดลำปาง มีมากที่สุด โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย 0.339 ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน 0.050 ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน 0.341 รองลงมาคือ ด้านการส่งเสริมการขาย โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย 0.230 ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน 0.039 ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน 0.311 ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย 0.190 ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน 0.051 ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน 0.228 และด้านผลิตภัณฑ์มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย 0.187 ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน 0.052 ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน 0.215 ตามลำดับ

ตัวแปรอิสระทั้ง 4 ตัวแปร ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านการส่งเสริมการขาย สามารถทำนายการตัดสินใจของผู้บริโภคในการซื้อส้มเกลี้ยงจังหวัดลำปาง ได้ร้อยละ 72.1

องค์ความรู้ใหม่

การวิจัยครั้งนี้ พบว่า ส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อส้มเกลี้ยงของผู้บริโภคในจังหวัดลำปาง โดยใช้ส่วนประสมการตลาด 4P ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านการส่งเสริมการขาย ที่พัฒนาขึ้นจากงานวิจัยมาเป็นองค์ความรู้ใหม่ ผู้ประกอบการสามารถนำองค์ความรู้ใหม่จากงานวิจัยไปเป็นต้นแบบหรือแนวทางในการดำเนินงานเพื่อให้ส้มเกลี้ยงยังคงอยู่เป็นผลไม้ที่เป็นเอกลักษณ์อัตลักษณ์ของจังหวัดลำปางอย่างยั่งยืนต่อไป โดยขอนำเสนอองค์ความรู้ใหม่ แสดงในรูปภาพที่ 1

แนวทางการดำเนินงานส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อส้มเกลี้ยง ของผู้บริโภคในจังหวัดลำปาง			
ด้านผลิตภัณฑ์	ด้านราคา	ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	ด้านการส่งเสริมการขาย
- กระบวนการเพาะปลูก เน้นอินทรีย์หรือระบบปลอดภัยเพื่อเพิ่มความมั่นใจให้กับผู้บริโภค - รักษามาตรฐานผลผลิตให้มีคุณภาพ - พัฒนาการแปรรูปส้มเกลี้ยงให้มีความหลากหลาย	-ด้านราคาต้องมีความเหมาะสมกับคุณภาพให้ผู้บริโภคมีความรู้สึกว่าการโยชน์ที่ได้รับคุ้มค่ากับเงิน -ราคาต้องมีให้เลือกหลายระดับ -ราคายุติธรรม	- จำหน่ายแบบหลายช่องทางทั้งออนไลน์และไลฟ์สด -ประสานหน่วยงานต่างๆ เพื่อขอประชาสัมพันธ์ -หาเครือข่ายความร่วมมือทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชน	- มีกิจกรรมส่งเสริมการขาย ลด แลก แจก แถม อย่างสม่ำเสมอ -การจัดส่งส้มเกลี้ยงต้องไม่เน่าเสียระหว่างเดินทาง -มีการกระตุ้นใจการซื้อของผู้บริโภคโดยการถ่ายวิดีโอบรรยากาศการเก็บส้มเกลี้ยงสดๆจากสวน

รูปภาพที่ 1 แนวทางการดำเนินงานส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อส้มเกลี้ยงของผู้บริโภคในจังหวัดลำปาง

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า

ด้านผลิตภัณฑ์ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อส้มเกลี้ยงของผู้บริโภคในจังหวัดลำปาง อยู่ในระดับมากที่สุด อาจทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าพบว่า รสชาติ ความสดใหม่เป็นที่พึงพอใจ และมีคุณภาพเชื่อถือได้ สอดคล้องกับแนวคิดของ Kitpraprutkul (2013) ที่ว่าผลิตภัณฑ์เป็นสิ่งที่บริษัทนำเสนอออกขายเพื่อก่อให้เกิดความสนใจโดยการบริโภคหรือ การใช้บริการนั้นสามารถทำให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจ ด้วยความพึงพอใจนั้นอาจจะมาจากสิ่งที่สัมผัสได้และสัมผัสไม่ได้ เช่น รูปแบบ บรรจุภัณฑ์ กลิ่น สีราคา ราคาสินค้า คุณภาพของผลิตภัณฑ์ ความมีชื่อเสียงของผู้ผลิต หรือผู้จัดจำหน่าย นอกจากนี้ ตัวผลิตภัณฑ์ที่นำเสนอขายนั้น สามารถเป็นได้ทั้งในรูปแบบของการมีตัวตนและไม่มีตัวตนก็ได้เพียงแต่ว่าผลิตภัณฑ์นั้นจำเป็นต้องมีสรรพประโยชน์ และมีคุณค่า ใน

สายตาของลูกค้าซึ่งเป็นผู้บริโภคผลิตภัณฑ์เหล่านั้น ทั้งนี้การกำหนดกลยุทธ์ด้านผลิตภัณฑ์ควรจะต้องคำนึง และให้ความสำคัญเกี่ยวกับปัจจัยต่างๆ อาทิ ความแตกต่างของผลิตภัณฑ์หรือความแตกต่างทางการแข่งขัน เพื่อให้สินค้าและบริการของกิจการมีความแตกต่างกันอย่างโดดเด่น รวมถึงองค์ประกอบคุณสมบัติของ ผลิตภัณฑ์ เช่น ประโยชน์พื้นฐานคุณภาพรูปลักษณะการบรรจุตราสินค้า เป็นต้น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ Kiatcharoensakul (2017) ศึกษาปัจจัยด้านหีบห่อที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจการซื้อผลไม้ (ส้ม) ของผู้บริโภค ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปัจจัยด้านหีบห่อที่มีอิทธิพลต่อการ ตัดสินใจการซื้อผลไม้ (ส้ม) ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้าน หีบห่อที่มีรูปแบบการ Packaging ที่น่าสนใจมีส่วน ช่วยให้ผู้บริโภคในการตัดสินใจซื้อผลไม้ (ส้ม) นั้นอย่างมี ความสำคัญมากที่สุด โดยด้านลักษณะหีบห่อค่า ด้านภาพลักษณ์ของหีบห่อ ด้านแหล่งผลิต ด้านราคา ด้าน ผลิตภัณฑ์ ด้านสถานที่จัดจำหน่าย ด้านส่งเสริม การตลาด

ด้านราคามีผลต่อการตัดสินใจซื้อส้มเกลี้ยงของผู้บริโภคในจังหวัดลำปาง อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจ เป็นเพราะว่าผู้บริโภคมีความพึงพอใจในราคาค่าจัดส่งมีความเหมาะสม ราคาเมื่อเปรียบเทียบกับปริมาณเป็นที่ น่าพอใจ ราคาสินค้าที่จำหน่ายมีทั้งปลีกและราคาส่งเชื่อถือว่า สอดคล้องกับแนวคิดของ Kotler (2003) ที่ว่า ส่วนประสมทางการตลาด ด้านราคา (Price) เป็นคุณค่าผลิตภัณฑ์ในรูปตัวเงินลูกค้าจะเปรียบเทียบระหว่าง คุณค่า (Value) ของบริการกับราคา (Price) ของบริการนั้นถ้าคุณค่าสูงกว่าราคาลูกค้าจะตัดสินใจซื้อดังนั้นการ กำหนดราคาการให้บริการควรมีความเหมาะสมกับระดับการให้บริการชัดเจนและการจำแนกระดับบริการที่ ต่างกัน

ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายมีผลต่อการตัดสินใจซื้อส้มเกลี้ยงของผู้บริโภคในจังหวัดลำปาง อยู่ ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าส้มเกลี้ยงไม่ซ้ำหรือไม่น่าเสียระหว่างการจัดส่ง รวมถึงมีช่องทางการ ส่งซื้อที่หลากหลาย เช่น Facebook, Line เป็นต้น ร้านค้าจำหน่ายมีที่จอดรถสะดวก มีความสะดวกในการหา ซื้อได้ง่าย สามารถติดต่อสื่อสารกับผู้จำหน่ายได้ตลอดเวลา มีสินค้าให้เลือกหลากหลาย ณ จุดขาย สอดคล้อง กับ Donkhaw, Pomahad, and Pitsuwan, (2019) ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผล ต่อพฤติกรรมของผู้บริโภค ในการซื้อผักปลอดสารพิษในจังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยส่วน ประสมทางการตลาดด้านความจำเป็น และความต้องการบริโภคอยู่ในระดับมาก การสื่อสาร และความสะดวก ในการซื้อสินค้า ดังนั้นผู้ประกอบการธุรกิจด้านนี้ จึงต้องมีการเพิ่มช่องทางการขายให้หลากหลายมากยิ่งขึ้น

ด้านการส่งเสริมทางการขายมีผลต่อการตัดสินใจซื้อส้มเกลี้ยงของผู้บริโภคในจังหวัดลำปาง อยู่ในระดับ มาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้จำหน่ายมีความรู้และอธิบาย แนะนำสินค้าได้ดี มีความน่าเชื่อถือ สอดคล้องกับ Chaiyanon (2016) ศึกษาวิจัยเรื่อง กลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาดบริการที่มีผลต่อพฤติกรรมผู้บริโภคใน การเลือกใช้บริการสถานบันเทิง ในเขตเทศบาลนครลำปาง พบว่าการส่งเสริมการขาย เป็นกิจกรรมการ ส่งเสริมที่นอกเหนือจากการโฆษณาการขายโดยพนักงานขาย และการให้ข่าวและการให้การประชาสัมพันธ์ ซึ่ง สามารถกระตุ้นความสนใจทดลองใช้หรือการซื้อ โดยลูกค้าชั้นสุดท้ายหรือบุคคลอื่นในช่องทางการส่งเสริมการ ขายมี 3 รูปแบบ คือ การกระตุ้นผู้บริโภคเรียกว่าการส่งเสริมการขายที่มุ่งสู่ผู้บริโภค การกระตุ้นคนกลาง

เรียกว่า การส่งเสริมการขายที่มุ่งสู่คนกลาง การกระตุ้นพนักงานขาย เรียกว่า การส่งเสริมการขายที่มุ่งสู่พนักงานขาย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า ส่วนประสมทางการตลาด ด้านราคา มีผลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภคในการซื้อส้มเกลี้ยงจังหวัดลำปาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริโภคมีการคำนึงถึงประโยชน์ที่ได้รับมีความคุ้มค่ากับเงินที่เสียไป และเห็นว่ามีราคาเหมาะสมยุติธรรม ยึดหยุ่นตามภาวะเศรษฐกิจ สอดคล้องกับแนวคิดของ Armstrong and Kotler, (2009) ที่ว่าราคาเป็นคุณค่าของผลิตภัณฑ์ในรูปของตัวเงิน ซึ่งลูกค้าใช้ในการเปรียบเทียบระหว่างราคาที่ต้องจ่ายเงินออกไป กับคุณค่าที่ลูกค้าจะได้รับกลับมาจากผลิตภัณฑ์นั้น ซึ่งหากว่าคุณค่าสูงกว่าราคาลูกค้าก็จะทำการตัดสินใจซื้อ ทั้งนี้ก็การควรที่จะคำนึงถึงปัจจัยต่างๆ ในขณะที่ยกกำหนดกลยุทธ์ด้านราคา เช่น สถานการณ์ สภาพ และรูปแบบของการแข่งขันในตลาด ต้นทุนทางตรงและต้นทุนทางอ้อมเพื่อให้ได้มาซึ่งสินค้าและ/หรือบริการ คุณค่าที่รับรู้ได้ในสายตาของลูกค้ากลุ่มเป้าหมาย และยังสอดคล้องกับ Priewkrathok (2022) ศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อหมีโคราช พร้อมน้ำปรุงสำเร็จในจังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัย พบว่าปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการซื้อหมีโคราชพร้อมน้ำปรุงสำเร็จ ในจังหวัดนครราชสีมา ที่มีความสำคัญระดับมากที่สุด คือ ด้านราคา กระบวนการตัดสินใจ ซื้อหมีโคราชพร้อมน้ำปรุงสำเร็จในจังหวัดนครราชสีมา ด้านที่เห็นด้วยมากที่สุด/ซื้ออย่างแน่นอน คือ พฤติกรรมภายหลังการซื้อ และพบว่าปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อหมีโคราชพร้อมน้ำปรุงสำเร็จในจังหวัดนครราชสีมา ทั้ง 4 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในระดับนัยสำคัญ .05 เป็นตัวแปรที่พยากรณ์การตัดสินใจซื้อหมีโคราชพร้อมน้ำปรุงสำเร็จ ได้ร้อยละ 58.50

สรุป

สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ระดับความสำคัญของส่วนประสมทางการตลาด และการตัดสินใจของผู้บริโภคในการซื้อส้มเกลี้ยงจังหวัดลำปางพบว่า ส่วนประสมการตลาดด้านผลิตภัณฑ์ อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย อยู่ในระดับมากที่สุด และ ด้านราคามีผลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภคในการซื้อส้มเกลี้ยงจังหวัดลำปาง มีมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ระดับความสำคัญของส่วนประสมทางการตลาด และการตัดสินใจของผู้บริโภคในการซื้อส้มเกลี้ยงจังหวัดลำปางพบว่า ส่วนประสมการตลาดด้านผลิตภัณฑ์ อยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้นผู้ประกอบการ ควรมีสัมพันธ์กับให้ลูกค้าได้เลือกซื้อหลากหลายขนาดเพื่อการบริโภคและเพื่อการนำไปแปรรูป รวมถึงมีกล่องบรรจุภัณฑ์ที่สวยงาม เพื่อจูงใจลูกค้าให้มีการตัดสินใจซื้อทันที, ด้านราคาพบว่า การตัดสินใจซื้อส้มเกลี้ยงของผู้บริโภคในจังหวัดลำปาง อยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้นผู้ประกอบการ ควรมี

การติดราคาให้เห็นอย่างชัดเจน ราคาสินค้าที่จำหน่ายมีทั้งปลีกและราคาส่ง จะทำให้ลูกค้ามีความเชื่อถือและมั่นใจได้, ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย พบว่า การตัดสินใจซื้อของลูกค้าของผู้บริโภคในจังหวัดลำปาง อยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้นผู้ประกอบการ ควรมีสัมผัสให้ลูกค้าเลือกหลากหลาย ณ จุดขาย มีการขายผ่านสื่อสังคมออนไลน์ให้มากขึ้น มีการบริการส่งสินค้าถึงบ้านและมีการส่งสินค้าที่ถูกต้องและรวดเร็ว และด้านการส่งเสริมการขาย พบว่า การตัดสินใจซื้อของลูกค้าของผู้บริโภคในจังหวัดลำปาง อยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้นผู้ประกอบการควรมีการส่งเสริมการตลาดที่น่าสนใจ เช่น ถ่ายวิดีโอพาไปชมสวนช่วงที่สัมผัสได้เต็มที่พร้อมเก็บผล และการเก็บสัมผัสสดๆ รวมถึงกระบวนการผลิตเพื่อกระตุ้นการซื้อของลูกค้า นอกจากนี้ต้องมีการแจกสินค้าตัวอย่างให้ลูกค้าทดลองชิม ณ จุดขายภาครัฐควรสนับสนุนการขาย โดยการจัดงานประจำปี เช่น งานสัมผัส อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อของลูกค้าของผู้บริโภคในจังหวัดลำปาง พบว่า ด้านราคา มีผลต่อการตัดสินใจซื้อของลูกค้าของผู้บริโภคในจังหวัดลำปาง มากที่สุด ดังนั้นผู้ประกอบการธุรกิจด้านนี้ต้องให้ความสำคัญด้านราคา หน่วยงานภาครัฐต้องมีการสนับสนุนการพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อให้ผู้บริโภคพึงพอใจเมื่อเปรียบเทียบราคากับปริมาณเป็นที่น่าพอใจ และคำนึงถึงประโยชน์ที่ได้รับมีความคุ้มค่ากับเงินที่เสียไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1 เนื่องจากการศึกษาเรื่อง ครั้งนี้ เป็นการเก็บข้อมูลจากกลุ่มประชากรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่จังหวัดลำปางเท่านั้น ควรทำการศึกษาในพื้นที่จังหวัดอื่นๆ เพื่อนำข้อมูลมาเปรียบเทียบกับกัน

2.2 การศึกษาครั้งต่อไป ควรวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อได้ข้อมูลเชิงพื้นที่ในการบริหารจัดการเกี่ยวกับธุรกิจด้านนี้มากยิ่งขึ้น

Reference

- Armstrong, G. & Kotler, P. (2009). *Marketing, an introduction*. (9th ed.). New Jersey: Pearson Prentice Hall.
- Chaiyanon, S. (2016). *Service marketing mix strategies that affect consumer behavior in choosing entertainment services*. (Master's Thesis). Lampang Rajabhat University. Lampang
- Cochran, W.G. (1953). *Sampling Techniques*. New York : John Wiley & Sons.
- Department of Agricultural Extension. (2009). *Farmer registration database system*. Retrieved May 17, 2024, from <http://www.farmer.doae.go.th>

- Donkwa, K., Pomahad, S., & Pitsuwan, N. (2019). Marketing mix factors affecting consumer behavior in purchasing the organic vegetables in Nakhon Ratchasima Province. *NRRU Community Research Journal*, 13(3), 81-93.
- Kiatcharoensakkul, W. (2017). *Packaging factors that influence the purchasing decision of consumers in Bangkok and surrounding areas*. (Research Report). Ramkhamhaeng University. Bangkok.
- Kitpraputkul, S. (2013). *Service marketing mix, attitudes, and motivations for tourism*. Influences on Thai tourists' decision to travel to Korea. (Master's Thesis). Bangkok University. Bangkok.
- Kotler, P. (2003). *Marketing Management*. (11th ed.). Upper Saddle River, N.J.: Pearson Prentice Hall.
- Likert, R. (1970). *The Human Organization*. New York: McGraw-Hill company.
- Nunnally, J. C. (1978). *Psychometric Theory*. New York: McGraw-Hill.
- Priewkrathok, D. (2022). *Marketing mix factors that affect the decision to purchase Korat noodles with ready-made water in Nakhon Ratchasima province*. (Master's Thesis). Nakhon Ratchasima Rajabhat University. Nakhon Ratchasima
- Phumpoo, S. (2024). Chief Mae Phrik District Agricultural Office. Interview. March, 27.
- Strategy and Information Working Group for Provincial Development Lampang Provincial Office. (2023). *Lampang Lampang Provincial Office*. Retrieved March 9, 2024, from https://www2.lampang.go.th/lp_document_cat/goffice-strategy

ปัจจัยส่งเสริมการตลาดหลักสูตรภาษาจีนในระดับอุดมศึกษา

THE ENCOURAGING FACTORS OF CHINESE LANGUAGE COURSE MARKETING IN HIGHER EDUCATION

¹ภรณ์ธิษฐ์ อุบลนุช, ²ตระกุล จิตวัฒนากร และ ³วิโรจน์ หมั่นเทพ

¹Pallanit Ubonnuch, ²Trakul Jitwathanakorn and ³Wirote Muenthep

¹คณะศิลปศาสตร์, มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

¹Faculty of Liberal Arts, North Bangkok University, Thailand

¹Corresponding Author's E-mail: pallanit.ub@northbkk.ac.th

Received:2023-10-11

Revised:2024-08-03

Accepted:2024-08-20

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์ในการนำเสนอเกี่ยวกับปัจจัยส่งเสริมการตลาดหลักสูตรภาษาจีน โดยมีวิธีการศึกษาจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับองค์ประกอบของหลักสูตร ข้อมูลหลักสูตรภาษาจีนในประเทศไทย องค์ประกอบของหลักสูตรภาษาจีน การตลาดหลักสูตรโดยการนำกลยุทธ์ทางการตลาดมาปรับใช้ในบริบทของหลักสูตรภาษาจีน โดยนำแนวคิดทางการตลาดสำหรับธุรกิจบริการ 7Ps มาปรับใช้จนครบองค์ประกอบของหลักสูตรภาษาจีน 7 ด้าน คือ 1) ด้านหลักสูตร หลักสูตรมีคุณภาพ 2) ด้านราคามีความคุ้มค่าสำหรับการได้มาซึ่งคุณภาพ 3) ด้านสถานที่ทำเลที่ตั้งของมหาวิทยาลัยตั้งอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี 4) ด้านการส่งเสริมการตลาดโดยใช้แพลตฟอร์ม โซเชียลมีเดียที่มีความน่าสนใจ 5) ด้านบุคลากรที่ได้มาตรฐาน 6) ด้านกระบวนการมีระบบการทำงานที่เป็นมาตรฐาน และ 7) ด้านลักษณะทางกายภาพที่มีความน่าเชื่อถือ

ในส่วนของปัจจัยส่งเสริมการตลาดหลักสูตรภาษาจีนที่สามารถส่งผลที่ดีขึ้นพบได้ 4 ด้านดังนี้ 1. ด้านบุคลากร คือผู้สอนภาษาจีนควรมีความเชี่ยวชาญเรื่องการสอนภาษาจีน 2. ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ คือปัจจัยสนับสนุนการเรียนการสอนตลอดจนสภาพการจัดการด้านการเรียนการสอน 3. ด้านกระบวนการ คือการเรียนการสอนตั้งแต่รับเข้าจนถึงจบการศึกษาของผู้เรียน และ 4. ด้านผลิตภัณฑ์ คือหลักสูตรที่ใช้ควรพัฒนาให้มีความทันสมัยที่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน

คำสำคัญ: ปัจจัยส่งเสริม; การตลาด; หลักสูตรภาษาจีน

Abstract

This academic article's goals are to outline the elements that support the marketing of Chinese language courses. The study focusses on documents pertaining to relevant

course component research, Chinese language courses offered in Thailand, Chinese course components, and curriculum marketing through the application of marketing strategies in the context of Chinese language courses by applying marketing techniques for service businesses. This approach is known as the 7Ps Marketing, and it has been adopted and developed to cover all seven aspects of the Chinese language curriculum, such as 1) The curriculum is of exceptional quality, 2) The price is commensurate with the quality, 3) The university is situated in a favorable environment, 4) The marketing promotion is conducted through engaging social media platforms, 5) The personnel are of standard quality, 6) The process is governed by a standard operating system, and 7) The physical attributes are dependable.

Research indicates that the following characteristics can lead to a greater impact and improve the marketing of Chinese language curricula: 1) The instructors should speak Chinese fluently; 2) The physical and environmental elements that support teaching and learning; 3) The management process; and 4) The curriculum materials are up to date and relevant to the current circumstances.

Keywords: The Encouraging Factors; Marketing; Chinese language Course

บทนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566 – 2570 (Office of the National Economic and Social Development Council, 2023) ยังอยู่ในช่วงเวลาที่ทั่วโลกรวมถึงประเทศไทยต้องเผชิญกับข้อจำกัดหลากหลายประการที่เป็นผลสืบเนื่องจากสถานการณ์ที่มีความผันผวน ไม่แน่นอน อาทิ การแพร่ระบาดของโควิด 19 ที่ผ่านมามีผลให้เกิดเศรษฐกิจทั่วโลกหยุดชะงัก ดังนั้นการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศท่ามกลางกระแสแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจึงต้องให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างความเข้มแข็งจากภายในให้สามารถเติบโตต่อไปได้อย่างมั่นคงท่ามกลางความผันแปรที่เกิดขึ้น และคำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน โดยแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 มีวัตถุประสงค์เพื่อพลิกโฉมประเทศไทยสู่ “สังคมก้าวหน้า เศรษฐกิจสร้างมูลค่าอย่างยั่งยืน” ซึ่งหมายถึงการสร้างการเปลี่ยนแปลงที่ครอบคลุมตั้งแต่ระดับโครงสร้าง นโยบาย และกลไก เพื่อมุ่งเสริมสร้างสังคมที่ก้าวหน้า พลวัตของโลก และเกื้อหนุนให้คนไทยมีโอกาสนั้นจะพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ โดยได้กำหนดวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคนสำหรับโลกยุคใหม่ มุ่งพัฒนาให้คนไทยมีทักษะและคุณลักษณะที่เหมาะสมกับโลกยุคใหม่ ทั้งทักษะในด้านความรู้ ทักษะทางพฤติกรรม และคุณลักษณะตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม และเร่งรัดการเตรียมพร้อมกำลังคนให้มีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน ดังนั้นสิ่งที่ป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาประเทศให้บรรลุเป้าหมายสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาฯ

ฉบับที่ 13 คือการผลิตบัณฑิตที่มีศักยภาพในการสื่อสารภาษาต่างประเทศซึ่งมีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อการพัฒนาประเทศให้สามารถเป็นไปตามทิศทางที่กำหนดไว้ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการผลิตให้ได้บัณฑิตที่มีศักยภาพในการสื่อสารภาษาต่างประเทศก็จะเป็นกำลังสำคัญในพลักดันให้ประเทศไทยมีความเชื่อมโยงกับนานาชาติได้อย่างสมบูรณ์

เมื่อพิจารณาถึงความสำคัญการสื่อสารภาษาจีนกลางพบว่า ภาษาจีนเป็นภาษาที่มีผู้พูดมากเป็นอันดับสองของโลก โดยมีผู้ใช้ภาษาจีนทั่วโลกถึง 1.1 พันล้านคน แต่ถ้านับในด้านภาษาจีนเป็นภาษาแม่ มีจำนวน 929 ล้าน (Berlitz, 2023) เนื่องจากเป็นประเทศที่มีจำนวนประชากรมากที่สุด และถือได้ว่าเป็นภาษาที่ยากในการเรียนรู้เนื่องจากโทนเสียง และภาษาเขียนมีความซับซ้อน ภาษาจีนนอกจากเป็นภาษาราชการของประเทศจีนและไต้หวันแล้ว ยังถือเป็น 1 ใน 4 ภาษาราชการของประเทศสิงคโปร์ และยังเป็น 1 ใน 6 ภาษาทางการของสหประชาชาติ ประเทศอื่น ๆ อีกด้วย อีกทั้งภาษาจีนช่วยเพิ่มโอกาสให้กับชีวิต ทั้งการศึกษา รวมไปถึงโอกาสทางธุรกิจได้ ประกอบกับสาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นประเทศที่มีความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจในด้านต่างๆ อย่างรวดเร็ว มีพลวัตสูง และเป็นพลังขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจ (Economic Powerhouse) ของภูมิภาคและของโลก นับตั้งแต่ปี 2553 มีขนาดเศรษฐกิจใหญ่เป็นอันดับ 2 ของโลก รองลงมาจากสหรัฐอเมริกา และมีเงินทุนสำรองมากที่สุดในโลก โดยมีรายละเอียดภาพรวมขนาดเศรษฐกิจใหญ่เป็นอันดับ 2 ของโลก ตั้งแต่ปี 2553 มีเงินทุนสำรองมากเป็นอันดับ 1 ของโลก มีมูลค่าการค้ามากเป็นอันดับ 1 ของโลก (3.53 ล้านล้าน USD ปี 2559) (Royal Thai Embassy, Beijing, 2023) และก้าวขึ้นเป็นผู้นำและศูนย์กลางทางด้านเศรษฐกิจเป็นประเทศคู่ค้าที่มีความสำคัญกับประเทศต่าง ๆ ในโลก สำนักงานศุลกากรแห่งชาติจีน (GACC) เผยว่ามูลค่าการค้าระหว่างประเทศของสาธารณรัฐประชาชนจีนมีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง (General Administration of Customs of the People's Republic China, 2020) ดังนั้นศักยภาพด้านเศรษฐกิจส่งผลให้สาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นมหาอำนาจในเอเชีย และมีนโยบายที่จะเพิ่มบทบาทในเวทีโลกมากขึ้นในทุกด้าน จึงไม่อาจปฏิเสธได้ว่าภาษาจีนกำลังทวีบทบาทสำคัญในฐานะสื่อกลางในการประสานความร่วมมือและแข่งขันทางเศรษฐกิจทั้งในเวทีระดับโลกและภูมิภาคเอเชีย อีกทั้งในหลายประเทศของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ใช้ภาษาจีนเป็นภาษาราชการที่สองหรือสาม เช่น สิงคโปร์ มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ เป็นต้น ประเทศไทยได้มีความสัมพันธ์กับสาธารณรัฐประชาชนจีนมาอย่างนาน ทั้งทางด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ และด้านวัฒนธรรม ดังนั้นประเทศไทยจึงยากที่จะหลีกเลี่ยงการติดต่อสื่อสารโดยตรงกับชาวจีน อีกทั้งยังมีประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ใช้ภาษาจีนเป็นภาษาราชการที่สองหรือสาม เหตุผลดังกล่าวประเทศไทยจึงจำเป็นต้องมีความรู้ในการสื่อสารภาษาจีน แต่เนื่องจากปัญหาผู้ที่เรียนหลักสูตรภาษาจีนจะพบปัญหาในการเรียน เช่น ปัญหาด้านผู้สอนที่ผู้สอนเป็นชาวจีนไม่สามารถใช้ภาษาไทยในการสื่อสารได้ จึงยากสำหรับผู้เรียนทำให้ผู้เรียนไม่เข้าใจคำศัพท์ และเนื้อหา ผู้สอนจึงไม่สามารถดึงดูดผู้เรียนให้สนใจเรียนได้ บรรยากาศในห้องเรียนจึงขาดความน่าสนใจ และอาจารย์ผู้สอนไม่สามารถควบคุมห้องเรียนได้ ด้านเนื้อหาการเรียนการสอนที่ยากเกินไปเนื้อหาไม่เน้นการฟังและการพูด จึงไม่สามารถนำไปใช้สื่อสารได้จริง ด้านสื่อการสอน ขาดสื่อการสอนที่น่าสนใจ และหลากหลาย ด้านผู้เรียน ผู้เรียนยังขาดความรู้ความเข้าใจในระบบสัทอักษรพินอิน ยังสับสนระหว่างเสียงพยัญชนะภาษาอังกฤษกับเสียงในพยัญชนะ สัทอักษรพินอิน ทำ

ให้ออกเสียงคำศัพท์ผิดเพี้ยน (Thuengnaithamma, 2024) จากปัญหาดังกล่าวสามารถนำปัจจัยส่งเสริมการตลาดหลักสูตรภาษาจีนในระดับอุดมศึกษาเข้ามาเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาของหลักสูตรภาษาจีนต่อไปได้

จากความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้นเห็นได้ว่าการเรียนรู้ภาษาจีน วัฒนธรรมจีน และการทำการค้ากับชาวจีนมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย ด้วยเหตุนี้จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการศึกษาด้านภาษาจีนเพื่อให้สอดคล้องกับการพัฒนาทางเศรษฐกิจในปัจจุบัน และเพิ่มศักยภาพในการใช้ภาษาจีนในการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ หลักสูตรภาษาจีนจึงถือว่าเป็นหลักสูตรที่มีความสำคัญอย่างมากต่อการพัฒนาประเทศเพราะถือว่าเป็นกลไกในการขับเคลื่อนการผลิตบัณฑิตให้มีศักยภาพในด้านการสื่อสารภาษาจีน ตลอดจนบัณฑิตต้องมีความเข้าใจในสภาพทางสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมของประเทศจีน เพื่อให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข เพราะหลักสูตรภาษาจีนต้องผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพออกสู่ตลาดแรงงานในระดับชาติ และระดับนานาชาติ ดังนั้นหลักสูตรภาษาจีนต้องมีการนำปัจจัยส่งเสริมการตลาดหลักสูตรภาษาจีนมาเป็นเครื่องมือในการสร้างหลักสูตรภาษาจีนให้มีมาตรฐานของหลักสูตรเพื่อให้เกิดคุณภาพ ตลอดจนต้องมีการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วในยุคโลกาภิวัตน์ การแข่งขันกับประเทศต่าง ๆ ในเวทีเศรษฐกิจโลก อันนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญทั้งด้านการเมือง การค้า สังคม ประชากร สิ่งแวดล้อม เทคโนโลยี และเศรษฐกิจของประเทศที่ล้วนแต่ส่งผลต่อการศึกษทั้งสิ้น ดังนั้นหลักสูตรภาษาจีนจำเป็นในการพัฒนาศักยภาพทางด้านภาษาจีนเพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติ (Office of the Royal Society, 2018) จึงทำให้ผู้เขียนได้สังเคราะห์และเรียบเรียงเกี่ยวกับปัจจัยส่งเสริมการตลาดหลักสูตรภาษาจีนสำหรับเป็นแนวทางในการพัฒนาต่อไป โดยประกอบไปด้วย องค์ประกอบของหลักสูตร หลักสูตรภาษาจีนในประเทศไทย การตลาดหลักสูตรภาษาจีน และปัจจัยส่งเสริมการตลาดหลักสูตรภาษาจีน

องค์ประกอบของหลักสูตร

องค์ประกอบของหลักสูตร หมายถึง แผนการเรียนการสอนที่จัดโอกาสในการเรียนรู้ให้แก่บุคคลที่ได้รับการศึกษา (Saylor, Alexander and Lewis, 1981) ดังนี้

1. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร (Curriculum Aims) หมายถึง ความคาดหวังหรือความตั้งใจในการต้องการให้เกิดขึ้นในตัวผู้ที่จะผ่านหลักสูตร ถือว่ามีความสำคัญเพราะใช้ในการกำหนดทิศทาง และขอบเขตในการให้การศึกษาแก่ผู้เรียน โดยมีการกำหนดถึงเป้าหมาย จุดประสงค์ และขอบเขตของหลักสูตรนั้นๆ (Goals, Objectives and Domains) โดยการกำหนดถึงเป้าหมาย และจุดประสงค์ของหลักสูตรจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลพื้นฐาน 4 ด้าน คือ 1) ด้านพัฒนาการของมนุษย์ 2) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล 3) ด้านทักษะการเรียนรู้ 4) ด้านความชำนาญพิเศษ ตลอดจนถึงการพิจารณาปัจจัยด้านอื่นๆ มาประกอบ เช่น ความต้องการของชุมชน ผลการวิจัย แนวคิดทางปรัชญาการศึกษา

2. เนื้อหา (Content) หมายถึง ประสบการณ์การเรียนรู้ด้านเนื้อหาต่าง ๆ ที่สามารถช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาไปสู่จุดมุ่งหมายตามที่กำหนดไว้ โดยมีการออกแบบหลักสูตร (Curriculum Design) เมื่อศึกษา

ข้อมูลพื้นฐานที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาหลักสูตรแล้ว ลำดับต่อมาคือการคัดเลือก เนื้อหาสาระ จัดเรียงลำดับเนื้อหา และจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้มีความสอดคล้องกันของรูปแบบหลักสูตรนั้นๆ นอกจากนั้นควรมีความเหมาะสมสอดคล้องกับเป้าหมาย จุดประสงค์ของหลักสูตร ความต้องการของผู้เรียน ลักษณะของสังคม ข้อกำหนดต่างๆ ของสังคม และปรัชญาทางการศึกษา

3. การนำหลักสูตรไปใช้ (Curriculum Implementation) หมายถึง การนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การจัดทำวัสดุหลักสูตร ได้แก่ คู่มือครู เอกสารหลักสูตร แผนการสอน และแบบเรียน ฯลฯ ตลอดจนการจัดเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรและสิ่งแวดล้อม โดยการใช้หลักสูตร (Curriculum Implementation) หลังจากตัดสินใจเลือกรูปแบบหลักสูตรแล้ว ขั้นตอนต่อไปคือการนำหลักสูตรไปใช้โดยผู้สอนจะต้องวางแผนและจัดทำแผนการสอน ตลอดจนคัดเลือกวิธีการสอนและสื่อการเรียนการสอน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้

4. การประเมินผลหลักสูตร (Evaluation) หมายถึง การหาคำตอบว่า หลักสูตรสัมฤทธิ์ผลตามที่กำหนดไว้ในจุดมุ่งหมายหรือไม่ มากน้อยเพียงใด และอะไรเป็นสาเหตุ ดังนั้นการประเมินหลักสูตร (Curriculum Evaluation) เป็นขั้นตอนสุดท้ายของรูปแบบการพัฒนาหลักสูตร และผู้สอนจะต้องตัดสินใจเลือกเทคนิคการประเมินผลที่สามารถตรวจสอบความสำเร็จของหลักสูตร

สรุปได้ว่า ลักษณะของหลักสูตรที่ดีควรตรงตามความมุ่งหมายของการศึกษาในด้านจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ด้านเนื้อหา ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ และด้านการประเมินผลหลักสูตร ซึ่งตรงตามลักษณะของการพัฒนาการของผู้เรียน ตรงตามลักษณะวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี และเอกลักษณ์ของชาติ มีเนื้อหาสาระของเรื่องสอนเพียงพอที่จะช่วยให้ผู้เรียนคิดเป็นทำเป็น และมีพัฒนาการในทุกด้าน ซึ่งต้องมีความสอดคล้องกับชีวิตประจำวันของผู้เรียน มีความยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสมกับสภาพการณ์ต่าง ๆ มีการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ทักษะ เจตคติ ความคิดริเริ่ม มีความคิดสร้างสรรค์ในการดำเนินชีวิต และสามารถทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ มีการประเมินผลอยู่ตลอดเวลา หลักสูตรที่ดีต้องวางกฎเกณฑ์ไว้อย่างเหมาะสมแก่การนำไปปฏิบัติ สะดวกแก่การวัดและประเมินผล

หลักสูตรภาษาจีนในประเทศไทย

การจัดการเรียนการสอนภาษาจีนระดับอุดมศึกษาของไทย แม้ว่าปัจจุบันได้แพร่หลายกว้างขวางเติบโตรวดเร็ว การเปิดหลักสูตรการเรียนการสอนภาษาจีนในสถาบันอุดมศึกษามีจำนวนเพิ่มขึ้น ไม่ว่าจะเป็นมหาวิทยาลัยภาครัฐ เอกชน รวมถึงมหาวิทยาลัยราชภัฏ และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล รวมถึงวิทยาลัย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความพร้อมและเป้าหมายของการผลิตบัณฑิตตามความต้องการของตลาดก็ตาม ซึ่งการเปิดหลักสูตรการสอนภาษาจีนนั้นจำเป็นต้องอยู่ภายใต้การกำกับดูแล และระเบียบข้อบังคับของสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมได้กำหนดไว้ เพื่อให้บรรลุถึงระดับของการจัดการบริหารการศึกษาที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบหลักสูตร ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องจึงต้องทำการประเมิน และทำความเข้าใจปัญหาและอุปสรรคของการจัดการและการจัดการเรียนการสอนภาษาจีน เพื่อนำไปพัฒนาปรับปรุงและแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น ด้วยเหตุนี้การจัดการเรียนการสอนภาษาจีนให้

เป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพตรงตามความต้องการของตลาดและประเทศชาติ หลักสูตรต้องมีการดำเนินการตั้งแต่การออกแบบหลักสูตร การบริหารจัดการการเรียนการสอน การรับสมัคร และการส่งเสริมพัฒนาผู้เรียน การสรรหาคณาจารย์การพัฒนาศักยภาพและส่งเสริมความก้าวหน้าของผู้สอน กระบวนการประเมินผลผู้เรียน การประเมินหลักสูตรและการนำผลการประเมินไปใช้พัฒนาปรับปรุงต่อไป (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2016) สำหรับการศึกษาภาษาจีนในประเทศไทยถือว่าได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในช่วงหลายปีที่ผ่านมา เนื่องจากภาษาจีนได้เข้ามามีบทบาทต่อตลาดแรงงานไทยในทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็นด้านธุรกิจอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ด้านการติดต่อธุรกิจค้าขาย หรือด้านการร่วมทุนกับนักธุรกิจชาวจีนทั้งจากประเทศจีน ไต้หวันฮ่องกง มาเก๊า มาเลเซีย หรือสิงคโปร์ ซึ่งมีอัตราส่วนการทำธุรกิจเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้มีความต้องการบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้านภาษาจีนมากขึ้นเป็นลำดับ สำหรับผู้เรียนภาษาจีนส่วนใหญ่มีเป้าหมายเพื่อสร้างโอกาสในการทำงาน และเพิ่มโอกาสในการติดต่อค้าขายเชิงธุรกิจกับจีนให้กับตนเองมากขึ้น ด้วยเหตุนี้ในอนาคตจะต้องมีการวางแผนหลักสูตรทางด้านภาษาจีนที่เน้นการเพิ่มศักยภาพด้านจีนธุรกิจ และการบูรณาการศาสตร์ด้านภาษาจีนกับศาสตร์อื่น ๆ ให้กับนักศึกษา เพื่อตอบสนองความต้องการทั้งภาครัฐและเอกชน โดยในปี พ.ศ. 2564 ประเทศไทยมีสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนหลักสูตรการเรียนการสอนภาษาจีนในระดับอุดมศึกษา มีจำนวนมากกว่า 87 แห่ง รวมถึงมหาวิทยาลัยของรัฐกลุ่มราชภัฏ มหาวิทยาลัยของรัฐกลุ่มราชวงศ์ มหาวิทยาลัยเอกชน และวิทยาลัยที่จัดตั้งขึ้นอีกหลายแห่ง (Office of the Education Council, 2016) เห็นได้ว่าสถาบันที่เปิดสอนภาษาจีนขึ้นมาใหม่มีจำนวนน้อยมาก แต่มีการพัฒนาหลักสูตรเดิมเป็นวิชาเอก วิชาโทและเลือกเสรี รวมถึงการเปิดสอนภาษาจีนให้กับผู้เรียนทั่วไปหรือต่างคณะวิชา หลักสูตรที่เปิดนั้นมีการพัฒนาหลักสูตรไปสู่หลักสูตรด้านธุรกิจและวิชาชีพอีกหลายหลักสูตร หลักสูตรภาษาจีนที่เปิดสอนมากที่สุดคือ หลักสูตรภาษาจีน อันดับ 2 คือ หลักสูตรการสอนภาษาจีน อันดับ 3 คือ หลักสูตรภาษาจีนธุรกิจ นอกจากนี้ยังมีหลักสูตรภาษาจีนเพื่อการสื่อสาร หลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมจีน หลักสูตรจีนศึกษาตามลำดับ การสอนภาษาจีนระดับอุดมศึกษาจากการศึกษาพบว่าอยู่ภายใต้การดูแลของประธานหลักสูตรและกรรมหลักสูตรเป็นส่วนใหญ่ และมีการกำกับตามระเบียบของสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สป.อว.) ปัจจุบันสถาบันอุดมศึกษาได้กำหนดให้ผู้เรียนในระดับอุดมศึกษามีการฝึกภาคปฏิบัติในลักษณะของการฝึกงานหรือสหกิจศึกษา เพราะการฝึกภาคปฏิบัติเป็นการสร้างโอกาสในการใช้ความรู้ที่ร่ำเรียนมาและเพิ่มโอกาสในการหาการทำงานของผู้เรียนหลังสำเร็จการศึกษาอีกด้วย ในส่วนองค์ประกอบของหลักสูตรภาษาจีนในประเทศไทยโดยส่วนใหญ่ใช้กรอบแนวคิดของทาบ (Taba, 1962) ซึ่งองค์ประกอบของหลักสูตรภาษาจีนใช้กรอบแนวคิดของทาบประกอบไปด้วยองค์ประกอบต่างๆ ดังนี้ 1. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรภาษาจีน หมายถึง การกำหนดจุดมุ่งหมาย คุณลักษณะของผู้เรียน ซึ่งมาจากศึกษาจากสภาพปัญหา และความจำเป็นต่างๆ 2. เนื้อหาและเวลาเรียน หมายถึงการจัดวางและกำหนดเนื้อหาที่เกี่ยวกับภาษาจีนที่ชัดเจน ตลอดจนเวลาในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถบรรลุเป้าหมายของหลักสูตรภาษาจีนได้ 3. กระบวนการการเรียนการสอน หมายถึง การนำหลักสูตรภาษาจีนที่วางไว้ นำมาปฏิบัติผ่านครูผู้สอนภาษาจีนที่มีประสบการณ์และมีความ

เชื่อว่าช่วยให้สอดคล้องกับเนื้อหาสาระ และจุดมุ่งหมายของหลักสูตรภาษาจีน 4. การประเมินผล หมายถึง รูปแบบการประเมินผลและตรวจสอบประสิทธิภาพของหลักสูตรและผู้เรียน

การตลาดหลักสูตรภาษาจีน

สำหรับหลักสูตรของสถานศึกษาจำเป็นต้องมีการตลาดเช่นกัน โดยการตลาดมีความสำคัญในฐานะเป็นเครื่องมือเพื่อ 1) ประเมินสถานการณ์เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปตามพันธกิจและเป้าหมายของหลักสูตร 2) ปรับปรุงความพึงพอใจของผู้รับบริการและตลาดของหลักสูตร 3) เพิ่มความสนใจที่หลากหลายให้กับผู้รับบริการ ผู้ที่สนใจและผู้ที่ทำให้การสนับสนุน และ 4) เพิ่มประสิทธิผลในกิจกรรมการตลาด ซึ่งไอวี (Ivy, 2001) พบว่า เมื่อนำแนวคิดและกระบวนการการตลาดมาใช้กับหลักสูตรทางการศึกษา การบริหารจัดการสถาบันประสบผลสำเร็จเพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานของมอริส และโคจดา (Morris and Cojda, 2001) ที่พบว่า การนำแนวคิดการตลาดมาบูรณาการกับการจัดการศึกษาทำให้สถาบันการศึกษามีคุณภาพสูงขึ้น สามารถนำส่วนที่เหลือจากรายได้ไปปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน จัดหาสื่อสนับสนุนการเรียนการสอนและนำไปลงทุนต่อ สอดคล้องกับงานของเลตเก็ต (Leggett, 2006) รวมถึงการขยายองค์กรให้เจริญก้าวหน้าเป็นที่ยอมรับคอตเลอร์และอาร์มสตรอง (Kotler and Armstrong, 2004) ทำให้สถาบันเป็นที่รู้จักโดยทั่วไปมีภาพลักษณ์ที่ดี บุคคลหรือองค์กรต่างๆ พร้อมให้การสนับสนุน และสามารถดึงดูดนักศึกษาใหม่ได้มาก ไอวี (Ivy, 2001) กล่าวโดยสรุปได้ว่า แนวคิดทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครอง นักศึกษานั้น การนำเอาตัวแปรทางการตลาดหรือที่เรียกว่า ส่วนประสมทางการตลาด 7Ps มาเป็นตัวกำหนดทิศทางในการดำเนินกิจการภายในมหาวิทยาลัย เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งหลักสูตรภาษาจีนต้องนำแนวคิดทางการตลาดมาปรับใช้ในการบริหารทรัพยากรในบริบทของหลักสูตรของตนเอง ดังนั้นแนวคิดการตลาดจึงเป็นตัวแปรทางการตลาดที่สำคัญที่ถือว่าเป็นปัจจัยส่งเสริมการตลาดของหลักสูตรที่สำคัญทำให้ผู้ปกครองตัดสินใจในการส่งนักศึกษาเข้ามาเรียนในมหาวิทยาลัยเพิ่มมากขึ้น

การตลาดหลักสูตรภาษาจีนจัดเป็นการดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจของสถานศึกษาที่มีการเปิดสอนหลักสูตรภาษาจีน โดยอาศัยกระบวนการวางแผน และบริหารแนวความคิดตามกลยุทธ์การตลาดเพื่อดึงดูดนักศึกษาใหม่เข้าศึกษาต่อหลักสูตรภาษาจีน มีการแข่งขันสำหรับการได้มาซึ่งจำนวนนักศึกษาที่เรียนในด้านภาษาจีนที่เพิ่มมากขึ้น ปัจจุบันสถาบันการศึกษาทั้งของภาครัฐ และเอกชนให้ความสนใจสำหรับการดำเนินกิจกรรมการตลาดมากยิ่งขึ้น รูปแบบการตลาดหลักสูตรภาษาจีนของแต่ละสถาบันการศึกษาอาจมีบริบทที่แตกต่างกันตามแต่ละของสถาบันการศึกษา เช่น การแนะนำการศึกษา การจัดนิทรรศการวิชาการ การออกบูธเพื่อแนะนำสถาบันหรือสาขาวิชาที่แต่ละสถาบันการศึกษาจัดการเรียนการสอน เป็นต้น ปัญหาพบมากขึ้นสำหรับจำนวนนักศึกษาเข้าไม่ไปตามเป้าหมาย นักศึกษาเข้ามีคุณภาพลดลง หรือแม้แต่จ่ายยอมเข้ามาศึกษาเพราะไม่สามารถเข้าศึกษาในสถาบันการศึกษาที่ตนต้องการ การดำเนินกิจกรรมการตลาดของหลักสูตรภาษาจีนจึงเป็นภารกิจที่ไม่อาจมองข้ามได้ โดยการทำการตลาดหลักสูตรภาษาจีนให้ประสบความสำเร็จต้องอาศัยกลยุทธ์ทางการตลาดในการดำเนินงาน โดยมีวิธีการใช้กลยุทธ์ทางการตลาดในรูปแบบที่แตกต่างกัน

องค์ประกอบการตลาดหลักสูตรภาษาจีน ในบทความวิชาการนี้เป็นการนำแนวคิดทางการตลาด 7Ps ของคอตเลอร์ (Kotler, 1997) ถือว่าเป็นกลยุทธ์การตลาดสำหรับธุรกิจบริการมาปรับใช้ในบริบทของการตลาดหลักสูตรภาษาจีนในระดับอุดมศึกษา โดยมีรูปแบบดังนี้

1. ด้านผลิตภัณฑ์ (Product) หมายถึง หลักสูตรภาษาจีนมีโปรแกรมการเรียนรูปแบบใหม่ ประกอบด้วย การให้นักศึกษาเข้าร่วมสหกิจศึกษา และการศึกษาเชิงบูรณาการกับสถานประกอบการทั้งในประเทศไทยและประเทศจีน ตลอดจนนักศึกษาสามารถวิเคราะห์ถึงการประกอบอาชีพหลังจบการศึกษาได้ และหลักสูตรจะต้องตรงกับความต้องการของผู้เรียน สถานประกอบการ เป็นต้น

2. ด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion) หมายถึง การประชาสัมพันธ์โดยการซื้อโฆษณาให้ตรงกับกลุ่มเป้าหมาย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการส่งเสริมการขาย การสร้างสื่อโฆษณา แล้วทำการประชาสัมพันธ์ผ่านการทำ Social Media Marketing และการประชาสัมพันธ์ผ่านกิจกรรมพิเศษ เช่น การจัดนิทรรศการทางการศึกษาทางด้านภาษาจีน การแข่งขันทักษะภาษาจีนภายนอก การเชิญศิษย์เก่าที่ประสบความสำเร็จมาให้คำแนะนำเพื่อให้รุ่นน้องเกิดแรงบันดาลใจในการเรียน เป็นต้น

3. ด้านกระบวนการ (Process) หมายถึง การผลิตบัณฑิตตั้งแต่กระบวนการรับเข้าและส่งออก ผ่านการพัฒนานักศึกษาทั้ง 4 ชั้นปี ประกอบด้วย การเตรียมความพร้อมก่อนเรียน กิจกรรม Chinese Camp ชั้นปีที่ 1 กิจกรรม Buddy ไทย-จีน และ กิจกรรม Mental Health Check In ตรวจเช็คใจ ชั้นปีที่ 2 การฝึกงานในสถานประกอบการโดยอยู่ในรายวิชาจำนวน 2 รายวิชา ชั้นปีที่ 3 กิจกรรมการเตรียมความพร้อมในการแลกเปลี่ยนที่สาธารณรัฐประชาชนจีน และการฝึกงานที่ประเทศจีน และชั้นปีที่ 4 โครงการสัมมนานวัตกรรมจีนและนิทรรศการ โดยนักศึกษาจัดทำ Project Content Creator & Paper ในการไปแลกเปลี่ยนที่ประเทศจีนพร้อมนำเสนอ และมีการเชิญสถานประกอบการเข้ามารับสมัครงาน

4. ด้านราคา (Price) หมายถึง การกำหนดมูลค่าค่าตอบแทนในรูปแบบของตัวเงินที่ผู้ปกครองต้องจ่าย และยินดีจ่ายเพราะมองเห็นว่าคุ้มค่า สำหรับการได้มาซึ่งคุณภาพ และบริการของหลักสูตรภาษาจีน

5. ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) หมายถึง การมีบริการในการรับสมัครเรียนศึกษาต่อในหลักสูตรภาษาจีนในการติดต่อสอบถามข้อมูลรายละเอียดหลักสูตรภาษาจีนมีความรวดเร็ว และมีความสะดวกหลายช่องทาง

6. ด้านบุคลากร (People) หมายถึง คณาจารย์ทางด้านภาษาจีนที่มีคุณสมบัติที่เหมาะสมมีประสิทธิภาพ และมีความชำนาญเฉพาะทางตรงกับสาขาวิชาภาษาจีนที่สอน นอกจากนั้นคณาจารย์ในหลักสูตรภาษาจีนมีความทันสมัยเข้าใจบริบทของสังคมโลกในปัจจุบัน

7. ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ (Physical Evidence) หมายถึง สิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน บรรยากาศที่เหมาะสมกับผู้เรียนหลักสูตรภาษาจีน

ปัจจัยส่งเสริมการตลาดหลักสูตรภาษาจีน

เนื่องจากปัจจุบันประเทศจีนเข้ามามีบทบาทสำคัญมากทั้งในแง่เศรษฐกิจและสังคมโลก สิ่งที่มาตามนั้นคือการเรียนภาษาจีนที่เพิ่มขึ้นของจำนวนนักศึกษาที่เรียนภาษาจีนในประเทศไทยระดับอุดมศึกษา ซึ่งเกิด

การขยายหลักสูตรภาษาจีนในชั้นเรียนระดับมัธยมปลาย จากการศึกษาสภาพปัญหาโดยนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญทางด้านภาษาจีนได้ระบุถึงปัญหาที่พบหลักสูตรภาษาจีนโดยสรุปได้ดังนี้ ประเด็นแรกที่พบคือ ศาสตราจารย์เฉิน เสวียนโป อาจารย์ประจำวิทยาลัยภาษาและวัฒนธรรมจีน มหาวิทยาลัยหัวเฉียว เมืองเซี่ยเหมิน (Guang, 2021) ประเทศจีนกล่าวว่า ปัจจุบันการเรียนการสอนภาษาจีนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ประสบปัญหาหลายด้าน เช่น อายุของบุคลากรทางการศึกษาซึ่งส่วนใหญ่มีอายุก่อนข้างมาก ครูผู้สอนภาษาจีนรุ่นใหม่ซึ่งมีไม่เพียงพอกับรุ่นเก่าที่กำลังจะเกษียณ รวมถึงปัญหาด้านเกณฑ์การสอนที่ไม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน ซึ่งส่งผลกระทบต่อระบบการเรียนการสอนภาษาจีนโดยรวม และไม่เอื้อต่อการส่งเสริมภาษาจีนไปสู่ระดับสากล ประเด็นที่สองคือ การเรียนภาษาจีนในประเทศไทยยังขาดมาตรฐานและเป้าหมาย ปัจจุบันเรียนภาษาจีนตามกระแส ถึงแม้การเรียนภาษาจีนในอาเซียนยังคงได้รับความนิยมอย่างต่อเนื่อง แต่ก็ยังคงมีบางจุดที่ต้องได้รับการแก้ไขและเสริมเพิ่มเติม (Manager Online, 2021) ดังนั้น ด้านหลักสูตร ด้านบุคลากร ด้านกระบวนการ และ ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ จึงถือว่าเป็นด้านที่มีความสำคัญต่อการนำมาเป็นปัจจัยส่งเสริมการตลาดหลักสูตรภาษาจีนที่มีอิทธิพลต่อนักศึกษาจีนในการเลือกศึกษาต่อ (Yang, 2022) ผู้เขียนได้สรุปปัจจัยส่งเสริมการตลาดหลักสูตรภาษาจีนที่มีความต้องการมากที่สุดนำไปจัดทำการตลาดหลักสูตรภาษาจีน ได้ดังนี้

1. ด้านบุคลากร คือผู้สอนสอนภาษาจีนชาวไทย และชาวจีนต้องมีความเชี่ยวชาญชำนาญเรื่องการสอนภาษาจีนมีรอบรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน ตลอดจนมีบุคลิกภาพเป็นมิตรกับผู้เรียน สามารถตอบข้อซักถามของผู้เรียนได้ถูกต้องและชัดเจน สิ่งเหล่านี้จึงส่งผลให้เกิดการสร้างบรรยากาศการเรียนในชั้นเรียนช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม มีโอกาสสร้างปฏิสัมพันธ์แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันช่วยให้ผู้เรียนเชื่อมโยงประสบการณ์เรียนรู้นำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ โดยอาจารย์จะมีผลต่อการตัดสินใจในการศึกษาต่อ (Wongratchanan, Lomprakhon, and Thawornsatit, 2022) ดังนั้น หลักสูตรหรือสถาบันสอนภาษาจีนนอกระบบส่วนมากจะมีการสนับสนุนให้ผู้สอนภาษาจีนเข้าอบรมเพิ่มพูนความรู้ด้านการสอนภาษาจีนซึ่งทำให้ผู้สอนสามารถพัฒนาความรู้ความสามารถทางวิชาการในการสอนภาษาจีนได้อย่างต่อเนื่อง โดยปัจจุบันผู้สอนส่วนใหญ่ยังเน้นการสอนภาคทฤษฎีมากกว่าการปฏิบัติจึงควรจัดอบรมการสอนที่เน้นการปฏิบัติให้แก่ผู้สอนภาษาจีน เพื่อสามารถสอนให้ผู้เรียนนำภาษาจีนไปใช้สื่อสารในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้จริง และความสำคัญของผู้สอนส่งผลต่อการสร้างทัศนคติที่ดีต่อการเรียนภาษาจีนให้กับผู้เรียน ซึ่งผู้สอนจะมีบทบาทสำคัญยิ่งในการทำหน้าทึ้นนี้ เนื่องจากผู้เรียนจำนวนมากจะรู้สึกว่ภาษาจีนเรียนยาก ตัวอักษรจีนเขียนยากจำยาก ครูผู้สอนวิชาภาษาจีนในระดับพื้นฐานจึงมีบทบาทสำคัญที่จะช่วยปรับทัศนคติต่างๆ เหล่านี้ของผู้เรียนโดยการสร้างทัศนคติที่ดีต่อการเรียนภาษาจีน ซึ่งอาจจะใช้รูปแบบของการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่มีหลากหลายและน่าสนใจ ยังมีส่วนช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทัศนคติในด้านดีได้อีกด้วย (Yothinsirikul, 2017)

2. ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ คือปัจจัยสนับสนุนการเรียนการสอนตลอดจนสภาพการจัดการด้านการเรียนการสอน ในภาพรวมสภาพการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาที่สามารถอำนวยความสะดวก และเพิ่มคุณภาพชีวิตให้กับผู้เรียน สร้างความประทับใจและความรู้สึกปลอดภัยให้แก่ผู้เรียน สภาพแวดล้อมที่ดีจะเป็นส่วนประกอบสำคัญที่จะส่งผลให้ผู้เรียนมีพัฒนาการ มีความปลอดภัย มีแรงจูงใจ และเกิดความสุข ความเต็มใจในการแสวงหาความรู้ ตลอดจนอุปกรณ์การเรียนการสอนให้คงอยู่ในสภาพที่ใช้

งานได้อยู่เสมอ มีการพัฒนาตำราเรียนหลัก และเอกสารประกอบการสอนที่มีลักษณะสอดคล้อง และเหมาะสมกับเนื้อหาวิชาเรียน แต่ห้องเรียนควรมีสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนที่ทันสมัยและใช้อย่างเพียงพอให้มีการผลิตหรือพัฒนาสื่อการเรียนการสอนภาษาจีนที่ทันสมัยและตอบสนองต่อการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศในปัจจุบัน ตลอดจนการสร้างบรรยากาศจากศิษย์เก่าที่ประสบความสำเร็จมาพบกับรุ่นน้องเพื่อสร้างแรงบันดาลใจในการเรียน หรือเพิ่มความเป็นวัฒนธรรมจีนในระหว่างที่นักศึกษาศึกษาอยู่

3. ด้านกระบวนการ คือการดูแล และการเรียนการสอนตั้งแต่รับเข้าจนถึงจบการศึกษา โดยเฉพาะการจัดกิจกรรมในชั้นเรียนที่ผู้สอนสอดแทรกองค์ความรู้จากสถานการณ์ปัจจุบันและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม จึงส่งผลให้เกิดบรรยากาศการเรียนในชั้นเรียน ผู้เรียนเกิดทัศนคติที่ดีต่อการเรียนภาษาจีน ความรู้สึกที่ดีกับเพื่อนร่วมชั้นเรียน และเกิดการเรียนรู้ได้ดีขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (Office of the Education Council, 2016) กล่าวว่า การสร้างทัศนคติที่ดีต่อการเรียนภาษาจีนนั้น ผู้สอนมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งเนื่องจากผู้เรียนจำนวนมากจะรู้สึกว่าภาษาจีนเรียนยาก ตัวอักษรจีนเขียนยาก จำยาก ผู้สอนวิชาภาษาจีนระดับพื้นฐานจึงมีบทบาทสำคัญ ดังนั้นควรใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่หลากหลายและน่าสนใจ มีการเลือกใช้วิธี รูปแบบ เทคนิคการสอนที่หลากหลายในการจัดการเรียนการสอน เช่นการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศในการเรียนรู้ภาษาจีน และผู้สอนควรแนะนำสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศที่เหมาะสมกับระดับความสามารถของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศพัฒนาทักษะภาษาจีนได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อนักศึกษาจีนในการเลือกศึกษาต่อระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเอกชนในเขต กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ประเทศไทยที่พบว่านักศึกษาให้ความสำคัญต่อการตัดสินใจด้วยปัจจัยด้านด้านกระบวนการ (Yang, 2022)

4. ด้านหลักสูตร โดยหลักสูตรที่ใช้ควรพัฒนาให้มีความทันสมัยที่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน และเนื้อหาของหลักสูตรควรสอดคล้องกับบริบทของประเทศไทย โดยให้ผู้เรียนเป็นส่วนหนึ่งในการกำหนดจุดมุ่งหมายของการพัฒนาหลักสูตร ตั้งแต่เนื้อหาวิชาที่เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต เนื้อหารายวิชาที่สอดคล้องกับสถานการณ์ของสังคมปัจจุบัน โดยหลักสูตรภาษาจีนในสถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่มีแนวโน้มเป็นหลักสูตรด้านสายวิชาชีพมากขึ้นเพื่อนำมาปรับใช้ในการทำงานจริงได้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรีที่วิทยาลัยนวัตกรรมการสื่อสารสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่าการศึกษาภายใต้ 9 ปัจจัย คือ ด้านภาพลักษณ์ของวิทยาลัย ด้านสื่อประชาสัมพันธ์, ด้านหลักสูตร, ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ด้านค่าธรรมเนียมการศึกษา ด้านระบบการคัดเลือก ด้านอาจารย์ผู้สอน ด้านชื่อเสียงและค่านิยม และ ด้านการแนะแนว / การบอกต่อ ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกเข้าศึกษาต่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ปัจจัยด้านหลักสูตร (Ammawongchit, 2020)

หากหลักสูตรภาษาจีนได้นำการวิเคราะห์ถึงปัจจัยส่งเสริมการตลาดหลักสูตรภาษาจีนแล้วนำมาปรับใช้ในการพัฒนาหลักสูตรให้เกิดทั้งประสิทธิภาพ และประสิทธิผลก็จะส่งผลให้การตลาดหลักสูตรภาษาจีนก้าวไปสู่ความสำเร็จได้อย่างยั่งยืนต่อไป

สรุป

จากกระแสโลกที่กำลังเปลี่ยนแปลงไปทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี ล้วนเป็นสิ่งที่ส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษาของประเทศไทยในทุกกระดับ ดังนั้นหลักสูตรถือเป็นหัวใจสำคัญของสถาบันอุดมศึกษา หลักสูตรจำเป็นต้องเข้าใจถึงองค์ประกอบของหลักสูตรที่ตอบโจทย์ต่อผู้เรียน และผู้ที่เกี่ยวข้อง หลักสูตรต้องมีการปรับตัวสอดคล้องกับบริบทของสังคมในยุคปัจจุบัน โดยเฉพาะหลักสูตรภาษาจีนถือว่าเป็นหลักสูตรที่มีบทบาทสำคัญต่อตลาดแรงงาน หลักสูตรภาษาจีนต้องเพิ่มศักยภาพทางด้านภาษาจีนและการบูรณาการศาสตร์ต่างๆ ให้กับผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม

ดังนั้นหลักสูตรภาษาจีนควรนำแนวคิดทางการตลาดมาวิเคราะห์เพื่อกำหนดเป็นกลยุทธ์ทางการตลาดให้กับหลักสูตรภาษาจีนเพื่อสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้ เช่น การนำส่วนประสมทางการตลาด 7Ps มาใช้ในบริบทของหลักสูตรภาษาจีน ประกอบด้วย ด้านหลักสูตรภาษาจีนมีคุณภาพมีความเหมาะสมกับผู้เรียนและสถานการณ์โลก ด้านราคามีความคุ้มค่าที่สอดคล้องกับคุณภาพที่ผู้เรียนได้รับ ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายมีช่องทางที่หลากหลายสอดคล้องกับบริบทของสังคมและเทคโนโลยีที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ด้านการส่งเสริมการจัดจำหน่ายมีการใช้แพลตฟอร์ม Social Media ด้านบุคลากรมีบุคลากรที่มีคุณภาพ มีอาจารย์ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ และมีเจ้าหน้าที่ฝ่ายสนับสนุนการศึกษาที่ผ่านการอบรมมาจากมาตรฐานของสถาบัน ด้านกระบวนการมีการทำงานอย่างเป็นระบบ ไม่ว่าจะเป็นระบบการจัดการการศึกษา ระบบอาจารย์ที่ปรึกษา และด้านลักษณะทางกายภาพสถาบันอุดมศึกษามีสถานที่ที่ตอบสนองการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ ไม่ว่าจะเป็นห้องเรียน สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ ตลอดจนบรรยากาศภายในสถาบันการศึกษา เป็นต้น ซึ่งผู้เขียนมีความคิดเห็นว่า แนวคิดทางการตลาดดังกล่าวสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับหลักสูตรภาษาจีนเพื่อเพิ่มศักยภาพทางด้านการเรียนการสอน และศักยภาพทางการแข่งขันของหลักสูตรภาษาจีนสำหรับการได้มาซึ่งจำนวนนักศึกษา ในปัจจุบันหลักสูตรภาษาจีนจะต้องเผชิญกับความท้าทายหลากหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นพฤติกรรมของผู้เรียนที่เปลี่ยนแปลงไป ความต้องการของผู้ปกครองที่หลากหลาย รวมไปถึงสภาพสังคมและค่านิยมคนในยุคปัจจุบัน การตลาดจึงถือได้ว่าเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่จะทำให้ผู้บริหารคนนั้นเกิดความพึงพอใจ เชื่อมั่นต่อภาพลักษณ์ของหลักสูตร ผู้เขียนจึงวิเคราะห์ได้ว่า ปัจจัยส่งเสริมการตลาดหลักสูตรภาษาจีนสามารถวิเคราะห์ได้ 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านผู้สอน ผู้สอนจะต้องมีความรู้ความเชี่ยวชาญ มีเทคนิคการสอน ในเนื้อหาวิชาที่สอน และเป็นไปตามมาตรฐานของหลักสูตร 2) ด้านปัจจัยสนับสนุนการเรียนการสอน การจัดบรรยากาศของห้องเรียน และสถานศึกษา จะต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนนั้นมีคุณภาพชีวิตที่ดี และส่งเสริมให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ที่จะต่อยอดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนการมีสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย ตอบโจทย์เทคโนโลยีและนวัตกรรมในยุคปัจจุบัน 3) ด้านการเรียนการสอน ผู้สอนจะต้องสอดแทรกองค์ความรู้สถานการณ์ในปัจจุบัน และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในด้านต่างๆ ตลอดจนการใช้สื่อเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับระดับความสามารถของผู้เรียนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และ 4) ด้านหลักสูตร หลักสูตรมีความทันสมัยสอดคล้องกับสถานการณ์ในยุคปัจจุบัน และเนื้อหาของหลักสูตรจะต้องมีความสอดคล้องกับบริบทของประเทศ

หากหลักสูตรได้มีการจัดการเรียนการสอนที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน และมีการพัฒนาทักษะการเรียนรู้รายบุคคล (Professionalized Learning) ก็จะส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของผู้เรียนนั้นมีระดับความรู้ทางภาษาจีนที่สูงขึ้น ซึ่งผู้เรียนสามารถนำไปปรับใช้ในบริบทของการประกอบวิชาชีพหลังสำเร็จการศึกษาได้จริง ซึ่งส่งผลให้หลักสูตรภาษาจีนเกิดมาตรฐานและเป็นที่ยอมรับจากผู้ประกอบการในวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแนวคิดเหล่านี้สามารถนำไปเชื่อมโยงกับการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจของประเทศตามนโยบายไทยแลนด์ 4.0 ที่ตอบสนองตลาดแรงงานได้คนที่มีความรู้ความสามารถและทักษะวิชาชีพทางด้านภาษาจีนเข้าไปทำงานในองค์กรมากขึ้น ดังนั้นการทำการตลาดหลักสูตรภาษาจีนจำเป็นจะต้องปรับตัวเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในโลกยุคใหม่ที่มีความผันผวน และเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษา ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้ประโยชน์ของหน่วยงานและองค์กร ถึงการพัฒนาประสิทธิภาพส่วนบุคคล ตลอดจนการเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อยอดสำหรับผู้สนใจ

1. ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

1.1 ผลที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานภาครัฐและเอกชน เช่น สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สป.อว.) โดยสามารถนำผลการวิจัยนี้ไปใช้ในกระบวนการกำหนดนโยบาย แนวทาง หรือกลยุทธ์ เพื่อส่งเสริมการตลาดหลักสูตรภาษาจีนในระดับอุดมศึกษา

1.2 นำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรภาษาจีนระดับอุดมศึกษาเพื่อนำมาปรับใช้ในบริบทของหลักสูตรของตนเองได้

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1 สำหรับประเด็นในการศึกษาครั้งต่อไป ควรศึกษาในประเด็นในปัจจัยทางด้านการตลาดที่ใช้กลยุทธ์ในรูปแบบอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากส่วนประสมทางการตลาด 7Ps เพื่อจะสามารถหาแนวทางที่ส่งเสริมหลักสูตรภาษาจีนได้หลากหลายมิติมากขึ้น

2.2 การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาหลักสูตรภาษาจีนเท่านั้น ในการศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาหลักสูตรอื่นๆ เพื่อนำมาเปรียบเทียบผลการศึกษาว่ามีความสอดคล้อง หรือแตกต่างกันหรือไม่

References

Ammawongchit, A. (2020). *Factors Affecting Admission Decision to Studying in the Bachelor Programs at College of Social Communication innovation Srinakharinwirot University*. (Master's Thesis). Srinakharinwirot University. Bangkok.

- Berlitz. (2023). *The 20 most spoken languages in the world in 2023*. Retrieved March 17, 2023, from <https://berlitzthailandonline.com/th/blogs/exclusive-articles/most-spoken-languages>
- General Administration of Customs of the People's Republic China GACC. (2020). *In 2020, ASEAN emerged as China's number one trading partner*. Retrieved April 17, 2023, from https://thaibizchina.com/china_intertrade_2020
- Guang, Q. (2021). *Chinese study trend in ASEAN and More widespread around the world*. CAP magazine. Retrieved April 17, 2023, from <https://www.tap-magazine.net/blog-th/cns60>.
- Ivy, J. (2001). Higher education institution image: A correspondence analysis approach. *The International Journal of Education Management*, 15(6), 276-282.
- Kotler, P. (1997). *Marketing management: analysis, planning, implementation and control*. (9th ed.). New Jersey: A simon & Schuster Company.
- Kotler, P. & Armstrong, G. (2004). *Principles of marketing*. (10th ed.). Upper Saddle River, NJ: Prentice- hall.
- Leggett, K. (2006). Financial education: credit union monitor. *ABA Bankers News*, 14(3), 4.
- Manager Online. (2021). *The trend of Chinese studies and the future of Chinese studies in Thailand*. Retrieved April 17, 2023, from <https://mgronline.com/china/detail/9480000160922>
- Morris, M. L. & Cojda, B. D. (2001). *Integrated marketing in higher education*. Retrieved March 19, 2006, from <https://www.papelesdelpsicologo.es/pdf/1170.pdf>
- Office of the National Economic and Social Development Council. (2023). *The 13th National Economic and Social Development Plan (2023-2027)*.
- Office of the Education Council. (2016). *The Research report development of Thailand Chinese language teaching*. Retrieved April 17, 2023, from http://thesis.swu.ac.th/swuebook/A410805_V2.pdf
- Office of the Royal Society. (2018). *Royal Institute Dictionary*. Bangkok: Nanmee Books Publishing.
- Royal Thai Embassy, Beijing. (2023). *Basic information about the Chinese economy*. Retrieved April 17, 2023, from <https://thaiembbeij.org/th/republic-of-china/investment/>.
- Saylor, J. G., Alexander, W. M. & Lewis, A. J. (1981). *Curriculum Planning for Better Teaching and Learning*. (4th ed.). New York: Holt Rinehart and Winston.

Taba, H. (1962). *Curriculum Development, Theory and Practice*. New York: Harcourt, Brace and World Inc.

Thuengnaithamma, N. (2024). *Problems and solutions in teaching Chinese language*.

Retrieved Mar 6, 2024, from <https://medium.com/@nongnuch.th>

Wongratchanan, J., Lomprakhon, C., & Thawornsatit, P. (2022). Factors Influencing the Decision-Making of Chinese Students for Master of Business Administration (Chinese Program) in Thailand. *Journal of Humanities and Social Sciences Mahasarakham University*, 41(1), 34-53.

Yang, X. (2022). *Influencing Factors for Chinese Students to Choose Private Universities in Bangkok and Its Surrounding Areas for Undergraduate Study*. (Master's Thesis). Bangkok University. Pathum Thani.

Yothinsirikul, S. (2017). Reasons for and Attitudes towards Mandarin Chinese study of Maejo University Undergraduate Students. *Journal Suthiparithat*, 31(97), 63-75.

กระบวนการจัดการความเสี่ยงด้านความปลอดภัยในงานโครงการก่อสร้าง RISK MANAGEMENT FOR SAFETY IN CONSTRUCTION PROJECTS

¹ทศพร แสงทอง, ²ตระกูล จิตวัฒนาร และ ³วิโรจน์ หมั่นเทพ
¹²³Tosaporn Sangthong, ²Trakul Jitwathanakorn and ³Wirote Muenthep

¹คณะศิลปศาสตร์, มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

¹Faculty of Liberal Arts, North Bangkok University, Thailand

Received:2023-10-12

¹Corresponding Author's E-mail: Tosaporn.sang@northbkk.ac.th

Revised:2024-07-31

Accepted:2024-08-20

บทคัดย่อ

ความเสี่ยงนั้นเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการปฏิบัติงานในโครงการก่อสร้างที่มีการดำเนินงานและกิจกรรมต่าง ๆ อย่างมากมายและมีความซับซ้อน ดังนั้นการปฏิบัติงานในโครงการก่อสร้างจำเป็นต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้ปฏิบัติงานเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความสูญเสียต่าง ๆ ซึ่งในบทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์ในการนำเสนอความรู้เกี่ยวกับกระบวนการจัดการความเสี่ยงด้านความปลอดภัยในงานโครงการก่อสร้าง โดยกระบวนการจัดการความเสี่ยงนี้ประกอบไปด้วย 4 กระบวนการ ดังนี้ 1) การระบุความเสี่ยง เป็นขั้นตอนแรกและสำคัญอย่างมากในการตระหนักถึงความเสี่ยงที่สามารถอาจเกิดขึ้น 2) การประเมินความเสี่ยง เป็นขั้นตอนในการศึกษา ประเมิน และจัดลำดับความสำคัญของความเสี่ยงโดยทำความเข้าใจในผลกระทบและโอกาสในการเกิดความเสี่ยง 3) การวางแผนรับมือความเสี่ยง เป็นขั้นตอนในการพัฒนาและค้นหาวิธีป้องกันความเสี่ยง 4) การติดตามและควบคุมความเสี่ยง เป็นขั้นตอนที่เน้นย้ำถึงความสำคัญของการติดตามและการจัดการความเสี่ยงเพื่อให้แน่ใจว่าความเสี่ยงนั้นได้รับการป้องกันและแก้ไขได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยกระบวนการจัดการความเสี่ยงเหล่านี้มีความสำคัญอย่างมากและสามารถนำไปสู่การป้องกันและควบคุมการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน อีกทั้งเป็นการส่งเสริมและยกระดับความปลอดภัยในการทำงาน และยังส่งผลให้การดำเนินงานในโครงการก่อสร้างประสบความสำเร็จตามแผนงานที่วางไว้

คำสำคัญ: ความเสี่ยง; ความปลอดภัย; การจัดการความเสี่ยง; โครงการก่อสร้าง

Abstract

Due to the many intricate tasks involved, risk is an unavoidable component of any construction project. Thus, it is imperative to take worker safety into account in order to avoid multiple losses. In the context of safety in building projects, this scholarly article attempts to provide information about the risk management method. The risk management

process can be categorized into the following four phases: 1) Risk identification is the first and most important step in making people aware of potential risks; 2) Risk assessment is the methodical examination, evaluation, and ranking of risks based on their effects and probability of occurring; 3) Risk response and planning is the process of creating and evaluating preventative strategies; and 4) Risk monitoring and controlling is the stressing of the necessity of closely monitoring and controlling risks in order to guarantee successful prevention and resolution. Since they can improve workplace safety, avoid and control work-related accidents, and help construction projects be completed successfully and in line with their intended goals, risk management procedures are highly significant.

Keywords: Risk; Safety; Risk Management; Construction Project

บทนำ

ประเทศไทยถูกจัดเป็นหนึ่งในประเทศที่กำลังพัฒนาซึ่งมีการขยายตัวของเศรษฐกิจในหลากหลายอุตสาหกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขยายตัวของอุตสาหกรรมก่อสร้าง ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมที่มีการขับเคลื่อนในการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่จากภาครัฐ อาทิ โครงการก่อสร้างถนนมอเตอร์เวย์ โครงการก่อสร้างคมนาคม และโครงการก่อสร้างรถไฟฟ้า อีกทั้งการลงทุนจากภาคเอกชนที่มีการลงทุนด้านโครงการที่อยู่อาศัยต่าง ๆ อาทิ คอนโดมิเนียม บ้าน อาคารพาณิชย์ และอาคารขนาดใหญ่ รวมถึงโรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ ในหลากหลายอุตสาหกรรม (Klonklang, Hoy and Donkwa, 2022) ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์แห่งชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน โดยมีจุดมุ่งหมายในการผลักดันให้ประเทศไทยนั้นมีการพัฒนาธุรกิจอุตสาหกรรมและบริการเพื่อนำไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้ว (Office of the National Economic and Social Development Council, 2019) จากข้อมูลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าอุตสาหกรรมก่อสร้างในประเทศไทยนั้นมีความสำคัญและมีบทบาทในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศไทยเป็นอย่างมาก พร้อมทั้งในอนาคตยังมีแนวโน้มการขยายตัวและเติบโตอย่างต่อเนื่อง

อย่างไรก็ตามอุตสาหกรรมก่อสร้างนั้นนับเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมที่อันตรายที่สุดในโลกเพราะมีความซับซ้อนและความยากเฉพาะตัวในการดำเนินการ (Ahmed, 2019) ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยทั้งความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ในการดำเนินงานเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการให้โครงการก่อสร้างนั้นประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ทั้งนี้โครงการก่อสร้างแต่ละโครงการนั้นมีความแตกต่างกันไปในแต่ละโครงการไม่ว่าจะเป็นในส่วนองวิธีการปฏิบัติงาน สภาพแวดล้อมในการทำงาน ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ และความแตกต่างของลักษณะงานในแต่ละโครงการ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ทำให้เกิดความยากต่อการบริหารและควบคุมงานโครงการก่อสร้าง และความยากในการดำเนินการเหล่านี้มีความเสี่ยงที่อาจทำให้เกิดอุบัติเหตุในการทำงานสูงกว่าอุตสาหกรรมประเภทอื่น ๆ (Tribunchongsilpa, 2002) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มประเทศที่กำลังพัฒนานั้นมีผู้ปฏิบัติงาน รวมถึงผู้เคราะห์ร้ายที่ได้รับผลกระทบจากอุบัติเหตุ

จากงานก่อสร้างเป็นจำนวนมาก เนื่องจากประเทศเหล่านั้นไม่มีกฎและข้อปฏิบัติที่เข้มงวดเพียงพอในการปฏิบัติงานในการทำงานก่อสร้าง อีกทั้งผู้ปฏิบัติงานและผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานก่อสร้างไม่ตระหนักถึงปัญหาด้านความปลอดภัยในการทำงานโครงการก่อสร้าง อ้างอิงข้อมูลทางสถิติจากสำนักงาน (Biswas, Bhattacharya, and Bhattacharya, 2017) ประกันสังคมในประเทศไทยระบุว่า ในช่วงปี พ.ศ. 2559 ถึง 2563 อุบัติเหตุการก่อสร้างนั้นมีอัตราการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานสูงสุดเป็นอันดับ 1 ของประเทศไทย ซึ่งคิดเป็นค่าเฉลี่ยร้อยละ 7.97 ต่อปี (Social Security Office, 2021) ซึ่งสะท้อนว่าอัตราการเกิดอุบัติเหตุในอุตสาหกรรมก่อสร้างในประเทศไทยนั้นยังคงสูงมาก และต้องให้ความสำคัญในการลดและป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานให้น้อยที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ซึ่งอุบัติเหตุจากการทำงานต่าง ๆ นั้นถือเป็นปัจจัยเสี่ยงสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยและความสำเร็จของโครงการก่อสร้าง นอกจากนี้ยังเป็นสาเหตุหลักของปัญหาต่าง ๆ มากมายที่อาจตามมาในงานโครงการก่อสร้าง อาทิ โครงการล่าช้ากว่าแผนงานที่กำหนด (Aziz and Abdel-Hakam, 2016) คุณภาพของงาน (Razzak, 2016) ผลผลิตภาพแรงงานที่ลดลง (Hiyassat, Hiyari and Sweis, 2016) ต้นทุนที่สูงมากขึ้น (Jadhav, Desai and Gupta, 2016) การถกเถียงระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในโครงการก่อสร้าง (Gunduz, Birgonul and Ozdemir, 2017) ผลกระทบเชิงลบต่อจิตใจของผู้ปฏิบัติงาน (Fung et al. 2016)

ดังนั้นการที่จะประสบความสำเร็จในการดำเนินงานในโครงการก่อสร้างจำเป็นต้องรู้จักความเสี่ยงและปัจจัยเสี่ยงต่าง ๆ ที่อาจก่อให้เกิดความสูญเสียหรือผลกระทบต่อการดำเนินงานโครงการก่อสร้างที่อาจนำไปสู่ความล้มเหลวในการบริหารจัดการและควบคุมงานก่อสร้าง รวมถึงจำเป็นต้องรู้จักและเรียนรู้ในการจัดการความเสี่ยงต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นเพื่อให้สามารถวางแผนและรับมือได้อย่างทันท่วงที ซึ่งการจัดการความเสี่ยงนั้นถือเป็นหนึ่งในเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพอย่างมากในการควบคุมและวางแผนรับมือความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นให้อยู่ในระดับที่องค์กรรับได้ ซึ่งในบทความนี้จะมีการนำเสนอประเด็นหัวข้อต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความเสี่ยง ปัจจัยเสี่ยง ความปลอดภัยในงานโครงการก่อสร้าง และกระบวนการจัดการความเสี่ยงเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการความเสี่ยงในการทำงานและส่งเสริมความปลอดภัยในการทำงาน รวมถึงสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการทำงานสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องในลำดับต่อไป

ความปลอดภัยในงานก่อสร้าง

ความปลอดภัยในการทำงานโครงการก่อสร้างนั้นถือเป็นเรื่องที่สำคัญและเป็นหัวใจในการดำเนินธุรกิจในงานก่อสร้างที่จำเป็นต้องควบคุมและป้องกันไม่ให้เกิดอุบัติเหตุหรือการสูญเสียอันเนื่องมาจากการทำงานของผู้ปฏิบัติงาน Kensupho (2017) กล่าวว่า ความปลอดภัย หมายถึง การปราศจากภัย หรือสภาวะที่ปราศจากอันตราย การประสบอันตราย การบาดเจ็บ การเจ็บป่วย รวมถึงโรคภัยต่าง ๆ ที่เกิดจากการทำงาน ซึ่งหากละเลยหรือไม่คำนึงถึงความปลอดภัยในการดำเนินโครงการย่อมส่งผลกระทบอย่างมากมายในทุกภาคส่วน อาทิ ผู้ปฏิบัติงาน บริษัทรับเหมาก่อสร้าง เจ้าของโครงการ รวมถึงส่งผลกระทบต่อภาพรวมของประเทศ อีกทั้งยังส่งผลกระทบต่องานในโครงการหลากหลายมิติ อาทิ การสูญเสียทรัพยากร การเพิ่มต้นทุน การเพิ่มระยะเวลาในการทำงาน การกระทบด้านชื่อเสียง ภาพลักษณ์ และความเชื่อมั่นที่ลดน้อยลง รวมถึงการ

บาดเจ็บจนกระทั่งเสียชีวิตของผู้ปฏิบัติงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง จากรายงานสถิติมากมายโดยนักวิชาการและหน่วยงานทั่วโลกได้ชี้ชัดให้เห็นว่าการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานในงานโครงการก่อสร้างนั้นส่งผลกระทบเป็นอย่างมากและส่งผลให้เกิดความสูญเสียต่าง ๆ รวมถึงการเสียชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งสาเหตุอันเนื่องมาจากการขาดระบบการบริหารจัดการด้านความปลอดภัยในการทำงานที่มีประสิทธิภาพ (Hallowell, Hinze, Baud and Wehle, 2013)

ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับโครงการก่อสร้างต่าง ๆ ที่จะต้องมีการจัดเตรียมและวางแผนด้านความปลอดภัยในการทำงานตั้งแต่ก่อนเริ่มดำเนินโครงการจนกระทั่งสิ้นสุดโครงการและส่งมอบให้แก่เจ้าของโครงการ อีกทั้งความปลอดภัยในงานก่อสร้างจำเป็นต้องมีการควบคุม จัดการ และติดตามอย่างละเอียดถี่ถ้วนเป็นกรณี ๆ ไปเพื่อเป็นการลดและป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน (Hallowell, Hinze, Baud, and Wehle, 2013) นอกจากนี้สิ่งที่สำคัญเป็นอย่างยิ่งเกี่ยวกับการเพิ่มความปลอดภัยในงานก่อสร้างคือการให้ความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องในงานโครงการก่อสร้างตั้งแต่ระดับผู้ปฏิบัติงานจนถึงผู้บริหารขององค์กรที่ต้องมีความรับผิดชอบร่วมกันในการเฝ้าระวังอันตรายต่าง ๆ จากการทำงาน ซึ่งถือว่าเป็นหนึ่งในแนวทางของการลดและป้องกันความเสี่ยงและอุบัติเหตุจากการทำงานได้ (Laurence, 2005) โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารองค์กรที่นอกจากจะมีหน้าที่บริหารค่าตอบแทนและสวัสดิการต่าง ๆ จำเป็นต้องมีส่วนร่วมในการคิดค้น พัฒนา และส่งเสริมด้านความปลอดภัยในการทำงานโครงการก่อสร้างเพื่อความปลอดภัยในการทำงานของพนักงานโดยปราศจากการเกิดอุบัติเหตุและความไม่ปลอดภัยต่าง ๆ จากการทำงาน ซึ่งผู้บริหารต้องมีการกำหนดแผนงาน นโยบาย และกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติงานมีความปลอดภัยปราศจากอันตรายในการทำงาน รวมถึงมีพฤติกรรมที่ปลอดภัยในการทำงานและเพิ่มความตระหนักรู้ด้านความปลอดภัยในการทำงานเพื่อป้องกันปัญหาและผลกระทบที่รุนแรงที่อาจตามมา (Kensupho, 2017)

ด้วยเหตุนี้จึงจำเป็นต้องมีมาตรการและแผนการด้านความปลอดภัยในการทำงานในโครงการก่อสร้าง ซึ่งแผนงานเหล่านี้จำเป็นต้องอาศัยความรู้พื้นฐานและความร่วมมือในทุกภาคส่วนเพื่อชี้แจงและค้นหาความเสี่ยงที่คาดว่าจะเกิดขึ้น และหามาตรการรองรับให้ความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นนั้นอยู่ในระดับที่องค์กรรับได้ (Holt, 2008) เพื่อลดและป้องกันการเกิดความเสี่ยงและปัจจัยเสี่ยงต่าง ๆ ในการทำงาน รวมถึงความไม่ปลอดภัยต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้น

ความเสี่ยงในงานโครงการก่อสร้าง

ความเสี่ยงในโครงการก่อสร้างนั้นเป็นเหตุการณ์หรือเงื่อนไขที่ไม่แน่นอนและสามารถเกิดขึ้นได้ แต่ถ้าเกิดขึ้นแล้วจะส่งผลกระทบต่อกองการ ทั้งในมิติของระยะเวลาในการดำเนินการ แผนงาน ต้นทุน คุณภาพ ความปลอดภัยในการดำเนินโครงการก่อสร้าง (Project Management Institute, 2021) ซึ่งสามารถวัดได้จากความรุนแรงของผลกระทบที่เกิดขึ้นจากอันตราย และโอกาสในการเกิดอันตรายในแต่ละขั้นตอนหรือกิจกรรมนั้น ๆ (Sarkar and Panchal, 2015) อีกทั้งความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในโครงการนั้นยังมีอิทธิพลและยังส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของโครงการก่อสร้าง (Tesfaye, Berhan and Kitaw, 2016) นอกจากนี้ความเสี่ยงในโครงการก่อสร้างยังมีความซับซ้อนและไม่แน่นอนที่จะสามารถเกิดขึ้นได้ในหลากหลายแง่มุมมิติ อาทิ

ทางด้านต้นทุน คุณภาพ เวลา และความปลอดภัยในการทำงานโครงการก่อสร้าง ซึ่งผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในโครงการก่อสร้างนั้นมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต้องให้ความร่วมมือในการคิดค้นนโยบาย ประเมิน การจัดการ ควบคุม และป้องกันความไม่แน่นอนและความเสี่ยงต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นในโครงการก่อสร้าง โดยต้องลงรายละเอียดในการดำเนินการจัดทำแผนในการลด ป้องกัน หรือบรรเทาโอกาสและความรุนแรงในการเกิดผลกระทบที่เกิดจากความเสี่ยง โดยความเสี่ยงในงานโครงการก่อสร้างสามารถแบ่งออกได้ 2 ประเภท ได้แก่ 1) ความเสี่ยงที่มีความแน่นอน อาทิ ความผิดพลาดที่เกิดจากการทำงานของคน และความผิดพลาดที่เกิดจากการทำงานของเครื่องจักรหรืออุปกรณ์ต่าง ๆ เป็นต้น และ 2) ความเสี่ยงที่ไม่มีความแน่นอน ได้แก่ ภัยธรรมชาติหรือสภาพอากาศที่รุนแรง และภัยที่เกิดขึ้นจากคน เป็นต้น

เพราะฉะนั้นการศึกษา เรียนรู้ และการทำความเข้าใจในความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นได้ในการทำงานโครงการก่อสร้างจึงเป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็นอย่างมากเพื่อนำไปสู่การพัฒนาและคิดค้นหาวิธีการหรือกระบวนการในการลดและป้องกันความเสี่ยงที่อาจนำไปสู่การสูญเสียจากผลกระทบในการดำเนินการในโครงการได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการลดความสูญเสียด้านความปลอดภัยในการทำงานซึ่งอาจนำไปสู่เหตุการณ์รุนแรงถึงขั้นส่งผลกระทบต่อชีวิตได้

ปัจจัยเสี่ยงด้านความปลอดภัยในงานโครงการก่อสร้าง

ปัจจัยเสี่ยง หมายถึง กลุ่มของปัจจัยต่าง ๆ ที่สามารถนำไปสู่เงื่อนไขหรือเหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดอุปสรรคหรือปัญหาในการดำเนินโครงการก่อสร้างได้ (Khumpaisal and Ratanawitton, 2015) โดยต้องสามารถระบุได้ว่าเหตุการณ์นั้นเกิดขึ้นที่ไหน เมื่อไร อย่างไร และเพราะอะไรจึงเกิดขึ้นได้ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญอย่างมากในการค้นหาต้นตอสาเหตุของความเสี่ยงเพื่อจะได้นำไปสู่กระบวนการวิเคราะห์และวางแผนป้องกันในลำดับถัดไปได้้อย่างแม่นยำ

มีนักวิชาการหลากหลายท่านได้ศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยเสี่ยงด้านความปลอดภัยในงานโครงการก่อสร้าง ซึ่งเป็นปัจจัยเสี่ยงที่ก่อให้เกิดอันตรายจากการทำงานจนนำไปสู่เงื่อนไขหรือเหตุการณ์ที่อาจก่อให้เกิดอุบัติเหตุจากการทำงานในโครงการก่อสร้าง โดยปัจจัยเสี่ยงในงานโครงการก่อสร้างมีรายละเอียด ดังนี้

1. ปัจจัยเสี่ยงจากผู้ปฏิบัติงาน

Bird (1974) กล่าวว่า เหตุการณ์ที่ไม่ปลอดภัยในการทำงานที่เป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิดอุบัติเหตุในการทำงานนั้นมาจากพฤติกรรมการทำงานของผู้ปฏิบัติงานมากที่สุด อ้างอิงจากข้อมูลสถิติ 30 % ของอัตราการเกิดอุบัติเหตุล้วนมาจากความผิดพลาดในการทำงานของผู้ปฏิบัติงาน ในขณะที่ 70 % ของอัตราการเกิดอุบัติเหตุมาจากความผิดพลาดในการทำงานของผู้ปฏิบัติงานร่วมกับปัจจัยอื่น ๆ โดยที่ความเสี่ยงที่พบได้บ่อยในด้านผู้ปฏิบัติงาน ได้แก่ การขาดทักษะและประสบการณ์ในการทำงานโครงการก่อสร้าง การขาดความตระหนักรู้ด้านความปลอดภัยในการทำงานของผู้ปฏิบัติงาน และสภาพร่างกายและจิตใจที่ไม่พร้อมขณะทำงาน (Yang, Wang, Easa and Yan, 2023) สิ่งที่สำคัญเป็นอย่างยิ่งของปัจจัยเสี่ยงด้านผู้ปฏิบัติงานที่นำไปสู่การเกิดอุบัติเหตุในการทำงาน คือ การไม่ใส่ใจในความตระหนักรู้ด้านความปลอดภัยในการทำงาน รวมถึงความเครียดและสภาพจิตใจขณะปฏิบัติงาน (Zhou, Meier, and Spector, 2014)

2. ปัจจัยเสี่ยงจากวัสดุ อุปกรณ์ และเครื่องจักร

วัสดุ อุปกรณ์ และเครื่องจักรที่ใช้ในโครงการก่อสร้างนับว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดความเสี่ยงต่าง ๆ ที่สามารถนำไปสู่อันตรายและอุบัติเหตุจากการทำงานได้เช่นกัน (Yang, Wang, Easa and Yan, 2023) ความเสี่ยงที่สำคัญในปัจจัยด้านวัสดุ อุปกรณ์ และเครื่องจักร ได้แก่ วัสดุ อุปกรณ์ และเครื่องจักรที่ไม่มีคุณภาพหรือไม่มีประสิทธิภาพ วัสดุ อุปกรณ์ และเครื่องจักรชำรุดหรือเสียหาย (Sainampeung, 2019) การใช้วัสดุ อุปกรณ์ และเครื่องจักรที่ไม่เหมาะสมกับลักษณะของงาน (Lee, Son, Kim and Son, 2020)

3. ปัจจัยเสี่ยงจากภัยพิบัติทางธรรมชาติและสภาพอากาศ

สภาพอากาศและสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติเป็นสิ่งที่เหนือการควบคุมและยากต่อการคาดการณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการที่ต้องดำเนินโครงการในพื้นที่ที่มีสภาพอากาศแปรปรวนหรือในพื้นที่ที่เสี่ยงต่อภัยพิบัติทางธรรมชาติสูง (Yang, Wang, Easa and Yan, 2023) ความเสี่ยงที่สามารถพบเจอได้บ่อยในปัจจัยเสี่ยงด้านภัยพิบัติทางธรรมชาติและสภาพอากาศ ได้แก่ ฝนตกหนัก น้ำท่วม พายุรุนแรง และดินถล่ม (Azad, 2016)

4. ปัจจัยเสี่ยงจากการบริหารจัดการด้านความปลอดภัย

การบริหารจัดการด้านความปลอดภัยในการดำเนินงานในโครงการก่อสร้างนับเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างมากในการควบคุมพฤติกรรมความไม่ปลอดภัยของผู้ปฏิบัติงานและสถานการณ์ความไม่ปลอดภัยของสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ภายใต้การทำงานในโครงการ รวมถึงการคิดค้นและการวางแผนกำหนดนโยบายในการบริหารจัดการด้านความปลอดภัยเพื่อกำจัดอุบัติเหตุจากการทำงานและความสูญเสียที่อาจเกิดขึ้น โดยความเสี่ยงที่พบเจอได้บ่อยในปัจจัยเสี่ยงด้านการบริหารจัดการด้านความปลอดภัย ได้แก่ การบริหารจัดการด้านความปลอดภัยที่ไม่มีประสิทธิภาพ การขาดความใส่ใจด้านความปลอดภัยในการทำงานของผู้บริหาร การฝึกอบรมด้านความปลอดภัยที่ไม่มีประสิทธิภาพ และการขาดการตรวจสอบด้านความปลอดภัย (Yang, Wang, Easa and Yan, 2023)

จากข้อมูลดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของปัจจัยเสี่ยงต่าง ๆ ด้านความปลอดภัยในงานโครงการก่อสร้าง ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยเสี่ยงจากผู้ปฏิบัติงาน เครื่องมือและอุปกรณ์ ภัยธรรมชาติ และการบริหารจัดการด้านความปลอดภัย ล้วนแต่ส่งผลกระทบเชิงลบต่อการดำเนินงานในโครงการก่อสร้างทั้งสิ้น ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าจำเป็นต้องมีการศึกษา ทำความเข้าใจ และวิเคราะห์ปัจจัยเสี่ยงต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นเพื่อนำไปสู่การวางแผนและดำเนินการป้องกันความเสี่ยง รวมถึงลดโอกาสการเกิดอุบัติเหตุและความสูญเสียในโครงการก่อสร้างได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

กระบวนการการจัดการความเสี่ยงด้านความปลอดภัยในงานโครงการก่อสร้าง

ความยากและซับซ้อนของงานโครงการก่อสร้างย่อมเกิดความไม่แน่นอนและความเสี่ยงต่าง ๆ ที่อาจส่งผลกระทบเชิงลบต่อความปลอดภัยในการทำงานได้ (Mulholland and Christian, 1999) การจัดการความเสี่ยงเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการลดความสูญเสียที่อาจเกิดขึ้นจากการทำงานและเพิ่มโอกาสในความสำเร็จของการดำเนินโครงการก่อสร้าง อีกทั้งยังเป็นเครื่องมือเชิงรุกที่สามารถทำให้มองเห็นความเสี่ยงที่อาจส่งผลกระทบต่อการดำเนินงาน และยังสามารถบรรเทาและป้องกันผลกระทบที่อาจตามมาได้ Chaiwat,

(2017) กล่าวว่า การจัดการความเสี่ยง หมายถึง กระบวนการหรือแผนการในการกำหนดกลยุทธ์ในการดำเนินการอย่างเป็นระบบเพื่อระบุเหตุการณ์ที่อาจก่อให้เกิดความเสี่ยง รวมถึงประเมินความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นที่สามารถส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานเพื่อช่วยในการลดหรือบรรเทาผลกระทบให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ โดยการจัดการความเสี่ยงนั้นจำเป็นต้องให้ความสำคัญตั้งแต่ก่อนเริ่มจนกระทั่งสิ้นสุดโครงการซึ่งเรียกว่าการจัดการความเสี่ยงอย่างต่อเนื่อง สิ่งที่สำคัญอย่างมากคือผู้ที่เกี่ยวข้องในการทำงานนั้นจำเป็นต้องให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วมในการจัดการความเสี่ยง และควรเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมองค์การเพื่อส่งเสริมความปลอดภัยในการทำงาน

องค์การหรือผู้ที่เกี่ยวข้องในการทำงานโครงการก่อสร้างควรให้ความสำคัญและมุ่งมั่นที่จะจัดการกับความเสี่ยงในเชิงรุกอย่างสม่ำเสมอตลอดระยะเวลาในการดำเนินการของโครงการตั้งแต่ออกแบบโครงการจนส่งมอบให้แก่เจ้าของโครงการ และควรมีการตัดสินใจอย่างแม่นยำ รวดเร็ว และรอบคอบเพื่อที่จะสามารถจัดการกับความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพตั้งแต่เริ่มต้นจนสิ้นสุดโครงการ การจัดการความเสี่ยงได้อย่างมีประสิทธิภาพย่อมทำให้การดำเนินงานในโครงการประสบความสำเร็จโดยปราศจากผลกระทบที่เกิดจากความเสี่ยง อีกทั้งยังสามารถใช้การจัดการความเสี่ยงเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมความปลอดภัยในการทำงานเพื่อยกระดับมาตรฐานความปลอดภัยในการทำงานได้อีกด้วย อย่างไรก็ตามความเสี่ยงในโครงการสามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ซึ่งหากทำงานโดยที่มองข้ามการจัดการความเสี่ยงในเชิงรุก หรือไม่ใส่ใจในการจัดการความเสี่ยง ก็อาจนำไปสู่ปัญหาและผลกระทบมากมายที่เกิดจากความเสี่ยงโดยไม่มีแผนการรับมือ (Project Management Institute, 2021) โดยการจัดการความเสี่ยงด้านความปลอดภัยในการทำงานโครงการก่อสร้างประกอบไปด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การระบุความเสี่ยง 2) การประเมินความเสี่ยง 3) การวางแผนรับมือความเสี่ยง และ 4) การติดตามและควบคุมความเสี่ยง โดยมีรายละเอียดในแต่ละขั้นตอน ดังนี้

1. การระบุความเสี่ยง

การจัดการความเสี่ยงนั้นเริ่มต้นที่ขั้นตอนการระบุความเสี่ยงเสมอ ซึ่งถือว่าเป็นขั้นตอนที่สำคัญอย่างมากของกระบวนการจัดการความเสี่ยง (Baker, Ponniah and Smith, 1998) โดยการระบุความเสี่ยงมีวัตถุประสงค์หลักคือการค้นหาและรวบรวมความเสี่ยงที่สำคัญที่อาจส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานโครงการก่อสร้างด้านความปลอดภัย อีกทั้งการระบุความเสี่ยงเป็นขั้นตอนที่ต้องอาศัยการเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ และประสบการณ์ในการทำงานเพื่อค้นหาความเสี่ยงต่าง ๆ ที่มีโอกาสส่งผลกระทบต่อโครงการได้อย่างแม่นยำ ซึ่งวิธีการระบุความเสี่ยงสามารถทำได้หลากหลายวิธี อาทิ ข้อมูลที่เก็บรวบรวมมานั้นอาจมาจากรายงานสถิติต่าง ๆ การสัมภาษณ์ผู้ที่มีประสบการณ์หรือผู้เชี่ยวชาญ การสำรวจพื้นที่หน้างาน การประชุมหารือกลุ่มเพื่อช่วยในการระบุความเสี่ยง เป็นต้น (Grueneberger, 2009) ดังนั้นการระบุความเสี่ยงด้านความปลอดภัยในงานโครงการก่อสร้างต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการทำงานที่ต้องช่วยกันค้นหาและระบุความเสี่ยงสำคัญให้มากที่สุด และจำเป็นต้องมีการทบทวนเพื่อระบุความเสี่ยงตลอดการดำเนินโครงการก่อสร้าง ซึ่งถ้าหากเริ่มต้นด้วยการที่ระบุความเสี่ยงที่ผิดพลาดหรือไม่มีประสิทธิภาพ ย่อมอาจส่งผลให้ขั้นตอนอื่น ๆ ในลำดับถัดไปเกิดความผิดพลาดด้วยเช่นกัน (Klaharn, 2010) ด้วยเหตุนี้จึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญอย่างมากในการเริ่มต้นระบุความเสี่ยง

2. การประเมินความเสี่ยง

การประเมินความเสี่ยงด้านความปลอดภัยในงานโครงการก่อสร้างนั้นเป็นขั้นตอนที่ต้องดำเนินการต่อจากขั้นตอนการระบุความเสี่ยง ประกอบไปด้วยการวิเคราะห์ความเสี่ยงและจัดลำดับความสำคัญของความเสี่ยง โดยพิจารณาจากการประเมินจากโอกาสที่จะเกิดขึ้นและความรุนแรงของผลกระทบ จากความเสี่ยงต่อโครงการหรือเป้าหมายที่วางแผนไว้ ความสำเร็จของการประเมินความเสี่ยงขึ้นอยู่กับข้อกำหนดเป้าหมายที่น่าเชื่อถือ เข้าใจได้ และนำไปใช้ได้จริง ด้วยเหตุนี้การประเมินความเสี่ยงจึงได้รับการออกแบบมาเพื่อปรับปรุงข้อมูลและกลยุทธ์ที่ใช้เพื่อลดและป้องกันความเสี่ยง (World bank, 2014), Treetong and Prasittsom (2018) ได้ให้ความหมายของผลกระทบและโอกาสที่จะเกิด ดังนี้ 1) ผลกระทบ หมายถึง ขนาดความรุนแรงของความเสียหายที่จะเกิดขึ้น หากเกิดเหตุการณ์ความเสี่ยง และ 2) โอกาสที่จะเกิด หมายถึง ความถี่หรือโอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์ความเสี่ยง

โดยการประเมินความเสี่ยงสามารถใช้สูตรอย่างง่าย คือ ระดับความเสี่ยง (R) = โอกาสของการเกิดความเสี่ยง (P) × ผลกระทบของความเสี่ยง (I) (Mazareanu, 2010) ซึ่งระดับของโอกาส ผลกระทบ และเกณฑ์ระดับความเสี่ยงนั้นเป็นไปตามดังเกณฑ์ตาราง 1 2 และ 3 ตามลำดับ

ระดับ	โอกาสที่จะเกิด	คำอธิบาย
4	สูงมาก	มีโอกาสดังกล่าวเกิดขึ้นสูงมาก
3	สูง	มีโอกาสดังกล่าวเกิดขึ้นสูง
2	ปานกลาง	มีโอกาสในการปานกลาง
1	เล็กน้อย	มีโอกาสดังกล่าวเกิดขึ้นน้อย

ตาราง 1 เกณฑ์ความรุนแรงของความเสี่ยงด้านความปลอดภัย

(Thailand Institute of Occupational Safety and Health (Public Organization), 2019)

ระดับ	ความรุนแรงของผลกระทบ	คำอธิบาย
4	รุนแรงมากที่สุด	การบาดเจ็บสาหัสถึงขั้นทุพพลภาพ หรือเสียชีวิต
3	รุนแรงมาก	การบาดเจ็บถึงขั้นสูญเสียอวัยวะ (ไม่สามารถรักษาให้กลับคืนได้เป็นปกติ)
2	รุนแรงปานกลาง	บาดเจ็บและเข้ารับการรักษาสถานพยาบาล
1	รุนแรงเล็กน้อย	ได้รับบาดเจ็บไม่รุนแรง สามารถรักษาโดยการปฐมพยาบาลได้

ตาราง 2 เกณฑ์โอกาสที่ของความเสี่ยงด้านความปลอดภัยที่จะเกิดขึ้น

(Thailand Institute of Occupational Safety and Health (Public Organization), 2019)

ความรุนแรงของ อันตราย โอกาสที่จะ เกิดอันตราย	มากที่สุด (4)	มาก (3)	ปานกลาง (2)	เล็กน้อย (1)
มากที่สุด (4)	สูงมาก ยอมรับไม่ได้ (16)	สูงมาก ยอมรับไม่ได้ (12)	สูง ยอมรับไม่ได้ (8)	ปานกลาง ยอมรับได้ (8)
มาก (3)	สูงมาก ยอมรับไม่ได้ (12)	สูง ยอมรับไม่ได้ (9)	ปานกลาง ยอมรับได้ (6)	ปานกลาง ยอมรับได้ (3)
ปานกลาง (2)	สูง ยอมรับไม่ได้ (8)	ปานกลาง ยอมรับได้ (6)	ปานกลาง ยอมรับได้ (4)	เล็กน้อย ยอมรับได้ (2)
เล็กน้อย (1)	ปานกลาง ยอมรับได้ (4)	ปานกลาง ยอมรับได้ (3)	เล็กน้อย ยอมรับได้ (2)	เล็กน้อย ยอมรับได้ (1)

ตาราง 3 ระดับความเสี่ยง

(Thailand Institute of Occupational Safety and Health (Public Organization), 2019)

โดยระดับความเสี่ยงด้านความปลอดภัย (R) ในตารางที่ 3 นั้นเป็นการคำนวณจากการนำเอาโอกาสของการเกิดความเสี่ยง (P) ในตาราง 1 คูณกับความรุนแรงของผลกระทบ (P) ในตาราง 2 ซึ่งระดับความเสี่ยงสามารถแปลความหมายและแบ่งระดับความเสี่ยงออกเป็น 4 ระดับ ดังนี้

12,16 จัดเป็นความเสี่ยง ยอมรับไม่ได้ ระดับความเสี่ยง สูงมาก (4)

8,9 จัดเป็นความเสี่ยง ยอมรับไม่ได้ ระดับความเสี่ยง สูง (3)

3,4,6 จัดเป็นความเสี่ยง ยอมรับได้ ระดับความเสี่ยง ปานกลาง (2)

1,2 จัดเป็นความเสี่ยง ยอมรับได้ ระดับความเสี่ยง เล็กน้อย (1)

(4) ระดับความเสี่ยงสูงมาก ต้องหยุดดำเนินการทันทีและเพิ่มมาตรการเพื่อลดความเสี่ยง โดยจัดทำแผนงานลดความเสี่ยงและจัดทำแผนควบคุมความเสี่ยง

(3) ระดับความเสี่ยงสูง ไม่ต้องหยุด แต่ต้องเพิ่มมาตรการ โดยจัดทำแผนลดความเสี่ยงและจัดทำแผนควบคุมความเสี่ยง

(2) ระดับความเสี่ยงปานกลาง ไม่ต้องเพิ่มมาตรการ แต่ต้องจัดทำแผนควบคุมความเสี่ยง

(1) ระดับความเสี่ยงเล็กน้อย ไม่ต้องเพิ่มมาตรการ และไม่จำเป็นต้องจัดทำแผนควบคุมความเสี่ยง

เสี่ยง

3. การวางแผนรับมือความเสี่ยง

กระบวนการนี้เป็นการวางแผนและพัฒนาทางเลือกในการค้นหาวิธีป้องกันความเสี่ยงด้านความปลอดภัยที่มีโอกาสที่จะเกิดขึ้นในการดำเนินโครงการ ซึ่งกระบวนการนี้จำเป็นต้องมั่นใจว่าการระบุความเสี่ยงและการประเมินความเสี่ยงนั้นมีความถูกต้องและแม่นยำ หากการระบุความเสี่ยงและการประเมินความเสี่ยงมีความถูกต้องและแม่นยำก็จะส่งผลให้การวางแผนป้องกันความเสี่ยงนั้นมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ในขณะเดียวกันหากเกิดข้อผิดพลาดขึ้นตั้งแต่กระบวนการระบุความเสี่ยงก็สามารถส่งผลให้การวางแผนป้องกันความเสี่ยงนั้นไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง ซึ่งสามารถส่งผลกระทบต่อวัตถุประสงค์และความสำเร็จของโครงการได้ (Takheaw, 2015) การวางแผนรับมือความเสี่ยงมีแนวทางในการจัดการความเสี่ยง ซึ่งประกอบไปด้วย 4 แนวทาง (Treetong and Prasittsom, 2018) ดังนี้

3.1. การหลีกเลี่ยงความเสี่ยง แนวทางนี้เป็นการเปลี่ยนแผนการดำเนินการโครงการ หรือการหยุดดำเนินการเพื่อหลีกเลี่ยงความเสี่ยงที่อาจส่งผลกระทบต่อโครงการ ส่วนใหญ่นักมักใช้กับความเสี่ยงที่มีความรุนแรงสูงและไม่สามารถหาวิธีลดหรือจัดการให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้

3.2. การถ่ายโอนความเสี่ยง แนวทางนี้เป็นการถ่ายโอนหรือกระจายผลกระทบของความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นไปให้ผู้อื่นรับผิดชอบ

3.3. การลดความเสี่ยง เป็นการวางแผนและจัดมาตรการในการลดโอกาสและความรุนแรงของผลกระทบจากความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในโครงการ ให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้หรืออยู่ในระดับที่กำหนดไว้

3.4. การยอมรับความเสี่ยง เป็นการยอมรับให้ความเสี่ยงนั้นสามารถเกิดขึ้นได้ในโครงการ ซึ่งความเสี่ยงนั้นต้องอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ โดยที่ไม่มีแผนหรือมาตรการใด ๆ ในการควบคุม โดยส่วนใหญ่นักมักเป็นความเสี่ยงที่อยู่ในระดับต่ำถึงต่ำมาก จึงเลือกใช้การยอมรับความเสี่ยงในการจัดการความเสี่ยง

4. การติดตามและควบคุมความเสี่ยง

หลังจากมีการดำเนินการวางแผนรับมือกับความเสี่ยงแล้ว จำเป็นต้องมีการติดตามและควบคุมความเสี่ยงด้านความปลอดภัยเพื่อให้มั่นใจว่าการจัดการความเสี่ยงเป็นไปอย่างถูกต้อง เหมาะสม และมีประสิทธิภาพ โดยอาจนัดหมายการประชุมผู้ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานเพื่อทบทวนแผนการจัดการความเสี่ยงทุก ๆ 3 เดือน หรือทุกปี เป็นต้น รวมถึงควรมีการระบุและประเมินความเสี่ยงเพิ่มเติมตลอดการดำเนินการโครงการอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ โดยอาจมีการระบุและประเมินความเสี่ยงซ้ำอย่างน้อยปีละ 1 ครั้งเพื่อเป็นการทบทวนและให้มั่นใจว่าความเสี่ยงนั้นยังอยู่ในระดับที่รับได้แล้ว หรือมีความเสี่ยงเพิ่มขึ้นหรือไม่ รวมถึงต้องมีมาตรการหรือแผนรับมือความเสี่ยงเพิ่มเติมหรือไม่ การทบทวนการจัดการความเสี่ยงอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอนั้นเป็นหัวใจหลักที่ทำให้การจัดการความเสี่ยงนั้นมีประสิทธิภาพและสมบูรณ์ และส่งผลให้โครงการก่อสร้างประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์

สรุป

ความปลอดภัยในการทำงานโครงการก่อสร้างนั้นเป็นเรื่องที่จำเป็นต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง โดยประเทศไทยนั้นถือว่ายังประสบปัญหาการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานสูงมากโดยเฉพาะในอุตสาหกรรม

ก่อสร้าง ดังนั้นการทำให้โครงการก่อสร้างบรรลุวัตถุประสงค์และประสบความสำเร็จ จำเป็นต้องรู้จักและเรียนรู้เกี่ยวกับความเสี่ยง ปัจจัยเสี่ยง และกระบวนการจัดการความเสี่ยงเพื่อหาทางรับมือและวางแผนป้องกันอย่างเป็นระบบ โดยกลุ่มปัจจัยเสี่ยงด้านความปลอดภัยในโครงการก่อสร้างนั้นประกอบไปด้วย 1) ปัจจัยเสี่ยงจากผู้ปฏิบัติงาน 2) ปัจจัยเสี่ยงจากวัสดุ อุปกรณ์ และเครื่องจักร 3) ปัจจัยเสี่ยงจากภัยพิบัติธรรมชาติและสภาพอากาศ และ 4) ปัจจัยเสี่ยงจากการบริหารจัดการด้านความปลอดภัย นอกจากนี้เครื่องมือที่สามารถควบคุมและป้องกันความเสี่ยงที่มีโอกาสจะเกิดขึ้นได้ในโครงการ ได้แก่ การจัดการความเสี่ยง ประกอบไปด้วย 4 กระบวนการ ได้แก่ 1) การระบุความเสี่ยง 2) การประเมินความเสี่ยง 3) การวางแผนรับมือความเสี่ยง และ 4) การติดตามและควบคุมความเสี่ยง โดยสิ่งที่สำคัญเป็นอย่างยิ่งในการดำเนินการจัดการความเสี่ยงนั้น จำเป็นต้องทำอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอตลอดระยะเวลาในการดำเนินงานโครงการก่อสร้าง เพื่อให้มั่นใจว่าความเสี่ยงนั้นอยู่ในระดับที่ยอมรับได้และมีแผนมาตรการรองรับอย่างเป็นระบบ การจัดการความเสี่ยงอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอส่งผลให้การดำเนินงานโครงการก่อสร้างบรรลุเป้าหมายและประสบความสำเร็จ โดยปราศจากการเกิดอุบัติเหตุหรือความเสี่ยงต่าง ๆ หรือเป็นการลดและป้องกันโอกาสและความรุนแรงที่อาจเกิดขึ้นในโครงการก่อสร้างโดยเฉพาะด้านความปลอดภัย

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษา ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ของหน่วยงานและองค์กร ถึงการพัฒนาประสิทธิภาพส่วนบุคคล ตลอดจนการเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อยอดสำหรับผู้สนใจ

1. ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

1.1 หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับงานโครงการก่อสร้าง รวมถึงบุคลากรทั่วไปที่มีความต้องการศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการจัดการความเสี่ยงด้านความปลอดภัย สามารถนำองค์ความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัย ความเสี่ยง ปัจจัยเสี่ยง และแนวทางการจัดการความเสี่ยงด้านความปลอดภัยในการทำงานโครงการก่อสร้างไปประยุกต์ใช้เพื่อเป็นแนวทางแก้ไขและป้องกันความเสี่ยงที่มีโอกาสเกิดขึ้นจากการทำงาน รวมถึงสามารถนำองค์ความรู้ไปต่อยอดในการกำหนดกลยุทธ์และนโยบายเพื่อยกระดับมาตรฐานความปลอดภัย

1.2 บุคลากรหรือองค์กรต่าง ๆ ในอุตสาหกรรมอื่นนอกเหนือจากอุตสาหกรรมก่อสร้าง สามารถนำองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาในบทความไปประยุกต์และปรับใช้ให้เข้ากับกระบวนการทำงานของหน่วยงานตนเอง

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1 ปัจจัยเสี่ยงต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยในการทำงานโครงการก่อสร้าง ซึ่งควรมีการศึกษาและเก็บข้อมูลให้มากยิ่งขึ้นเพื่อเป็นข้อมูลในเชิงวิชาการและสถิติจนนำไปสู่การศึกษาหาแนวทางป้องกันความเสี่ยงในรูปแบบหรือกระบวนการใหม่ ๆ ในอนาคต

2.2 กระบวนการจัดการความเสี่ยงด้านอื่นนอกเหนือจากความปลอดภัยในงานโครงการก่อสร้าง อาทิ ด้านระยะเวลาในการดำเนินโครงการ ต้นทุนและการเงิน หรือคุณภาพ เป็นต้น

2.3 กระบวนการจัดการความเสี่ยงด้านความปลอดภัยของอุตสาหกรรมอื่นนอกเหนือจากอุตสาหกรรมก่อสร้าง ที่มีความเสี่ยงในการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานเช่นเดียวกันกับงานโครงการก่อสร้าง

References

- Ahmed, S. (2019). Causes of accident at construction sites in Bangladesh. *Organization, Technology and Management in Construction: An International Journal*, 11(1), 1933-1951.
- Azad, S. (2016). Risk analysis for Construction Projects in Pakistan. *International Journal of Engineering and Innovative Technology (IJEIT)*, 5(9), 1-7.
- Aziz, R. F., & Abdel-Hakam, A. A. (2016). Exploring delay causes of road construction projects in Egypt. *Alexandria Engineering Journal*, 55(2), 1515-1539.
- Baker, S., Ponniah, D., & Smith, S. (1999). Risk response techniques employed currently for major projects. *Construction Management & Economics*, 17(2), 205-213.
- Bird, F. (1974). *Management guide to Loss Control*. Georgia: National Occupational Safety Association
- Biswas, G., Bhattacharya, A., & Bhattacharya, R. (2017). Occupational Health Status of Construction Workers: A Review. *International Journal of Medical Science and Public Health*, 6(4), 1.
- Chaiwat, T. (2017). *Risk management and insurance in 21st century*. (3rd ed.). Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Fung, I. W. et al. (2016). Psychological climate in Occupational Safety and Health: The safety awareness of construction workers in South China. *International Journal of Construction Management*, 16(4), 315-325.
- Grueneberger, N. (2009). *Risk Management for Prefabricated Classical Thai House Construction Project*. (Doctoral Dissertation). Chulalongkorn University. Bangkok.
- Gunduz, M., Birgonul, M. T., & Ozdemir, M. (2017). Fuzzy structural equation model to assess construction site safety performance. *Journal of Construction Engineering and Management*, 143(4). 1-16.
- Hallowell, M. R., Hinze, J. W., Baud, K. C., & Wehle, A. (2013). Proactive construction safety control: Measuring, monitoring, and responding to safety leading indicators. *Journal of Construction Engineering and Management*, 139(10). 1-8.

- Hiyassat, M. A., Hiyari, M. A., & Sweis, G. J. (2016). Factors affecting construction labour productivity: A case study of Jordan. *International Journal of Construction Management*, 16(2), 138-149.
- Holt, A. S. J. (2008). *Principles of construction safety*. New York: John Wiley & Sons.
- Jadhav, P., Desai, D., & Gupta, A. (2016). Analysis of construction cost overrun causes- contractor's View. *Imperial Journal of Interdisciplinary Research*, 2(8), 908-910.
- Kensupho, S. (2017). *Safety Health and Environment Management*. Udon Thani: Management Science Udon Thani Rajabhat University. Retrieved September 1, 2023, from <http://portal5.udru.ac.th/ebook/pdf/upload/18O25Y8Asyc00S0ISL55.pdf>
- Khumpaisal, S., & Ratanawitton, S. (2015). Assessing the Contractual Risks: Case Studies of the Condominium Projects Employing Design-Bid-Build Delivery System. *Journal of the Faculty of Architecture, Khon Kaen University*, 14(2), 143-158.
- Klaharn, K. (2010). *Development of procedure manual for nuclear safety regulatory body by using risk assessment approach*. (Master's Thesis). Chulalongkorn University. Bangkok.
- Klonklang, N., Hoy, M., & Donkwa, K. (2022). External Factors Affecting the Value of The Construction Industry in Thailand. *Journal for Strategy and Enterprise Competitiveness*, 1(2), 58-76.
- Laurence, D. (2005). Safety rules and regulations on mine sites – the problem and a solution. *Journal of Safety Research*, 36(1), 39-50.
- Lee, J. S., Son, S., Kim, S., & Son, K. (2020). Correlation Analysis of safety climate and construction productivity in South Korea. *International Journal of Occupational Safety and Ergonomics*, 27(2), 589-596.
- Mazareanu, V. P. (2010). *Risk management and analysis: Risk assessment (qualitative and quantitative)*. Retrieved September 9, 2023, from https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=4850415
- Mulholland, B., & Christian, J. (1999). Risk assessment in construction schedules. *Journal of Construction Engineering and Management*, 125(1), 8-15.
- Office of the National Economic and Social Development Council. (2019). *National Strategy 2018 - 2037*. (2nd ed.). Bangkok: Office of the National Economic and Social Development Council
- Project Management Institute. (2021). *A Guide to the Project Management Body of Knowledge*. (7th ed.). Pennsylvania: Project Management Institute
- Razzak, R. A. (2016). *Quality in construction projects*. Florida: CRC Press.

- Sainampeung, W. (2019). Risk factors affecting condominium construction project success. (Master's Thesis). Kasetsart University. Bangkok.
- Sarkar, D., & Panchal, S. (2015). Integrated interpretive structural modeling and fuzzy approach for project risk management of ports. *International Journal of Construction Project Management*, 7(1), 17.
- Social Security Office. (2021). *The Occupational Hazard and Illness Situations from 2016-2020*. Bangkok: Social Security Office.
- Takheaw, K. (2015). *Risk Analysis of Residential Construction Business in Mueang District Chiang Rai Province*. (Master's Thesis). University of Phayao. Phayao.
- Tesfaye, E., Berhan, E., & Kitaw, D. (2016). A Comprehensive Literature Review on Construction Project Risk Analysis. *International Journal of Risk and Contingency Management*, 5(4), 1-15.
- Thailand Institute of Occupational Safety and Health (Public Organization). (2019). *Occupational Safety and Health Risk Management Manual*. (Edition ed.). Bangkok: Ministry of Labour.
- Treetong, A. & Prasittsom, A. (2018). Risk Assessment in Construction Project under the Control of Local Administrative Organizations in Pathio District in Chumphon Province. *Kasem Bundit Engineering Journal*, 8(2), 227-248.
- Tribunchongsilpa, K. (2002). *A support system for safety in building construction*. Bangkok: Chulalongkorn University.
- World Bank. (2014). *Understanding Risk in An Evolving World: Emerging Best Practices in Natural Disaster Risk Assessment. Global Facility for Disaster Reduction and Recovery. Washington, DC*. Retrieved September 9, 2023 from http://www.worldbank.org/content/dam/Worldbank/Feature%20Story/japan/pdf/1014_14_event/Understanding_Risk-Web_Version-rev_1.8.0.pdf
- Yang, Y., Wang, Y., Easa, S. M., & Yan, X. (2023). Risk factors influencing tunnel construction safety: Structural equation model approach. *Heliyon*, 9(1). 1-13.
- Zhou, Z. E., Meier, L. L., & Spector, P. E. (2014). The role of personality and job stressors in predicting counterproductive work behavior: A three-way interaction. *International Journal of Selection and Assessment*, 22(3), 286-296.

หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูฐานสมรรถนะของคณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

THE COMPETENCY-BASED GRADUATE DIPLOMA PROGRAM IN TEACHING
PROFESSION AT THE FACULTY OF EDUCATION,
CHIANG MAI RAJABHAT UNIVERSITY

¹ชวลิต ขอดศิริ, ²สิรินธรนิชา ปัญจจริยะกุล, ³ธันช มหาสินทรัพย์ และ ⁴ทัศนีย์ อารมณเกลี้ยง

¹Chawalit Kodsiri, ²Sirinnicha Puchaariyakun, ³Tanat Mahasinsap and ⁴Tasane Aromkliang

¹หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

¹Graduate Diploma Program in Teaching Profession,

Received:2024-03-23

Faculty of Education, Chiang Mai Rajabhat University, Thailand

Revised:2024-08-08

¹Corresponding Author's Email: Chawalit_kod@g.cmru.ac.th

Accepted:2024-08-20

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูฐานสมรรถนะของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ซึ่งประกอบด้วย แนวคิดหลักสูตรฐานสมรรถนะ สมรรถนะทางวิชาชีพครูตามมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพในหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู และระบบการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูไปสู่การพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพ สามารถประยุกต์ใช้ศาสตร์การสอนไปใช้ประโยชน์ได้จริงในการวางแผน การออกแบบการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ การปรับปรุงหลักสูตรมีเป้าหมายไปสู่การพัฒนาฐานสมรรถนะในแต่ละระดับ เพื่อปรับทิศทางการเรียนการสอนไปสู่การพัฒนาความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะจนเกิดสมรรถนะที่สอดคล้องกับการพัฒนาการศึกษาที่ยั่งยืน

คำสำคัญ: หลักสูตรฐานสมรรถนะ; วิชาชีพครู; ประกันคุณภาพการศึกษา

Abstract

This academic article's goal was to raise awareness of Chiang Mai Rajabhat University's competency-based graduate diploma program in teaching. This framework includes the foundational concepts of competency-based curriculum, professional competence of teachers according to standards of knowledge and

professional experience in the teacher certification curriculum, and quality assurance systems at the certification level of professional teacher graduates towards enhancing students' competencies for effective application of teaching strategies in planning, designing, and assessing competency-based teaching and learning. By coordinating teaching and learning towards the development of sustainable knowledge, skills, and qualities, the curriculum changes attempt to build competencies at every level and produce competences that are consistent with the advancement of sustainable education.

Keywords: Competency-Based Curriculum; Teaching Profession; Quality Assurance in Education

บทนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566–2570) มีวัตถุประสงค์เพื่อพลิกโฉมประเทศไทยสู่ “สังคมก้าวหน้า เศรษฐกิจสร้างมูลค่าอย่างยั่งยืน” จำเป็นที่จะต้องอาศัยความเข้าใจในบริบทสถานการณ์การพัฒนาประเทศ ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญในการรับมือกับสภาพแวดล้อมภายนอกที่มีความผันแปรสูงและเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลาและสามารถเป็นได้ทั้งโอกาสที่ช่วยเสริมสร้างประโยชน์ หรือปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อการพัฒนาประเทศไทยในอนาคต โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์วิกฤติที่ส่งผลกระทบรุนแรงทั่วโลกทั้งทางเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม ยิ่งเป็นแรงกระตุ้นให้ประเทศไทยต้องเร่งดำเนินการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายโดยเร็ว ภายใต้การบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยสถานการณ์ปัจจุบันที่เป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไปสู่ทิศทางที่มุ่งหวัง และเตรียมความพร้อมในการปรับตัวท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงที่มีความซับซ้อนมากขึ้นของโลกยุคใหม่ การวางกลยุทธ์การพัฒนาประเทศที่มีจุดเน้นชัดเจนและเหมาะสมกับบริบททั้งภายในและภายนอกประเทศอย่างรอบด้าน เพื่อปรับแก้ไขข้อจำกัดเดิมและใช้ศักยภาพที่มีในการสร้างสรรค์โอกาสที่จะเติบโตต่อไปอย่างยั่งยืน ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงที่ซับซ้อนได้อย่างเท่าทัน เพื่อให้เกิดการกระจายประโยชน์ที่เกิดขึ้นไปยังภาคส่วนต่างๆ ในประเทศได้อย่างเท่าเทียมและเป็นรูปธรรม สอดคล้องกับทิศทางการเปลี่ยนแปลงของตลาดโลก ซึ่งแผนกลยุทธ์รายหมุดหมายที่ขับเคลื่อนให้โครงสร้างทางเศรษฐกิจปรับเปลี่ยนตามที่กำหนดที่เกี่ยวข้องกับด้านการศึกษาไว้ในหมุดหมายที่ 12 ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต โดยกล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรเป็นสังคมสูงวัย วงจรชีวิตของความรู้สั้นลง โดยเฉพาะด้านดิจิทัลและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว แนวโน้มความต้องการเรียนรู้ตามสนใจรายบุคคล รวมถึงภาคเอกชนเริ่มให้ความสำคัญกับการสรรหาและการจ้างงานตามสมรรถนะในการทำงานมากกว่าคำนึงถึงคุณวุฒิทางการศึกษา (Office of the National

Economic and Social Development Board, 2022) จึงต้องเร่งให้มีการพัฒนาหลักสูตรลักษณะเชิงรุกที่มีศักยภาพในการผลิตบุคลากรที่เป็นผู้นำทางด้านวิชาชีพครูที่จะก้าวไปสู่สังคมในฐานะผู้ถ่ายทอดสรรพวิชา ทั้งด้านวิชาการ วิชาชีพและคุณธรรม ตอบสนองต่อปรัชญาของคณะครุศาสตร์คือ **“ครูเป็นพลังสร้างชาติครุศาสตร์สร้างครูเก่ง ครูดี”** โดยทางหลักสูตรได้มุ่งเน้นในการพัฒนาครูในสถานศึกษาที่ไม่มีใบประกอบวิชาชีพครูและครูที่สอนในสาขาวิชาเฉพาะแต่มีความมุ่งมั่น และใจรักในการพัฒนาตนเองเพื่อประกอบวิชาชีพครู ดังนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องให้ครูเหล่านั้นได้รับการศึกษาเพื่อพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพตามกรอบมาตรฐานวิชาชีพครูตามที่คุรุสภากำหนด รวมถึงการหล่อหลอมพัฒนาคุณลักษณะความเป็นครูเพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ครู เพื่อพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นบุคลากรที่สำคัญในการส่งเสริมการดำเนินงานของสถานศึกษาและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของชาติต่อไป

ทั้งนี้ หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2567) ของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ได้พัฒนาหลักสูตรให้เท่าทันต่อสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยผลิตบัณฑิตให้กับสถานศึกษา เพื่อให้มีครูที่มีศักยภาพที่จะพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ดังกล่าว เพื่อให้สอดคล้องตามข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ก) มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ ข) มาตรฐานประสบการณ์วิชาชีพ และ ค) ความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน (Royal Gazette 2019A, 2019) การพัฒนากำลังคนสมรรถนะสูงให้สอดคล้องกับความต้องการภาคการผลิตเป้าหมาย สามารถสร้างอาชีพได้ในอนาคต และสร้างผู้ประกอบการอัจฉริยะที่มีความสามารถในการสร้างและใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม ดังนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะและขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติ ตลอดจนมีการประเมินการเรียนรู้เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนเป็นรายบุคคล ออกแบบการจัดการเรียนการสอนโดยอิงฐานสมรรถนะ ให้สอดคล้องตามบริบทของสถานศึกษาที่มีความแตกต่างหลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะ มีคุณธรรม จริยธรรม และเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง เป็นไปตามเป้าหมายของการพัฒนาประเทศภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในโลกปัจจุบัน ซึ่งการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของสถานศึกษา จำเป็นต้องอาศัยระบบกลไกการหนุนเสริมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุก เพื่อสนับสนุนให้เกิดการออกแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน (Office of the Secretary-General of the Education Council, 2023) ให้มีศักยภาพและเตรียมพร้อมรองรับโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างยุคลิกผัน (Disruption) อาจเรียกได้ว่า **VUCA World** ที่มีลักษณะ (V-Volatility) ความไม่แน่นอน (U-Uncertainty) ความซับซ้อน (C-Complexity) และความคลุมเครือ (A-Ambiguity) (Lekkakun, 2021) จากที่ได้กล่าวมาข้างต้น ทำให้เกิดการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะในการจัดการศึกษาทั่วโลกมีการปรับตัวให้รองรับกับการเปลี่ยนแปลงในทุกมิติทั้งด้านกายภาพและชีวภาพ การบริหารจัดการสมัยใหม่ สิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ตลอดชีวิต และความพร้อมตลาดแรงงานในอนาคต

ในบทความนี้ จึงได้รวบรวม แนวคิดหลักสูตรฐานสมรรถนะ สมรรถนะทางวิชาชีพครูตาม มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพครู ระบบประกัน คุณภาพการศึกษาในระดับหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู และดำเนินการสืบค้นข้อมูล จากแหล่งที่เผยแพร่ผลงานวิชาการในรูปแบบต่างๆ ได้แก่ หนังสือ บทความวิชาการ และวารสารที่มี เนื้อหาเกี่ยวข้องกับประเด็นที่ศึกษาและนำมาคัดเลือกโดยพิจารณาจากความน่าเชื่อถือ ความ เหมาะสม ความถูกต้องของแหล่งข้อมูล อายุของงานวิจัย จากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้มาจัดระเบียบ ความคิดและเรียบเรียงเนื้อหาให้ทันสมัย โดยนำเสนอตามวัตถุประสงค์ของบทความนี้

แนวคิดหลักสูตรฐานสมรรถนะ

การเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญที่ไม่มีที่สิ้นสุด ท่ามกลางยุคดิจิทัลที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (Digital Disruption and New Normal) ที่เปลี่ยนแปลงที่สลับซับซ้อน พลิกผันอย่างรวดเร็ว เปรียบเสมือน “คลื่นสึนามิ” หากต้องการประสบความสำเร็จในชีวิตส่วนบุคคลและวิชาชีพทาง การศึกษานั้น จำเป็นต้องมีการพัฒนาความรู้ ทักษะและคุณลักษณะที่เหมาะสมตามความต้องการของ ผู้ใช้บัณฑิตและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หลักสูตรฐานสมรรถนะนี้ถูกออกแบบมาเพื่อให้ผู้เรียนได้รับ การฝึกฝนและพัฒนาทักษะที่สำคัญ ซึ่งจะทำให้ประสบความสำเร็จในสถานการณ์ทำงานและ ชีวิตประจำวันอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

1. แนวคิดหลักสูตรฐานสมรรถนะ

แนวคิดหลักสูตรฐานสมรรถนะ (Competency-based Approach) สมรรถนะ (Competence) หมายถึง ความสามารถในการปฏิบัติ (Performance) ภายใต้เงื่อนไข (Condition) โดยใช้เครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ที่ระบุไว้ให้ได้มาตรฐาน (Standard) ตามเกณฑ์การปฏิบัติ (Performance Criteria) และมีหลักฐานการปฏิบัติ (Evidence) ให้ประเมินผลและตรวจสอบได้ หลักสูตรฐานสมรรถนะจึงยึด ความสามารถของผู้เรียนเป็นหลัก (Buasri, 2010) สำหรับการออกแบบหลักสูตรตามแนวคิดนี้ จะมีการ กำหนดเกณฑ์ความสามารถที่ผู้เรียนพึงปฏิบัติได้หลักสูตรที่เรียกว่า “หลักสูตรเกณฑ์ ความสามารถ” จัดทำขึ้นเพื่อประกันว่าผู้ที่จบการศึกษาระดับหนึ่ง ๆ จะมีทักษะและความสามารถใน ด้านต่าง ๆ ตามที่ต้องการของผู้ใช้บัณฑิตและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้คาดหวังหรือต้องการ และสามารถ พัฒนาไปในระดับที่สูงขึ้นจนเกิดความเชี่ยวชาญต่อไป

2. องค์ประกอบสมรรถนะ

สำหรับองค์ประกอบของสมรรถนะ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ (Knowledge: K) ด้านทักษะ (Skills: S) ด้านคุณลักษณะ (Attributes: A) ผู้เขียนได้ศึกษา ค้นคว้าจากวารสารทางวิชาการ และ การวิจัยทั้งในและต่างประเทศจนเกิดองค์ความรู้ใหม่ โดยเพิ่มเติมส่วนสำคัญคือ ด้านคุณค่า (Values: V) เป็น ซึ่งมักเรียกสั้น ๆ ว่า “K-S-A-V” เป็นองค์ประกอบหลักในการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ สารการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ และการประเมินผล ดังนี้ 1) ความรู้ (Knowledge) คือองค์ ความรู้เฉพาะที่ใช้ในการปฏิบัติงานในตำแหน่ง เกิดขึ้นจากการรับรู้ข้อมูลและจัดเก็บเป็นระบบ

ความจำ ต้องมีความเข้าใจในการนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้อย่างไรหรือเมื่อใด เช่น ความรู้ด้านกระบวนการทำงาน ความรู้ด้านกฎระเบียบ เป็นต้น 2) ทักษะ (Skills) คือความสามารถ ความชำนาญ เป็นสิ่งที่ปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดจากการสั่งสมประสบการณ์และฝึกฝน โดยทักษะจะสะท้อนออกมาจากการกระทำของบุคคล เช่น ทักษะด้านภาษา ทักษะฝีมือช่าง ทักษะคอมพิวเตอร์ เป็นต้น และ 3) คุณลักษณะ (Attributes) คือพฤติกรรมของบุคคลที่สามารถอธิบายจากลักษณะประจำตัว เกิดจากเจตคติ ค่านิยม ความเชื่อ แรงจูงใจ เช่น การมุ่งมั่นสู่ความสำเร็จ ลักษณะผู้นำ และ 4) คุณค่า (Values) เป็นจุดมุ่งหมายที่เน้นการพัฒนาทางด้านคุณลักษณะความเป็นพลเมืองโลกด้วยการแสดงออกเพื่อตัดสินใจเชิงจริยธรรม โดยตระหนักถึงสิ่งที่ตนเองให้คุณค่าของตนเองและไม่ให้คุณค่าของตนไปตัดสินผู้อื่น ซึ่งเป็นแนวทางการตัดสินใจ กลั่นกรองจิตสำนึกให้มีการจัดลำดับของการแสดงออกทางพฤติกรรมที่เหมาะสม ในการอยู่ร่วมกันในสังคม แนวคิดการสอนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน จึงต้องมุ่งเน้นพัฒนาสมรรถนะครู เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการพัฒนาการพึ่งพาตนเองแบบมีส่วนร่วมและการจัดการตนเอง ด้วยองค์ความรู้และคุณธรรมในการเรียนรู้ เป็นต้น (Kodsiri and Kruekamai, 2024) โดยนำเสนอตารางเปรียบเทียบองค์ประกอบของโดเมน (Domain) การเรียนการสอนจนเกิดสมรรถนะ (Competency) ขึ้นกับตนเอง ตามที่จุดประสงค์ที่ตั้งไว้ของหลักสูตรฐานสมรรถนะ ดังตารางที่ 1 (Kodsiri and Kruekamai, 2024) ดังนี้

Domain (C-P-A)	Teaching and Learning (K-P-A)	Competency (K-S-A-V)
พุทธิพิสัย (Cognitive Domain: C)	ความรู้ (Knowledge: K)	ความรู้ (Knowledge: K)
ทักษะพิสัย (Psychomotor Domain: P)	กระบวนการ (Process / Practice: P)	ทักษะ (Skills: S)
จิตพิสัย (Affective Domain: A)	คุณลักษณะอันพึงประสงค์ (Attributes / Attitude: A)	เจตคติและคุณลักษณะ (Attitude / Attributes: A)
		คุณค่า (Values: V)

ตาราง 1 เปรียบเทียบองค์ประกอบของโดเมน การเรียนการสอนและสมรรถนะ

3. หลักสูตรฐานสมรรถนะ

หลักสูตรฐานสมรรถนะ เป็นหลักสูตรที่เน้นการวัดผลแบบสมรรถนะแทนการท่องจำเนื้อหาที่เพียงแค่นำความรู้มาใช้สอบเท่านั้น ซึ่งต่างจากเดิมที่วัดผลจากการจำ ความรู้ แต่สำหรับหลักสูตรฐานสมรรถนะนั้น จะวัดผลจากการนำความรู้มาใช้งานและต่อยอดให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยจะนำมาใช้แทนที่หลักสูตรในปัจจุบัน สำหรับหลักสูตรฐานสมรรถนะจะกำหนดมาตรฐาน

สมรรถนะ (Competency Standards) ขึ้น เป็นสมรรถนะเบื้องต้นที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ โดยทั่วไปมี 2 ลักษณะคือ (Khaemmanee, 2016) 1) สมรรถนะหลัก (Core Competency) มีลักษณะเป็นสมรรถนะข้ามวิชา หรือคร่อมวิชา คือเป็นสมรรถนะที่สามารถพัฒนาให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียนได้ในสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่หลากหลาย หรือสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาผู้เรียนให้เรียนรู้สาระต่าง ๆ ได้ดียิ่งขึ้น และ 2) สมรรถนะเฉพาะ (Specific Competency) เป็นสมรรถนะเฉพาะวิชา/สาขาวิชาที่จำเป็น สำหรับวิชานั้น ๆ ซึ่งสมรรถนะทั้ง 2 ประเภะนั้น ไม่ว่าจะ เป็นสมรรถนะหลัก หรือสมรรถนะเฉพาะ ต่างก็มีระดับตั้งแต่ง่ายไปยาก ซึ่งหลักสูตรจะกำหนดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้แบบไต่ระดับไปตามระดับความสามารถของตน ดังตารางที่ 2 (Kumsumsut, 2023)

สมรรถนะสำคัญของ ผู้เรียน	ทักษะจำเป็นในศตวรรษที่ 21	
	ทักษะหลัก	ทักษะย่อย
1. สมรรถนะการจัดการ ตนเอง	● ทักษะระหว่างบุคคลและเข้าใจ ตนเอง	-ทักษะการเข้าใจและรู้ทิศทางของตนเอง -ทักษะในการปรับตัว
2. สมรรถนะการสื่อสาร	● ทักษะด้านข้อมูลข่าวสารสื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ และ การสื่อสาร	-ทักษะการสื่อสาร -ทักษะเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสาร สื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ
3. สมรรถนะการรวมพลัง ทำงานเป็นทีม	● ทักษะระหว่างบุคคลและเข้าใจ ตนเอง	-ทักษะระหว่างบุคคลและการร่วมมือร่วมใจ -ทักษะในฐานะสมาชิกของสังคม
4. สมรรถนะการคิดขั้นสูง	● ทักษะการคิดและการแก้ปัญหา	-ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และ คิดอย่างมีระบบ -ทักษะการคิดอย่างสร้างสรรค์ -ทักษะการคิดวิเคราะห์ปัญหา
5. สมรรถนะการเป็น พลเมืองที่เข้มแข็ง	● ทักษะระหว่างบุคคลและเข้าใจ ตนเอง	-ทักษะในฐานะสมาชิกของสังคม
6. การอยู่ร่วมกับธรรมชาติ และวิทยาการอย่างยั่งยืน	● ทักษะการคิดและการแก้ปัญหา ● ทักษะด้านข่าวสารสื่อเทคโนโลยี สารสนเทศ	-ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ -ทักษะการคิดอย่างสร้างสรรค์ -ทักษะการวิเคราะห์ปัญหา -ทักษะเกี่ยวกับข้อมูล ข่าวสาร สื่อและ เทคโนโลยีสารสนเทศ

ตารางที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะและทักษะในศตวรรษที่ 21

Kumsumsut (2023) ได้ศึกษาแนวคิดเรื่องการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ สู่การพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ได้สรุปเป็นองค์ความรู้ ไว้ในตารางที่ 2 จะเห็นถึงลำดับความสัมพันธ์ของการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะ โดยเริ่มต้นจากหลักสูตรฐานสมรรถนะต้องเป็นตัวกำหนดทิศทาง สามารถ

ปรับให้เข้ากับบริบทและความต้องการของผู้เรียน มีมาตรฐานสมรรถนะและจุดประสงค์การเรียนรู้เชิงสมรรถนะที่จัดไว้อย่างเป็นลำดับ มีการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ ครูต้องมีเป้าหมายที่จะช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนให้มีสมรรถนะตามระดับ ต้องเชื่อมโยงไปยังการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการคิด การปฏิบัติการลงมือ ทำการได้รับข้อมูลย้อนกลับ การปรับปรุง พัฒนาและได้รับการส่งเสริมให้นำความรู้ ทักษะและคุณลักษณะ ที่ได้เรียนรู้ไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ จนเกิดสมรรถนะในระดับที่ต้องการของแต่ละสมรรถนะของผู้เรียน กระบวนการสุดท้ายจะขาดไม่ได้ก็คือการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ การวัดสมรรถนะเป็นการช่วยให้เห็นความสามารถที่เป็นองค์รวมของผู้เรียน โดยครูต้องทำการทดสอบวัดพฤติกรรมปฏิบัติการปฏิบัติ (Performance Assessment) ของผู้เรียนตามเกณฑ์ที่กำหนด (Performance Criteria) ซึ่งจะเน้นการประเมินองค์รวมของสมรรถนะด้วยเครื่องมือประเมินตามความเหมาะสม และมีความหลากหลายของการประเมินหลักสูตรฐานสมรรถนะจากการศึกษานี้จะเห็นความเชื่อมโยงสอดคล้องกันระหว่างหลักสูตรฐานสมรรถนะและทักษะในศตวรรษที่ 21 เมื่อหลักสูตรเป็นฐานสมรรถนะทุกอย่างที่เกี่ยวข้อง จึงต้องเป็นฐานสมรรถนะตามมาทั้งหมด จึงนำไปสู่การพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ได้ตามเจตนารมณ์ของการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน ให้เป็นผู้มีทักษะและสมรรถนะที่จำเป็น อีกทั้งยังทันต่อความก้าวหน้าและการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคศตวรรษที่ 21

สำหรับแนวคิดหลักสูตรฐานสมรรถนะ สะท้อนให้เห็นผลลัพธ์ในด้านการเรียนรู้ของผู้เรียนในทุกด้านทั้งในเชิงพฤติกรรมที่สังเกตได้ และคุณภาพของการจัดการเรียนรู้ หรือการสอนของครู อันนำไปสู่การวางแผน การออกแบบการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียน การปรับปรุงกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ของตนเอง และช่วยเหลือให้ครูได้วิเคราะห์เพื่อการส่งเสริมหรือช่วยเหลือผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Prommaboon et al., 2020) อาจสรุปได้ว่า แนวคิดหลักของหลักสูตรฐานสมรรถนะมีความมุ่งหมายเพื่อการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญที่ไม่มีที่สิ้นสุดในยุคดิจิทัลดิสรชันและความปกติใหม่ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เพื่อประสบความสำเร็จในชีวิตส่วนบุคคลและวิชาชีพทางการศึกษา ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่เหมาะสมตามความต้องการของผู้ใช้บัณฑิตและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นสิ่งจำเป็น หลักสูตรฐานสมรรถนะเน้นความสามารถในการปฏิบัติการกิจต่าง ๆ ภายใต้งานใจที่ระบุมাত্রฐาน และมีหลักฐานการปฏิบัติอย่างชัดเจน องค์ประกอบหลักของสมรรถนะประกอบด้วยความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ ซึ่งมักเรียกสั้น ๆ ว่า "K-S-A-V" มุ่งเน้นการวัดผลแบบสมรรถนะแทนการท่องจำ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้มาใช้งานและต่อยอดได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีการแบ่งสมรรถนะเป็นสมรรถนะหลักและเฉพาะ ที่มีระดับความยากง่ายต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้แบบไต่ระดับไปตามความสามารถของตนเองได้อย่างเต็มตามศักยภาพ

สมรรถนะทางวิชาชีพครูตามมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพครู

มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ เป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ ซึ่งผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา รวมทั้งผู้ต้องการประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องมีเพียงพอที่สามารถนำไปใช้ในการประกอบวิชาชีพได้ (Royal Gazette 2019A, 2019) โดยสาระความรู้และสมรรถนะทางวิชาชีพครู ตามมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ สอดคล้องกับรายวิชาในหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2567) ของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ในส่วนของมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพตามข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ดังนี้

มาตรฐานความรู้ ประกอบด้วย 1. การเปลี่ยนแปลงบริบทของโลก สังคมและแนวคิดของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 2. จิตวิทยาพัฒนาการ จิตวิทยาการศึกษา และจิตวิทยาให้คำปรึกษาในการวิเคราะห์ และพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ 3. เนื้อหาวิชาที่สอน หลักสูตร การสอน และเทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ 4. การวัดประเมินผลการเรียนรู้และการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน 5. การใช้ภาษาไทยภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา และ 6. การออกแบบและการดำเนินการเกี่ยวกับงานประกันคุณภาพการศึกษา

มาตรฐานประสบการณ์วิชาชีพ ประกอบด้วย 1. การปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของผู้ประกอบวิชาชีพครู และ 2. การปฏิบัติตามจรรยาบรรณของวิชาชีพครู ซึ่งหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2567) ของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ได้ออกแบบให้ครอบคลุมตามมาตรฐาน สาระความรู้ และสมรรถนะทางวิชาชีพครู โดยแบ่งหมวดวิชาชีพครูบังคับและหมวดวิชาชีพฝึกปฏิบัติวิชาชีพครู ตามมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพตามข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 และประกาศคุรุสภา เรื่องการรับรองปริญญาและประกาศนียบัตรทางการศึกษา ตามมาตรฐานวิชาชีพเพื่อการประกอบวิชาชีพ พ.ศ. 2567 (Royal Gazette, 2024) เล่มที่ 141 ตอนพิเศษ 35 ง หน้า 15 ลงวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2567

ทั้งนี้ ประกาศคุรุสภา เรื่องการรับรองปริญญาและประกาศนียบัตรทางการศึกษา ตามมาตรฐานวิชาชีพเพื่อการประกอบวิชาชีพ พ.ศ. 2567 โดยกำหนด 4 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 วิธีการรับรองปริญญาและประกาศนียบัตรทางการศึกษา ส่วนที่ 2 หลักเกณฑ์การรับรองปริญญาและประกาศนียบัตรทางการศึกษา ส่วนที่ 3 เงื่อนไขของการรับรองปริญญาและประกาศนียบัตรทางการศึกษา และส่วนที่ 4 การติดตามผลการรับรอง ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพ เพื่อการประกอบวิชาชีพของคุรุสภากำหนด สอดคล้องกับการผลิตและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ที่จำเป็นต้องมีสมรรถนะทางวิชาชีพครูตามมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพครูของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ที่ได้ปรับปรุงหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2567) ขึ้น

ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู

การประกันคุณภาพการศึกษา ระดับหลักสูตร ตามเกณฑ์คุณภาพ AUN-QA Version 4.0 (ASEAN University Network Quality Assurance: AUN-QA Version 4) ซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับกระบวนการและวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา แนวทางและแผนการดำเนินงานต่าง ๆ ด้วยภารกิจหลักที่มหาวิทยาลัยจะต้องปฏิบัติ มี 4 ประการคือ การผลิตบัณฑิต การวิจัย การให้บริการทางวิชาการแก่สังคมและการทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม สอดคล้องกับ (Ministry of Education, 2010) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (2542) แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 มาตรา 47 “ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของการศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอก” การประกันคุณภาพภายใน เป็นการสร้างระบบและกลไกในการพัฒนา ติดตามตรวจสอบและประเมิน การดำเนินงานของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ให้เป็นไปตามนโยบาย เป้าหมายและระดับคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดโดยมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่และหรือหน่วยงานต้นสังกัด โดยหน่วยงานต้นสังกัดและมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน และให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของการกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอและเป็นระบบกลไกที่ชัดเจน มีการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพการศึกษาภายในเสนอต่อสภามหาวิทยาลัย หน่วยงานต้นสังกัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณาและเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก การประกันคุณภาพภายใน เป็นการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษา เพื่อให้มีการติดตาม และตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ โดยคำนึงถึงความมุ่งหมาย หลักการ และแนวการจัดการศึกษาในแต่ละระดับ

นอกจากนี้ พระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562 มาตรา 62 ให้สถาบันอุดมศึกษา จัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการอุดมศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา การประกันคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาในส่วนที่เกี่ยวกับการประเมินคุณภาพภายใน การติดตาม ตรวจสอบคุณภาพการศึกษา และการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษาประกาศกำหนด และมาตรา 64 กำหนดให้การประเมินคุณภาพภายนอก อาจประเมินโดยหน่วยงานต่างประเทศที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง หรืออาจประเมินโดยหน่วยงานของรัฐ หน่วยงาน ภาคเอกชน หรือหน่วยงานในต่างประเทศ ที่คณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษาประกาศกำหนดก็ได้ สถาบันอุดมศึกษาอาจเสนอให้คณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษาให้ความเห็นชอบให้หน่วยงานอื่น นอกจากที่กำหนดไว้ตามวรรคหนึ่ง ทำหน้าที่ประเมินคุณภาพภายนอกก็ได้ (Royal Gazette 2019B, 2019)

การประกันคุณภาพภายในระดับหลักสูตร ตามเกณฑ์คุณภาพ AUN-QA Version 4.0

AUN-QA Version 4.0 (ASEAN University Network Quality Assurance: AUN-QA Version 4.0) คือเครือข่ายการประกันคุณภาพมหาวิทยาลัยอาเซียน ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2541 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างกลไกการประกันคุณภาพและมาตรฐานอุดมศึกษาของมหาวิทยาลัยสมาชิกให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน โดยมีวัตถุประสงค์ของเกณฑ์ AUN-QA มีสาระหลักเกี่ยวกับการจัดการศึกษาแบบ Outcome Based Education (OBE) มุ่งสัมฤทธิ์ Expected Learning Outcome (ELO) และการประเมิน 7 ระดับ ที่มี World Class เป็นระดับสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีที่มีผลต่อภาวะเศรษฐกิจสังคม หลักสูตรจึงต้องคำนึงถึงและทำให้มั่นใจว่าบัณฑิตจากหลักสูตรหนึ่งๆ มี Competence เหมาะกับภาวะการณ์ที่เปลี่ยนแปลงนั้น อีกทั้งการที่ AUN-QA มีลักษณะเป็นเกณฑ์ (Criteria) ที่กำหนดเพียงแนวทาง (Guideline) เพื่อการดำเนินงานอย่างเป็นระบบมุ่งสู่การผลิตบัณฑิตตาม ELO ของหลักสูตร ดังนั้น แม้สถานการณ์จะเปลี่ยนไปรูปแบบของเกณฑ์ยังคงอยู่ การปรับเกณฑ์จะเป็นเพียงการลดหรือจัดกลุ่ม Sub Criteria ใหม่เพื่อให้กระชับ ชัดเจน และเข้าใจง่าย การเปลี่ยนแปลงที่ยังคงไว้ซึ่งรูปแบบเดิม เมื่อรวมกับการตั้งเป้าหมายระดับ World Class เป็นมิตรต่อการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งในที่สุดจะนำไปสู่ความสามารถในการแข่งขันในระดับสากล

หลักการของ AUN-QA

การมุ่งเน้นให้เกิดการจัดการศึกษาแบบมุ่งเน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ หรือ Outcome Based Learning (OBE) มุ่งเน้นการพิจารณาการออกแบบผลลัพธ์จากการเรียนรู้ และการออกแบบกระบวนการต่าง ๆ เพื่อมุ่งสู่ผลลัพธ์ดังกล่าวอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้ ระบบการดำเนินการของ AUN-QA ประกอบด้วย เป้าหมายเป็นไปเพื่อการพัฒนา (มิใช่การประเมินเพียงให้ได้คะแนน) การพิจารณาผลสำเร็จของหลักสูตรที่เห็นแนวโน้มดีขึ้นในช่วงอย่างน้อย 3-5 ปี การตรวจประเมินไม่มีเกณฑ์ในรูปแบบของตัวเลขขั้นต่ำ แต่เน้นการพิจารณาตามบริบท เน้นการวางแผนหลักสูตรที่มีความสอดคล้องกันประกอบด้วย 8 เกณฑ์หลัก (คะแนนประเมินเต็ม 7 คะแนน โดยผ่านที่ 4 คะแนน) และหลักสูตรที่สมัครเข้าการประเมินนั้นได้ทั้งหลักสูตรที่ใช้ภาษาอังกฤษในการเรียนการสอนและหลักสูตรที่เปิดการเรียนการสอนด้วยภาษาไทยหรือภาษาอื่น ๆ (Phetchabun Rajabhat University, 2023)

เกณฑ์การประเมินคุณภาพการศึกษาระดับหลักสูตร ตามเกณฑ์คุณภาพ AUN-QA รูปแบบของ AUN-QA Version 4.0 ในระดับหลักสูตร มุ่งเน้นไปที่คุณภาพของกิจกรรมทางการศึกษาตามมิติ 3 มิติ คือ คุณภาพของปัจจัยนำเข้า คุณภาพของกระบวนการ และคุณภาพของผลผลิต โดยประกอบไปด้วย เกณฑ์คุณภาพ 8 ข้อหลัก และเกณฑ์ย่อย 53 ข้อย่อย ประกอบด้วย ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง (5 ข้อ) โครงสร้างและเนื้อหาหลักสูตร (7 ข้อ) การจัดการเรียนและการสอน (6 ข้อ) การประเมินผู้เรียน (7 ข้อ) คุณภาพบุคลากรสายวิชาการ (8 ข้อ) สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ (6 ข้อ) สิ่งอำนวยความสะดวกและโครงสร้างพื้นฐาน (9 ข้อ) และผลผลิต (5 ข้อ) โดยหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2567) ของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ได้นำเกณฑ์

การประกันคุณภาพการศึกษาในระดับหลักสูตร ตามเกณฑ์คุณภาพ AUN-QA มาใช้ โดยมีรายละเอียด (ASEAN University Network, 2020) นำเสนอในตารางที่ 3 (ASEAN University Network, 2020) ดังนี้

เกณฑ์ คุณภาพ	เกณฑ์ย่อย
1. ผลการเรียนรู้ ที่คาดหวัง (Expected Learning Outcomes) (5 เกณฑ์ ย่อย)	1.1 หลักสูตรแสดงถึงการกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังอย่างเหมาะสม ยึดตามหลักการที่ออกแบบการเรียนรู้ สอดคล้องกับการจัดหมวดและลำดับการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และพันธกิจของมหาวิทยาลัย และมีการสื่อสารไปยังผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมดทุกภาคส่วน
	1.2 หลักสูตรแสดงถึงการกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังของทุกรายวิชา โดยถูกออกแบบและได้รับการจัดรูปแบบอย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตร
	1.3 หลักสูตรแสดงถึงผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวัง ซึ่งรวมทั้งผลลัพธ์การเรียนรู้ทั่วไป (ที่เกี่ยวข้องกับสื่อสารต่าง ๆ ทั้ง การพูด การเขียน การแก้ปัญหา เทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะการทำงานเป็นทีมและอื่น ๆ และผลลัพธ์การเรียนรู้เฉพาะทาง (ซึ่งเกี่ยวกับความรู้และทักษะของศาสตร์นั้น ๆ)
	1.4 หลักสูตรมีการรวบรวมข้อกำหนด หรือความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียครบถ้วน โดยเฉพาะผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอก และสะท้อนให้เห็นในผลการเรียนรู้ที่คาดหวังตามความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
	1.5 หลักสูตรแสดงถึงผลการเรียนรู้ที่คาดหวังจะสามารถบรรลุผลกับผู้เรียนเมื่อสำเร็จการศึกษา
2. โครงสร้างและเนื้อหาหลักสูตร (Programme Structure and Content) (7 เกณฑ์ ย่อย)	2.1 รายละเอียดของหลักสูตรและทุกรายวิชามีความครอบคลุมทันสมัย ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถ เข้าถึงและรับรู้รายละเอียดของหลักสูตรและรายวิชาได้
	2.2 การออกแบบหลักสูตรมีความสอดคล้อง และเหมาะสมในเชิงโครงสร้าง เพื่อไปสู่การบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวัง
	2.3 การออกแบบหลักสูตรมีการคำนึงถึง และมีการนำข้อเสนอจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยเฉพาะผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอกมาออกแบบหลักสูตร
	2.4 รายวิชามีการสนับสนุนการบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังอย่างชัดเจน
	2.5 เนื้อหาหลักสูตรมีโครงสร้างรายวิชาที่แสดงถึงการลำดับทุกรายวิชาอย่างเป็นระบบและเหมาะสม และมีลักษณะการบูรณาการซึ่งกันและกัน
	2.6 หลักสูตรมีทางเลือกให้กับผู้เรียนในการเลือกรายวิชาเฉพาะในวิชาเอก และ/หรือ วิชารอง
	2.7 หลักสูตรได้รับการทบทวนเนื้อหาหลักสูตรอย่างต่อเนื่องเป็นระยะ ๆ ตามขั้นตอนที่กำหนด เพื่อให้มั่นใจว่าหลักสูตรมีความทันสมัยเป็นปัจจุบัน และมีความเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรม
3. การจัดการเรียนและการสอน (Teaching and Learning Approach) (6 เกณฑ์ ย่อย)	3.1 มีปรัชญาการศึกษาที่ชัดเจน และมีการสื่อสารไปยังผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วน และสามารถสะท้อนให้เห็นได้จากกิจกรรมในการจัดการเรียนการสอน
	3.2 มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการเรียนรู้
	3.3 มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย ยึดหยุ่นสอดคล้องกับผู้เรียน
	3.4 กิจกรรมการเรียนการสอนแสดงการสนับสนุนการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ รู้จักวิธีการ แสวงหาความรู้ และปลูกฝังให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต (เช่น การตั้งคำถามอย่างสร้างสรรค์ และมีวิจารณ์ญาณ ทักษะในการรับและประมวลผลข้อมูลการนำเสนอแนวคิดใหม่ ๆ และแนวทางปฏิบัติใหม่ ๆ)
	3.5 กิจกรรมการเรียนการสอนแสดงถึงการปลูกฝังผู้เรียนมีความคิดใหม่ ๆ มีความคิดสร้างสรรค์สู่การสร้างนวัตกรรม และแนวคิดแบบผู้ประกอบการ
	3.6 กระบวนการเรียนการสอนมีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มั่นใจว่ามีความสอดคล้องกับความต้องการของภาคอุตสาหกรรม และสอดคล้องกับผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวัง
4. การประเมิน	4.1 มีวิธีการประเมินผู้เรียนที่หลากหลาย และสอดคล้องกันอย่างสร้างสรรค์ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังและวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2567)

เกณฑ์ คุณภาพ	เกณฑ์ย่อย
ผู้เรียน (Student Assessment) (7 เกณฑ์ ย่อย)	4.2 มีแนวทางการประเมินผู้เรียน และนโยบายการอุดหนุน การประเมินมีความชัดเจน คงเส้นคงวา และมีการสื่อสารไปยังผู้เรียน และนำไปใช้อย่างสม่ำเสมอ
	4.3 มาตรฐานและขั้นตอนการประเมินผลผู้เรียนชัดเจน สำหรับติดตามความก้าวหน้าและการสำเร็จการศึกษาของผู้เรียน คงเส้นคงวา และมีการสื่อสารไปยังผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ
	4.4 วิธีการประเมินผลครอบคลุม วิธีการโดยใช้เกณฑ์ให้คะแนน (Rubrics) รูบรีค ระยะเวลา การประเมิน การกำหนดเกณฑ์การประเมิน การกระจายค่าน้ำหนัก การประเมินไปจนถึงเกณฑ์การให้คะแนน และการตัดเกรดที่มีความถูกต้อง เชื่อถือได้ และเป็นธรรมในการประเมินผล
	4.5 วิธีการประเมินผู้เรียนแสดงถึงการวัดการบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตร และรายวิชามีความชัดเจน
	4.6 มีการให้ข้อมูลป้อนกลับเกี่ยวกับการประเมินผู้เรียนที่เหมาะสม ทันเวลาและช่วยพัฒนาการเรียนรู้
	4.7 การประเมินผู้เรียนและกระบวนการ มีการทบทวนและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มั่นใจว่าตอบโจทย์ความต้องการของภาคอุตสาหกรรมการทำงาน และสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
5. คุณภาพบุคลากรสายวิชาการ (Academic Staff) (8 เกณฑ์ ย่อย)	5.1 หลักสูตรมีการวางแผนด้านบุคลากรสายวิชาการ เพื่อให้แน่ใจว่าคุณภาพและปริมาณของบุคลากรสายวิชาการตอบสนองต่อความต้องการด้านการศึกษา การวิจัย และบริการวิชาการ
	5.2 หลักสูตรแสดงถึงการวัดและติดตามตรวจสอบภาระงานของบุคลากรสายวิชาการ เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพและคุณภาพของงานด้านการศึกษา การวิจัย และบริการวิชาการ
	5.3 หลักสูตรมีการกำหนดสมรรถนะของบุคลากรสายวิชาการ การประเมินผล และสื่อสารให้บุคลากรสายวิชาการรับรู้
	5.4 หลักสูตรแสดงถึงการมอบหมายงานที่เหมาะสมกับความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ และความเชี่ยวชาญของบุคลากรสายวิชาการ
	5.5 หลักสูตรแสดงถึงการเลื่อนตำแหน่งของบุคลากรสายวิชาการที่มีความเหมาะสมตามระบบคุณธรรมที่สอดคล้องกับงานด้านการศึกษา การวิจัย และการบริการทางวิชาการ
	5.6 หลักสูตรแสดงถึงการกำหนดบทบาท หน้าที่ ความรับผิดชอบของบุคลากรสายวิชาการที่ชัดเจน โดยคำนึงถึงคุณธรรมจริยธรรม จรรยาบรรณทางวิชาชีพ และเสรีภาพทางวิชาการและมีการสื่อสารให้ทราบ
	5.7 หลักสูตรแสดงถึงการกำหนดและวางแผนความต้องการในการฝึกอบรมและพัฒนาตนเองของบุคลากรสายวิชาการอย่างเป็นระบบ และมีการดำเนินกิจกรรมด้านการฝึกอบรม และพัฒนาที่เหมาะสมเพื่อตอบสนองความต้องการที่ได้กำหนดไว้
	5.8 หลักสูตรแสดงถึงการบริหารจัดการผลการปฏิบัติงานรวมถึงการนำรางวัลและประกาศเกียรติคุณ เพื่อประเมินคุณภาพที่สอดคล้องกับงานด้านการสอน การวิจัย และการบริการวิชาการของบุคลากร สายวิชาการ
6. สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ (Student Support Services) (6 เกณฑ์ ย่อย)	6.1 นโยบายการรับผู้เรียนเข้าศึกษา กระบวนการและเกณฑ์การรับเข้าศึกษาของหลักสูตร มีการกำหนดที่ชัดเจน มีการสื่อสาร เผยแพร่อย่างทั่วถึงและเป็นปัจจุบัน
	6.2 มีการวางแผนระยะสั้นและระยะยาวของการบริการสนับสนุนด้านวิชาการ และด้านที่ไม่ใช่วิชาการ เพื่อให้แน่ใจว่าการบริการสนับสนุนงานด้านการสอน การวิจัย และการบริการวิชาการมีความพอเพียงและมีคุณภาพ
	6.3 มีระบบจัดเก็บและติดตามความก้าวหน้า ผลการเรียนรู้และตรวจสอบภาระการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ ให้ข้อมูลป้อนกลับและข้อเสนอแนะแก่ผู้เรียนและปฏิบัติการแก้ไขข้อบกพร่องตามความจำเป็น
	6.4 มีการให้คำแนะนำทางวิชาการ กิจกรรมเสริมหลักสูตร การเข้าแข่งขัน และบริการสนับสนุนผู้เรียนด้านต่าง ๆ เพื่อปรับปรุงประสบการณ์การเรียนรู้ ทั้งทางด้านความรู้ ทักษะ และความสามารถในการทำงาน
	6.5 มีการกำหนดสมรรถนะความสามารถของบุคลากรสายสนับสนุนที่ชัดเจน เกี่ยวข้องกับ ความสามารถในการให้บริการผู้เรียน มีการกำหนดวิธีการประเมินผลที่มีความชัดเจน เพื่อให้มั่นใจว่าสามารถให้บริการได้อย่างราบรื่นมีประสิทธิภาพแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หรือผู้รับบริการ
	6.6 มีการประเมินผลทำให้บริการสนับสนุนและช่วยเหลือผู้เรียน มีการเทียบเคียงสมรรถนะ และปรับปรุงอย่าง

เกณฑ์ คุณภาพ	เกณฑ์ย่อย
	ต่อเนื่อง
7. สิ่งอำนวยความสะดวกและโครงสร้างพื้นฐาน (Facilities and Infrastructure) (9 เกณฑ์ย่อย)	7.1 มีทรัพยากรทางด้านกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการเรียนการสอนอย่างเพียงพอ รวมถึงเครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ และเทคโนโลยีสารสนเทศต่าง ๆ
	7.2 มีห้องปฏิบัติการ เครื่องมือ และอุปกรณ์ที่มีความทันสมัย พร้อมใช้งานและสามารถปรับใช้ได้มีประสิทธิภาพ
	7.3 มีห้องสมุดดิจิทัล เพื่อติดตามความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
	7.4 มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อตอบสนองความต้องการของบุคลากร และผู้เรียน
	7.5 มหาวิทยาลัยมีการจัดหาเตรียมโครงสร้างพื้นฐานด้านคอมพิวเตอร์ และระบบเครือข่ายที่สามารถเข้าถึงได้ในพื้นที่ในมหาวิทยาลัย โดยสามารถใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการเรียนการสอน การวิจัย การบริการ และการบริหารงานได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ
	7.6 มีการกำหนดและดำเนินการตามมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อม สุขภาพและความปลอดภัย รวมถึงการเข้าถึงสำหรับผู้ที่มีความต้องการพิเศษ
	7.7 มหาวิทยาลัยจัดให้มีสภาพแวดล้อมทั้งทางกายภาพ สังคม และจิตวิทยาที่เอื้อต่อการเรียน การวิจัย และคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี
	7.8 มีการกำหนดและประเมินความสามารถของบุคลากรสายสนับสนุนที่ทำหน้าที่ให้บริการที่เกี่ยวข้องกับสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพื่อให้แน่ใจว่าเจ้าหน้าที่สายสนับสนุนมีทักษะที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
	7.9 มีการประเมินและปรับปรุงคุณภาพของสิ่งอำนวยความสะดวก (ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการ เทคโนโลยีสารสนเทศ และบริการผู้เรียน) ให้ดีขึ้น
8. ผลผลิต (Output and Outcomes) (5 เกณฑ์ย่อย)	8.1 มีการตรวจสอบติดตาม และเปรียบเทียบอัตราการสำเร็จการศึกษา การออกกลางคัน และระยะเวลาเฉลี่ยของการศึกษา เพื่อการปรับปรุงหลักสูตรให้ดีขึ้น
	8.2 มีการตรวจสอบติดตาม และเปรียบเทียบภาระการปฏิบัติงาน รวมทั้งการประกอบอาชีพอิสระ การเป็นผู้ประกอบการ และการศึกษาต่อ เพื่อการปรับปรุงหลักสูตรให้ดีขึ้น
	8.3 มีการตรวจสอบติดตามและเปรียบเทียบผลงานวิจัย ผลงานสร้างสรรค์และกิจกรรมงานวิจัยของบุคลากรสายวิชาการ และผู้เรียน เพื่อการปรับปรุงให้หลักสูตรให้ดีขึ้น
	8.4 มีการตรวจสอบติดตามข้อมูล เพื่อแสดงให้เห็นถึงความสำเร็จของหลักสูตรตามเป้าหมายที่มีการจัดตั้งและกำหนดขึ้น
	8.5 มีการตรวจสอบติดตามและเปรียบเทียบ ระดับความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่าง ๆ เพื่อใช้ในการปรับปรุงหลักสูตรให้ดีขึ้น

ตารางที่ 3 เกณฑ์การประเมินคุณภาพการศึกษาระดับหลักสูตร AUN-QA Version 4.0

สรุป

หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูฐานสมรรถนะของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อเตรียมความพร้อมและพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้สอนที่มีสมรรถนะตามมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพครู มีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้ บูรณาการศาสตร์วิชาการและวิชาชีพกับความรู้สู่ชุมชน จากกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้สอนสามารถออกแบบความรู้ บูรณาการสู่ชีวิตจริง ช่วยให้เกิดการขยายการพัฒนาการศึกษา การเรียนรู้จากโรงเรียนสู่ชุมชน อันจะมีผลให้ชุมชนเข้มแข็ง สามารถพึ่งตนเองทางความรู้ได้ ซึ่งเป็นเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน

สอดคล้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืนของ SDGs ตามเป้าหมายที่ 4 ที่ว่า “สร้างหลักประกันว่าทุกคนมีการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างครอบคลุมและเท่าเทียม และสนับสนุนโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต” ซึ่งบุคคลที่จะประกอบอาชีพครูต้องมีใบประกอบวิชาชีพครูตามที่คุรุสภากำหนด ส่งผลให้ผู้ที่ต้องการเป็นครูจำเป็นต้องมีใบประกอบวิชาชีพครู จึงต้องเร่งให้มีการพัฒนาหลักสูตรลักษณะเชิงรุกที่มีศักยภาพในการผลิตบุคลากรที่เป็นผู้นำทางด้านวิชาชีพครู ที่จะก้าวไปสู่สังคมในฐานะผู้ถ่ายทอดสรรพวิชา ทั้งด้านวิชาการ วิชาชีพและคุณธรรม ตอบสนองต่อวิสัยทัศน์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ที่ว่าเป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำระดับประเทศในการผลิตและพัฒนาครู และเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น บริหารจัดการศึกษาทุกพันธกิจอย่างมีคุณภาพ ผลิตบุคลากรทางการศึกษาที่มีศักยภาพสูง มีความพร้อมที่จะพัฒนาตนเองให้เข้ากับลักษณะงาน ทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพครู มีความเข้าใจในผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจและเทคโนโลยี มีความรู้ ความเข้าใจในวิชาชีพครู เกิดทักษะความสามารถในการปฏิบัติงานสอน และมีคุณธรรมจริยธรรมความเป็นครู เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นและประเทศไทยอย่างยั่งยืน

References

- ASEAN University Network. (2020). *Guide to AUN-QA Assessment at Programme Level Version 4.0*. Retrieved February 17, 2024, from https://www.aunsec.org/application/files/2816/7290/3752/Guide_to_AUN-A_Assessment_at_Programme_Level_Version_4.0_4.pdf
- Buasri, T. (2010). *Principles of Curriculum Design and Development*. Bangkok: Tanthatchakan Printing.
- Khaemmanee, T. (2016). *Pedagogy: Knowledge for Effective Learning Processes*. (20th ed.). Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Kodsiri, C., & Kruekamai, W. (2024). Revolutionary Learning Management to Foster Global Future Skills. *Parichart Journal*. 37(2), 309-325.
- Kumsumsut, S. (2023). Competency-Based Curriculum for Skill Development in the 21st Century. *Nonthaburi Rajabhat University Journal*, 17(2), 238-258.
- Lekkakun, A. (2021). Next Normal Higher Education: Challenges. *Journal of Education and Learning Innovation*, 1(2), 111-125.
- Ministry of Education. (2010). *National Education Act B.E. 2542 and its amendments (2nd ed.) B.E. 2545 and (3rd ed.) B.E. 2553*. Bangkok: Ministry of Education.
- Office of the Secretary-General of the Education Council. (2023). *Various Approaches to Sharing Experiences in Competency-Based Learning Management*. Bangkok: Office of Educational Standards and Learning Development.

- Office of the National Economic and Social Development Board. (2022). *National Economic and Social Development Plan, (13th ed.)* B.E. 2566-2570. Bangkok: Office of the Prime Minister.
- Phetchabun Rajabhat University. (2023). *Educational Quality Assurance Manual for Program Level according to AUN-QA Quality Standards (Version 4.0)*. Phetchabun: Quality Assurance and Assessment Office.
- Prommaboon, T. et al, (2020). The Development of Testing System of Core Competency for Learners at The Primary School to Enhance. The Quality of Learner in The 21st Century. Office of the Official Information (OIC). Retrieved February 17, 2024, from <http://www.oic.go.th/FILEWEB/CABINFOCENTER6/DRAWER059/GENERAL/DATA0000/00000379.PDF>
- Royal Gazette 2019A. (2019). Regulation of the Teachers' Council Regarding Professional Standards (4th ed.) B.E. 2019, (2019, March 20). *Royal Gazette*. Volume 136, Special Issue 68D, Page 18-20.
- Royal Gazette 2019B. (2019). The National Education Act B.E.2019. (2019, May 1). *Royal Gazette*, Volume 136, Section 57, Page 54.
- Royal Gazette. (2024). The Teachers' Council Announcement on the Accreditation of Degrees and Educational Certificates According to Professional Standards for Professional Practice B.E.2024. (2024, February 6). *Royal Gazette*, Volume 141, Special Issue 35D, Page 15.

ผู้เขียน

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

Nakhon Lampang Buddhist College's Journal

ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2567)

Volume 13 No.2 (May – August 2024)

ISSN 2350-9953 (Print)

E-ISSN 2672-9830 (Online)

1. คุณภรณ์ธิษฐ์ อุบลนุช	คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
2. คุณทศพร แสงทอง	คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
3. คุณ Wu Hui	คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
4. คุณ Zhang Yajuan	คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
5. คุณบุตรี จารุจินดา	คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
6. คุณสุภาพ วงศ์พลาย	คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
7. คุณณรงค์ ไปวันเสาร์	คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
8. คุณรัฐสุภา จูรีมาศ	คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
9. คุณชวลิต ขอดศิริ	คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
10. คุณทัศนีย์ อารมย์เกลี้ยง	คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
11. คุณนพดล ศาลาคาม	สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
12. คุณยอดชาย จุมปาคำ	คณะวิทยาการจัดการ, มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
13. คุณณัฐธเมศ กัญชนะ	มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตเชียงใหม่
14. คุณภวิชัยหาญ พะนุर्मัย	คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
15. คุณชยานันท์ สีคำ	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
16. คุณเกรียงศักดิ์ ฟองคำ	คณะพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่
17. คุณกัณตพงศ์ ใจเถิน	คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
18. คุณวิยะดา วรานนท์วนิช	มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
19. คุณประยงค์ แสนบุราณ	สาขาวิจัยพุทธศาสตร์และปรัชญา มหาวิทยาลัยมหาวิทยาลั วิทยาเขตอีสาน
20. คุณประยงค์ แสนบุราณ	สาขาวิจัยพุทธศาสตร์และปรัชญา มหาวิทยาลัยมหาวิทยาลั วิทยาเขตอีสาน

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2567)

21. คุณสิทธิพร เกษจ้อย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2567)

แบบประเมินบทความตีพิมพ์ลงวารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

ชื่อบทความ

.....

ชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ/ชื่อผู้อ่านบทความ :

.....

สถานที่ทำงาน :

โทรศัพท์.....โทรสาร.....

Email.....

การประเมินคุณภาพทั่วไป

1. คุณภาพทางวิชาการ

เกณฑ์ประเมิน : บทความที่ดีควรเสนอหลักวิชาการที่เชื่อถือได้ รายละเอียดที่นำเสนอต้องผ่านการวิเคราะห์ / วิจัย และมีเอกสารหรือหลักฐานสนับสนุน

☐ ดีมาก เหตุผล

.....

.....

☐ ดี เหตุผล

.....

.....

☐ พอใช้ เหตุผล

.....

.....

☐ ยังเชื่อถือไม่ได้ เหตุผล

.....
.....
ความเห็นหรือข้อเสนอแนะ (ถ้ามี)

2. ประโยชน์ทางวิชาการ

เกณฑ์ประเมิน : บทความที่มีความสำคัญคือบทความที่เสนอความรู้หรือประเด็นใหม่ๆที่เป็นประโยชน์ต่อวงวิชาการ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้

☐ ดีมาก

☐ ดี

☐ พอใช้

☐ ยังไม่สมควรจัดพิมพ์

ความเห็นหรือข้อเสนอแนะ (ถ้ามี)

3. การใช้ศัพท์ทางวิชาการและภาษาที่ใช้

เกณฑ์ประเมิน : มีการใช้ศัพท์ที่เป็นที่ยอมรับในวงวิชาการสาขานั้น

☐ ดีมาก

☐ ดี

☐ พอใช้

☐ ยังเชื่อถือไม่ได้

ความเห็นหรือข้อเสนอแนะ (ถ้ามี)

4. การเขียนบรรณานุกรม

เกณฑ์ประเมิน : มีการอ้างอิงและการเขียนบรรณานุกรมที่ถูกต้อง ครบถ้วนและเป็นระบบเดียวกัน

☐ ดีมาก

☐ ดี

☐ พอใช้

☐ ยังเชื่อถือไม่ได้

ความเห็นหรือข้อเสนอแนะ (ถ้ามี)

สรุปความเห็นผู้ทรงคุณวุฒิสำหรับการตีพิมพ์บทความ

☐ เห็นสมควรให้ตีพิมพ์บทความได้โดยไม่ต้องแก้ไข

☐ เห็นสมควรให้ตีพิมพ์บทความได้โดยมีข้อแก้ไข ดังนี้

1.

2.

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2567)

☐ ไม่สมควรให้ตีพิมพ์บทความ เนื่องจาก

1.

2.

☐ ข้อคิดเห็นอื่น ๆ

.....

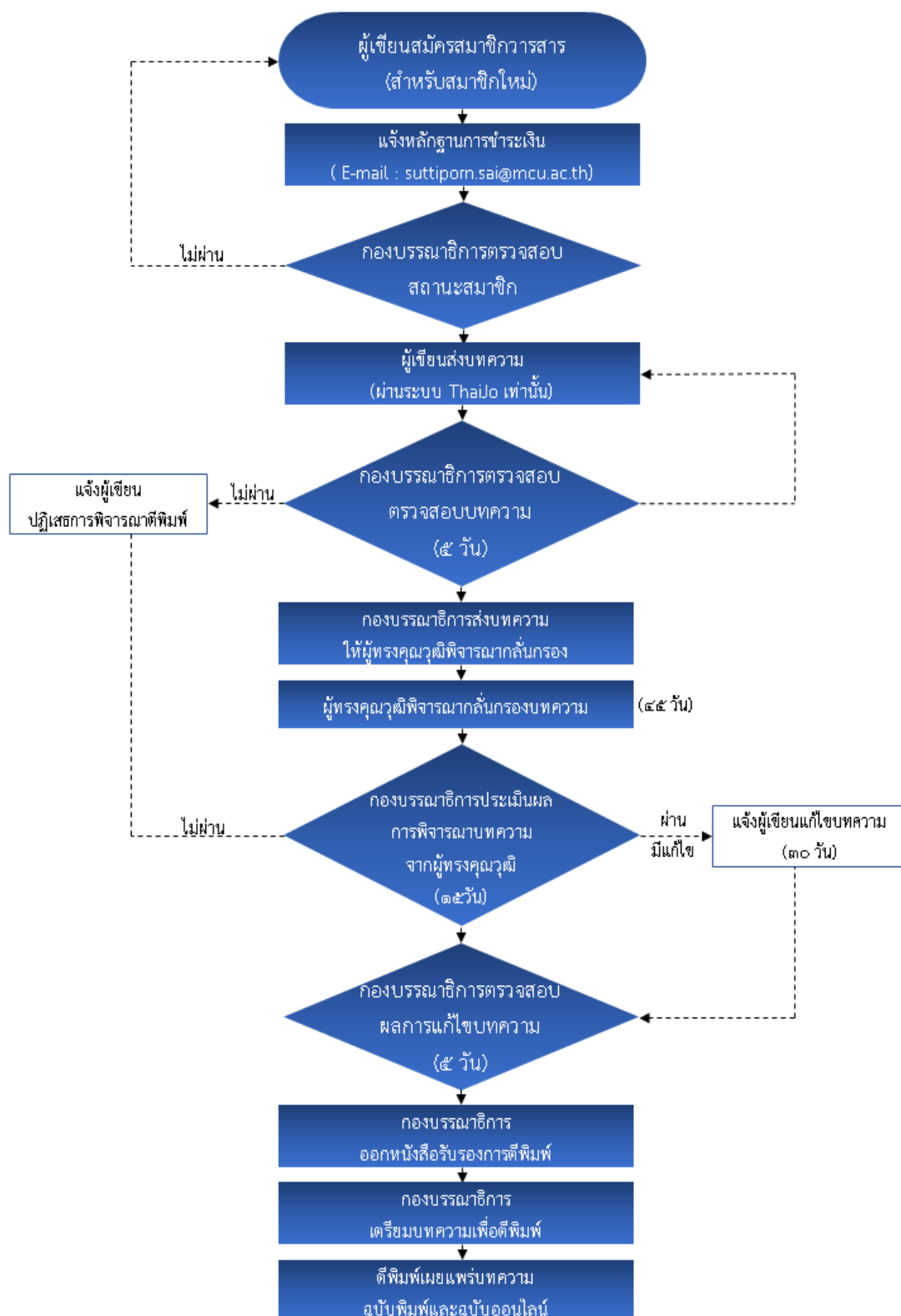
ลงชื่อ.....

()

ผู้ทรงคุณวุฒิ / ผู้อ่านบทความ

หมายเหตุ: หากมีประเด็นชี้แนะอื่น ๆ และพื้นที่ไม่เพียงพอ ท่านสามารถขยายต่อเพิ่มเติมจากนี้ได้

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2567)

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2567)

ตัวอย่าง

รูปแบบการจัดพิมพ์บทความในวารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

ตัวอย่างรูปแบบ “บทความวิจัย”

ชื่อบทความ (ภาษาไทย 20 pt.)

ชื่อบทความ (ภาษาอังกฤษ ตัวพิมพ์ใหญ่ 18 pt.)

ข้อกำหนดเบื้องต้น

(ปฏิบัติตามรูปแบบอย่างเคร่งครัด)

1. ขนาดกระดาษ A4 ระยะขอบ 1 นิ้ว
2. อักษร TH SarabunPSK และ
ตัวเลขอารบิกทั้งหมด
3. ระบบอ้างอิงแบบ APA 6
4. การอ้างอิงเป็นภาษาอังกฤษ
(ทั้งในเนื้อหา และ References)
5. บทความต้องไม่เกิน 15-18 หน้า

¹ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน, ²ผู้ร่วมเขียน และ ³ผู้ร่วมเขียน (ภาษาไทย 16 pt.)

¹ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน, ²ผู้ร่วมเขียน และ ³ผู้ร่วมเขียน (ภาษาอังกฤษ 16 pt.)

¹²³หน่วยงานต้นสังกัด (ภาษาไทย 14 pt.)

¹²³หน่วยงานต้นสังกัด, ระบุประเทศ (ภาษาอังกฤษ 14 pt.)

¹Corresponding Author’s Email: (14 pt.)

¹เบอร์โทร: (14 pt.)

บทคัดย่อ (18 pt. ไม่เกิน 500 คำ)

(16 pt.) เนื้อความ ระบุวัตถุประสงค์วิจัย ประเภทของงานวิจัย กลุ่มประชากรพื้นที่ การ
วิเคราะห์ข้อมูล (สถิติ, เชิงพรรณนา).....

.....

ผลการวิจัยพบว่า (ตามลำดับของวัตถุประสงค์).....

1.....

2.....

3.....

คำสำคัญ: (16 pt.) (3-5 คำ ตามชื่อของบทความ คั่นด้วยเครื่องหมาย Semicolon ;)

Abstract (18 pt. ไม่เกิน 500 คำ)

(16 pt.) (แปลรักษารูปคำและรูปประโยคให้ตรงกับภาษาไทย ไม่แปลสรุปย่อ ไม่แปลจับประเด็นไม่แปลขยายความ) (ใส่ตัวเลข ย่อหน้า วรรคตอน ลำดับหัวข้อหลัก, หัวข้อรอง ให้ตรงกับภาษาไทย)

.....

.....

.....

Keywords: (16 pt.) (3 – 5 คำ ตามชื่อของบทความ คั่นด้วยเครื่องหมาย Semicolon ;)

บทนำ (18 pt., เนื้อความ 16 pt.)

(16 pt.) ความเป็นมา บริบท สภาพปัญหาของประเด็นที่ศึกษา (อ้างอิง).....

.....

.....

.....

กรณีศึกษา/กรณีพื้นที่ (อ้างอิง).....

.....

.....

หลักการ แนวคิด ทฤษฎี เชิงวิชาการ แนวทางปฏิบัติ มาตรฐานการแก้ไขปัญหาหรือการส่งเสริม พัฒนา (อ้างอิง).....

.....

.....

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (18 pt., เนื้อความ 16 pt.)

1. เพื่อ.....
2. เพื่อ.....
3. เพื่อ.....

วิธีดำเนินการวิจัย (18 pt., เนื้อความ 16 pt.)(ทั้งนี้อาจปรับเปลี่ยนตามลักษณะบทความ)

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาด้านเนื้อหาเอกสารแนวคิดทฤษฎี (Documentary Study)

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2567)

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาในภาคสนาม (Field Study)

ขั้นตอนที่ 3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

ขั้นตอนที่ 4 เครื่องมือและวิธีการที่ใช้ในการศึกษา

1) การสัมภาษณ์ (In-depth Interviews)

2) การจัดประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group Discussion)

3) ศึกษาและติดตามผลการปฏิบัติ/ทดลอง/ฝึกอบรม

ขั้นตอนที่ 5 การรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 6 การวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 7 สรุปผลการศึกษาวิจัย และ การนำเสนอผลการศึกษาวิจัย

(Presentation of the Research Results)

ผลการวิจัย (18 pt., เนื้อความ 16 pt.)

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อ.....ผลการวิจัยพบว่า.....

.....

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อ.....ผลการวิจัยพบว่า.....

.....

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อ.....ผลการวิจัยพบว่า.....

.....

องค์ความรู้ใหม่ (18 pt., เนื้อความ 16 pt.)

องค์ความรู้จากผู้วิจัย คือ การสังเคราะห์ชุดองค์ความรู้ออกมาในรูปแบบของแผนภูมิ แผนภาพ ผังมโนทัศน์ หรือโมเดล พร้อมทั้งการอธิบายเชิงกระบวนการ วิธีการขั้นตอน คุณค่าประโยชน์ รูปแบบ แนวทางการนำไปใช้ประโยชน์ ที่ก่อให้เกิดแนวทางขั้นตอนการปฏิบัติ เพื่อให้เกิดการส่งเสริม/การพัฒนา/การเปลี่ยนแปลงของบุคคล สังคม และองค์กร (อธิบายให้กระชับรัดกุม เข้าใจได้ง่าย)

.....
.....
.....
.....

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2567)

อภิปรายผลการวิจัย (18 pt., เนื้อความ 16 pt.)

เสนอเป็นความเรียง ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยง ความสอดคล้อง ความเหมือน ความแตกต่างกับกรอบแนวคิดทฤษฎี งานวิจัยอื่นๆ ในอดีตที่ผ่านมาอย่างไร

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า..... ทั้งนี้เป็นเพราะ.....
สอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยของ.....
(อ้างอิง)

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า..... ทั้งนี้เป็นเพราะ.....
สอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยของ.....
(อ้างอิง)

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า..... ทั้งนี้เป็นเพราะ.....
สอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยของ.....
(อ้างอิง)

สรุป (18 pt., เนื้อความ 16 pt.)

สรุปภาพรวมครอบคลุมผลการวิจัย เป็นความเรียงไม่ใส่เลขเป็นข้อมาตรา ไม่เอียง ไม่หนา ไม่แทรกภาพโมเดล (ไม่ต้องแทรกอ้างอิง)

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ (18 pt., เนื้อความ 16 pt.)

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย (เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ ใคร หน่วยงานใด อย่างไร)

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำไปใช้ดำเนินการ ดังนี้.....

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำไปใช้ดำเนินการ ดังนี้.....

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำไปใช้ดำเนินการ ดังนี้.....

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป (ต้องเกี่ยวเนื่องต่อยอดจากบทความนี้)

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1.

2.2.

2.3.

References (18 pt., เนื้อความ 16 pt.)

เฉพาะบทความวิจัยควรมีการอ้างอิง 8 อ้างอิงขึ้นไป แหล่งข้อมูลอ้างอิง ที่ปรากฏในเนื้อหาบทความทั้งหมด จะต้องนำมาเขียนเป็นรายการอ้างอิงใน References ให้ครบถ้วนสมบูรณ์ทุกๆอ้างอิง ตามรูปแบบอ้างอิงของวารสาร และเรียงลำดับตามตัวอักษร A-Z (ห้ามอ้างอิง References ที่ไม่ปรากฏการอ้างอิงในเนื้อหาบทความ)

ตัวอย่างการอ้างอิง

หนังสือ

นามสกุลผู้แต่ง, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). ชื่อหนังสือ. (ครั้งที่พิมพ์). สถานที่พิมพ์ : สำนักพิมพ์ .

Robbin, N. (2005). Management. (8 ed.). New Jersey: Prentice Hall.

วิทยานิพนธ์

นามสกุลผู้วิจัย, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). ชื่อเรื่อง. (ปริญญาานิพนธ์ระดับดุขสิบัณฑิต). ชื่อสถาบัน. สถานที่พิมพ์.

Kittichayathorn, P. (2012). Styles and Steps of Community Management Movement for Drug Problem Prevention Learning Center: A Case of Thorraneekum, Khok Faet, Nong Chok, Bangkok. (Doctoral Dissertation). National Institute of Development Administration. Bangkok.

บทความวารสาร

นามสกุลผู้เขียน 1, ชื่อย่อ., นามสกุลผู้เขียน 2, ชื่อย่อ., & นามสกุลผู้เขียน 3, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร. เลขปีที่ (เลขฉบับที่), เลขหนาแรก-เลขหนาสุดท้ายของบทความเรื่องนั้นๆ.

Puchthonglang, P., Horsangchai, S., & Soma, P. (2016). Learning Provision Model for Develop Right Consumption Behavior Based on the Philosophy of Sufficiency Economy for Adolescents. Journal of MCU Peace Studies, 4(2), 17-37.

พระไตรปิฎก/คัมภีร์

ชื่อสถาบันของคัมภีร์. (ค.ศ.). ชื่อคัมภีร์. สถานที่พิมพ์ : สำนักพิมพ์.

Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (1996). Thai Tripitakas. Bangkok: MCU Press.

เว็บไซต์

นามสกุลผู้เขียน, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). ชื่อหัวข้อ. สืบค้น เดือน วัน, ป, จาก <http://www.xxxxxxxxxx>

Chalamvong, Y. (2017). Challenges of Thai workers in the digital age. National Institute for Thailand Development Research. Retrieved May 3, 2017, from <http://tdri.or.th/2015/01/thailaborinthedigitalage>>

ตัวอย่างรูปแบบ “บทความวิชาการ”

ชื่อบทความ (ภาษาไทย 20 pt.)

ชื่อบทความ (ภาษาอังกฤษตัวพิมพ์ใหญ่ 18 pt.)

¹ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน, ²ผู้ร่วมเขียน และ ³ผู้ร่วมเขียน (ภาษาไทย 16 pt.)

¹ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน, ²ผู้ร่วมเขียน และ ³ผู้ร่วมเขียน (ภาษาอังกฤษ 16 pt.)

¹²³หน่วยงานต้นสังกัด (ภาษาไทย 14 pt.)

¹²³หน่วยงานต้นสังกัด, ระบุประเทศ (ภาษาอังกฤษ 14 pt.)

¹Corresponding Author’s Email: (14 pt.)

¹เบอร์โทร: (14 pt.)

ข้อกำหนดเบื้องต้น

(ปฏิบัติตามรูปแบบอย่างเคร่งครัด)

1. ขนาดกระดาษ A4 ระยะขอบ 1 นิ้ว

2. อักษร TH SarabunPSK และ

ตัวเลขอารบิกทั้งหมด

3. ระบบอ้างอิงแบบ APA 6

4. การอ้างอิงเป็นภาษาอังกฤษ

(ทั้งในเนื้อหา และ References)

บทคัดย่อ (18 pt. ไม่เกิน 500 คำ)

(16 pt.) นำเสนอข้อค้นพบ มุมมอง ทศนะ ที่สะท้อนทางออก ทางเลือก องค์ความรู้ใหม่
หลักการแนวทาง วิธีปฏิบัติในเชิงวิชาการ โดยเขียนให้กระชับ จัดลำดับหมวดหมู่ แยกข้อ แยกประเด็น
ให้เห็นชัดเจน

.....

.....

.....

.....

คำสำคัญ: (16 pt.) (3-5 คำ ตามชื่อของบทความ คั่นด้วยเครื่องหมาย Semicolon ;)

Abstract (18 pt. ไม่เกิน 500 คำ)

(16 pt.) แปลรักษารูปคำและรูปประโยคให้ตรงกับภาษาไทย ไม่แปลสรุปย่อ ไม่แปลจับ
ประเด็น ไม่แปลขยายความ (ใส่ตัวเลข ย่อหน้า วรรคตอน ลำดับหัวข้อหลัก หัวข้อรอง ให้ตรงกับ
ภาษาไทย)

.....

.....

.....

.....

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2567)

Keywords: (16 pt.) (3 – 5 คำ ตามชื่อของบทความ คั่นด้วยเครื่องหมาย Semicolon ;)

บทนำ (18 pt., เนื้อความ 16 pt.)

(16 pt.) ความเป็นมา บริบท สภาพปัญหาของประเด็นที่ศึกษา/กรณีศึกษา/กรณีพื้นที่ (อ้างอิง).....

.....

หลักการ แนวคิด ทฤษฎี เชิงวิชาการ แนวทางปฏิบัติ มาตรฐานการแก้ไขปัญหาการส่งเสริม พัฒนา (อ้างอิง)

.....

.....

แรงจูงใจที่อยากจะศึกษา เหตุผลความคาดหวัง คุณค่า ประโยชน์ ที่หวังได้จากการศึกษา (อ้างอิง).....

.....

.....

เนื้อเรื่อง (18 pt., เนื้อหา 16 pt.)

บริบทความเป็นมา ประเด็นปัญหา แสดงสาระสำคัญภายใต้กรอบแนวคิดในเชิงวิชาการ นำเสนอตามลำดับแยกประเภทหมวดหมู่ ความสำคัญมาก ความสำคัญน้อย ประเด็นหลัก ประเด็นรอง โดยใส่ลำดับ เลขข้อ ย่อหน้า วรรคตอน ให้เข้าใจได้ง่ายและชัดเจน

(อ้างอิง).....

.....

.....

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2567)

นำเสนอหน้การ แนวคิด ทฤษฎี แนวทางปฏิบัติ ที่สะท้อนมุมมอง องค์ความรู้ใหม่อย่างเป็น
หมวดหมู่ เป็นระบบ เป็นขั้นตอน เพื่อเป็นทางเลือกสำหรับการแก้ไขปัญหาหรือการส่งเสริมพัฒนาโดย
สอดคล้องกับหลักวิชาการ (อ้างอิง)

.....

.....

.....

.....

สรุป (18 pt. เนื้อความ 16 pt.)

สรุปภาพรวมครอบคลุมผลการวิจัย เป็นความเรียงไม่ใส่เลขเป็นข้อมาตรา ไม่เอียง ไม่หนา ไม่
แทรกภาพโมเดล (ไม่ต้องแทรกอ้างอิง)

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ (18 pt. เนื้อความ 16 pt.)

จากผลการศึกษา ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้ประโยชน์ของหน่วยงานและองค์กร
ถึงการพัฒนาประสิทธิภาพส่วนบุคคล ตลอดจนการเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อยอดสำหรับผู้สนใจ

1. ข้อเสนอแนะจากการศึกษา (เพื่อการนำไปใช้ประโยชน์ ใคร หน่วยงานใด อย่างไร)

- 1.1.....
- 1.2.....

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป (ต้องเกี่ยวเนื่องต่อยอดจากบทความนี้)

สำหรับประเด็นในการศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาในประเด็นเกี่ยวกับ

- 2.1.....
- 2.2.....

References (18 pt., เนื้อความ 16 pt.)

แหล่งข้อมูลอ้างอิง ที่ปรากฏในเนื้อหาบทความทั้งหมด จะต้องนำมาเขียนเป็นรายการอ้างอิงใน References ให้ครบถ้วนสมบูรณ์ทุกๆอ้างอิง ตามรูปแบบอ้างอิงของวารสาร และเรียงลำดับตามตัวอักษร A-Z (ห้ามอ้างอิง References ที่ไม่ปรากฏการอ้างอิงในเนื้อหาบทความ)

ตัวอย่างการอ้างอิง

หนังสือ

นามสกุลผู้แต่ง, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). ชื่อหนังสือ. (ครั้งที่พิมพ์). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

Robbin, N. (2005). *Management*. (8th ed.). New Jersey: Prentice Hall.

วิทยานิพนธ์

นามสกุลผู้วิจัย, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). ชื่อเรื่อง. (ปริญญาบัตรระดับดุขฎิบัณฑิต). ชื่อสถาบัน. สถานที่พิมพ์.

Kittichayathorn, P. (2012). *Styles and Steps of Community Management Movement for Drug Problem Prevention Learning Center: A Case of Thorraneeekum, Khok Faet, Nong Chok, Bangkok*. (Doctoral Dissertation). National Institute of Development Administration. Bangkok.

บทความวารสาร

นามสกุลผู้เขียน 1, ชื่อย่อ., นามสกุลผู้เขียน 2, ชื่อย่อ., & นามสกุลผู้เขียน 3, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร. เลขปีที่ (เลขฉบับที่), เลขหน้าแรก-เลขหน้าสุดท้ายของบทความเรื่องนั้นๆ.

Puchthonglang, P., Horsangchai, S., & Soma, P. (2016). Learning Provision Model for Develop Right Consumption Behavior Based on the Philosophy of Sufficiency Economy for Adolescents. *Journal of MCU Peace Studies*, 4(2), 17-37.

พระไตรปิฎก/คัมภีร์

ชื่อสถาบันของคัมภีร์. (ค.ศ.). ชื่อคัมภีร์. สถานที่พิมพ์ : สำนักพิมพ์.

Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (1996). *Thai Tripitakas*. Bangkok: MCU Press.

เว็บไซต์

นามสกุลผู้เขียน, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). ชื่อหัวข้อ. สืบค้น เดือน วัน, ปี, จาก <http://www.xxxxxxxxxx>

Chalamvong, Y. (2017). Challenges of Thai workers in the digital age. National Institute for Thailand Development Research. Retrieved May 3, 2017, from <http://tdri.or.th/2015/01/thailaborinthedigitalage>>

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2567)

ตัวอย่างการอ้างอิง APA (6th Edition) (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2564)

หนังสือ

รูปแบบ	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา		บรรณานุกรม (ท้ายบทความ)
	หน้าข้อความ	ท้ายข้อความ	
ผู้แต่ง 1 คน	นามสกุล (ค.ศ.)	(นามสกุล, ค.ศ.)	นามสกุลผู้แต่ง, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). <i>ชื่อหนังสือ</i> . (ครั้งที่พิมพ์). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.
	Robbin (2005)	(Robbin, 2005)	Robbin, N. (2005). <i>Management</i> . (8 th ed.). New Jersey: Prentice Hall.
ผู้แต่ง 2-4 คน	นามสกุล 1, นามสกุล 2, นามสกุล 3, and นามสกุล 4 (ค.ศ.)	(นามสกุล 1, นามสกุล 2, นามสกุล 3, and นามสกุล 4, ค.ศ.)	นามสกุลผู้แต่ง 1, ชื่อย่อ., นามสกุลผู้แต่ง 2, ชื่อย่อ., นามสกุลผู้แต่ง 3, ชื่อย่อ., & นามสกุลผู้แต่ง 4, ชื่อย่อ., (ค.ศ.). <i>ชื่อหนังสือ</i> . (ครั้งที่พิมพ์). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.
	Robbin, Stephen, Coulter, and Mary, (2005)	(Robbin, Stephen, Coulter, and Mary, 2005)	Robbin, N., Stephen, P., Coulter, O., & Mary, R. (2005). <i>Management</i> . (8 th ed.) New Jersey: Prentice Hall.
ผู้แต่ง 5 คนขึ้นไป	นามสกุล 1 และคณะ. (ค.ศ.)	(นามสกุล 1 และคณะ. ค.ศ.)	นามสกุลผู้แต่ง 1, ชื่อย่อ. และคณะ. (ค.ศ.). <i>ชื่อหนังสือ</i> . (ครั้งที่พิมพ์). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.
	Robbin et al. (2005)	(Robbin et al. 2005)	Robbin, N. et al. (2005). <i>Management</i> . (8 th ed.). New Jersey: Prentice Hall.

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2567)

รูปแบบ	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา		บรรณานุกรม (ท้ายบทความ)
	หน้าข้อความ	ท้ายข้อความ	
ผู้แต่งนามแฝง	ชื่อนามแฝง (ค.ศ.)	(ชื่อนามแฝง, ค.ศ.)	ชื่อนามแฝง. (ค.ศ.). <i>ชื่อหนังสือ</i> . (ครั้งที่พิมพ์). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.
	Tmanti (2002)	(Tmanti, 2002)	Tmanti. (2002). <i>Kaew Kalaya of the Land</i> . (2 nd ed.). Bangkok: Na Ban Wannagum Publishing.
หนังสือแปล	นามสกุลผู้แต่งต้นฉบับ (ค.ศ.)	(นามสกุลผู้แต่งต้นฉบับ, ค.ศ.)	นามสกุลผู้แต่ง 1, ชื่อย่อ., & นามสกุลผู้แต่ง 2, ชื่อย่อ. (ค.ศ.ที่แปล). <i>ชื่อเรื่องที่แปล</i> [ชื่อเรื่องต้นฉบับ]. (นามสกุลผู้แปล, ผู้แปล). (ครั้งที่พิมพ์). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์. (ค.ศ. ต้นฉบับที่พิมพ์).
	Parker, and Smith (2020)	(Parker, and Smith, 2020)	Parker, K., & Smith, S. (2020). <i>Money Knowledge</i> [Financial Management]. (Phothiwong, Translator). (2 nd ed.). Bangkok: MCU Press. (2015).
กรณีไม่มีชื่อผู้แต่ง ให้ลงชื่อเรื่องแทน ผู้แต่ง	“ชื่อเรื่อง” หรือ “ชื่อบท ที่” หรือ “ชื่อบทความ” (ค.ศ.)	(“ชื่อเรื่อง” หรือ “ชื่อบท ที่” หรือ “ชื่อบทความ”, ค.ศ.)	<i>ชื่อเรื่อง</i> . (ครั้งที่พิมพ์). (ค.ศ.). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.
	“Transient viscoelastic flow of polymer	(“Transient viscoelastic flow of polymer	<i>Art of display: Cultural shows</i> . (2 nd ed.). (2010). Hong Kong, China: Links International.

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2567)

รูปแบบ	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา		บรรณานุกรม (ท้ายบทความ)
	หน้าข้อความ	ท้ายข้อความ	
	solution” (1975)	solution”, 1975)	
การอ้างอิงเอกสาร ทุติยภูมิ (Secondary Source) (อ้างอิง ใน)	นามสกุลผู้แต่งเอกสาร ต้นฉบับ (ค.ศ. ต้นฉบับ) (อ้างถึงในหรือ as cited in นามสกุลผู้แต่งทุติยภูมิ, ค.ศ.ของเอกสารทุติยภูมิ)	(นามสกุลผู้แต่งเอกสาร ต้นฉบับ, ค.ศ. ต้นฉบับ อ้างถึงในหรือ as cited in นามสกุลผู้แต่งทุติยภูมิ, ค.ศ.ของเอกสารทุติยภูมิ)	ผู้เขียนอ้างอิงแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ เหตุเพราะไม่สามารถเข้าถึงหรือสืบค้นหา ต้นฉบับเดิมได้ การเขียนอ้างอิงข้อมูลทุติยภูมิในบรรณานุกรมหลักการอ้างอิง เหมือนกับรายการหนังสือทั่วไป นามสกุลผู้แต่งทุติยภูมิ, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). ชื่อเรื่องต้นฉบับ. (ครั้งที่พิมพ์). สถานที่ พิมพ์: สำนักพิมพ์.
	Seidenberg and McClelland (1993) (as cited in Coltheart, 1995)	(Seidenberg and McClelland, 1993 as cited in Coltheart, 1995)	Coltheart, A. H. (1995). <i>Development of Selection model to support higher education</i> . (2 nd ed.). Bangkok: Thammasat University.
สารานุกรม (Encyclopedia)	นามสกุล (ค.ศ.)	(นามสกุล, ค.ศ.)	นามสกุลผู้แต่ง, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). ใน ชื่อของบรรณาธิการ (บก.), ชื่อเรื่อง (ฉบับที่, หน้าแรก-หน้าสุดท้าย). สถานที่พิมพ์; สำนักพิมพ์.
	Glaucoma. (2002)	(Glaucoma, 2002)	Glaucoma. (2002). In K. Krapp (Ed.), <i>The Gale encyclopedia of nursing & allied health</i> (Vol. 2, pp.1079-1083). Farmington Hills, MI:

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2567)

รูปแบบ	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา		บรรณานุกรม (ท้ายบทความ)
	หน้าข้อความ	ท้ายข้อความ	
			Gale Group.
พจนานุกรม (Dictionary)	นามสกุล (ค.ศ.)	(นามสกุล, ค.ศ.)	นามสกุลผู้แต่ง, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). <i>ชื่อพจนานุกรม</i> . สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.
	Tiangburanadham (2002)	(Tiangburanadham, 2002)	Tiangburanadham, V. (2002). <i>Dictionary of diseased and therapies</i> . Bangkok: Ruansarn.

วิทยานิพนธ์ และรายงานการวิจัย

รูปแบบ	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา		บรรณานุกรม (ท้ายบทความ)
	หน้าข้อความ	ท้ายข้อความ	
เอกสารรายงาน การวิจัย	นามสกุลผู้วิจัย 1, and นามสกุลผู้วิจัย 2, (ค.ศ.)	(นามสกุลผู้วิจัย 1, and นามสกุลผู้วิจัย 2, ค.ศ.)	นามสกุลผู้วิจัย 1, ชื่อย่อ., & นามสกุลผู้วิจัย 2, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). <i>ชื่อเรื่อง</i> (รายงาน ผลการวิจัย). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.
	Wathnapradith, and Soma (2016)	(Wathanapradith, and Soma, 2016)	Wathanapradith, K., & Soma, P. (2016). <i>Peace Village in the 26th Buddhist Century: Knowledge Learned from Ta Koy Nang Village Sisaket Province</i> (Research Report). Ayutthaya: Buddhist Research Institute of MCU.

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2567)

รูปแบบ	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา		บรรณานุกรม (ท้ายบทความ)
	หน้าข้อความ	ท้ายข้อความ	
คุษฎีนิพนธ์ ป.เอก	นามสกุลผู้วิจัย (ค.ศ.)	(นามสกุลผู้วิจัย, ค.ศ.)	นามสกุลผู้วิจัย, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). ชื่อเรื่อง. (ปริญญานิพนธ์ระดับคุษฎีบัณฑิต). ชื่อสถาบัน. สถานที่พิมพ์.
	Kittichayathorn (2012)	(Kittichayathorn, 2012)	Kittichayathorn, P. (2012). <i>Styles and Steps of Community Management Movement for Drug Problem Prevention Learning Center: A Case of Thorraneekum, Khok Faet, Nong Chok, Bangkok</i> . (Doctoral Dissertation). National Institute of Development Administration. Bangkok.
วิทยานิพนธ์ ป.โท	นามสกุลผู้วิจัย (ค.ศ.)	(นามสกุลผู้วิจัย, ค.ศ.)	นามสกุลผู้วิจัย, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). ชื่อเรื่อง. (วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต). ชื่อสถาบัน. สถานที่พิมพ์.
			Marpue, S. (2013). <i>Use mindfulness to apply to solve doing work Employees of Electricity Generating Authority of Thailand</i> . (Master's Thesis). Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Ayutthaya.

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2567)

วารสาร / เอกสารการประชุมทางวิชาการ (proceeding) / หนังสือพิมพ์

รูปแบบ	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา		บรรณานุกรม (ท้ายบทความ)
	หน้าข้อความ	ท้ายข้อความ	
บทความวารสาร	นามสกุลผู้เขียน 1, นามสกุลผู้เขียน 2, and นามสกุลผู้เขียน 3 (ค.ศ.)	(นามสกุลผู้เขียน 1, นามสกุลผู้เขียน 2, นามสกุลผู้เขียน 3, ค.ศ.)	นามสกุลผู้เขียน 1, ชื่อย่อ., นามสกุลผู้เขียน 2, ชื่อย่อ., & นามสกุลผู้เขียน 3, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร, เลขปีที่(เลขฉบับที่), เลขหน้าแรก-เลขหน้าสุดท้ายของบทความ.
	Puchthonglang, Horsangchai, and Soma (2016)	(Puchthonglang, Horsangchai, and Soma, 2016)	Puchthonglang, P., Horsangchai, S., & Soma, P. (2016). Learning Provision Model for Develop Right Consumption Behavior Based on the Philosophy of Sufficiency Economy for Adolescents. <i>Journal of MCU Peace Studies</i> , 4(2), 17-37.
เอกสารการประชุมทางวิชาการ (proceeding)	นามสกุลผู้เขียน (ค.ศ.)	(นามสกุลผู้เขียน, ค.ศ.)	นามสกุลผู้เขียน, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). ชื่อบทความ. ใน หรือ in ชื่อบรรณาธิการ (บ.ก. หรือ Ed. หรือ Eds.), ชื่อการประชุม (น. หรือ pp. เลขหน้าแรก-ถึงหน้าสุดท้าย). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.
	Edge (1996)	(Edge, 1996)	Edge, M. (1996). Lifetime prediction: Fact or fancy. In M. S. Koch, T. Padfield, J. S. Johnsen, & U. B. Kejser (Eds.), <i>Proceedings of the Conference on Research Techniques in Photographic Conservation</i> (pp. 97-100). Copenhagen, Denmark: Royal Danish Academy of Fine Arts.

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2567)

รูปแบบ	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา		บรรณานุกรม (ท้ายบทความ)
	หน้าข้อความ	ท้ายข้อความ	
เอกสารประกอบการสอน/การอบรม (Power Point Lecture Note)	นามสกุลผู้เขียน (ค.ศ.)	(นามสกุลผู้เขียน, ค.ศ.)	นามสกุลผู้เขียน, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). <i>ชื่อเรื่อง</i> . ชื่อเอกสารประกอบการอบรม, สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์
	Chuychuwong (2009)	(Chuychuwong, 2009)	Chuychuwong, S. (2009). <i>The Use of UpToDate Database. Training Material on the Techniques of Searching for Information from Electronic Medical Database</i> . Songkla: Prince of Songkla University.
หนังสือพิมพ์	นามสกุลผู้เขียน (ค.ศ.)	(นามสกุลผู้เขียน, ค.ศ.)	นามสกุลผู้เขียน, ชื่อย่อ. (ค.ศ., วัน เดือน). ชื่อคอลัมน์/ชื่อข่าว. <i>ชื่อหนังสือพิมพ์</i> . pp. เลขหน้าแรก-เลขหน้าสุดท้ายของคอลัมน์/ชื่อข่าว.
	Boonnoon (2011)	(Boonnoon, 2011)	Boonnoon, J. (2011, April 28). Manufacturers flood Thai market. <i>The Nation</i> , pp. 7-8.

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2567)

หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ / เว็บไซต์

รูปแบบ	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา		บรรณานุกรม (ท้ายบทความ)
	หน้าข้อความ	ท้ายข้อความ	
อ้างอิงเว็บไซต์	นามสกุลผู้เขียน (ค.ศ.)	(นามสกุลผู้เขียน, ค.ศ.)	นามสกุลผู้เขียน, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). <i>ชื่อหัวข้อ</i> . สืบค้น เดือน วัน, ปี, จาก http://www.xxxxxxxxxx
	Chalamvong (2017)	(Chalamvong, 2017)	Chalamvong, Y. (2017). <i>Challenges of Thai workers in the digital age</i> . National Institute for Thailand Development Research. Retrieved May 3, 2017, from http://tdri.or.th/2015/01/thailaborinthedigitalage
หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book)	นามสกุลผู้เขียน 1, and นามสกุลผู้เขียน 2 (ค.ศ.)	(นามสกุลผู้เขียน 1, and นามสกุลผู้เขียน 2, ค.ศ.)	นามสกุลผู้เขียน 1, ชื่อย่อ., & นามสกุลผู้เขียน 2, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). <i>ชื่อเรื่อง</i> . เมือง. สถาบัน หรือสำนักพิมพ์. สืบค้น เดือน วันที่, ค.ศ. จาก http://xxxxxxxxxxxxxxxxxx
	Littleton and Engebretson (2002)	(Littleton and Engebretson, 2002)	Littleton, L. Y., & Engebretson, J. C. (2002). <i>Maternal, neonatal, and women's health nursing</i> . New York: Delmar/Thompson Learning. Retrieved November 30, 2009, from http://www.netlibrary.com/reader/

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2567)

หน่วยงานรัฐบาล / สถาบัน / องค์กร / สมาคม / ชมรม

รูปแบบ	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา		บรรณานุกรม (ท้ายบทความ)
	หน้าข้อความ	ท้ายข้อความ	
อ้างอิงจาก หน่วยงาน สถาบัน หรือ องค์กร อ้างอิงครั้ง แรกใช้ชื่อเต็ม ส่วนอ้างอิงครั้ง ต่อไปใช้อักษรย่อ	ชื่อเต็มของหน่วยงาน (อักษรย่อ, ค.ศ.)	(ชื่อเต็มของหน่วยงาน (อักษรย่อ), ค.ศ.)	ชื่อเต็มของสถาบันหรือหน่วยงาน. (ค.ศ.). ชื่อเรื่อง. (พิมพ์ครั้งที่). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.
	Ministry of Education, Department of Curriculum, and Instruction Development (2001)	(Ministry of Education, Department of Curriculum, and Instruction Development, 2001)	Ministry of Education, Department of Curriculum, and Instruction Development. (2001). <i>Basic education curriculum B.E. 2544</i> [A.D. 2001]. (2 nd ed.). Bangkok: Department of Curriculum and Instruction Development.

พระไตรปิฎก/คัมภีร์

รูปแบบ	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา		บรรณานุกรม (ท้ายบทความ)
	หน้าข้อความ	ท้ายข้อความ	
อ้างอิงจาก	อ้างชื่อคัมภีร์ หน้าข้อความ	หลังข้อความ (ชื่อคัมภีร์: เล่ม/เลข/ข้อหน้า)	ชื่อสถาบันของคัมภีร์. (ค.ศ.). ชื่อคัมภีร์. สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2567)

พระไตรปิฎก/ คัมภีร์	ตั้งในพระสูตรที่กล่าวไว้ ว่า	(Thai Tripitakas: 1/50/443)	Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (1996). <i>Thai Tripitakas</i> . Bangkok: MCU Press.

สัมภาษณ์(Interview)/Focus Group

รูปแบบ	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา		บรรณานุกรม (ท้ายบทความ)
	หน้าข้อความ	ท้ายข้อความ	
สัมภาษณ์/ Interview	นามสกุลผู้ให้สัมภาษณ์ (ค.ศ.)	(นามสกุลผู้ให้สัมภาษณ์, ค.ศ.)	นามสกุลผู้ให้สัมภาษณ์, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). ตำแหน่ง/สถานะ/บทบาทหน้าที่. <i>สัมภาษณ์</i> . เดือน, วัน.
	Marntong (2018)	(Marntong, 2018)	Marntong, A. (2018). Chief of Production. <i>Interview</i> . February, 2.
การสัมภาษณ์กลุ่ม ย่อย Focus Group	นามสกุลผู้ให้สัมภาษณ์ (ค.ศ.)	(นามสกุลผู้ให้สัมภาษณ์, ค.ศ.)	นามสกุลผู้ให้สัมภาษณ์, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). ตำแหน่ง/สถานะ/บทบาทหน้าที่. <i>การ สัมภาษณ์กลุ่มย่อย</i> . เดือน, วัน.
	Sutthiprapa (2019)	(Sutthiprapa, 2019)	Sutthiprapa, S. (2019). Lecturer of Environmental Health Faculty of Public Health and Environment Pathum Thani University. <i>Focus Group</i> . January, 13.

สมณศักดิ์

รูปแบบ	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา		บรรณานุกรม (ท้ายบทความ)
	หน้าข้อความ	ท้ายข้อความ	
	ชื่อสมณศักดิ์ (ชื่อเดิม) (ค.ศ.)	(ชื่อสมณศักดิ์ (ชื่อเดิม), ค.ศ.)	ชื่อสมณศักดิ์ (ชื่อเดิม). (ค.ศ.). ชื่อเรื่อง (พิมพ์ครั้งที่). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2567)

พระสงฆ์ มีสมณศักดิ์	Phra Brahmagunabhorn (P.A.Payutto) (2013)	(Phra Brahmagunabhorn (P.A.Payutto), 2013)	Phra Brahmagunabhorn (P.A.Payutto). (2013). <i>Dictionary of Buddhism</i> . Bangkok: Pali Dhamma Publishing Company.
	Phra Dhebbodhividhes (Weerayut Vīrayuddho) (2010)	(Phra Dhebbodhividhes (Weerayut Vīrayuddho), 2010)	Phra Dhebbodhividhes (Weerayut Vīrayuddho). (2010). <i>Vision of Buddhism Propagation in The Buddhist Land, Reinforce the Quality of life, Increase the Work Efficiency</i> . India-Nepal: Office of Dhammadhuta India-Nepal.
	Phra Brahmapundit (Prayoon Dhammacitto) (2018)	(Phra Brahmapundit (Prayoon Dhammacitto), 2018)	Phra Brahmapundit (Prayoon Dhammacitto). (2018). <i>Benefaction of Buddhism and The Perfect Human Development</i> . A Special Discourse delivered in The Convocation Ceremony of Mahachulalongkornrajavidyalaya University on 10 May 2018.
พระภิกษุทั่วไป	Phramaha Wutthichai Vajiramedhi (V. Vajiramedhi) (2012)	(Phramaha Wutthichai Vajiramedhi (V. Vajiramedhi), 2012)	Phramaha Wutthichai Vajiramedhi (V. Vajiramedhi). (2012). <i>Ahimsa Magga to Peace</i> . Bangkok: Buddhist Economics University.

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2567)

ใบสมัครสมาชิก

วันที่สมัคร.....

ชื่อ.....นามสกุล.....

อายุ.....ปี การศึกษา.....อาชีพ.....

สถานที่ส่งเอกสาร บ้าน ☐

ที่ทำงาน ☐

เลขที่.....ถนน.....ตำบล.....

อำเภอ.....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....

โทรศัพท์.....โทรสาร.....

E-mail:.....

กรุณาส่งหรือโทรสารใบสมัครมายัง

วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เลขที่ 662 ถนนพหลโยธิน ตำบลศาลา อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง

รหัสไปรษณีย์ 52130

โทร/โทรสาร : 0-5420-9454-5, 09-79242953

จัดการศึกษาพระพุทธศาสนา
บูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่
พัฒนาจิตใจและสังคม

วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เลขที่ 662 ถ.พหลโยธิน ต.ศาลา อ.เกาะคา จ.ลำปาง 52130

โทร : 054-209-454 E-mail : suttiporn.sai@mcu.ac.th

website: <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/NBJ>

